BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
18 B
25

Digitized by Google

Digitized by Google

PETRI SCRIVERII
COLLECTANEA
Veterum
TRAGICORVM,
L. LIVII ANDRONICI, Q. ENNII,
CN. NÆVII, M. PACVVII, L. ATTII,
aliorumque
FRAGMENTA;
Et circa ipſa Notæ breves.

QVIBVS ACCEDVNT SINGVLARI LIBELLO
Caſtigationes & Notæ vberiores
GERARDI IOANNIS VOSSII.

LVGDVNI BATAVORVM,
Apud Iohan[illegible] Maire.
cIↄ

Digitized by Google

GERARDVS IOAN. VOSSIVS

ad benevolum lectorem.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Q Vod in ſtatuis, ac picturis, uſu venire ſolet, ut aliæ quidem placeant novæ formæ decore; alijs verò longa ævi vetuſtas majeſtatem ac precium addat: idem in poëtis cõtingit, illis prę ſertim, qui carmine tragico immortale ſibi nomẽ pepererunt. De me quidem fateor lubens, lectione illorũ fragmentorum, quæ Tullius aureis Tuſculanarum Quæſtionum, ac de Divinatione libris, vermiculati inſtar emblematis inſeruit, excitari in animo meo non mediocrem amorem Ennij, Attij, aliorumque priſcæ ætatis poetarum: qui etſi illis temporibus vixere, quibus Apollo, ac Muſæ, cothurnatum in vrbe pedem ponere demum cœperant; tamen ad carmen ſublimis ſpiritus plenum, proximi, eiuſque melioris ſeculi vatibus, feliciter adeò viam munierunt. Neque aliter judicare arbitror quemquam, qui ex ungue leonẽ ſciat æſtimare. Quia verò eventus docuit, hoc poetarum illorum fatum fuiſſe, ut, quæ ſcripſiſſent, barbarie tandem infelicis ſeculi delerentur: utinam ſaltem, quæ nunc reliquiæ quales quales ſuperſunt, aliquanto ad nos perveniſſent incorruptiùs!

Neque hoc propterea tantùm opto, quia poetis illis paullò ſaltem melius eſſe vellem: ſed vel maximè propter ſcriptores illos, in quorum libris fragmenta iſta hodie leguntur: Ciceronem dico, ac Varronem: at quantos viros! tum autem Agellium, Macrobium, Feſtum, Nonium, Priſcianum, ac tot alios, quos omnes quàm minimè depravatos doctorum manibus verſari, Reipublicæ literariæ plurimùm intereſt. Atque hoc in cauſſa fuit, cur putàrim, facturum me eſſe rem literarum amantibus non ingratam, ſi opellæ aliquid in iſtis caſtigandis inſumerem. De quo ut hoc præſertim tempore cogitarem, fecit Vir Clariſsimus Petrus Scriverius, qui cùm poſt tragœdias Senecæ à ſe recenſitas, etiam laceras tragicorum priorum reliquias multis partibus, quàm feciſſent alij, & auctiores, & emendatiores, ederet in lucem: utilem ac præclaram hanc operam ſuam, qui eius eſt erga me amor, nomini meo inſcripſit: ſed, ne hanc eſſe putes, quam veteres dicebant ſine ſacris hæreditatem, eâ propemodum condicione ac lege, ut operæ aliquid ijs reſtituendis impenderem, quæ ipſe, & alij, induſtriæ meæ reliquiſſent Ego, qui quadam frontis mollicie, amicis, præſertim illis, qui de his ſtudijs egregiè merentur, negare nihil ſuſtineo; haut difficulter mihi à tali viro perſuaderi paſſus ſum: potiſſimùm cùm etiam

Cla-

GERARDI IOANNIS VOSSII

in Fragmenta

L. LIVII ANDRONICI,

Q. ENNII,

C. NÆVII,

M. PACVVII, &

L. ATTII,

B. BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Caſtigationes & Notæ.

LVGDVNI BATAVORVM,

Apud Iohannem Maire,

cIↄ Iↄ c xx.

PETRVS SCRIVERIVS

Clariſſimo ſuo

B. BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

GERARDO IOANNI VOSSIO,

elegantiſſimi iudicij & doctrinæ viro;

Quem reſtituendis veterum Tragicorum Fragmentis Herculem Alexicacum optat.

A Mœne Voſſi, ſi tibi placet carmen
Prioris ævi, quale rancidis Faunis
Olim excidebat, Vatibuſque cinctutis,
Balbutiente gente Romuli priſcâ;
Thalia, pinnis apta, cùm truci Romæ
Et bellicoſis viſa patribus primùm,
Volens ſonare muſicum, edidit rupes
Et ſaxa ſquale ſcapreque obſita incultâ:
Eccilla pauca Liviana fragmenta,
Illa inquam hiulca & impolita fragmenta;
Hoc ſtercus Enni, Nævijque; puſque Atti,
Vomitumque Pacuvij. O amice, quid rides?
An ringeris, ſic nempe caſca contemni?
Non ego vetuſtis liveo, nec obtrecto:

Sic ſentientum plurium ſequor ſectam.
Antiquitatis ſed tamen colo cauſſâ
Iſtas tabellas naufragî, & ſinu condo
Quodcunque patitur ævitas diurnare.
Illuſtre noſtri teſtimonium cultûs
Dederit libellus, publico bono factus,
Tuæque curæ miſſus atque tutelæ.
Hinc abige linguæ probra circulatricis,
Stolidumque vulgus, Zoïloſque, Momoſque.
Ægris ſed adhibe, ſis, manum ſalutarem;
Et pelle noctem, nubilumque deterge,
Quod craſſa ſæculi imperitia adlevit,
Aut fudit error. Hoc age. arripe hîc ferrum
Criticum, & Poëtis redde, quà licet, vitam:
Numeros & innumeros in ordinem coge,
Latiæ redonans priſtinum decus Muſæ.
Et gemma ſi quà lateat, è penetrali
Educ in oras, publicumque conſpectum:
Ut ſic cothurno debeamus antiquo,
Quas ſermo præfert litteratus, inſertas,
Iucunditates, gratias, venuſtates;
Grandeſque, ſi res hoc requirat, ampullas.

VOSSIO SVO.

Hæc effer, agedum. quid moraris, ô Voſſi?
Miſeranda mecum hæc oſſa collige, ô Voſſi,
Laceroque patri dentur, aut ſuæ matri
(Heu lancinatæ turpiter!) Vetuſtati.
Nullum putato dedecus. per hunc campum
Flexit iugaleis magnus ille Turnebus:
Scaliger & ipſe, Lipſiuſque, Douſæque
Natus paterque, plurimique pollentes
In arte noſtrâ, litteriſque ſuffulti.
Mitte ergo currum, (nos favebimus) mitte
Equos citatos, candidam ſubi calcem,
Victrice, Voſsi, fronde mox honeſtandus.
Accingere, agedum. ſtringe cominùs ferrum.
Aggredere. monſtra perdomare quid ceſſas,
Fimetum & omne egerere turpis Augiæ?
Nomen ſecundi an Herculis reformidas?

Valc. Lugd. Bat. cIↃ IↃ c. xx. proprid. Kal. Quintiles.

INDEX

Scriptorum veterum,

è quorum libris Fragmenta hæc collecta ſunt.

[Quibus aſteriſcus appoſitus eſt, pluries citantur; reliqui rariùs.]

* *M. Terentius Varro.*
* *M. Tullius Cicero.*
Cælius in Epiſt. ad Cic.
* *Auctor Rhetoricorum ad Herennium.*
L. Afranius, Comicus.
C. Lucilius, Satyricus.
P. Ovidius Naſo.
M. Annæus Seneca, Rhetor.
L. Annæus Seneca, Philoſophus.
A. Perſius Flaccus.
M. Valerius Martialis.
Aſconius Pedianus.
M. Fabius Quintilianus.
Q. Terentius Scaurus.
* *A. Gellius.*
* *Sext. Pompeius Feſtus.*
L. Apuleius, Philoſophus Platonicus.
Phædrus Fabulator.
Q. Septimius Tertullianus.
D. Auguſtinus, De muſicâ.
Terentianus Maurus.
Trebellius Pollio, in Claudio.
* *Nonius Marcellus.*
* *Diomedes.*
* *Priſcianus.*

* Fl.

Clariſſimi & maximi viri, Dan. Heinſius, & Io. Meurſius, hortatores acceſſiſſent: quorum ego conſummatiſſimo in hacce humanitatis palæſtrâ judicio, lubens aſſurgo. Itaq; depoſito pauliſper opere commentariorum de Lingua Latina, quod ſub manibus habebam, cœpi protenus vaſtum illum laborem breviore hoc diffindere: idque ſpe bonâ præſtandi etiam hîc eiuſmodi aliquid, quod non indignũ me, & publico haut inutile foret. Sed ubi manũ jam operi admôram, ecce ſollemni quadam facilitate meâ concludor quaſi cancellis quibuſdam: idque à librariis, inſtantes nundinas, & alia cauſſantibus, propter quæ obnixè orabant, ut concipere hæc, atque in lucem emittere, intra præfinitũ, & hoc anguſtum tempus, vellem. Ea licet dura, ac iniqua etiam poſtulatio meritò videretur (neq; enim corporis ſolùm, ſed profectò etiam animi fœtus ſuas à naturâ leges habent) tamen quia jacta jã erat alea, & ita comparatus ſum, ut potiùs quorumvis mortaliũ commodo, quàm honore, aut emolumẽto proprio, metiri omnia ſoleam; minimè ceſſandum putavi, uſque dum membranas meas, & alios libros veteres, conferendo, ac meditando, puſillum hoc, at nihilominus vitale fortaſſe, feſtinato potiùs, quàm maturato partu, eniterer. Nempe non malè mihi nunc defungi videbar, ſi ea, quæ abſque mo-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

roſâ aut diutinâ diſquiſitione occurrerent, conſignarem: cætera, quæ altioris eſſent indaginis, in aliud, ac commodius, tempus rejicerem; quo illa etiam, quæ nunc protrudo, modò Deus valetudinem conceſſerit, ac vitam, poterunt aliquantò limatiùs, auctiuſque, in eruditorum prodire conſpectum. Jnterim, erudite lector, operam hanc meam benevolo animo accipe: neque illud cogita, quàm minuta hæc eorum portio ſit, quæ jamdudum in omni prope diſciplinarum genere promiſi; ſed potius juſtum limandis cæteris tempus concede. Equidem favore tuo nixus, quod nunc ſedulò operam do, idem faciam porrò: deque ſeculo hoc, ac, niſi doctorum me auguria nimis credulum fallunt, de poſteris inſimul, bene mereri, velle ſaltem, non deſiſtam.

Lugd. Bat. CIↃ IↃ C XX. Poſtr. Id. Septembr.

*Fl. Soſipater Cariſius.
M. Val. Probus.
Tib. Donatus.
Fl. Caper.
*Q. Aurel. Macrobius.
B. Iſidorus.
*Servius Honoratus; Petri Danielis, & Bibliotheca Fuldana.
Iunius Philargyrus.
Marius Victorinus.
Ruffinus de Metris.
Ruffinianus de Figuris.
Fab. Fulgentius Placiades.
Calpurnius Piſo, de Continentiâ Poëtarum.
*Gloſſar. vet. Ms. bibliotheca Forneriana.
Anonymi Fragmentum de Metris, Cenſorino De die Natali adiectum.
Anonymi aliquot Scholiaſtæ poetarũ vett. Terentij, Virgilij, Horatij, Perſij, Statij, Iuvenalis, &c.
Celidonius Grammaticus.
Ioannes Saliſberienſis.
Varij Critici in conſilium adhibiti.

ANI-

ANIMADVERTENDA.

Pag. 4. l. 6. à fine, *ſubdam lactentem.* P. 5. v. à fine 2, *Quæ nam iſta ſuavitas (ſocietas)* &c. deleatur. Livij Patavini eſt, non illius Graio cognomine dicti. P. 14. v. 17. *Extemplo Ægiſthi fidem n.* P. 16. v. 9. *-et fidem Myrmidonum, v. c.* P. 17. v. 5. *nemus ambo Vlyſſem.* Idem mendum pag. 36. v. 5. P. 20. v. 8. *Alti Acherontis falſo ſanguine i. m.* P. 32 v. . 2. aliàs *Salmacida ſpolia.* Ibid. v. 8. *Nulla ſancta ſocietas.* P. 36. v. 11. in margine, *Iſidorus.* P. 39. v. 7. à fine, *Auroræ pudoricolor.* P. 45. v. 9. *Cuncti irruunt.* P. 51. v. 9. *Tu deſidere mavis reſidem, at contra nos hic eſſe in labore*, ex ſchidis Farneſianis. P. 54. v. 6. *amentiam averruncaſſint tuam.* quomodo rectè infra. Ibid. v. 9. *alit, creat.* P. 66. v. 4. *Barbaricam peſtem.* P. 72. v. 3. à. fine, *tagit, & tagam.* P. 91. v. 12. *In altiſono cœli clupeo*, inducatur totum, & vide Ennij Iphigeniam. P. 92. v. 17. *Quiditam obſcuri dicunt.* P. 94. pro M. PACVVII ſubſtitue L. ATTII. P. 95. v. 5. *Plautinâ Amphitruone.* P. 106. v. 5. *indecorum videretur.* P. 111. v. 11. in margine, *Adelph. act. 4. ſc*[illegible] P. 118. v. 8. *Ita imperitus ſtupidate.* &c. deleatur totus verſus, perperam repetitus è præcedenti paginâ. P. 121. v. 3. *ſocium in portu.* P. 142. v. 3. in margine, *Diſſimulas.* P. 143. v. 5. à fine, *languentque ſenentque.*

DE LI.

DE

LIVIO ANDRONICO

Teſtimonia

VETERVM SCRIPTORVM.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

*

L. Genutio & Q. Servilio Coss. & ab ſeditione & à bello quietis rebus, nc quando à metu ac periculis vacarent, peſtilentia ingens orta. &c. Et hoc & inſequenti anno, C. Sulpicio Petico, C. Licinio Stolone Coss. peſtilentia fuit. eo nihil dignum memoriâ actum, niſi quòd pacis deum expoſcendæ cauſâ tertiò tum poſt conditā [u]rbem lectiſternium fuit. & cùm vis morbi, nec [hu]manis conſilijs, nec ope divinâ levaretur, victis ſuperſtitione animis, ludi quoque ſcenici, nova res bellicoſo populo (nam Circi modò ſpectaculum fuerat) inter alia cæleſtis iræ placamina inſtituti dicuntur. Cæterùm parva quoque (vt fermè principia omnia) & ea ipſa peregrina res fuit. ſine carmine vllo, ſine imitandorum carminum actu: ludiones ex Hetruriâ acciti, ad tibicinis modos ſaltantes, haud indecoros motus more Tuſco dabant. Imitari deinde eos iuventus, ſimul inconditis inter ſe iocularia fundentes verſibus, cœpêre: nec abſoni à voce motus erant. Accepta itaque res, ſæpiusque vſurpando excitata, vernaculis artificibus, quia HISTER Tuſco verbo LVDIO vocabatur, nomen HISTRIONIBVS inditum: qui non, ſicut antè, Feſcennino ſimilem verſum, compoſitum temerè ac

T. Livius Hiſtor. ab V. C. lib. VII. initio.

Anno V.C. CCCXXCIX

†a rudem,

ANIMADVERTENDA.

Pag. 4.l. 6. à fine, *ſubdam lactentem.* P.5. v. à fine 2, *Quæ nam iſta ſuavitas (ſocietas)* &c. deleatur. Livij Patavini eſt, non illius Graio cognomine dicti. P. 14. v. 17. *Extemplo Ægiſthi fidem n.* P. 16. v,9. *-et fidem Myrmidonum, v. c.* P. 17. v. 5. *nomus ambo Vlyſſem.* Idem mendum pag. 36. v. 5. P. 20. v. 8. *Alti Acherontis falſo ſanguine i. m.* P. 32v. .2.aliàs *Salmacida ſpolia.* Ibid. v. 8. *Nulla ſancta ſocietas.* P.36.v. 11. in margine, *Iſidorus.* P.39. v. 7. à fine, *Auroræ pudoricolor.* P. 45. v. 9. *Cuncti irruunt.* P. 51. v. 9. *Tu deſidere mavis reſidem, at contra nos hic eſſe in labore*, ex ſchidis Farneſianis. P. 54. v. 6. *amentiam averruncaſſint tuam.* quomodo rectè infra. Ibid. v. 9. *alit, creat.* P. 66. v. 4. *Barbaricam peſtem.* P. 72. v. 3. à. fine, *tagit, & tagam.* P. 91. v. 12. *In altiſono cœli clupeo*, inducatur totum, & vide Ennij Iphigeniam. P. 92. v. 17. *Quiditam obſcuri dicunt.* P. 94. pro M. PACVVII ſubſtitue L. ATTII. P. 95. v. 5. *Plautinâ Amphitruone.* P. 106. v. 5. *indecorum videretur.* P. 111. v. 11. in margine, *Adelph. act. 4. ſc.* [illegible] P. 118. v. 8. *Ita imperitus ſtupidate.* &c. deleatur totus verſus, perperam repetitus è præcedenti paginâ. P. 121. v. 3. *ſocium in portu.* P. 142. v. 3. in margine, *Diſſimulat.* P. 143. v. 5. à fine, *languentque ſenentque.*

DE LI.

DE

LIVIO ANDRONICO

Teſtimonia

VETERVM SCRIPTORVM.

R. BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

*

L Genutio & Q. Servilio Coss. & ab ſeditione & à bello quietis rebus, nc quando à metu ac periculis vacarent, peſtilentia ingens orta. *&c.* Et hoc & inſequenti anno, C. Sulpicio Petico, C. Licinio Stolone Coss. peſtilentia fuit. eo nihil dignum memoriâ actum, niſi quòd pacis deum expoſcendæ cauſâ tertiò tum poſt conditã [ur]bem lectiſternium fuit. & cùm vis morbi, nec [hu]manis conſilijs, nec ope divinâ levaretur, victis ſuperſtitione animis, ludi quoque ſcenici, nova res bellicoſo populo (nam Circi modò ſpectaculum fuerat) inter alia cæleſtis iræ placamina inſtituti dicuntur. Cæterùm parva quoque (vt fermè principia omnia) & ea ipſa peregrina res fuit. ſine carmine vllo, ſine imitandorum carminum actu: ludiones ex Hetruriâ acciti, ad tibicinis modos ſaltantes, haud indecoros motus more Tuſco dabant. Imitari deinde eos iuventus, ſimul incondìtis inter ſe iocularia fundentes verſibus, cœpêre: nec abſoni à voce motus erant. Accepta itaque res, ſæpiusque vſurpando excitata, vernaculis artificibus, quia HISTER Tuſco verbo LVDIO vocabatur, nomen HISTRIONIBVS inditum: qui non, ſicut antè, Feſcennino ſimilem verſum, compoſitum temerè ac

T. Livius Hiſtor. ab V. C. lib. VII. *initio.*

Anno V.C. CCCXXCIX

rudem, alternis iaciebant; ſed impletas modis ſatyras, deſcripto iam ad tibicinem cantu, motuque congrüenti peragebant. Livivs poſt aliquot annos, qui ab ſatyris auſus eſt primus argumenta fabularũ ſerere, idem ſcilicet, id quod omnes tum erant, ſuorum carminum actor, dicitur, cùm ſæpius revocatus vocem obtudiſſet, & veniâ petitâ puerum ad canendum antè tibicinem conſtituiſſet, canticum egiſſe aliquanto magis vigenti motu, quia nihil vocis vſus impediebat. indè ad manum cantari hiſtrionibus cœptum, diverbiaque tantùm ipſorum voci relicta. Poſtquam lege hac fabularum ab riſu ac ſoluto ioco res avocabatur, & ludus in artem paulatim verterat, juventus, hiſtrionibus fabellarum actu relicto, ipſa inter ſe more antiquo ridicula intexta verſibus iactitare cœpit, quæ indè exodia poſtea appellata, conſertaque fabellis potiſſimùm Atellanis ſunt, *&c.*

*

Idem lib. XXVII. Conſulatum indè ineunt C Claudius Nero, & M. Livius iterùm, *&c.* Decrevêre item Pontifices, vt virgines ter novenæ per vrbem euntes carmen canerent. Id cùm in Iovis Statoris æde diſcerent conditum ab Livio poëta carmen, tacta de cœlo ædis in Aventino Iunonis Reginæ. *&c.*

*

Val. Maximus lib. 2 cap. 4. Anno V.C CCCXXCIX Paulatim deinde ludicra ars ad ſatyrarum modos perrepſit. à quibus primus omnium poëta Livivs ad fabularũ argumenta ſpectantiũ oculos & animos tranſtulit iſque ſui operis actor, cùm ſæpius à populo revocatus vocem obtudiſſet,

ſet, adhibito pueri & tibicinis concentu, geſticulationem tacitus peregit.

*

Doctrinâ Græcia nos & omni literarum genere ſuperabat. in quo erat facilè vincere non repugnanteis. nam cùm apud Græcos antiquiſſimum ſit è doctis genus poëtarum (ſiquidem Homerus fuit, & Heſiodus antè Romam conditam, Archilochus regnante Romulo) ſeriùs Poëticam nos accepimus: annis enim ferè ccccx [*Scribe ex ejuſdem Bruto,* IↃXIV.] poſt Romam conditam LIVIUS fabulam dedit, C. Claudio Cæci filio, M. Tuditano Coſs. anno antè natũ Enniũ: qui fuit maior natu, quã Plautus & Nævius. *&c.* *M. Tull. Cicero primâ Tuſculanâ.*

*

Nihil eſt ſimul & inventum & perfectum. Nec dubitari debet, quin fuerint antè Homerũ poëtæ: quod ex eius carminibus intelligi poteſt, quæ apud illum & in Phæacum & in procorum epulis canuntur. Quid? noſtri veteres verſus vbi ſunt? *Idem in Bruto.*

-quos olim Fauni, Vateſque canebant,
Cùm neque Muſarum ſcopulos quiſquam ſuperarat,
Nec dicti ſtudioſus erat. - ante hunc.

Ait ipſe de ſe: nec mentitur in gloriando. ſic enim ſe res habet. Nam & Odyſſea Latina eſt, ſic tanquã opus aliquod Dædali, & Livianæ fabulæ non ſatis dignæ quæ iterùm legantur. Atque hic LIVIUS, qui primus fabulam C. Clodio Cæci filio & M. Tuditano Coſs. docuit, anno ipſo antequã natus eſt Ennius: poſt Romam conditam autem quartodecimo & quingenteſimo, vt hic ait [*deſignat Attici Annales*], quem nos ſequimur. Eſt

enim inter ſcriptores de numero annorũ controverſia. Attius autem à Q. Maximo quintum conſule captum Tarento ſcripſit Livium, annis xxx. poſtquã eum fabulam docuiſſe & Atticus ſcribit, & nos in antiquis commentarijs invenimus Docuiſſe autẽ fabulã annis pôſt XI. C. Cornelio, Q. Minucio Coſs. ludis Iuventatis, quos Salinator Senenſi prœlio voverat. In quo tantus error Attij fuit, vt his Conſulibus XL. annos natus Ennius fuerit: cui cùm æqualis fuerit Livius, minor fuit aliquanto is, qui primus fabulam dedit, quàm ij, qui multas docuerant antè hos Coſs. & Plautus & Nævius.

*

Cato Maior apud Cicer. in Dialogo de Senectute.

Vidi etiam ſenem LIVIVM: qui cùm ſeptem (*al.* ſex) annos antequàm ego natus ſum, fabulam docuiſſet (*al.* edidiſſet) Centone [*an?* Cæſone *leg.*] Tuditanoque Coſs. vſque ad adoleſcentiam meam proceſsit ætate.

*

Fabius Quintilianus lib. 10. cap. 2.

Turpe etiam illud eſt, contentum eſſe id conſequi, quod imiteris. Nam rurſus quid erat futurum, ſi nemo plus effeciſſet eo quem ſequebatur? Nihil in Poetis ſupra LIVIVM ANDRONICVM, nihil in Hiſtorijs ſupra Pontificum Annales haberemus: ratibus adhuc navigaremus. *&c.*

*

Suetonius Tranquillus de illuſt. Grammat.

Grammatica Romæ, ne in vſu quidem olim, nedum in honore vllo erat, rudi ſcilicet ac bellicoſâ etiam tum civitate, nondum magnoperè liberalibus diſciplinis vacante. Initium quoque eius mediocre exſtitit; ſiquidem antiquiſsimi docto-

ctorum, qui iidem & Poëtæ & Oratores, ſemi-Græci erant. LIVIVM & Enniũ dico, quos vtraque linguâ domi foriſque docuiſſe, adnotum eſt. Nihilamplius quàm Græca interpretabantur: ac ſi quid Latinè ipſi compoſuiſſent, prælegebant.

*

Anno deinde poſt Romam conditam quadringenteſimo fermè nonageſimo, Coſs. Appio Claudio, cui cognomentum Caudex fuit, Appij illius Cæci fratre, & M. Fulvio Flacco, bellum adverſum Poenos primum cœptum eſt. neque diu pòſt Callimachus poëta Cyrenenſis Alexandriæ apud Ptolemæum regem celebratus eſt. Annis deinde poſtea paulò pluribus quàm viginti, pace cum Pœnis factâ, Coſs. Claudio Centone [*an?* Cæſone *leg.*] Appij Cæci filio, & M. Sempronio Tuditano, primus omnium L. Livius poëta fabulas docere Romæ cœpit, poſt Sophoclis & Euripidis mortem annis plus ferè centũ & ſexaginta, poſt Menandri annis circiter quinquaginta duobus. Claudium & Tuditanum Conſules ſequuntur Q. Valerius & C. Mamilius. *&c.* *A. Gellius, Noctium Atticar. lib. 17. cap. 21. Anno V. C. ꟾↃXIII.*

*

Livius ille vetus Graio cognomine, ſuæ
Inſerit Inonis verſu puto tale docimen, &c. *Terentianus de Metris.*

*

Latinæ fabulæ primò à Livio Andronico ſcriptæ ſunt ad cunctas res, cùm etiã tum recentiùs, idẽ & Poëta & actor fabularum ſuarum fuiſſet. *Donatus de Tragœdiâ & Comœdiâ.*

*

Comœdiam & Tragœdiam togatam primò Li- *Ibidem.*

vius Andronicus repperit: aitque Comœdiam eſſe quotidianæ vitæ ſpeculum.

*

Diomedes lib. 3. Grammat.

Epos Latinū primus dignè ſcripſit † Livius, is qui res Romanorū decē & octo complexus eſt libris, qui & Annales inſcribuntur, quod ſingulorū ferè annorum actus contineant: ſicut publici Annales, quos Pontifices Scribæque conficiunt de Romanis, quòd Romanorū res geſtas declarant. † *Quidam* Ennius *legunt, quidam τὸ* Livius *delent.*

*

Hieronymus in Euſebij Chronico, è Suetonio De claris Poëtis.

Numero Euſebiano MDCCCXXX. Olympiade CXLVIII. Titus Livius Tragœdiarum ſcriptor clarus habetur, qui ob ingenij meritū à Livio Salinatore, cuius liberos erudiebat, libertate donatus eſt. [Et Livius à Livio illo appellatus.]

*

Caſſiodorus in Coſſ.

Tragœdia & Comœdia à L. Livio ad ſcenam datæ.

*

Sextus Pompeius Feſtus.

**Scribas* proprio nomine antiqui & librarios & Poëtas vocabant. at nunc dicuntur Scribæ quidem librarij, qui rationes publicas ſcribunt in tabulis. Itaque cùm Livius Andronicus bello Punico ſecundo ſcripſiſſet † carmen quod à virginibus eſt cantatum, quia proſperiùs Reſp. populi Rom. geri cœpta eſt, publicè ei attributa eſt in Aventino ædis Minervæ, in quâ liceret ſcribis hiſtrionibuſque conſiſtere, ac dona ponere in honorem Livij, quia ijs & ſcribebat fabulas, & agebat.

† Eius meminit T. Livius Hiſtor. ab V. C. lib. 27.

*

Horatius

-Habet hos, numeratque Poëtas

Ad

Ad noſtrum tempus Livî ſcriptoris ab ævo. lib. 2. Epiſt. 1. ad Auguſt.

*

Non equidem inſector: delendaque carmina Livî Ac ſtatim poſt.
Eſſe reor. memini quæ plagoſum mihi parvo
Orbilium dictare: ſed emendata videri,
Pulchraque, & exactis minimum diſtantia, miror.
Inter quæ verbum emicuit ſi fortè decorum, &
Si verſus paulo concinnior unus & alter,
Injuſtè totum ducit venditque poëma.

*

Livius Andronicus antiquiſſimus Poëta primus Comœdias ſcripſit. Pſeud. Acron in Horat.

*

Hæc *nubes*: nam *nubs* non dicimus, quod ait Livius Andronicus, qui primus edidit fabulam apud nos. Servius ad Virgil. Æneid. lib. 10.

Ad locum Euſebij ſive Hieronymi animadverſio Ioſephi Scaligeri.

T. Livius] *Μνημονικὸν σφάλμα. Prænomen eius erat* Marcus, *non* Titus. *Hieronymum graviſſimæ eius occupationes ſæpenumerò à vero abducunt, ut immanes anachroniſmos committat. Cicero in Bruto ſcribit primam fabulam Romæ actam fuiſſe à M. Livio Andronico poëta, Claudio Centhone Cæci filio & Tuditano Coss. anno antè natum Ennium, poſt Romam conditam* DXIV. *Idem etiã repetitur primâ Tuſculanâ. Gellius in Chronologico capite* XXI. *lib.* XVII. *refert Livium fabulas Romæ docuiſſe poſt Sophoclis & Euripidis mortem annis plus ferè* CLX, *poſt Menandri mortem circiter* LII. *Iam Menandri mors contigit numero Euſebiano* MDCCXXIV. *Adiectis* LII, *fiet numerus* MDCCLXXVI, *qui profectò eſt annus antè natalem Ennij. Itaque hic committitur metachroniſmus annorum* LIV. *Et eiuſcemodi multa tanto viro exciderunt non ab inſcitiâ, ſed à properantiâ, quæ eſt mater hallucinationum.* Hactenus Ioſ. Scaliger.

DE

CNEO NÆVIO

Teſtimonia

VETERVM SCRIPTORVM.

*

Nævij Epigramma de ſeipſo quod ſepulchro ſuo incidendum reliquit apud Gell. lib. 1. cap. 24.

IMmortales mortales ſi foret fas flere,
Flerent Divæ Camanæ Nævium Poëtam;
Itaque poſtquàm eſt Orcino traditus theſauro,
Obliti ſunt Romæ linguâ Latinâ loquier.

*

Terentius in Prologo Andriæ.

Qui cùm hunc accuſant; Nævium, Plautum Enniũ
Accuſant; quos hic noſter auctores habet.

*

Idem in Prologo Eunuchi.

Colacem eſſe Nævî & Plauti veterem fabulam
Paraſiti perſonam indè ablatam, & militis.

*

Varro lib. 4. de L. L.

Sequitur porta Nævia, quòd in nemoribus Næviis. Nævius enim loca vbi ea ſic dicta, coluit.

*

Cicero in Bruto.

At hic Cethegus Conſul cum P. Tuditano fuit bello Punico ſecundo, Quæſtorque his Coss. M. Cato modò planè annis CXL antè me conſulem: & id ipſum niſi vnius eſſet Ennij teſtimonio cognitum, hunc vetuſtas, vt alios fortaſſè multos obli-

oblivione obruiſſet. Illius autem ætatis qui ſermo fuerit, ex Nævianis ſcriptis intelligi poteſt. His enim Conſulibus, vt in veteribus Commentarijs ſcriptum eſt, Nævius eſt mortuus: quamquam Varro noſter, diligentiſſimus inveſtigator antiquitatis, putat in hoc erratum, vitamque Nævij producit longiùs. Nam Plautus P. Claudio, L. Porcio, viginti annis poſt illos, quos antè dixi, Coſs. mortuus eſt Catone Cenſore.

*

In quo tantus error Attij fuit, vt his Coſs. (C. Cornelio, & Q. Minutio) XL annos natus Ennius fuerit; cui cùm æqualis fuerit Livius, minor fuit aliquantò is, qui primus fabulā dedit, quàm ij qui multas docuerunt antè hos Coſs. & Plautus & Nævius. *Ibidem.*

*

Tamen illius, quem in Vatibus & in Faunis enumerat Ennius, bellum Punicum, quaſi Myronis opus delectat. Sit Ennius ſanè, vt eſt certè, perfectior: qui ſi illum, vt ſimulat, contemneret, non omnia bella perſequens, primū illud Punicum acerrimum bellū reliquiſſet: ſed ipſe dicit, cur id faciat *Scripſêre*, inquit, *alij rem Verſibus*? & luculentè quidem ſcripſerunt, etiamſi minùs, quàm tu, politè. Nec verò tibi aliter videri debet, qui à Nævio, vel ſumpſiſti multa, ſi fateris; vel, ſi negas, ſurripuiſti. *Et paullò poſt.*

*

-Scripſêre alij rem
Verſibus, quos olim Fauni, Vateſque canebant: *Q. Ennius apud Ciceronem.*

 Cùm

Cùm neque Muſarum ſcopulos quiſquam ſuperarat,
Nec dicti ſtudioſus erat.

*

Idem Cic. lib. 3. de Oratore, ex perſonâ L. Craſsi.

Equidem cùm audio ſocrũ meam Læliam (faciliùs enim mulieres incorruptam antiquitatem ſervant, quòd multorum ſermonis expertes ea tenent ſemper, quæ prima didicerunt) ſed eam ſic audio, vt Plautũ mihi aut Næviũ videar audire.

*

Idem in Catone Maiore, ex eiuſdem perſonâ.

Quàm gaudebat bello ſuo Punico Nævius? quàm Truculento Plautus, quàm Pſeudolo?

*

Idem lib. 4. de Rep. apud August. de Ci. Dei lib. 2. cap. 9.

Sed Periclem, cùm jam civitati maximâ auctoritate plurimos annos domi & belli præfuiſſet, violari verſibus, & eos agi in ſcenâ non plus decuit, quàm ſi Plautus noſter voluiſſet, aut Nævius P. & Cn. Scipioni, aut Cæcilius M. Catoni maledicere.

*

Cicero in primâ Tuſculanâ.

Annis ferè cccccxiv poſt Romã conditam Livius fabulam dedit, C. Clodio, Cæci filio, M. Tuditano Coss anno antè natum Ennium, qui fuit maior natu quàm Plautus & Nævius.

*

Volcatius Sedigitus de Poëtis Comicis apud Gell. lib. 15. cap. 24.

Multos incertos certare hanc rem vidimus,
Palmam Poëtæ Comico quoi deferant:
Eum meo judicio errorem diſſolvam tibi:
Vt contra ſi quis ſentiat, nil ſentiat.

Cæci-

Cæcilio palmam Statio do Comico,
Plautus ſecundus facilè exſuperat cæteros.
Dein Nævius, qui fervet, pretio in tertio eſt.
At ſi quid quarto detur, dabitur Licinio.
Attilium poſt Licinium facio inſequi.
In ſexto conſequetur hos Terentius.
Turpilius ſeptimum, Trabea octavum obtinet.
Nono loco eſſe facilè facio Luſcium.
Antiquitatis cauſâ decimum addo Ennium.

*

Hactenus tamen imitati (Grammatici) vt carmina parùm adhuc divulgata, vel defunctorum amicorum, vel ſi quorum aliorum probaſſent, diligentiùs retractarent: ac legendo, commentandoque etiam, cæteris nota facerent. vt C. Octavius Lampadio Nævij Punicum bellum, quod vnico volumine & continenti ſcripturâ expoſitum, diviſit in ſeptem libros. *Suetonius Tranquillus de Illuſt. Grammaticis.*

*

Anno deinde poſt Romam conditam quingenteſimo vndeviceſimo Sp. Carvilius Ruga primus Romæ de amicorum ſententiâ divortium cum vxore fecit, quòd ſterilis eſſet, iuraſſetque apud Cenſores vxorem ſe liberorum quærendorũ cauſâ habere. Eodemque anno Cn. Nævius poëta fabulas apud populum dedit. Quem M. Varro in libro de Poetis primo, ſtipendia feciſſe ait bello Punico primo: idque ipſum Nævium dicere in eo carmine, quod de eodem bello ſcripſit. *A. Gell. lib 27. cap. 21.*

*

Sicuti de Nævio quoque accepimus, fabulas cum in carcere duas ſcripſiſſe, Ariolum & Leontem, *Idem lib. 3. cap. 5,*

tem, quum ob aſſiduam maledicentiam, & probra in principes civitatis, de Græcorum more Poëtarum dicta [ſ. ducta] in vincula Romæ à Triumviris coniectus eſſet. Vnde pòſt à Trib. Plebis exemptus eſt, quum ijs, quas ſupra dixi fabulis, delicta ſua, & petulantias dictorum, quibus multos antè læſerat, diluiſſet.

*

Hieronymus in Chronico Euſebij. Olympiade CXLIIII. Nævius Comicus Vticæ moritur, pulſus Româ factione nobilium, ac præcipuè Metelli.

*

Sex. Pompeius Feſtus in Saturno. Verſus quoque antiquiſſimi, quibus Faunus fata ceciniſſe hominibus videtur, Saturnij appellantur, quibus & à Nævio bellum Punicum ſcriptum eſt, & à multis aliis plura compoſita ſunt.

*

Idem in Barbari. Barbari dicebantur antiquitus omnes gentes, exceptis Græcis: vnde Plautus Næviũ Poëtam Latinum, Barbarum dixit.

Locus Plauti, quem intelligit, eſt in Milite glorioſo, ſcena 3.

Nam os columnatũ Poëtæ ineſſe audivi barbaro,
Quoi bini cuſtodes ſemper totis horis accubant.

*

Iſiodorus lib. 9. c. 1. Originum. Romana lingua, quæ poſt Reges exactos à populo Rom. cæpta eſt. Nam Nævius, Plautus, Ennius, Virgilius Poetæ; ex Oratoribus Gracchus,

& Cicero, vel cæteri * effuderunt [*al.* * effulſerunt.]

*

* Nævius implicata, & Hortenſius invenuſta, & Cinna illepida, & Memmius dura: ac deinceps omnes rudia fecerunt atque abſona. *A. Gell. lib. 19. c. 9.* *Novius

*

Quod verò ad clauſulas, id eſt minuſcula cola, pertinet, quot genera verſuum ſunt, totidem metra pro clauſulis poni poſſunt, vt ſolent in canticis magis quàm diverbijs, quæ ex trimetro magis ſubſiſtunt, collocari: & præcipuè apud Plautum, & Nævium, & Afranium. Nam hi maximè ex omnibus membris verſuum colis ab his ſeparatis licenter vſi reperiuntur in clauſulis. *Rufinus de Metris Comicis.*

DE

Q. ENNIO

Teſtimonia

VETERVM SCRIPTORVM.

*

Ipſe Ennius apud Nonium in V. propinare, & medullitus.

ENNI *Poëta ſalve, qui mortalibus*
Verſus propinas flammeos medullitus.

*

A. Gell. capite Chronologico 21. lib. 17.

Claudium & Tuditanum Coss. ſequuntur Q. Valerius & C. Mamilius [*Ita legendum. Alias corruptè* Manilius, *&* Manlius] quibus natum eſſe Q. Ennium Poetam, M. Varro in primo de Poetis libro ſcripſit. *Adde huc Tulliana, ex eius Bruto & prima Tuſculanâ; quæ ſuprà leguntur.* [C. Mamilius Turrinus, Q. Valerius Falto Coss.]

*

Hieronymus in Chronico Euſebiano. Olympiad. 135. ex Suetonio de claris Poetis.

Q. Ennius Poëta Tarenti [*imò Rudijs*] naſcitur: qui à Catone Quæſtore Romam tranſlatus habitavit in monte Aventino, parco admodum ſumptu contentus, & vnius ancillæ miniſterio.

*

Cicero 2. de Oratore.

Vt illud Naſicæ: qui cùm ad poetam Ennium veniſſet, eique ab oſtio quærenti Ennium, ancilla dixiſſet, *domi non eſſe*: Naſica ſenſit, illam domini iuſſu

ni iuſſu dixiſſe, & illum intus eſſe. Paucis pòſt diebus, cùm ad Naſicam veniſſet Ennius, & eum à ianuâ quæreret, exclamat Naſica, *ſe domi non eſſe.* tum Ennius, *Quid? ego non cognoſco vocem,* inquit, *tuam?* Hîc Naſica, *Homo es impudens: ego, cùm te quærerem, ancillæ tuæ credidi, te domi non eſſe; tu mihi non credis ipſi?*

*

Ennio cive nobiles Rudiæ. *Pompon. Mela lib. 2.*

*

Ennius ingenio maximus, arte rudis. *Ovidius 2. Triſt.*
Eidem 1. Amor. elegiâ 15. *arte carens.* & Horatio *curâ carens.* Vide infra.

*

Ingenioſus poëta, & auctor [*An*, actor, *legendum*?] valdè bonus. *Cic. Orat. pro Murenâ.*

*

Summus poëta noſter. *Idem Orat. pro L. Cornel. Balbo, & lib. 1. de Orat. itemque Eumenius Rhetor.*

*

Ennius ut noſter cecinit, qui primus amœno *Lucretius lib. 1.*
Detulit ex Helicone perenni fronde coronam
Per genteis Italas.

*

Nunquam poëtor, niſi podager. *Ennius de ſe ipſo.*

*

Ennius ipſe pater nunquam, niſi potus, ad arma *Horat. lib. 1. Epiſt. 19.*
Proſilijt dicenda.

En-

Q. Seren. Sammonicus cap de Podagra.

Ennius ipſe pater, dum pocula ſiccat iniqua,
Hoc vitio tales fertur meruiſſe dolores.

*

Terentius in Prologo Andriæ.

Qui cùm hunc accuſant; Næviũ, Plautum, Ennium
Accuſant, quos hic noſter auctores habet.

*

Plin. lib. 7. cap. 27.

Vtique ſi recipiatur poëtica fabuloſitas, Q. Ennius *&c.*

*

Auctor Rhetor. ad Heren. l. 4.

Ita vt ſi de Tragœdijs Ennij velis ſententias eligere, aut de Pacuvianis periodos. *&c.*

*

Gell. lib. 11. cap. 4.

Verſus Euripidis Q. Ennius, cùm eius Tragœdias verteret, nõ ſanè incommodè æmulatus eſt.

*

Cic. de optimo genere Orat.

Nec Andromacham igitur, aut Antiopam, aut Epigonos Latinos recipiunt: ſed tamen Ennium & Pacuvium & Attium potiùs, quàm Euripidem & Sophoclem legunt.

*

Idẽ Acad. Quæſt. lib. 1.

Quid enim cauſſæ eſt, cur poëtas Latinos Græci literis eruditi legant, Philoſophos non legant? An quia delectat Ennius, Pacuvius, Attius, multi alij, qui non verba, ſed vim Græcorum expreſſerunt Poetarum?

*

Idem Orat.

Ennio delector, ait quiſpiam: quòd non diſcedit à

it à communi more verborum: Pacuvio, inquit
ius; omnes apud hunc ornati elaboratique ſunt
erſus: multa apud alterum negligentiùs.

*

Quis enim tam inimicus penè nomini Roma-
o, qui Ennij Medeam, aut Antiopam Pacuvij
ernat, aut reijciat? Qui ſe eiſdem Euripidis fa-
ulis delectari dicat, Latinas literas oderit? *Idem de Fin. 1.*

*

Non æquis quendam oculis vidiſti, qui de in-
enio tuo malè loquutus eſt. Recipis hanc le-
em? Ergo te Ennius, quo non delectaris, odiſſet;
Hortenſius tibi ſimultates indiceret; & Cicero,
derideres carmina eius, inimicus eſſet? *L. An. Seneca de Ira lib. 3.*

*

Non id ago nunc hac diligentiâ, vt oſtendam
uantum tempus apud Grammaticum perdide-
n; ſed vt ex hoc intelligas, quantum apud En-
um & Attium verborum ſitus occupaverit:
ium apud hunc quoque, qui quotide excutitur,
iqua nobis ſubducta ſint. *Idem Epiſt. 58.*

*

Ennius, niſi cui videtur inter noſtræ ætatis
litiores munditias reſpuendus, *&c.* *Macrobius lib. 1. cap. 4.*

*

Nemo ex hoc viles putet veteres Poetas, quòd
rſus eorum ſcabri nobis videntur. Ille enim ſti-
s Enniani ſæculi auribus ſolus placebat; & diu *Idem lib. 6. cap. 3.*

laboravit ætas ſequuta, vt magis huic molliori ſtilo acquieſceretur.

*

Martialis lib. 11. Epigr. 91.

Carmina nulla probas molli quæ limite currunt,
Sed quæ per ſalebras altaque ſaxa cadunt.
En tibi Mæonio quod carmine maius habetur,
Lucilî columella heic ſitu' Metrophan' eſt.
Attonituſque legis † terraï frugiferaï:
Accius & quidquid Pacuviuſque vomunt.

† Enninm notat; cuius illud eſt ex Annalibus, teſte Diomede lib. 1.

*

Quintilianus lib. 10. cap. 1.

Ennium ſicut ſacros vetuſtate lucos adoremus, in quibus grandia & antiqua robora, iam non tantã habent ſpeciem, quantam religionem.

*

Horatius de arte Poëticâ.

-Hic & in AttI
Nobilibus trimetris appáret rarus, & EnnI
In ſcenam miſſos magno cum pondere verſus
Aut operæ celeris nimium, curaque carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.

*

Pſeud-Acron Horatiy interpres.

Attius & Ennius legem metri in fabulis minimè ſervaverunt. Nam quoſdam verſus longiores habent.

*

Cic. lib. 3. de Oratore.

Atque id primùm in Poetis cerni licet, quibus eſt proxima cognatio cum Oratoribus, quàm ſint inter ſeſe Ennius, Pacuvius, Attiuſque diſsimi-

es; quàm apud Græcos Æſchylus, Sophocles, ripides; quamquam omnibus par penè laus in imili ſcribendi genere tribuatur.

*

An ego Homero, Ennio, reliquis Poetis, & ximè Tragicis concederem, vt ne omnibus loeâdem contentione vterentur, crebroque mu:nt; nonnunquam etiam ad quotidianum ge; ſermonis accederent; ipſe nunquam ab illâ rrimâ contentione diſcederem? *Idem Orat.*

*

ius & ſapiens, & fortis, & alter Homerus, Critici dicunt. *Horat. lib. 2. Epiſt. 1. ſeu Lucilius potius, teſte Hieronymo.*

*

l comis tragici mut it Lucillius Atti?
n ridet verſus Enni gravitate minores,
n de ſe loquitur, non vt maiore reprenſis? *Horat. lib. 1. Sat. 10. & ibi Interpretes.*

*

– Ego cur, acquirere pauca
oſſum, invideor? cùm lingua Catonis & Enni
nonem patrium ditaverit, & nova rerum
mina protulerit? *Idem in arte Poeticâ.*

*

ed poſt animadverti hoc eſſe in hoc vitij, quòd erba, quæ maximè cuiuſque rei propria, quaeſſent ornatiſſima atque optima, occupaſſet Ennius, ſi ad eius verſus me exercerem; aut ıcchus, ſi eius orationem mihi fortè propoèm: ita ſi iiſdem verbis vterer, nihil prodeſſe; *Cic. lib. 1. de Orat.*

ſi alijs, etiam obeſſe, cùm minùs idoneis vti conſueſcerem.

*

Feſtus in Solitaurilia. Nulla geminabatur litera in ſcribendo: quam conſuetudinem Ennius mutaviſſe fertur, vtpote Græcus Græco more vſus.

*

Gell. lib. 4. cap. 7. Valerius Probus Grammaticus inter ſuam ætatem præſtanti ſcientiâ fuit. is *Hannibalem, Haſdrubalem.* & *Hamilcarem* ita pronunciabat vt penultimam circumflecteret: vt eſt in Epiſtolâ eius ſcriptâ ad Marcellum; in quâ Plautum & Ennium multoſque alios veteres eo modo pronunciaſſe affirmat.

*

Cic. Orat. *Purrum* ſemper Ennius, nunquam *Pyrrhum*: *Fruges*, non *Phryges*, ipſius antiqui declarant libri. Nec enim Græcam literam adhibebant.

*

Ibidem. Sed Græci viderint. nobis ne, ſi cupiamus quidem, diſtrahere voces conceditur. Indicant Orationes illæ ipſæ horridulæ Catonis: indicant omnes Poëtæ; qui vt verſum facerent, ſæpe hiabant. Vt Nævius, *&c.* At Ennius ſemel: *Scipio invicte,*

*

Hieronymus in Chron. Euſ. ad annum 4. Olymp. 153. ex Suetonij de claris Poëtis Ennius poëta ſeptuagenario maior articulari morbo perijt: ſepultuſque eſt in Scipionis monumento viâ Appiâ, intra primum ab Vrbe miliarium. Quidam oſſa eius Rudiam ex Ianiculo tranſlata affirmant.

Q. Ma-

*

Q. Marcio [Philippo iterum] & Cn. Servilio [Ca]pione] Coſs. mortem obijt Ennius. *Cic in Bruto, & de Senectute.*

*

[S]tatius Cæcilius Comœdiarum ſcriptor clarus [hab]etur, natione Inſuber Gallus, & Ennij pri[mu]m contubernalis. Mortuus eſt anno poſt mor[tem] Ennij, & iuxta Ianiculum ſepultus. *Hieron. in Chron. anno 1. Olym. 150. numero Euſ. 1840.*

*

[R]omæ extra portam Capenam in Scipionũm [mon]umento tres ſtatuæ ſunt, quarũ duæ P. & L. [Scip]ionum dicuntur eſſe; tertia poëtæ Q. Ennij. *T. Liuius l. 38. ab V.C.*

*

[Pr]ior Africanus Q. Ennij ſtatuam ſepulchro [i]mponi iuſſit, clarumque illud nomen, imò [ſpo]lium ex tertiâ orbis parte raptum, in ci[ne]re ſupremo cum Poëtæ titulo legi. *C. Plinius lib. 7. cap. 30. & eius exſcriptor Solinus. cap. 6.*

*

[I]n ſepulchro Scipionum putatur Ennius eſſe [con]ſtitutus è marmore. *Cic. Orat. pro Archiâ poetâ.*

*

[E]nnius emeruit, Calabris in montibus ortus,
Contiguus poni, Scipio magne, tibi. *Ouidius 3. de Arte amandi.*

*

[Su]perior Africanus Ennij poëtæ effigiem in [mon]umentis Corneliæ gentis collocari voluit; [quo]d ingenio eius opera ſua illuſtrata iudicaret: [non] quidem ignarus, quamdiu Romanum im[periu]m floreret, & Africa Romanis pedibus eſſet [subie]cta, totiuſque terrarum orbis ſummum cul[men] arx Capitolina poſſideret, eorum exſtingui me- *Val. Maximus lib. 8. cap. 15.*

memoriam non poſſe; tamen, ſi literarum quoque lumen illis acceſſiſſet, magni æſtimans.

*

M. Vitruvius de Architect. lib. 9. cap. 3. Itaque qui literarum iucunditatibus inſtructas habent mentes, non poſſunt non in ſuis pectoribus dedicatum habere, ſicuti Deorum, ſic & Ennij Poëtæ ſimulachrum.

*

Corn. Nepos ſive Æmil. Probus in vitâ M. Porcij Catonis. Prætor provinciam obtinuit Sardiniam, ex quâ Quæſtor ſuperiore tempore ex Africâ decedens Q. Ennium poëtam deduxerat. quod non minoris æſtimamus, quàm quemlibet ampliſſimum Sardinienſem triumphum.

*

Auctor de viris illuſt. cap. 47. M. Porcius Cato in Præturâ Sardiniam ſubegit, vbi ab Ennio Græcis literis inſtitutus.

*

Gell lib. 17. cap. 17. Ennius tria corda ſe habere dicebat, quòd loqui Græcè & Oſcè & Latinè ſciret.

Epitaphium Q. Ennij.

Ennius ipſe auctor, apud Cic. de Orat.

Adſpicite, ô Cives, ſenis Ennij imagini' formam:
Hic veſtrûm panxit maxuma facta patrum.
Nemo me lacrumis decoret, neque funera fletum
Faxit; cùm volito vivu' per ora virûm.

*

Ovid lib. 1. Amor. Eleg. 15.

Ennius arte carens, animoſique Attius oris,
Caſurum nullo tempore nomen habent.

Q. En-

*

Q. Ennius reliquit tenuium ſuarum facultatũ hære-m Pacuvium Poëtam Tragicum, ex ſorore nepotem, ait Plinius, vel ex filiâ, vt B. Hieronymus ſcribit. *Hieronym. Columna in Q. Ennij Vita.*

*

Dedit Tragœdias quàm plurimas ſublimi ac grandi ationis genere: quas partim vertit è Græcis, partim pro-io. ingenio ſcripſit. Nec ab eo altera ſcena deſtituta .it; nam Comœdias etiam edidit: quas vtrum conver-:rit, an novas fecerit, mihi nondum compertum eſt. Sed ı vtroque fabularum genere verſus numerorum licen-â claudicarunt. Quo vitio non modò Ennius, ſed, vt otat Flaccus, cæteri eiuſdem ætatis Romani poëtæ la-orarunt. *Ibidem.*

DE
MARCO PACVVIO
Teſtimonia
VETERVM SCRIPTORVM.

*

Cic. de Amicitiâ, ex perſonâ L.lij. ITaque, ſi quando aliquod officium exſtitit amici in periculis aut adeundis aut communicandis, quis eſt, qui id non maximis efferat laudibus? Qui clamores totâ caveâ nuper in hoſpitis & amici mei M. Pacuvij novâ fabulâ, cùm ignorante rege vter eorum eſſet Oreſtes, Pylades Oreſtem ſe eſſe diceret, vt pro illo necaretur: Oreſtes autem, ita vt erat, Oreſtem ſe eſſe perſeveraret? Stantes autem plaudebant in re fictâ; quid arbitramur in verâ fuiſſe facturos?

*

Idem Academ. Quæſt. lib. 1. Quid enim cauſſæ eſt, cur Poëtas Latinos Græcis literis eruditi legant, Philoſophos non legant? An quia delectat Ennius, Pacuvius, Attius, multi alij, qui non verba, ſed vim Græcorum expreſſerunt Poëtarum? Quanto magis Philoſophi delectabunt, ſi, vt illi Æſchylum, Sophoclem, Euripidem; ſic hi Platonem imitentur, Ariſtotelem, Theophraſtum!

*

Idem lib 3. de Oratore. Atque id primum in Poëtis cerni licet, quibus eſt proxima cognatio cum Oratoribus, quàm ſint inter

r ſeſe Ennius, Pacuvius, Attiuſque diſſimi- quàm apud Græcos Æſchylus, Sophocles, ipides: quamquam omnibus par penè laus in mili ſcribendi genere tribuatur.

*

ed in omni re difficillimum eſt, formam (qui ακτήρ Græcè dicitur) exponere optimi, quòd d aliis videtur optimum. Ennio delector, ait piam; quòd non diſcedit à communi more borum: Pacuvio, inquit alius; omnes apud c ornati elaboratique ſunt verſus: multa apud rum negligentiùs. Fac alium, Attio; varia n ſunt judicia, vt in Græcis; nec facilis expli- o, quæ forma maximè excellat. *Idem in Oratore.*

*

lis igitur eſt difficiliùs ſatiſfacere, qui ſe La- ı ſcripta dicunt contemnere. In quibus hoc num eſt, quod admirer: cur in graviſſimis re- ; non delectet eos patrius ſermo, cùm ijdem ellas Latinas ad verbum de Græcis expreſſas ı inviti legant. Quis enim tam inimicus penè nini Romano eſt, qui Ennij Medeam, aut Au- bam Pacuvij ſpernat, aut reijciat? qui ſe em Euripidis fabulis delectari dicat, Latinas ras oderit? *Idem lib. 1. de Finibus.*

*

Nec Andromacham, aut Antiopam, aut Epi- ios Latinos recipiant, ſed tamen Ennium, & uvium, & Attium potiùs, quàm Euripidem ophoclem legant. *Idem. de opt. gen. Oratorum.*

*

Perſius Sat. 1.

Sunt quos Pacuviuſque, & verrucoſa moretur
Antiopa, ærumnis cor luctificabile fulta.

*

Lucilius Sat. lib. 29.

Vtrum triſtis contorto aliquo ex Pacuviano exordio.

*

Martialis lib. 11. epigr. 91.

Attonituſque legis terrai frugiferai:
Attius & quidquid Pacuviuſque vomunt.

*

Auctor Dialogi de Oratorib. ſive de corruptâ Eloquentiâ.

Exigitur enim iam ab Oratore etiam Poëticus decor, non Attij aut Pacuvij veterno inquinatus, ſed ex Horatij & Virgilij & Lucani ſacrario prolatus.

*

Cic. de opt. gen. Orat.

Itaque licet dicere, & Ennium ſummum Epicum poëtam, ſi cui ita videtur, & Pacuvium Tragicum, & Cæcilium fortaſſe Comicum.

*

Idem lib. 1. de Oratore.

Nec quiſquam eſt eorum, qui, ſi iam ſit ediſcendum ſibi aliquid, non Teucrum Pacuvij malit, quàm Manlianas [*lego*, Mamilianas] venalium vendendorum leges ediſcere.

*

Idem in Bruto.

Mitto C. Lælium, P. Scipionem: ætatis illius iſta fuit laus, tanquam innocentiæ, ſic Latinè loquendi; non omniũ tamen, nam illorum æquales Cæcilium & Pacuvium malè loquutos videmus.

Pacu-

*

Pacuvius Poëta prudens.

Id. in Tuſc. quæſt. lib. 2.

*

Ambigitur quoties vter vtro ſit prior; aufert
Pacuvius docti famam ſenis, Attius alti.

Horat. lib. 2. Epiſt.

*

Ità vt ſi de Tragœdijs Ennij velis ſententias eligere, aut de Pacuvianis periodos: ſed quia planè rudis id facere nemo poterit, cùm feceris, te literatiſſimum putes, ineptus ſis; propterea quòd id facilè faciat quivis mediocriter literatus.

Auctor ad Herennium lib. 4. Rhetoricorum.

*

Tragœdiæ ſcriptores veterum Attius, atque Pacuvius, clariſſimi gravitate ſententiarum, verborumque pondere, & auctoritate perſonarum. Cæterùm nitor, & ſumma in excolendis operibus manus, magis videri poteſt temporibus, quàm ipſis defuiſſe. Virium tamen Attio plus tribuitur: Pacuvium videri doctiorem, qui eſſe docti adfectant, volunt.

Quinctilianus lib. 10. cap. 1.

*

Clara etiam per idem ævi ſpatium fuêre ingenia; in Togatis Afranij, in Tragœdiis Pacuvij atque Attij, vſque in Græcorum ingeniorum comparationem evecti, magnamque inter hos ipſos facientis operi ſuo locum: adeò quidem vt in illis limæ, in hoc penè plus videatur fuiſſe ſanguinis.

Velleius Paterculus lib. 2. Hiſtor.

*

Cic. in Bruto. Id quidem omnibus vſu venire neceſſe fuit, quibus paulò longior vita contigit, vt & cum multo maioribus natu, quàm eſſent ipſi, & cum aliquanto minoribus compararentur: vt Attius ijſdem Ædilibus ait ſe & Pacuvium docuiſſe fabulam, cùm ille octoginta, ipſe triginta annos natus eſſet.

*

Hieronymus in Chron. Euſeb. ex Suetonio de claris Poetis. Numero Euſebiano MDCCCLXIII. Olympiadis CLVI. anno II. Pacuvius Brunduſinus Tragœdiarum ſcriptor clarus habetur† [Ennij poëtæ ex filiâ nepos,] vixitque Romæ quoad picturam exercuit, ac fabulas vendidit. Deinde Tarentum tranſgreſſus, propè nonagenarius obijt.

† Vncinulis incluſa non agnoſcit Scaligeri editio.

*

Plinius lib. 35. cap. 4. Proximè celebrata eſt in foro Boario æde Herculis Pacuvij Poëta pictura. Ennij ſorore genitus hic fuit, clarioremque eam artem Romæ fecit gloriâ ſcenæ.

*

A. Gellius lib. 13. c. 2. Quibus otium & ſtudium fuit vitas atque ætates doctorum hominum quærere, ac memoriæ tradere, de M. Pacuvio & L. Attio Tragicis Poetis hiſtoriam ſcripſerunt huiuſcemodi. Quum Pacuvius, inquiunt, grandi iam ætate, & diutuino corporis morbo adfectus, Tarentum

tum ex vrbe Româ conceſſiſſet, Attius tunc haud parvo iunior, proficiſcens in Aſiam, quum in oppidum veniſſet, divertit ad Pacuvium: comiterque invitatus, pluſculiſque ab eo diebus retentus, Tragœdiam ſuam, cui Atreus nomen eſt, deſideranti legit. Tum Pacuviũ dixiſſe aiunt, ſonora quidem eſſe quæ ſcripſiſſet & grandia: ſed videri ea tamen ſibi duriora paulùm & acerbiora. Ita eſt, inquit Attius, vti dicis: neque id ſanè me pœnitet: meliora enim fore ſpero, quæ deinceps ſcribam. Nam quod in pomis eſt; itidem, inquit, eſſe aiunt in ingenijs: quæ dura & acerba naſcuntur, poſt fiunt mitia & iucunda. Sed quæ gignuntur ſtatim vieta, & mollia, atque in principio ſunt uvida, non matura mox fiunt, ſed putria. Reliquendum igitur viſum eſt in ingenio, quod dies atque ætas mitificet.

*

Neque magno intervallo poſtea Q. Ennius, & iuxta Cæcilius & Terentius, ac ſubinde & Pacúvius, & Pacuvio iam ſene Attius, clariorque tunc in poëmatis eorum obtrectandis Lucilius fuit. *Idem lib. 17. cap. 21.*

*

Et in carmine & in ſolutâ oratione, genera dicendi probabilia ſunt tria, quæ Græcis χαρακτῆρας vocant, nominaque ijs fecerunt ἁδρὸν, ἰσχνὸν, μέσον. Nos, quem primum proſuimus, Vberẽ vocamus; ſecundum, Gracilem; tertium, Mediocrẽ. *Idem lib. 7. cap. 14.*

Vberi

Vberi dignitas atque amplitudo eſt: Gracili venuſtas & ſubtilitas: Medius in confinio eſt vtriuſque modi particeps.

Et ſtatim deinde:

Vera autem & propria huiuſmodi formarum exempla in Latinâ linguâ M. Varro eſſe dicit: Vbertatis Pacuvium: Gracilitatis Lucilium: Mediocritatis Terentium.

*

Idem lib. 1. cap. 24. Epigramma Pacuvij verecundiſſimum, & puriſſimum, dignumque eius elegantiſſimâ gravitate:

Pacuvij Epigramma de ſeipſo, quod ſepulchro incidendum reliquit.

Adoleſcens, tametsi properas, hoc te ſaxum rogat
Vti ſe adſpicias: deinde, quod ſcriptum eſt, legas;
Heic ſunt Poëtæ Pacuvij Marci ſita
Oſſa: hoc volebam, neſcius ne eſſes; vale.

DE

DE
L. ATTIO
Teſtimonia
VETERVM SCRIPTORVM.

*

QVid enim cauſſæ eſt, cur Poëtas Latinos Græcis literis eruditi legant, Philoſophos non legant? An quia delectat Ennius, Pacuvius, Attius, multi alij, qui non verba, ſed vim Græcorum expreſſerunt poëtarum? &c. *Cicero Acad. quæſt. lib. 1.*

*

Atque id primùm in Poëtis cerni licet, quibus eſt proxima cognatio cum Oratoribus, quàm ſint inter ſeſe Ennius, Pacuvius, Attiuſque diſſimiles; quàm apud Græcos Æſchylus, Sophocles, Euripides: quamquam omnibus par penè laus in diſſimili ſcribendi genere tribuatur. *Idem lib. 3. de Oratore.*

*

Sed in omni re difficillimum eſt, formam (qui χαρακτὴρ Græcè dicitur) exponere optimi: quòd alijs aliud videtur optimum. Ennio delector, ait quiſpiam; quòd non diſcedit à communi more verborum: Pacuvio, inquit, alius; omnes apud hunc ornati elaboratique ſunt verſus; multa apud alterum negligentiùs. Fac alium, Attio: varia enim ſunt iudicia, vt in Græcis; nec facilis explicatio, quæ forma maximè excellat. *Idem in Oratore.*

Nec

*

Idem de opt. gen. Oratorum. Nec Andromacham igitur, aut Antiopam, aut Epigonos Latinos recipiunt, ſed tamen Ennium & Pacuvium, & Attium potius, quàm Euripidem & Sophoclem legant.

*

Idem in Bruto. Attius iiſdem Ædilibus ait ſe & Pacuvium docuiſſe fabulam, cùm ille LXXX, ipſe XXX annorum natus eſſet.

*

Ibidem. Amatus etiamnum in tantum Attius à Decio Bruto fuiſſe dicitur, vt Attianis verſibus templorum & monumentorum frontes & aditus exornare conſueverit.

*

Idem Orat. pro Archiâ poëtâ. Decius quidem Brutus, ſummus ille vir & imperator, Attij amiciſſimi ſui carminibus templorum ac monumentorum aditus exornavit ſuorum.

*

Val. Maximus lib. 8. cap. 15. Similiter [vt Africani erga Ennium poëtam] honoratus animus ergà poëtam Accium Decij Bruti, ſuis temporibus clari ducis, exſtitit: cuius familiari cultu, & promptâ laudatione delectatus: eius verſibus templorum aditus, quæ ex manubijs conſecraverat, adôrnavit.

*

Auctor ad Herennium lib. 3. Caius Cælius iudex abſolvit iniuriarum eum, qui Lucilium Poëtam in ſcenâ nominatim læſerat: P. Mucius eum, qui L. Accium Poëtam nominaverat, condemnavit.

Pro-

*

Producatur in medium Accius Poëta. is Iulio Cæſari, ampliſſimo & florentiſſimo viro, in collegiũ Poëtarum venienti nunquam aſſurrexit: non maieſtatis eius immemor, ſed quòd in comparatione communiũ ſtudiorum aliquanto ſuperiorem ſe eſſe confideret: quapropter inſolentiæ crimine caruit; quia ibi voluminum, non imaginum, certamina exercebantur. *Val. Maximus lib. 3. cap. 7.*

*

Notatum eſt ab auctoribus, & L. Accium Poëtam in Camænarum æde, maximâ formâ ſtatuam ſibi poſuiſſe, cùm brevis admodum fuiſſet. *Plinius lib. 34. cap. 5.*

*

Quid antè Iſocratem, quid poſt eius auditores, eorumque diſcipulos, clarum in Oratoribus fuit? adeo quidem arctatũ anguſtijs temporum, vt nemo memoriâ dignus alter ab altero videri nequiverint. Neque hoc in Græcis, quàm in Romanis, evênit magis. Nam, niſi aſpera ac rudia repetas, & inventi laudanda nomine, in Attio, circaque eum, Romana Tragœdia eſt. *Velleius Paterculus lib. 1. Hiſtor.*

*

Clara etiam per idem ævi ſpatium fuêre ingenia, in Togatis Afranij, in Tragœdijs Pacuvij atque Attij, vſque in Græcorum comparationem evecti, magnumq; inter hos ipſos facientis operi ſuo locum; adeò quidem, vt in illis limæ, in hoc penè plus videatur fuiſſe ſanguinis. *Idem lib. 2.*

††† c Ita-

*

M. Vitruvius de Architect. lib. 9. cap. 3

Itaque qui literarum iucunditatibus inſtructas habent mentes, non poſſunt non in ſuis pectoribus dedicatum habere, ſicuti Deorum, ſic & Ennij Poëtæ ſimulachrum. Attij autem carminibus qui ſtudioſè delectantur, non modò virtutes, ſed etiam figuram eius videntur ſecum habere præſentem.

*

Horatius de arte Poëtica.

Syllaba longa brevi ſubiecta, vocatur Iämbus,
Pes citus, vnde etiam trimetris accreſcere iuſſit
Nomen iämbeis, cùm ſenos redderet ictus,
Primus ad extremum ſimilis ſibi. non ita pridem,
Tardior vt paulò graviorque veniret ad aures,
Spondeos ſtabiles in iura paterna recepit.
Commodus & patiens, non vt de ſede ſecundâ
Cederet, aut quartâ ſocialiter. hic & in Accî
Nobilibus trimetris appáret rarus, & Ennî.

*

Idem lib. 1. Sat. 10.

Nil comis Tragici mutat Lucillius Accî?

*

Idem lib. 2. Epiſt. 1.

Ambigitur quoties vtro ſit prior: aufert
Pacuvius docti famam ſenis, Accius alti.

*

Ovidius lib. 1. Amor. Eleg. 15.

Ennius arte carens, animoſique Accius oris,
Caſurum nullo tempore nomen habent.

*

Idem lib. 3. Eleg. 9. de Ponto.

Auctor opus laudat, ſic forſitan Accius olim
Therſitem facie dixerit eſſe bonâ.

Nec

*

Nec liber indicium eſt animi, ſed honeſta voluntas — *Idem lib. 2. Triſt.*
Plurima mulcendis auribus apta refert;
Accius eſſet atrox, conviva Terentius eſſet,
Eſſent pugnaces qui fera bella canunt.

*

Non id ago nunc hac diligentiâ, vt oſtendam quantum tempus apud Grammaticum perdiderim: ſed vt ex hoc intelligas, quantum apud Ennium & Attium verborum ſitus occupaverit: cùm apud hunc quoque, qui quotidie excutitur, aliqua nobis ſubducta ſint. — *Seneca Epiſt. 58.*

*

Attonituſque legis terraï frugiferaï: — *Martialis lib. 11, Epig. 91.*
Attius & quidquid Pacuviuſque vomunt.

*

Exigitur enim iam ab Oratore etiam Poëticus decor, non Attij aut Pacuvij veterno inquinatus, ſed ex Horatij & Virgilij & Lucani ſacrario prolatus. — *Auctor Dialogi de corruptâ Eloquentiâ.*

*

Aſinius [Pollio] quoque, quanquam propioribus temporibus natus ſit, videtur mihi inter Menenios & Appios ſtuduiſſe: Pacuvium certè & Attium non ſolùm Tragœdijs, ſed etiam Orationibus ſuis expreſſit. — *Ibidem.*

*

Denique credamus ſummis Oratoribus, qui veterum Poemata vel ad fidem cauſarum, vel — *Quintilianus lib. 1. cap. 8.*

ad ornamentum eloquentiæ aſſumunt. Nam præcipuè quidem apud Ciceronem, frequenter tamen apud Aſinium etiam, & cæteros qui ſunt proximi; vidimus Ennij, Accij, Pacuvij, Lucilij, Terentij, Cæcilij, & aliorum inſeri verſus, ſummâ non eruditionis modò gratiâ, ſed etiam jucunditatis, *&c.*

*

Idem lib. 10. cap. 1. Tragœdiæ ſcriptores veterum Accius atque Pacuvius clariſſimi gravitate ſententiarũ, verborumque pondere, & auctoritate perſonarum. Cæterùm nitor, & ſumma in excolendis operibus manus, magis videri poteſt temporibus, quàm ipſis defuiſſe. Virium tamen Accio plus tribuitur: Pacuvium videri doctiorem, qui eſſe docti adfectant, volunt.

*

Idem lib. 5. cap. 13. Aiunt Accium interrogatum, cur cauſſas non ageret, cùm apud eum in Tragœdijs tanta vis eſſet; optimè hanc reddidiſſe rationem, quòd illic ea dicerentur, quæ ipſe vellet; in foro eſſent dicturi adverſarij, quæ minimè vellet.

*

Auctor ad Herennium lib. 1. Rhetor. Mimus quidam nominatim Accium Poëtam compellavit in ſcenâ; cum eo Accius iniuriarum agit. Hic nihil aliud defendit, niſi licere nominari eum, cuius nomine ſcripta dentur agenda.

*

A. Gellius lib. 13. c. 2. Quibus otium & ſtudium fuit vitas atque ætates

tes doctorum hominum quærere, ac memoriæ tradere, de M. Pacuvio, & L. Attio Tragicis Poëtis hiſtoriam ſcripſerunt huiuſcemodi: Quum Pacuvius, inquiunt, grandi iam ætate, & diutino corporis morbo adfectus, Tarentum ex vrbe Româ conceſſiſſet, Accius tunc haud parvo iunior, proficiſcens in Aſiam, quum in oppidum veniſſet, divertit ad Pacuvium, comiterque invitatus, pluſculiſque ab eo diebus retentus, tragœdiam ſuam, cui Atreus nomen eſt, deſideranti legit. Tum Pacuvium dixiſſe aiunt, ſonora quidem eſſe quæ ſcripſiſſet & grandia: ſed videri ea tamen ſibi duriora paulùm & acerbiora. Ita eſt, inquit, Accius vti dicis: neque id ſanè me pœnitet: Meliora enim fore ſpero quæ deinceps ſcribam. Nam quod in pomis eſt, itidem, inquit, eſſe aiunt in ingenijs; quæ dura & acerba naſcuntur, poſt fiunt mitia & iucunda: ſed quæ gignuntur ſtatim vieta & mollia, atque in principio ſunt uvida, non matura mox fiunt, ſed putria. Relinquendum igitur viſum eſt in ingenio, quod dies atque ætas mitificet.

*

Neque magno intervallo poſtea Ennius, & iuxta Cæcilius, & Terentius, ac ſubinde Pacuvius, & Pacuvio iam ſene Accius, clariorque tunc in Poëmatis eorum obtrectandis † Lucilius. *Idem lib. 17. cap. 21.*

† *Lucilij, principis Satyrographi, nomen celebre fuiſſe, excellentibus in Tragœdiâ Pacuvio atque Attio, notat etiam Velleius Paterculus lib.* II.

*

Hieronymus. in Chron. Euſeb. ex Suetonio de claris Poëtis.

Numero Euſebiano MDCCCLXXVIII, Olympiade CLX. Lucius Accius Tragœdiarum ſcriptor clarus habetur, natus †Serrano & Mancino Coſs. parentibus libertinis: & ſeni iam Pacuvio (*vide Gell. lib.* XIII. *cap.* II.) Tarenti ſua ſcripta recitavit; à quo & Fundus Actianus iuxta ‡Piſaurum dicitur, quia illuc inter colonos fuerat ex Vrbe deductus.

† *Ideſt, numero Euſebiano* MDCCCXLV. *Ergo hoc anno erat annorum* XXXIII.

‡ *Piſaurum colonia deducta quadriennio poſt Bononiam, auctore Velleio Paterculo, hoc eſt anno Vrbis* DLXVIII. *Accius autem natus eſt anno Vrbis* DLXXXIII, *annis* XV *poſt coloniam Piſaurum deductam. Quomodo igitur potuit inter colonos Piſaurenſes eſſe, qui* XV *annis poſt coloniam deductam natus ſit?* Hæc Scaliger.

*

Plinius nepos lib. 5. *Epiſt.* 3.

Scio non corrumpi in deterius, quæ aliquando etiam à malis; ſed honeſta manere, quæ ſæpius à bonis fiunt. Inter quos vel præcipuè numerandus eſt P. Virgilius, Cornelius Nepos, & priùs Ennius Attiuſque: non quidem hi Senatores. ſed ſanctitas morum non diſtat ordinibus.

*

Ælius Donatus de Tragœdiâ & Comœdiâ.

Hæc quàm artificioſiſſima Terentius fecerit, tum illud eſt admirandum, quòd & morem retinuit vt Comœdiam ſcriberet: & temperavit affectum, ne in Tragœdiam tranſiliret: quod cum alijs rebus minimè obtentum eſſe à Plauto, & ab Afranio, & Accio, & multis ferè magnis Comicis invenimus.

*

Pſeudo-Acron.

Attius & Ennius legem metri in fabulis mini-

nimè ſervaverunt: nam quoſdam verſus longiores habent. *Horatij interpres.*

*

Actius Poëta iunior (*ſcilicet Pacuvio*) ſuo ingenio præcelluit Euripidem, qui fuit altus & ingenio ſublimis. *Idem ad illud Hor.* Actius alti.

*

Euge Poëta,
Eſt nunc Briſæi quem venoſus liber † Acci,
Sunt quos Pacuviuſque, & verrucoſa moretur
Antiopa, ærumnis cor luctificabile fulta. *Perſius Sat. 1.*

† *Alius omnino à Tragico noſtro videtur.*

TRAGICORVM RELIQVORVM Nomenclator.

C. TITIVS.

*

Eiuſdem ferè temporis fuit eques Romanus C. TITIVS, qui, meo iudicio, eò perveniſſe videtur, quò potuit ferè Latinus Orator ſine Græcis literis & ſine multo vſu pervenire Huius Orationes tantum argutiarum, tantum exemplorum, tantum vrbanitatis habent, vt penè Attico ſtilo ſcriptæ eſſe videantur. Eaſdem argutias in Tragœdias ſatis quidem illè acutè, ſed parum tragicè tranſtulit. Quem ſtudebat imitari *L. Afranius* poëta, homo perargutus, in † fabulis quidem etiam, vt ſcitis, diſertus. *Cicero in Bruto.*

† *Togatis, puta, & Atellanis. Nam Tragœdias eum edidiſſe, meo iudicio, non rectè ex hoc loco Tullij colligit Delrio: qui Comicum illum celebrem tragœdias etiam compoſuiſſe vult; & inter Tragicos recenſet.*

M. ATTILIVS.

*

Cic. 1. de Fin. initio. A quibus tantum diſſentio, vt, cùm Sophocles vel optimè ſcripſerit Electram, tamen malè conuerſam ATTILII mihi legendam putem. de quo Licinius, ferreum ſcriptorem, verum exſcriptorem opinor. *&c.*

*

Suetonius in C. Iul. Cæſare cap. 84. Inter ludos cantata ſunt quædam ad miſerationem & inuidiam cædis eius, accommodata ex Pacuvij Armorum iudicio:

Men' ſervaſſe, vt eſſent qui me perderent?

Et ex Electrâ † ATTILII ad ſimilem ſententiam.

† Attij, *Caſauboniana editio. Atque in Animadverſionibus, corruptam omnium librorum lectionem ſic à ſe emendatam teſtatur. De quo Poëta plura ipſe ad Perſium. Electræ tamen malè converſæ ab Attilio ex Sophocle, meminit disertè Cicero. Cui alibi Attilius iſte duriſſimus ſcriptor, Epiſt.* XX. *lib.* XIV. *ad Atticum. Volcatius Sedigitus in Iudicio de Poetis Comicum agnoſcit, & Fragmenta paucula Varroni, Tullio, ac Macrobio citata, ſoccum reſipiunt, non cothurnum.*

CAIVS IVLIVS.

*

Aſconius Pedianus in Oration. Cic pro M. Scauro. *Quid verò alterum Craſſum temporibus eiſdem, num aut clariſſimi viri Iulij, aut ſummo ingenio præditus M. Antonius potuit imitari?*] Iulios cùm dicit, duos Cæſares fratres Caium & Lucium ſignificat. ex quibus Lucius & Prætor & Conſul fuit. Caius, Ædilitius quidem occiſus eſt; ſed tantum in ciuitate potuit, vt cauſſa belli ciuilis

civilis contentio eius cum Sulpitio Tribuno fuerit, *&c.* Idem inter primos temporis ſui Oratores, & Tragicus poëta bonus admodum habitus eſt. huius ſunt Tragœdiæ, quæ inſcribuntur IVLII. Hi autem Iulij, & Antonius, ab ſatellitibus Marij ſunt occiſi, cùm Craſſus eundum caſum ſuâ manu præveniſſet.

Delrio ex his verbis Tragicum facit Sulpitium Trib. pl. qui Tragœdias ſuas Iulij *nomine inſcripſerit. Falſò. Apud Macrobium fortè Saturnal lib.* VI. *cap.* IV. *legendum* Iulius in Theutrante, *pro* Ilius. *quod nomen Latio & auribus eruditis inſolens. Apud Feſtum quoque,* Prophetas in Adraſto Iulius nominat antiſtites fanorum. *Hic fortaſſean intelligendus, non Strabo Iulius. de quo infra.*

PVPPIVS.

*

Vt propiùs ſpectes lachrymoſa poëmata Puppi.] Puppius Tragœdiographus ita movit affectus ſpectantium, vt eos flere compelleret. inde diſtichon fecit: *Horatius Epiſt. 1 lib. 1. & ibi Scholiaſtes antiquus.*

Flebunt amici & benè noti mortem meam,
Nam populus iā me vivo lachrymavit ſatis.

Q. LVTATIVS CATVLVS.

*

Dubium eſt, an Tragœdiam dederit. Alcmeon apud Ciceronem, quæ eius creditur, Ennij eſt. Vide noſtram Fragmentorum collectionem.

C. IVLIVS L. F. CÆSAR STRABO, SESQVICVLVS, VOPISCVS.

*

Q. Catuli frater vterinus. Huius Iulij (ita creditur doctis) Adra-

*ſtũ citat Feſtus,in v.*Prophetæ: *Marius Victorinus Tecmeſſam: eiuſque lenitatem Tragœdiarũ Cicero in Bruto prædicat.*

C. IVLIVS CÆSAR.

*

Eius Tragœdia Oedipus, inter ſcripta à puero & ab adoleſcentulo refertur à Suetonio in Iul. Cæſ. cap. LVI. *Delrio dicit Dictatorem eius laudari ab eodem: ſed aliquod vulnus ibi ſubeſſe exiſtimat.*

Q. CICERO.

*

Hic, Tullio teſte & referente Delrione, Tragœdiam ſcripſit.

C. OCTAVIVS AVGVSTVS.

*

Suidas in A *cum* Y. Αὔγουστος Καῖσαρ Ὀκταουιανὸς. ὁ καὶ σεβαστὸς ἐπικληθεὶς, [ἔγραψε] περὶ τοῦ ἰδίου βίου καὶ τῶν πράξεων βιβλία ιγ'. καὶ τραγῳδίαν Αἴαντός τε καὶ Ἀχιλλέως. *&c. Id eſt:* Auguſtus Cæſar Octavianus, [ſcripſit] de vitâ ſuâ & rebus geſtis libros XIII. & Tragœdiam Aiacis, atque Achillis.

*

Suetonius in Augusto cap. 85. Tragœdiam magno impetu exorſus, non ſuccedente ſtilo, abolevit: quærentibuſque amicis, Quidnam Aiax ageret? Reſpondit, Aiacem ſuum in ſpongiam incubuiſſe.

L. VARIVS.

*

Scholia Horatiana in od. 6. lib. 1. Scribéris Vario *&c.* L. Varius Tragœdiographus nobilis, ac Eclogarum (*Porphyrio*, Elegorum) ſcriptor, Horatij Virgilijque contubernalis.

Et ibidẽ, ad illa, NEC SÆVAM PELOPIS DOMVM.

Notæ ſunt fabulæ de Tantali genere, ex quo Pelops natus eſt: deinde Atreus, & Thyeſtes, poſtea

ſtea Oreſtes; quorum ſcelera in Tragœdiâ deſcripta ſunt à Vario ſtilo ſublimi. Hinc Virgilius [Eclogâ IX.]

Nam neque adhuc Vario videor nec dicere Cinnâ Digna.

*

Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno.] Aſinium Pollionem intelligit Tragœdiarũ ſcriptorem; aut Varium, cuius exſtat Thyeſtes Tragœdia, omnibus Tragicis præferenda. *Iunius Philarg. in Virgil. Eclog. 8.*

*

Varij Thyeſtes cuilibet Græcorum comparari poteſt. *Quintila. lib. 10. cap. 1.*

*

Nec vllus Aſinij aut Meſſalæ liber tam illuſtris eſt, quàm Medea Ovidij, aut Varij Thyeſtes. *Auctor de corruptâ Eloquentiâ*

*

Cùm Varius Gracchuſque darent fera dicta tyranni. *Ovidius Eleg. ult. lib. 4. de Pont.*

*

† Quamvis multa ψευδεπιγραφῶς ſub alieno nomine ſint prolata, vt Thyeſtes Tragœdia huius poëtæ, quam Varius edidit ſuo nomine. &c. *† Donatus in Vitâ Virgilij, ex Suetonio de claris Poetis*

*

‡ *Scribere, quod Caßi Parmenſis opuſcula vincat.*] Multi crediderunt Thyeſtem (à Vario editam) Caſſij Parmenſis fuiſſe. ſcripſerat enim multas alias Tragœdias. *‡ Scholia Horat ana lib 1. Epiſt. 4. ad Alb. Tibullum.*

Vide infra. Ex Thyeſte Varij Quintilianus lib. III. *cap.* VIII. *fragmentum adducit.*

GRACCHVS.

*

Ovid. de Ponto lib. 4. Eleg. vlt.

Cùm Varius Gracchuſque darent fera dicta tyranni.

*

CAIVS, IVNIVS *ve, an* SEMPRONIVS *prænomen huic Poetæ fuerit, in medium relinquo. Gracchus tantummodò duobus locis, Thyeſte putà & Atalantâ, à Priſciano citatur. Apud Calpurniũ de Continentiâ Poëtarum lib.* II. *Sempronii Graïi (ſ. Gracchi) verſus hexameter profertur.*

C. ASINIVS POLLIO.

*

Horatius Od. 1. lib. 2 & ibi Commentator antiquus.

Paulùm ſeveræ Muſa tragœdiæ Deſit theatris: mox, vbi publicas Res ordinaris, grande munus Cecropio repetes cothurno.] Scribit ad Aſinium Pollionem virum Conſularem, Poëticæ & Rhetoricæ peritum, ſcribendarum etiam Tragœdiarum ſtudioſum. *&c.*

*

Idem lib. 1. Eclog. 10.

– *Pollio regum Facta canit pede ter percuſſo.*] Pollio eſt optimus Tragœdiographus: nam Tragoedia trimetris verſibus ferè texitur, id eſt pede ter dimenſo.

*

Servius in Virgil. Eclog. 3.

Blanditur Pollioni patrono: quem Tragœdiarum & Hiſtoriarum ſcriptorem Horatius in ſecundo Carminum (od. 1.) fuiſſe teſtatur.

*

Idem in Eclog. 8.

Alij ideo hoc de Pollione dictũ volunt, quòd & ipſe vtriuſque linguæ Tragœdiarũ ſcriptor fuit.

*

Auctor de corruptâ Eloquentiâ.

Aſinius Pacuvium certè & Attium non ſolùm Tragœdijs, ſed etiam Orationibus expreſſit.

Sola

*

Sola Sophocléo tua carmina digna cothurno.]Aſiniũ Pollionem intelligit Tragœdiarũ ſcriptorem. *Iunius Philargyr. in Eclog. 8.*

C. CILNIVS MECÆNAS.

*

Volo tibi hoc loco referre dictum Mecænatis, vera in ipſo eculeo docuit[*al.* elocuti] *Ipſa enim altitudo attonat ſumma.* Si quæris, in quo libro dixerit, in eo qui Prometheus inſcribitur. Hoc voluit dicere, attonita habet ſumma. *L. An. Seneca Epiſt. 19.*

*

Pecto, cuius præteritum plerique *pexui*, Aſper tamen *pectivi*, Cariſius *pexi* protulerunt. Mæcenas in Octaviâ: *Priſc. lib. 10.*

Pexiſti capillum naturæ muneribus gratum.

Dubitari poteſt, an Octavia *nomen Tragœdiæ ſit; ſanè verſus hic tragicus non eſt. Sed de Prometheo eius, Tragœdiam arbitror fuiſſe. Quæ maioris indaginis ſunt & curæ, quàm vt hic excuti poſſint.*

P. VIRGILIVS MARO.

*

Non ego te vidi Damonis peſſime caprum
Excipere inſidijs, &c.] Manifeſtè eum furti arguit &c. Sanè, vt Servius dicit ſuper hoc loco, ſuperfluam volunt eſſe allegoriam, dicentes rem nuſquam lectam de Virgilio. aiunt enim hoc: Varus (Varius) Tragœdiarũ ſcriptor habuit vxorem literatiſſimam, cum quâ Virgilius adulterium ſolebat admittere: cui etiam dedit ſcriptam tragœdiam: quam illa marito dedit, tanquam à ſe ſcriptam. Hanc recitavit pro ſuâ Varus. quam rem Virgilius dicit per allegoriam. Nam tragœdiæ præmium caper fuit. Horatius: *Commentator vetus in Virgilium, Eclog. 3.*

Car-

Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum.
Sed meliùs ſimpliciter accipimus.

*

Donatus in Vita Virgilij, ex Suetonio, de claris Poëtis.

Vulgatum eſt, conſueſſe eum cum Plotiâ Aleriâ. Sed Aſconius Pedianus affirmat ipſam poſtea maiorem natu narrare ſolitam, invitatam quidem à Vario (*imò* Virgilio) ad communionem ſui, verùm pertinaciſſimè recuſaſſe. *&c.*

*

Ibidem.

Quamvis multa ψευδεπιγραφῶς ſub alieno nomine ſint prolata, vt Thyeſtes Tragœdia huius poëtæ, quam Varius edidit ſuo nomine, alia huiuſmodi; tamen Bucolica liquidò Virgilij eſſe minimè dubitandum eſt.

P. OVIDIVS NASO.

*

Ipſe 2. Triſt.

Et dedimus Tragicis ſcriptum regale cothurnis. &c.

*

Quintilianus lib. 10. cap. 1.

Ovidij Medea videtur mihi oſtendere quantum vir ille præſtare potuerit, ſi ingenio ſuo temperare quàm indulgere maluiſſet.

*

Auctor de corruptâ Eloquentiâ

Nec vllus Aſinij aut Meſſalæ liber tam illuſtris eſt, quàm Medea Ovidij, aut Varij Thyeſtes.

*

L. Greg. Gyraldus Hiſt. Poe-

Quæ verò perierint temporum iniuriâ, hæc ſunt: ſex Faſtorum vltimi. Medeæ tragœdia, quæ Fabio, & Tacito [*Auctorem de corrupta Eloquentiâ deſignat*] alijſque commendata plurimùm. hæc

hoc

hoc tempore inventa dicitur: ſed falſô, vt puto. *tar. Dialog 4. in Ovid.* Scripſit & alteram Tragœdiam † ex Virgilio, de quâ ſic Tertullianus Septimius quodam ſuo libello: *Denique*, inquit, *Ovidius etiam Medeam tragœdiam ex Virgilio pleniſſimè expreſſit:* quo loco agit de his, qui ex alijs auctoribus centones & nova opera concinnarent.

† *Errant cum Gyraldo & alij, qui Centonis illius Virgiliani Ovidium faciunt auctorem. Alius eſt & diverſus longè ab ingenioſiſſimo poetarum. Vide ſpecimen illius Medeæ, ex Virgilianis verſibus contextæ, ſub calcem Collectionis noſtræ: & Teſtimonia ibidem adiuncta. Errant ſimiliter, qui præter illos verſus, quos nos ex Medeâ recitavimus, Tragœdiæ adſcribunt duos alios; qui Elegiaci ſunt: meminitque eorum Seneca Rhetor Controverſiâ x. Quem vide.*

TVRRANIVS.

*

Muſaque Turranî tragicis innixa cothurnis. *Ovidius 4. de Pont. Eleg. vlt.*

CASSIVS SEVERVS PARMENSIS.

*

Scribere quod Caſſî Parmenſis opuſcula vincat.] *Scholia Horatiana lib. 1. Epiſt. 4.* Hic aliquot generibus ſtilum exercuit, inter quæ opera Elegi & Epigrammata laudantur. Hic eſt qui in partibus Caſſij & Bruti Tribunus militum fuit; quibus victis, Athenas ſe contulit. Quintus autem Varius ab Auguſto miſſus vt eum interficeret, ſtudentem reperit, & peremto eo, ſcrinium cum libris tulit; vnde multi crediderunt Thyeſtem Caſſij Parmenſis fuiſſe. ſcripſerat enim multas alias Tragoedias.

Amet

Eadem Sat. 10. lib. 1.

- Amet ſcripſiſſe ducentos
Ante cibum verſus, totidem cœnatus: Hetruſci
Quale fuit Caſſi rapido ferventius amni
Ingenium; capſis quem fama eſt eſſe librisque
Ambuſtum proprijs.] *Etruſci*, Parmenſis. quia de Parmâ fuit, quæ eſt Etruriæ civitas. cuius Tragœdia Thyeſtes extat.

*

Secutum hunc Caſſium partcis Caſſij & Bruti contra Antoniũ & Cæſarem, videre eſt apud Appianum bellor. Civil. lib. v. *Sed de genere mortis ipſius, diſſentit ab Horatio Valerius Maximus lib.* I. *cap.* VII. *Oroſius præterea lib.* VI. *cap.* XIX. Et Caſſius Parmenſis, *inquit*, vltima violatæ partis Cæſaris victima. *&c. Quidam hunc cum* Caſſio Severo *Oratore confuderunt. quod diſplicet Gyraldo. Alius item ab hoc videtur* Caſſius Severus, *cuius meminit Naſo in Ponticis; qui eo tempore quo iam Parmenſis ille Auguſti iuſſu à Vario fuerat interfectus, vixit.*

CASSIVS SEVERVS.

*

Ovid 4. de Pont. Eleg. vlt.

Quique dedit Latio carmen regale Severus.

*

Ibidem Eleg. 2.

Quod legis, ô vates magnorum maxime † vatum,
Venit ab intonſis vſque, Severe, Getis. &c.

† Al. *regum*, rectè. Tragicum innuit per *vatem magnorum regum.*

ARISTIVS FVSCVS.

*

Hic Pſeud-Acroni Tragicus, Porphyrioni Comicus, Commentatori Cruquiano Grammaticus doctiſſimus, amicus & familiaris

liaris Horatij, ad Sat. IX. *lib.* I. *Quare ex hoc albo videbitur expungendus.*

MAMERCVS [ÆMILIVS] SCAVRVS.

*

Mamercus dein Scaurus rurſum poſtulatur, inſignis nobilitate & orandis cauſſis, vitâ proboſus: nihil hunc amicitia Seiani, ſed labefecit haud minùs validum ad exitia Macronis odium, qui eaſdem artes occultiùs exercebat. detuleratque argumentum Tragœdiæ à Scauro ſcriptæ, additis verſibus qui in Tiberium flecterentur. &c. *Tacitus Annal. 6.*

*

Μάρκος δὲ Αἰμύλιος Σκαῦρος, μήτ᾽ ἄρξας τινῶν, μήτε δωροδοκήσας, ἑάλω τε διὰ τραγῳδίαν, καὶ παθήματι δεινοτέρῳ οὗ συνέγραψε περιέπεσεν. Ἀτρεὺς μὲν τὸ ποίημα ἦν· παρῄνει δὲ τῶν ἀρχομένων τινὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ, κατὰ τὸν Εὐριπίδην, ἵνα τὴν τοῦ κρατοῦντος ἀβουλίαν φέρῃ. μαθὼν οὖν τοῦτο ὁ Τιβέριος, ἐφ᾽ ἑαυτῷ τότε τὸ ἔπος εἰρῆσθαι ἔφη, Ἀτρεὺς διὰ τὴν μιαιφονίαν εἶναι προσποιησάμενος· καὶ ὑπειπὼν ὅτι, καὶ ἐγὼ οὖν Αἴαντα αὐτὸν ποιήσω, ἐς ἀνάγκην οἱ προσήγαγεν αὐτοχειρὶ ἀπολέσθαι. &c. *Dio Hiſt. Rom. lib. 58.*

Id eſt:

At Marcus (*imò cum Tacito,* Mamercus) Æmilius Scaurus neque provinciæ malè adminiſtratæ, neque donorum acceptorum reus, ob Tragœdiam à ſe ſcriptam poſtulatus, graviora ijs, quæ compoſuerat mala, perpeſſus eſt. Atreus poëmati titulus erat. hic ſubditorum ſuorum aliquem ſubhortabatur verbis Euripideis, vt imprudentiam et ſtultitiam imperantis ferret. Quo cognito Tiberius, carmen in ſe dictum, ſeque indigno ſcelere affectum affirmavit, & Aiacem ob id ſe de Scauro facturum dixit; adegitque hominem vti ſibi ipſi manus inferret.

P. POMPONIVS SECVNDVS.

*

Quintilianus lib. 10 cap. 1. Eorum, quos viderim, longè princeps Pomponius Secundus: quem ſenes parùm Tragicum putabant, eruditione ac nitore præſtare confitebantur.

*

Idem lib. 8. cap. 3 Nam memini iuvenis admodum inter Pomponium & Senecam etiam PRÆFATIONIBVS eſſe tractatum, an *gradus eliminat* apud Accium in Tragœdiâ dici oportuiſſet: at veteres ne *expectorat* quidem timuerunt. Et ſanè eiuſdem notæ eſt, *exanimat*.

*

Plinius lib. 14. cap. 4. In Caij Cæſaris Germanici filij principatu, anno centeſimo ſexageſimo ſingulas vncias vini conſtitiſſe nobili exemplo docuimus, referentes vitam Pomponij Secundi vatis, cænamque quam Principi ille dedit.

*

Idem lib. 13. cap. 12. Ita ſunt longinqua monumenta Tiberij Caijque Gracchorum manus, quæ apud Pomponium Secundum vatem civemque clariſſimum vidi annos ferè poſt ducentos.

*

Idem lib. 7. cap. 9. & ex eo Solinus c. 4. Sed hæc parva naturæ inſignia in multis variè cognoſcuntur, vt in Antoniâ Druſi, nunquam exſpuiſſe; in Pomponio † Conſulari Poëtâ, nunquam ructaſſe.

† *Conſul fuit anno* DCCXXCII. *Iterum ſub Caio, anno* DCCXCIIII.

Rela-

*

Relatum inde de P. Vitellio & Pomponio Secundo. *&c.* huic à Conſidio præturâ functo obiectabatur, Velij (*ſive* Aelij) Galli amicitia, qui punito Seiano, in hortos Pomponij, quaſi fidiſſimum ad ſubſidiũ perfugiſſet. *&c.* Vitellius petito per ſpeciem ſtudiorum ſcalpro, levem ictum venis intulit, vitamque ægritudine animi finivit. At Pomponius multâ morum elegantiâ, & ingenio illuſtri, dum fortunam æquus tolerat, Tiberio ſuperſtes fuit. *Tacitus Annal.*

*

Ἔπειτα τοὺς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὄντας ἀπέλυσεν· ὧν εἷς ἦν Κύιντος Πομπώνιος, ἑπτὰ ὅλοις ἔτεσιν ἐν τῷ οἰκήματι μεθ᾽ ὑπατείαν κακωθείς. *Id eſt*, Deinde eos qui in carcere erant liberavit. inter quos fuit Q. Pomponius. ſeptem totos annos à Conſulatu ſuo ibi miſerè habitus. *Dio Hiſtor. Rom. lib. 59.*

*

Dionis hæc, & præcedentia proximè Taciti verba, videntur non de Pomponio poetâ Conſulari, ſed de eius fratre cognomine, accipienda, ex ijs quæ porro lib. VI. *prodit Cornelius:* Sanciæ *&c.*

*

Sanciæ aquâ & igni interdictum, accuſante Q. Pomponio. Is moribus inquies, hæc & huiuſmodi à ſe factitari prætendebat, vt partâ apud Principem gratiâ, periculis Pomponij Secundi fratris mederetur. *Tacitus Annal. 6.*

*

At Claudius matrimonij ſui ignarus, & munia Cenſoria vſurpans, Theatralem populi laſciviam ſeveris edictis increpuit, quòd in P. Pomponium *Idem Annal. 11.*

Conſularem (is carmina ſcenæ dabat) inque feminas illuſtres probra iecerat.

*

Idem Annal. 12. Deinde L. Pomponius Legatus auxiliares Vangionas ac Nemetas, addito equite alario monuit, vt anteirent populatores, vel dilapſis improviſi circumfunderentur. Et ſecuta conſilium ducis induſtria militum, *&c.* Decretuſque Pomponio triumphalis honos, modica pars famæ eius apud poſteros, in quis carminum gloria præcellit.

*

Plinius nepos in Epiſtolis. Pomponius Secundus ſcriptor Tragœdiarum, ſi quid fortè familiarior amicus tolleret, dum ipſe retinendum arbitraretur, dicere ſolebat, AD POPVLVM PROVOCO.

*

Auctor de corruptâ Eloquentiâ De noſtris quidē temporibus Secundus Pomponius Afro Domitio vel dignitate vitæ, vel perpetuitate famæ ceſſerit.

*

Terentianus Maurus in Centimetro. *In Tragicis iunxêre Choris hunc ſæpè diſerti*
Annæus Seneca & Pomponius ante Secundus.

*

Nos ipſi vidimus huius Pomponij nomine tria numiſmata, inter quæ vnum poſteriore parte Muſam inſculptam habebat lævâ lyram, dexterâ

verò

verò plectrum tenentem: reliqua duo Muſas quidem, ſed diverſa ab hac peragentes munia.

*

Fragmenta huius Pomponij ex Armorum iudicio, Atreo, & incertis Tragœdijs, habes in noſtrâ Collectione pag. CLVIII. *& ſeq. Cæterùm alius eſt ab hoc Poetâ, Conſulatu & triumphalibus ornamentis claro, L. Pomponius Bononienſis dictus, Atellanarum ſcriptor nobilis, Ciceroni ac Senecæ laudatus: & cuius Grammatici plus minus* XXX *fabulas referunt.*

NERO CLAVDIVS CÆSAR.

*

Neronis Imp. tragœdiarum, Philoſtratus & Tacitus mentionem fecerunt.

Mart. Antm. Delrio Prolegom. in Sen. lib. I de Tragœdiâ.

*

Philoſtratus in Vitâ Apollonij Tyanei lib. IV. *cap.* XIII. *ſcribit de citharœdo quodam, qui coram Apollonio ad imitationem Neronis (niſi fallor) cantabat:* Is igitur, vt conſueverat, *inquit,* in ſui cantus præludio brevem de Nerone hymnum percurrens, carmina ſubiecit partim ex Oreſte, partim Antigonâ, & alijs paſſim tragœdijs ipſius; inflectens cantus malè perverſeque à Nerone vlulatos. *Et Tacitus Annali* XIV. Poſtremò ipſe (*Nero*) ſcenam inſcendit, multâ curâ tentans citharam & præmeditans *&c.* Ne tamen ludicræ tantùm Imperatoris artes noteſcerent, carminũ quoque ſtudium affectavit, contractis quibus aliqua pangendi facultas. *Duobus his potiſſimùm locis clariſſimum Delrionem impulſum puto, vt Neronẽ inter Tragicos retulerit. Atqui diſertim hîc Tragœdiarum Neronianarum mentionem fieri cras credo, hodie nihil. Ceciniſſe in ſcenâ habitu citharœdico Neronem, conſtans fama eſt: & ſaltaſſe eundem Creontem atque Oedipum, non obſcurè innuit idem Philoſtratus lib.* V. *c.* II. *Vide ibidem cap.* III. *& lib.* IV. *cap.* VIII. *Etiã Tacitum lege initio anni* A.V.C. DCCCXVII. *lib.* XV.

lib. XX. *de publicatâ eius voce Neapoli. Adhibe &, præter Dionem, Suetonium in eius vitâ. Tradit is cap.* XX. *Neronem inter cæteras diſciplinas pueritiæ tempore imbutum & muſicâ; ac ſtatim poſt adeptum imperium, Terpnum citharœdũ, vigentem tunc præter alios, accerſiiſſe.* &c. *Annotat præterea cap.* XXI, *quòd magni æſtimarit cantare: quodque Nioben ſe cantaturum per Cluvium Rufum Conſularem pronunciarit.* &c. *Cantaſſe itidem inter cæteras tragœdias, quas perſonatus cantavit, Canacem parturientem, Oreſtem matricidam, Oedipodem excæcatum, Herculem inſanum. Denique cap.* XXIV. *obſervantiſſimum legis ſcenicæ refert: vt qui in quodam tragico actu elapſum manu baculum (ſceptrum puta, geſtamen regis hiſtrionici) citò reſumpſerit, metu ne ob delictum certamine ſubmoveretur. Suſpicatur hoc accidiſſe tunc, cùm Creontem vel Oedipum ſaltaret, ὁ θαυμάσιος Caſaubonus; quia ſaltatos hos ambos ab Nerone, meminerat ex Philoſtrato. Quamquam ſanè ad Poëticam pronum fuiſſe, negari non poteſt. Iam Tacitum dicentem audivimus, Neronem carminum quoque ſtudium affectaſſe, contractis quibus aliqua pangendi facultas. Idemque Annali* XV. *ait,* Famam carminum eius [*Lucani*] premebat Nero, prohibueratque oſtentare, vanus æmulatione. *Seneca Natural. Quæſt. lib.* I. *cap.* V. Vt ait Neró Cæſar diſertiſſimè,

Colla Cytheriacæ ſplendent agitata columbæ.

Plinius lib. XXXVII. cap. III *Domitius Nero in cæteris vitæ ſuæ portentis, capillos quoque coniugis ſuæ Poppeæ in hoc nomen adoptaverat, quodam etiam carmine* ſuccina *appellando.* Martialis lib. VIII. Epigr. LXX de Nervâ poëtâ:

Sed tamen hunc noſtri ſcit temporis eſſe Tibullum,
Carmina qui docti nota Neronis habet.

Et lib. IX. Epigr. XXVII. de eodem:

Ipſe tuas etiam veritus Nero dicitur aures,
Laſcivum iuvenis cùm tibi luſit opus.

Diximus Neronem ad Poeticam pronum, ſecuti in eo Suetonium auctorem. nec enim affectatio ſola fuit, quod Tacitus videtur innuere neque aliena pro ſuis edidit, vt quidã putant. quod contra evincit ac redarguit ex pugillaribus libellisque cum quibuſdam notiſſimis ver-

verſibus ipſius chirographo ſcriptis idem Tranquillus cap. LII. *Troïcorũ Neronis meminerunt antiquus Virgilianus Interpres Georg.* III. *Iuvenalis Sat.* VIII. *& Dio fine lib.* LXII. *Nos verſus ex iis quoſdam legiſſe meminimus, itemque in Vitâ vetere M. Annæi Lucani, hemiſtichium Neronis:*

Sub terris tonuiſſe putes.

Quantum verò modulatis carminibus & ῥυθμικῶς ἐκβοήσεσι delectaretur Nero, ſatis indicant verſus eius apud Perſium Satyrâ principe:

Torva Mimalloneis implerunt cornua bombis. &c.

De quibus ad obſcuriſſimum illum Satyrographum eruditiſſimus, quem modò laudavimus, Caſaubonus. Verſus autem, quos modò innuebamus, ex Troïcis Neronis hi ſunt

Quique per erratum ſubductus Perſida Tigris
Deſerit, & longo terrarum tractus hiatu
Reddit quæſitas iam non quærentibus vndas.

Legi eos apud antiquum Lucani Scholiaſtem Ms. qui in divite bibliothecâ Pithæanâ, tradunt fide digni viri, a quibus nos accepimus.

ANNÆVS CORNVTVS.

*

Cùm eſſet annorum ſedecim Flaccus, amicitiâ cœpit vti Annæi Cornuti Philoſophi. *&c.* Cognovit per Cornutum, Annæum etiam Lucanum æquævum (*al.* equitum. *l.* equitem,) auditorem Cornuti. Nam Cornutus illo tempore Tragicus fuit, ſectæ poëticæ (*fortè*, Stoicæ) qui libros Philoſophiæ reliquit. *Vetus Perſij Vita, fortè ex Suetonio de Claris Poetis.*

L. ANNÆVS SENECA.

*

De hoc, & auctoribus cæteris Tragœdiarum quæ vulgo L. Annæo Senecæ tribuuntur, vide Teſtimonia & Iudicia noſtra E-

ditioni, quæ vnà cum his etiam prodit, præfixa, & CLL. VV. Iuſtum Lipſium, Danielem Henſium, & Ioannem Iſaacium Pontanum, in Præfationibus Notarum ſuarum, quæ eodem cum noſtro Senecâ ſyntagmate continentur.

M. ANNÆVS LVCANVS.

*

Tacitus Annal. 15. Et Lucanus Annæus, Plautiuſque Lateranus Conſul deſignatus, vivida odia intulêre [*Piſonianæ coniurationi in Neronem.*] Lucanum propriæ cauſſæ accendebant, quòd famam carminũ eius premebat Nero, prohibueratque oſtentare, vanus æmulatione.

*

Idem Annal. 16. Annæus Mella, eques Romanus, quibus Gallio & Seneca parentibns natus, *&c.* Idem M. Annæum Lucanum genuerat, grande adiumentum claritudinis.

*

P. Papinius Statius in Genethliaco Lucani, Sylvar. lib. 2.

Tu primùm, teneris adhuc in annis,
Ludes Hectora Theſſaloſque currus,
Et ſupplex Priami potentis aurum.
Et ſedes reſerabis inferorum.
⁂ *Ingratus Nero dulcibus theatris,*
Et noſter tibi præferetur Orpheus.
Dices culminibus Remi vagantes
Infandos Domini nocentis ignes. &c.

*

Anonymus de vitâ Lucani, in Natus eſt III. Non. Novemb. C. Cæſare Auguſto Germanico II. L. Cæſiano I. Coſs. *&c.*

ſuâ

ſuâ ſponte coactus vitâ excedere, venas ſibi præcîdit (*medico præbuiſſe ſecandas, ſcribit Hieronymus in Chronico Euſebiano, numero* M. M. LXXX, *in anno* X *Neronis. Vide & Tacitum Annali* XV.] perijtque prid. Kal. Maias, Attico Veſtino & Nervâ Syllano Coss. XXVII ætatis annum agens. Præter Belli Civilis libros, exſtant eius & alij complures. vt: Iliacon; Saturnalia; Cataſcomon (*Gyraldus*, Catacoſmon; *fortè*, Catacauſmon;) Silvarum x; Tragœdia Medea, imperfecta; Salticæ fabulæ XIV; & Hippamata (*Gyraldus*, Hypomnemata) proſâ oratione in Octavium Sagittam, & pro eo; De incendio Vrbis; Epiſtolarum ex Campaniâ, &c. *antiquiſſimo Commentario.*

*

Enumerantur à Grammaticis noſtris, præter opus de bello Cæſaris & Pompeii, complura alia ab eodem Lucano compoſita. Scripſit enim Saturnalia; Silvarum libb. x; Tragœdiam Medeam, quam non abſolvit; De incendio Vrbis; De incendio Troiæ, cum Priami calamitate; Opheum; Fabulas complures. *Petrus Crinitus de Poet. Lat. lib. 3. cap. 58. Vide & Gyraldum in Hiſtor. Poet. Dialog. 4.*

† CVRIATIVS MATERNVS.

*

Nam poſterio die quàm Curiatius Maternus Catonem recitaverat, cùm offendiſſe potentum animos diceretur, tamquam in eo Tragœdiæ argumento ſui oblitus, tantùm Catonem cogitaſſet, &c. †*Aliis*, IVLIVS MATERNVS. *Auctor de corruptâ Eloquentiâ.*

*

Tum ille, † Leges tu quidem ſi volueris, & *Ibidem.*

agnoſces quæ audiſti. quòd ſi qua omiſit Cato, ſequenti tractatione(*Lipſ.* recitatione) Thyeſtes dicet. Hanc enim Tragœdiam diſpoſui iam, & intra me ipſe formavi. *&c.* Adeo te tragœdiæ iſtæ non ſatiant, inquit Aper, quo minùs omiſſis orationum & curarum (*Lipſ.* cauſarum) ſtudijs omne tempus modò circa Medeam, ecce nunc circa Thyeſtem conſumas? cùm tot amicorum cauſæ, tot coloniarum & municipiorum clientelæ in forum vocent, quibus vix ſufficeres, etiam ſi non novum tibi ipſe negotium importaſſes, Domitium, & Catonem: id eſt, noſtras quoque hiſtorias, & Romana nomina, Græcorum fabulis aggregares.

† *Ms.* Leges quid Maternus ſibi debuerit, & agnoſces, *&c.*

*

Idem Maternus infra recitatione tragœdiarum famam ſe auſpicatum *ait.*

P. PAPINIVS STATIVS.

*

Iuvenalis Sat. 7.

Curritur ad vocem iucundam, & carmen amicæ
Thebaidos, lætam fecit cùm Statius vrbem,
Promiſitque diem: tantâ dulcedine captos
Afficit ille animos, tantâque libidine vulgi
Auditur: ſed cùm fregit ſubſellia verſu,
Eſurit, intactam Paridi niſi vendat Agauen.

*

Videtur, inquit Delrio, compoſuiſſe fabulam Agauen, & egeſtate preſſus, illam Paridi hiſtrioni vendidiſſe. Mihi verba fieri viden-

videntur, de recitatione Thebaidos accuratiſſimi operis, quod hexametro carmine & duodecim libris reliquit. Scholiaſtes antiquus in Iuvenalem: Significat poema Statij de bello Thebano. Eſt enim & poema ipſum delectabile: & ipſe dicitur bonam vocem habuiſſe.

CANIVS RVFVS.

*

Die Muſa, quid agat Canius meus Rufus? Martialis
Vtrumne chartis tradit ille victuris lib. 3.
Legenda temporum acta Claudianorum? Epigr. 20.
An quæ Neroni falſus adſtruit ſcriptor?
An æmulatur improbi iocos Phædri?
Laſcivus elegis, an ſeverus herois?
An in cothurnis horridus Sophocléis?

*

Canij huius Gaditani Poetæ meminit Hiſpanus Epigrammatographus l.b. 1 Epig. LXII. *&* LXX. *& lib. 111. Epig.* LXIV. *Lege de eodem epiſtolam Valerij ad Rufinum inter Hieronymianas.*

VARRO.

*

Varro Sophocléo non inficiande cothurno. &c. Martialis lib. 5. Epigr. 31.

SCÆVA MEMOR.

*

Clarus fronde Iovis, Romani fama cothurni, Martialis
Spirat Apelléâ redditus arte Memor. lib. 11. Epigr. 10.

*

Contulit ad ſatyras ingentia pectora Turnus. Ibidem
Cur non ad Memoris carmina? frater erat. Epigr. ſeq.

Au-

*

Probus, ſive alius vetus Scholiaſtes in Iuvenal. Sat. 1.

- Aurunca flexit alumnus.] Turnum dicit Scævæ Memoris Tragici poëtæ fratrem. Turnus hic libertini generis ad honores ambitione provectus eſt, potens in aulâ Veſpaſianorum Titi & Domitiani.

*

Horum fratrum meminit Sidonius Apollinaris Carm. V. *& Turni praterea, Martialis alibi: & Rutilius Numatianus in Itinerario. Ex Hercule Memoris citat verſum aut eius Fragmentum Fulgentius Placiades. Vide Collectionem noſtram. Memini maximum Scaligerum Octaviæ, incertæ Tragœdiæ inter Annæanas, auctorem dixiſſe aliquando hunc Memorem. Quod nos in medium relinquimus, contenti lectorem ſuper coniecturâ doctiſſimi viri obiter admonuiſſe.*

M. VAL. MARTIALIS.

*

Celeberrimus hic atque urbaniſſimus Epigrammatographus tentaſſe & Tragœdiam poteſt videri: Sic enim in Tuccam quendam poetaſtrum, omne genus carminis attingentem & æmulatione vanum, ſcribit lib. XII. *Epigr.* XCIV.

Tranſtulit ad tragicos ſe noſtra Thalia cothurnos?
Aptaſti pedibus tu quoque ſyrma tuis.

BASSVS.

*

Obſcurus hic & ineptus Tragicus, ficto fortaſſis nomine, quemadmodum & Tucca ſuprà, Martialis epigrammate tantum non celebratus, lib. V. *Epigr* LIII.

Colchida quid ſcribis, quid ſcribis, amice, Thyeſten?
Quid tibi vel Niobe, Baſſe, vel Andromache?
Materia eſt, mihi crede, tuis aptiſſima chartis
Deucalion: vel, ſi non placet hic, Phaëthon.

Dicis

Dicit Tragica eius Poemata eiuſmodi eſſe, vt digna ſint quæ aut aquis aut igne ſtatim aboleantur. Quam pœnam ineptis carminibus & alibi conſtituit.

TRABEAS.

*

Delrioni inter Tragicos habetur, non ille ſenior Comicus Ciceroni & Vulcatio Sedigito celebratus, ſed alius recentior apud Tacitum. N. L.

RVTILIVS GEMINVS.

*

Eius Aſtyanax à Placiade Fulgentio citatur. Præter hunc ridiculum Grammatiſtam, nullum idoneum auctorem habemus. Ita vt meritò ſuſpectus ſit. Nec de ævo conſtat.

CORDVS, ſive CODRVS.

*

Vexatus toties rauci Theſeide Cordi.] Cordus hic poëta fuit vitioſus, qui Tragœdiam Theſei ſcripſit. *Scholia in Iuvenal. Sat. 1.*

*

Codrus Virgilio bonus ac felix Poeta, Eclog. VII.

Nymphæ, noſter amor, Libethrides, aut mihi carmen,
Quale meo Codro, concedite. proxima Phœbi
Verſibus ille facit.

Codrus (vt annotat ibi Commentator vetus) poeta eiuſdem temporis fuit, vt Valgius in Elegis ſuis refert.

PAC-

PACCIVS.
FAVSTVS.
RVBRENVS LAPPA.

Horum trium meminit Iuvenalis Sat. VII.

Alcithoën † Pacci, Thebas & Terea Fauſti.

† Vett. ll. *Bacchi*, & *Balchi*. Fortè, *Valgi*.

Iuvenal. Sat. 7. *Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno,*
Cuius & alveolos & lænam pignorat Atreus.

Scholiaſtes vetus, qui Probus creditur, notat ad priorem verſum, nomina fabularum eſſe, aut malorum poetarum qui has fabulas ſcripſerunt. Eidem ad ſequentem locum Rubrenus Lappa Tragicus poeta eſt. Satyrâ eâdem paulò poſt,

Præfectos Pelopéa facit, Philomela tribunos.

Nomina ſunt tragœdiarum, Scholiaſtes Neronem ait ſignificari, qui ſcenicis ob turpẽ libidinem hæc petentibus præſtabat. Propter hunc verſum, monente eodem, miſſus eſt in exſilium à Claudio Nerone Iuvenalis.

L. ANNIVS VERVS IMP.
CVM M. ANTONINO.

Suſpicatur Delrio eum Tragœdias factitaſſe, ex ijs quæ de illo refert Sextus Aurelius: Carminum maximè Tragicorum ſtudioſus, ingenij aſperi atque laſcivi.

LAMPRIDIVS BVRDEGALENSIS.

Sidon. Apollinar. l. 8. Epiſt. 11. Quæ vide. *Et nunc inflat epos Tragœdiarum.*

OSIDIVS GETA.

Tertullianus de Præſcript. Vis hodie ex Virgilio fabulam in totum aliam componi, materiâ ſecundùm verſus, verſibus ſecundùm materiam concinnatis? Oſidius Geta Medeam tragœdiam ex Virgilio pleniſſimè expreſſit.

preſſit. &c. *Vide Collectanea noſtra pag. 187.*

OMISSA QVÆDAM, ſuperioribus addenda.

In fine Teſtimoniorum de Attio, ſupple imperfectum locum:

Alius omnino à Tragico noſtro videtur Attius, cuius meminerat in eâdem Satyrâ Perſius, his verbis:

-Non eſt hic Ilias Atti
Ebria veratro.-

In veteribus Gloſſis, Accius Labeo dicitur, qui Iliadem Homeri verſibus fœdiſſimè compoſuit. Caſaubono recentem poetam, non veterem Tragicum, intelligi indubitatum eſt.

C. TITIVS.

Ipſo paginæ fine poſt verba, *inter Tragicos recenſet*, adde: *præterito (quod mireris) ipſomet Tragico C. Titio. De quo luculenter præterea Horatius lib. 1. Epiſt. III. ad Iulium Florum:*

Quid! Titius Romana brevi venturus in ora?
Pindarici fontis qui non expalluit hauſtus,
Faſtidire lacus & rivos auſus apertos:
Vt valet? ut meminit noſtri? fidibuſne Latinis
Thebanos aptare modos ſtudet auſpice Muſâ?
An Tragicâ deſævit & ampullatur in arte?

Commentator ibi Cruquianus.

Titius † Septimius Lyrica carmina & Tragoedias ſcripſit, Auguſti tempore; ſed libri eius nulli extant. Huius autem inſigne monumentum eſt infra Aritiam.

† Fortean hic idem ad quem ſcribit lib II. Od. VI.

Septimi Gades aditure mecum, &c.

Fortè, inquam. Nam ibi Commentator idem Septimium equitem Romanum dicit, amicum & commilitonem Horatij. At

nullo

PACCIVS.
FAVSTVS.
RVBRENVS LAPPA.

Horum trium meminit Iuvenalis Sat. VII.

Alcithoën † Pacci, Thebas & Terea Fauſti.

† Vett. ll. *Bacchi*, & *Balchi*. Fortè, *Valgi*.

Iuvenal. Sat. 7. *Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno,*
Cuius & alveolos & lænam pignorat Atreus.

Scholiaſtes vetus, qui Probus creditur, notat ad priorem verſum, nomina fabularum eſſe, aut malorum poetarum qui has fabulas ſcripſerunt. Eidem ad ſequentem locum Rubrenus Lappa Tragicus poeta eſt. Satyrâ eadem paulò poſt,

Præfectos Pelopéa facit, Philomela tribunos.

Nomina ſunt tragœdiarum, Scholiaſtes Neronem ait ſignificari, qui ſcenicis ob turpē libidinem hæc petentibus præſtabat. Propter hunc verſum, monente eodem, miſſus eſt in exſilium à Claudio Nerone Iuvenalis.

L. ANNIVS VERVS IMP.
CVM M. ANTONINO.

Suſpicatur Delrio eum Tragœdias factitaſſe, ex ijs quæ de illo refert Sextus Aurelius: Carminum maximè Tragicorum ſtudioſus, ingenij aſperi atque laſcivi.

LAMPRIDIVS BVRDEGALENSIS.

Sidon. Apollinar. l. 8. Epiſt. 11. Quē vide. *Et nunc inflat epos Tragœdiarum.*

OSIDIVS GETA.

Tertullianus de Præſcript. Vis hodie ex Virgilio fabulam in totum aliam componi, materiâ ſecundùm verſus, verſibus ſecundùm materiam concinnatis? Oſidius Geta Medeam tragœdiam ex Virgilio pleniſſimè expreſſit.

preſſit. &c. *Vide Collectanea noſtra pag. 187.*

OMISSA QVÆDAM, ſuperioribus addenda.

In fine Teſtimoniorum de Attio, ſupple imperfectum locum:

Alius omnino à Tragico noſtro videtur Attius, cuius meminerat in eâdem Satyrâ Perſius, his verbis:

-Non eſt hîc Ilias Atti
Ebria veratro.-

In veteribus Gloſſis, Accius Labeo dicitur, qui Iliadem Homerè verſibus fœdiſſimè compoſuit. Caſaubono recentem poetam, non veterem Tragicum, intelligi indubitatum eſt.

C. TITIVS.

Ipſo paginæ fine poſt verba, *inter Tragicos recenſet*, adde: *præterito (quod mireris) ipſomet Tragico C. Titio. De quo luculenter præterea Horatius lib. 1. Epiſt. III. ad Iulium Florum:*

Quid! Titius Romana brevi venturus in ora?
Pindarici fontis qui non expalluit hauſtus,
Faſtidire lacus & rivos auſus apertos:
Vt valet? vt meminit noſtri? fidibuſne Latinis
Thebanos aptare modos ſtudet auſpice Muſâ?
An Tragicâ deſævit & ampullatur in arte?

Commentator ibi Cruquianus.

Titius † Septimius Lyrica carmina & Tragoedias ſcripſit, Auguſti tempore; ſed libri eius nulli extant. Huius autem inſigne monumentum eſt infra Aritiam.

†*Fortean hic idem ad quem ſcribit lib II. Od.* VI.

Septimi Gades aditure mecum, &c.

Fortè, inquam. Nam ibi Commentator idem Septimium equitem Romanum dicit, amicum & commilitonem Horatij. At

nullo

alio prænomine aut cognomine eum inſignit. Nec de eius ſtudio poetices ille ibi, aut Flaccus, verbum vllum. Sed in Epiſt ad Florum diſertè Titius Septimius traditur Lyrica carmina & tragœdias ſcripſiſſe. Quod & ipſe Vates Venuſinus innuit.

Alius (ne dubita) eſt Septimus Severus, an? Serenus, qui Flaviorum ævo vixit, & ad quem Statius Sylvar. lib. IV. *Eclog.* V. *ſcribit, quemq; natione Afrum fuiſſe indicat. Quem eundem penè crediderim cuius elegantiſſimus Grammaticorum Terentianus Maurus, Diomedes, Sidonius Apollinaris, Nonius, & alij meminerunt. cuiuſque Ruralia ſive Opuſcula laudantur. Sed de his alias.*

P. VIRGILIVS MARO.

Subiunge tribus illis de de ſummo Poëtâ teſtimonijs notulam hanc noſtram:

Apageſis nugas Grammaticorum, & Poetam Celtiberum audi.

Martial. lib. 8. Epigr. 18.

Sic Maro nec Calabri tentavit carmina Flacci,
Pindaricos poſſet cùm ſuperare modos.
Et Vario ceſſit Romani laude cothurni,
Cùm poſſet Tragico fortiùs ore loqui.

*

Iul. Cæſ. Scaliger Poetic. lib. 4. cap. 17.

Equidem arbitror P. Virgilium Maronem antiquorum Poetarum ſtudioſiſſimum, eorum Tragœdijs potiſſimùm lectiſſima quæque, novum de ſuo nihil ad divinæ orationis ſplendorem attuliſſe.

P. OVIDIVS NASO.

De Fragmentis Medeæ reliquis, vide Collectanea noſtra pag. CLVII. *& adde omninò Senecam Rhetorem Suaſoriâ* III.

L. LIVII

L. LIVII ANDRONICI, POETÆ ANTIQVISSIMI, FRAGMENTA.

* *
*

Aſteriſci, qui in Reliquiis ipſis viſuntur, deſignant vocem in quâ illud fragmentum à Grammaticis laudatur, quorum nomina ad oram lectitantur.

EX ACHILLE.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

*

– Si malos
Imitabo, tum tu pretium pro noxâ dabis. — Nonius in *imitat.*

EX ADONE.

*

Humum humidum pedibus fodit. — Priſcianus lib. 6.

EX ÆGISTHO.

*

*Iámne oculos * ſpecie * lætaviſti optabili.* — Nonius in *lætare* & *ſpecies.*

*

Nemo hæc † voſter ruminetur mulieri. — † *voſtrûm,* vel *noſtra* vel *voſtra ruminabitur.* — Idem in *ruminare.*

*

*Tum autẽ laſcivum Nerei ſimum * pecus,*
*Ludens ad cantum claſſum * luſtratur –* — Idem in *pecus,* & *luſtrare.*

*

** Solennitus à † declitali laudet lubens.* — † Locus corruptiſſimus. — Idem.

Nam

Digitized by Google

*

- Nam ut Pergama

Nonius. *Accenſa, & præda per participes * æquiter*
Partita eſt. -

*

- In ſedes collocat ſe regias;

Idem. *Clytemeſtra * juxtim ; tertias natæ occupant.*

*

Idem. *Ipſe ſe in terram ſaucius * fligit cadens.*

*

Idem in *procacitas.* *Quin, quod parére vos maieſtas mea procat,*
Toleratis? † extemploque illam deducitis? Al. *tẽploque hanc.*

EX AIACE.

*

Idem. *Mirum videtur quod ſit factum * jamdiu.*

EX ANDROMEDA.

*

Idem. ** Confluges ubi conventu campum totum inhumigant.*

EX ANTIOPA.

*

Idem. *Ita * ſeptuoſè dictio abs † te datur,* † *deo*
Quod conſecutum ſapiens agrè contulit.

EX CENTAVRIS.

*

Feſtus in *Petrarum.* *Ubi † ego ſæpe petris.* † *Echo ſæpta*

EX

EX EQVO TROIANO.

*

Da mihi haſce opes quas peto, quas precor, porrige, Nonius.
** opitula.*

*

Serò ſapiunt [Phryges.] Cicero lib. 7. ad Famil. epiſt. 16.

*

Nunquam hodie effugies, quin meâ manu
Moriare. Macrobius lib. 6. Saturnal. cap. 1

EX HELENA.

*

Tu qui permenſus ponti maria alta velivola. Idē lib. 6. c. 5.

EX HERMIONA.

*

Obſecro te, † *Anticile, matri ne quid tua* † *Ancialc* vel *Anchiale.* Nonius.
*advorſus * ſuas.*

EX INONE.

*

† *Et jam purpureo ſuras include cothurno;* † *Sed* Terétianus in Cétimetro, & Marius Victorinus lib. 1.
Baltheus & revocet volucres in pectore ſinus:
Preſſaque jam gravidâ crepitent tibi terga pharetrâ:
Dirige odoriſequos ad † *certa cubilia canes.* † *cæca*

EX † LAODAMIA.

[† PROTESILAODAMIA potius.]

*

Aut nunc alia te quapiam Priſc. lib. 10.

Aſiatico ornatu affluens,
Aut Sardiano, aut Lydio
Fulgens decore, & gloriâ,
Pellicuit.

EX † PROTESILAO.

[Imò PROTESILAODAMIA.]

✳

Idē lib. 9. *Cupidius miſerulo obito.*

✳

A. Gellius lib. 12. c. 10. Varro lib. 5. de L. L. *Clauſtritimum.*

✳

Quare unâ origine *inlicio* & *inlicius*, quod in Choro Proſerpinæ eſt.

EX TEREO.

✳

Nonius. * *Rarenter venio.*

✳

Idem in *preſtolat.* *Nimis pol imprudēter* † *ſervis præſtolaras.* † Al. *ſervus.* l. *ſervos.*

✳

Ego puerum interea ancillæ ſubdam lactantem mea,
Idem. *Ne fame * perbitat.*

✳

Idem. *Credito, cum* † *illos ſoli mea voluntate nunquam * limavit caput.* † Corruptum.

Livij TEVCER laudatur Varroni de L. L. lib. 6. initio.

EX

EX LIVII ANDRONICI INCERTIS TRAGOEDIIS.

*

Florem † *antlabant Liberi ex carcheſiis.* † Al. *anclabāt.* l. *anculabant. anclare.* Feſtus in

*

Haud ut quem Chiro in Pelio docuit * *ocri.* Idem.

*

Celſos ocris, arvaque patria,
Et mare magnum. - Ibidem.

*

Namque Tanari celſos ocris. Ibid.

*

Sed qui ſunt hi qui aſcendunt altum ocrim? Ibid.

*

- * *Duſmoſo in loco.* Idē, pro *dumoſo.*

*

Quà Caſtalia per * *ſtruices ſaxeas lapſu accidit.* Idem.

*

† *Quinquertiones præco in medium vocat.* † Id eſt, *athletas.* Idem in *quinquertium.*

*

Tu cornifrontes paſcere * *armentas ſoles.* Nonius.

*

Quænam iſta ſuavitas, quænam * *conſortio eſt?* Idem.

*

Mulier, * *quiſquis es, te volumus.* Idem.

*

Nonius. *Tuq; mihi narrato omnia * diſertim.*

*

Feſtus. *Matrem * procitum plurimi venerunt.*

*

Iſidorus Orig. lib. 19. c. 4. *Tuncque remos juſsit religare ſtruppis.*

*

Feſtus. *Quem ego * nefrendē alui, lacteam immulgens opem.*

*

Idem in vacerram. † *Vecorde & maleficâ vecordiâ.* † *Vecors & malefica vacerra.*

*

Idem. * *Adſatim edi, bibi, luſi.*

*

Idem in Rediviam. *Scabra in legendo redivioſave offendens.*

*

Priſc. lib. 6. *Puearum manibus confectum pulcherrimè.*

*

Idē ibid. *Apud nympham Atlantis filiam Calypſonem.*

*

Feſtus. * *Surregit* & *forctus* pro *ſurrexit*, & quaſi poſſit fieri *ſurrectus*, frequenter poſuit Livius.

*

Idem. * *Dacrumas* pro *lacrumas* Livius ſæpè poſuit; nimirum quod Græci appellant δάκρυα: Item *dautia*, quæ *lautia* dicimus, & dantur legatis hoſpitij gratiâ.

* *Demum*

*

* *Demum*, quod ſignificat *poſt*, apud Livium *demus* legitur. Alij *demum* pro *duntaxat* poſuerunt. Feſtus.

*

* *Gnarigavit* ſignificat apud Livium *narravit*. Idem.

*

Numen dicunt eſſe imperium, dictum à nutu, &c. Itaque in Iove hoc & Homerus & aliquotiens Livius. Varro lib. 6.

*

Attius verò cùm ſcriberet *anguis, angueis* imponebat. Itē nec *z* literam, nec *y* in libro ſuo retulit; quia, quæ antè fecerant Nævius & Livius cū longa ſyllaba ſcribenda eſſet, duas vocales ponebant; præterquam qui in *i* literam inciderant: hāc enim per *e* & *i* ſcribebant; *Gneius Pompeius Magnus* & ſcribebant & dicebant: *Kadamitatē* pro *Kalamitatē*. Mar. Victorin. lib. 1.

*

Alumento pro *Laumedonte* à veteribus necdum adſuetis Græcæ linguæ dictum eſt. ſic *Melo*, pro *Nilo*: *Catamitus*, pro *Ganymede*, &c. Feſtus lib. 1.

Ad quæ Scaliger in Caſtigationibus.

Aio Feſtum in depravatos codices vetuſtiſſimi poetæ Livij Andronici incidiſſe. Nam *Laumento* dixit Livius. Ità ferè ſemper veteres Latini, etiam poſteriores: ut Petronius, *Lauconte*. – *gemina nati pignora Lauconte*: – & *Lautumia*, non *Laotomia*; quod cognoſcimus ex Seneca. ſic *Laudicea*, pro *Laodicea*. Plin. lib. 11. Epiſtol. Nam ibi *Laudiceni* dicebātur per iocū, nō cives Laodiceæ, ſed qui laudes ſuas cani libenter audiebant. ut & iidem non iniurbanè vocabātur σοφοκλεῖς, nō ut proprio nomine Tragici poetæ; ſed quia grāde ſophos illis dicebatur, cōductis & redēptis auditoribus. Ergo eodem modo *Laumento*, pro *Laomedonte*.

Cætera ad Odyſſeam, vel Comœdias pertinere arbitramur: & fortaſſe etiam ex his quædam. Nonnulla quoque Lævio & Nævio adſcribenda videbuntur. De quibus in Notis.

Q. ENNII Fragmenta.

EX ACHILLE.

*

Nonius. *Serva cives; defende hoſtes, cùm potes * defendere.*

*

Idem. *Quo nunc incertâ re atque inoratâ, gradum*
** Regredere conare? -*

*

Idem. *- Nam conſiliis * obvarant, quibus tamen*
Concedit hic ordo. -

*

Feſtus & Nonius, & Gell. lib. 4 c. 17 *Per ego deûm ſublimas * ſubices humidas,*
Unde oritur imber ſonitu ſævo & ſpiritu.

EX ACHILLE ARISTARCHI.

*

Nonius. *Ita mortales inter ſe pugnant, * præliant.*

*

Feſtus in *Prolato ære*. *Prolato ære adſtitit.*

EX AIACE.

*

Idem, *Sanguine emiſſo tepido * tullii efflantes volant.*

Lumen

*

Lumen jubarve in cœlo cerno? Varro lib. 5. bis, & lib. 6.

*

*Qui rem cum Achivis geſſerunt * ſtatim.* Nonius.

EX ALCMÆONE.

*

*Factum eſt * jamdiu.* Idem.

*

Incede, incede; adſunt, adſunt; me, me expetunt. Cic. Acad. quæſt.

*

Multimodis ſum circumventus, morbo, exſulio, atque inopiâ. Idẽ 3. de Orat. & lib. 4. Tuſc. & 4. de Fin.
Tũ pavor ſapientiam mihi omnẽ exanimo expectorat.

*

Sed mihi neutiquam cor conſentit cum oculis. Idem 4. Acad. quæſt.

*

Vnde hæc flamma oritur? Idẽ ibid.

*

Fer mi auxilium, peſtem abige à me, Idẽ ibid.
Flammiferam hanc vim, quæ me excruciat.
Cæruleo incinctæ angui incedunt,
Circumſtant cum ardentibus tædis.

Cum ſuperioribus videntur continuanda.

Intendit crinitus Apollo Idẽ ibid. & Varro lib 6.
Arcum auratum lunâ innixus:
Diana facem jacit à lævâ.

EX ALEXANDRO. ſive, ALEXANDRA.

*

Feſtus. *Hominẽ appellat: quid laſcivis *ſtolide? non intellegit.*

*

Idem. *Volans de cœlo cum coronâ & * taniis.*

*

Varro lib. 5. *Iamdudum ab ludis animus atque aures avent*
Avidè exſpectantes nuntium.

*

Macrob. lib.6. c.1. *Multi alii adventant, paupertas quorum obſcurat*
nomina.

*

Idem lib. 6. c. 2. *Nam maximo ſaltu ſuperavit,*
Gravidus armatis equus;
Qui ſuo partu ardua perdat
Pergama. -

*

Ibidem. *O lux Troiæ, germane Hector,*
Quid ita cum tuo lacerato corpore miſer?
Aut qui te ſic reſpectantibus tractavêre nobis?

*

Feſtus in *putum*, & Gell. lib. 6. c. 5. *Dimidio purus putus.*

EX ANDROMACHA.

*

Varro lib. 6. *Andromache nomen qui indidit, rectè indidit.*

Nam

*

*Nam ubi introducta eſt, puerumque ut * laverent, locant in clupeo.* Nonius.

*

Acheruſia templa alta Orci pallida, Cic. 1. Tuſc. & Varro lib. 6. qui variat.
Leti obnubila, obſita tenebris loca.

*

Hectoris natum de mœro jactari. Varro lib. 9.

*

*Dic jam, mater non eſt, * ſummuſſare ſine.* Feſtus.

*

Rapit ex alto naves velivolas. Macrob. lib.6. c. 5.

*

Sed quaſi ferrum, aut lapis † durat; † *dura.* Nonius.
** Rarenter gemitum conatu trahens.*

*

*Quid ſit? ſeditio tabétne, an numeros * augificat ſuos?* Idem.

EX ANDROMACHE-MOLOTTO.

*

*Quantis cum ærumnis illum * exanclavi diem!* Nonius.

*

*– Annos multos * longinquè ab domo* Idem.
*Bellum gerentes * ſummum, ſummâ induſtriâ.*

*

Nam neque irati, neq; blandi quicquã ſincerè ſonunt. Idem in *ſonit.*

EX

EX ANDROMEDA.

*

Varro lib. 4. *Quæ cava cœli*
Signitentibus
Conficei' bigis.

*

Ibid. *Cœli ingentes fornices.*

*

Feſtus in *queſere.* *Liberûm quæſendûm cauſſa familiæ matrem tuæ.*

*

Idem. *Circum ſeſe * urvat, ad pedes à terrâ quadringentos occultat caput.*

*

- Alia fluctus differt, diſſupat
Nonius. ** Viſceratim membra; maria ſalſa ſpumāt ſanguine.*

Idem in *ſcapres*, & Feſtus in *ſcrupi.* *Scrupeo inveſtita ſaxo, † atq; oſtreis, quā excaperent.*
† atque oſtreis ſquamæ ſcaprent.

*

Priſc. lib. 7. *Filiis propter te obiecta ſum innocens Nerei.*

*

Nonius. ** Rurſus prorſus * reciprocat fluctus, feram.*

*

Idem. *Corpus contemplatur, unde * corporaret vulnere.*

EX

EX ATHAMANTE.

*

‡ *His erat in ore Bromius, his Bacchus pater,* ‡ *Iis* Chariſius in *euhoë* lib. 2.
Illis Lyæus vitis inventor ſacra.
Tum pariter Euan euhoë, euhoë, Euius,
Ignotus juvenum cœtus, alternâ vice
Inibat alacris, Bacchico inſultans modo.

EX CRESPHONTE.

*

Audis, atque auditis hoſtimentum adiungito. Feſtus in *redhoſtire.*

*

Duxit me uxorem ſibi liberûm quæſendûm gratiâ. Idem in *quæſo.*

*

An inter ſe ſortiunt urbem, atque agros? Nonius in *ſortio.*

*

‡ *O pie eam ſecum advocant, eunt ad fontem,* * *nitidant corpora.* ‡Corruptus locus. Idem.

*

Ego cùm mea vita parcam; letum inimico deprecor. Gell. lib. 6. c. ult.

*

Neque terram iniicere, neque cruenta Macrob. lib. 6. c. 2.
Convestire mihi corpora licuit,
Neque miſeræ lavere lachrymæ ſalſum ſanguinem.

*

Iniuriâ abs te afficior indignâ, pater; Auct. Rhet. ad Heren. lib. 2.

Nam

Nam ſi improbum Creſphontem exiſtimaveras,
Cur me huic locabas nuptiis? ſin eſt probus,
Cur talem invitum invitam cogis linquere?
Nullâ te indignâ, ô nata, afficio iniuriâ.
Si probus eſt, bene te locavi: ſin eſt improbus,
Divortio te liberabo incommodis.

*

Ibid. *- Duxi probum,*
Erravi, poſt cognovi, & fugio cognitum.

*

Ibid. & Cic. lib. 1 de Invẽt. *Eho tu, dij quibus eſt poteſtas motus ſuperûm atque inferûm,*
Pacem inter ſeſe conciliant, conferunt concordiam.

*

Idem 1. Tuſc. *Nam nos decebat cœtus celebrantes domum*
Lugere, ubi eſſet aliquis in lucem editus;
Humanæ vitæ varia reputantes mala.
At qui labores morte finiſſet graves,
Omnes amicos laude & lætitiâ exſequi.

EX DVLORESTE.

*

Nonius. *Extemplo, Ægiſthi, fidem nuncupantes * conciebant populum.*

EX ERECHTHEO.

*

Gell. lib. 6. c. ult. & Nonius. *Quibu' nunc ærumnâ meâ libertatem paro?*
*Quibu' ſervitutem meâ miſeriâ * deprecor?*

Arma

*

Arma † arrigunt, horreſcunt tela. † *rigent* Macrob. lib. 6. c. 4.

*

- lapideo Feſtus.
*Sunt corde multi, quos non miſeret * neminis.*

EX EVMENIDIBVS.

*

Areopagiticam eâ de re vocant petram. Varro lib. 6.

*

*Tacere, * opino, eſſe optimum, ut pro viribus* Nonius.
Sapere, atque fabulari tutè † noverint. † *noveris.*

*

*Id ego æquũ ‡ aptius feciſſe me * expedibo, atq; eloquar.* Idem.
‡ *ac ius fuiſſe.*

*

*Niſi patrẽ materno ſanguine * exanclando ulciſcerem.* Idem.

*

*Dico ego viciſſe Oreſtem, vos ab hoc * faceſſite.* Idem.

EX HECTORIS LYTRIS.

*

Melius eſt virtute jus. Nam ſæpe virtutem mali Nonius.
*Nanciſcuntur : jus atque æquum ſe à malis * ſpernit procul.*

*

At ego omnipotens te expoſco, ut hoc conſilium Idem.
*Achivis auxilii * fuat.*

Quid

*

Nonius. *Quid hoc clamoris? quid * tumulti eſt? nomen qui uſurpat meum?*

*

Idem. *Quid in caſtris * ſtrepiti eſt?*

*

Idem. *Hector vi ſummâ armatos educit foras,*
*Caſtriſque caſtra ultro jam ferè * occupat.*

*

Idem. *Qui cupiant dare arma Achilli, ut ipſi * cunctent.*

*

Idem. *Ecce autem caligo oborta eſt, omnem proſpectum*
** Derepentè contulit ſeſe in pedes.* (*abſtulit:*

*

Idem. *Per vos, & veſtrum imperium, & fidem, Myrmidonum vigiles * commiſereſcite.*

*

Idem. *Inferûm vaſtos * ſpecus.*

*

Idem. *Conſtitit, credo, Scamander, arbores vento * vagant.*

*

Idem. *Æs * ſonit, franguntur haſtæ, terra ſudat ſanguine.*

*

Idem. ** Sævitur fortuna ‡ ferri cernunt de victoriâ.* ‡ *ferro*

*

Feſtus in *redhoſtire.* *Quæ mea cominus machæra atq; haſta hoſtiris manu.*

Ducet

*

† *Ducet quadrupedum jugo invitam, doma, infrena, & juge valida, quorum * tenacia infrenari minis.* Nonius.

† Deploratus prorſus locus.

*

Sublime iter quadrupedantes flammam halitantes. Diomedes lib. 1.

*

Nos quieſcere æquum eſt: novimus ambo Vliſſem. Idē ibid.

Quæ ſequuntur, dubium an huc ſpectent. Vide Notas hîc: & ad Nævii Fragmenta.

*

*Hector quidem haud ceſſat * obſidionem obducere.* Feſtus.

*

- Lætus ſum
Laudari me abs te, pater, laudato viro. Cic. 4. Tuſc. lib. 5. Famil. epiſt. 12. & lib. 15. epiſt. 6.

*

**Hectore proficiſcente tunc ipſos adoriant, ne quis hāc Spartam referat nuncium.* * Priſc. lib. 8.

*

Signum cadens. Varro lib. 6.

EX HECVBA.

*

O magna templa cœlitum,
Commiſta ſtellis ſplendidis. Varro lib. 6.

*

Sed nunquam ſcripſtis, qui parentem aut hoſpitem
*Necaſſet; quo quis cruciatu * perbiteret.* Nonius.

*

Nonius. *Heu me miſeram, interij; pergunt * lavere * ſanguen ſanguine.*

*

Idem. *Iuppiter tibi ſumme, tandem malè re geſtâ, * gratulor.*

*

Idem. *Vide hunc, meæ in quem lacrumæ * guttatim cadunt.*

*

Idem. ** Miſerete † manus, date ferrum, quî*
Me animâ privem. - † *anuis,*

*

Gell. lib. 11. c. 4. *Hæc tu etſi pervorsè dices, facilè Achivos flexeris:*
Namq; opulenti cùm loquuntur pariter atq; ignobiles;
Eadem dicta, eademq; oratio æqua non æquè valet.

*

Nonius in *modicè.* *Quæ tibi in concubio verecundè & modicè morẽ gerit.*

*

Idem. - *Vndantem * ſalum.*

*

Idem. *Senex ſum, utinam mortem oppetam,*
*Priuſquam * evenat, quod in * pauperie meâ*
Senex graviter gemam. -

Hucne, an aliò, ad Enniive Andromachen (cuius fragmenta ſupra exhibuimus) referenda ſint ſequentia, viderit eruditus lector.

Varro lib. 6. *Extemplo acceptum me necato, & filium.*

Pol

*

- *Pol mihi fortuna magis nunc deſit, quàm genus.* Cic. lib. 3
Namque regnum ſuppetebat mihi: ut ſcias quanto è loco, Tuſc.
Quãtis opibus, quibus de rebus lapſa fortuna accidat.

*

Ex opibus ſummis opis egens † Hector tua. † *Hecuba.* Idẽ ibid.

*

Quid petam Idẽ ibid.
Præſidî? quid exſequar? quo nunc aut exilio, aut fugâ
Freta ſim? arce & urbe ſum orba. quò accedam? quò applicem?
Quoi nec aræ patriæ domi ſtant; fracta & diſiecta (jacent.
Fana flammâ deflagrata: toſti alti ſtant parietes,
Deformati, atque abiete criſpâ. -

*

O pater! ô patria! ô Priami domus! Idẽ ibid.
Septum altiſono cardine templum! & de O-
Vidi ego te adſtante ope Barbaricâ, rat. bis, &
Tectis cælatis, ‡ laqueatis, ‡ *lacuatis.* 1. Tuſc.
Auro, ebore, † inſtructum regificè. † *inſtructam* & pro Sextio.

*

Hæc omnia vidi inflammari: Idẽ 1. &
Priamo vi vitam evitari: 3. Tuſc.
Iovis aram ſanguine turpari. ubi inter alia: *Hi poterant omnes eadem illa de Andromacha deplorare:* HAEC OMNIA VIDI.

*

Heu relliquias ſemiaſſi regis, denudatis oſſibus Idem 1.
Per terram ſanie delibutam fœdè divexarier. Tuſc.

*

Idē ibid. *Vidi, videre quod me paſſa ſum ægerrimè*
Hectorem quadrijugo curru raptarier.

*

Idē ibid. *Adſum, atque advenio Acherunte vix viâ altâ atque arduâ,*
Per ſpeluncas ſaxis ſtructas aſperis pendentibus
Maxumis: ubi rigida cōſtat & craſſa caligo inferûm.

*

Idē ibid. *Unde animæ excitantur obſcurâ umbrâ, aperto oſtio*
Alti Aggeruntis, ſalſo ſanguine imagines mortuorū.

*

Idem Tuſc. 2. *Etſi ſegetem ſunt in deteriorem datæ*
Fruges, tamen ipſæ ſuapte naturâ enitent.

*

Idem 2. de Finib. *- Nimium boni eſt, cui nihil eſt mali.*

EX ILIONA.

*

Pſeudo-Porphyr. in Horat. l.2. Sat.3. *Mater, te appello; tu quæ curā ſomno ſuſpenſo levas:*
Neque te mei miſeret: ſurge, & ſepeli gnatum.

*

Cic. l.1. Tuſc. *Age, adſta, mane, audi, itera-dum eadē & iſta mihi.

* Idē l.4. Acad.

EX IPHIGENIA.

*

Varro lib. 6. *Quid nocti videtur? in altiſono*
Cæli clupeo temo ſuperat

Stellas,

Stellas, cogens ſublime etiam
Atque etiam noctis itiner.

*

*Procede: gradum proferre * pedum*
Nitere. ceſſas? - Feſtus in *pedum.*

*

Acherontem obibo, ubi Mortis theſauri obiacent. Idem in *ob.*

*

Otio qui neſcit uti, plus negotij habet Gell. lib.
Quàm cùm eſt negotium in negotio. 19. c. 10.
Nam cui quod agat inſtitutum eſt; nullo negotio
Id agit. ſtudet ibi. mentẽ atq; animũ delectat ſuum.
Otioſo in otio, animus neſcit quid velit.
Hoc idem eſt, neq; domi nunc nos, nec militiæ ſumus.
Imus huc, hinc illuc: cùm illuc ventum eſt, ire illinc lubet.
Incertè errat animus. præter-propter vitam vivitur.

*

Menelaus me obiurgat: id meis rebus regimen reſtat. Rufinianus de Figuris.

EX MEDEA.

*

** Vtinam ne in nemore Pelio ſecuribus*
Cæſa adcidiſſet abiegna ad terram trabes!
Néve inde navis inchoandæ exordium
Cœpiſſet, quæ nunc nominatur nomine
Argo; quâ vecti Argivi delecti viri
Petebant illam pellem inauratam arietis
Colchis, imperio regis Peliæ per dolum.
Nam nunquam hera errans mea, domo efferret pedẽ
Medea, animo ægra, amore ſævo ſaucia.

* Cic. l. 1. de Invét. lib. 3. de Nat. Deor. lib. de Fato, lib. 1. Tuſc. Varro l. 6 Auct. ad Herenn. l. 2. Priſc. lib. 7. & lib. de Verſib. Com.

*

Cic. de Orat. *Quà Pontus Helles -*

*

Varro lib. 6. *Ad Helleſponti clauſtra -*

*

Diomed. lib. 2. *Quis* pro *Quæ*, & Varro lib. 5. *Quis tu es mulier,* † *qui me inſueto nuncupaſti nomine?* † *quæ* Varro.

*

‡ Cic. pro Rabir. ‡ *Si te ſecundo lumine hic offendero,*
Morière. -

*

Idem Tuſc. 3. *Cupido cepit miſeram nunc me,* † *proloqui* † *proſequi*
Cœlo atque terra Medeaï miſerias.

*

Cic. pro Rabir. & lib. 7. ad Attic. *Animum advorte, & dicto pare. -*

*

Præter rogitatum ne querare. -

*

Varro lib. 6. & Nonius. *Adſta, atque Athenas antiquum opulentũ oppidum*
* *Contempla, & templum Cereris ad lævam adſpice.*

*

Feſtus & Nonius. *Teneor * conſipta, undique * venor.*

*

Cic. lib. 7 ad Famil. epiſt. 6. *Matronæ opulentæ, optumates,*
Quæ Corinthi altam arcem habetis,
Ne mihi vitio vortite, quòd abſim à patriã:

Nam

Nam multi ſuam rem benè geſsêre & publicam
Patriâ procul: multi, qui domi ætatem † agerent,
Propterea ſunt improbati - † *egerunt,*

*

- Salvete optima corpora,
* *Cette manus veſtras, measq́; accipite.* Nonius.

*

Quò nunc me vortam? quod iter incipiam ingredi? Cic.lib.3.
Domum paternámne? anne ad Peliæ filias? de Orat.

*

Qui ipſe ſibi ſapiens prodeſſe nequit, nec-quicquam Idẽ ibid.
ſapit. & 3. de
Off.

*

*Sol, qui candentem in cœlo * ſublimat facem.* Nonius.

*

† *Fructus verborum auris * aucupant.* † *Fluctus* Idem.

*

Tu me amoris magis, quã honoris ſervaviſti gratiâ. Cic. lib.
4. Tuſc.

*

Vtinam ne unquam Medea corde cupido Nonius
Colchis pedem extuliſſes! in *efferre.*

*

Pecudi dare † *viva marito.* † Suſpectum. Priſc.
lib. 5.

*

Neque tuum unquam in gremium extollas libero- Cic.
rum ex te genus. Orat.

*

Chariſ. lib. 4. extremo. *Non memoro, quòd draconis ſopivi impetum;*
Non, quòd viros domavi & ſegetis armata manus.

*

Cic. lib. 3 de Nat. D. *Ille tranſversâ mente mihi hodie tradidit repagula,*
Quibus ego iram omnem recludam, atque illi perniciem dabo.
Mihi mœrores, illi luctum; exitium illi, exſuliũ mihi.

EX MEDEA EXSVLE.

*

Nonius bis, iteratâ eiuſd. voc. explicat. *Antiqua herilis fida cuſtos corporis,*
*Quid ſic te extra ædis exanimata * eliminas?*

*

† Idē, & Varro lib. 5. de L.L. iteq; Sat. Gerōtididaſcolo. † *Nam ter ſub armis malim vitam * cernere,*
Quàm ſemel modò parere.

*

* Probus in Eclog. 6. Virgil. * *Iuppiter, tuq; adeo ſumme Sol,*
Qui res † omnes inſpicis;
Quique tuo lumine
Mare, terram, ac cœlum
† Contines, ‡ inſpice hoc facinus,
Priuſquam fiat, prohibe ſcelus.

† *humanas*
† *Contues*, al. *Contueris.*
‡ *hoc facinus diſpice.*

EX MEDO.

*

Varro lib. 6. *Cœlitum camilla, exſpectata advenis; ſalve hoſpita.*

EX

EX † MENALIPPA.

[† Al. MENALIPPO. & MELANIPPA. rectè.]

*

*Regnumq; noſtrûm ut * ſoſpitent, * ſuperſtiteną;.* Nonius.

*

*Mihi * auſculta, nate; pueros cremari jube.* Idem.

*

† *Certo hic eſt nulla, quin monſtrum ſiet:* † C. h. eſt, *nullum q.*
*Hoc ego tibi dico, & conjecturâ * auguro.* Idem.

*

Quum ſaxum ſciſciderit. Priſc. lib. 10.

*

Statâ formâ. Gell. lib. 5. c. 11.

*

Q. Ennius in iſtâ quam dixi tragœdiâ (Melanippa) *eas ferè fœminas* ait *incolumi pudicitiâ eſſe, quæ ſtatâ formâ forent.* Ibid.

*

Lumine ſic tremulo terra & cava cærula candent. Macrob. lib. 6. c. 4.

EX NEMEA.

*

*Teneor * conſipta, undique * venor.* Feſtus & Nonius.

*

Pecudi dare † *viva marito.* † Corruptum. Priſc. lib. 5.

b 5 EX

EX PHOENICE.

*

Gell. lib. 7. c. 17. *Sed virum verâ virtute vivere animatum addecet,*
Fortiterq́; innoxium vacare advorſus adverſarios.
Ea libertas eſt, qui pectus purum & firmum geſtitat:
Alia res obnoxiæ, nocte in obſcurâ latent.

*

Nonius & Cariſ. lib. 2. *Quam tibi ex ore orationem * duriter dictis dedit.*

*

Nonius. *Ibi tum * derepente ex alto in altum deſpexit mare.*

*

Idem. * *Sæviter ſuſpectionem ferre falſam, futilum eſt.*

*

Idem. *Ut quod factum eſt * futilè, † amici, nos feramus fortiter.* † *amici, vos feratis f.*

*

Idem. *Stultus eſt, qui cupida cupiens * cupienter cupit.*

*

- Plus miſer
Idem. *Sim, ſi ſceleſtim * faxim, quod dicam fore.*

EX TELAMONE.

*

Feſtus in *obſidio.* *Scibas natū ingenuum Ajacē, cui tu obſidionem paras.*

*

Nam ita mihi Telamonis patris
Nonius. *Atque facies proavi Iovis † gratia ea eſt,* † *grata eſt,*
*Atque hoc lumen candidum * claret mihi.*

* *Audibo,*

*

* *Audibo, atque auris tibi contrà utendas dabo.* Nonius.

*

*Strata terræ * lavere lachrumis ‡ veſtem * ſqualam & ſordidam.* ‡ *veſte ſqualâ & ſordidâ.* Idem.

*

*Deûm me ‡ incēdit facere pietas, civium * porcet pudor.* Idem.
‡ *ſentit*

*

*Eandem me in ſuſpicionem ſceleris * partivit pater.* Idem in * *partirct.*

*

Ex eo futurum abnueant. Diomed. lib. 1.

*

Ego, cùm genui, tum morituros ſcivi, & ei rei ſuſtuli: Cic. Tuſc. 3.
Præterea ad Troiam cū miſi ‡ ob defendēdā Græciā,
Sciebam me in mortiferū bellum, nō in epulas, mittere.
‡ *ad*

*

Hiccine eſt Telamo ille, modò quem gloria ad cælum extulit? Idē ibid.
Quem adſpectabant? cuius ob os Graij ora obvortebant ſua?

*

Ad haccine igitur vitam (*Epicuro deſcriptam in libro De ſummo bono*) Telamonem illum revocabis, ut leves ægritudinem? &c. Ibid. Cic.

*

Pol mi fortuna magis nunc deſit, quàm genus: Idē ibid.
Namq́ regnū ſuppetebat mihi; ut ſcias quanto è loco,
Quātis opibus, quibus de rebus lapſa fortuna accidat.

Ego

*

Cic. lib. 1 de Divinat. & lib. 3. de Nat. D.

Ego Deûm genus eſſe, ſemper dixi & dicam, cœlitum:
Sed eos non curare opino quid agat humanum genus.
Nam ſi curent, benè bonis ſit; male malis: quod nunc abeſt.

*

Idem lib. 1. de Divinat.

Non habeo denique nauci Marſum augurem,
Non vicanos haruſpices, non de circo aſtrologos,
Non Iſiacos coniectores, non interpretes ſomniûm:
Non enim ſunt ij aut ſcientiâ aut arte divini,
Sed ſuperſtitioſi vates, impudenteſque arioli:
Aut inertes, aut inſani, aut quibus egeſtas imperat:
Qui ſibi ſemitam non ſapiunt, alteri monſtrant viam:
Quibus divitias pollicētur, ab iis drachmā ipſi petunt:
De his divitiis ſibi deducant drachmā, reddant cætera.

*

Idē ibid. *Qui ſui quæſtus cauſſa fictas ſuſcitant ſententias.*

EX TELEPHO.

*

Feſtus & Phœdrus Fabulator. *Palam * mutire plebeio, piaculum eſt.*

*

Nonius. *- Verùm, quorum liberi leto dati*
*Sunt in bello, non lubenter hæc * enodari audiunt.*

*

Idem. *Et * civitatem video Argivûm incendier.*

*

Idem. *Deûmque de conſilio hoc * itiner credo conatum modò.*

Teipſum

*

Teipſum hoc oportet profiteri, & proloqui Nonius.
Advorſum illam mihi.

*

*Qui illum Dii Deaq; magno * mactaſſint malo.* Idem.

*

*Cedo, & caveo convestitus ſqualidâ ſeptus * ſtolâ.* Idem.

*

Regnum reliqui ſeptus mendici ſtolâ. Ibid.

EX THYESTE.

*

Adſpice hoc Apul. & Feſt. in *ſublime.*
Sublime candens, quem † invocant omnes Iovem.

* † *vocant.* Cic. de Nat. D. lib. 2.

* *Sed me Apollo ipſe * delectat, ductat Delphicus.* * Non.

*

Quam mihi maximè hic hodie contigerit malum. Idem in *contingere,*

*

*Heu mea fortuna, ut omnia in me * cōglomeras mala!* Idem.

*

*Impetrē facilè ab animo, ut * cernat vitalem Babium.* Idem.

*

*Sin * flaccebunt conditiones, repudiato, & reddito.* Idem.

*

Sed ſonitus auris meas pedum pulſu increpat. Idem in *crepare.*

Ibi

*

Nonius. *Ibi quid agat, ſecum cogitat, parat, putat.*

*

Cic. de Orat. *Quemnam te eſſe dicam? qui tardâ in ſenectute.*

*

Idem 1. Tuſc. *Ipſe ſummis ſaxis fixus aſperis eviſceratus,*
Latere pendens, ſaxa ſpargens tabo, ſanie, & ſanguine atro.

*

Ibid. *Neq; ſepulchrũ quo ſe recipiat, habeat portũ corporis,*
Ubi remiſſâ humanâ vitâ corpus requieſcat à malis.

*

Idem Tuſc. 3. *Nolite hoſpites adire ad me, illico iſtic*
Ne contagio mea bonis umbráve obſit;
Tanta vis ſceleris meo in corpore hæret.

INCERTA Q. ENNII FRAGMENTA.

*

Varro lib.4. de L.L. † *O terra trita, ubi Liberi fanũ in cuius muro locavi.*

† *O terra tritavi, in cuius mœro Liberi Fanum locavi.* - emendat Scaliger.

*

Eodem. *Cœli ingentes fornices.*

*

Eod. *Cubitis* ‡ *pinſebant humum.* ‡ *inſunt*

*

Idẽ lib.6. *Extemplo acceptum me necato, & filium.*

Ut

*

Ut tibi Titanis Trivia dederit ſtirpem liberûm. Eod.

*

Atque priùs pariet locuſta Lucam bovem. Eod.

*

‡ *Quid inde invictis ſumpſerunt perduellibus.* Eod.
‡ *Vindictam victis ſ. p.*

*

Andromachæ nomen qui indidit, rectè indidit. Eod.

*

Quapropter Parim paſtores nunc Alexandrũ vocant. Eod.

*

Ea ‡ *Thelis illi mater.* ‡ Id eſt, *Thetis.* Eod.

*

Si voles advertere animum, comiter monſtrabitur. Eod.

*

Hehe, ipſe clupeus cecidit. Eod.

*

Vocibus concide: fac ſiet obrutus. Eod.

*

Quoniam in balineis *lavor, lavatus ſum* ſequitur ut contra, quoniam eſt *ſoleo*, oportet dici *ſolii*, ut Cato & Ennius ſcribunt; non, ut dicit volgus, *ſolitus ſum.* Idem lib. 8.

*

*Craſſa pulvis oritur, omnem pervolat cæli * fretum.* Nonius.

*

Cupido cepit miſeram nunc me proloqui
Cælo atque terræ Medeaï miſerias. Cic. lib. 3. Tuſc.

Nimium

*

Cic. lib. 2 de Fin. *Nimium boni eſt, cui nihil eſt mali.*

*

Idē lib. 1. de Off. & Feſtus. * *Salmaci da ſpolia ſine ſudore & ſanguine.*

*

Idē lib. 4. Tuſc. *Tū pavor mihi ſapientiam omnē exanimo expectorat.*

*

Eod. *Flagitij principium eſt, nudare inter cives corpora.*

*

Idē lib. 1. de Off. *Homo qui erranti comiter monſtrat viam,*
Quaſi de ſuo lumine lumen accendat, facit;
Nihilominus ipſi lucet, cùm illi accenderit.

*

Nulla ſanctas ſocietas, nec fides regni eſt.

*

Idē lib. 2. de Off. *Quē metuunt, oderunt: quē quiſq; odit, periſſe expetit.*

*

Eod. *Benefacta malè locata, malefacta arbitror.*

*

Eod. *O fides alma, apta pennis, & juſiurandum Iovis.*

*

Idē lib. de Amicit. *Amicus certus in re incertâ cernitur.*

*

Idē lib. 1. de Orat. *Suarum rerum incerti; quos ego meâ ope ex*
Incertis certos, compoteſq; conſilij

Dimitto,

Dimitto, ut ne res temerè tractent turbidas.

*

Refugiat timido ſanguen, atque exalbeſcat metu. Cic. lib. 4 de Fin. & Priſc. l. 6.

*

Ego deûm genus, ſemper eſſe dixi & dicam, cœlitum; Idē lib. 2. de Divinat.
Sed eos non curare, opinor, quid agat humanum genus.

*

Nam ſi curent, benè bonis ſit; malè malis: quod nunc abeſt. Idē lib. 3. de Nat. D.

*

Non habeo denique nauci Marſum augurem, Idem lib. 1. de Divinat.
Non vicanos haruſpices, non de circo aſtrologos,
Non Iſiacos coniectores, non interpretes ſomniûm:
Non enim ſunt ij aut arte divini, aut ſcientiâ;
Sed ſuperſtitioſi vates, impudenteſque arioli,
Aut inertes, aut inſani, aut quibus egeſtas imperat:
Qui ſibi ſemitam non ſapiunt, alteri monſtrant viam:
Quibus divitias pollicentur, ab his drachmam petunt:
De his divitiis ſibi deducāt drachmā, reddant cætera.

*

Qui ſui quæſtûs cauſâ fictas ſuſcitant ſententias. Idē ibid. paulo ante.

Videtur inter ſextum & ſeptimum interiiciendus iſte verſus.

*

Induta fuit ſævâ ſtolâ. Servius in 1. Æneid.

*

‡ *Imprimitq́ gena genam.* ‡Idē in 6. Æneid.

*

Cui quod in me eſt, exſecrabor hoc quod lucet, quicquid eſt. Cic. in Orat.

*

Cic. de Nat. D. lib. 2. *Cœli palatum.*

*

- Eo ego ingenio

Gell. lib. 19. c. 8. & Nonius. *Natus ſum, amicitiam atque * inimicitiam in frontem promptam gero.*

Achilles, vel Neoptolemus.

*

Cariſ. lib. 1. *Tibi vita, ſeu mors, in mundo eſt.*

*

- Tibicina

Varro lib. 6. *Maxumo labore mugit. -*

*

Eod. † *Decem coclites, quos montibus ſummis ripis ſedere.*

† Monſtra verborum. *

Eod. † *Subulo finitimas propter aſtabat aquas.* † αὐλητής.

vel:

Feſtus. *Subulo quondam marinas propter aſtabat plagas.*

*

Idem. *Vivam, an moriar, nulla in me eſt * metus.*

*

Idem. *Habet is coronam * vitulans victoriâ.*

*

Idem. * *Topper quam nemo meliùs ſcit.*

*

Idē ibid. *Topper* valet *fortaſſe* in Ennij & Pacuvij ſcriptis.

Apud

*

Apud † *emporium in campo hoſtium pro* * *mœne.* Feſtus.

† Suſpectum. *

Purrum ſemper Ennius, nunquam *Pyrrhum :* Cic. in Orat.

*.

‡ *Vt patefecerunt Fruges,* non *Phryges,* ‡ *Vt* ipſius antiqui declarant libri.

*

Et quis illhæc eſt, quæ lugubri ſuccincta eſt ſtolâ? Nonius in Quis. al. *quiſquis.*

*

‡ *Labat, labuntur ſaxa,* * *cœmenta cadunt.* ‡ Idem.

*

*Ipſius ad** *armentas* † *eoſdem.* † Suſpectum. Idem: &

*

Invenies femininè *armentas* apud Ennium. Feſtus in *armentis.*

*

An aliquid quod dono illi † *morares : ſed accipite.* Diomed. lib. 1.

* † *morare.*

Eos deduci quàm relinqui, evehi quàm deſeri malo. Idem lib. 2.

*

Nec retrahi poteſtur imperiis. Idẽ lib. 1.

*

- Vt vos veſtri liberi
Defendant, pro veſtrâ vitâ morti occumbant. Servius Fuldanus in 2 Æneid.

*

- Parentem & patriam Di;
Servate * *ſoſpitem.* - Feſtus.

Digitized by Google

*

Feſtus. * *Remorbeſcat.*

*

Varro lib. 4. de L. L. - *Genibus* † *pinſibant humum.* † F. *pinſunt h.*

*

Diomed. lib. 1. *In luſtris ſublime iter quadrupedantes, flammam halitantes.*

*

Idē ibid. *In luſtris nos quieſcere aequum eſt, novimus ambo Vlyſſem.*

*

Gell. lib. 5. c. 15. & 16. *Philoſophandū eſt paucis: nam omnino haud placet.*

Neoptolemi apud Ennium verba.

*

Iſiodor. lib. 11. Orig. c. 1. *Atque genua comprimit artâ genâ.*

*

Servius in 12. Æneid. *Hic torris.* nam illud Ennij & Pacuvij penitus de uſu receſſit, ut *hic torrus, huius torri* dicamus.

EX IPHIGENIA,

ſuo loco reponendum.

*

Servius Fuldanus in 1. Æneid. *Quae nunc abs te viduae & vaſtae virgines ſunt.*

EX PHOENICE,

uti videtur.

*

Nonius. *Tum tu iſti crede, atq; exerce linguā ut * argutarier Poſſis.* -

Verba Pelei ad filium Achillem, cū is traditus Phœnici.

EX

EX SCIPIONE

(quod pace Criticorum liceat) adiiciantur & iſta: non quòd Tragœdiam arbitremur, nec cum Delrione quidem Prætextam; ſed ſingulare potiùs, de laudibus & rebus geſtis Scipionis Africani, opus. *Lege hîc utiliter Hieronymum Columnã.*

*

Mundus cœli vaſtus conſtitit ſilentio; Macrob. lib.6. c.2.
Et Neptunus ſævus undis aſperis pauſam dedit;
† Sol equis iter repreſſit ungulis volantibus;
Conſtitêre amnes perennes; arbores vento vacant.

† *Sol equos quater r.* *

Sparſis haſtis longis campus ſplendet & horret. Idẽ lib.6. c. 4.

*

Qui propter Hannibàlis copias conſiderant. Gell. lib. 4. c. 7.

Iis adſtruit præterea paucula Hieronymus Columna; & plura fortaſſis aliunde eruenda.

*

Deſine Roma tuos hoſtes - Cic.lib.3. de Orat. & lib. 1. de Fin.
** Namque tibi monumenta mei peperêre labores:* *Idem ibid.
‡ Teſtes ſunt campi magni. - ‡ Idem lib.3. de Orat.

‡ Idem fragmentum fortè, quod adfertur ex Ennio, lib. III Satyr.

- Teſtes ſunt
Lati campi, quos gerit Africa terra politos.

*

Scipio invicte - Cic. Orat.

*

Trebellius Pollio in Claudio.

Quantam ſtatuam faciet populus Romanus,
Quantam columnam, quæ res tuas geſtas loquatur.

*

Val. Maximus lib. VII. cap. XXX.
De Scipione.

Vir Homerico quàm rudi & impolito Ennij præconio dignior.

Horatius Carm. lib. IV. Od. VIII.

- Non celeris fuga,
Reiectæq; retrorſus Hannibalis minæ,
Non incendia Carthaginis impiæ,
Eius qui domitâ nomen ab Africâ
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quàm Calabræ Pierides. -

Idem Serm. lib. II. Satyr. I.

Attamen & iuſtum poteras & ſcribere fortem
Scipiadem, ut ſapiens Lucilius -

Vbi antiquus Scholiaſtes: *Si non potes geſta Cæſaris ſcribere, at potes iuſtitiam & fortitudinem; ut Lucilius Scipionis fecit. qui vitam eius privatam deſcripſit; Ennius verò bella.*

*

Notandus præ cæteris Æliani locus apud Suidam.

Ἔννιος Ῥωμαῖος ποιητής. ἐν Αἰλιανὸς, &c.

CN.

C N. N Æ V I I
Fragmenta.

EX ÆGISTHO.

*

*Tum autem laſcivum Nerei ſimum * pecus*
*Ludens ad cantum claſſum * luſtratur.*

Nonius in *pecus* Livio tribuit: in *luſtrare* Nævio. Sed Ms. Livio.

Scaliger in Coniectaneis Varronianis, his fragmentum aliud coniungit, & omnia ex Ægiſtho Nævij putat, hoc modo:

- Tum autem laſcivum Nerei ſimum pecus
Ludens ad cantum claſsium luſtratur: ‡ ſirenes citis
*Delphino iunctis vehiculis, * hippocampiſque aſperis.*

‡ Citat poſtrema iſthæc Nonius in *Hippocampi*: ſed loco mirificè diſtorto, & Nævij nomine obliterato.

EX ALCESTIDE.

*

*Corpore pectoreq; undique * obeſo,*
Ac mente exſenſâ, † tardigemulo
Senio oppreſſum. -

† *tardigenulo*

Nonius & Gell. lib. 19. c. 7.

*

* *Oblitera gens.* * *Fœdifragi.* * *Aurora pudicolor.* * *Memnon nocticolor.* * *Fortè, dubitanter.* * *Loca ſilenta: pulverulenta: peſtilenta.* * *Carendum tui eſt.* * *Magno impete.* * *Forteſcere.* * *Dolentia.* * *Avens* pro *libens.* * *Curis intolerantibus.* * *Manciolis tenellis.* * *Quis tam ſiliceo?* * *Fuêre impendiò.* * *Accipitret.* * *Triſæcliſenex, dulcioriloquus Neſtor.* * *Multigrumis fluctibus.* * *Tegmine onychino flumina.* * *Subducti ſupercilij carptores.*

Ibid. Gell.

*

Varro lib. 6. ‡ *Velata frondenteis comas.* ‡ *Velatas* & *Velatus.*

EX DANAE.

*

Nonius. *Eam nunc eſſe inventam* † *opprobriis* * *compotē ſcis.*
† *probri* *

Idem. *Excidit orationis omnis* * *confidentia.*

*

Idem. * *Deſubitò* * *famam tollunt, ſi quam ſolam vidêre in viâ.*

*

Idem in *exigere.* *Indignè exigor patriâ innocens.*

*

Idem. † *Quem quondam fulmine* * *icit Iuppiter.* † *Qui*

*

Idem in *lavit.* ‡ *Animi jubeo fonte lavere nemini manū.* ‡ Suſpectū.

*

Idem. *Etiam* * *minitas? mitte ea, quæ tua ſunt magis, quàm mea.*

*

Idem. * *Manubias ſuppetat pro me.*

*

Idem. *Quia ut quiſque eſt meritus, præſens* * *pretium pro factis ferat.*

* *Contem-*

*

* *Contemplo placidè formam & faciem virginis.* Nonius.

*

Omnes formidant † *hominis eius* * *valētiam.* † *homines* Idem.

*

Suo ſonitu claro * *fulgurivit Iuppiter.* Idem.

EX DVLORESTE.

*

Caperatâ fronte. Varro lib.6. ſub fin.

EX EQVO TROIANO.

*

Numquam hodie effugies, quin meâ manu
Moriare. - Macrob. lib.6. c.1.

EX HECTORE.

*

- Lætus ſum
Laudari me abs te, pater, laudato viro. Cic. Tuſc. 4. itē lib. 5. Famil. epiſt.12.& l. 15. e.6.

*

Proficiſcente tunc ipſos adoriant, ne quis hinc Spartam referat nuncium. Priſc. lib. 8.

EX HESIONA.

*

Gell. lib. 10. c. 25. *Sine mihi gerere morem videar haud linguâ, verùm lingulâ.*

*

Varro lib. 6. Multa apud Poetas reliqua eſſe verba, quorum origines poſſunt dici, non dubito; ut apud Nævium in Heſiona, *Enimvero gladij lingua*; à lingua, &c.

EX IPHIGENIA.

*

Nonius *Paſſo* ‡ *vel hoc vicinũ aquilone hortũ fer foras.* ‡ *vel* in *paſſum.*

EX LYCVRGO.

*

Nonius. *Vos, qui regalis corporis cuſtodias*
Agitis, ite actutum in frundiferos lucos; ubi
* *Ingenio arbuſta nata ſunt, non obſita.*
*Ducite eò cum argutis linguis * mutas quadrupedes:*
‡ *Alij ſublimè alios ſaltus * illicite, ubi* ‡ Suſpectum.
Bipedes volucres lino linquant lumina.
*Vt in venatu * vitulantes ex* ‡ *aviis* ‡ *ſuis*
**Locis nos mittãt* ‡ *pennis decoratos feris.* **Lucis* ‡*Pœnis*

Compoſitũ hoc fragmentum ex quatuor diverſis locis.

*

Idem. *Longè lateq; trans noſtros * fervere.*

*

Idem. ‡ *Tuos qui celſos terminos tutant.* ‡ *Tuoſque c.*

* *Ignota*

*

* *Ignota* * *iteris ſumus, tute ſcis.* — Nonius, & Priſc. lib. 6.

*

- *Oderunt Dij homines iniurios:*
Egóne an ille iniuriè facimus? — Idē Non. in *iniuriè.*

*

Sed quaſi * *amnis cis rapit, ſed tamē* ‡ *inflexa flectitur.* Idem.

‡ Membranæ, *inflexu.* ſcribe, *in flexu:* & *amnis rapida,* pro *amnis cis rapit.*

*

Iam Solis æſtu candor cùm liqueſceret. — Idem in *liquidum.*

*

Pallis, patagiis, crocotis, ‡ *malatiis, mortualibus.* — Idem in *caltula & crocotula.*

‡ Al. *malaciis mortalibus.* al. *manicis.*

*

‡ *Quàq; incedunt, omnis arvas obterunt.* ‡ *Quacunque* — Idem in *arva & arvæ.*

Hîc in Nonio legitur, *Nævius Lycurgo l. b. 11. Quaque,* &c. Mendum manifeſtum. non enim duo libri unius Fabulæ. Scribe cum Mercero, *Liberi quaqua inc.*

*

Pergite thyrſigeræ Bacchæ modò
Bacchico cum * *ſchemate.* - — Idem.

*

‡ *Proin Dryante regem prognatum patre*
Lycurgum * *cette.* — Idem.

‡ Ita divinè Iunius, ex illis vulgatis: *Pro induſtriâ ne te regem,* &c.

Sine

*

Nonius. *Sine ferro pecua manibus ut ad mortem meant.*

*

Idem. *Altè † jugatos * angues ‡ in ſeſe gerunt.* † Al. *iubatos* ‡ *in ſinu.*

*

Idem. - *Cave, ſis, tuam*
* *Contendas iram contra cum irâ Liberi.*

*

Idem. † *Suave ſummum * melos.* *† *Suaviſonum* emendant. Quid ſi? *Suaviſſimum m.*

*

Idem. *Næ ille mei † feri ingenij atque animi acrem * acrimoniam.* † F. *fert.* verbum enim deſideratur.

*

Idem in *vapor & timor.* *Iam ibi nos duplicat advenientis timos,*
Vapoſque. -

*

Idem in *fimbria.* *Vt videam Volcani operâ, hæc ‡ flammis fieri flora.*
‡ *fimbriis*

*

Idem in *potior illã rem.* *Dic quo pacto eum potiti, pugnâ an dolis?*

*

Idē Cap. *de generibus vaſorũ.* *Nam ut ludere lætantes inter ſe vidimus*
Propter amnem, † creterris ſumere aquam † *crateris*
Ex ‡ ponte. - ‡ *fonte.*

*

Feſtus. *Vos, qui adſtatis * obſtinati.*

EX

EX PHOENISSIS.

*

Sume arma, jam te occidam clavâ ſcirpeâ. Feſtus in *ſcirpus.* Sed ibi vulgò Nonius, non Nævius.

EX PROTESILAODAMIA.

[Ita reſtituimus,& ſuperflua in exemplis reſcidimus.]

*

* *Gracilentis colorem* †, *dum ex hoc gracilens fit.* Nonius.

† Locus mendoſus. Delrio: *Gracilentis colorem.* Idem: *Orco gracilens exiit.*

*

‡ *Eunt, irruunt, cachinnos, joca, dicta riſitantis.* Idem.

‡ *Cuncti irrunt cachinnis, i. d. riſitant.*

*

Complexa ſomno corpora operiuntur, ac ſuavi * *quie dicantur.* Priſc. lib. 6.

EX INCERTIS EIVSDEM TRAGOEDIIS;

Quædam fortè ex Atellanis: ut & in ſuperioribus ſunt quæ ſocci potiùs quàm cothurni videantur: Nonnulla etiam non huius, ſed alterius Auctoris.

*

Magni * *metus tumultus pectora poſſidet.* Nonius.

*

Liberâ linguâ loquemur ludis * *Liberalibus.* Feſtus.

Dictator

*

Varro lib. 4. Al. *Ennius.* — *Dictator ubi currũ inſidit, pervehitur uſq; ad oppidũ.*

*

Idẽ lib. 6. ‡ *Hoc ubi æthrâ cærulâ ſeptum ſtat hæmiſphærium.*

‡ Ita Scaliger. Sed mendis ſcatet hic Varronis locus. Vide Notas.

*

Eod. *Riſi egomet caſabundum ire ebrium.*

*

Eod. *Diabathra in pedibus habebat, & erat amictus epicroco.*

*

Eod. *Eccum venire video fermè iniuria.*

*

Eod. Nævius *Iovem patrem* * *ſuum optimum* appellat ‡ *ſupremum.* * *ſummum,* ‡ & *ſupremum.*

*

Feſtus. *Neminem vidi, qui* * *numerò ſciret,* ‡ *quique ſcit id eſt opus.* ‡ *quod citò eſt opus.* vel, *quod ſcitu eſt o.*

*

Idem in *partus*. ubi al. *Ennius.* — *Malè parta, malè dilabuntur.*

*

Idem. *Simul alius aliunde* * *rumitãt* † *inter ſe.* † *rumigerãtur.*

*

Idem. *Capeſſet flammam Volcani* * *topper* †. † Id eſt, *citius.*

*

Idẽ ibid. *Namq; † nullum peius macerat humanum,*
Quamde mare ſævũ. vires cui ſunt magnæ,
Topper confringent importuna undæ.

† *neillum,* id eſt, *nihilum.*

Scapos

*

*Scapos atque verbenas * ſagmina ſumpſerunt.* Feſtus.

*

*Ius ſacratum Iovis jurandum * ſagmine.* Idem.

*

*Odi * ſummiſſ... proinde dice apertè quid ſiet*
Quod times. Idem.

*

* *Piſatilem* appellat Nævius Pantaleontem è Piſis oriundum tyrannum. Idem.

*

Mare interbibere. Iſidor. Orig. lib. 5. c. 26.

*

Trionem hic moderatur ruſticus. Idẽ lib. 12. c. 1.

*

Struix malorum. Servius P. Danielis Æneid. 4.

*

† - *Lætus ſum*
Laudari me abs te, pater, laudato viro. † Cic. Tuſc. 4. lib. 5. Famil. epiſt. 12. & lib. 15. ep. 6.

*

‡ *Hectore proficiſcente, tunc ipſos adoriant, ne quis hanc Spartam ferat nuncium.* ‡ Priſc. lib. 8.

*

* *Hac quà Sol vagus igneas habenas*
Immittit propiùs, jugatq; terræ. * Macrob. lib. 1. cap. 18.

*

Cùm tu arcitenens ſagittis pollens Dea. Idẽ lib. 6. cap. 1.

Vos

*

Vos qui accolitis Hiſtrum fluvium, atque Algidum.

Cic. in Orat. Et ibidem:

*

Quam nunquam vobis Graii, atque Barbari.

*

Varro lib. 6. *Atque prius pariet locuſta Lucam bovem.*

Turnebus *Ennio* abiudicat & *Nævio* tribuit, fide vetuſti Codicis.

*

Iſidor. Orig. lib. 14. c. 8. *Confrages* loca in quæ undique venti currunt, ac ſaxa franguntur. ut Nævius ait:

In montes ubi venti frangebant locum.

*

Mar. Victorinus lib. 1. Nævius & Livius cùm longa ſyllaba ſcribenda eſſet, duas vocales ponebant; præterquam quæ in *I* literam inciderant: hanc enim per *E* & *I* ſcribebant, &c. Vide Livij Andronici Fragmenta.

M. PA-

M. PACVVII Fragmenta.

EX ANCHISE.

*

† *In promontorium, cuius linguã in altũ proiicit.* † *Id* Gell. lib 4. c. 17.

EX ANTIOPA.

*

*Salvete gemini, mea * propages ſanguinis.* Nonius, & in *propago.*

*

* *Frendere ‡ noctes miſera quas perpeſſa ſum.* Idem.

‡ Al. *noctem, miſerias quas perpeſſarunt.*

*

Fruges frendo ſolas, ac ſic probo † re. † *ore.* Ibidem.

*

*Nonne hinc vos properè ſtabulis * amolimini?* Idem.

*

*Sed ‡ cùm animum * attendo, ad quærendũ quid ſiet.* Idem.

‡ Al. *cum animo attendi,*

*

* *Minitabiliterq́ increpare dictis ſævis incipit.* Idem.

*

*Flammeo vapore * torrens terra fetum exuſſerit.* Feſtus, & Iſidor. l. 13. c. 21.

*

Diomed. lib. 1. *Loca † arida initas.* † Al. *horrida i.*

*

Cariſ. lib. 1. *Perdita inluvie atque inſomniâ.*

*

Servius 12. Æneid. *Cervicum floros diſpargite crines.*

EX ARMORVM IVDICIO.

*

Nonius in *cauſari* & in *cernere.* *Qui ſeſe adfines eſſe ad cauſandum volunt,*
De virtute iis ego cernundi do poteſtatem omnibus.

*

Idem in *attolere.* *Pro imperio agendum eſt. quis vetat, quiſve attollat?*

*

Idem. *Quod ego * inaudivi, accipite; & , quid facto opus,*
decernite.

*

Idem. *- Et aequum eſt & rectum quod poſtulas;*
*Jurati * cernant. -*

*

Idem. *Dic, quid faciam; quod me * moneris, effectum † da.*
† *dabo.*

*

Idem in *veſci.* *Qui viget, veſcatur armis; ut percipiat præmium.*

*

Idem. *An quis eſt, qui te eſſe dignum; quicum certetur,*
putet?

- Prologo

*

- ‡ *Prologo* ‡ F. *pro logo*, vel *pro ioco* Nonius.
Nunc * *pœnitebunt, libant liberi grato ex loco.*
‡ Suſpectus de mendo locus.

*

Nam canis quando eſt percuſſa lapide, non tam illum appetit Idem.
Qui ſe * *icit, quàm illum* † *eum ipſum lapidem, quo ipſa icta eſt, petit.* † F. *eumpſe*

*

Si non eſt ingratum * *reapſe, quod feci benè.* Feſtus.

*

Tu te deſidere mavis reſidem, nos hic eſſe in labore. Idem.

*

Feroci ingenio * *torvus, prægrandi gradu.* Idem.

*

Quum recordor eius ferocẽ & torvam confidentiam. Ibid.

*

Seq́; ad ludos jam inde abhinc exerceant. Cariſ. lib. 2.

*

Men' ſervaſſe, ut eſſent qui me perderent! Sueton. in Iul. Cæſ. c. 84.

*

Quod ſequitur, videtur huc pertinere.
Nihil'ne ad te de judicio armorum accidit. Cic. in Orat.

EX ATALANTA.

*

Nonius in *potior illam rem,* *Regi ut memorabis, nunc regnum potitur tranſmiſſu patris.*

*

Idem. *Dubito quam inſiſtam viam, aut quod primordium Capiſſam ad * ſtirpem † exquirendum.*

† Scripti, *exquirente,* & *exquirentem.*

*

Idem. ‡ *Grandem atque atrocem † coërce * confidentiam.*

‡ Al. *Gradere,* † Al. *cöërcere.*

*

Nam quod conabar, quum interventum eſt, dicere

Idem. *Nunc * expedibo.*

*

Idem. *Habeo ego iſtã qui diſtinguã inter vos * geminitudinẽ.*

*

Idẽ ex edit. Merceri, de integriore exemplari ms. *Quas * famulitas, vis, egeſtas, fama, formido, pavor.*

*

* *Mortẽ † oſtentant, regno expellunt, conſanguineam Eſſe * abdicant.* † *intentant, r. e. conſanguineam ne e. a.*

*

* Idem. *Parentûm incertûm inveſtigandûm gratiã.*

*

Idẽ Cap. *de numeris & caſibus.* *Omnes, qui, tanquam nos, ſub regno ſerviunt,*

Idem. * *Callent ‡ domi cum imperio metuere.*

‡ Al. *domitum.* Scal. *dominum.*

*

Idem. *Nil ſollicita ſtudio, obſtupida ſuſpẽſo animo * civitas.*

Ubi

*

Ubi ego me gravidam ſentio aggraveſcere Nonius.
*Propinquitate * parti.* * Id eſt, *partus.*

*

*Dolet pigetque magis magiſque me conatum hoc ne-quicquam * itiner.* Idem.

*

*Quæ ægritudo * inſolens mentem attentat tuam?* Idem.

*

*Super ſatis agere, ut ne in mare animum * occupes.* Idem.

*

*Magna te, ut vereor, eloqui * porcet pudor.* Idem.

*

*Quid iſthuc eſt ; vultum alligat quæ * triſtitas ;* Idem.

*

Quum incultos perveſtigans inrimarer ſinus. Idem in *rimari.*

*

*Conſentire ac diſſentire partem da curſum * æquiter.* Idem.

*

– *Is veſtrorũ uter ſit, cui ſignum datum eſt, * cette.* Idem.

*

Extremum intra † canterem (mſſ. *canterem*) *ipſum * prægradat ‡ Parthenoreum.* Idem. Libri ſcripti ex *Tãtalo*, non *Atalanta.*
† *carcerem*, aut *campterem.* ‡ Al. *pregreditur.*

*

*Et † ſi metuo picta de * plagâ pallam.* † F. *ſinitu* Idem.

EX ATALANTA.

*

Nonius in *potior illam rem,* *Regi ut memorabis, nunc regnum potitur tranſmiſſu patris.*

*

Idem. *Dubito quam inſiſtam viam, aut quod primordium*
*Capiſſam ad * ſtirpem † exquirendum.*
† Scripti, *exquirente,* & *exquirentem.*

*

Idem. ‡ *Grandem atque atrocem † coërce * confidentiam.*
‡ Al. *Gradere,* † Al. *ebercere.*

*

Nam quod conabar, quum interventum eſt, dicere
Idem. *Nunc * expedibo.*

*

Idem. *Habeo ego iſtā qui diſtinguā inter vos * geminitudinē.*

*

Idē ex edit. Merceri; de integriore exemplari ms. *Quas * famulitas, vis, egeſtas, fama, formido, pavor.*

*

** Mortē † oſtentant, regno expellunt, conſanguineam*
*Eſſe * abdicant.* † *intentant, r. e. conſanguineam ne e. a.*

*

* Idem.
Idē Cap. de numeris & caſibus. *Parentûm incertûm inveſtigandûm gratiâ.*

*

Omnes, qui, tanquam nos, ſub regno ſerviunt,
Idem. ** Callent ‡ domi cum imperio metuere.*
‡ Al. *domitum.* Scal. *dominum.*

*

Idem. *Nil ſollicita ſtudio, obſtupida ſuſpēſo animo * civitas.*

Ubi

*

Vbi ego me gravidam ſentio aggraveſcere Nonius.
*Propinquitate * parti.* *Id eſt, *partus.*

*

*Dolet pigetque magis magiſque me conatum hoc nequicquam * itiner.* Idem.

*

*Quæ ægritudo * inſolens mentem attentat tuam?* Idem.

*

*Super ſatis agere, ut ne in mare animum * occupes.* Idem.

*

*Magna te, ut vereor, eloqui * porcet pudor.* Idem.

*

*Quid iſthuc eſt? vultum alligat quæ * triſtitas?* Idem.

*

Quum incultos perveſtigans inrimarer ſinus. Idem in *rimari.*

*

*Conſentire ac diſſentire partem da curſum * æquiter.* Idem.

*

*- Is veſtrorũ uter ſit, cui ſignum datum eſt, * cette.* Idem.

*

Extremum intra † *canterem* (mſſ. *canterem*). *ipſum* Idem. Libri ſcripti ex *Tãtalo,* non *Atalanta.*
* *prægradat* ‡ *Parthenoreum.*
† *carcerem*, aut *campterem.* ‡ Al. *prægreditur.*

*

Et † *ſi metuo picta de * plagâ pallam.* † F. *ſinitu* Idem.

*

Feſtus. *Triplicem virili * ſexu partum procreat.*

*

Idem. *Suſpenſum in lævo brachio oſtendo * ungulum.*

*

His ex coniecturâ adiecit Delrio:

Varro lib. 6. *Calydonia altrix terra exuberantium virûm.*

EX CHRYSE.

*

Nonius, & Varro lib. 6. *Dij * monerint meliora, atq; amētiam averruncaſſint.*

*

Varro lib. 4. & Cic. lib. 1. & 2. de Divinat.

Hoc vide circum ſupraque, quod complexu continet
Terrā; id quod noſtri Cælum memorant, Graii perhibent Æthera. *(alit, ferat,*
Quicquid eſt hoc, omnia is animat, format, auget,
Sepelit, recipitq; in ſeſe omnia; omniumq; idē eſt pater:
Indidemque eadem, quæ oriuntur, deintegrò æquè eodem occidunt.

*

Cic. lib. 1. de Divinat. & Nonius.

Nam iſtis, qui linguam avium intelligunt,
Pluſque ex alieno jecore ſapiunt, quàm ex ſuo,
*Magis audiendum, quàm * auſcultandum cenſeo.*

*

Cic. in Orat.

Cives antiqui, amici maiorum meûm,
Conſiliûm ſocij, auguriûm atque extûm interpretes.

*

Eod. *Poſt quam prodigiûm horriferûm, portentûm pavor.*

Eſt

*

*Eſt ibi ſub eo ſaxo penitus ſtrata arena ingẽs * ſpecus,* Feſtus.
*Solis quæ exortu capeſſit candorem, occaſu * nigret.* Nonius.
Illud incipio ſaxum tentans eſcendere verticem Idem.
*In ſummũ, deinde in omnis partis proſpectũ * aucupo.*

*

- Fugimus qui arte hac veſcimur. Idem in *veſci.*

*

*- * Adiutamini & defendite.* Idem, & Donatus Prolog. Adelph.

*

*Propemodũ animus cõiecturâ de errore eius * augurat.* Nonius.

*

*Sed ceſſo inimicitiam * integrare.* Idem.

*

Atque ut promeruit pater, mihi patriam populavit meam. Idem in *populare.*

*

- Intereà loci
** Flucti flacceſcunt, ſileſcunt venti, mollitur mare.* Idem.

*

** Æſti fortè exarido.* Idem.

*

† *Inveni * opino eſſe optumum, Oreſtes ut heres ſit, ſed tamen.* † Locus profligatiſſimè corruptus. Idem.

*

- Perque noſtram egregiam
*Unanimitatem, quam * memoria * deiugat.* Idem.

*

Nonius. *Si qua* poteſtur inveſtigari via.*

*

Idem. *Atque eccos, unde * certiſſent.*

*

Idem, & Varro lib. 4. *Mater eſt terra, ea parit corpus, animam æther * adiugat.*

*

Priſc. lib. 6. *Oſſum inhumatum, æſtuoſam auram.*

*

Nonius ex Chryſe. Sed Feſtus, non adiecto operis titulo.
- Promerendæ gratiæ;
Simul cùm videam Graios nil mediocriter
** Redantruare, opibuſque ſummis perſequi.*

EX DVLORESTE.

*

Nonius. *Hiccine hic eſt, quæ † famæ gratia ante omneis * nobilitat viros?* † *formæ*

Feſtus. *Amplius; rubicũdo colore, & * ſpectu protervo, ferox,*
‡ Varro lib. 6. ‡ *Caperatâ fronte?*

*

- Hymenæum fremunt
Nonius in *ſon* *t.* *Æquales: aula reſonit crepitu muſico.*

*

Idem. *Nam te in ‡ tenebris ſæpè lacerabo fame*
*Clauſum, & fatigans artus * torto diſtraham.*
‡Scaliger, *tenebricâ ſæpè.* Ita & Mercerus.

*

* *Macte eſto virtute, operaque, omenque approbo.* Nonius.

*

*Gnatam deſpondit, nuptiis hanc dat * diem.* Idem.

*

- Quid? quondam & mihi Idem.
** Piget paternum nomen, maternum * pudet.*
Profari. -

*

Primum hoc abs te oro, nimis inexorabilem Idem.
*Faxis, ne turpaſſis * vanitudine ætatem tuam.*

*

*Vbi illic eſt? me miſeram, quam clamor * eliminat.* Idem.

*

Nil conjecturâ quivi interpretarier, Idem.
*Quorſum † flexivicè * contenderet.* F. *flexâ viâ c.* Al. *flexâ cervice tum c.*

*

Nonne officium fungar vulgi, atque ægrè maleſa-ctum feram? Idē Cap. *d: numeris & caſibus.*

*

Reſponſa explanat; mandat ne ‡ mater fuat ‡ *matri* Idem in
Cognoſcendi unquam aut contuendi copia. *ſuam.*

*

*Non vetet animum ægritudine in re * creperâ confici.* Idem.

*

Vel cùm illum videas ſollicitum orbitudine. Idem.

*

Nonius. *Si qua * poteſtur inveſtigari via.*

*

Idem. *Atque eccos, unde * certiſſent.*

*

Idem, & Varro lib. 4. *Mater eſt terra, ea parit corpus, animam æther * adiugat.*

*

Priſc. lib. 6. *Oſſum inhumatum, æſtuoſam auram.*

*

Nonius ex Chryſe. Sed Feſtus, non adiecto operis titulo.

- Promerenda gratia;
Simul cùm videam Graïos nil mediocriter
** Redantruare, opibuſque ſummis perſequi.*

EX DVLORESTE.

*

Nonius. *Hiccine hic eſt, quæ † famæ gratia ante omneis * nobilitat viros?* † *forme*

Feſtus. *Amplius; rubicũdo colore, & * ſpectu protervo, ferox,*

‡ Varro lib. 6. ‡ *Caperatâ fronte?*

*

*- Hymenænm fremunt **

Nonius in *ſon t.* *Æquales: aula reſonit crepitu muſico.*

*

Idem. *Nam te in ‡ tenebris ſæpè lacerabo fame*
*Clauſum, & fatigans artus * torto diſtraham.*

‡Scaliger, *tenebricâ ſæpe.* Ita & Mercerus.

* *Macte*

*

* *Macte eſto virtute, operaque, omenque approbo.* Nonius.

*

*Gnatam deſpondit, nuptiis hanc dat * diem.* Idem.

*

- Quid? quondam & mihi Idem.
** Piget paternum nomen, maternum * pudet.*
Profari. -

*

Primum hoc abs te oro, nimis inexorabilem Idem.
*Faxis, ne turpaſſis * vanitudine ætatem tuam.*

*

*Vbi illic eſt? me miſeram, quam clamor * eliminat.* Idem.

*

Nil coniecturâ quivi interpretarier, Idem.
*Quorſum † flexivicè * contenderet.* F. *flexá viâ c.* Al. *flexâ cervice tum c.*

*

Nonne officium fungar vulgi, atque ægrè maleſactum feram? Idẽ Cap. *d: numeris & caſibus.*

*

Reſponſa explanat; mandat ne ‡ mater fuat ‡ *matri* Idem in
Cognoſcendi unquam aut contuendi copia. *fuam.*

*

*Non vetet animum ægritudine in re * creperâ confici.* Idem.

*

Vel cùm illum videas ſollicitum orbitudine. Idem.

*

Nonius. *Delphos venum pecus ‡ ſecundæ abſtabula ac * itiner contuli.* ‡ Al. *ecunde.* l. *egi, unde adſtabula.*

*

Idem. - † *Is quis eſt ?* † Al. *Vlyſſes eſt, quem*
‡ *Qui tunc ſi tu illum* occupas, leto dabis.* ‡ *Qui te, ni tu i. o. l. dabis.*

*

Idem. *Nec * grandiri frugum fetum poſſe, nec * miteſcere.*

*

Idem. *Oro mi, ne flectas fandi mî* prolixitudinem.*

*

Idem. *Vnde exoritur? quo præſidio fretus? auxiliis quibus?*
*Quo conſilio * conſternatur? quâ vi? cuius copiis?*

*

Cic. lib. 3. de Orat. & lib. 1. de Divinat.
Interea propè jam occidente ſole inhorreſcit mare,
Tenebræ conduplicantur, noctiſque & nimbûm occæcat nigror:
Flamma inter nubes coruſcat, cœlũ tonitru cõtremit:
Grando miſta imbri largiſſuo ſubita turbine præcipitans cadit:
Vndiq; omnes venti erumpunt, ſævi exſiſtũt turbines,
Fervet æſtu pelagus. -

*

Nonius. *Quidnam autem hoc * ſoniti eſt, quòd ſtridunt fores?*

*

Idem. *Si quis hac me oratione * incilet, quid reſpondeam?*

*

Idem. *Vtinam nunc * matreſcam ingenio, ut meum patrem*
Vlciſci queam. -

† *Heu,*

*

† *Heu, non tyrannũm novi *temeritudinem?* Nonius.

† Vulgò, *Egon'*. Mss. *Euno.*

*

*Me * calvitur ſuſpicio: hoc eſt illud, quod fore* Idem.
Occultè ‡ Aiax prædixit. ‡ ll. ſcripti, *Oeax*, rectè.

*

*Aut hic eſt, aut hic adfore actutum, * autumo.* Idem.

*

*Illum quæro, qui * adjutatur.* Idem.

*

Vt ſi ita ſunt promerita veſtra, æquiperare ut queam, Idem in
† *Vereor, ſi nunquã fatiſcar facere quod quibo boni.* *fatiſcere*, & in *fatiſcuntur.*

† F. *Peream, ſi unquam f. f.*

*

Nunc † *ne illum exſpectes, quando amico * amiciter* Idem.
Feciſti- † F. *neillum*, id eſt, *nihilum.*

*

Ex Duloreſte arbitratur Scaliger ſequentia.

Si Priamus adeſſet, & ipſe eius commiſereſceret. Servius in 11 Æneid.

*

‡ *Allicui in Ægæo freto.* ‡ Antiquè pro *Allexi.* Varro lib. 6.

*

Fermè aderant æquore in alto ratibus repentibus. Eod.

EX HERMIONA.

*

Regni alieni cupiditas pellexit. Varro lib. 5.

Fortu-

*

Auct. ad Heren. lib. 2. *Fortunam inſanam eſſe, & cæcam, & brutam perhibent Philoſophi.*
Saxóque inſtare eam globoſo prædicant volubilem;
Ideo quò ſaxum fors impulerit, cadere Fortunam autumant.
Cæcam ob eam rem eſſe memorant; quia nihil cernat, quò ſeſe applicet. (*ſtabiliſque ſit.*
Inſanam autem illam aiunt; quia atrox, incerta, in-
Brutam autem; quia dignum atque indignum nequeat internoſcere.
Sunt autem & alij Philoſophi, qui contrà Fortunam negent
Eſſe ullã, ſed temeritate omnia autumẽt regi. Id magis
Veriſimile aiunt; quod uſus reapſe experiundo edocet.
Velut hic Oreſtes modò fuit Rex, modò mendicus factus eſt.
Naufragio res hæc contigit. nempe ergo haud Fortuna obtigit.

*

Priſc. lib. 10. *In turba Oreſti cognita, agnota eſt ſoror.*

*

Nonius. *Quantamque ex * diſcorditate cladẽ importẽ familiæ.*

*

Idem in *amolimini.* *Non tu te hinc è conſpectu amolire?*

*

Idẽ Cap. *de num. & caſ. b.* *Tyndareo fieri contumeliam, cuius à te veretur maximè.*

*

Idem in *aptam.* *Quod ego in acie celebro obiectans vitam, bellando aptus ſum.*

* *Lamen-*

*

* *Lamentas, fletus facere compendi licet.* Nonius.

*

*Et obnoxium eſſe, aut * brutum, aut elinguem putes.* Idem.

*

- Prius data eſt, Idem in
Quàm tibi dare dicta, aut quã reditum eſt Pergamo. *dicere.*

*

* *Concorditatem † hoſpitio adiunctam perpetem* Idem.
Probitatem conſervetis. - † F. *auſpicio aditam*
‡ Delr. *Probitate. Comitatem*, Merc. edit.

*

Quum neque me aſpicere æquales dignarent meæ. Idem in *dignavi*, & Diomed. lib. 1.

*

*Quid benefaciam ei, patris cuius opera te eſſe ultum * autumat?* Nonius.

*

*Triſtitiâ atque animi intolerandâ * anxitudine.* Idem.

*

Habet hoc ſenectus in ſe, cùm pigra eſt ipſa, ut ſpiſſè omnia Idem in *ſpiſſum.*
Videantur confieri. -

*

*Currum liquit, chlamyde contortâ aſtu * clupeat brachium.* Idem, & Varro lib. 4. initio.

*

*O * flexanima, atque omnium regina rerum oratio.* Nonius.

Quod

*

- Quod tamen ipſa orbitas,

Nonius. * *Grandævitaſque Pelei per penuriam*
Stirpis ſubaxet. -

*

Idem. *Sub judicio quoque omnes* † *gradus* * *tetinerim.*
† Mercerus *Graïos.*

*

Idem & Diomed. lib. 1. *Paucis abſolvit, ne* * *moraret diutiùs.*

*

Nonius. *Sermonem hic noſtrum ex occulto* * *clepit, quantum intelligo.*

*

Idem. *Nam ſolis Danais hic* * *domutionem dedit.*

*

Idem. *Par fortitudo,* * *gemina confidentia.*

*

Feſtus. *Aut non cernam, niſi* * *tagam.*

*

Idem. *Refutare* ſignificat *redarguere*. Pacuvius in Hermi . . . . *quas gloria &* . . . . . .

EX ILIONA.

*

Nonius. ‡ *Cur illa hic mecum* * *altercata eſt?*
‡ Al. *Cur illa que etue hic mecum altercas? tace.*

*

Idem. *Blandam hortatricẽ* * *adiugat* † *voluntatẽ.* † *voluptatẽ.*

Sed

*

Sed † hæc cluentur hoſpitum infideliſſimi. † *hi* Idem in *cluet.*

*

- Quis Deos Idem.
*Infernos, quis cœleſtes, * dignet decorare hoſtiis?*

*

*Dij me, etſi perdunt, tamen eſſe adiutam * expetunt:* Idem.
Quòd, priusquã intereo, ſpatium ulciſcendi [illegible]anunt.

*

*Ne porrò te error, qui nunc * lactat, maceret.* Idem.

*

‡ *Tu ſi conere, credo avitum ſceptrũ patienter * poti.* Idem.

† Membranarum ſcriptura eſt, quam expreſſit Mercerus,
Vſi honere credo adhuic ſceptrum patienter poti.
Vnde feliciter illam lectionem exſculpebat. Vulgg. codd. mẽdis inquinati, *Vt ſi onere credo adhuc ſeptrum.*

*

*Profectò aut * inibi eſt, aut jam potiuntur Frugum.* Idem.

*

Quos ego, ita ut ‡ volui, offendo incolumeis. ‡ *vovi* Idem in *offendere.*

*

*Occidiſti; ut multa paucis verba * unosè obnuntiem.* Idem.

*

*Fac, ut cœpiſti, hanc operam mihi des * perpetem* Feſtus.
Oculis traxerim.

Ab

*

Feſtus in *repotia.* *- Ab eo*
Depulſum mammâ pædagogandum accipit
Repotialis Liber. -

*

Idem. *Repugnanti ego porro hunc vi detraxi * ungulum.*

EX MEDO. [Al. MEDEA.]

*

Nonius. *Poſſum ego iſtam capite cladem * averruncaſſere.*

*

Idem. *Clamore & ſonitu colles reſonantes * bonit.*

*

Idem. *Quid tandem, ubi ea eſt? † quod recepta exſul incerta * vagat,* † Al. *quod receptat? e.* Merc. *quo ire cœptat? e.*

*

Macrob. lib.6. c.1. *Diverſi circumſpicimus, horror percipit.*

*

Cic. 4. Tuſc. *Illum amor quem dederat, qui plus pollet, potiorq́ eſt patre.*

*

- Medea. Atque eccum in ipſo tempore
** Oſtentum ſenem. ‡ tueórne te, ſenex? proh Iupiter!*
Sen. a *Quis tu es mulier, quæ me inſueto nuncupaſti nomine?*
Medvs. *Sentio, pater, te vocis* b * *calvi ſimilitudine.*
[c *Sed quid conſpicor? num me lactens * calvitur ævitas?*]
d *Cælitū Camilla, exſpectata advenis; Salve hoſpita.*

* Feſtus. ‡ Varro lib.6. nullo auctore, aut opere indicato. a Nonius nomine Fabulæ prætermiſſo, in *Quis.* Sed Diomed. lib.2. ex Ennio, & Varro lib. 5. ex Medea, non nominato auctore. *b* * Nonius. *c* Ibid. Sed ex alio opere, atque etiam fortè auctore. Nam hiulcus hic locus eſt. *d* Varro lib. 6. ſub Ennij nomine, & ex Medo.

Populoque

*

*Populoque ut fauſtum ſempiternè * ſoſpitent.* Nonius.

*

Quâ ſuper re interfectum eſſe Hippotem dixiſti? Feſtus in *ſupereſcit.*

*

Cedo, quorſum itiner tetiniſſe aiunt? Nonius in *tetinerit.*

*

*Lingua biſulcis actu criſpo * fulgere.* Idem.

*

*Quæ res te ab ſtabulis * abiugat, certum eſt loqui.* Idem.

*

*Repudio auſpicium. regrediundum eſt * ilico.* Idem.

*

Mulier egregiiſſimâ formâ. Priſc. lib. 3. initio.

*

*Acceſſi ad eam, & * tonſillam pegi lævo in littore.* Feſtus, & Priſc. lib. 10.

*

Te Sol invoco, ut mihi poteſtatem duis
Inquirendi mei parentis. - Cariſ. lib. 1.

Verba Medi matrem quærentis, teſte Cariſio.

*

Ques ſunt † iſti? ignoti, neſcio ques ignobiles. † Al. *ij?* Idē ibid. & Priſc. lib. 13.

*

Cuſtodite iſtum vos, ‡ ne eum qui attollat, neve qui attigat. ‡ Ita Nonius: ſed Diomedes, *ne quis e. a. neve att.* Nonius in *attollere*, & Diomed. l. 1.

e *Ire*

*

Nonius. † *Ire ſi recto, pergit iter: jam ſi ire conor, prohibet* * *betere.* † Vide Notas.

EX NIPTRIS. [Al. NIPTRA.]

*

Nonius, & in *committere.* *Barbari eam peſtem navibus noſtris obtulit*
Novâ figurâ factam, commiſſam * *infabrè.*

*

Idem, & Gell. lib. 13. c. 28. *Ætate integrâ, feroci ingenio,* * *facie procerâ virum.*

*

† Priſc. lib. 6. & † *Advenio in ſcrupoſam* * *ſpecum.*

*

Nonius. Sed apud eum, *Attius.* *Inde advenio montem Oetam ſcrupoſam* * *ſpecum.* Reponendum omnino *Pacuvius* videtur. Eius Niptræ laudantur, non Attij.

*

Cic. Tuſc. 2. *Pedetentim ite, & ſedato niſu, ne ſuccuſſu arripiat maior dolor.*

*

Eod. *Tu quoque Vliſſes, quamquam graviter cernimus ictum, nimis*
Panè animo es molli, qui conſuetus in armis ævum agere.

*

Eod. *- Retinete, tenete, opprimite,*
Vlcus nudate. heu miſerum me, excrucior.

Operite,

*

Operite, abſcedite, jam jam mittite. Eod.
Nam attrectatu & quaſſu ſævum amplificatis dolorẽ.

*

*Nec ulla * ſubſcus cohibet compagem alvei,* Feſtus.
*Sed ſuta lino & ſparteis * ſerillibus.*

*

*Vos hinc defenſum patriam, in pugnam * betite.* Nonius.

*

Pariter te eſſe erga illum video, ut illum te erga ſcio. Idem.

*

Cedo tamen pedem, lymphis flavis flavum ut pulverem Gell. lib. 2 c. 26. non addito, ex quâ Fabulâ petitum ſit.
Manibus iſdem, quibus Vlyſſi ſæpè permulſi, abluam;
Laſſitudinemque minuam manuum mollitudine.

*

Conqueri fortunam advorſam, non lamentari decet: Cic.
Id viri eſt officium: fletus muliebri ingenio additus. Tuſc. 2.

*

EX NIPTRIS

Etiam illud, de conjecturâ Scaligeri.

*Spartam ‡ repedare inſtat, id ſi * perpetrat.* ‡ *reponere* Feſtus, vitioſiſſimo loco.
De Menelao ſermo eſt.

*

Itemque hoc, eidem laudatum Caſtigation. in Catull.

Prinſquam oppeto malam peſtem hoſtili mandatam manu.

EX PAVLO.

*

Nonius, & Gell. lib.9.c.14 Macrob. lib.6. c.5. & Priſc. lib.6. initio.

*Pater ſupreme, noſtra * progenij patris.*

*

Quamvis caprigeno pecori grandior greſſio'ſt.

Apud Priſcianum legitur:

Qua via caprigeno generi gradibilis greſſio eſt.

*

Nonius. *Sagittis, plumbo, & ſaxis grandinat, * nivit.*

EX PERIBOEA.

*

Idem. *Neque tuum te ingenium * moderat, neque fraternum ira exſulum * levat.*

*

Idem in *ſenium.* *Parum eſt, quòd te ætas malè habet, ni etiam hic ad malam*
Ætatem adiungas cruciatum reticenti?

*

Idem. *Sed neſcio quidnã eſt: animi horreſcit, * gliſcit gaudiũ.*

*

Idem. *Nam me * perbitere, illis opitularier,*
Quovis exitio cupio, dũ † poſſum modò. †*proſim modò.*

*

Idem in *melus.* *Thyaſantem fremitum concidi melum.*

*

Idem in *niti.* *Ardua per loca agreſtia ac trepidante gradu nititur.*

Scrupea

*

*Scrupea ſaxa Bacchi * templa propè aggreditur.* Varro lib. 6.

Hæc duo poſtrema fragmenta Scaliger Coniectan. Varronian. ita concinnavit:

Ardua per loca agreſti
Nititur, ac trepidante gradu,
Saxaque ſcrupea Bacchi,
Altaque templa propè aggreditur.

*

† *Conſternatæ animæ, ex pectore hac, & volvere*
Conſilium ſubit omnes, quod de nata eſt modò;
Quo pacto inimicis mortem, & huc vitam efferas. Nonius in *conſternari.*

† Non uno mendo obſeſſus eſt hic locus.

*

*Belluarum ac ferarum adventus ne * tatret loca.* Idem.

*

- Precor veniam, petens Idem.
Ut quæ egi, ago, axim, (Superi) * *verruncent benè.*

*

*In triplici pertimefactus mœrore animi, incertè errans * vagat.* Idem. Al. *τὸ incertè* ignoratur.

*

Poſtquam eſt oneratus frugum & floris Liberi. Idē Cap. *de caſibus, de genitivo.*

*

* *Tamen obfirmato animo miteſcit metus.* Idem.

*

*Patior facilè * injuriam, ſi eſt vacua à * contumeliâ.* Idem.

*

† *Regnum potior, coniugem macto inferis.* †Idē cap. *de caſibus, de nominativo.*

*

Nonius. *Flexa, non falſa, * autumare dictio Delphis ſolet.*

*

Idem in *tutant.* *Tu mulier tege † & tuta templa Liberi.* † *tu.*

*

Idem. *Non poteſt, Menalippe, hic ſine tuâ operâ * exanclari ‡ clavos.* ‡ *labos.*

*

Idem. * *Lapit cor cura, ærumna corpus conficit.*

*

Idem. *Corpuſque meum † tabe, mœrore, errore, * macore ſenet.* † Al. *tali m.*

*

Idem, *Metus, egeſtas, mœror, * ſenium, exſuliumque & ſenectus.*

*

Idem in *timor.* *Ecfare, quæ cor tuum timiditas territat.*

*

Idem in *imbuere.* - *Nam ſi te regeret pudor,*
Sive adeo cor ſapientiâ imbutum foret.

*

Idem. - *Mane,*
Expedibo: fac tu mihi contra quod rogo reſpondeas.

*

Idẽ Cap. *de caſibus, de accuſativo ſing.* *Regnũm imperator, æternũm ‡ marum ſator.* ‡ *Deorum ſ.*

*

‡ Idem. ‡ *Gnato ordinem omnem ut dederit, * enodat patri.*
‡ Al. *Gnate o. q. u. d. enoda patri.*

O multi-

*

O multimodis variè dubium, & proſperum copē diem! Idem in *copi.*

*

Quamquã ætas ſenet, ſatis ‡ *habeam rem virium ut te ab arâ arceam.* ‡F. *haberem v.* Alij, *habeo tamē v.* Priſc. lib. 10.

*

Ollis opitularier cupio. Gloſſarium Ms. Fornerij.

EX PHINIDIS. [Al. PHOENISSIS. malè.]

*

*Tacete, & * tonſillas lævo in littore edite.* Feſtus. ubi Pacuvio adſcribit Scal. Nã nomē in litura eſt.

EX TANTALO.

*

Extremum intra campterem, ipſum
Iam prægreditur Parthenopæum. Nonius in *prægreditur.* (Ita libri ſcripti, non *prægradat.* Iidem *Tantalo,* non *Atalanta* cum vulgatis.)

EX TEVCRO.

*

Flexanima tanquam lymphata, & Bacchi ſacris
Commota, in tumulis Teucrũ commemorans meum,
Alcyonis ritu litus pervolgans feror. Cic. lib. 1 de Divinat. & Varro lib. 6.

*

Armamentûm ſtridor & rudentum ſibilus. Servius Fuldanus in 1. Æneid. Varro lib. 4. & Cælius ad Cic. epiſt. 2. Famil. lib. 8.

*

* Cariſ. lib. 1. nullâ Teucri mentione factâ.

* *Qui ſtirpem occidit meum.*

*

† Cic. lib. 2. de Orat. non addito operis titulo. Sed Telamonis in luctum filij verba eſſe, indidē apparet.

† *Segregare abs te auſus, aut ſine illo Salmina ingredi?*
Neque paternum aſpectum es veritus?

*

– Quem ætate exactâ indigem
Liberûm lacerasti, orbasti, exſtinxsti: neque fratris neois,
Neq; gnati eius parvi, qui tibi in tutelã eſt traditus?

*

‡ Nonius quatuor locis, & Feſtus in *vaſtum.*

‡ *Quæ deſiderio * alumnûm, * pœnitudine,*
† *Squale, * ſcapreque incultâ * vaſtitudine.*
† *Squales ſcapreſque.*

*

a Idem.

a *Nos illum interea‡ perficiendo propitiaturos * faſul remur.* ‡ Al. *praficiendo.*

*

Feſtus in *reciprocare.*

† *Rapido, reciproco, percito, augusto, citare, rectem, reciprocare unde, eque gremiis ſubiectare, adfigere.*
† Diſtortiſſimus peſſimeque affectus locus.

*

Nonius. *Quamquam annis que & ætate hoc corpus * putret.*

*

Feſtus. *Vt ego, ſi quiſquam me * tagit, & tangum.*

*

Priſc. lib. 4. *Poſtquam defeſſus perrogitando advenas*
De natis, neque quemquam invenit ſcium.

Periēro

*

† *Periêre Danai,* * *plera pars peſſundata eſt.* Idē lib. 5. & Feſtus.

† Al. *Perire D. p. p. peſſum data e.* Et, *peſſundatur.*

*

Niſi coërceo protervitatem, atque boſtio ferociam. Feſtus in *redhoſtire,* & Non. in *hoſt. re.*

*

‡ *Aut me occide, illa hinc ſine uſquam* † *provideam gradum.* † *provigeam,* ſive *provegiam.* ‡Nonius in *providere,* vel potius *pravegere.*

*

† *Te repudio, nec recipio,* † *naturam dico* ‡ *faceſſi.* † Idem in *faceſſere.*

† Lego, *matura-dum, f.* ‡ Al. *faceſſe.*

*

a * *Faceſſite hinc omnes, parumper tu mane.* a Ibid. & Feſtus.

*

Quàm te poſt multis * *tueor* * *tempeſtatibus.* Nonius.

*

Ubi Poëta pro ſuâ parte falſa conficta canant,
Qui cauſſam humilem dictis * *amplant.*

Idē. [Ex Prolegomenis, opinor, aut Epiſtolâ. Nō enim ex ipsâ Tragœdiâ.]

*

† *Neque* * *perpetrare* † *precibus, nec pretio quit* . . . . .

† Scal. *precibus, imperio, quiti.* F. *precibus imperium quiti.*

Locus hic Feſti mirè turbatus ac vitiatus.

† Feſtus in *perpetrat.*

*

* *Profuſus gemitu murmuro oceiſtians ruat.* Idem.

Et iſte locus pari fato acceptus eſt.

*

Nam Teucrum regi ſapſa res reſtibiliet. Idem in

*

Feſtus in *ſoſpes.* ex Scal. cēſura. †Nonius

Maxime Teu . . . . nunquam . . . .

*

† *Inſcitiā, ferocitate, atque * ferociā.*

† Vulgata & vetus lectio eſt, *Niſi citia feroc.* Mercero videtur idem locus eſſe qui ſupra, v. *hoſtire. Niſi coërceo ferocitatē atque ferociam.* Fruterius, *Inſitâ feroc.*

*

Idem.

- Haud ſinam
*Quicquam profari, priuſquam * accepſo, quod peto.*

*

Idem.

- Mihi claſſem † impetrat Theſſalam, † F. *imperat*
Noſtramque in altum ut properiter deducerem.

*

Servius P.Danielis in 9. Æneid.

Flictus navium.

*

His accenſet Delrio incerta hæc.

Cic. de Nat. D.

Nā ſi curēt, benè bonis ſit; malè malis: quod nūc abeſt.

*

Idē Tuſc. 5. ſub fin.

Patria eſt, ubicunque eſt benè.

Teucri vox.

EX THYESTE.

*

Fulgentius De priſco ſermone.

*Non illic * luteis Aurora bigis.*

Adden-

Addenda.

EX

ANTIOPA.

*

Si quis medicus ægroto imperet, ut ſumat
Terrigenam, herbigradam, domiportam, ſanguine caſſam,
potiùs quàm hominum more cochleam dicere. Nam Pacuvianus Amphion,
Quadrupes tardigrada, agreſtis, humilis, aſpera,
Capite brevi, cervice anguinâ, aſpectu truci,
Eviſcerata, inanima, cum animali ſono,
cùm dixiſſet obſcuriùs, tum Attici reſpondent:
Non intelligimus, niſi apertè dixeris.
At ille uno verbo,
Teſtudo.
Non potueras hoc igitur à principio, cithariſta, dicere? Cic. lib. 2 de Divinat. Meminitque huius teſtud. Pacuv. Tertullianus de Pallio.

*

Miror cur Philoſophiæ, ſicut Zethus ille Pacuvianus, propè bellum indixeris. Cic. de Orat. 2.

*

Vti apud Pacuvium Zethus cum Amphione, quorum controverſia cùm de Muſicâ inducta ſit, diſputatio in ſapientiæ rationem & virtutis utilitatem conſumitur [*Al.* conſummatur.] Auct. Rhet. ad Herenn. lib. 2.

*

Genus argumentationis ſi adverſum erit, vitioſum erit; aut, ſi non id, quod accuſabitur, defendet: ut, ſi quis, cùm ambitus accuſabitur, manu ſe fortem eſſe defendet. ut Amphion apud Euripidem: item apud Pacuvium: qui, vituperatâ Muſicâ, Sapientiam laudat. Cic. lib. 1 de Invét.

Amphio-

*

Probus in Virgil. Eclog. 2. Amphionem & Zethum Euripides, & apud nos Pacuvius, Iovis ex Antiopa Nyctei filia ait natos, cantando coluiſſe armenta vocare.

*

Perſius Sat. 1. Sunt quos Pacuviusque & verrucoſa moretur
Antiopa, *ærumnis cor luctificabile fulta.*

EX ATALANTA.

Nonius. Apud Huc pertinet, ſiquidem coniecturæ Mercerianæ ſtandũ.
Cepiſti me iſthoc verbo; miſeretur tui.

quem vulgò, *Pacuvius: At accipiſti me*, &c. Gulielmius volebat, *Pacuvius: At at! cepiſti m.*

EX DVLORESTE.

*

Priſc. lib. 5. *Pater Achæos in Caphareis ſaxis pleros perdidit.*

*

Nonius. quẽ vide, & adhibe Mercerũ. * *Munes . . . .*

*

Ad eandem Fabulam refert Scaliger Caſtigat. in Tibull.

Fortunam inſanam eſſe, & cæcam, & brutam perhibent Philoſophi. &c.

Quæ in Hermionã tranſtulit Delrio, & nos eum ſequuti.

*

Item illud Coniectan. Varronian. lib. v.

Nonius in *conciere*, ex Ennij Duloreſte. *Extemplo Ægiſthi fidem nuncupantes conciebant populum.*

Apud Nonium Ennij nomen perperam circumferri nempè putavit Scaliger, contra quam vult H. Columna; quem vide.

EX

EX HERMIONE.

*

Ibo atque dicam, frequentes ut eant gratatũ hoſpiti.

Servius P. Danielis.

EX MEDO.

*

Inter ſe degularunt omnia. † Vide Notas.

† Cariſ. lib. 1.

EX INCERTIS EIVSDEM TRAGOEDIIS.

*

Fortunam inſanam eſſe, & cæcam, & brutam perhibent Philoſophi,
Saxoque illam inſtare globoſo prædicant volubilem;
Ideò, quò ſaxum impulerit fors, eò cadere Fortunam autumant.
Cæcam ob eam rem eſſe iterant; quia nihil cernat quò (ſe applicet.
Inſanã autẽ aiunt, quia atrox, incerta, inſtabiliſq; ſit.
Brutam, quia dignum atque indignum nequeat internoſcere.
Sunt autẽ alij Philoſophi, qui contrà Fortunã negent
Miſeriam eſſe ullam; ſed temeritate omnia regi. Id magis
Veriſimile aiunt, quòd uſu reapſe experiundo edocet:
Velut Oreſtes modò fuit rex, modò mẽdicus factus eſt.
Naufragio res cõtigit: Nẽpe ergo haud fortuna obtigit.

Auct. Rhet. ad Herenn. lib. 2. ſub Pacuvij nomine, expreſsè; innominatâ tamen fabulâ.

*

Quàm multa fallunt! Quid? gubernatores nónne falluntur? an Achivorum exercitus & tot navium rectores non ita profecti ſunt ab Ilio, ut profectione læti

Cic. de Divinat. lib. 1. & de Orat. lib. 3.

Piſcium

- Piſcium laſciviam

Intuerentur, ut ait Pacuvius, *nec tuendi ſatias capere poſſiet?*

Interea propè jam occidente ſole inhorreſcit mare,
Tenebræ conduplicantur, noctiſque & nimbûm occœcat nigror.

Num igitur tot clariſſimorum ducum regumque naufragium ſuſtulit artem gubernandi? &c.

*

Cic. lib. 3 de Orat. Similitudinis eſt ad verbum unum contracta brevitas; quod verbum in alieno loco, tamquam in ſuo, poſitum, ſi agnoſcitur, delectat: ſi ſimile nihil habet, repudiatur. Sed ea transferri oportet, quæ aut clariorem faciunt rem, ut illa omnia:

- Inhorreſcit mare,
Tenebræ conduplicantur, noctiſque & nimbûm occœcat nigror;
Flamma inter nubes coruſcat, cœlũ tonitru contremit,
Grando mixta imbri largifluo ſubita præcipitãs cadit:
Undique omnes venti erumpunt, ſævi exſiſtunt turbines:
Fervit æſtu pelagus. -

Omnia ferè, quo eſſent clariora, translatis per ſimilitudinem verbis dicta ſunt.

*

Idem de Orat. lib. 2. Sed, ut dixi, ne hoc in nobis mirum eſſe videatur, quid poteſt eſſe tam fictum, quàm verſus, quàm ſcena, quàm fabulæ? tamen in hoc genere ſæpè ipſe vidi, cùm ex perſonâ mihi ardere oculi hominis hiſtrionij viderentur ſpondialia illa dicentis,

Segregare abs te auſus, aut ſine illo Salamina ingredi?
Neque paternum aſpectum es veritus?

Num-

Nunquam illum *aſpectum* dicebat, quin mihi Telamon iratus furere luctu filij videretur. Vt idem, inflexâ ad miſerabilem ſonum voce,

-Quem ætate exactâ indigem
Liberûm laceraſti, orbaſti, exſtinxſti: neque fratris necis,
Neque gnati eius parvi, qui tibi in tutelam eſt traditus?

flens ac lugens dicere videbatur. Quæ ſi ille hiſtrio, quotidiè cùm ageret, tamen rectè agere ſine dolore non poterat, quid? Pacuvium putatis in ſcribendo, leni animo ac remiſſo fuiſſe? Fieri nullo modo potuit, &c.

*

Nec verò dico eorum metum mortis, qui privari ſe vitæ bonis arbitrentur, aut quia quaſdam poſt mortem formidines extimeſcant, aut ſi metuant, ne cum dolore moriantur, idcirco mortem fugiant: in parvis enim ſæpè, qui nihil eorum cogitant, ſi quando his ludentes minamur præcipitaturos alicundè, extimeſcunt. Quin etiam *feræ*, inquit Pacuvius, *quibus abeſt ad præcavendum intelligendi aſtutia, ſibi iniecto terrore mortis, horreſcunt.* Cic. lib. 5 de Fin.

*

Itaque, ſi quando aliquod officium exſtitit amici in periculis aut adeundis, aut communicandis, quis eſt qui id non maximis efferat laudibus? Qui clamores totâ caveâ nuper in hoſpitis & amici mei M. Pacuvij novâ fabulâ? cùm, *ignorante rege, uter eorum eſſet Oreſtes, Pylades Oreſtem ſe eſſe diceret, ut pro illo necaretur*; *Oreſtes autem*, ita ut erat, *Oreſtem ſe eſſe perſeveraret.* Stantes autem plaudebant in re fictâ: quid arbitramur in verâ fuiſſe facturos? &c. Lælius apud Cic. de Amicit.

*

An obliviſcimur, quantoperè in audiendo legendoque movea- Cic. lib. 5, de Fin.

‡ L. *piè.* moveamur, cùm ‡ ipſe, cùm amicè, cùm magno animo aliquid factum cognoſcimus? Quid loquar de nobis, qui ad laudem & ad decus nati, ſuſcepti, inſtituti ſumus? Qui clamores vulgi atque imperitorum excitantur in theatris, cùm illa dicuntur?

Ego ſum Oreſtes:

contraque ab altero,

Imò enimverò ego ſum, inquam, Oreſtes.

*. N. L. Cùm autem etiam exitus ab utroque datur conturbato errantique regi, ambos ergo unà vivere precamur. Quoties hoc agitur, quandóve, niſi admirationibus maximis? &c.

*

Cic. lib. 1 de Divinat. Fit etiam ſæpè ſpecie quadam, ſæpè vocum gravitate & cantibus, ut pellantur animi vehementiùs: ſæpè etiam curâ & timore: qualis eſt illa,

Flexanima tanquam lymphata, ut Bacchi ſacris
Commota, in tumulis Teucrum commemorans ſuis.

*

Lucil. Sat. l. 29. Vtrum triſtis contorto aliquo ex Pacuviano exordio.

*

Cic. de Divinat. lib. 2. *Graiugena de iſto aperit ipſa oratio.*

*

Gell. lib. 2. c. 26. *Cedo tamen pedem, lymphis flavis flavum ut pulverē*
Manibus iiſdē, quibus Vlyſſi ſæpè permulſi, abluam,
Laſſitudinemque minuam manuum mollitudine.

*

Idem lib. 13. c. 8. *Ego odi homines ignavâ operâ, & Philoſophâ ſentētiâ.*

*

Idem lib. 14. c. 1. *Nam ſi qui, quæ eventura ſunt, provideant,*
† *Æquiperent Iovi.* – † *Æquiperem* 1.

† *Filias*

*

† *Filios ſibi procreaſſe eandem per Calypſônem autumant.* † Al. *Filios ſibi procreaſſe dicitur, eundem p. C. a.* Cariſ. l. 1. & Priſc. lib. 6.

*

-Nereï Quintilian. lib. 1 cap. 5. &

Repandiroſtrum incurvicervicum pecus. Varro l. 4.

*

Verum enim eſt illud Pacuvij, *Sol ſi perpetuo ſit, aut nox, flammeo vapore aut frigore terræ fructus omnes interire.* Varro de Re R. lib. 1. c. 2.

*

Exhalat auram terra atque auroram humidam. Idē lib. 4. de L. L.

*

Paſtor exorto jubare, noctis decurſo itinere. Idē lib. 5. & 6.

*

Calydonia altrix terra exuberantium virûm. Idē lib. 6.

*

† *Liqui in Ægeo freto.* † *Allicui* Scal. Eod.

*

(Æges) fermè aderāt æquore in alto ratibus repētibus. Eod.

*

Flexanima tanquam lymphata. - Eod.

*

Alcyonis ritu littus pervolgans † *furor.* † *feror.* Eod.

*

- Nulla res neque Eod.
Cicurare, neque mederier potis eſt, neque
Reficere. -

*

Nunc primùm opacat † *flore lanugo * genas.* † *flora* Feſtus.

*

*Reprime * incicorem iracundiam.* Idem.

*

Conſilium cicur. Idē ibid.

f *Ad*

*

Idem in *manticularum*. Ex reſtitutione Scaligeri. nam vulgò quot verba, tot errores. — *Ad manticulandum aſtu aggreditor. ſcitè quid promeme, erue.*

*

Ibid. — *Educ, i, manticulator. ita me facti oppreſſit jugo.*

*

Ibid. — *Aggreditur aſtu regem. manticulandũ eſt hic mihi.*

*

Ibid. Vide Scal. Caſtigation. in Feſtum. — *Machinam ordiris novam manticulatam aſtu. . . .*
Sanctiora adigis juranda jura, quibus cotidiè
Parva noxa extergeantur. -

*

Idem in *Mulciber*. — *Quid me* † *obtutu terres, mulces laudibus?*
† *obtuitu* Scal.

*

Idem. — *Sed cùm contendi* * *nequitum vi, clàm tendenda eſt plaga.*

*

Idem. — * *Obſtinati exorſus.*

*

Idem. — *Quid eſt? nam me exanimaſti* * *prologio tuo.*

*

Idem. — - *Promerendæ gratiæ*
Simul, cùm videam Graios nihil mediocriter
* *Redamptruare, opibuſque ſummis perſequi.*

*

Idem. — *Paullum* * *repeda, gnate, à veſtibulo gradum.*

. . . *pan-*

*

...... *pandite valvas* ...... *complectar.* — Idem in *reſerare.*

*

- *Hinc ſævitiam* * *Salaciæ fugimus,* — Idem.
.... *veſcimur* .... *mo* ...
.... *ut me* .... *um ſeptem* ....

*

* *Solatur, auxiliatur, hortaturque me.* — Idem.

*

Quid ceſſatis, ſocij, eiicere * *ſpiras ſparteas?* — Idem.

*

* *Topper tecum ſit poteſtas, faxit ſi mecum velit.* — Idem.
Topper valet *fortaſſe* in Ennij & Pacuvij ſcriptis. — Ibid.

*

Labitur * *trabica in alveos.* — Idem.

*

a *Dii monerint meliora, atque amentiam averruncaſſint tuam.*

*

b *Si Priamus adeſſet, & ipſe eius commiſereſceret.*

*

c † *Quoniam ille interit, imperium Caleſo tranſmiſſum eſt.* † Id eſt, *Poſtquam.*

*

d *Quæ meûm venenis flexit ſociûm pectora.*

*

e - *Murmur maris,*
dixit Pacuvius; quia ventos murmur ſequitur.

a Idem in *averruncet.* & Varro lib. 6. vide Nonium in *averruncare* & *monerit.* *b* Servius in 11. Æneid. *c* Iun. Philargyr. in 4. Georg.

d Servius P. Danielis. *e* Servius Fuldanus in 1. Æneid.]

*

Servius in 7 Æneid.

Regina *Hecuba filia* fuit ſecundùm Euripidem *Ciſſei*, quem Ennius & Pacuvius ſequuntur. Nam Homerus Dymantis dicit.

*

Idē in 12 Æneid.

Hic torris, ita nunc dicimus. nam illud Ennij & Pacuvij penitus de uſu receſsit, ut *hic torrus, huius torri* dicamus.

*

Cic. lib. 3 de Nat. D.

Quid Medeæ reſpondebis? quæ duobus avis Sole & Oceano, Aëtâ patre, matre Idyiâ procreata eſt. Quid huius Abſyrto fratri, qui eſt apud Pacuvium *Egialeus*. Sed illud nomen Veterum literis uſitatius.

*

Varro lib. 6. de L. L.

Pacuvius *Deûm triportenta* in Mercatore ponit, ...
Idem in Mercatore,

Non tibi iſtuc magis dividia eſt, quàm mihi hodie fuit.

Hæc eadem in Corollariâ Nævij. *Dividia* à *dividendo* dicta, quòd diviſio, diſtractio eſt doloris.

*

Idē ſub fin. lib. 6. *a* v. c. *In Dolo*. Scal. corrigit *Duloreſte*. quē vide. *b perſibè, per tè*, idē. *c proëbia* à *prohibendo uſitatum*, Idem. *d cū venere*, *e* Malim Nævij.

Multa apud Poëtas reliqua eſſe verba, quorum origines poſſunt dici, non dubito. Vt apud Nævium in Heſiona, *enimvero gladij lingula*, à linguâ. In Claſtidio, *vitulantes*, à vitulâ. In *a* Duloreſte, *caperatâ fronte*, à capræ fronte. In Demetrio, *b perſibus*, à perite: itaque ſub hoc gloſſema *callidè* ſubſcribunt. In Lampadione, *protinam*, à protinus, continuitatem ſignificans. In Ægidone *clucidatus*, ſuavis; tametſi à magiſtris accepimus, manſuetum. In Romulo, *Sponſus* contra ſponſum rogatus. In Stigmatiâ, c *præbia*, à præbendo, ut ſit tutum; quòd ſint remedia in collo pueris. In Therimo, (al. Technico) *conficiant* à conficto *d* convenire dictum. In Tarentillâ *e* Pacuvij, *ab luce inluſtre*. In Tuniculariâ, *exbolas quaſſant, eiiciunt*, à Græco verbo ἐκβολὴ dictum. In Bello Punico, *nec ſatis reſarrire*, ab ſerrâ dictum, id eſt aperire: hinc etiam ſeræ, quibus remotis fores panduntur. Sed vereor, &c.

Satura

*

Satura dicitur carmen apud Romanos nunc quidem maledicum, & ad carpenda hominum vitia Archeæ comœdiæ charactere compoſitum; quale ſcripſerunt Lucilius, & Horatius, & Perſius. At olim Carmen quod ex variis poëmatibus conſtabat, *Satura* vocabatur; quale ſcripſerunt Pacuvius & Ennius. *&c.* Diomed. lib. 3.

*

Togata Prætextata à Tragœdiâ differt; quòd in tragœdiâ heroës inducuntur. Pacuvius tragœdias nominibus heroïcis ſcripſit, *Dulorcſten*, *Chryſen*, & his ſimilia. Item Accius. In Prætextatâ autem ſcribitur *Brutus*, vel *Decius*, vel *Marcellus*. &c. Idé poſt.

*

Hic tibi ſtrepitus, fremitus; clamor, tonitru, † rudentiſibilus. † Al. *rudentum ſibilus.* Cœlius epiſt. ad Cic. Famil. l. 8. ep. 2. &

Turnebus putat Pacuvij carmen eſſe.

*

*Tu curvifrontes paſcere * armentas ſoles.* Varro l.4

Inter Pacuviana illud refert Delrio. Nonius.

*

Qui apud te, quaſi ſervos, eſt canicium panem. Citat Scal. ad Feſt. v. *canica*, ſub Pacuvij nomine.

* * *

Inter Pacuviana etiam referri iſthæc, ſupinitati debemus nugaciſsimi Grammatici.

*

EX PSEVDONE.

Ni ego te blaterantem aſpicerem, † his ‡ nuncium indicaſſem. † Corruptum. ‡ Al. *mencium* Fulgent. de Priſco ſerm.

*

Probus in Virgil. Eclog. 2. Amphionem & Zethum Euripides, & apud nos Pacuvius, Iovis ex Antiopa Nyctei filia ait natos, cantando coluiſſe armenta vocare.

*

Perſius Sat. 1. Sunt quos Pacuviuſque & verrucoſa moretur
Antiopa, *ærumnis cor luctificabile fulta.*

EX ATALANTA.

Huc pertinet, ſiquidem conjecturæ Mercerianæ ſtandũ.

Nonius. Apud *Cepiſti me iſthoc verbo; miſeretur tui.*

quem vulgò, *Pacuvius: At accipiſti me*, &c. Gulielmius volebat, *Pacuvius: At at! cepiſti m.*

EX DVLORESTE.

*

Priſc. lib. 5. *Pater Achæos in Caphareis ſaxis pleros perdidit.*

*

Nonius. quẽ vide, & adhibe Mercerũ. * *Munes* . . . .

*

Ad eandem Fabulam refert Scaliger Caſtigat. in Tibull.

Fortunam inſanam eſſe, & cæcam, & brutam perhibent Philoſophi. &c.

Quæ in Hermionã tranſtulit Delrio, & nos eum ſequuti.

*

Item illud Coniectan. Varronian. lib. v.

Nonius in *conciere*, ex Ennij Dulore-ſte. *Extemplo Ægiſthi fidem nuncupantes conciebant populum.*

Apud Nonium Ennij nomen perperam circumferri nempè putavit Scaliger, contra quam vult H. Columna; quem vide.

EX

EX HERMIONE.

*

Ibo atque dicam, frequentes ut eant gratatũ hoſpiti. Servius P. Danielis.

EX MEDO.

*

Inter ſe degularunt omnia. † Vide Notas. † Cariſ. lib. 1.

EX INCERTIS EIVSDEM TRAGOEDIIS.

*

Fortunam inſanam eſſe, & cæcam, & brutam perhibent Philoſophi, Auct. Rhet. ad Herenn. lib. 2. ſub Pacuvij nomine, expreſsè, innominatâ tamen fabulâ.
Saxoque illam inſtare globoſo prædicant volubilem;
Ideò, quò ſaxum impulerit fors, eò cadere Fortunam autumant.
Cæcam ob eam rem eſſe iterant; quia nihil cernat quò ſe applicet.
Inſanã autẽ aiunt, quia atrox, incerta, inſtabiliſq; ſit.
Brutam, quia dignum atque indignum nequeat internoſcere.
Sunt autẽ alij Philoſophi, qui contrà Fortunã negent
Miſeriam eſſe ullam; ſed temeritate omnia regi. Id magis
Veriſimile aiunt, quòd uſus reapſe experiundo edocet:
Velut Oreſtes modò fuit rex, modò mẽdicus factus eſt.
Naufragio res cõtigit: Nẽpe ergo haud fortuna obtigit.

*

Quàm multa fallunt! Quid? gubernatores nónne falluntur? an Achivorum exercitus & tot navium rectores non ita profecti ſunt ab Ilio, ut profectione læti Cic. de Divinat. lib. 1. & de Orat. lib. 3.

Piſcium

- *Piſcium laſciviam*

Intuerentur, ut ait Pacuvius, *nec tuendi ſatias capere poſſiet?*

Interea propè jam occidente ſole inhorreſcit mare,
Tenebræ conduplicantur, noctiſque & nimbûm occœcat nigror.

Num igitur tot clariſſimorum ducum regumque naufragium ſuſtulit artem gubernandi? &c.

*

Cic. lib. 3 de Orat. Similitudinis eſt ad verbum unum contracta brevitas; quod verbum in alieno loco, tamquam in ſuo, poſitum, ſi agnoſcitur, delectat: ſi ſimile nihil habet, repudiatur. Sed ea transferri oportet, quæ aut clariorem faciunt rem, ut illa omnia:

- *Inhorreſcit mare,*
Tenebræ conduplicantur, noctiſque & nimbûm occœcat nigror;
Flamma inter nubes coruſcat, cœlũ tonitru contremit,
Grando mixta imbri largifluo ſubita præcipitãs cadit:
Undique omnes venti erumpunt, ſævi exſiſtunt turbines:
Fervit æſtu pelagus. -

Omnia ferè, quo eſſent clariora, translátis per ſimilitudinem verbis dicta ſunt.

*

Idem de Orat. lib. 2. Sed, ut dixi, ne hoc in nobis mirum eſſe videatur, quid poteſt eſſe tam fictum, quàm verſus, quàm ſcena, quàm fabulæ? tamen in hoc genere ſæpè ipſe vidi, cùm ex perſonâ mihi ardere oculi hominis hiſtrionij viderentur ſpondialia illa dicentis,

Segregare abs te auſus, aut ſine illo Salamina ingredi?
Neque paternum aſpectum es veritus?

Num-

Nunquam illum *aſpectum* dicebat, quin mihi Telamon iratus furere luctu filij videretur. Vt idem, inflexâ ad miſerabilem ſonum voce,

-Quem ætate exactâ indigem
Liberûm laceraſti, orbaſti, exſtinxſti: neque fratris necis,
Neque gnati eius parvi, qui tibi in tutelam eſt traditus?

flens ac lugens dicere videbatur. Quæ ſi ille hiſtrio, quotidiè cùm ageret, tamen rectè agere ſine dolore non poterat, quid? Pacuvium putatis in ſcribendo, leni animo ac remiſſo fuiſſe? Fieri nullo modo potuit, *&c.*

*

Nec verò dico eorum metum mortis, qui privari ſe vitæ bonis arbitrentur, aut quia quaſdam poſt mortem formidines extimeſcant, aut ſi metuant, ne cum dolore moriantur, idcirco mortem fugiant: in parvis enim ſæpè, qui nihil eorum cogitant, ſi quando his ludentes minamur præcipitaturos alicundè, extimeſcunt. Quin etiam *feræ,* inquit Pacuvius, *quibus abeſt ad præcavendum intelligendi aſtutia, ſibi iniecto terrore mortis, horreſcunt.* Cic. lib 5 de Fin.

*

Itaque, ſi quando aliquod officium exſtitit amici in periculis aut adeundis, aut communicandis, quis eſt qui id non maximis efferat laudibus? Qui clamores totâ caveâ nuper in hoſpitis & amici mei M. Pacuvij novâ fabulâ? cùm, *ignorante rege, uter eorum eſſet Oreſtes, Pylades Oreſtem ſe eſſe diceret, ut pro illo necaretur; Oreſtes autem*, ita ut erat, *Oreſtem ſe eſſe perſeveraret.* Stantes autem plaudebant in re fictâ: quid arbitramur in verâ fuiſſe facturos? *&c.* Lælius apud Cic. de Amicit.

*

An obliviſcimur, quantoperè in audiendo legendoque movea- Cic. lib. 5, de Fin.

‡ L. *piè.* moveamur, cùm ‡ ipſe, cùm amicè, cùm magno animo aliquid factum cognoſcimus? Quid loquar de nobis, qui ad laudem & ad decus nati, ſuſcepti, inſtituti ſumus? Qui clamores vulgi atque imperitorum excitantur in theatris, cùm illa dicuntur?

Ego ſum Oreſtes.

contraque ab altero,

Imò enimverò ego ſum, inquam, Oreſtes.

* . N. L. Cùm autem etiam exitus ab utroque datur conturbato errantique regi, ambos ergo unà vivere precamur. Quoties hoc agitur, quandóve, niſi admirationibus maximis? &c.

*

Cic. lib. 1 de Divinat. Fit etiam ſæpè ſpecie quadam, ſæpè vocum gravitate & cantibus, ut pellantur animi vehementiùs: ſæpè etiam curâ & timore: qualis eſt illa,

Flexanima tanquam lymphata, ut Bacchi ſacris
Commota, in tumulis Teucrum commemorans ſuis.

*

Lucil. Sat. l. 29. Vtrum triſtis contorto aliquo ex Pacuviano exordio.

*

Cic. de Divinat. lib. 2. *Graiugena de iſto aperit ipſa oratio.*

*

Gell. lib. 2. c. 26. *Cedo tamen pedem, lymphis flavis flavum ut pulverẽ*
Manibus iiſdẽ, quibus Vlyſſi ſæpè permulſi, abluam,
Laſſitudinemque minuam manuum mollitudine.

*

Idem lib. 13. c. 8. *Ego odi homines ignavâ operâ, & Philoſophâ ſententiâ.*

*

Idem lib. 14. c. 1. *Nam ſi qui, quæ eventura ſunt, provideant,*
† *Æquiperent Iovi.* – † *Æquiperem* 1.

† *Filias*

*

† *Filios ſibi procreaſſe eandem per Calypsônem autumant.* † Al. *Filios ſibi procreaſſe dicitur, eundem p. C. a.* Cariſ. l. 1. & Priſc. lib. 6.

*

-Nereï
Repandiroſtrum incurvicervicum pecus. Quintilian. lib. 1 cap. 5. & Varro l. 4.

*

Verum enim eſt illud Pacuvij, *Sol ſi perpetuo ſit, aut nox, flammeo vapore aut frigore terræ fructus omnes interire.* Varro de Re R. lib. 1. c. 2.

*

Exhalat auram terra atque auroram humidam. Idē lib. 4. de L. L.

*

Paſtor exorto jubare, noctis decurſo itinere. Idē lib. 5. & 6.

*

Calydonia altrix terra exuberantium virûm. Idē lib. 6.

*

† *Liqui in Ægeo freto.* † *Allicui* Scal. Eod.

*

(Æges) fermè aderāt æquore in alto ratibus repētibus. Eod.

*

Flexanima tanquam lymphata. - Eod.

*

Alcyonis ritu littus pervolgans † *furor.* † *feror.* Eod.

*

- Nulla res neque
Cicurare, neque mederier potis eſt, neque
Reficere. - Eod.

*

Nunc primùm opacat † *flore lanugo* * *genas.* † *flora* Feſtus.

*

Reprime * *incicorem iracundiam.* Idem.

*

Conſilium cicur. Idē ibid.

f Ad

*

Idem in *manticularum*. Ex restitutione Scaligeri. nam vulgò quot verba, tot errores.

Ad manticulandum aſtu aggreditor. ſcitè quid prome, erue.

*

Ibid. *Educ, i, manticulator. ita me facti oppreſſit jugo.*

*

Ibid. *Aggreditur aſtu regem. manticulandũ eſt hic mihi.*

*

Ibid. Vide Scal. Caſtigation. in Feſtum.

Machinam ordiris novam manticulatam aſtu. . . . .
Sanctiora adigis juranda jura, quibus cotidiè
Parva noxa extergeantur. -

*

Idem in *Mulciber.*

Quid me † *obtutu terres, mulces laudibus?*

† *obtuitu* Scal.

*

Idem. *Sed cùm contendi * nequitum vi, clàm tendenda eſt plaga.*

*

Idem. * *Obſtinati exorſus.*

*

Idem. *Quid eſt? nam me exanimaſti * prologio tuo.*

*

Idem.

- Promerendæ gratiæ
Simul, cùm videam Graios nihil mediocriter
* *Redamptruare, opibuſque ſummis perſequi.*

*

Idem. *Paullum * repeda, gnate, à veſtibulo gradum.*

. . . . pan-

*

. . . . . . *pandite valvas . . . . compleĉtar.* — Idem in *reſerare.*

*

- *Hinc ſævitiam * Salaciæ fugimus,*
. . . . *veſcimur . . . . . . mo . . .*
. . . . *ut me . . . . um ſeptem . . . .* — Idem.

*

* *Solatur, auxiliatur, hortaturque me.* — Idem.

*

*Quid ceſſatis, ſocij, eiicere * ſpiras ſparteas?* — Idem.

*

* *Topper tecum ſit poteſtas, faxit ſi mecum velit.* — Idem.
Topper valet *fortaſſe* in Ennij & Pacuvij ſcriptis. — Ibid.

*

*Labitur * trabica in alveos.* — Idem.

*

a *Dii monerint meliora, atque amentiam averruncaſſint tuam.*

*

b *Si Priamus adeſſet, & ipſe eius commiſereſceret.*

*

c † *Quoniam ille interit, imperium Calefo tranſmiſſum eſt.* † Id eſt, *Poſtquam.*

*

d *Quæ meûm venenis flexit ſociûm pectora.*

*

e - *Murmur maris,*
dixit Pacuvius, quia ventos murmur ſequitur.

a Idem in *verruncēt.* & Varro lib. 6. vide Nonium in *averruncare* & *moneris.* *b* Servius in 11. Æneid. *c* Iun. Philargyr. in 4. Georg. *d* Servius P. Danielis. *e* Servius Fuldanus in 1. Æneid.]

*

Iſidor. lib. Differét. ſeu de propr. ſerm. † *Volucri currit axe quadriga.* † Al. *Volucris erit ex q.*

*

‡ Cariſ. lib. 1. ‡ *Ques ſunt ij ignoti, neſcio ques ignobiles.*

*

† Ibid. poſt. † *Qui ſtirpem occidit meum.*

*

Mar. Victorin. l. 2. *Agite, ite, volvite, rapite, comâ tractate per Aſpera ſaxa & humum: ſcindite veſtem ocius.*

*

Nonius. ‡ *At accepiſti me iſto cum verbo,* * *miſeretur tui.*

‡ Placebat Guilielmio, *At, at! cepiſti m.*

*

Idem in *arva & arvas.* *Poſtquam calamitas plures annos arvas calvitur.*

*

Idem. *Sed quid conſpicio? num me lactans* * *calvitur Ætas?*

Fabulæ & auctoris nomina obliterata ſunt. Videtur eiuſdem Pacuvij, cuius exemplum præceſſit.

*

Idem. *Miſeret me, lachrymis lingua* * *debiliter ſtupet.*

*

Idem in *frons* maſc. & fem g. *Voce ſuppreßâ, innato fronte, vultu* ‡ *turpido.*

‡ In libris, *turpitudo.* Coniicit Merc. *turpi, livido.* Sed meliùs vulgg. *turpido,* aut *turbido.* Quid ſi etiam? *torpido.* Tò *innato,* ſuſpectum.

Impro-

*

Improbus, confidens, nequam, malus, videatur. Idem in confidentia.

Nonius cùm poſt ſua verba: *Confidentia rurſum temeritas, audacia*, Pacuvij locum ex Atalantâ ſubieciſſet, *Grandem atque atrocem*, &c. continuò ei adiungit: *Idem lib.* x. *Improbus*, &c. Nugæ. Videtur deeſſe alter locus è Lucilio fortè petitus. Illius ſanè hic verſus, nõ Pacuvij: *Improbu', confidens, nequã, malus hic videatur.*

*

Quæ te applicaviſti † tamẽ ærumnis obruta. † Al. *tam* Priſc. lib. 9.

*

In turbâ Oreſti cognita, agnota eſt ſoror. Idem lib. 10.

*

Inveniuntur tamen quædam peregrina quæ cum incremento ſyllabæ declinantur, ut *Calchas, Pallas, Atlas, Gigas*: faciunt enim *Calchantis, Pallantis, Atlantis, Gigantis*. Quamvis antiqui, ut Pacuvius & Plautus, *Calchan* dicunt, non *Calchantem*, & Gellius *huius Calcha.* Cariſ. lib. 1.

*

Iter, iteris debet facere, non *itineris*, &c. præſertim cùm *itiner* quoque dixerint Veteres, cuius genitivus *itineris* erit. Plurali tamẽ numero *itinera* ſemper dicimus: Non enim, ſicut *huius itineris* Pacuvius dixit, & *hæc itera* dicere potuit. Ibid. bis.

*

Haud facul*, ut ait Pacuvius, *femina invenietur bona.* Afranius. Auctione, apud Noniũ.

*

Præpoſitiones vel Adverbia in *a* exeuntia, modò producunt ultimam literam, excepto *puta* & *ita*; quia apud Ennium & Pacuvium brevia ſunt. Servius in 1. Æneid.

*

Inſomnia generis feminini, numeris ſingularis, licet & Pacuvius & Ennius frequenter dixerint; Plinius tamen excluſit, & de uſu amovit. Idẽ in 4. Æneid.

*

Servius in 7 Æneid.

Regina Hecuba *filia* fuit ſecundùm Euripidem *Ciſſei*, quem Ennius & Pacuvius ſequuntur. Nam Homerus Dymantis dicit.

*

Idē in 12 Æneid.

Hic torris, ita nunc dicimus. nam illud Ennij & Pacuvij penitus de uſu receſsit, ut *hic torrus, huius torri* dicamus.

*

Cic. lib. 3 de Nat. D.

Quid Medeæ reſpondebis? quæ duobus avis Sole & Oceano, Aëtâ patre, matre Idyiâ procreata eſt. Quid huius Abſyrto fratri, qui eſt apud Pacuvium *Egialeus*. Sed illud nomen Veterum literis uſitatius.

*

Varro lib. 6. de L. L.

Pacuvius *Deûm triportenta* in Mercatore ponit. . . . . . .
Idem in Mercatore,

Non tibi iſtuc magis dividiæ eſt, quàm mihi hodie fuit.

Hæc eadem in Corollariâ Nævij. *Dividia* à *dividendo* dicta, quòd diviſio, diſtractio eſt doloris.

*

Idē ſub fin. lib. 6. *a* v. c. *In Dolo.* Scal. corrigit *Duloreſte.* quē vide. *b perſibè, per tè,* idē. *c proëbia* à *prohibendo uſitatum,* Idem. *d cū venere,* *e* Malim N.vij.

Multa apud Poëtas reliqua eſſe verba, quorum origines poſſunt dici, non dubito. Vt apud Nævium in Heſiona, *enimvero gladij lingula*, à linguâ. In Claſtidio, *vitulantes*, à vitulâ. In *a* Duloreſte, *caperatâ fronte*, à capræ fronte. In Demetrio, *b perſibus*, à perite: itaque ſub hoc gloſſema *callidè* ſubſcribunt. In Lampadione, *protinam*, à protinus, continuitatem ſignificans. In Ægidone *clucidatus*, ſuavis; tametſi à magiſtris accepimus, manſuetum. In Romulo, *Sponſus* contra ſponſum rogatus. In Stigmatiâ, *c præbia*, à præbendo, ut ſit tutum; quòd ſint remedia in collo pueris. In Therimo, (al. Technico) *confictant* à conficto *d* convenire dictum. In Tarentillâ *e* Pacuvij, *ab luce inluſtre.* In Tuniculariâ, *exbolas quaſſant*, *eiiciunt*, à Græco verbo ἐκβολὴ dictum. In Bello Punico, *nec ſatis reſarrire*, ab ſerrâ dictum, id eſt aperire: hinc etiam ſeræ, quibus remotis fores panduntur. Sed vereor, &c.

Satura

*

Satura dicitur carmen apud Romanos nunc quidem maledicum, & ad carpenda hominum vitia Archeæ comœdiæ charactere compoſitum; quale ſcripſerunt Lucilius, & Horatius, & Perſius. At olim Carmen quod ex variis poëmatibus conſtabat, *Satura* vocabatur; quale ſcripſerunt Pacuvius & Ennius. *&c.* Diomed. lib. 3.

*

Togata Prætextata à Tragœdiâ differt; quòd in tragœdiâ heroës inducuntur. Pacuvius tragœdias nominibus heroïcis ſcripſit, *Dulorestem*, *Chryſen*, & his ſimilia. Item Accius. In Prætextatâ autem ſcribitur *Brutus*, vel *Decius*, vel *Marcellus*. &c. Idē pòſt.

*

Hic tibi ſtrepitus, fremitus; clamor, tonitru, † rudentiſibilus. † Al. *rudentum ſibilus.*
Turnebus putat Pacuvij carmen eſſe.

Cœlius epiſt. ad Cic. Famil. l. 8. ep. 2. & Varro l. 4

*

*Tu curvifrontes paſcere * armentas ſoles.*
Inter Pacuviana illud refert Delrio.

Nonius.

*

Qui apud te, quaſi ſervos, eſt canicium panem.

*   *
*

Inter Pacuviana etiam referri iſthæc, ſupinitati debemus nugaciſsimi Grammatici.

Citat Scal. ad Feſt. v. *canica*, ſub Pacuvij nomine.

*

EX PSEUDONE.

Ni ego te blaterantem aſpicerem, † his ‡ nuncium indicaſſem. † Corruptum. ‡ Al. *mencium*

Fulgent. de Priſco ſerm.

*

EX INCERTA FABVLA.

† *diobolares*, v. c.

Non ego ſic fui, ut nunc ſunt meretrices † diobolæ,
Quæ ſuam nummi cauſſa parvipendunt gratiam.

Fabius Placiades Fulgentius De ſermone antiquo, ad Chalcidium Grammaticum.

BLATERARE, *quaſi verba trepidantia metu balbutire, dixerunt. Pacuvius Pſeudone Comœdiâ inducit Sceparnum ſervum ancillæ dicentem,* Ni ego te blat. *&c.*

Item.

DIOBOLARES *dicuntur viliſſimæ meretrices, quæ parvo ſtipendio proſtant. Pacuvius,* Non ego. *&c.*

Euge! bellè! jungentur jam gryphes equis. Mihi veroſimile nō fit Pacuvium Comœdias ſcripſiſſe. Nugatur Fulgentius; niſi fortè nomen poëtæ corruptum. Pacuvius enim Comœdias non magis ſcripſit, quàm Tragœdias Terentius.

EX ANTIOPA.

*

Nonius. ubi vulgò *Livius Antiopa*, ſed Mss. *Pacuvius. Ant*,

† *Deo*

*Ita * ſeptuoſe dictio abs † te datur*
Quod conſecutura ſapiens ægrè contulit.

EX ILIONA.

*

Nonius in *ſonit.* ubi vulgò *Accius*, ſed Mss. *Pacuvius.*

Ibo ad eam, ut ſciſcam quid velint: valvæ ſonunt.

L. AT-

L. ATTII, vel ACCII, Fragmenta.

ACHILLE.

*

Quâ re aliâ ex crimine inimicorum effugere poſſis, Nonius,
** delica.* bis.

*

*Ne tum, cùm * fervat pectus iracundiâ.* Idem.

*

‡ *An ſceptra jã *flaccent, ferat.* ‡ F. *An ſ. i. flaccens ferat?* Idem.

ÆGISTHO.

*

*Neque fera hominũ pectora * frageſcunt, donec vim* Idem.
perſenſerint imperij.

*

Heu † *cuiatis ſtirpem penitus * ſtigi ſtudet.* † *civitatis* Idem.

*

*Cùm manus materno * ſordet ſparſa ſanguine.* Idem.

*

*Meliùs quàm viri * callent mulieres.* Idem.

*

* *Celebri gradu greſſum* ‡ *adcelebraſſe decet.* *Idem, & Servius P. Danielis in 4 Æneid.
‡ *adceleraſſe d.* Scal. *adceleraviſſe addecet.*

ÆNEADIS, ſeu DECIO.

*

Nonius in *devorare.* *Patrio exemplo & me dicabo, atque animam † devorabo hoſtibus.*

† Io. Cauchius, *devotabo.* Alij ſcripti, *devoro hoſti.*

*

Te, ſancte, venerans precibus, invicte, invoco,

Idem. *Porteta ut populo patria † verruncent bene.* † *verrunces*

*

Idem. *Vim Gallicam obduc contra in acie, exercitu-*
*-Ve patrum hoſtili † fuſum * ſanguen ſanguine.*

† Al. *fuſo.*

*

Idem in *ſonit.* *Clamore & gemitu templum reſonit cœlitum.*

*

Idem. *Et nunc quòd eorũ ‡ ſegnitas ardet focus.* ‡ Al. *ſegnitato*

*

Idem. *Fateor; ſed ſæpè * ignavit fortem in ſpe exſpectatio.*

*

Idem. *Gallei voce canorâ fremitu peragrant * minitabiliter.*

*

Idem in *caſtra* fem. gen. *Caſtra hæc veſtra eſt, optimè eſſis meritus à nobis.*

*

Idem. † *Dij ſumma tibi perduellum eſt, quorum aut quibus ſe à partibus*
* *Gliſcunt.* -

† Al. *Dis.* Corrupta ſunt Nonij exemplaria vulgata. Mss. illud *Dis* aut *Di* non agnoſcunt.

Nihil

*

Nihil neque periculi, neque tumulti eſt, quod ſciam. Nonius.

*

Quod periti ſumus in vita, atque uſu callemus magis. Idem in *callet.*

*

*Quibus rem ſummam, & patriam noſtram quondam * adauctavit pater.* Idem.

AGAMEMNONIDIS.

*

Inimicitias Pelopidarum ‡ exſtincta jam obliteratas memoria renovare. ‡ *exſtinctas iam atque obl.* Nonius in *obliterare.*

*

Sic multi, animus quorum atroci † junctus malitiâ eſt, † *vinctus* Idem in *componere.*
Compoſita dicta è pectore evolvunt ſuo,
Quæ cùm componas, dicta factis diſcrepant.

*

In altiſono cœli clupeo. Varro lib. 4. de L. L.

ALCESTIDE.

*

Cùm † ſtrideret retracta rurſus inferis. † Al. *ſtriderat* Priſc. lib. 9. & 10.

ALCMÆONE.

*

Tanta ut fruſtrando lactans vanans protrabit. Nonius in *vanans* & *lactare.*

*

Nonius. *Quod Dij interdum inferam penitus ‡ depreſſum altis cluſêre * ſpecis.* ‡ Al. *interpreſſum.* * Id eſt, *ſpecubus.*

*

Idem. *Quia nec vos, nec ‡ illi impunè irriderent meam * Grandævitatem.* ‡ Al. *ille impune irrideret*

*

Idem. *Suos deſeruit liberos, * ſuperſtites ſunt.*

*

Idem. *Atque eccos ſegnis ſomno & * tarditudine.*

*

Idem. *Poſtremo * amplexa, ‡ fructum, quem Dij dant, cape.* * Id eſt, *amplexare.* ‡ F. *fructumque, quem D.*

*

Idem. *Qui ducat, cùm te viderit ſocerum, generibus tantam eſſe impietatem.* * Id eſt, *generis.*

*

Idem. *Vt me ‡ repoſitum immerentem repentino nuntio alacrem*
*Reddidiſti, ac me excitaſti ex luctu in * lætitudinem.*
‡ Al. *depoſitum ac mœrentem.*

ALPHESIBOEA.

*

Nonius in *eneda.* ‡ *Quid hi tam obſcuri dicunt? eſtne tam inenodabile?*
‡ Mss. *Quiditam obſcuro dicunt eſt tamve i.*
Ingenioſè & verè Mercerus,
Quid tam obſcuridicum eſt, tamve i.

*

Idem. *At vereor, cùm te eſſe Alcmæonis fratrem factis * dedicat.*

Sed

*

*Sed * anguſtitate incluſam, ac ſaxis ſqualidam.* Nonius.

*

- Etſi eſt malis Idem in
Depoſitus animus meus, qua ‡ ſcribi exinde audiet. *deponere.*
‡ Al. *ſcribo.* Ms. *ſcibo.* Merc. *audies.*

*

Ita territa membra Idem.
Animo ægroto
** Cunctant ſufferre laborem.*

*

*‡ Cum ipſa ſim, & * miſeritudo eorum ulla eſt liberum.* Idem.
‡ F. *Cum ipſiſmet m.*

*

Si tui veretur ‡ te progenitoris, cedo. ‡ *es* Idē *genitivus pro accuſat.*

*

† Odiorum hoſtificumque diem ‡ obvium turbam aſpecti atque ‡ horribilem. Idem in *aſpecti*, pro *aſpectus.*
† F. *Odioſum.* vel, O *dirum.* ‡ Al. *ovium*, & *terribilem.*

*

*Sed tibi * cautim eſt adeundum ad virum.* Idem.

AMPHITRVONE.

*

*Si ſatis rectè, aut verâ ratione * augurent.* *Al. *augurem.* Nonius.

*

Hoccine eſt, quòd tu tã temeriter meam benevolẽtiam Idem.
*Iteriiſſe es ratus ? * aut tam * obſtinato animo conſiſus tuo ?* *Feſtus.

Cedo

*

Nonius. *Quod Dij interdum inferam penitus* ‡ *depreſſum altis cluſère* * *ſpecis*. ‡ Al. *interpreſſum*. * Id eſt, *ſpecubus*.

*

Idem. *Quia nec vos, nec* ‡ *illi impunè irriderent meam* * *Grandævitatem*. ‡ Al. *ille impune irrideret*

*

Idem. *Suos deſeruit liberos*, * *ſuperſtites ſunt*.

*

Idem. *Atque eccos ſegnis ſomno &* * *tarditudine*.

*

Idem. *Poſtremo* * *amplexa*, ‡ *fructum, quem Dij dant, cape*. * Id eſt, *amplexare*. ‡ F. *fructumque, quem D.*

*

Idem. *Qui ducat, cùm te viderit ſocerum, generibus tantam eſſe impietatem*. * Id eſt, *generis*.

*

Idem. *Vt me* ‡ *repoſitum immerentem repentino nuntio alacrem*
Reddidiſti, ac me excitaſti ex luctu in * *lætitudinem*.
‡ Al. *depoſitum ac mœrentem*.

ALPHESIBOEA.

*

Nonius in *eneda*. ‡ *Quid hi tam obſcuri dicunt? eſtne tam inenodabile?*
‡ Mss. *Quiditam obſcuro dicunt eſt tamve i.*
Ingenioſè & verè Mercerus,
Quid tam obſcuridicum eſt, tamve i.

*

Idem. *At vereor, cùm te eſſe Alcmæonis fratrem factis* * *dedicat*.

Sed

*

*Sed * anguſtitate incluſam, ac ſaxis ſqualidam.* Nonius.

*

- Etſi eſt malis Idem in
Depoſitus animus meus, qua ‡ ſcribi exinde audiet. *deponere.*
‡ Al. *ſcribo.* Ms. *ſcibo.* Merc. *audies.*

*

Ita territa membra Idem.
Animo ægroto
** Cunctant ſufferre laborem.*

*

*‡ Cum ipſa ſim, & * miſeritudo eorum ulla eſt liberum.* Idem.
‡ F. *Cum ipſiſmet m.*

*

Si tui veretur ‡ te progenitoris, cedo. ‡ *es* Idē *genitivus pro accuſat.*

*

† Odiorum hoſtificumque diem ‡ obvium turbam aſpecti atque ‡ horribilem. Idem in *aſpecti*, pro *aſpectus.*
† F. *Odioſum.* vel, O *dirum.* ‡ Al. *ovium*, & *terribilem.*

*

*Sed tibi * cautim eſt adeundum ad virum.* Idem.

AMPHITRVONE.

*

*Si ſatis rectè, aut verâ ratione * augurent.* *Al *augurem.* Nonius.

*

Hoccine eſt, quòd tu tã temeriter meam benevolẽtiam Idem.
*Iteriiſſe es ratus ? * aut tam * obſtinato animo confiſus tuo ?* *Feſtus.

Cedo

*

Cedo ecquid te redhoſtitum † cum meaſſem obiectet facilius. † Al. *cum caſſem.* item, *cum ea ſe oblectet f.*

Feſtus in *redhoſtire,* & Nonius. Cœnum & lutum, quod non purgo. Nec juvat, ecce, Nonius.

Quid hic redhoſtit ‡ viam : comitem obiet facilius. ‡ Al. *viam cometet ob. f.* Al. *viam, cometet obtet f.* Ms. *viam cometem obte f.*

*

Nonius in *ſenium.* *An malâ ætate mavis malè mulcari exẽplis omnibus?*

*

Idem. *Quin meum ſenium cum dolore tuo coniungam & * comparem.*

*

Idem. *Miſeret lacrymarum, luctuum, * orbitudinis.*

*

Idem. *Sed quænam hæc eſt mulier, funeſtâ veſte, * tonſu lugubri?*

*

Feſtus. *Ne, ſi fortè paulò, quàm tu, veniam * ſerius.* * Scal. *ſecius,* vel *ſequius.* quem vide ad Feſtum.

*

Nonius. ‡ *Tametſi ſtatuæ * gracilitudo & propemodum luctus facit,* ‡ Al. *Tamen iſta tua g. propemodum & l.*

Ne dubitem.

*

Idem. *Cum patre parvos patrum hoſtificè*
*Sanguine * ſanguen ‡ viſcere ſuo.* ‡ Al. *biſcere.* F. *miſcere.*

Non

*

- Non parvam rem ordibor ; ne retice, obſecro. Idem in *ordiri.*

*

Pertolerarem vim tantam, cladeſque exanclarem impatibiles. Idem.

Perperam ex Attio Nonius, extant enim hæc in Plantinâ Amphitruone.

ANDROMACHA.

[Fragmentũ hoc Andromachæ Ennianæ eſt,non Attij.]

*

*Hæc ‡ malos annos multoſque * longinque ab domo.* Nonius duobus locis; ſed, in *longinque* Accio, in *ſummum* Ennio adſcribit. vide Notas.

‡ Mss. *malo*

*

*Bellum gerentes * ſummum ſummâ induſtriâ.*

Nonij locum non infeliciter reſtituit Mercerus, *Ennius Andromache-molotto : - Annos multos longinque a. d.*

ANDROMEDA.

*

*Miſera ‡ obvalla ſaxo, ſenio, pædore, * alguque, & fame.* Nonius.

‡ *obvallata*

*

Donec tu auxilium, Perſeu, tetuliſti mihi. Idem in *tetulit, tulit.*

*

*Qui neque terra eſt datus, nec cineris cauſſa unquam evaſit * vapos.* Idem.

*

*Muliebre ingenium, * prolubium, occaſio.* Idem.

** Alui,*

*

Nonius. * *Alui, educavi; id facite gratum ut ſit ſeni.*

*

Idem in *fors & fortuna.* *Multi iniquo, mulier, animo ſibi mala auxêre in malis,*
Quibus natura prava magis, quàm fors aut fortuna, obfuit.

*

Priſc. lib. 10. *Quum ninxerit cœleſtium molem mihi.*

*

Macrob. libello de ſocietat. Græc. & Lat.ſerm. *Niſi quòd tua facultas nobis tulat operam.*

*

‡ *Namque ut dicam te metu aut * ſegnitate addubitare, haut meum'ſt.*

‡Nonius ‡ Merc. ed. *Nãquid d. t. m. aut ſegnitate, aut dubitare, h. m. e.*

*

Idem. *Noſque ut ſeorſum * dividos leto ‡ offeres.* ‡*offeras.*

*

Idem. *Nam poſtquam parvos oppreſſit * famulitas.*

Verſus, qui in quibuſdam codicibus hunc ſequitur,

Idem. *Vis atq; egeſtas, fama, formido,‡ pudor.* ‡ Al. *pavor.* ex Pacuviano exemplo aberravit. Vide ed. Merc.& vett.

*

Idem. *Quot Luna * circulos annuo in curſu inſtituit.* * *circos*

*

Idem. *Quod beneficium haut ſterili in * ſegete, rex, te † obeſſe intellegis.* † *obſeſſe intelleges.*

*

Idem in *pudet & piget.* *Nec quî te adiutem invenio: hortari piget; non prodeſſe, id pudet.*

* *Immane*

*

** Immane † te habeat templum, obvallatum oſſibus.* Nonius.

Vulgg. quidem codd. *Accius Andromeda*; ſed Iunij Ms. & alij, *Automedia.* quod expreſſum nuper à Mercero. † F. *tabet.*

ANTENORIDIS.

*

Namque huc venio, ut meâ ope opes Troiæ integrem. Nonius in *integrare.*

*

*Fortaſſe-an ſint, quos hic nõ * mertet metus.* ** mertaret* Idem.

*

Quia aut illorum in campo fundam copias, Idem.
*Aut navis uram, aut caſtra * mactabo in mare.*

*

- Ad populum intellego Idem.
*Referunda, quorum jam * aquiter ſententiæ*
Fuëre. -

*

- Sed hic quis eſt, Idem.
*Qui matutinum curſum huc * celeranter rapit?*

ANTIGONA.

*

*Ne iſtum * numerò amittas ſubitũ oblatum.* * i.e. *citò.* Idem.

*

*At-at, niſi me fallit in * obitu ſonitus.* Idem.

*

Heu vigiles, properate, expergite Idem in *expergo,*
Pectora tarda ſopore; exſurgite. pro *expergefacio.*

*

Nonius. *Quid agis? perturbas rem omnẽ ac * reſupinas † ſoror.*
† Al. *ſorori.* F. *ſoror, i.*

*

Macrob. - *Iam jam neque Dij regunt,*
lib. 6. c. 1. *Neque profectò Deûm ſummus rex omnibus*
Curat. -

*

Idem c. 2 *Quanto magis te iſtiuſmodi eſſe intellego,*
eiuſd. lib. *Tanto, Antigona, magis me par eſt tibi*
Conſulere & parcere.

ARGONAVTIS. [MEDEA, potiùs.]

*

Cic. de Nat. D. lib. 2. & Priſc. lib. De verſ. Comicis. apud quẽ aliusordo verſuum: *Aut forte Trito f. e. ſ. Subter r. p. u. i. f. Molem e. p. ſ. a. c v. Fremebũda e. a i. ſ. e. ſ. Pra ſe u. v. v. v. ſ. Ruit p. p. r. r.*

Ex perſonâ paſtoris qui primus vidit navem Argo.

- *Tanta moles labitur*
Fremebũda ex alto, ingẽti ſonitu & † ſpiritu † Al. *ſtrepitu*
Pra ſe undas volvit, vortices vi ſuſcitat,
Ruit prolapſa, pelagus reſpergit, ‡ reflat. ‡ Al. *profluit.*
Ita dũ interruptũ credas nimbũ volvier, ſic Cicero.
† *Dũ quod ſublimè ventis expulſum rapi* † *Dumq; ſubl.*
Saxum aut procellis, vel globoſos turbines
Exſiſtere ictos, undis concurſantibus.
* *Niſi quas terreſtres pontus ſtrages conciet.*
Aut fortè Triton fuſcinâ evertens ſpecus,
Subter radices ‡ penitus undanti in freto ‡ *penitus*
Molẽ ex profundo ſaxeã ad cœlum † vomit. † Al. *eruit.*
* Hunc verſum Nonius in *conciere* adfert ex Medeâ Accij.

*

Cic. d. *Sicut † citi atque alacres roſtris perfremunt*
loco. *Delphini.* - † Al. *inciti.*

- *Silvani*

*

- *Silvani melo* — Ibid.
Conſimilem ad aures cantum & auditum refert.

ARMORVM IVDICIO.

*

Cur vetera tam ex alto appetiſſis diſcidia, — Nonius
Agamemno? - — in *altum.*

*

† *Hem vereor, plus, quã fas eſt, captivum * biſcere.* — Idem.
† Al. *Item*

*

‡ *Cedit, Achilli inclutis armis ‡ veſci ſtudet,* ‡ *Sed is A.* — Idem in
Vt ea cuncta optimè is levia præ illis putet. — *veſci*, pro *uti.*

Ita hæc Iunius ad oram ſuæ editionis. Variant libri. Vide Notas.

*

- *Benè facis ;*
*Sed nunc quid * ſubiti mihi febris ‡ aſtuat mali ?* — Idem.
‡ Libri, *eſcivit*, id eſt *excivit* Iunio & Mercero: Colvio, *accivit*. Delrio in Indice emendat, *aſtu dat.*

*

*Quid eſt cur * componere auſis mihi te , aut me tibi?* — Idem.

*

† *Ocule * noxitudo obliteretur Pelopidarum , ac per nos ſanctescat genus.* — Idem.
† F. *Occule*: *Noxitudo obl*. Mercero placet, *Hodie noxitudo obl.*

*

Inter quos ſæpè & multo imbutos ſanguine. — Idem in *imbuere.*

*

*Huius me * dividia cogit plus, quàm par eſt, loqui.* — Idem.

*

Nonius in dãnare. *Maior erit luctus, quum me damnatum audiet.*

*

Idem pro pervicaci. *Sed* pervico Ajax animo atque inorabili.*

*

Idem in proprium. ‡ *Nam non facilè, ſine Deûm operâ, propria humana ſunt bona.* ‡ F. *Nemini facilè,*

*

Idem. *Ubi cura eſt, ibi* anxitudo; acerba ibi cuncta conſiliorum ratio & fortunæ.*

*

Idẽ pro exercitus. *In quo ſalutis ſpes ſupremas, ſummam ſibi habet * exerciti.*

Locus dubiæ valetudinis.

*

Macrob. lib.6. c.1. † Ibid. *- Nam trophæum ferre me à forti viro, Polchrum eſt: Sin autem & vincar, vinci à tali nullum eſt probrum.*

*

‡Auctor. Rhet. Ad Herenn. lib. 2, † *Virtuti ſis par, diſpar fortunis patris.*

Incerta quæ ſequuntur, videntur huc pertinere.

*

Poëtæ nomine omiſſo. Vidētur, inquam, Attij: aut fortè Pacuvij ex cognomine Fabula.

‡ *Apertè fatur dictio, ſi intellegas,* ‡ *Aperta*
Tali dari arma, qualis qui geſſit fuit,
Iubet, potiri ſi ſtudeamus Pergamo.
Quæ ego profiteor eſſe mea: nam me æquum eſt frui
† *Fraternis armis, mihique adiudicarier,* † Al. *Paternis*
Vel quòd propinquus, vel quòd ‡ *virtute æmulus.*
‡ *virtutis*, vel, *virtute æ.*

Qua

*

Qua cauſſâ accuſem hunc, nequeo putando evolvere: Ibidē, &
Nam ſi veretur, quid eum accuſem, qui eſt probus? Cic.lib.1.
Sin inverecundum animi ingenium poſſidet, de Invēt.
Quid eum accuſem, qui id parvi auditu exiſtimet?

*

Nunc ego te ab ſummo jam detexam exordio. Ibid. Auctor. ad Herenn.

*

Etiam illud, ſi Pacuvij non ſit, huc referendum poteſt videri.

Nihilne ad te de judicio ‡ *armū accidit?* ‡ pro *armorum* Cic. in Oratore.

*

Nónne & ad hanc Tragœdiam pertinent illa, ex perſonâ, ut videtur, Aiacis pronunciata?

*

Vidi te, Vlyſſes, ſaxo ſternentem Hectora; Cariſ.
Vidi tegentem clupeo claſſem Doricam; lib. 4.
Ego tunc pudendam trepidus hortabar fugam.

ASTYANACTE.

*

Itera in quibus partibus (namque audire volo) Nonius
a *Si eſt quem exopto, & quo captus modo,* a *Is eſt q.* in *fors & fortuna.*
Fortunáue, an forte b *reperitur.* b Libri, *repertur.* ſcribe, *repertus.*

*

Troia eſt teſtis; quare ex aliis, qui illius miſeritudine Idem.
Nomen clarum in humili ſaxo multis memorant
vocibus.

*

Nonius. *Nunc in ‡ concilio id reges Argivûm * aucupant,*
Id quærunt. ‡ Al. *conſilio.*

*

Idem in *vaſtitas.* *Propter te tot tantaſque habemus vaſtitates funerû.*

*

- In celſis montibus
Idem. *Pecua, atque inter colles paſcunt Danai in † Phrygiæ*
& terminis. † Fruterius, *Phrygiaï terminis.*

*

Idem in *populat.* *Qui noſtra per vim patria populavit bona.*

*

Idem. *Quorum crudelitatem nulla unquam explet * ſatias*
ſanguinis.

*

Idem, & Gell. lib. 14. c. 1. *Nihil credo auguribus, qui aures verbis divitant*
Alienas; ſuas ut auro locupletent domos.

*

Nonius. *Hic per matutinum lumen tardo properantem gradu*
** Derepentè adſpicio ex nemore pavidum & properantem ‡ egredi.* ‡ Al. *oggredi.*

*

Idem. *Abducite intrò. nam mihi miſertudine*
*Commovit animum excelſa * aſpecti dignitas.*

*

Idem. *Vtinam unicam mihi * antiſtitam † arcitenens ſuam*
Tuetur. - † Al. *Arquitenens*

*

Idem. *Ferum feroci contundendum † vi permiſit * ſæviter.*
† Alij ſcripti, *imperiſit ſævum ſæviter.*

Hunc

*

† *Hunc* [a] *altaiſpinẽ regionum fac, ac* [b] *deſiſtet exercitum morari, nec me ab domuitione* [c] *marceretur obſcœno homine.* †Contaminatiſsimus locus. quomodo emaculãdus, vide in Notis ſive Cõiectaneis. Nonius in *obſcœnum.*

a Al. *aicaiſpinem.* Iunij margo, *dicaſpolon.*
b Al. *deſiſſet* Mss.
c Merc. edit. *arceretur.* Iunij margo, *arceretur.*

ATHAMANTE.

*

*Cuius ſit vita * indecoris, mortem fugere turpem haud convenit.* Nonius.

*

*Atque ita de illis merui, ut jure hac nunquam * miſerarent mala.* Idem.

*

Ut profugiens hoſtem, inimici invadam in manus. Idem in *invadere.*

*

An dubito ? ‡ vah, quid agis ? cave ne in turbam te implices. ‡ Al. *ha* Idem in *turbam & turbas.*

*

† *Beneficium * grave in hoſtium peperiſti gratiam.* Idem.
† Ex caſtigatione Iunij.

*

Priuſquàm infans facinus oculi veſcuntur tui. Idem in *infans*, & *veſci.*

*

- Veritus ſum arbitror,
Atque utinam poſſim memet oblivifcier. Idem *accuſat pro genitivo.*

ATREO.

*

Nonius in *veſci.* *Ne cum Tyranno quiſquam epulandi gratia*
Accumbat menſam, aut eamdem veſcatur dapem.

*

Idem. *Sed quid tonitru turbida torvo*
Concuſſa repentè æquora cœli
*Senſimu' * ſonere ?*

*

Idem. *Ego incipio, * conata exſequar.*

*

Idem. *Concoquit ‡ partem vapore flammā tribuit verubus*
** lacerta in focos.* ‡ Al. *patrem.*

*

Idem. *Egóne Achivûm imperium attingam, aut Pelopis*
** digner domo ? (funeſto alloquar?*
Quoi me oſtendam? quod templum adeam? quem ore

*

Priſc. l.6. *Simul & Piſæa præmia ‡ arrepta à ſocru poſſedit ſuo.*
‡ Al. *erepta*

*

Idē lib. 9. & Gloſſar. Ms. *Epularum fictor ſcelerum, fratris delitor.*

*

Cic. Orat. cōtra L. Piſonem. *Quamquam quod ad me attinet,*
Nunquam iſtam imminuam curam inficiando tibi.
Et ibi Aſconius Pedianus: Propè notius eſt (*inquit*) quam ut indicandum ſit, hunc verſum L. Accij Poëtæ, & dici à Thyeſte in Atreo.

Multi

*

Multi iniqui atque infideles regno, pauci ſunt boni. Idem 3. Offic.

Multi infideles regno &c. inquit Accius; at cui regno? quod à Tantalo & Pelope proditum iure obtinebatur.

*

Fregiſtine fidem? Neque dedi, neque do infideli cuiquam. Ibid. bis.

Idcirco (*ait Cicero*) rectè à Poëta dicitur, quia cùm tractaretur Atreus, perſonæ ſerviendum fuit. Sed ſi hinc ſibi ſumunt, nullam eſſe fidem quæ infideli data ſit: videant, ne quæratur latebra periurio. *Et:* Quamquam ab impio rege dicitur, luculentè tamen dicitur.

*

Quis homo te exſuperavit unquam gentium impudentiâ? Idem 4. Tuſc.

N. *Quis autem malitiâ te?* &c. Alternis verſibus intorquentur inter fratres graviſsimæ contumeliæ: ut facilè appareat, Atrei filios eſſe; eius, qui meditatur pœnam in fratrem novam:

Maior mihi moles, maius miſcendum malum,
Qui illius acerbum cor contundam & comprimam.

Quæ igitur hæ erunt moles? audi Thyeſten ipſum:

Impius hortatur me frater, ut meos malis miſer
Manderem natos. - Eorum viſcera apponit: quid eſt enim, quo non progrediatur eódem, quò furor? *Hactenus Cicero.*

ODERINT, DVM METVANT.

*

Cic. 1 *Oderint, dum metuant.*

Offic. Tũ *

(inquit) *Natis ſepolchrum eſt ipſe parens.*
ſervare

illud Poetas dicimus, quod deceat; quum quod quaque perſonâ dignum eſt & fit & dicitur. Vt, ſi Æacus aut Minos diceret *Oderint, dum metuant* &c. indecorum videtur, quòd eos fuiſſe iuſtos accepimus: at Atreo dicente, plauſus excitantur. eſt enim digna perſonâ oratio.

*

Idem *Proinde ita parent ſe in vitâ, ut vinci neſciant.*

Tuſc. 5. In quem cadit metus *(ait Tullius)* in eundem formido, timiditas, pavor, ignavia. Ergo ut idem vincatur interdum, nec putet ad ſe præceptum illud Atrei pertinere, *Proinde ita parent ſe* &c. Hic autem vincetur, ut dixi: nec modò vincetur, ſed etiam ſerviet.

*

Sequentes verſus, Ciceroni laudatos, ex Accij Atreo eſſe ſuſpicatur Hieronymus Columna.

* * *

Quod re in ſummâ ſummum eſſe arbitror
Periclum, matres coinquinari regias,
Contaminari ſtirpem, admiſceri genus.

Cic. de * *
Nat. D. *

Addo huc, quòd mihi portento cœleſtûm pater
Prodigium miſit regni ſtabilimen mei,
Agnum inter pecudes aureâ clarum comâ
Quondam Thyeſten clepere auſum eſſe è regiâ:
Quâ in re adiutricem coniugem cepit ſibi.

AVTO-

‡AVTOMEDIA.

[‡ANDROMEDA vulgg. Nonij codd. In ſcriptis eſt, AVTOMEDIA.]

*

* *Immane ‡ te habeat templum, obvallatum oſſibus.* Nonius.
‡ F. *tabet.* Idem hoc ſuprà Fragmentis ANDROMACHÆ adſcriptum.

BACCHIS.

*

Lætum in Parnaſſo inter pinos, tripudiantē in circulis Nonius.
*‡ Ludere, atque tædis * fulgere* ‡ Al. *Ludo*

*

† *Quod neque ſat fingi, neque ſatis dici poteſt* Idem.
*Pro * magnitate.* † Al. *Namque ſat f.*

*

*Quanta in venando affecti * latitudine.* Idem.

*

*Agite * modico gradu, jacite thyrſos leves.* Idem.

*

*Tum ‡ ſilveſtres * exuvias lævo pictas lateri * accommodant.* ‡ Al. *pecudum* Idem in *accomodatum* & *exuvias.*

*

*Vbi ſanctus Cithæron frondet viridantibus * fœtis.* Idem.

*

Quia neque vetuſtas, neque mors, neq́; grandævitas. Idem.

*

*Forma figura, * nitiditate, hoſpes regius.* Idem.

Splen-

*

Nonius. *Splendet ſæpè, aſt idem nimbis interdum * nigret.*

*

Idem. *Deinde omnes ſtirpe cum inclutâ Cadmeide*
** Vagant matronæ † percitatæ tumultu.* † Al. *percitæ*

*

Idem. *Acrè crepanteis * melos.*

*

Macrob. lib. 6. c. 5. *Et nunc Silvicolæ ignota inviſentes loca.*

*

Ibidem. *O Dionyſe pater, optime vitiſator, Semelâ genitus Euthvia.*

*

Feſtus. *Præſens praſto irridetis nobis . . . . ſtipe ultro * oſtentum obtulit.*

Faceſſat oſtentum: hic locus portenti inſtar circumferri poteſt & negotium faceſſere.

*

Cariſ. lib. 2. *Indecorabiliter alienos alunt.*

*

Servius P. Danielis in 12. Æneid. *Lanugo flora nunc genas demum irrigat.*

*

*ibidem. * *Nam flori crines video, ut † propexi jacent.*
† Al. *proceſſi*

*

Cledoni⁹ in Arte Donati. *Deinde ab jugulo pectus glauco pampino obnoxa obtexunt.*

BRV-

BRVTO.

*

Tarquinius Superbus de ſomnio ſuo.

Cùm jam quieti corpus nocturno impetu
Dedi, ſopore placans artus languidos; Cic. lib. 1
Viſũ eſt in ſomnis † paſtorẽ ad me appellere † Al *paſtor* de Divinat.
Pecus lanigerum eximiâ polchritudine:
Duos conſanguineos arietes indè eligi,
Præclarioremque alterũ ‡ involare me: ‡ *immolare me:*
Deinde eius germanum cornibus connitier
In me arietare, eoque ictu me ad caſum dari:
Exin proſtratum terrâ graviter ſaucium,
Reſupinum; in cœlo contueri maximum
Ac mirificum facinus; dextrorſum orbem flammeum,
‡ *Radiatum Solis, liquier curſu novo.* ‡ *Radiantem*

*

Coniectorum interpretatio ſuper eodem ſomnio Tarquinij.

Rex, quæ in vitâ uſurpant homines, cogitant, curant, vident, Ibidem.
Quæque agunt vigilantes, agitantque; ea ſi cui in ſomno accidunt,
Minùs mirum eſt: ſed in re tantâ haud temerè ‡ *viſa offerunt:* ‡ Al. *improviſo*
Proin vide, ne, quem tu eſſe hebetem deputes æquè ac pecus,
Is ſapientiâ munitum pectus egregiùm gerat,
Teque regno expellat. Nam id, quòd de Sole oſtentum eſt tibi,

Populo

Populo commutationem rerum portendit ‡ *fore*
Perpropinquam. hæc benè verruncent populo. Nam quòd ad dexteram
Cepit curſum ab lævâ ſignum præpotens, pulcherrimè
Auguratum eſt; rem Romanam publicam ſummam fore. ‡ Al. *fore. Perpropinqua hæc b. v.*

*

Varro de L.L.lib.4 - *Qui rectè conſulat, conſul* ‡ *fuat.* ‡ Viri d. *duæt.*

*

Idē lib.5. *Nocte intempeſtâ noſtram devenit domum.*

*

Cic. pro Sextio. *Tullius, qui libertatem civibus ſtabiliverat.*

*

CHRYSIPPO.

*

Nonius. *Meliùs * pigraſſe, quàm properaſſe eſt nefas.*

*

Idem in *cernere.* *Quid agā? vox illius eſt certè. idē omnes cernimus.*

*

Idem in *partires.* *Æternabilem divitiam partiſſent.*

*

Feſtus in *rodus*, pro *ſaxo.* † *Neque quiſquam à telis vacuus, ſed uti cuique obviam fuerat ferrum, alius ſaxum, rodum.*
† Non immeritò hic locus viris doctis ſuſpectus eſt.

*

Idem. *Quin huic, ſi * ſupereſcit, Spartam atque Amyclas trado.*

CLY-

CLYTÆMNESTRA.

*

In pectore fulmen inchoatum, flammam oſtentabat Iovis. Servius Fuldanus in 1 Æneid.

*

Deûm regnator nocte cæcâ cœlũ è conſpectu abſtulit. Idẽ ibid. paulò pòſt.

*

**Sed valvæ reſonunt regiæ* [*domus.*] Priſc. l.9.

*

Feras potiuntur plagas. Donat. in Adelph. act. 1. ſc. 4.

*

‡ *Matre meo jure factum * incilas, genitorem injuſtum approbas.* Nonius in *incilare.*

‡ Al. *Mater*. F. *Mater mea, iure factum* (vel, *fatum*) *incilas,*

*

Vt quæ tum abſentem rebus dubiis coniugem
* *Tetinerit, nunc prodat* † *ultorem.* Idem.

† *victorem*, vel *auctorem.*

*

*Omnes gaudent facere rectè, mali * pigrent.* Idem.

Elegantiſſimus locus, ſed turpi mendo obſitus. Vide Coniectanea.

*

*Cur me miſeram irridet magnis * compotem & multis malis?* Idem.

*

Scibam hanc mihi ſupremam lucem, & ſervitutis finem dari. Idẽ Cap. *de indiſcret. gener.* literâ S.

Flucti

*

Nonius in *flucti*, pro *fluctus*.

Flucti immiſericordes jacere, & ‡ *atra ad ſaxa allidere*. ‡ Al. *atra*. F. *tetra*.

Sequens Fragmentum antiquæ editiones ex Accij *Clytæmneſtrâ*, ſed Mss. ex *Nyctegreſiâ* proferunt. & ſic edd. Iun. & Merc.

*

Idem.

Aut ego illum eripiam, aut illi pœnas * *ſufferam*.

DECIO.

Vide ſupra, ÆNEADIS.

DEIPHOBO.

*

Priſc. lib. 9. & 10.

Nos continuò ferrum eripimus omnibus, manicas neximus.

*

Nonius.

Vel hic qui in eâ parte effrenatâ impudentiâ
Præſentẽ præſens dictis * *mertare inſtituit*. * i. e. *mergere*.

*

Idem.

† *Aut infando homine gnatula erat, aut arena, ſi ex ſole,*
Qui neque amico amicus unquam * *gravis, neque hoſtis hoſti fuit.*

† Al. *At inf. h. gn. e. a. arena ſe exule*, & ſic Stephan.

Prior verſus exanimus planè; ſed aquulam ei affudit feliciter Mercerus; ad hunc modum:

Aut infando homini gnato Laërtæ Ithacenſi ex ſolo,

Eo

*

Eo antè noctem, ‡ externa retia ut proveherem, & Nonius.
ſtatuerem, ‡ F. *heſterna*

*Fortè aliquanto quàm ſolitus * lembo ſum progreſſus longiùs.*

Hoc fragmentum reſipere ſoccum potiùs quàm cothurnum videtur.

*

Virgil. initio 11 Æneid. *Votum pro reditu ſimulant.*] Benè (*inquit Servius ille melior*) excuſat, ne reus ſit conſcientiæ. Accius in Deiphobo inſcriptum [*equo*] dicit.

DIOMEDE.

*

† *Ferè * exanclavimus Tyranni ſævum ingenium atque exſecrabile.* † F. *Feri* Nonius.

*

Non genus virum ornat, generis vir fortis loco. Idem in *locum.*

*

*Simul aurem * attendo, ut quirem exaudire ampliùs.* Idem.

*

*Si unquam † perpediar gnato, puer ne * attenderis*
Petere à me id, quod nefas ſit concedi tibi. † *præpediar.* Idē ibid.

*

*Adſum * apud te, genitor.* Idem.

*

*Paſſimque ‡ præda * pecua balabant agris.* ‡ *præda* Idem.

*

*Benignè, & pro beneficio * largì atque * ampliter.* Idē. ibi.
* i. e. *largiter.*

*

Nonius. *Et qualis* † *fuerit, fama* * *celebreſcat tua.* † Al. *fuerat*

*

Idem. *Multa amittuntur* * *tarditie & ſocordiâ.*

*

Idem in *inſolens.* - *Ita & fletu & tenebris* ‡ *obſtinatus* ‡ Al. *inſolentiùs*
Speciem amiſſi luminis conſpiciunt † *inſolentiam.*
† *inſolentiâ.*

*

Nonius, & Feſtus. ‡ *Me Argos referam, nam hic* † *ſum* * *nobilis,*
Ne cui cognoſcar noto. -
‡ Al. *ſuam.* Al. *Ergo Argos ref.* Item, *Ergo me Arg.*

*

Feſtus. * *Ogygia mœnia* Attius in Diomede appellans, ſignificat Thebas; quia eam urbem Ogygus condidiſſe traditur.

DVLORESTE.

*

Nonius. *Vereor, ſi nunquam fatiſcar facere quod quibo boni.*
In v. *fatiſcuntur* ex Accij *Duloreſte* profert quidem Nonius; ſed in v. *fatiſcere* idem plenius correctiuſq; ſub Pacuvij nomine. Vide DVLORESTEM Pacuvij.

EPIGONIS.

*

Nonius, pro *ultus fuero.* *Qui, niſi genitores* * *ulſo, nullum meis dat finem miſeriis.*

*

Idem. *Age, age, amolire, amitte, cave veſtem* * *attigas.*

Fateor;

*

Fateor: ſed cur propter te pigrem hæc, aut huius dubitem parcere capiti? Nonius in *pigrare.*

*

Sed jam Amphilochum huc vadere cerno, & nobis datur bona * *pauſa loquendi.* Idem.

*

Apud abundantem antiquam amnem, & rapidas undas Inachi. Nonius in *amnis fem. gen.*

*

Quibus oculis quiſquam noſtrum poterit illorum obtui Voltus, quos jam ab armis anni * *porcent.* – Idem.

*

Et nonne Argivos fremere bellũ, & velle ‡ *vi* * *vulgum videt?* ‡ F. *vim* Idem.

*

Maneas adhiſante exſulio macte Pelopis externis. Idem in *mactare.*

Gravi hic, ſi quis alius, plagâ mactatus atque affectus locus.

*

Viden' ut te impietas ſtimulat, nec * *moderat metus?* Idem.

*

Quid ceſſo ire ad eam? hem, præſtò eſt, ‡ *camo* * *collum gravem.* † Divinabat Mercerus, *quam amo c.* Idem.

*

Eloquere, properè, ac pavorẽ hunc meum * *expectora.* Idem.

Vide, num huc præterea referri quædam debeant, quæ infra *Erigona* perperam fortaſsis adſcribuntur: & nũ vicissim repeti hinc nõnulla poſsint, Fabulæ iſti poſtliminio reſtituenda. Viderint, inquam, qui capillum promittunt.

EPINAVSIMACHE.

*

Cariſ.l.1. *Martes armis duo congreſſos crederes.*

*

Ibid. *Incurſio ita erat acris.*

*

Priſc. l.6. *Luciferâ lampade exurat* † *Iovis arietẽ.* † i. e. *Iupiter.*

*

Nonius. *Mors amici ſubigit, quæ mihi eſt * ſenium multo acerrimum.*

*

Idẽ, pro *exercitus.* *Et contra, quantum obfueris, ſi victus ſies,*
*Conſidera, & quò revoces ſummam * exerciti.*

*

Idem in *anima.* *Vt nunc cùm animatus iero, ſatis armatus ſum.*

*

Idem in *multos.* *Probis probatum potiùs, quàm multis fore.*

*

Idem. *Proin tu id cui fiat, non qui facias, * compara.*

*

Idem. *Quod ſi procedit, neque te, neque quenquam arbitror*
*Tuæ * pœnitnrum laudis; quam ut ſerves, vide.*

*

Idem. *Vbi non terricula tua ſunt?* * Al. *terricula cita.* Merc. ed. *terriculata.* unde illud, *terricula tua.*

*

Idẽ, *amnis fem. gen.* *Sanguine undâ ſalſo ſanctam obtexui Scamandriam,*
Atque acervos altâ in amni corpore explevi hoſtico.

Ab

*

Ab claſſe ad urbem tendunt, neque quiſquam poteſt Idem, *accuſativus*
Fulgentium armûm armatus ardorem obtui. *pro genit.*

*

*Nec perdoleſcit * fligi ſocios morte, campos contegi.* Idem.

*

Tamen haud fatiſcar, quin tuam implorem fidem. Idem in *fatiſcere* & *fatiſcitur.*

*

Primores procerum revocarent nomina, niſi
*Eſſet quis qui armis ſecum vellet * cernere.* Idem.

*

Item ad mœſtitiam mutam infantium quadrupedum. Idem in *mutus.*

*

Eos mortalis fœnis lib. x. miſeror ſæpè ſtuditos volo. Idem, *accuſativus pro genit.*

Depravatiſſimè ſic nuper edidit Mercerus. Antiquæ edd. *fœnis libro decimo. Meſereor.* Nec multum abit Iuniana. Ego locum prorſus depoſitum judico.

ERIGONA.

*

*Sapimus * animo, fruimur * animâ: ſine animo anima eſt debilis.* Nonius.

*

† *Tum autem Ægiſthus ſi me eſſe eodem lecto * comitaſſet patri.* Idem.

† Variè huic loco medentur Critici. Vide Coniectanea.

*

*Quamquam exſangue hoc corpus mihi annis * putret.* Idem.

*

*Ita imperitus * ſtupiditate erumpit ſe, impos conſilij.* Idem.

*

Nonius *genitivus pro ablat.* Idem. — *Locrorum latè viridia & frugum ubera.*

*

Aſſentio: age, nunc tu tuam ‡ progeniem, & ordine.
‡ Ita Mercerus in Notis. Vulgg. *progeniem, & ordinem.* Al. *p. exordire*

*

Idem in *depono.* — *Hoſpitem † depoſita interimes.* † Merc. *depoſitam*

*

Idem. — *Eaque hoc cauſſa, ut ne quis noſtra auribus verba * cleperet.*

*

Idem. — *Ita imperitus * ſtupidate erumpit ſe, impos conſilii.*

*

Idem. — *Sed ubi ad finem ventum eſt, in quo illum fors exſpectabat loco,*
*‡ At quem Oreſtes * gravis ſacerdos ferro prompto † adſtitit.*
‡ Merc. *Atque O.* † Edd. antiq. & Merc. *adſtituere.*

*

Idem in *ſupplicium.* — *Nunc † pergam, ut ſuppliciis placans Cœlitum aras ‡ expleam.* † Ita Fruterius & Lipſius. Vulgg. *pergamus ſuppl.* ‡ F. *expiem.*

*

Idem in *mactare.* — *Quod utinã me ſuis ‡ arcitenens telis mactaſſet Dea.*
‡ *arquitenens*

ERIPHYLA.

*

Priſc. lib. 6. — *Pallas bicorpor anguium ſpiras trahit.*

EVRY-

EVRYSACE.

*

Super Oceani ſtagna alta patris,
Terrarum amfracta reviſam. Nonius in *amfra-ctum gen. neut.* & Varro lib. 6.

*

‡ *Nunc per terras vagus,* exterris regno, exturbatus mari.* ‡ Idem.

*

Tu autē, quod quæro abs te, enoda, & qui ſis explica. Idem.

*

Nam ea oblectat ſpes ærumnoſum hoſpitem,
*Dum id, quod miſer eſt, clam eſſe * cenſet alteros.* Idem.

*

‡ *Iam potero incipiam, & ſine quid vi * contendam ut hinc* Idem.
Comportet texum Salaminem habeam.

‡ Corrupta & exſenſa omnia. ſenſui conſules, non numeris, ſi legas: *Iam petere incipiam; & ſi nequit, vi contendam ut iniquum portet; exin Salamine abeam.*

*

† *Sed atratus tætrâ veſte, & * vaſtitudine* Idem.
Tam deformatus. - † Ex felicisſimâ optimi Merceri coniecturâ; pro monſtris illis: *Sed ut ratuſta, & za-veſte, & vaſtitudine tardæ forma tuis.*

*

Nunquam erit tam immanis, cùm meâ operâ exſtinctum ſciet, Idem.
*Quin * frageſcat.* -

*

Nonius Cap. *de doctorum indagine,* in *apud.* *Apud ipſum* ‡ *adſtas.* ‡ Al. *addiſcas.*

*

† *Diffidam autem ne cidere turbat vulgum ambigua accius evitat, mœros diſiicit.*

†Idem in *vulgus.* † Locus corruptiſsimus. Mercerianæ editionis ſcripturam expreſsi. Nihil hîc ſani. Quomodo mederi poſsit, vide in Coniectaneis.

*

Idem. *Perſuaſit mœror,* * *anxitudo, error, dolor.*

*

Idem, *accuſativus pro genit.* *Heu me miſerum, cùm hæc recordor, cùm illos reminiſcor dies!*

*

Idem. - * *Opinione factum eſt, quanto minùs*
Stirpem educabant, tanto ut reremur magis,
Eos eſſe. -

*

Idem. *Tot tropæa tranſdes, ſummam gloriam evorti ſines*
Tam * *deſubitò?*

*

Idē, *accuſat. ſingul. pro genit. plural.* *Reprime parumper vim* ‡ *citatum quadrupedum.*
‡ Id eſt, *citatûm* pro *citatorum.*

*

Idem. * *Diſertim id unum incommodis deſit meis.*

*

Idem. *Prô Dij immortales! ſpeciem humanam, inuſitatam, egregiam,*
*Indignam clade & * ſqualitudine.*

*

Idem. *Sed memet* * *calvor. vos iſtum, ut juſſi, ocius*
Abſtrahite -

Quem-

*

Quemadmodum impetum occupemus facere ultro in regem. Idem in *occupatus.*

*

*Nihil eſt, ſi autem ad te retardat, ſotium in portu eſt, copiaque ſubſiſtat modo, tu te ipſe effirma & * compara.* Mendoſus multifariàm locus. Idem.

*

ᵃ *Heu mihi, ut etiam hæc ærumna mihi luctum addit luctibus!* Idem in *miſerari,* & in *ſolitatem.*

N. *Quid miſerari id me Euryſacem tuam ſolitatem memoras, formidas tibi: te commiſerebar magis, quam miſerebar mei, & ᵇ multis mei & aliquando vexata generibus.* a Al. *Hei mihi,* b Al. *multis talia & a.* Vnde Delrio, *multi mali a.*

Luculentum, ſed mirè depravatum, fragmentum.

*

*- Ille orbus, * exſpes liberûm.* Idem.

*

* *Ilico inquam † habitat ovis quam propitius.* Idem.

† Al. *habitato, vis quam propius.* Merc. *habitat nobis quã propius.*

*

Atque, ut vides, non tenui de loco. Idem in *locus.*

FIDICINIS, imò FINIDIS.

Vide infra, PHINIDIS.

HECVBA.

*

Veter fatorum terminus ſic juſſerat. Priſc. l.6.

*

Nonius Cap. *de doctorum indagine*, in *apud.* *Apud ipſum* ‡ *adſtas.* ‡ Al. *addiſcas.*

*

† *Diffidam autem ne cidere turbat vulgum ambigua accius evitat, mœros diſiicit.*

† Locus corruptiſsimus. Mercerianæ editionis ſcripturam expreſsi. Nihil hîc ſani. Quomodo mederi poſsit, vide in Coniectaneis.

†Idem in *vulgus.*

*

Idem. *Perſuaſit mœror*, * *anxitudo, error, dolor.*

*

Idem, *accuſativus pro genit.* *Heu me miſerum, cùm hæc recordor, cùm illos reminiſcor dies!*

*

Idem. - * *Opinione factum eſt, quanto minùs*
Stirpem educabant, tanto ut reremur magis,
Eos eſſe. -

*

Idem. *Tot tropæa tranſdes, ſummam gloriam everti ſines*
Tam * *deſubitò?*

*

Idẽ, *accuſat. ſingul. pro genit. plural.* *Reprime parumper vim* ‡ *citatum quadrupedum.*
‡ Id eſt, *citatûm* pro *citatorum.*

*

Idem. * *Diſertim id unum incommodis deſit meis.*

*

Idem. *Prô Dij immortales! ſpeciem humanam, inuſitatam, egregiam,*
Indignam clade & * *ſqualitudine.*

*

Idem. *Sed memet* * *calvor. vos iſtum, ut juſſi, ocius*
Abſtrahite -

Quem.

*

Quemadmodum impetum occupemus facere ultro in regem. Idem in *occupatus.*

*

*Nihil eſt, ſi autem ad te retardat, ſotium in portu eſt, copiaque ſubſiſtat modo, tu te ipſe effirma & * compara.* Mendoſus multifariàm locus. Idem.

*

[a] *Heu mihi, ut etiam hæc ærumna mihi luctum addit luctibus!* Idem in *miſerari,* & in *ſolitatem.*

N. *Quid miſerari id me Euryſacem tuam ſolitatem memoras, formidas tibi: te commiſerebar magis, quam miſerebar mei, &* [b] *multis mei & aliquando vexata generibus.* a Al. *Hei mihi,* b Al. *multis talia & a.* Vnde Delrio, *multi mali a.*

Luculentum, ſed mirè depravatum, fragmentum.

*

*- Ille orbus, * exſpes liberûm.* Idem.

*

* *Ilico inquam † habitat ovis quam propitius.* Idem.
† Al. *habitato, vis quam propius.* Murc. *habitat nobis quã propius.*

*

Atque, ut vides, non tenui de loco. Idem in *locus.*

FIDICINIS, imò FINIDIS.
Vide infra, PHINIDIS.

HECVBA.

*

Veter fatorum terminus ſic juſſerat. Priſc. l.6.

HELENIBVS.

*

Feſtus. *Signa extemplò canere, & tela ob * mœnia offerre imperat.*

*

Idem. *Qui, niſi * probrum, omnia alia indelicta aſtimant.*

ILIONA.

*

Idem. *Aut ſtagnorum ‡ humorem * rimarentur loca.*
‡ F. *humora*, vel *humorûm*, vel *humidorum*, vel *humecta*.

*

Idem. *Ibo ad eam, ut ſciſcam quid velint: valvæ * ſonunt.*
Hoc Iunij margo Pacuvio adſcribit: mei codices non variant.

IONE. [Mss. Priſc. codd. IOE.]

*

Priſc. lib. 10. *Quibuſnam te * aibant ortum locis?* * pro *aiebant*.

*

Idem lib. 6. & Macrob. lib. 6. c. 5. *Ex taurigeno ſemine ‡ ortam fuiſſe, an humano eam?*
‡ Al. *ortum*

*

Priſc. lib. cod. & Cariſ. l. 1. *Cuſtodem aſſiduum Ioni † appoſuit virgini.*
† Al. *inſtituit.*

*

Feſtus. * *Topper, ut fit, patris ‡ tunc eïcit iras.* ‡ Faërnus, *te eiecit foras.* Ful. Vrſinus, *ten' eicit ira?* vel, *pater iſtam eiecit foras.* Feſtus, *Attius in Io.*

MEDEA

MEDEA [EXVLE.]

[Vide quædam huc pertinentia ſuprà, ARGONAVTIS.]

*

*Ego me extollo in abietem, altè ex tuto proſpectans * aucupo.* Nonius.

*

*Primò ex * immani victũ ad manſuetum applicans.* Idem.

*

*- Fors dominatur, neque ulli vita * propria In vitâ eſt. -* Idem.

*

*Principiò * extiſpicum ex prodigiis congruens ars te arguit.* Idem.

*

Niſi ut ‡ aſtu ingenium, lingua laudem, dictis lactem lenibus. ‡ Scal. *aſtu ingenii fingam, laudem, d. l. l.* Idem in *lactare.*

*

† *Tun' dia Medea es, cuius * aditum exſpectans pervixi uſque adhuc?* Idem.

† Ita Paſſeratius: pro quo vulgg. *Tunc Diomedes & cuius.* F. *Tune Diomedes es, cuius a.* & in Fabulæ indice, *Accius Diomede:* non, *Accius Medea.*

*

*Niſi quas terreſtris pontus ſtrages * conciet.* Idem.

*

** Vagant, pavore * pecuda in tumulis deſerunt, Qui nos paſcet poſtea? -* Idem in *pecuda.* & *vagant.*

*

Qui potis eſt repelli quiſquam, ubi nullus eſt cauſandi locus? Idem in *cauſſari.*

Par

*

Nonius. † *Par neci orbificor liberorum leto & * tabificabili.*
† *Pernici orbiſ.*

*

Idem. *Peritè in ſtabulis frenos immittens * feris.* * Id eſt, *equis.*

*

Idem in *horrẽdum.* *Vt triſtis turbinum toleraret hyemes, mare cùm horret fluctibus.*

*

Idem. * *Lavere ſalſis vultum lachrymis.*

*

Idem. † *Exſul, inter hoſtis, * exſpes, expers, deſertus, vagus.*
† F. *Accius Medea exſule: Inter hoſtis,* &c.

*

Priſc. l.7. *Apud vetuſtam turrem.* -

MELEAGRO.

*

Nonius in *ruſpari.* *Vagent ruſpantes ſylvas, † ſectantes feras.*
† Belliſsimè ſic Scaliger; dignumque viſum, quod in contextum reciperetur. Vulgò nimis putidè, *ſextam teſſeras.*

*

Idem. *Quæ * vaſtitudo hæc, aut unde invaſit mihi?*

*

Idem in *herba* pro *palma, vel victoria.* *Gaudent, † currunt, celebrant, herbam conferunt,*
‡ *donant, tenent,*
*Pro ſe quiſque, cum coronâ clarum * conſtat caput.*
† Lipſ. *currum celebrant.* ‡ Al. *dona tenent* * *conſtitit*, ex Cuiaciano Ms. edidit Mercerus. alioqui mallit idem *circumſtat* potiùs, quàm Scaligeri *conluſtrat*. Alij, *connectit.* F. *conveſtit.*

Cuius

*

Cuius exuvias & coronam huic muneravit virgini. Idem, *dativus pro accuſat.*

*

*Erat virile iſtuc, ferre advorſam fortunam * facul.* Idem.

*

* *Frigit fricantem corpus † aërium occultè abſtruſo in flumine.* Idem.

† Al. *actutum.* Merc. ed. *acuum*, ex Ms. Quid ſit, N. L.

*

Frigit ‡ aſtas rubore ex oculis fulgens flammeo. Ibidem.

‡ Gulielmius, *aſtus*, legit.

*

† *Eum ſuum vitæ finem ac fati internecionem fore Meleagro, * torris cùm eſſet interfectus flammeus.* Idem.

† Al. *Tum ſuæ v. f. a. f. i. f. Meleagro, ubi torris eſſet i.*

*

*Remanet gloria apud me; exuvias * dignavi Atalantæ dare.* Idem.

*

*Quis erit, qui non me ſpernens, * incilans probris,*
Sermone indecorans, turpi famâ differet? Idem.

*

*Quam invita * ancillans, dicto obediens viri.* Idem.

*

† *Tum ut eliminor clamore, ſimul ac nota vox ad auris accidit.* † *Timidè* Idem in *eliminare.*

*

Fruges ‡ perhibet grandeſcere. ‡ Al. *prohibet pergrandeſc* Idem in *grandire.*

Labore

*

Nonius. *Labore aut minuat * itiner ingreſſum via.*

*

Idem *levare* pro *minuere.* *Cave laſſitudo poplitum curſum levet.*

*

Idem. *Nunc ſi me matrem * manſues ‡ miſericordia Capſit.* - ‡ Al. *miſeria*

*

Idem. *Heu cor ira * fervit cæcum, amentiâ rapior, † feror.* † Al. *fer orque.*

MENALIPPO. [MELANIPPA.]

*

Cic. Tuſc. 3. & Nonius in *invidit illam rem.* *Quiſnam florem liberûm invidit meûm?*

Sic Cicero. Nonius ad hunc modum:

Unde, aut quis mortalis florem liberûm invidit meûm?

*

Feſtus. *Te eſſe huic * noxa obnoxium.*

*

Idem. *Neque * ratum eſt, quod dicas; neque quæ agitas, ‡ diſcendi eſt locus.* ‡ F. *dicendi.*

*

Idem. *Conſtituit, cognovit, ſenſim conlocat ſe in celſum locũ; Hinc manibus rapere * rodus ſaxeum grãde & grave.*

*

Varro lib. 6. *Incurioſa itaque es, Menalippe, reiicis abs te religionem; ſcrupeam, Imponas.* -

Credite

*

Credite amici morte me imbuturum manus. — Nonius in *imbuere*

*

*Regina, erit tempus cũ hic * torris, quẽ amburi vides.* — Idem.

*

‡ *Obvia amens idque advorſum* aptus, alter in promptu occupat.* — Idem.

‡ Priora hæc manifeſtò depravata. Vide Notas.

*

*En eum aliquis * cette in conſpectum, aut nos, ubi eſt, ducite ad eum.* — Idem.

*

Eſt res aliqua, quæ præſente his priùs maturè inſtitit. — Idem in *præſente his.*

*

*Paratus ſum ubivis petere peſtem, * perniciem.* — Idem.

*

Egone auxilio motus, temerè ut hoſti me animato offeram? — Idem in *anima.*

*

*Hic Melanippum interea traiectus nemorum in * ſalti faucibus.* — Idẽ *ſalti pro ſaltus.*

*

Prò Iupiter! ...... — Feſtus in *pro.*

*

Revolſo ſtipite...... — Idem in *ſtipes.*

In litura hæc apud Feſtum.

MINOTAVRO.

*

Taurigeno ſemine ortum fuiſſe, an humano. — Macrob. lib.6. c.5.

Idem ſuprà, IONE, ex Priſciano. An legendum apud Macrobium? *de Minotauro,* pro *in Minotauro.*

MYR-

MYRMIDONIBVS.

*

Nonius in *pervicacia* & *pertinacia*.

Tu pertinaciam eſſe, ‡ *Antiloche, hanc prædicas;*
Ego pervicaciam aio, † *& à me uti volo.*
Nam pervicacem dici me eſſe, & vincere,
Perfacilè patior; pertinacem nil moror:
Hæc fortes ſequitur; illam indocti poſſident.
Tu addis quod vitio eſt, demis quod * *laudi datur.*

‡ Al. *Archiloche.* † Frut. *& eâ.* Scal. *& hac.* * Scal. *probro.*

*

Idem.

Ego me non peccaſſe, planè oſtendam; aut pœnas * *ſufferam.*

*

Idem, *accuſativus pro genit.*

Mea fata in acie obliti.

*

Idem.

Nolo equidem; ſed tu huic, quem ſcis † *quali in te ſiet* † *quâ*
* *Fidelitate, ob fidam naturam viri*
Ignoſce. –

*

Idem in *mœrtaret, pro mœrentem faceret.* Sed legẽdum, *mœraret*, aut *mœſtaret.*

Quod ſi, ut decuit, ſtares mecum, haut me meus mœraret dolor;
Iam diu inflammarier naves vidiſſent ſuas.

De reſtitutione huius loci, Notas conſule.

*

Idem.

‡ *Claſſes trahere in ſalum, & vela ventorum* * *anima immittere.* ‡ Ita ſcripſi cum doctis. Vulgò eſt, *Laſſis.*

*

Idem in *cernere.*

Regnum tibi permitti malunt: cernam, tradam exercitus.

Iram

*

*Iră † infrenes, obſtes animis, reprimas * confidentiam.* Nonius.
† F. *ni frenes.* Al. *in ferinis.* Sed vide, quàm longè recedat Fabriani codicis lectio: *Iram includant frenis, obſtent a. reprimant c.*

*

*Tua * honeſtitudo Danaos decepit diu.* Idem.

NEOPTOLEMO.

*

*Ubi nihil contra rationem æquam habuit, * aſſenſit ſilens.* Nonius.

*

*Vim, ferociam, animum, atrocitatem, iram, * acrimoniam.* Idem.

*

*Satis jam dictum eſt, neque ego * errantiæ animi pravè morigerabor.* * *Errantia*, id eſt, *error.* Idem.

*

*Dolet, * pudetque Graiûm me, & verò * piget.* Idem.

*

† *Sat in aſtu & fallendo * callet.* † F. *Satin' aſtu.* Idem.

*

Sed quem mihi jungent? cui, quæ cum illo fuerim, dignabor dari? Idem in *dignatus*, i. e. *dignus habitus.*
Secutus ſum optimam Merceri caſtigationem.

*

*Atque adeo valvas * ſonere ſenſi regias.* Idem in *ſonit.*

*

Quid ſi ex Graciâ omne nomen Ilium par nemo reperiri poteſt? Idem, *genitivus pro dativo.*
Optimè Mercerus edidit: *Quid ſ. e. Graciâ omni illius p. n. r. p.*

Ita

*

Nonius in *mactare.* *Ita ut dixi, macte his armis; macte virtute patris.*

Benè Iunius verſum hunc *Neoptolemo* aſſeruit. Apud Nonium enim perperam *Philocteta* legitur vulgò. In libris Mss.eſt, *Opeolempotà*, corruptè, pro *Neoptolemo*, Idem etiam ſic rectè verſum emendabat.

*

Idem, & Gell. lib. 13. c. 3. *Vis veritatis atque * acritas.*

*

Feſtus. † *Decorare eſt ſatiùs, quàm urbem * tenuis.*

† F. *Deos ornare e.* ſenſu optimo: neque aliter Fruterius. Vel, *Decorare eſt ſatius quamobrem t.*

*

Idem. *Haud quiſquam potis eſt * tolerare acritudinem.*

*

Sequens locus in liturâ eſt, ita erutus à Scaligero.

Idem. *Atque ego repercutio * ratibus mare.* * Id eſt, *remis.*

*

Nonius. ‡ *An pro me, Dane, quiete adiutem invenio; hortari * pudet, non prodeſſe id * piget.*

‡ Diſtortiſsimus locus; ſed quem Criticorum curioſa felicitas dextrè integritati ſuæ reſtituit. Legendum enim apud Nonium: *Idem Andromeda: Nec qui te adiutem,* &c. Vide ſupra, ANDROMEDA.

*

Priſc. lib. 13. *Sed queſdam.*

NIPTRIS.

*

Nonius. *Inde advenio montem Oetam, ſcrupoſam * ſpecum.*

* Priſcianus lib. 6. citat ex Pacuvij Niptris hæc verba: *Advenio in ſcrupoſam ſpecum.* Ex quibus ſuſpicio eſt, perperam Accio hunc locum à Nonio abſcribi. Quare nos ſuo loco repoſuimus. Vide Pacuviana, pag. 66.

NYC-

NYCTEGRESIA. [Al. NYCTEGERSIA.]

*

† *Lubet nunc attentare*, † *lubet nunc animo* * *ruſpari Phrygas.* Nonius.

† Ita omnino ſcribendum; non, *Iube n. a. iube n. a. r. Ph.*

*

Claſſis adit, clauditur, * *fervit.* Idem.

*

Cuncta * *expedibo*; *id modò juſiurandum date.* Idem.

*

Illos ſuapte induxit virtus; *tu laudem illorũ* * *levas?* Idem.

*

Cuius vos * *tumulti cauſſa accierim*, *& quid parem, advortite.* Idem.

Mendoſiſſimè vulgò conceptus hic locus.

*

Scandit ora laterum * *texta Volcani vorax.* Idem.

Variè medetur huic loco. Vide Notas. Non malè, *Scandit aura.*

*

Id quod facis, gratum & * *grave eſt.* Idem.

*

Aut ego illum eripiam, aut illi pœnas * *ſufferam.* Idem.

Hoc Fragmentum huc revocandum fide Mss. Non rectè Clytemneſtræ adſcribitur.

*

Tune, ‡ *quod ſupereſt*, *ſocium mittis leto*, *an* * *lucti pœnitet?* ‡ F. *quod ſupereſt ſociũm m.* Idẽ, pro *luctus.*

*

Nonius *accuſativus pro genit.* *An ego Vlyſſem obliviſcar unquam, aut quemquam præponi velim?*

*

Sequens Fragmentum Delrio huc etiam refert, cùm Andromachæ Accianæ adſcripſiſſet priùs. Vtrobique perperam: & verè Ennio tribuitur, quod docemus in Notis.

Idem. *Annos malos multoſque * longinquè à domo*
*Bellum gerentes * ſummum ſummâ induſtriâ.*

OENOMAO.

*

Nonius in *obſcænum*, & in *favor.*
Vos ite actutum, atque opere magno edicite
Per urbem; ut omnes qui arcem aſteumque accolunt
Cives, ominibus fauſtis auguſtam adhibeant
** Faventiam. ore * obſcæna dicta ſegregent.*

*

Idem in *ſeges.*
Ferte antè Auroram radiorum ardentum indicem,
*Cùm ſomno in * ſegetem agreſtis cornutos cient,*
Vt rorulētas terras ferro † fidas † Sic libri. Scal. *roſidas.*
Proſcindant glebas, arvoque ex molli excitent.

*

Feſtus, & Nonius in *numerum.*
Ego ut eſſem adfinis tibi, non ut te extinguerem,
Tuam petij gnatam. ‡ numerò te expurgat timor.
‡ Aliàs apud Nonium: *numerò te expurgaſti. Numerò,* id eſt, *citò.*

*

Nonius. *Quemcunque inſtiteram * grumum, aut præciſum jugum.*

Saxum

*

*Saxum id facit * anguſtitatem , & ſub eo ſaxo exu-berans* Nonius.
Scatebra fluvia eradit rupem.

*

*Praſto etiam adſum; exprome, quid fers; nam te lon-go * itere cerno vadere.* Idem.

*

Coniugium ‡ Tiſis patere ad te itiner tendere. Idem.
‡ Al. *ciſiis.* Delrio, *Piſis.*

*

*Atque hanc poſtremò Solis * uſuram cape.* Idem.

*

*Horrida * honeſtitudo ‡ Europæ principium primum ex loco.* Idem.
‡ Locus mendoſus.

*

*Atque ea coniecturâ * auguro.* Idem.

PARIDE.

[Suſpectum. Vide Notas.]

*

* *Frena ‡ theſauri equorum accommodant.* Nonius.
‡ Scal. *tenſariꝫ.* Merc. *terſa ori.*

PELOPIDIS.

*

*Nam me † ut credam ex tuo eſſe conceptum * ſatu,* Nonius.
Vt argumenta redigunt animum, & ‡ commovent.
† Sequor Merceri manum & codices. Vulgò, *N. m. heredem.* ‡ *commonent.*

*

Nonius. - *Et te ut triplici* lætarem bono.*

*

Idem, pro *luctus.* *Ceſſo ire hinc, & rapere * luctĩ veſtẽ in leto coniugis?*

*

Gell. lib. 2. c. 6. & Nonius in *ſqualere*. itemque Macrob. lib 6. c. 7. *Eius ſerpentis ſquamæ ſqualido auro & purpurâ*
† *Prætextæ.* - † Nonius, *textæ.*

*

‡ Servius P. Danielis. ‡ *Nec tibi me in hac re gratari decet.*

*

† Marc. Capella lib. 3. † - *Stimulóve cor meum.*

PERSIDIS.

[Præter Delriana ſuper hoc Titulo, vide quædã in Notis.]

*

Priſc. De verſib. Comic. *Satin' ut quem cuique tribuit Fortuna ordinem?*
Nunquam ulla humilitas ingeniũm infirmat bonum.

PHILOCTETE.

*

L. Apuleius De Deo Socrat. Mar. Victorin. lib. 2. & Io. Saliſber. Polycratici lib. 6. c. 18

Petita hæc eſſe ex Tragœdiæ principio, teſtatur Apuleius.

Inclute, parvâ prædite † patriâ; † Al. *formâ*
Nomine celebri, claroque potens
Pectore, Achivis ‡ claſſibu' ductor, ‡ Al. *claſſibus auctor.* Sic Mar. Victorin. ſic Mss. Apul. & alij.
Gravis Dardaniis gentibus ultor,
Laërtiade. -

Contra

*

*Contra eſt eundum * cautim, & captandum mihi.* Nonius.

*

Quod ted' obſecro, ne iſthæc aſpernabilem
** Tetritudo mea me ‡ inculta faxit.* ‡ Al. *in inculto* Idem.

*

*Ubi * habet ? urbe, agróne ?* * Id eſt, *habitat.* Idem in *habere.*

*

** Contempla hanc ſedem, in quâ ego novem hyemes*
ſaxo ſtratus pertuli. Idem.

*

- Ubi horrifer
*Aquilonis ſtridor gelidas * molitur nives.* Idem, & Cic. 1. Tuſc. & Fragmẽtum de Metris, Cenſorino adſcriptum.

*

‡ Fortitudinis quædã præcepta ſunt, ac pænè leges, quæ effeminari virum vetant in dolore. Quamobrem turpe putandum eſt, non dico dolere (nam id quidem eſt interdum neceſſe) ſed ſaxum illud Lemnium clamore Philoctetæo funeſtare : ‡ Cic. l. 2. de Fin.

Quod eiulatu, queſtu, gemitu, fremitibus,
Reſonando multum flebiles voces refert.

Huic Epicurus comparet ſe, ſi poteſt : Idem 2. Tuſc. & Nonius in *imbuere.* vbi, *Cum vip.*

Cui viperino morſu vena viſcerum
*Veneno * imbutæ tætros cruciatus cient.*

Sit Epicurus Philoctéta. Si gravis dolor, brevis. At jam decimum annum in ſpeluncâ jacet. Si longus, levis. dat enim intervalla, & relaxat. Primùm non ſæpè : deinde, quæ eſt iſta relaxatio, cùm & præteriti doloris memoria recens eſt; & futuri atque impendentis torquet timor?

*

Cic. Tuſc. 2. Num igitur fortem virum, num magnanimum, num patientem, num gravem, num humana contemnentem potes dicere, aut Philoctetam illum, (quàm te enim malo dicere:) ſed ille certè non fortis, qui

- jacet in lecto humido,

Qui eiulatu, queſtu, gemitu, fremitibus, &c.

Ibid. Adſpice Philoctetam: cui concedendum eſt gementi. ipſum enim Herculem viderat in Oeta magnitudine dolorum eiulantem. Nihil igitur hunc virum ſagittæ, quas ab Hercule acceperat, tum conſolabantur,

Cùm è viperino morſu, &c.

Itaque exclamat auxilium expetens, mori cupiens:

Cic. Tuſc. 2.

Heu, quis ſalſis fluctibu' mandet
Me ex ſublimi vertice ſaxi?
Iam jam abſumor: conficit animam
Vis vulneris, ulceris æſtu.

Difficile dictu videtur, eum non in malo eſſe, & magno quidem, qui ita clamare cogatur.

*

Cic. Epiſt. Famil. lib. 7. ep. 33.

- Pinnigero, non armigero in corpore,
Exerceantur tela, abiectâ gloriâ.

*

† [a] *Pro veſte pinnis membra textis contegit.*

† Fragmētū de Metris Cēſorino adſcriptū

*

‡ Cic. lib. 5. de Fin.

‡ Maximè quidem in hoc quidē genere vis eſt perſpicua naturæ, cùm & mendicitatem multi perpetiantur, ut vivant: & angantur approquinquatione mortis homines confecti ſenectute: & ea perferant, quæ Philoctetā videmus in Fabulis. qui cùm cruciaretur non ferendis doloribus, propagabat tamen vitam aucupio ſagittarum. b *Configebat tardus celeres, ſtans volantes,* (al. *volatiles*) ut apud Attium eſt, *pennarumque contextu corpori tegumenta faciebat.*

a. b. Hinc Scaliger exſculpſit, & duos verſus connexuit;

Configo

*

Configo tardus celeres, ſtans volatiles,
Pro veſte pennis membra textis contegens.

*

Quis tu es mortalis, qui in deſerta Lemnia
*Et * teſca te adportas loca?*

* Feſtus in *teſca*, & Varro l. 6 ex Scaligeri caſtigatione, hæc & ſequētia.

Accij hunc verſum apud Varronem ex Feſto corrigit Fulvius Vrſinus; Varronemq; ipſum, hoc modo:

Quis tu es mortalis, qui in deſerta & teſca te adportes loca?

Loca enim quæ ſint deſignat, cùm dicit: *Hephæſti lares* &c. Nam verbum *præſtolare* ita mutat. *Lemnia* verò, quod bis poſitum eſt, videtur ei à malâ manum adiectū.

*

- Qui Lemni aſpera
Teſca tuere & celſa Cabirum
Delubra tenes, myſteriaque
Priſtina caſtis concepta ſacris.

*

Et Volcania templa ſub ipſis
Collibus, in quos delatu' locos
Dicitur alto ab † limine cœli, † Al. *lumine*
Ætneâ vi ſpirante, vapor
Fervidus; unde ignis mortalibus
Diviſſe cluet doctu' Prometheus Cic. 2. Tuſc.
Clepiſſe dolo, pœnaſque Iovi
Fato expendiſſe ſupremo.

Varroniana, ex quibus iſtam anapæſticam coronidem ex Choro Attij & reliqua elicuit ac concinnavit Scaliger, hæc ſunt:

Loca quædam agreſtia, quòd alicuius dei ſunt, dicuntur *Teſca*. Nam apud Attium in Philoctete, *Lemnia quis tu*

*

mortalis, qui indeſerta & teſca te apportes loca? Loca enim, quæ ſunt, deſignat cùm dicit *Lemnia.* † *Præſtolare & celſa Cabirum delubra tenes, myſteriaque priſtina caſteis concepta ſacreis.* Deinde, *Volcania tem; la ſub ipſeis collibus; in quos delatus locos dicitur alto ab limine cœli.* Et Nævius, (hinc facit Scaliger, *Ætnaâ vi) Expirâte vapore vides unde ignes cluet mortalibus ‡ divis.*

† Al. *Preſto litora rara excelſa.* Item: *Lemnia pere eſto litor arat.*

‡ Al. *divus*

Cætera quæ ſequuntur, & ſuperioribus coniunxit, petita ſunt ex Cicerone; apud quem ita leguntur, lege metricâ non admodum religiosè obſervatâ:

Vnde ignis † lucet mortalibus clam diviſus: eum doctus Prometheus clepſiſſe dolo, pœnaſque Iovi fato expendiſſe ſupremo.

† Al. *elucet.* quod fuit antiquitus, *cluet.*

Turnebus hexametros conſtituit, & tanquam ex Nævio ſint, perperam producit.

Varro l.6 & Servius P. Danielis, in 9 Æneid.

- Reciproca tendens
Nervo equino ‡ concita tela. ‡ Scal. *condita t.*

*

‡ Macro. lib.6. c.1.

‡ *Quem neque tueri contra, nec affari queas.*

*

Idem lib. 6. cap. 5.

- Heu Mulciber
Arma ignavo invicta es fabricatus manu.

*

Ibidem.

Caprigenum trita ungulis.

*

Quintil. lib.5.c.10

† *Si imperaſſes tibi, ego nunc non eſſem miſer.*
† Al. *Si par tibi eſſes, non ego n. e. m.*

Philoctecta loquitur Paridi.

*

Nonius.

- Cui poteſtas ſi detur, tua
* *Cupienter malis membra diſcerpat ſuis.*

Agite,

*

Agite, ac, volnus ne ſuccuſſet greſſus, cautè ingredimini. — Idem in *ſuccuſſare.*

*

Phrygiam mitiorem eſſe immani Græciâ. — Idem in *immane.*

Ita ſcripſiſſe Attium perſuadet mihi elegantiſsimus Merc. Edd. vulgg. inſulsè, *Phrygiam minorem eſſe immanem Græciam.*

*

Ita, ut dixi, macte his armis, macte virtute patris. — Idem in *mactare.*

Hunc verſum ex Accij Neoptolemo eſſe, rectè monuit Iunius. Recurre ad eam Fabulam.

*

Dracontem Accius in Philoctetâ, quod utique venit à nominativo *hic dracon.* — Cariſ. lib. 1.

*

*Loca aſpera, ſaxa * teſca tuor.* — Feſtus.

Scaliger Attio tribuit, & Delrio Philoctetæ adſcripſit. Ægrè aſſentior. Vide Feſtum.

PHINIDIS. [FINIDIS, Mss.]

*

† *Ac ubi curvo litore ‡ latrans* — † *Hac* ‡ Al. *latratu* — Nonius.
*Unda ſub undis labunda * ſonit.*

*

Simul & circum magna ſonantibus — Idem.
Excita ſaxis ſæva ſonando
† *Crepitu clangente * cachinnat.* — † Al. *Cum crepitu*

*

*Aut ſæpè ex humili ſede * ſublima advolant.* — Idem.
* Merc. ed. *ſublima evolat.*

Neque

*

Nonius. *Neque ulla* † *curas* * *finis interea datur.* † Id eſt, *cura.*

*

Idem. *Salſis cruorem guttis lachrymarum* * *lavit.* Al. *lavi.*

*

Idem. † *Abtorque proram, ac ſuppa tortas* * *copulas.*
† *Obtorque,* Paſſerat. De cæteris, in Notis.

*

Idem. *Qua* ‡ *veat* ‡ *grafo tibi* * *congenerat gentium aut generum affinitas.*
‡ Sic fide membranarum ſuarum edidit Mercerus. De ſcripturæ morbo conſtat: de medicinâ [illegible]cim. Sed videbimus in Notis.

*

Idem. † *Sevenis ſterilē eſſe illius operâ,* * *medicinâ autumans.*
† Ita Mercerus è libris: &, *Finidis.* Vulgò eſt, *Phœniſſis.* Corruptela huius loci, mira Criticos vaticinari adegit. Vide Coniectanea.

*

Feſtus. *Tacete, & tonſillas littore in lavo edite.*

PHOENISSIS.

*

Priſc. De verſ. Comicis.
Sol, qui micantem candido curru atque equis
Flammam citatis fervido ardore explicas,
† *Quianam tam adverſo augurio & inimico omine*
Thebis radiatum lumen ‡ *oſtendis tuum?*

† I. e. *cur.* Quod qui non intellexerunt, variè interpolarunt. Legitur enim al. *Quam natum,* al. *Quia natum,* al. *Quique natum.* ‡ Alias *oſtentum* in membranis legi, annotat Delrio.

*

Nonius. * *Viciſſitatemque imperitandi tradidit:*

Ne

*

*Ne eorum * dividiæ ‡ diſcordiæ diſſupent* Nonius.
Et diſturbent tantas & tam opimas civium
Divitias. -
‡ Ita libri ſcripti & antiquæ edd. non, *dividiæ diſcordes.*

*

Iuſſit proficiſci exſulium quovis gentium, Idem.
*Ne ſcelere tuo Thebani * vaſteſcant agri.*

*

*Egredere, exi, effer te ex urbe, * elimina.* Idem.

*

‡ *Obit nunc veſtra mœnia, & omnis * ſaucios* Idem.
Conviſit, ut curentur diligentiùs.
‡ Amplectimur ſcripturam Merc. Vulgg. *Vbi n.*

*

*Delubra cœlitum, maris * ſanctitudines.* Idem.

*

Incuſant ultrò, à fortunâ opibuſque omnibus Idem.
*Deſertum, abjectum, afflictũ ex animo * expectorant.*

*

Gnatus ‡ virtute ſceptrum potiretur patris. Idem, *potior illam rem.*
‡ Merc. ed. *ut tute.*

*

*Ibi fas, ibi cunctam antiquam * caſtitudinem.* Idem.

*

*Ab dracontis ſtirpe armatâ exortus, genere * antiquior.* Idem.
Hæc lectio nobis arridet. Alij aliter.

*

*Quæ ego cũcta eſſe fluxa in meâ re * creperâ comperi.* Idem.

*

Num pariter videor ‡ patris veſci præmiis? ‡ F. *partis* Idẽ, *veſci* i. e. *uti.*

PRO-

*

Nonius. *Neque ulla † curas * finis interea datur.* † Id eſt, *curæ.*

*

Idem. *Salſis cruorem guttis lachrymarum * lavit.* Al. *lavi.*

*

Idem. † *Abtorque proram, ac ſuppa tortas * copulas.*

† *Obtorque,* Paſſerat. De cæteris, in Notis.

*

Idem. *Quæ ‡ veat ‡ grafo tibi * congenerat gentium aut generum affinitas.*

‡ Sic fide membranarum ſuarum edidit Mercerus. De ſcripturæ morbo conſtat: de medicinâ [illegible]cin. Sed videbimus in Notis.

*

Idem. †*Sevenis ſterilē eſſe illius operâ, * medicinâ autumans.*

† Ita Mercerus è libris: &, *Finidis.* Vulgò eſt, *Phœniſſis.* Corruptela huius loci, mira Criticos vaticinari adegit. Vide Coniectanea.

*

Feſtus. *Tacete, & tonſillas littore in lævo edite.*

PHOENISSIS.

*

Priſc. De verſ. Comicis.
Sol, qui micantem candido curru atque equis
Flammam citatis fervido ardore explicas,
† *Quianam tam adverſo augurio & inimico omine*
Thebis radiatum lumen ‡ oſtendis tuum?

† I. e. *cur.* Quod qui non intellexerunt, variè interpolarunt. Legitur enim al. *Quam natum,* al. *Quia natum,* al. *Quique natum.* ‡ Alias *oſtentum* in membranis legi, annotat Delrio.

*

Nonius. * *Viciſſitatemque imperitandi tradidit:*

Ne

*

*Ne eorum * dividiæ ‡ diſcordiæ diſſupent* Nonius.
Et diſturbent tantas & tam opimas civium
Divitias. -

‡ Ita libri ſcripti & antiquæ edd. non, *dividiæ diſcordes.*

*

Juſſit proficiſci exſulium quovis gentium, Idem.
*Ne ſcelere tuo Thebani * vaſteſcant agri.*

*

*Egredere, exi, effer te ex urbe, * elimina.* Idem.

*

‡ *Obit nunc veſtra mœnia, & omnis * ſaucios* Idem.
Conviſit, ut curentur diligentiùs.

‡ Amplectimur ſcripturam Merc. Vulgg. *Vbi n.*

*

*Delubra cœlitum, maris * ſanctitudines.* Idem.

*

Incuſant ultrò, à fortunâ opibuſque omnibus Idem.
*Deſertum, abjectum, afflictũ ex animo * expectorant.*

*

Gnatus ‡ virtute ſceptrum potiretur patris. Idem, *potior illam rem.*

‡ Merc. ed. *ut tute.*

*

*Ibi fas, ibi cunctam antiquam * caſtitudinem.* Idem.

*

*Ab dracontis ſtirpe armatâ exortus, genere * antiquior.* Idem.

Hæc lectio nobis arridet. Alij aliter.

*

*Quæ ego cũcta eſſe fluxa in meâ re * creperâ comperi.* Idem.

*

Num pariter videor ‡ patris veſci præmiis? ‡ F. *partis* Idẽ, *veſci* i. e. *uti.*

PRO-

PROMETHEO.

*

Prometheus ad Caucaſum affixus.

Cic. 2. Tuſc. Ciſsimulat auctorem Tullius. Ex Æſchylo tamen trāſlatos conſtat; & quidē ab Attio. ſub cuius nomine Nonius locum ex his producit; meminitq; præterea Attianæ huius Fabulæ in v. *gelus*; ſubſcribente Priſciano.

Titanum ‡ ſoboles, ſocia noſtri ſanguinis, ‡ *ſuboles*
Generata cœlo, adſpicite religatum aſperis
Vinctumque ſaxis; navem ut horriſono freto
Noctem paventes timidi adnectunt navitæ:
Saturnius me ſic infixit Iupiter,
Ioviſque numen Mulcibri adſcivit manus.
Hos ille cuneos fabricâ crudeli inſerens
Perrupit artus: quâ miſer ſolertiâ
Tranſverberatus, caſtrum hoc furiarum incolo.
Iam tertio me quoque funeſto die,
Triſti advolatu aduncis lacerans unguibus
Iovis ſatelles paſtu dilaniat fero:
Tum † jecore opimo farta & ſatiata affatim, † *iecure*
*Clangorem fundit vaſtum, & * ſublimè ‡ advolans*
Pinnatâ caudâ noſtrum adulat ſanguinem.
Quum verò adeſum inflatu renovatum eſt jecur,
Tum rurſus tætros avida ſe ad paſtus refert.
Sic hunc cuſtodem mæſti cruciatus alo,
Qui me perenni-vivum fœdat miſeriâ.
Namque, ut videtis, vinclis conſtrictus Iovis,
Arcere nequeo diram volucrem à pectore.
Sic me ipſe viduus † peſtes excipio anxias,
Amore mortis terminum anquirens mali:
*Sed longeà * leto numine aſpellor Iovis:*
Atque hæc vetuſta, ſæclis glomerata horridis,
Luctifica clades noſtro infixa eſt corpori;
Ex quo liquatæ Solis ardore excidunt
Guttæ, quæ ſaxa aſſiduè inſtillant Caucaſi.

* Al. *lato*, malè.

* Hæc & ſequentem verſum producit Nonius in *adulatio*.
‡ Al. *avolans*. † *noctes* habet Scal. Comment. in Diras.

*

Atqui, Prometheu, te hoc tenere exiſtimo,
Mederi poſſe rationem iracundiæ.

Promethus. — Idem Tuſc. 3.

Siquidem qui tempeſtivam medicinam admovens
Non adgraveſcens volnus illidat manus.

*

- Tum profuſus flamine hyberno gelus. — Nonius, *gelus maſc. gen.* & Priſc. l. 6.

STASIASTIS, vel TROPÆO.

*

† *Lib. i.* * *corporare abs tergo es auſus.* — Nonius.
† F. *Vbi corp.* vel, *Liberos corp.* vel, *Tropæo Liberi*: C.

*

‡ *Tum ſibi deloi de lore hoc anima corpus* * *liquerit.* — Idem in *liquidum.*
‡ Contaminatiſsimus locus. Mss. alij libri, *Tum libida del ide lore h.* Concurrite arioli.

*

Volnere tætro deformatum ſuo ſibi * *lautum ſanguine tepido.* — Idem.

*

Non vides, quam turbam, quoſve fluctus concites? — Idem.

TELEPHO.

*

Iam jam ſtupido Theſſala ſomno
Pectora langentque, ſenentque.

His videntur continuò annectenda: — Priſc. l. 10

Iam jamque Auroram
Rutilare procul cerno.

nullius tamen Fabulæ mentione factâ. — Varro lib. 6. ex eodem Poëta,

Nam

*

Macrob. lib.6. c.1. *Nam ſi à me regnum Fortuna atque opes*
Eripere quivit, at virtutem non quiit.

*

Nonius. *- Quem ego ubi adſpexi, virum*
Memorabilem intui viderer, ni veſtitus tæter,
** Mæſtitudo, vaſtitudo prædicarent hominem eſſe.*

Non vacare inſigni mendo hic locus videtur.

*

Idem in *properiter*, & *fuga*, & *molle*. *- Remiſque nixi, properiter navem in fugam*
† Tradunt, ſubter ſaxa ad lævam, quà ‡ mons mollibat mare.

† *Tranſdunt*, Merc. ed. ‡ *montem*, vult Scal. minùs benè.

*

Idem. *Nunc tu in re * creperâ tuâ quid capias conſilij, vide.*

*

Idem. *Proinde iſta hæc tua aufer * terricula, atque animum iratum comprime.*

*

Idem. *- Studiumque * iteris reprime.* * i. e. *itineris.*

*

Idem, *augura* pro *augur.a.* *Pro certo arbitrabor ſortis oracla, adytus * augura.*

*

Idem. *Profectò haudquaquam eſt ortus ‡ meliori * ſatu.*

‡ *Mediocri ſ.* Ms. c. De hoc loco conſulendus in Animadverſ. Iunius.

*

Idem in *cuius* & *cuiatis*. *Qui neque cuiatis eſſet, unquam potuimus multa erogitantes † ſciſcere.* † Al. *reſciſcere*; item, *ſcire.*

Nam

*

Nam etſi opertus ſqualitate eſt, luctuque † *horrificali.* Nonius in *ſqualor.*
† F. melius, *horrificabili.*

*

Ære atque ferro * *fervere, igni, inſignibus Florere.* - Idem.

*

Nam is demùm miſer eſt, cuius nobilitas miſerias nobilitat. Idem in *nobile.*

*

* *Flucti cruoris volverent mihi.* * i. e. *fluctus.* Idem.

*

Quantam Tyndareo gnata, & Menelai domus
Molem excitarit belli, paſtorq; ‡ *illius.* ‡ *Ilius.* Priſc. De verſib. Comic.

TEREO.

*

Tereus indomito more atque animo barbaro
Conſpexit in eam, † *amore vecors, flammeus, &*
Depoſitus: facinus peſſimum ex dementiâ
Confingit. - † *a. vecors flammeo,* Nonius in *deponere.*

*

Video ego te, mulier, more multarum utier,
Vt vim contendas tuam ad majeſtatem viri. Idem in *contendere,* & *multos.*

*

O ſuavem linguæ ſonitum, ô dulcitas ‡ *conſpirantis animæ.* Nonius.
‡ Al. *conſpiritum.* Mss. *conſpiratũ.* è quo docti, *conſpirantis.*

k † *Deum*

*

Nonius bis. † *Deum Cadmo generatum* † *Semelâ* * *affare*, & † *famulanter pete.*

† Coniicit Delrio, *Deum Cadmigenam, natum Semelâ, aff.* Fabri Cod. *ſimul aff.* Al. *ſemel.* Vulgò, & apud H. Steph. corruptiſſimè legitur hic locus. Vide in *famulanter*, & *affari*.

*

Idem. *Atque id ego ſemper mecum ſic agito &* * *comparo,*
Quo pacto magnam molem minuam. -

*

Idem. *Alia hic* * *ſanctitudo eſt, aliud & nomen & numen Iovis.*

*

Idem. ‡ *Fama, non nobilitas alta ex ſtirpe, præclarè* * *vagat.*

‡ Sic rectè à nobis conſtitui putamus locum aliàs diſtortum ac involutum. Vulgò, *Fama nam nobilitas lata e. ſt.* Al. *Flamma*, & in fine *præclarè viget, vagat.*

*

Idem in *ferus & ferox.* *Novus novo* † *habitu, advena*
Animo audaci in medium proripit ſeſe ferox.

† Ita ſcripſi cum Mercero. Vulgg. nullo ſenſu, *dabunt.*

*

Idem in *occupatus.* ‡ *Sed ubi clamor is regem auferre ab reginâ occupo puerum.* ‡ Ex feliciſsimâ caſtigatione Iunij; qui nomen Fabulæ corruptiſsimo apud Nonium loco vindicavit: *Idem Tereo*, legens, pro *fidem per eos*, &c. Merc. edit. *Sed niſi clamoris r.*

TRA-

TRACHINIIS.

*

Herculis tunicati ciulatio.

O multa dictu gravia, perpeſſu aſpera, Cic. 2. Tuſc.
Quæ corpore † exanclato atq; animo pertuli. † Al. *exanclavi*, & *exanclata.*
Nec mihi Iunonis terror implacabilis,
Nec tantũ invexit triſtis Euryſtheus mali,
Quantum una vecors Oenei partu edita:
Hæc me irretivit veſte furiali inſcium;
Quæ lateri inhærens morſu lacerat viſcera,
Urgenſque graviter pulmonum haurit ſpiritus:
Iam decolorem ſanguinem omnem exſorbuit.
Sic corpus clade horribili abſumptum extabuit.
Ipſe alligatus peſte interimor textili.
Hos non hoſtilis dextra, non terrâ edita
Moles gigantum, non biformato impetu
Centaurus ictus corpori ‡ inflixit meo; ‡ Al. *infixit*
Non Graia vis, non barbara ulla immanitas,
Non ſæva terris gens relegata ultimis;
Quas peragrans, undique omnem hinc feritatẽ expuli:
Sed femineâ † vi, femineâ interimor manu. † Al. *vir*, ineptè.
O nate, verè hoc nomen uſurpa patri,
Nec me occidentem matris ſuperet caritas:
‡ *Huc arripe ad me manibus abſtractã piis:* ‡ Al. *Heu a.*
Iam cernam, méne an illam potiorem putes.
Perge, aude, nate; illacruma patris peſtibus:
Miſerere. gentes noſtras flebunt miſerias.
Heu! virginalem † me ore ploratũ edere, † Lambin. *more.* F. *Heu,*
Quem vidit nemo ulli ingemiſcentẽ malo! *virginali me*
Sic feminata virtus afflicta occidit? *ore pl. e.*
Accede, nate; adſiſte. miſerandũ adſpice

 Eviſce-

Eviſceratum corpus lacerati patris.
Videte cuncti: tuque cæleſtum ſator
Iace, obſecro, in me vim coruſcam fulminis.
Nunc, nunc dolorum anxiferi torquent vortices:
Nunc ſerpit ardor. ô ante-victrices manus!
O pectora! ô terga! ô lacertorum tori!
Veſtróne preſſu quondam Nemeaus leo
Frendens efflavit graviter extremum halitum?
Hæc dextra Lernā † tatrâ mactatâ excetrâ † Al. *tatram*
Placavit? hæc bicorporem afflixit manum?
Erymanthiam hæc vaſtificam abiecit beluam?
Hæc, ‡ è Tartareâ tenebricâ abſtractū plagâ, ‡ Al. *à*
Tricipitem eduxit Hydrâ generatum canem?
Hæc interemit tortu multiplicabili
Dracontem, auriſeram obtutu † obſervantem arborem? Al. *adſervantem*
Multa alia victrix noſtra luſtravit manus.
Nec quiſquam è noſtris ſpolia cepit laudibus.

*

Scaligero Coniectan. Varronian. lib. vi. ex Attij Trachiniis videtur:

*

Varro lib. 6. ‡*Rectè perfecteis ſacreis volt accipi.* ‡ Al. *Ritè p.*

THEBAIDE.

*

Nonius in *nitidāt.* † *Quip id Circæo fonte advenient mundulæ nitidantur vulgo, pripendantur ſoni.*

† Hæc lectio eſt antiquar. editt. Al. *Quin idcirco fonte adveniunt m. n. vulgo qua prepediuntur vi ſoni pedum.* Merc. è libris Mss. *quadripedantur ſoni pedum.* Quæ veſtigia ſunt veræ lectionis, *quadrupedantum ſonipedum.* Priora emendant docti, *Cùm è Dircæo fonte adveniunt.* In reliquis, mihi *mundulè nitidantur* videtur ſcribendum.

TROA-

TROADIDVS.

*

Saxo fruges frendas. Nonius in *fremere* & *frēdere.*

Idem videtur quod alibi è Troadibus citatum reperi:

‡ *Nocturnam ſaxo fruges franges torridas.* Servius Fuldanus in 1. Æneid.

‡ F. *Nocturna in ſaxo f. frendes t.* vel, *Nocturna ſaxo f.*

*

Sed utrum terramotus, ſonitusve inferûm
Pervaſit auris inter ‡ tonitra & turbines? ‡ *tonitrua* Priſc. l. 6.

*

Huc refert Delrio incertum illud:

- Nam neque pretio,
Neque amicitiâ, neque vi impelli, neque prece ‡ quita ſum. Diomed. lib. 1. cap. *de corruptis ſive anomalis verbis.*

‡ Ita ille: ſed in exemplaribus eſt, *quitus ſum.*

EX INCERTIS ATTII FABVLIS.

*

*Neque vi tantâ quiſquam eſt, neque tam abundans fortunis * ferox.* Nonius.

*

Nullum eſt ingenium tantum, neque cor tam ferum, Idem in *labaſcor,* pro *labo.*
Quod non † labaſcatur linguâ, miteſcat malo.

† *labatur* Scaliger. F. *labaſcat,* vt verſus conſtet.

*

‡ *Pars frena terſa ori equorum accomodant.* Idem in *frenos* & *frena.*

‡ Ex divinatione Merceri. Alij legunt, *Imparia frena tenſarij e. a.* Vulgò aliter. Vide ſupra pag. 133.

*

Varro l.6 de L. L. - *Pervade polum*
Splendida mundi ſidera bigis
Continuis ‡ *ſe cœpit ſpoliis.* ‡ Scal. *ſex apta ſignis.*

*

Eodem. *Iamque Auroram rutilare procul cerno.*

*

Eodem. † *Oblivio lavet, quod incidit invidendũ.* † Al. *Obviolavit*

*

Eodem. *Citiùs Orion pateſit.*

*

Eodem. *Myſtica ad dextram per vada vecti.*

*

Eodem. *Multis nomen veſtrum numenque ciendo.*

*

Eodem. ‡ *Rectè perfectis ſacris vult accipi.* ‡ Al. *Ritè*

*

Feſtus. *Cùm virginali* * *mundo clam* † *pater.* † *patre.*

*

Idem. *Sed jam propellunt* * *rates ſolum.*

*

Idem. * *Repudio eiecta ab Argis jamdudum exſulo.*

Videtur ex Medeâ eiuſdem eſſe, atque ex eius perſonâ dici.

*

Idem in *reſes.* *Odi reſiduos,* ‡ *ſumno deditos atque inertes.* ‡ pro. *ſomno.*

Ita reſtituitur hic locus. apud Feſtum in liturâ eſt.

*

Idem. *Si ritè ad patriam ſalvus & * ſoſpes perveniſſet.*

Etiam hic locus ibidem in liturâ.

Iam

*

*Iam hanc urbem ferro * vaſtam faciet Peleus.* Feſtus.

*

* *Quadrurbem Athenas* Attius appellavit, quòd ſcilicet ex quatuor urbibus in unam domicilia contulerunt, Braurone, Eleuſine, Piræo, Sunio. Idem.

*

Cuſtodem aſſiduum Ioni appoſuit virgini. Cariſ. l. 2. & Priſc. l. 6. Vide in IONE.

*

‡ *Nam neq́; pretio, neque amicitiâ, neque vi impelli, neque prece quitus ſum.* ‡ Diomed. l. 1.

*

Unde omnia perdiſci ac percipi queuntur. Ibidem.

*

Gradus eliminat. Quintilian. lib. 8. c. 3.

*

Multa inventa expertaq́; ex hoc ſunt bona. Priſc. l. 8.

*

Non calidâ latice lautus. Idē lib. 5.

*

† *An hæc jam obliti ſunt Phryges?* † Ruffin. de Metris.

*

‡ *Quinam Tantalidarum internecioni modus*
Paretur? aut quanam umquam ob mortem Myrtili
Pœnis luendis dabitur ſatias ſupplicij? ‡ Cariſ. l. 1. & Cic. de Natur. Deor. 3.

*

* *Quorum genitor fertur eſſe ops gentibus.* *Priſc. l. 7 & Caper; qui ſic variat: *Quorũ genitor auxiliũ fuit gentibus?*

Loquitur de Hercule, teſte Priſciano: *ops*, pro, *opem ferens & auxilium gentibus.*

*

Servius Fuldanus 2. Æneid. — *Præfervido fulgore* -
Ardor iniectus Iunonis dextera ingenti incidit.
Nota de Iunonis fulmine.

*

Ibid. *Vnde eſtis nautæ huc hyeme delati?*

*

Cic. l. 3. de Offic. *Multi iniqui atque infideles regno, pauci ſunt boni.*

*

Eodem. *Fregiſtine fidem?* N. *Neque dedi, neque do infideli quoiquam.*

*

Cic. lib 2 de Nat. Deor. Atqui ille apud Attium paſtor, qui navem nunquam antè vidiſſet, vt procul divinum & novum vehiculum Argonautarum è monte conſpexit, primò admirans, & perterritus, hoc modo loquitur:

- Tanta moles labitur
Fremebunda ex alto, ingenti ſonitu & ſpiritu
Præ ſe undas volvit: vertices vi ſuſcitat:
Ruit prolapſa: pelagus reſpergit: profluit.
Ita dum interruptum credas nimbum volvier,
Dum quod ſublimè ventis expulſum rapi
Saxum, aut procellis, vel globoſos turbines
Exiſtere ictos undis concurſantibus:
Niſi quas terreſtres Pontus ſtrageis conciet:
Aut fortè Triton fuſcinâ evertens ſpecus,
Subter radices penitùs undanti in freto
Molem ex profundo ſaxeam ad cœlum eruit.

Dubitat primò, quæ ſit ea natura, quam cernit ignotã: idemque, juvenibus viſis, auditoque nautico cantu,

Sicut

Sicut inciti, atque alacres roſtris perfremunt
Delphini. - item alia multa. -*Silvani melo*
Conſimilem ad aures cantum & auditum refert.

Ergo ut hic primo adſpectu inanimum quiddam ſenſuque vacuum ſe putaret cernere; pòſt autem ſignis certioribus, quale ſit id, de quo dubitaverat, incipit ſuſpicari: ſic Philoſophi debuerant &c.

*

Quomodo nunc quidem eſt, non video, quo pacto *ille, cui in monte Oetæo illatæ lampades fuerint* (vt ait Accius) *in domum æternam patris ex illo ardore pervenerit*. Cic. 3. de Nat. Deor.

*

Ex eâ difficultate illæ *fallaciloquentiæ* (vt ait Accius) malitiæ natæ ſunt. Cic. lib. 4 de Fin.

*

Imò enimverò corpus Priamo reddidi, Hectorē abſtuli. Cic. 1. Tuſc.

*

Scindens dolore identidē intonſam comā (Agamemnō.) Cic. 3. Tuſc.

*

Video ſepolcra dua duorum corporum. Cic. in Oratore.

*

- *Mulier una duûm virûm.* Ibidem.

Inter Attiana etiam retulit Delrio. Sed Ciceronē vide.

Ecquis hoc animadvertit? vincite. Cic. 4. Tuſc. & de Orat. 3

*

Apud Actium non *terminus*, ſed *termen* dicitur. Varro l. 5 de L. L.

*

Obſcænum dictū ab *ſcena*. ea, vt Græci, & Actius ſcribit, *ſcena*. Idē lib. 6.

*

Alvus maſculinè Attius frequenter dixit, quod uſus magis celebravit. Cariſ. l. 1.

*

Cariſ.l.1. *Inimicitiam* Attius dicit.

*

Q. Terẽt. Scaurus de Ortograph. Accius geminatis vocalibus ſcribi naturâ longas ſyllabas voluit.

*

Marius Victorinus Artis Gram. l.1 cap. *De Ortographiâ.* Antiqui conſonantes literas non geminabant, vt in his, *Annius, Lucullus, Memmius*, & cætera his ſimilia, ſed ſupra literam, quam geminari oportebat ſcilicet, Sicilicum imponebant, cuius figura hæc eſt ◡. quod erat ſignum geminandi: ſicut apparet in multis adhuc veteribus ita ſcriptis libris. Iidem voces quæ preſsiore ſono eduntur, *auſus, cauſa, fuſus, odioſus*, per duo *s* ſcribebant, *auſſus, cauſſa, fuſſus, odioſſus*. Iuxtà autem non ponebant *e m:* deinde nec *Alcmenam* dicebant, nec *Tecmeſam*, ſed *Alcumenam* & *Tecumeſſam:* inde Alcumęon & Alcumena tragœdiæ. donec Iulius Cæſar, qui Vopiſcus & Strabo, qui & Seſquiculus dictus eſt, primus de Tecmeſâ ſcripſit tragœdiam ſuam, & in ſcenâ pronunciari juſsit. ACCIVS verò cùm ſcriberet *anguis, angueis* imponebat. Item nec *z* literam, nec *y* in libro ſuo retulit: quia quæ antè fecerant Nævius & Livius, cùm longa ſyllaba ſcribenda eſſet, duas vocales ponebant, præterquam quæ in *i* literam inciderant, hanc enim per *e* & *i* ſcribebant: *Gneius, Pompeius*, &c.

*

Varro l.1 de Origine L. L. teſte Priſc. lib. 1. *Aggulus, aggens, agguilla, iggerunt:* in eiuſmodi Græci & Actius noſter binam *gg* ſcribunt; alij *n* & *g*, quòd in hoc veritatem facilè videre non eſt; ſimiliter *ageeps* & *agcora*.

*

Varro de L. L. l. 9. *Hectorem, Neſtorem* Actius in Tragœdiis largiùs à priſcâ conſuetudine movere cœpit, & ad formas Græcas verborum magis revocare; & à quo Valerius ait, *Actius* HECTOREM *nollet facere*, HECTORA *mallet*.

*

Ovidius lib. 3. de Ponto, eleg. 9.

Auctor opus laudat. ſic forſitan Accius olim
Therſiten facie dixerit eſſe bonâ.

RELIQVIARVM ATTII FINIS.

TRAGICORVM VARIORVM Fragmenta.

* ILII.

[* Poetæ nomen inſolens auribus Latinis, & meritò ſuſpectum. De eo nihil equidem alibi legi.]

EX THEVTRANTE.

*

Flammeam per æthrā † *altè fervidā ferri facē.* † Al. *latè* Macrob. lib. 6. c. 4.

[C.] GRANII.

[Ita Iunius, & Delrio. Vulgò eſt GRAIVS. f. GRACCHVS Vide infrà, & Notas.]

EX PELIADIBVS.

*

Sonat † *impulſa regia* * *cardo.* † *impulſu.* Nonius, *cardo fem. gen.*

MEMORIS. [Al. MEMMII.]

EX HERCVLE.

*

Ferte * *ſuppetias optimi comites.* Fulgentius Placiades.

[C.] IVLII [CÆSARIS STRABONIS.]

EX ADRASTO.

*

Cùm capita viridi lauro velare imperant
* *Propheta, ſancta caſtè qui purant ſacra.* Feſtus.

[SEM-

[SEMPRONII] GRACCHI.

EX THYESTE.

*

Priſc. l. 6. *Merſit ſequentis humidum plantis humum.*

& Fragmentum Cēſorino adjectū.

EX ATALANTA.

*

Priſc. l. 6. *O grata cardo regium egreſſum indicans.*

Q. LVTATII CATVLI.

EX ALCMÆONE.

*

Cic. in Lucullo, ſeu Academic. Quæſt. lib. 4. al. 2

Quid? ipſe Alcmæo tuus, Catule, qui negat cor ſibi cum oculis conſentire, nonne ibidem incitato furore;

Vnde hæc flamma oritur?

& illa deinceps,

Incede, incede: adſunt, : me, me expetunt.

Quid, cùm virginis fidem implorat?

Fer mihi auxilium. peſtem abige à me,
Flammiferam hanc vim, quæ me excruciat.
† Cœrulea incinctæ igni incedunt; † *Cœruleo i. angui i.*
Circumſtant cum ardentibus tedis.

Num dubitas, quin ſibi hæc videre videatur? itemque cætera:

Intendit crinitus Apollo
Arcum auratum lunâ innixus:
Diana facem jacit à lævâ.

Sed

*

Sed mihi neutiquam cor conſentit cum oculorum aſpectu. Ibid.

VARII.

EX THYESTE.

*

Iam † *ferre infandiſſima, jam facere cogor.* † Al. *fero* Quintilian. lib. 3 c. 8. *Sic Atreus apud Varium:* I. f. Vbi ſunt qui *Varũ* ſive *Varrum* legant. Malè.

[CILNII] MÆCENATIS.

EX OCTAVIA.

*

† *Pexiſti capillum naturæ muneribus gratum.* † Priſc. lib. 10.

INCERTVM EX QVO LIBRO.

‡ *Ades, inquit, o Cybelle, fera montium dea;*
Ades, & ſonante tympano quate flexibile caput;
Latus horreat flagello, comitum chorus ululet. ‡ Atilius Fortunatianus in Arte.

*

Hic nympha cingit omnis Acheloïum ſenem. Ibid.

Hæc potiùs cothurni videntur, quàm ſuperiora illa Priſciano laudata: quamquam ex alio Mæcenatis opere & poematio Matri Ideæ ſacro deſumpta poſſunt videri. ex Galliambo putà.

P. OVIDII NASONIS.

EX MEDEA.

*

Feror huc illuc, vt plena Deo. M. An. Seneca Suaſor. 3.

*

Quintilian.lib.8. c. 5. *Servare potui, perdere an poſſum rogas?*

P. POMPONII SECVNDI.

EX ARMORVM IVDICIO.

Lactantius ad Stat. 10. Thebaid. *Tum præ ſe portant aſcendibilem ſemitam*, quam ſcalam vocant.

EX ATREO.

Nonius. *Nunc te obſecro, ſtirpem ut evolvas: meorum genus * notifices mihi.*

EX CHORO INCERTÆ TRAGOEDIÆ.

Terētianus Maurus de Metris, & Marius Victorinus Artis lib. 3.

Rhetæis procul à terris,
Priamique aras damnare pias,
Obrue nos Danaoſque ſimul.

EX CHORO ITIDEM INCERTO.

*

Iidem, & D. Auguſt. lib. 4 de Muſica.

Pendeat ex humeris dulcis chelys,
Et numeros edat varios, quibus
Adſonet omne virens latè nemus,
Et tortis errans qui flexibus
Vdis. [Tò *Vdis* non habet Terentianus, aut Victorinus.]

INCERTVM ET ILLVD.

*

† *Lamen color tatrici mutat; lacrumis*
Se ſalſis ‡ *lavitat, enita tundit dextera*
Pectus. ſati'ſt, ah blanda, fallax . . . .

‡ F. *lavit, ac enixâ*

† Pro, *Lamentatrici color mutat.* Sic Ennius, *-ſaxo cere comminuit brum.* & Sempronius Gracchus, *-oblatam ſtultum eſt medi ſpernere cinam.* & Lucilius, *-inſulta miſerum te quoque in me:* pro, *comminuit cerebrum: ſpernere medicinam: in me quoque miſerum inſultate.*

Calpurnius Piſo lib. 2. de Continent. Poetar. quo loco agit de vocum ſectione, quæ Græcis τμῆσις.

RVTILII GEMINI.

EX ASTYANACTE.

*

‡ *Meliùs * ſuggrundarium miſero* ‡ *quæreres, quàm ſepulchrum.*

Fulg. Placiades.

Ita Merceriana editio hunc verſum exhibet; Iuniana τὸ *miſero* non habet. Alij ſcripti, *quæſieris miſer, quàm ſ.* &, *quæreris m. q ſ.*

INCER-

INCERTORVM TRAGICORVM Fragmenta,

Laudata auctoris nomine nunquam adſcripto, operiſque titulo rariſsimè addito.

*

Auctor Rhetoric. ad Herenn. lib. 2.

† *Apertè fatur dictio, ſi intelligas,* † *Aperta*, Memmius.
Tali dari arma, qualis qui geſſit fuit,
Iubet, potiri ſi ſtudeamus Pergamo:
Quæ ego profiteor eſſe mea. me æquum eſt frui
‡ *Fraternis armis, mihiq́, adiudicarier,*
Vel quòd propinquus, vel quòd virtutis æmulus.
‡ *Paternis*, Auratus.

*

Ibidē, & Cic. de Invent. 1.

† *Quâ causâ accuſem hunc, nequeo exputando evolvere:* † Al. *Quare.*
Nam ſi veretur; quid eum accuſem, qui eſt probus?
Sin inverecundum animi ingenium poſſidet;
Quid eum ‡ *accuſem, qui id parvi auditu exiſtimet?*
‡ Al. *accuſes, q. i. p. a. æſtimet.*

*

Nunc ego te ab ſummo jam detexam exordio.

*

Cic. lib. 3 de Offic.

Vtile videbatur Vlyſsi, vt quidem Poetæ Tragici prodiderunt: nam apud Homerum, optimum auctorem, talis de Vlyſſe nulla ſuſpicio eſt: ſed inſimulant illum Tragœdiæ, ſimulatione inſaniæ militiam ſubterfugere voluiſſe. non honeſtum conſilium, at utile (vt aliquis fortaſſe dixerit) regnare, & Ithacæ vivere otioſè cum parentibus,

tibus, cum uxore, cum filio. Vllum tu decus in quotidianis periculis & laboribus cum hac tranquillitate conferendum putas? Ego verò iſtam contemnendam & abiiciendam: quoniam quæ honeſta non ſit, ne utilem quidem eſſe arbitror. Quid enim auditurum putas fuiſſe Vlyſſem, ſi in illâ ſimulatione perſeveraſſet? qui cùm maximas res geſſerit in bello, tamen hæc audiat ab Aiace:

Cuiu' ipſe princeps jurisjurandi fuit,
Quod omnes ſcitis, ſolus neglexit fidem.
Furere aſſimulavit: ne coiret, inſtitit.
Quòd ni Palamedis perſpicax prudentia
Iſtiu' percepſet malitioſam audaciam,
Fide ſacratum ius perpetuò falleret.

Illi verò non modò cum hoſtibus, verùm etiam cum fluctibus, id quod fecit, dimicare meliùs fuit, quàm deſerere conſentientem Græciam ab bellum Barbaris inferendum.

*

Vidi te, Vlyſſes, ſaxo ſternentem Hectora; Cariſ.l.4.
Vidi tegentem clypeo claſſem Doricam:
Ego tunc pudendam trepidus hortabar fugam.

*

Quia mater gravida parere ſe ardentem facem Cic. l.1. de Divinat.
Viſa eſt in ſomnis Hecuba: quo facto pater,
Rex ipſe Priamus, ſomnio mentis metu
Perculſus, curis † ſumptus ſuſpirantibus, † *ſumptus*, pro *cōſumptus*; Vulgò ineptè, *ſumptis*.
Exſacrificabat hoſtiis balantibus.
Tum ‡ coniectorem poſtulat, pacem petens, ‡ Al. *coniecturam*.
Vt ſe edoceret obſecrans Apollinem,
Quò ſeſe vortant tanta ſortes ſomnium.
Ibi ex oraclo voce divinâ edidit
Apollo; puerum, primus qui Priamo foret

Poſt-illa natus, † temperaret tollere:
Eum eſſe exitium Troiæ, peſtem Pergamo.

† Ita rectè Victorius, & Gruterus. Vulgatum, *Poſt illa natus tempora, hunc ſi tolleret*, ſcioli eſt, non poetæ.

*

Cic.lib.1. de Divin. *Præſagibat animus fruſtra me ire, cùm exirem domo.*

*

Eodem. *Sed quid oculis rabere viſa es derepentè ardentibus?*
Vbi paullò antè ſapiens illa & virginali modeſtiâ?
Mater optuma, tû multo mulier melior † mulierum,
Miſſa ſum ſuperſtitioſis hariolationibus;
Neque me Apollo fatis fandis dementẽ invitam ciet.
Virgines verò æquales, patris mei, meûm factũ pudet.*
Optimi viri, mea mater, tui me miſeret, mei piget.
Optumã progeniẽ Priamo peperiſti extra me: hoc dolet,
‡ *Me obeſſe, illos prodeſſe: me obſtare, illos obſequi.*

* Hoc hemiſtichium in Oratore etiam laudat.

† Tò *mulierum* additum è libris Gruterianis. Gulielmius verſum concinnabat: *Mater optumatum multo mul. opt. mulierum.* ‡ Grut. vult, *Mem.* In quibuſdam ſcriptis eſt, *Men.* F. *Med obeſſe, i. p. med obſtare, i. o.*

O poema (exclamat Cicero) tenerum & moratum, atque molle!

*

Ibidẽ, & in Oratore. *Adeſt, adeſt fax obvoluta ſanguine atque incendio:*
Multos annos latuit: † vos cives ferte opem, & reſtinguite.

† Al. *cives referte opem,*

*

‡ De Divinat. 1. ‡ *Iamque mari magno claſſis cita*
* *Texitur: exitiûm examen rapit;*
Advenit, & fera velivolantibus
Navibu' complevit manu' littora.

* Hic verſus in Oratore quoque citatur.

Eheu,

*

Eheu, videte : judicavit inclutum Cic. 1. de
Judicium inter Deas treis aliquis, quo judicio Divin.
Lacedamonia mulier, Furiarum una, adveniet.

*

Nam ſapiens virtuti honorem, præmium, haud præ- Cic. de
dam petit. Oratore
lib. 3.

*

Ecquid video ? ferro ſeptus poſſidet ſedes ſacras. Ibid.

*

Quò nunc me vertam? quod iter incipiam ingredi? Ibid.
Domum paternámne ? anne ad Peliæ filias?

*

- Inhorreſcit mare, Ibid.
Tenebræ conduplicantur, noctiſque & nimbûm occæ-
cat nigror,
Flamma inter nubeis coruſcat, cœlũ tonitru cõtremit,
Grãdo miſta imbri largifluo ſubita præcipitans cadit:
Vndiq; omnes venti erumpunt, ſævi exſiſtũt turbines,
Fervit æſtu pelagus. -

*

† *Video, video te : vive, Ulyſſes, dum licet,* Cic. 3. de
Oculis poſtremum lumen ‡ *radiatum* * *rape.* Oratore,
† Ita hos verſus conſtituimus, & legimus. ‡ Muretus & in Lu-
corrigit, *radiantis.* * Al. *cape.* malè. cullo, ſive
Acad.
quæſt. 4.

*

- Nolite hoſpites adire ad me Cic. de
Illico iſtic, ne contagio mea bonis umbrave obſit. Oratore
Tanta vis ſceleris in corpore hæret. 3. &
N. *Quidnam eſt, obſecro, quid te adiri abnuas ?* Tuſc. 3.

*

Cic. 1. Tuſc. *Adſum, atque advenio Acheronte, vix viâ altâ atque arduâ,*
Per ſpeluncas ſaxis ſtructas aſperis, pendentibus,
Maximis, ubi rigida conſtat craſſa caligo inferûm.

*

Ibid. *Vnde animæ excitantur obſcurâ umbrâ, aperto oſtio*
Alti Acherontis, falſo ſanguine imagines mortuorum.

*

Ibidê, & 3. itemq; de Oratore 3. & pro Sextio. *O pater! ô patria! ô Priami domus!*
Septum altiſono cardine templum:
Vidi ego te adſtante ope barbaricâ,
Tectis cælatis, ‡ laqueatis; ‡ Apud Servium, *lacuatis.*
Auro, ebore inſtructam regificè.

*

Tuſc. 1. & 3. deq; Orat. 3. *Hæc omnia vidi inflammari,*
Priamo vi vitam evitari,
Iovis aram ſanguine turpari.

*

Ibid. *Vidi, videre quod me paſſa ſum ægerrimè,*
Hectorem quadriiugo curru raptarier.

*

* Tuſc. 1. & in Lucullo, ſive Acad. quæſt. 4. idem pro Sextio, & Horat. l. 2 Sat. 3. † Tuſc. 1. ‡ De Fin. 2.

* *Mater, te apello, quæ curâ ſomno ſuſpenſam levas,*
Neque te mei miſeret. ſurge, & ſepeli natum,
* *priùſquam feræ volucreſque.*

*

† *Heu relliquias ſemiaſſi regis, denudatis oſſibus,*
Per terram ſanie delibutam fœdè divexarier.

*

‡ *Nemo pius eſt, qui pietatem cavet.*

[*Probæ*]

*

[Probæ] etſi in ſegetem ſunt deteriorem datæ
Fruges, tamen ipſæ ſuapte naturâ enitent. Cic. 2. Tuſc.

*

O Patrocle, ad vos adveniens auxilium & veſtras manus peto,
Priuſquàm oppeto malam peſtem, mandatam hoſtili manu.
Neq; ſanguis ullo potis eſt pacto profluens conſiſtere.
Si quâ ſapientiâ magis veſtrâ devitari mors poteſt:
Namq; † *Æſculapii liberorũ ſaucii opplent porticus:*
Non poteſt accedi. † Al. *Æſclapij l.* Ibid. & in Oratore.

*

- Qui alteri exitium parat,
Eum ſcire oportet, ſibi paratam peſtem, ut participet, parem. Cic. 2. Tuſc.

*

Eloquere, res Argivûm prœlio ut ſe ſuſtinet? Ibid.

*

- Quieſce igitur, & volnus alliga. Ibid.

*

- Vbi fortunâ Hectoris
Noſtram acrem aciem inclinatam - Ibid.

*

Impius hortatur me frater, ut meos malis miſer
‡ *Mandem natos, eorum adponit viſcera.*
‡ Al. *Manderem.* Cic. 3. de Orat. & 4. Tuſc.

*

Ob ſcelera, animique impotentiam, & ſuperbiloquentiam.

*

Cic. 3. de Orat.

Iterum Thyeſtes Atreum attractum advenit,
Iterum jam aggreditur me, & quietum exſuſcitat.
Maior mihi moles, maius miſcendum eſt malum,
Qui illius acerbum cor contundam & comprimam.

*

Cic. 4. Tuſc.

Quis homo te exſuperavit unquam gentium impudentiâ?
Quis autem malitiâ te?

*

Tuſc. 5.

Proinde ita parent ſe, in vitâ ut vinci neſciant.

*

De Nat. Deor. l. 3

Nequaquam iſtuc iſtac ibit. magna ineſt certatio,
Nam ut illis ſupplicarem tantâ blandiloquentiâ.

*

Ibid.

Qui volt, quod volt; ita dat ſe res, ut operam dabit.

*

Ibid.

Ille tranſverſâ mente mihi hodie tradidit repagula,
Quibus ego iram omnem recludam, atque illi perniciem dabo:
Mihi mœrores, illi luctũ: exitium illi, exilium mihi.

*

Ibid.

Poſtquam pater
Appropinquat, jamq́; penè ut comprehendatur parat,
Puerum interea obtruncat, membraque articulatim dividit,
Perque agros paſſim diſpargit corpus. id eâ gratiâ,
Vt, dum nati diſſupatos artus captaret parens;
Ipſa interea effugeret: illum ut mœror tardaret ſequi:
Sibi ſalutem ut familiari pareret parricidio.

Quod

*

Quod in re ſummâ ſummum eſſe arbitror Cic. 3. de Nat. Deor.
Periclum, matres coinquinari regias,
Contaminari ſtirpem, admiſceri genus.

*

Addo huc, quòd mihi portento cœleſtum pater † Tuſc. 1. & orat. in L. Piſonē. ubi primus verſus aliter. vide Notas, & Fragmēta Ennij ex Thyeſte.
Prodigium miſit, regni ſtabilimen mei,
Agnum inter pecudes aureâ clarum comâ;
Quondam Thyeſten clepere auſum eſſe è regiâ:
Quâ in re adiutricem coniugem cœpit ſibi.

*

† *Ipſe ſummis ſaxis fixus aſperis,*
Eviſceratus, ‡ *latere pendens, ſaxa ſpargens tabo,*
Sanie & ſanguine atro. - ‡ Gulielmius vult, *lacerè p.*

*

Neq; ſepolcrum, quò recipiat, habeat, portum corporis; Ibid.
Vbi, remiſſâ humanâ vitâ, corpus requieſcat [à] malis.

*

Quemnam te eſſe dicam? qui tardâ in ſenectute. Cic. in Oratore, ex Thyeſte; Ennij fortaſſis.

*

‡ - *Neque me patiar iterum* - ‡ Cic. de Oratore3
Ad unum ſcopulum & telum claſſem Achivûm offendere.

*

Erras, erras: nam exſultantem te, & præſidentē tibi Eodem.
Repriment validæ legum habenæ, atque imperij inſiſtent jugo.

*

Segregare abs te auſus. Eod.

*

Ecquis hoc animadvertit? vincite. (Ex Atreo.) Eod. & 4. Tuſc.

*

Tuſc. 3. *Refugêre oculi, corpus macie extabuit,*
Lacrumæ peredêre humore exſangueis genas,
Situ nidoris, barba pœdore horrida,
Atque intonſa, infuſcat pectus iuluvie ſcabrum.

*

Tuſc. 3. *Pol mihi fortuna magis nunc deſit, quàm genius.*
Namque regnum ſuppetebat mihi. ut ſcias quanto è loco,
Quantis opibus, quibus de rebus lapſa fortuna accidat.

*

Tuſc. 3. *Ego, cùm genui, tum† moriturum ſcivi, & ei rei ſuſtuli.* † Al. *morituros.*
Præterea ad Troiam cùm miſi ad defendendam Græciam,
Scibam me in mortiferũ bellum, nõ in epulas, mittere.

*

Tuſc. 3. *Hiccine eſt Telamo ille; modò quem gloria ad cœlum extulit?*
Quem aſpectabant? cuius ob os Graii ora obvertebant ſua?

*

Cic. 2. Tuſc. *Cœlum miteſcere, arbores frondeſcere,*
Vites læteſcere, pampinis pubeſcere,
† Idẽ de Oratore 3. hunc verſ. citat. *Rami † baccarum ubertate incurveſcere,*
Segetes largiri fruges, florere omnia,
Fontes ſcatêre, herbis prata conveſtirier.

*

Tuſc. 2. ex Epigonis, *Audiſne hæc, Amphiaraë, ſub terram abdite?*

*

Inter ſe ſtrepere, aperteq; artem obterere extiſpicum,
Solvere imperat ſecundo rumore, adverſaque avi.

Quo

*

- *Quo genere nil eſt arrogantius:* Cic. de Divin. lib. 2.
Quod eſt ante pedes, nemo ſpectat: cœli ſcrutantur plagas.

*

Nihil horum ſimile apud Lacœnas virgines; Tuſc. 2.
Queis magi' palæſtra, Eurota, ſol, polvis, labos,
Militia in ſtudio eſt, quàm fertilitas barbara.

*

-*Si telum manu fugit.* De Oratore 3.

*

O Apollo, qui umbelicum certum terrarum obſides, Cic. 2. de Divin.
Unde ſuperſtitioſi primùm ſæva evaſit vox fera.

*

Anguens ingentes alites, juncti jugo. Idẽ 1. de Invent.

*

Cùm te ‡ expetebant omnes florentiſſimo Ibid. & Auctor Rhetor. ad Herenn. 2.
Regno, reliqui: nunc deſertum ab omnibus,
Summo periclo, ſola ut reſtituam, paro.
‡ Al. *expectabunt o.*

*

Ego ſum Oreſtes. Cic. lib. 5 de Fin. Sed Pacuvijeſſe, innuit de Amicit.

*

Immò enimverò ego ſum, inquam, Oreſtes.

*

‡ *Ubi initiantur gentes orarum ultimæ.* ‡ Cic. l. 1. de Nat. Deor.

l 5 Verba

INCERTORVM TRAGICORVM Fragmenta,

Laudata auctoris nomine nunquam adſcripto, operiſque titulo rariſsimè addito.

*

Auctor Rhetoric. ad Herenn. lib. 2.

† *Apertè fatur dictio, ſi intelligas,* † *Aperta,* Memmius.
Tali dari arma, qualis qui geſſit fuit,
Iubet, potiri ſi ſtudeamus Pergamo:
Quæ ego profiteor eſſe mea. me æquum eſt frui
‡ *Fraternis armis, mihiq; adiudicarier,*
Vel quòd propinquus, vel quòd virtutis æmulus.
‡ *Paternis*, Auratus.

*

Ibidē, & Cic. de Invent. 1.

† *Quâ causâ accuſem hunc, nequeo exputando evolvere:* † Al. *Quare.*
Nam ſi veretur; quid eum accuſem, qui eſt probus?
Sin inverecundum animi ingenium poſſidet;
Quid cum ‡ *accuſem, qui id parvi auditu exiſtimet?*
‡ Al. *accuſes, q. i. p. a. æſtimet.*

*

Nunc ego te ab ſummo jam detexam exordio.

*

Cic. lib. 3 de Offic.

Vtile videbatur Vlyſsi, vt quidem Poetæ Tragici prodiderunt: nam apud Homerum, optimum auctorem, talis de Vlyſſe nulla ſuſpicio eſt: ſed inſimulant illum Tragœdiæ, ſimulatione inſaniæ militiam ſubterfugere voluiſſe. non honeſtum conſilium, at utile (vt aliquis fortaſſe dixerit) regnare, & Ithacæ vivere otioſè cum parentibus,

tibus, cum uxore, cum filio. Vllum tu decus in quotidianis periculis & laboribus cum hac tranquillitate conferendum putas? Ego verò iſtam contemnendam & abiiciendam: quoniam quæ honeſta non ſit, ne utilem quidem eſſe arbitror. Quid enim auditurum putas fuiſſe Vlyſſem, ſi in illâ ſimulatione perſeveraſſet? qui cùm maximas res geſſerit in bello, tamen hæc audiat ab Aiace:

Cuiu' ipſe princeps juriſiurandi fuit,
Quod omnes ſcitis, ſolus neglexit fidem.
Furere aſſimulavit: ne coiret, inſtitit.
Quòd ni Palamedis perſpicax prudentia
Iſtiu' percepſet malitioſam audaciam,
Fide ſacratum ius perpetuò falleret.

Illi verò non modò cum hoſtibus, verùm etiam cum fluctibus, id quod fecit, dimicare meliùs fuit, quàm deſerere conſentientem Græciam ab bellum Barbaris inferendum.

*

Vidi te, Vlyſſes, ſaxo ſternentem Hectora; Cariſ.l.4.
Vidi tegentem clypeo claſſem Doricam:
Ego tunc pudendam trepidus hortabar fugam.

*

Quia mater gravida părere ſe ardentem facem Cic. l.1. de Divinat.
Viſa eſt in ſomnis Hecuba: quo facto pater,
Rex ipſe Priamus, ſomnio mentis metu
Perculſus, curis † ſumptus ſuſpirantibus,
Exſacrificabat hoſtiis balantibus.
Tum ‡ conjectorem poſtulat, pacem petens,
Vt ſe edoceret obſecrans Apollinem,
Quò ſeſe vortant tanta ſortes ſomnium.
Ibi ex oraclo voce divinâ edidit
Apollo; puerum, primus qui Priamo foret

† *ſumptus*, pro *coſumptus*; Vulgo ineptè, *ſumptis*.
‡ Al. *conjecturam*.

Poſt-illa natus, † temperaret tollere:
Eum eſſe exitium Troiæ, peſtem Pergamo.

† Ita rectè Victorius, & Gruterus. Vulgatum, *Poſt illa natus tempora, hunc ſi tolleret,* ſcioli eſt, non poetæ.

*

Cic. lib. 1. de Divin.

Præſagibat animus fruſtra me ire, cùm exirem domo.

*

Eodem.

Sed quid oculis rabere viſa es derepentè ardentibus?
Ubi paullò antè ſapiens illa & virginali modeſtiâ?
Mater optuma, tû multo mulier melior † mulierum,
Miſſa ſum ſuperſtitioſis hariolationibus;
Neque me Apollo fatis fandis dementē invitam ciet.
*Virgines verò æquales, *patris mei, meûm factũ pudet.*
Optimi viri, mea mater, tui me miſeret, mei piget.
Optumã progeniẽ Priamo peperiſti extra me: hoc dolet,
‡ *Me obeſſe, illos prodeſſe: me obſtare, illos obſequi.*

* Hoc hemiſtichium in Oratore etiam laudat.

† Tò *mulierum* additum è libris Gruterianis. Gulielmius verſum concinnabat: *Mater optumatum multo mul. opt. mulierum.* ‡ Grut. vult, *Meme.* In quibuſdam ſcriptis eſt, *Men.* F. *Med obeſſe, i. p. med obſtare, i. o.*

O poema (exclamat Cicero) tenerum & moratum, atque molle!

*

Ibidẽ, & in Oratore.

Adeſt, adeſt fax obvoluta ſanguine atque incendio:
Multos annos latuit: † vos cives ferte opem, & reſtinguite.

† Al. *cives referte opem,*

*

‡ De Divinat. 1.
*Hic verſus in Oratore quoque citatur.

‡ *Iamque mari magno claſſis cita*
* *Texitur: exitiûm examen rapit;*
Advenit, & fera velivolantibus
Navibu' complevit manu' littora.

Eheu,

*

Eheu, videte: judicavit inclutum Cic. 1. de Divin.
Iudicium inter Deas treis aliquis, quo judicio
Lacedæmonia mulier, Furiarum una, adveniet.

*

Nam ſapiens virtuti honorem, præmium, haud prædam petit. Cic. de Oratore lib. 3.

*

Ecquid video? ferro ſeptus poſſidet ſedes ſacras. Ibid.

*

Quò nunc me vertam? quod iter incipiam ingredi? Ibid.
Domum paternámne? anne ad Peliæ filias?

*

- Inhorreſcit mare, Ibid.
Tenebræ conduplicantur, noctiſque & nimbûm occæcat nigror,
Flamma inter nubeis coruſcat, cœlũ tonitru cõtremit,
Grãdo miſta imbri largifluo ſubita præcipitans cadit:
Vndiq; omnes venti erumpunt, ſævi exſiſtũt turbines.
Fervit æſtu pelagus. -

*

† *Video, video te: vive, Vlyſſes, dum licet,* Cic. 3. de Oratore, & in Lucullo, ſive Acad. quæſt. 4.
Oculis poſtremum lumen ‡ *radiatum* * *rape.*

† Ita hos verſus conſtituimus, & legimus. ‡ Muretus corrigit, *radiantis*. * Al. *cape*. malè.

*

- Nolite hoſpites adire ad me Cic. de Oratore 3. & Tuſc. 3.
Illico iſtic, ne contagio mea bonis umbrave obſit.
Tanta vis ſceleris in corpore hæret.
N. *Quidnam eſt, obſecro, quid te adiri abnutas?*

*

Cic. 1. Tuſc. *Adſum, atque advenio Acheronte, vix viâ altâ atque arduâ,*
Per ſpeluncas ſaxis ſtructas aſperis, pendentibus,
Maximis, ubi rigida conſtat craſſa caligo inferûm.

*

Ibid. *Vnde animæ excitantur obſcurâ umbrâ, aperto oſtio*
Alti Acheruntis, falſo ſanguine imagines mortuorum.

*

Ibidē, & 3. itemq; de Oratore 3. & pro Sextio. *O pater! ô patria! ô Priami domus!*
Septum altiſono cardine templum:
Vidi ego te adſtante ope barbaricâ,
Tectis cælatis, ‡ laqueatis; ‡ Apud Servium, *lacuatis.*
Auro, ebore inſtructam regificè.

*

Tuſc. 1. & 3. deq; Orat. 3. *Hæc omnia vidi inflammari,*
Priame vi vitam evitari,
Iovis aram ſanguine turpari.

*

Ibid. *Vidi, videre quod me paſſa ſum ægerrimè,*
Hectórem quadriiugo curru raptarier.

*

* Tuſc. 1. & in Lucullo, ſive Acad. quæſt. 4. idem pro Sextio, & Horat. l. 2 Sat. 3. † Tuſc. 1. ‡ De Fin. 2.

* *Mater, te apello, quæ curā ſomno ſuſpenſam levas,*
Neque te mei miſeret. ſurge, & ſepeli natum,
* *priùſquam feræ volucreſque.*

*

† *Heu relliquias ſemiaſſi regis, denudatis oſſibus,*
Per terram ſanie delibutam fœdè divexarier.

*

‡ *Nemo pius eſt, qui pietatem cavet.*

[*Probæ*]

*

[*Probæ*] *etſi in ſegetem ſunt deteriorem datæ* Cic. 2. Tuſc.
Fruges, tamen ipſæ ſuapte naturâ enitent.

*

O Patrocle, ad vos adveniens auxilium & veſtras manus peto, Ibid. & in Oratore.
Priuſquàm oppeto malam peſtem, mandatam hoſtili manu.
Neq; ſanguis ullo potis eſt pacto profluens conſiſtere.
Si quâ ſapientiâ magis veſtrâ devitari mors poteſt:
Namq; † *Æſculapii liberorũ ſaucii opplent porticus:*
Non poteſt accedi. † Al. *Æſclapij l.*

*

- *Qui alteri exitium parat,* Cic. 2. Tuſc.
Eum ſcire oportet, ſibi paratam peſtem, ut participet, parem.

*

Eloquere, res Argivûm prœlio ut ſe ſuſtinet? Ibid.

*

- *Quieſce igitur, & volnus alliga.* Ibid.

*

- *Vbi fortunâ Hectoris* Ibid.
Noſtram acrem aciem inclinatam -

*

Inpius hortatur me frater, ut meos mális miſer Cic. 3. de Orat. & 4. Tuſc.
‡ *Mandem natos, eorum adponit viſcera.*
‡ Al. *Manderem.*

*

Ob ſcelera, animique impotentiam, & ſuperbiloquentiam.

*

Cic.3. de Orat. *Iterum Thyeſtes Atreum attractum advenit,*
Iterum jam aggreditur me, & quietum exſuſcitat.
Maior mihi moles, maius miſcendum eſt malum,
Qui illius acerbum cor contundam & comprimam.

*

Cic. 4. Tuſc. *Quis homo te exſuperavit unquam gentium impudentiâ?*
Quis autem malitiâ te?

*

Tuſc. 5. *Proinde ita parent ſe, in vitâ ut vinci neſciant.*

*

De Nat. Deor.l.3 *Nequaquam iſtuc iſtac ibit. magna ineſt certatio,*
Nam ut illis ſupplicarem tantâ blandiloquentiâ.

*

Ibid. *Qui volt, quod volt; ita dat ſe res, ut operam dabit.*

*

Ibid. *Ille tranſverſa mente mihi hodie tradidit repagula,*
Quibus ego iram omnem recludam, atque illi perniciem dabo:
Mihi mœrores, illi luctû: exitium illi, exilium mihi.

*

Ibid. *Poſtquam pater*
Appropinquat, jamq́; penè ut comprehendatur parat,
Puerum interea obtruncat, membraque articulatim dividit,
Perque agros paſſim diſpargit corpus. id eâ gratiâ,
Vt, dum nati diſſupatos artus captaret parens;
Ipſa interea effugeret: illum ut mœror tardaret ſequi:
Sibi ſalutem ut familiari pareret parricidio.

Quod

*

Quod in re ſummâ ſummum eſſe arbitror
Periclum, matres coinquinari regias,
Contaminari ſtirpem, admiſceri genus.

Cic. 3. de Nat. Deor.

*

Addo huc, quòd mihi portento cœleſtum pater
Prodigium miſit, regni ſtabilimen mei,
Agnum inter pecudes aureâ clarum comâ;
Quondam Thyeſten clepere auſum eſſe è regiâ:
Quâ in re adiutricem coniugem cœpit ſibi.

*

† *Ipſe ſummis ſaxis fixus aſperis,*
Eviſceratus, ‡ *latere pendens, ſaxa ſpargens tabo,*
Sanie & ſanguine atro. - ‡ Gulielmius vult, *lacerè p.*

† Tuſc. 1. & orat. in L. Piſonē. ubi primus verſus aliter. vide Notas, & Fragmēta Ennij ex Thyeſte.

*

Neq; ſepolcrum, quò recipiat, habeat, portum corporis;
Vbi, remiſſâ humanâ vitâ, corpus requieſcat [à] malis.

Ibid.

*

Quemnam te eſſe dicam? qui tardâ in ſenectute.

Cic. in Oratore, ex Thyeſte; Ennij fortaſſis.

*

‡ - *Neque me patiar iterum*
Ad unum ſcopulum & telum claſſem Achivûm offendere.

‡ Cic. de Oratore 3

*

Erras, erras: nam exſultantem te, & præſidentē tibi
Repriment validæ legum habenæ, atque imperij inſiſtent jugo.

Eodem.

*

Segregare abs te auſus.

Eod.

*

Ecquis hoc animadvertit? vincite. (Ex Atreó.)

Eod. & 4. Tuſc.

*

Tuſc. 3. *Refugêre oculi, corpus macie extabuit,*
Lacrumæ peredêre humore exſangueis genas,
Situ nidoris, barba pœdore horrida,
Atque intonſa, infuſcat pectus inluvie ſcabrum.

*

Tuſc. 3. *Pol mihi fortuna magis nunc deſit, quàm genius.*
Namque regnum ſuppetebat mihi. ut ſcias quanto è loco,
Quantis opibus, quibus de rebus lapſa fortuna accidat.

*

Tuſc. 3. *Ego, cùm genui, tum † moriturum ſcivi, & ei rei ſuſtuli.* † Al. *morituros.*
Præterea ad Troiam cùm miſi ad defendendam Græciam,
Scibam me in mortiferũ bellum, nõ in epulas, mittere.

*

Tuſc. 3. *Hiccine eſt Telamo ille; modò quem gloria ad cœlum extulit?*
Quem aſpectabant? cuius ob os Graii ora obvertebant ſua?

*

Cic. 2. Tuſc. † Idé de Oratore 3. hunc verſ. citat.
Cœlum miteſcere, arbores frondeſcere,
Vites læteſcere, pampinis pubeſcere,
Rami † baccarum ubertate incurveſcere,
Segetes largiri fruges, florere omnia,
Fontes ſcatére, herbis prata conveſtirier.

*

Tuſc. 2. ex Epigonis.
Audiſne hæc, Amphiaraë, ſub terram abdite?

*

Interſe ſtrepere, aperteq́; artem obterere extiſpicum,
Solvere imperat ſecundo rumore; adverſaque avi.

Quo

*

- Quo genere nil eſt arrogantius:
Quod eſt ante pedes, nemo ſpectat: cœli ſcrutantur plagas. Cic. de Divin. lib. 2.

*

Nihil horum ſimile apud Lacœnas virgines; Tuſc. 2.
Queis magi' palæſtra, Eurota, ſol, pulvis, labos,
Militia in ſtudio eſt, quàm fertilitas barbara.

*

-Si telum manu fugit. De Oratore 3.

*

O Apollo, qui umbelicum certum terrarum obſides, Cic. 2. de Divin.
Unde ſuperſtitioſi primùm ſæva evaſit vox fera.

*

Anguens ingentes alites, juncti jugo. Idē 1. de Invent.

*

Cùm te ‡ expetebant omnes florentiſſimo Ibid. & Auctor Rhetor. ad Herenn. 2.
Regno, reliqui: nunc deſertum ab omnibus,
Summo periclo, ſola ut reſtituam, paro.
‡ Al. *expectabunt o.*

*

Ego ſum Oreſtes. Cic. lib. 5 de Fin. Sed Pacuvij eſſe, innuit de Amicit.

*

Immò enimverò ego ſum, inquam, Oreſtes.

*

‡ *Ubi initiantur gentes orarum ultimæ.* ‡ Cic. l. 1. de Nat. Deor.

I 5 Verba

*

Cic. in Oratore.

Verba (ut ſuprà diximus) legenda ſunt potiſſimùm benè ſonantia; ſed ea non, ut poetæ, exquiſita ad ſonum, ſed ſumpta de medio.

Quà pontus Helles. -

ſuperat modum: At,

Auratus aries Colchorum,

ſplendidis nominibus illuminatus eſt verſus: ſed proximus inquinatus, inſuaviſſimâ literâ finitus,

Frugifera & ferta arva Aſiæ tenet.

Quare bonitate potiùs noſtrorum verborum utamur, quàm ſplendore Græcorum; niſi fortè ſic loqui pœnitet, *Quâ tempeſtate Paris Helenam*, & quæ ſequuntur.

*

Cic. 3. de Orat. & in Oratore.

Quâ tempeſtate † Paris Helenam innuptis [ſibi]
iunxit nuptiis,
Ego tum gravida [fui] expletis jam ferè ad pariendum menſibus,
Per idem [propè] tempus Polydorum Hecuba partu poſtremo parit.

† Delrionis editio, *parens.*

*

Idem in Oratore.

Imò verò iſta ſequamur, aſperitatemque fugiamus:

Habeo ego iſtam perterricrepam -

Idemque:

Nam non vis huius me verſutiloquas malitias.

Nec ſolùm componentur verba ratione, ſed etiam finientur; quoniam id ad judicium eſſe alterum aurium eſſe diximus.

Ille

*

Ille qui in ſcenâ elatus incedit, & hæc reſupinus dicit, [hiſtrio ſub perſonâ Atrei] L. An. Seneca Epiſt. 80. & Quintilian. l. 9. cap. ult.

*Impero Argis, † regna mihi liquit Pelops, *Imperito A.*
‡ Quà ponto ab Helles, atque ob Ionio mari
Vrgetur Iſthmos. † Al. *ſceptra.* Sic Fabius. ‡ *Quà pontus Helles*, Cic. in Oratore.

ſervus eſt, quinque modios accipit & quinque denarios. Ille qui ſuperbus atque impotens, & fiduciâ virium tumidus ait:

Quòd niſi quieris Menelàe, hac dextrâ occides. Ibid. Sen.

diurnũ accipit, in † cœnaculo dormit. † *Al.* centunculo.

*

† Iove propagatus eſt (ut perhibent) Tantalus, Quintil.
‡ Ex Tantalo Pelops, ex Pelope autem ſatus l. 9. c. 3. &
Atreus; qui noſtrum porrò propagat genus. Diomed.
† Al. I. *prognatus e.* ‡ *Ex Tantalo ortus P. ex P. ſ.* lib. 2.

*

Si quidem ſit quiſquam Deus, cui ego ſum curæ. Tuſc. 4.

*

Heu me infelicem! Ibid.

*

Sanuſne es, qui temerè lamentare? Ibid.

*

Te, Apollo ſancte, fer opem, teque omnipotens Neptune invoco, Ibid.
Voſque adeo ‡ venite. * *Nam quid ego te apellem, Venus?* ‡ *venti.*

Sed

*

Cic.3. de Orat.

† *Sed mihi cùm tetulit coronam, ob collocandas nuptias,*
Tibi ferebat; cùm ſimulabat ‡ ſeſe eam alteri dare,
*Tum ad te * ludibunda doctè & delicatè detulit.*

† Al. *Sed ſibi c. t.* Al. *Sibi c. t.* abſque, *Sed.* Forte, *Sive cùm tetulit.* ‡ Mirificè variant libri: al. *ſe ſibi aiaci dare.* al. *ſeſe Aiaci dari.* N. L. * Malè & præter, vv. ll. Lambinus, *ludibundu'.* Cæterùm ſcripti, al. *Cùm ad te.* al. *Cùm à te l.*

*

Cic.2. de Fin.

Omnes Danai, aut Mycenenſes, Attica pubes.

*

Cic. orat. pro Cn. Plancio, & pro P. Sextio.

Hæc illi ſoleo præcipere (quamquam ad præcepta ætas non eſt gnati) quæ ille à Iove ortus ſuis præcipit filiis.

Vigilandum eſt ſemper: multæ inſidiæ ſunt bonis.

noſtis cætera:

† *Nam te id, quod multi invideant, multiq́ expetant,*
Inſcitia 'ſt poſtulare, ſi tu laborem ſummâ cum curâ efferas.
Nullum. -

Quæ ſcripſit gravis ille & ingenioſus poëta: ſcripſit, non ut illos regios pueros, qui jam nuſquam erant, ſed ut nos & noſtro ad laborem & laudem excitaret.

† Ita lego. Vulgò eſt, *Non t.* oratione pro Plancio, ſed pro Sextio legitur *Sed te.* Sequentem verſum quoque paululùm immutavi, & pro *Inſcitia ſit*, ſcripſi *Inſcitia 'ſt.* Vide Grut. in Cic.

*

Cic. orat pro P. Sext.

Idem alio loco dixit, quod exciperent improbi cives,

Oderint, dum metuant.

Præclara enim illa præcepta dederat juventuti.

Summi

*

Summi poetæ ingenium non ſolùm arte,ſed etiam dolore exprimebat. Ead. orat. pro Sext.

Quid enim? qui rempublicam certo animo adiuverit, Statuerit, ſteterit cum Achivis.

Vobiſcum me ſteriſſe dicebat,veſtros ordines demonſtrabat. revocabatur ab univerſis.

Re dubiâ nec dubitarit vitam offerre, nec capiti pepercerit.

Hæc quantis ab illo clamoribus agebantur? cùm jam, omiſſo geſtu, verbis poëtæ, & ſtudio actoris, & exſpectationi noſtræ plauderetur?

Summum amicum ſummo in bello -

(nam illud ipſe actor adiungebat amico animo: & fortaſsis homines,propter aliquod deſiderium,approbabant)

- ſummo ingenio praditum.

Tum illa quanto cum gemitu populi Romani ab eodem paullò pòſt in eâdem fabulâ ſunt acta?

O pater!

Me,me ille abſentem,ut patrē,deplorandum putarat,&c.

Hæc omnia vidi inflammari.

*

O ingratifici Argivi, inanes Graij, immemores beneficij!
Exſulare ſinitis: ſiviſtis pelli, pulſum patimini.

*

Hoc tibi (Trebati) tam ignoſcemus nos amici,quàm *ignoverunt Medéæ, quæ ‡ Corinthum arcem altam habebant matronæ opulentæ, optimates: quibus illa* manibus gypſatiſsimis *perſuaſit, ne ſibi vitio illæ verterent* Cic. lib. 7 ad Famil. epiſt. 6.

terent, quòd abeſſet à patriâ: *Nam multi ſuam rem benè geſſêre & publicam, patriâ procul: Multi, qui domi ætatem agerent, propterea ſunt improbati.* Quo in numero tu certè fuiſſes, niſi te extruſiſſemus.

† Al. ll *Cor.nthi*, & *Corinthu*.

*

Cic. ead. epiſt. *Qui ipſe ſibi ſapiens prodeſſe non quit, nequìdquam ſapit.*

*

De Fin. 2 Nam nec vir bonus ac juſtus haberi debet, qui, ne malum habeat, abſtinet ſe ab iniuriâ. noſti credo illud;

Nemo pius eſt, qui pietatem –

*

Tuſc. 1. ‡ *Acheruntia templa, alta Orci, pallida*
Leti, obnubila, obſita tenebris loca.

‡ Cod. Vatican. *Acheruſia*, & *Leto nubila tenebris loco*. Plerique etiam libri ſcripti, *nubila tenebris loca*, emoto illo *obſita*. Cæterum *Acheruſia* legendum oſtendit etiam Varro, qui lib. 6. de L. L. ex Andromachâ (Ennij fortaſſean) citat: *Acheruſia templa alta Orci ſalvete infera.*

*

Ibid. *Horrifer Aquilonis ſtridor gelidas molitur nives.*

Accij ex Philoctete eſt, teſte Nonio in v. *moliri.*

*

Tuſc. 2. ex Creſphonte Euripidis. Fortè Enniana tralatio eſt.

Nam nos decebat cœtus celebrantis domum
Lugere, ubi eſſet aliquis in lucem editus,
Humana vitæ varia reputantis mala:
At qui laboreis morte finiſſet graveis,
‡ *Hunc omneis amicos laude & lætitiâ exequi.*

‡ τὸ *Hunc* vulgò abeſt omnibus edd. exceptâ Victorianâ, & Gruteri nuperâ.

Qualis

*

Qualis ille videtur, Tantalo prognatus, Pelope natus, qui quondam à ſocero Oenomao rege Hippodamiam ‡ raptu nactus nuptiis? Iovis iſte quidem pronepos, támne ergo abiectus, tamque fractus? Tuſc. 3. Pellucēt quædam in his ipſius poetæ, quæ Cicero ſuis inſ texuit.

Nolite (inquit) *hoſpites ad me adire*, &c. pag. 163.

Tu te, Thyeſta, damnabis, orbabiſque luce propter vim ſceleris alieni? quid! illum filium Solis nónne patris ipſius luce indignum putas?

Refugêre oculi : corpus macie extabuit : &c. pag. 168.

Hæc mala, ô ſtultiſſime Æëta, ipſe tibi addidiſti. non inerant in his quæ tibi caſus invexerat, & quidem inveterato malo, cùm tumor animi reſediſſet.

‡ Iſtud Gruteriana primùm (quod ſciam) invexit editio. Vulgò, *raptis n. nuptiis*.

*

Quid ergo? huiuſne vitæ propoſitio, & cogitatio aut Thyeſten levare poterit, aut Æëtam, de quo paulò antè dixi, aut Telamonem, pulſum patriâ, exſulantem atque egentem? in quo hæc admiratio fiebat: Cic. ibid.

Hiccine eſt Telamo ille? &c. pag. 168.

Quòd ſi cùi, ut ait idem, ſimul animus cum re concidit, à gravibus illis antiquis Philoſophis petenda medicina eſt, *&c.*

*

Quærendum igitur, quemadmodum ægritudine privemus eum qui ita dicat: Ibid.

Pol mihi fortuna magis nunc deſit, quàm genus, &c. pag. 168.

Quid! huic calix mulſi impingendus eſt; ut plorare deſinat, aut aliquid eiuſmodi? Ecce tibi ab alterâ parte ab eodem poetâ: [Andromacha:]

Ex opibus ſummis opis egens Hector tua.

Huic

Huic ſubvenire debemus. quærit enim auxilium:

Priora hæc laudat etiam de Oratore 3.

‡ *Quid petam præſidij, aut exſequar? quove nunc* ‡ *auxilio, aut fugâ* ‡ Vide Coniectanea.

Freta ſim? arce & urbe orba ſum. quò accedam? quò applicem?

Cui nec aræ patriæ domi ſtant; fracta & disiectæ iacent:

Fana flammâ deflagrata: toſti alti ſtant parietes,

Deformati, atque abiete criſpâ.

Scitis quæ ſequantur, & illud in primis,

O pater, ô patria, o Priami domus, &c. Vide p. 164.

O poetam egregium! quamquam ab his cantoribus Euphorionis contemnitur. ſentit omnia repentina, & nec-opinata eſſe graviora. exaggeratis igitur regis opibus, quæ videbantur ſempiternæ fore, quid adiungit?

Hæc omnia vidi inflammari, &c. ibid.

Præclarum carmen! eſt enim & rebus, & verbis, & modis lugubre.

*

Tuſc. 4. Videntur eſſe Attij. Adi eius Fragmenta in PROMETHEO.

Sed ſumendum tempus eſt non minùs in animorum morbis, quàm in corporum: ut Prometheus ille Æſchyli; cui cùm dictum eſſet,

Atqui, Prometheu, te hoc tenere exiſtumo

† *Mederi poſſe rationem iracundiæ*:

Reſpondit,

Si quidem qui tempeſtivam medicinam admovens

Non ad graveſcens volnus illidat manus.

† Al. *Orationem mederi iracundiæ*. Sic Delrio.

*

Ibid.

Non igitur deſiderat fortitudo advocatam iracundiam. ſatis eſt inſtructa, armata, parata per ſeſe. Nam iſto modo quidem licet dicere, utilem vinolentiam ad fortitudinem, utilem etiam dementiam, quòd & inſani

& ebrij

& ebrij multa faciunt ſæpè vehementiùs. Semper Aiax fortis; fortiſſimus tamen in furore:

Nam facinus fecit maximum, cùm, Danais inclinantibus,
Summam † rem perfecit manus, prœlium reſtituit inſaniens. † Delrio edidit, *rem erexit, prœl. r. i.*

*

Neque tam terribilis ulla fando ‡ oratio eſt,
Nec † ſors, nec irâ cœlitum invectum malum,
Quod non natura humana patiendo efferat.
‡ Delrio edidit, *ratio.* & ſic quinque Palatini codd.
† Al. *fors.*

Ibid. ex Euripidis Oreſte; initio fabulæ. Vide Muret. Variar. l. 8. c. 16.

*

‡ Quid ait ex tragœdiâ princeps ille Argonautarum?
Tu me amoris magis, quàm honoris ſervaſti gratiâ.
‡ Adeantur hîc Notæ in Ciceronem Gruteri.

‡ Ibid.

*

Nec verò tantâ præditus ſapientiâ
Quiſquam eſt; qui aliorũ ærumnam dictis allevans,
Non idem, cùm fortuna mutata impetum
Convertat, clade ſubitâ frangatur ſuâ:
Vt illa ad alios dicta & præcepta excidant.

Tuſc. 3. ex Sophocle.

*

† *Quinam Tantalidarum internecioni modus*
Paretur? aut quænam unquam ob mortem Myrtili,
Pœnis luendis dabitur ſatias ſupplicij?

† Cic. de Nat. Deor. 3. & Cariſ. l. 1. ubi primũ verſũ laudat ſubnomine Attij.

*

Quandoquidẽ † iſte circumveſtit dictis, ſepit ſedulò.
† Gruterus coniicit, *a te c.*

Cic. de Orat. 3.

*

Eodem, & alibi quædam ex iis. Vide Notas.

Multi'modis ſum circumventus, morbo, exilio, atque inopiâ:
Tum pavor ſapientiam mihi omnem † ex animo expectorat:
Alter terribilem minitatur vitæ cruciatum, & necem:
Quæ nemo eſt tam firmo ingenio, atque tantâ confidentiâ,
Quin refugiat timido ſanguen, atque exalbeſcat metu.

† Gruterus duobus locis edidit, *exanimato*. De quo in Notis.

*

Cic. de Offic. 3.

Sol Phaëthontis filio (ut redeamus ad fabulas) facturum ſe eſſe dixit, quidquid optaſſet: optavit, ut in currum patris tolleretur:

Sublatus eſt, atque inſanus quà conſtitit,
Ictu fulmini' deflagravit. -

*

* Cic. ad Famil. l. 7 epiſt. 28. & 30. itē ad Attic. l. 14. ep. 12. & lib. 15. ep. 11.

† Orat. pro C. Rabirio Poſthumo.

* *Ubi nec Pelopidarum ‡ nomen, nec facta audiam.*

‡ *facta, neque famam a.* idem ad Atticum lib. 15. epiſt. 11.

*

† Nemo noſtrûm ignorat, etiamſi experti non ſumus, conſuetudinem regiam. Regum autem hæc ſunt imperia,

- Animadverte, & dicto pare. -

&,

Præter rogitatum ſi quæraræ.

& illæ minæ,

Si te ſecundo lumine hîc offendero,
Moriere. -

Quæ non, ut delectemur ſolùm, legere & ſpectare debemus, ſed ut cavere etiam & effugere diſcamus.

Ita

*

Ita me deſtituit nudum. Cic. nobili ad Pætū ep.

*

Quare unâ origine *Inlicio*, & *inlicium*, quod in Choro Proſerpinæ eſt. Varro l.5 de L. L.

*

Ænea, quis eſt qui meum nomen nuncupat? Eodem.

*

- Cornuat aurum, Idem l.6.
Umbram jacit : icere paret.

Fragmentum hoc ex poetæ neſcio cuius Coronide anapæſticâ vindicavit Scaliger, corruptiſſimo apud Varronem loco.

*

In altiſono cœli clypeo. Idem lib. 4 *Et Agamemnon*: In altiſono *&c.* Idem lib. 6. *ex Iphigeniâ.* Vide Fragmenta Ennij pag. 20.

*

Mehe, pro *me*, apud antiquos tragœdiarum præcipuè ſcriptores, in veteribus libris invenimus. Quintil. l.1.cap.5.

*

Liber, qui anguſta hac loca Cithæronis colis. Apul. 4. Florid.

*

* *Erebo creata, fuſcis crinibus, Nox, te invoco.* Feſtus.

*

† *Perſuaſit animo vinum, Deus qui multo eſt maximus.* Idem in *Metonymia.*

† Scaligero placet, *Perſuaſit nox, vinum, Deus* &c.

*

Sed jā ‡ de cœlo candens Aurora obſtinet ſuum patrē. Idem in *obſtinet*, pro *oſtendit.*

‡ Scal. correctio eſt. Vulgo, *ſe cœlo.*

*

Cariſ.l.4. *Theſprote, ſi quis ſanguine exortam tuo*
Prolem inter aras ſacras ſacram immolet:
Quid meritus hic ſit, dubium an quoiquam fiat?

*

Ibid. † *Rite Theſprotũ pudeat rei, quòd ipſe à Tantalo ducat genus.* † Delrio vult, *Ni te Th. p. regis, q.*

*

Ibid. *Non memero, quòd draconis ſævi ſopivi impetum;*
Non, quòd † viros domavi & ſegetis armatæ manus.
† Paſſeratius, *tauros domavi.*

*

Servius in Centimetro. *Matrem fatigat prodigus vitæ furor.*

*

Mar. Victorinus. *Struunt ſorores Atticæ dirum nefas.*

*

Fragmẽtum Anonymi Grãmatici de Metris, Cenſorino adiectũ. *Tela, famuli, ‡ tela properè, ſequitur me Thoas.*
‡ Lipſius fulciendo verſui interiicit *tela*, legitque
Tela, famuli, tela; properè tela, ſequitur me Thoas.

*

† Ibidẽ. † *Axena Põti per freta Colchos deniq; delatus adhaſi.*

*

‡ Ibid. ‡ *Ore beato lumine volitãs, qui cœlũ candidus equitas.*

*

Ibid. *Quædam terribilis tua pectora turbat, terrifico ſonitu intulit.*
Proinde & abs te regimen Argos, dum eſt poteſtas conſulendi.

*

Ibid. *Qui repẽs ſemipulſus onere gravi fores ſtrepitu terrẽt.*

Hæc

*

Hac bellicoſus cui mater patérve Minerva. Ibid.

*

Quis meum nominans nomen exciet,
Quamvis tumultu invocans incolarum fidem? Ibid.

*

Cuncta igitur Camœna
Fonticola puella,
Qua canitis ſub antris
Mellifluos ſonores;
Qua lavitis capillum
Purpureum Hippocrene
Fonte: ubi fuſus olim
Spumea lavit almus
Ora jubis aquoſis
Pegaſus in nitentem
Pervolaturus æthram.

D. Auguſtin. l. 3 de Muſicâ. Pomponij Secundi putat Delrio.

ADDENDA
Fragmentis Ennianis.

EX ACHILLE.

*

Iſidorus lib. Different.

Summam tu tibi pro malâ vitâ famam extolles: & pro bonâ paratam gloriam.

INCERTA.

*

Cic. 5. Tuſc.

Animusne æger (ut ait Ennius) *ſemper errat, neque pati, neque perpeti poteſt; cupere nunquam deſinit.*

*

Auctor Rhetoricor. ad Herenn.

Quidquam quiſquam quoiquam quod conveniat, neget?

*

Servius in Æneid. ad iſtum libri primi locum,

Dicitur Minerva tantùm ob vitiatam Caſſandram in templo ſuo, ſolius Aiacis pœnâ non fuiſſe contenta, ut poſteo per oraculum de eius regno quotannis unam nobilem puellam iuſſerit Ilium ſibi ac ſacrificium mitti; &, quod eſt maius, de eâ tribu de qua Aiax fuerat, ſicut Ennius refert.

– Pallaſne exurere claſſem
Argivûm, atque ipſos potuit ſubmergere ponto,
Unius ob noxam, & furias Aiacis Oili?

VERSVS TRAGICI

Interprete

M. TVLLIO CICERONE.

[Præter hæc loca, referenda huc fortaſſis interalia, quæ leguntur ſtatim ſuprà, *Nam nos decebat*, &c. pag. 175. itemque, *Nec verò tantâ*, p. 177.]

*

Nam ſi violandum eſt ius, regnandi gratiâ — Cic. de Offic. 3. *ex Phœniſſis.*
Violandum eſt: aliis rebus pietatem colas.

*

Nam qui hæc audita à docto meminiſſem viro, — Tuſc. 3. ex Euripide; ſub Theſei perſonâ.
Futuras mecum commentabar miſerias:
Aut mortem acerbam, aut exſilij mœſtam fugam,
Aut ſemper aliquam molem meditabar mali:
Vt ſi qua invecta diritas caſu foret,
Ne me imparatum cura laceraret repens.

*

Mortalis nemo eſt quem non attingit dolor, — Ibidem ex eodē.
Morbuſque. multi ſunt humandi liberi,
Rurſum creandi: morſque eſt finita omnibus,
Quæ generi humano angorem nequidquam adferunt.
Reddenda eſt terra terra: tum vita omnibus
Metenda, ut fruges. ſic jubet neceſſitas.

*

Si mihi nunc triſtis primùm illuxiſſet dies, — Ibid. ex eod.
Nec tam ærumnoſo navigaviſſem ſalo,
Eſſet dolendi cauſa: ut iniecto equulei
Freno repentè tactu exagitantur novo:
Sed jam ſubactus miſeriis obtorpui.

*

De Nat. Deor. ex Euripide.

Vides ſublime fuſum, immoderatum æthera,
Qui tenero terram circumiectu amplectitur:
Hunc ſummũ habeto Divum; hunc perhibeto Iovẽ.

*

De Offic. 3. ex eodem.

Iuravi linguâ, mentem iniuratam gero.

L. ANNÆVS SENECA Philoſophus Epiſt. 115.

Senarios hos profert, à ſe (ut opinor) Latio donatos.

EX EVRIPIDIS BELLEROPHONTE.

Sine me vocari peſſimum, vt dives vocer.
An dives, omnes quærimus; nemo, an bonus.
Non quare, & unde; quid habeas, tantùm rogant.
Vbique tanti quiſque, quantum habuit, fuit.
Quid habere nobis turpe ſit, quæris? nihil.
Aut dives, opto, vivere; aut pauper mori.
Bene moritur quicunque, dum lucrum facit.
Pecunia ingens generis humani bonum;
Cui non voluptas matris, aut blanda poteſt
Par eſſe prolis, non ſacer meritis parens.
Tam dulce ſi quid Veneris in vultu micat,
Meritò illa amoreis cælitum atque hominum movet.

FRAGMENTORVM TRAGICORVM FINIS.

*

ATTII, veteris ac graviſsimi tragici, ſi I. S. coniectori in Varronis primum de R. R. credimus, ſunt

EX OENOMAO.

Nam ſi lamentis allevaretur dolor,
Longoque fletu minueretur miſeria,
Tum turpe lacrumis indulgere non foret,
Fractaq; voce divûm obteſtari fidem,
Tabifica donec pectore exceſſet lues.
Nunc hac neque hilum de dolore detrahunt,
Potiusq; cumulum miſeriis adiiciunt mali,
Et indecoram mentis mollitiem arguunt.

Exhibuerat ea inter Fragmēta Delrio; nos ut ſpuria expunximus: quod ne quis miretur, ſeorſim hîc damus.

Sed maximo viro, jam tum adoleſcentiori, impoſuit Rumetus, qui ſuos verſus pro antiquis obtruſit. Quemadmodum & iſthæc ab eodem

Afficta TRABEÆ comico.

Here, ſi querelis, eiulatu, fletibus,
Medicina fieret miſeriis mortalium,
Auro paranda lacruma contra forent.
Nunc hac ad minuenda mala non magis valent,
Quàm nænia præfica ad excitandos mortuos.
Res turbida conſilium, non fletum, expetunt.

Priores hi verſus ad verbū e Philemone mutuati, & Latini de Græcis redditi.

Sed impoſtorem hunc tangit hoc diſticho alibi I. S.

Qui rigidæ flammas evaſerat antè Toloſæ
Rumetus, fumos vendidit ille mihi.

Q. Sept. Florens Tertullianus De præſcriptionibus adverſus Hæreticos.

Alius manu ſcripturas, alius ſenſu expoſitiones intervertit, *&c.* Ideo habent vim & excogitandis inſtruendiſque erroribus felicitatem: non adeo mirandam, quaſi difficilem & inexplicabilem, cùm de ſecularibus quoque ſcripturis exemplum præſto ſit eiuſmodi facilitatis. Vis hodie ex Virgilio fabulam in totum aliam componi, materiâ ſecundùm verſus, verſibus ſecundùm materias concinnatis denique? † Ovidius Geta Medeam tragœdiam ex Virgilio pleniſſimè expreſſit. Meus quidem propinquus ex eodem poëta, inter cætera ſtyli ſui otia, Pinacem Cebetis explicuit. Homerocentonas etiam vocare ſolent, qui de carminibus Homeri propria opera more centonario ex multis hinc inde compoſitis in unum ſarciunt corpus.

† Al. *Oſidius.* Ms. Vatic. *Oſfidius.* Videtur *Hoſidius* ſcribendũ. Lud. Braſſicanus ad Nutricia Politiani citat, *Ovidius citra Medeam, &c.*

Angelus Politianus Miſcellan. cap. LIX.

Audivi etiam (loquitur de verſiculo Martialis, *Ride ſi ſapis*; & verbis Martiani Capellæ) † qui crederent de tragœdiâ Medeâ, quam Tacitus (auctor De corruptâ eloquentiâ) quam Quintilianus laudat, & quam fuiſſe, quod miror, penè Virgilianis conſutam verſibus, auctor Tertullianus eſt: & nos in ‡ Nutriciis ſignificavimus. Sed hoc mihi non ſit veriſimile, *&c.*

† Phil. Beroaldus Annotat. Sylloge in varios Auctores.

‡ Videatur ibi Braſſicanus.

Lil. Gregor. Gyraldus De poet. hiſt. Dial. IV.

Quæ verò ingenioſiſſimi huius poetæ opera perierint temporum iniuriâ, hæc ſunt: ſex libri Faſtorum ultimi, Medeæ tragœdia, quæ Fabio & Tacito aliiſque commendata plurimum. hæc hoc tempore inventa dicitur; ſed falsò, ut puto. Scripſit & alteram tragœdiam ex Virgilio, de quâ Tertullianus, *&c.*

TRA-

TRAGOEDIA MEDEA.

Cento Virgilianus.

MEDEA.

Æn,12,176 * *ESto nunc Sol teſtis, & h c mihi terra precanti.*
aen.4,610. * *Et Diræ ultrices,* * *& tu Saturnia Iuno.* Æn.12,178
aen 1,670. *Ad te confugio,* * *nam te dare iura loquuntur* ae .1, 735.
aen.3, 136. * *Connubiis:* * *ſi quid pietas antiqua labores* aen.5,688.
Reſpicit humanos, * *noſtro ſuccurre labori* aen. 9,404
aen.1,622. * *Alma Venus.* * *quicumque oculis hæc aſpicis æquis,* aen. 9,209
aen.4,611. * *Accipite hæc, meritumque malis advertite numen.*
aen.4,677. * *Quid primum deſerta querar?* * *connubia noſtra* aen 4, 213.
Reppulit, * *& ſparſos fraternâ cæde penates.* aen.4,21.
aen.7,302. * *Quid Syrtes, aut Scylla mihi, quid vaſta Charybdis*
Ge.1, 451. * *Profuerit,* * *medioſq; fugam tenuiſſe per hoſtes?* aen.3 282.
aen.4,412. * *Improbe amor, quid non mortalia pectora cogis?*
aen.10,866 * *Iuſſa aliena pati:* * *iterumque revolvere caſus,* aen. 10,61.
aen,4,413. * *Ire iterum in lacrimas.* * *Sed nullis ille movetur* aen.4, 438
Fletibus. * *infixum ſtridet ſub pectore vulnus.* aen.4,689
aen.4,322 * *Extinctus pudor,* * *atque immitis rupta Tyranni* Ge.4,492.
aen.4,221. *Fœdera,* * *& oblitus famæ melioris amantis,*
aen 3,629. * *Oblituſque ſui eſt.* * *lacrimæ volvuntur inanes.* aen 4,449
aen.4,373. * *Nuſquam tuta fides.* * *vanâ ſpe luſit amantem* aen.1, 256,
aen.4, 311. * *Crudelis. quid? ſi non arva aliena domoſque*
Ignotas petis? * *hæc pro virginitate reponis?* aen.12,878
aen.6,878. * *Heu pietas, heu priſca fides!* * *captiva videbo* aen.12, 63.
aen.4, 133. * *Reginam thalamo cunctantem,* * *oſtroque ſuperbo:* aen.1,643.
aen.3,628 * *Haut impunè quidem,* * *ſi quid mea carmina poſſunt.* aen 9,446

CREON.

CREON. MEDEA.

Æn.4,211. CR. * Fœmina quæ noſtris erras in finibus * hoſtis, Æn.7,723.
æn.5,28. * Flecte viam velis: * neque enim neſcimus & urbem, aen.7,195.
æn.1,28. * Et genus inviſum, * nec non innoxia verba. Ge.2,129.
æn.3,407. * Hoſtilis facies occurris, & omnia turbas.
æn.6,399. MED. * Nullæ hic inſidiæ: * nec tanta ſuperbia victis. aen.1,533.
æn.1.ibid. * Non ea vis animo: * nec ſic ad prælia veni. æn.10,901
æn.7,437. CR. * Non, ut rere, meas effugit nuncius aures
æn.5,801. * Vnde genus ducis. * Varium ac mutabile ſemper aen.4,569
Fœmina;
æn.7,335. * Tu potes unanimes armare in prælia fratres,
æn.7,337. * Funereasq; inferre faces, * & cingere flammâ, aen.1,677.
aen.7,336. * Atque odiis verſare domos. * tibi nomina mille, aen.7,337.
Mille nocendi artes, * fecundaq; viſcera pœnis. aen.6,598
aen.7,559. * Cede locis, * pelagoq; volans da vela patenti. Ge.2,41.
aen.7,213. MED. * Rex, genus egregium, * liceat te voce moveri, aen.3,461.
aen.3,377. * Pauca tibi è multis, * quoniam eſt oblata facultas, Ge.4,437.
aen.11,348 * Dicam equidem; licet arma mihi mortemq; mineris:
aen.7,96. * Ne pete connubiis natam. * meminiſſe iuvabit; aen.1,207.
aen.7,339. * Diſſice compoſitam pacem. * miſerere tuorum. aen.11,365
aen.7,438. CR * Ne tantos mihi finge metus, * néve omine tanto aen,12,71.
aen.9,219. Proſequere; * [ha] cauſas nequicquam nectis inanes.
aen.10,467 * Stat ſua cuique dies. * non ipſi exſcindere ferro aen.6,553.
aen.12,819 Cœlicolæ valeant, * Fati quod lege tenetur.
aen.9,220. * Nec mea iam mutata loco ſententia cedit.
Ecl.1,11. MED. * Non equidem invideo * genero, dignisq; aen.11,355
hymenæis;
aen.4,431. * Non iam coniugium antiquum, quod prodidit, oro;
aen.4,433. * Tempus inane peto: * liceat ſubducere claſſem. aen.1,555.
aen.4,435 * Extremam hanc oro veniam. * ſuccurre relictæ, aen.9,290
aen.4,52. * Dum pelago deſævit hyems. * miſerere parentis, aen.12,45
aen.7,360. * O genitor. * & nos aliquod noménque decusq; aen.2,89.
Ge.4,447. Geſſimus, * & ſcis ipſe, neque eſt te fallere quidquam.
Ecl.9,5. * Nunc victi triſtes, (quoniam ſors omnia verſat,)
aen.3,3. * Submiſſi petimus; terram * littusq; rogamus aen 7,229.
aen.11,354 Innocuum. * neque te ullius violentia vincat. aen 8,386.

* Quid

aen.8,395. CR. * *Quid cauſas petis*, [aut] * *in me exitium-*
que meorum.
Æn.2,52. * *Quidquid id eſt, timeo* * *vatum prædicta priorum.* Æn 4,464
aen.4,569 * *Eia age, rumpe moras.* * *quò me decet uſque teneri?* aen.5,384.
aen.3,88. MED. * *Quê ſequimur? quóve ire iubes? ubi ponere ſe-*
aen.6,108. CR. * *Ire ad conſpectum cari genitoris & ora,* (*des?*
aen.8,580. * *Dum curæ ambiguæ, dum ſpes incerta futuri.*
Ecl. 8,43. MED. * *Nunc ſcio quid ſit*, * [&] *hoſpitio prohibe-* aen.1,544.
mur arenæ,
aen.9,131. * *Nec ſpes ulla fugæ.* * *nulla hinc exire poteſtas.* aen.9,739
aen.4,53. *Quaſſataque rates,* * *geminique ſub ubere nati,* aen.5,285.
aen.3,285. * *Et glacialis hyems aquilonibus aſperat undas.*
aen.6,405 * *Si te nulla movet tantæ pietatis imago,*
aen.4,51. * *Indulge hoſpitio* * *noctem non amplius unam.* aen 1,687.
aen.12,800 CR. * *Deſine, iam tandem,* * *totâ quod mente petiſti,* aen.4,69.
Largior; * *at repetens iterumq; iterumq; monebo:* aen 3,436.
aen.4,568 * *Si te his attigerit terris aurora morantem,*
aen.5,815. * *Vnum pro multis dabitur caput.*

VOX DE-INTVS. CHORVS.

Ecl.8,31. VOX. * *O digno coniuncta viro,* * *dotabere virgo.* aen.7,318.
aen.12,573 * *Ferte faces properè,* * *thalamo deducere adorti* aen.6,397.
aen.5,41. * *Ore favete omnes, & cingite tempora* palmis.
aen.2 249. CHOR. * *Vela*mur *fronde per urbem,*
aen 3,279. * *Votiſque incendimus aras.*
aen.4,528. * Heu *corda oblita* tuorum,
aen 4 464 * *Vatum prædicta priorum,*
aen.10,501 * *Fati ſortiſq; futuræ!*
aen.11,49. * *Spe multum captus inani*
aen.8,544 * *Mactat de more bidentes*
aen.4,58. * *Phœbo patrique Lyæo,*
aen.4,59. * *Cui vincla iugalia curæ,*
aen.11,50. * *Cumulatque altaria donis.*
aen 3,90. * *Tremere omnia viſa repentè,*
Ge.1,484. * *Fibræ apparere minaces;*
aen.3,40. * *Vox reddita fertur ad aures:*
aen.7,97. „ * *Thalamis ne crede paratis,*

* *Funus*

aen.11, 53. ., * *Funus crud. le videbis.*
aen.4, 522 * *Carpebant* * *membra quietem,* Æn.8,406
Æn. 3,157. * *Animalia ſomnus habebat.*
aen. 4,462 * *Ferali carmine bubo*
aen.4, 463 * *In fletum ducere voces,*
aen.3,366. * *Triſtes denunciat iras.*
aen.2,41. * *Quæ tanta inſania? cives*
aen.8, 286 * *Evincti tempora ramis*
aen.6,397. * *Thalamo deducere adorti.*
aen.8, 573. * *Quæſo, miſereſcite regis.*

* * *

Ecl 1, 1. ‡ [* *Recubans ſub tegmine fagi*
Ecl.6,66. * *Divino carmine paſtor*
aen.6,172. * *Vocat in certamina divos.*
aen.7,67. * *Ramo frondente pependit.*]

‡ Hi quatuor verſus videntur aliò pertinere.

LECTORI.

Vetus ea Tragœdia ex Virgilianis verſibus contexta, cuius hîc ſpecimen exhibemus, extat penes eruditiſſimum Claudiûm Salmaſium, magnum Galliæ ſuæ ornamentum; propediem fortè ex vetuſtiſſimis membranis in lucem emittenda, cum aliis antiquis monumentis compluribus, hactenus ineditis. quorum ſpem nobis facit in Notis ad Hiſtoriæ Auguſtæ ſcriptores.

Quid

Quid cento, & quæ eius componendi leges.

Auſonius epiſtolâ ad Paulum Centoni eius Nuptiali præfixâ:

CENTO *quid ſit, abſolvam: variis de locis, ſenſibuſque diverſis, quædam carminis ſtructura ſolidatur; in unum verſum ut coëant aut cæſi duo, aut unus & ſequens cum medio. nam duos junctim locare, ineptum eſt; & tres unâ ſerie, mera nugæ. Diffunditur autem per cæſuras omnes, quas recipit verſus Heroicus: convenire ut poſſit, aut penthemimeris cum reliquo anapæſto: aut trochaicè cum poſteriore ſegmento: aut ſeptem ſemipedes cum anapæſtico chorico: aut poſt dactylum atque ſemipedem, quidquid reſtat hexametro.*

Iſidorus Origin. lib. I. cap. XXXVIII.

CENTONES *apud Grammaticos vocari ſolent, qui de carminibus Homeri vel Virgilij ad propria opera, more centonario, ex multis hinc inde compoſitis in unũ ſarciuntur corpus, ad facultatem cuiuſque materiæ. Denique Proba, uxor Adelfi, centonem ex Virgilio de Fabricâ mundi & Euangeliis pleniſſimè expreſſit; materiâ compoſitâ ſecundùm verſus, & verſibus ſecundùm materiam concinnatis. Sic quoque & quidam Pomponius ex eodem poemate, inter cætera ſtyli ſui otia, Tityrum in Chriſti honorem compoſuit: ſimiliter & Æneidos.*

Vide Tertullianum ſuprà.

GERARDI IOHANNIS VOSSII CASTIGATIONES ET NOTÆ In TRAGICORVM VETERVM Fragmenta.

IN LIVIVM ANDRONICVM.

ACHILLE.

Pag. 1. *Si malos imitabo, tum tu pretium pro noxa dabis.*] Trochaicum hunc credas, an ea ex jambico decerpta putes, nihil intereſt. Nævio adjudicat editio Nonij vetus, quæ anno cIↄ Iↄ Mediolani prodiit curâ ſummi, pro illis temporibus, viri, Baptiſtæ Pii. Quam & ſæpius poſtea advocabimus. Sed Livio tribuit Aldina, imo & Mss. & Neſtor Novarienſis.

ADONIDE.

Humum humidum pedibus ferit] In Priſciano meo Mso, ſane optimæ notæ, diſertim Lævio tribuitur. Et videntur Stephani duo ſimiliter in codd. ſuis inveniſſe, quando fragmenti huius in Collectione ſua non meminerunt.

ÆGISTHO.

*

Nemo hæc voſter ruminetur mulieri] Apud Iunianum Majum (qui ante hos annos centum & triginta de priſcorum proprietate verborum volumen ex veteribus maximè Grammaticis contexuit) pro *voſter* invenio *nos tibi*, quod corruptum arbitror ex *noſtri*, aut *voſtri*. Apud eundem legas *ruminabitur*. Quaſi ſcripſerit Livius,

- Nemo hæc noſtri ruminabitur

Mulieri -

Sed error obrepſit ex ſuperiori Varronis loco, ubi id verbi invenitur in tempore exacto. Vera igitur fuerit ſcriptura,

- Nemo hæc noſtri ruminetur mulieri.

Vel *voſtri*, ut diximus. Fortaſſean erit, qui, quòd Nonius hæc adferat in verbo *Ruminare*, eò *ruminabit* apud Livium legere malit. Sed potiùs apud Nonium ſcribendum *ruminari*. Nam & Mſſi, & vett. editt. tum in Varronis, tum Livij verbis, conſtanter habent *ruminabitur*, & *ruminetur*. Illud extremo addamus, non hæc Agamemnonis verba eſſe, deque Clytæmneſtra intelligi, quod credidit Delrio: ſed ab Ægiſtho dici, ac mulieris nomine Caſſandram ſignari. Nam ſanè hoc veriſimile magis facit fabulæ argumentum.

*

Tum autem laſcivum Nerei ſimum pecus
Ludens ad cantum claſſium luſtratur] Scaliger in Conjectaneis Nævio tribuit: in quo ſequitur vett. Nonij editt. in *Luſtratur*. Sed in Mſo legitur *Livius*. & meo judicio verius. Nam altero Nonij loco, in *Pecus*, conſtanter hæc verba Livio adſignantur. Pro *Nerei ſimum pecus* in pleriſque Mſsis, atque excuſis invenitur, *reiſſimum pecus*. unde primulùm ſuſpicabar Livium ſcripſiſſe, *reſimum pecus*. Nam *reſimum* τὸ ἀνάσιμον, Varroni, Columellæ, aliis. Sed rectum eſt *Nerei ſimum pecus*: quod oſtendunt veſtigia

gia veteris ſcripturæ in altero Nonij loco, ubi legitur *Nereiſſimum:* uti apud Iunianum Maium, *nec remiſſum.* Per *Nerei ſimum pecus* poſſis generatim intelligere piſces, quando omnes ſimis ſunt naribus: & Tullius primo de Divinat. ex Paccuvio refert, claſſem Achivûm ab Ilio reducem ſe laſciviâ piſcium oblectâſſe, qui circum claſſem ludebant. Sed *κατ' ἀντονομασίαν* delphinos intelligi, magis probabile eſt: quando iidem peculiariter *διὰ τὸ σιμὸν* ſimones dicti, teſte Plinio lib. IX. cap. VIII. Et multum hanc ſententiam juvat Euripides in Electra, ubi chorus refert *[τοὺς φιλαύλους δελφῖνας* proris circumvolutos deduxiſſe Achillem ad Troiam.

*

Sollemnitus à declitali laudet lubens] Mediolanenſis vetus, & Aldina, item Iunianus Maius Lucilio tribuunt. Qui error inde profluxit, quia Lucilii nomen proximè anteceſſit. Nam Livij eſſe, præter codices alios, additum fabulæ nomen oſtendit. Verba poetæ vir maximus ingenioſe ita emendabat:

Sollemnitus adeò læta te laudem lubens.

Sed videamus, num propiùs etiam accedi poſſit ad veterem ſcripturam. In pleriſque legas, *Sollemnituſque adeo ditali.* In aliis, *Sollennituſque a conditali.* In aliis, *Sollennituſque à declitali.* Quare *Sollemnituſque* cum copula rectum puto. Cumque ante *laudet* conſtanter illud *tali* legatur, invitus ſanè mutem. Eapropter ſic ſententiæ & numeris reſtituo:

Sollennituſque à Dea tali lauder lubens.

Vt *Dea κατὰ συνίζησιν* coaleſcat. Verba ſunt Oreſtis, quibus Dioſcuros affatus, cùm Athenas ſibi eundum eſſe intelligeret, ut ibi à ſapientiſſima Dea Pallade ſollemnitus abſolveretur. Vide extremam Euripidis Electram. Sanè id verius puto, quàm ſi legas *à Deo*, ut Apollo intelligatur, quo auctore Oreſtes homicidium commiſit, ut idem Euripides non uno loco refert.

*

2. *— Nam ut Pergama*
Accenſa, & præda per participes æquiter
Partita eſt] Vett. codd. *prædam.* Sed perperam,

 Nam

Nam *præda partita* ποιητικῶς dixit Livius.

*

- In ſedes collocat ſe regias,
Clytemneſtra iuxtim, tertias nata occupant] Malim, *nata occupat*. Signat tres iſtos, Ægiſthum, reginam coniugem, & natam eius Electram. Matris nomen Κλυταιμνήστρη, Iliad. A, & ſæpius in Odyſſea. Quare ſecunda eſt porrecta. Sed Livius è diphthongo vocalem alteram abiecit. Vt minùs ſit, quod mirentur viri docti, idem factum eſſe ab Auſonio in Epitaphiis heroum:

Vindicem adulterij cùm Clytemneſtra necet.

*

Quin quod parere vos maieſtas mea procat
Toleratis, extemploque illam deducitis?] In Mſsis, item edit. Med. Ald. aliis, legitur,

Toleratis, temploque hanc deducitis.

Quare, leviculâ traiectione provocabuli *vos*, locum hunc ita reſtituo:

- Quin quod vos parere maieſtas mea
Procat, toleratis, temploque hanc deducitis?

Verba ſunt Clytæmneſtræ, Electram ab arâ abſtrahi iubentis, quò ea metu confugerat. Vnde ipſa ſic apud Senecam Agamemnone:

Concedam ad aras, patere me vittis tuis
Caſſandra iungi, paria metuentem tibi.

Ac poſtea matrem filiamque ita loquentes inducit:

CLYT. *Morieris hodie.* ELECT. *Dummodo hac moriar manu.*
CLY. *Recede ab aris.* EL. *Sive te iugulo iuvat*
Merſiſſe ferrum; præbeo iugulum volens:
Seu more pecudum colla reſecari placet;
Intenta cervix vulnus exſpectat tuum.

Ita hunc locum emendo. In vulgatis eſt *recedo ab aris*, verbaque illa Electræ tribuuntur. Atqui veriſimile non eſt, eam ab aris voluiſſe recedere, priuſquam iſtius mentionem ullam feciſſet mater. Quod ſi in ſuperiori Andronici loco *extemplo* retinere viſum eſſet, non tamẽ pro *hanc*

repo-

reponam *illam*, quod longius à libris abit: ſed *τὸ hinc* ob ſimilitudinem excidiſſe credam. Vt ita concipiatur locus,

- extemploque hanc hinc deducite.

AIACE.

*

Mirum videtur, quod ſit factum iamdiu] Κατ' ἐρώτησιν ſcribe. Vel cum Delrio lege,

Mirum videtur, quod ſit? Factum iamdiu.

ANDROMEDA.

*

Confluges ubi conventu campum totum inhumigant] In nonnullis eſt *confluge*: item *conventum*. Ac vir eruditiſſimus pro *conventum* ſive *conventu* legendum coniectabat *cum vento*. Sed malim *conventu*, hoc eſt confluxu. Nam ventus naturâ ſuâ potiùs ſiccat: ut qui ſit πλῆθός τι τῆς ἐκ γῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως κινούμενον περὶ τὴν γῆν: ut eſt apud Philoſophum Μετεωρολ. β. Quare minus illi convenit verbum inhumigant, quod eſt humectant. Nam ut à *mitis mitigo*, à *clarus clarigo*; ita ab antiquo *humus* pro *humidus* eſt *inhumigo*. At optimè competit conflugi, quo ſignificatur fluviorum σύῤῥοια, ſive, ut Homerus Iliad. Δ vocat, μισγάγκεια, ubi Euſtathius, ἐὰν δὲ εἰς τοιοῦτον ἄγκος πολλὰ συμβάλλωσιν ὕδατα, μισγάγκεια τοῦτο λέγεται.

ANTIOPA.

*

Ita ſeptuoſe dictio abs te datur

Quod conſecutum ſapiens agrè contulit.] Prior verſus, ſi de oraculo ſermo eſt, quæ flexiloqua & obſcura eſſe ſolent, ſic legi debet: *Ita ſeptuoſe dictio ab Deo datur.*

Sed ſive ad Deum, ſive ad alium ſermo eſt, ne ſic minùs iſtoc placet: *Ita ſeptuoſa dictio hac abs te datur.*

Vel potius, *dictio abs teto datur,*

Poſteriorem verſum ita corrigo:

Quod conſecutura ſapiens agrè conſulit.

 Vel

Vel veriùs, *ægrè contuit.* Sententia eſt, dictionem eò eſſe flexiloquam, quòd ſapienti etiam propter eventuum incertum, quid futurum ſit, difficile ſit prævidere. *Contuo* pro *contuor* dixit etiam Ennius Medeâ Exule, ubi ſic ſolem compellat,

Qui tuoque lumine mare, terram, ac cœlum contues.

EQVO TROIANO.

*

3. *Serò ſapiunt* [Phryges] Hæc verba ex Equo Troiano adducta Livio tribuêre Beroaldus in Annotat. & Eraſmus proverbio *Serò ſapiunt Phryges.* Et ſanè Equum Troianum à Livio ſcriptam eſſe, indicat Nonius in *Opitula.* Sed Nævium quoque eius nominis fabulam dediſſe, conſtat ex Macrobij lib. VI. Sat. cap. 1. Ex utro igitur hæc Cicero adferat, difficile dictu eſt.

*

- Nunquam hodie effugies, quin meâ manu
Moriare] Omnino Nævij, non Livij ſunt, ut diſertim dicit Macrobius, qui hinc expreſſum eſſe docet illud Maronis Ecl. III.

Nunquam hodie effugies, veniam quocunque vocaris.

HELENA.

*

Tu qui permenſus ponti &c.] Anapæſtici ſunt:

- Tu qui
Permenſus ponti maria alta
Velivola. -

HERMIONA.

*

Obſecro te Anticile matri nequid tuæ advorſus fuas] *Anciale* eſt in Ms. & edit. Med. item apud Iunianum Maium: qui

qui & Nævio, non Livio tribuit, ſed corrupte. Nec multum abit *Anchiale*, ut Mercerus expreſſit. Magis recedit *Anticile*, ut eſt in Aldina. Veram lectionem non difficulter odorati ſumus. Ea eſt *Amphiale*. Locum itaque ſic concipio,

- *Obſecro*

Te, Amphiale, matri nequid adverſus tue

Fuas. -

Vel ſic, ut metrum ſit trochaicum:

- *Obſecro*

Ted, Amphiale, matri nequid adverſus tue fuas.

Verba ſunt Andromachæ ad filium Amphialum, quem ex Neoptolemo habuit: ut locuples teſtis eſt Hyginus fab. CXXIII. Ac cenſeo ita affatam filium, cùm occultare eum vellet, ut tutus eſſet à Menelai & Hermiones inſidiis, unde opera Pelei liberatus tandem fuit. Vide Andromachen Euripidis.

INONE.

*

Et iam purpureo ſuras include cothurno &c.

Fragmento iſti alterum adde ex ſexto Priſciani: quod huiuſmodi eſt:

- *Seque in alta maria præcipem*

Inops, ægra ſanitatis herois.

Sed pluſcula hîc in diſquiſitionem veniunt, quia & de poetæ, & de fabulæ nomine quæritur, ac præcipue de numeris ſententiaque verborum. Ex Livio citat vetus Veneta anni cIↃ CCCCLXXVI. Et ita in veterum Gramm. editione Putſchius expreſſit: quod rectum eſſe, mox planum faciemus. Fabulam Ionem nominat eapſe editio, idque ex vett. codd. fide. Nec aliter eſt in Mso meo. Sed perperam, cùm Ino dicta ſit. Nam Livium cum Graio Andronici cognomine tragœdiam dediſſe nomine Inonem, clarè teſtatur Terentianus Maurus verſibus iſtis:

Livius ille vetus Graio cognomine ſuæ
Inſerit Inonis verſu puto tale docimen.
Præmiſſo heroo ſubiungit namque miurum,
Hymnum quando chorus feſto canit ore Triviæ.

Cum enim chori meminerit apertè, neceſſe eſt iſta de tragœdia capiamus. Eam vero non Ionem, ſed Inonem vocat. Quod etiam approbant verba à Priſciano adducta. Neque enim Ioni conveniunt, Inachi filiæ, quam Iupiter, ut furta ſua tegeret, in vaccam convertit: ſed Inoni, filiæ Cadmi, Athamantis uxori, matri Melicertæ, quicum in mare ſe de ſcopulo præcipitavit. Atque inde ſimul liquet,humani aliquid paſſum Ioſephum Scaligerum, cùm verba illa de Sapphone intelligit, notis in Cirin. Nam ſi ſint ex fabula Inone, quin de hac potius, quàm Sapphone, intelligi debeant, dubium non eſt. Sed in altero quoque maximum illum virum opinio fefellit. Nam putavit eſſe ea Lævij verba. Nec temere ita credidit, ſed ſecutus eſt quorundam Mſſorum fidem. In noſtro ſanè diſertim legitur *Levius Ione*. Sed in aliis, tam manu exaratis,quàm prœlo excuſis,Livius vocatur:quod verius eſſe Terentiani comprobat autoritas: ubi ne *Levius* legas, impedit, quod de Graio Andronici cognomine adiungit. Supereſt aliquid de numeris dicamus: quibus hunc in modum reſtituere Scaliger tentabat:

Seſeque in alta maria præcipem miſit
Inops & ægra ſanitatis herois.

Neque aliter nunc verſus iſti adduci ſolent à viris doctis. Tantum apud omnes ſummi viri valuit autoritas. Atqui non parum emendatio iſta abit à Mſſis & vett. editt. in quibus pro *ſeſeque* eſt *ſeque*, & verbum *miſit* conſtanter omittitur, uti & copula poſt *inops*. Neque cauſſa eſt, cur Livium in tragœdia putemus ſcripſiſſe jambicos σκάζοντας. Nam illud, *Argenteo polubro & aureo gutto*, quod ex Livio citat Nonius, aliter poſſis ordinare, ut *argenteo* ultima ſit διποδία, ac *polubro* verſum inchoet ſequentem. Adde quod non ſapit tragœdiam. Vti nec illud, *Scabra in legendo, redivioſave offendens*; de quo poſtea dicam. Quare, quod jam aliis in mentem veniſſe video, pro *Inops*, duabus

bus literis extritis, *Ino* legere malim. Cui emendationi favet ipſum fabulæ nomen. Et ſi verbo explere numeros ac ſententiam juvat: id, ne claudicet verſus, potius ſit *dedit*, quam *miſit*. Nempe ut hunc in modum ſcripſerit Livius:

- Seque in alta maria præcipem
Ino ægra ſanitatis herois dedit.

LAODAMIA.

*

Aut nunc alia te quæpiam
Aſiatico ornatu affluens &c.] In Mso meo lego, *Aut nunc quæpiam alia te illo Aſiatico* &c. Quare pro *te illo* legendum *te Ilio*, ac digerendi verſus in hunc modum:

- Aut
Nunc quæpiam alia te Ilio,
Aſiatico ornatu adfluens,
Aut Sardiano aut Lydio
Fulgens decore, & gloria,
Pellicuit.

PROTESILAO.

*

Pag. 4. *Cupidius miſerulo obito*] Citat Priſcianus, ut oſtendat *obitus* interdum valere ποθινώς. Sed in Mso noſtro, Lævio, non Livio tribuitur. Apud Iunianum Majum quoque pro *Cupidius* eſt *Cupidinis*.

TEREO.

*

Ego puerum interea ancillæ ſubdam lactantem meæ,
Ne fame perbitat] Scribe *lactanti*, vel *lactentem*: Verſus verò ſic digere:

- Ego puerum
Interea ancillæ ſubdam lactentem meæ,
Ne fame perbitat.

*

Credito cum illos ſoli meâ voluntate nunquam limavit caput] Nævio tribuit edit. Mediol. & Ven. Pincij, item Iunianus Maius. In quibus, quemadmodum & Aldinâ, verba hæc ita concipiuntur, uti hic expreſſum. Niſi quod in nonnullis magis etiam corruptè eſt, *cum illos ſol in ea.* Ad veram lectionem nos ducit fabulæ nomen. Inde enim cognoſcimus, actum eſſe de Philomela, quæ ſive ſanguine ſuo, ſive, ut Nicocrates voluit, opere acu picto, ſorori ſuæ Progne perſcripſit, ut à Tereo ſtuprata eſſet invita. Rectè igitur hunc locum emendabat Delrio: ſed, quod ille facere neglexit, nos porrò leviculâ traiectione numeris eum ſuis reſtituemus. Sic enim Livius ſcripſit:

- Credito, cum illo, ſoror,
Voluntate meâ nunquam limavi caput.

Niſi forte malis:

- Credito, cum illo ſoror
Voluntate meâ nunquam limavit caput.

Nam *limavit* eſt in omnibus antiquis. Ita verba fuerint Prognes. Sed alterum illud eſt verius multò. Nihil enim attinebat, ut Progne diceret, ſororem ſe invitâ ſtupratam. Quare Philomelæ potius eſſe iſta verba, ac ita, uti dixi, legi debere, dubium non eſt.

TRAGOEDIIS INCERTIS.

*

Pag. 5. *Qua Caſtalia per ſtruices ſaxeas lapſu accidit*] Trochaicus erit, *Quaque Caſtalia*, vel, *Quaque Caſtalis aqua per ſt. ſ. l. a.* Sed in codice Farneſiano pro *qua* eſt *quo.* quod ex *Equo* corruptum puto. Præſertim quando ex edit. Med. & Ald. pro eodem legitur *quarto.* Vt fortaſſe ſcripſerit Nonius, *Livius equo tro.* hoc eſt Equo Troiano. Nam huiuſmodi compendio in fabularum nominibus uti ſolent. Et facilè princeps litera exteri, duæque proximæ ab ultima traiici potuerunt.

Qua-

Quænam iſta ſuavitas, quænam conſortio eſt?] Tum antiqui, tum recentes Nonij codices hæc tribuunt Tito Livio. Neque id fugit viros doctos, ſed errorem ſive Nonij, ſive librarij eſſe putarunt: partim numerorum ergo (nam ſenarius eſt) partim, quia *conſortionis* vox pro *conſortio* Andronicum potius, quàm Patavinum illum ſapere videatur. Atqui nec Tullius eam refugit III de Officiis, ut obſervat Nonius. Cui hac parte favent omnes libri vett. nequis illos moretur, qui *conſociatio* in Cicerone ediderunt. Sed quid multis opus? Quando & alibi hac voce utitur Titus Livius, & in oratione Appij Claudij, quæ exſtat extremo lib. VI. hæc ipſa verba legimus: *Quænam iſta ſocietas? quænam conſortio eſt?* Vnde corrigi debent codices Nonij vulgati, ubi pro *ſocietas* perperam legitur *ſuavitas*.

*

6. *Matrem procitum plurimi venerunt*] Scaligero aſſentio, qui ad Feſtum obſervat, non eſſe ex tragœdia, ſed veteri Odyſſea. Expreſſit enim illud Oδ. A. 248.

Τόσσοι μητέρ' ἐμὴν μνῶνται.

Procitum dixit pro *procatum*, ut *artitus* pro *artatus*, *impetritus* pro *impetratus*.

*

Vecorde & maleficâ vecordiâ] Scaliger ad Feſtum emendat, *Vecorde & malefico vacerra*. Quod rectum eſt. Nam adfert hæc verba Feſtus, ut oſtendat, quis ſit *vacerra*. Sunt verò non ex tragœdia, ſed Odyſſeâ. Nempe, ut idem Scaliger nos docet, ex illo Oδ. B. 243.

Μέντορ ἀταρτηρὲ, φρένας ἠλεέ.

Nam ἀταρτηρὸς, *maleficus*; φρένας ἠλεὸς, *vecors*.

*

Adſatim edi, bibi, luſi.] Ne hoc quidem huius fuerit loci, ſi, quod Scaliger docet, & nos verum putamus, expreſſum eſt ex iſto Oδ. O. 372.

Τῶν ἔφαγόν τ' ἔπιόν τε, καὶ αἰδοίοισιν ἔδωκα.

*

Scabra in legendo redivioſave offendens] Lævij eſſe cenſet Scaliger, idque non alio argumento, quàm quia ſit jambi-

jambicus σκάζων, ac σκάζοντες quoque ſint verſus iſti de Ione ſuperius adducti, quos Lævio tribuunt libri chirographi. Sed in eo ratio fugit virum ſummum, ut ſuperiùs oſtendimus. Ego cur Livio abjudicem, nihil video. Sed cenſeo non tam eſſe ex fabula aliqua, vel ex Odyſſea, quàm ex præfatione operi præmiſſa. Id enim verba ipſa ſuadent, quæ conveniunt ſcriptori aut interpreti à dictionis impolitie ſe purganti. Ac ne illud quidem ſatis eſt evidens, num præfatio iſta vinctâ, an ſolutâ oratione ſcripta fuerit. Nam quis neſcit, quoties jambicus aliquis etiam ſummis excidat oratoribus? Præfationes verò fabulis præmitti ſolere, vel fidem fecerit locus Quinctiliani lib. VIII. cap. III. ubi ait, *inter Pomponium & Senecam etiam præfationibus eſſe tractatum, an, gradus eliminat, apud Accium in tragœdia dici oportuiſſet.*

*

Surregit & ſorctus pro ſurrexit, & quaſi poſſit fieri ſurrectus, frequenter poſuit Livius] Apud Feſtum eſt *L. Livillus.* Ac propterea dubitabat Scaliger, utrùm hæc pertineant ad Andronicum. Sed cùm Livilli meminerit præterea nemo: & Livio clarè tribuat Diaconus: niſi, quod dicitur, nodum in ſcirpo quærere animus eſt, non eſt, quod ab hac ſententiâ recedamus.

IN

IN Q. ENNII
Fragmenta.

ACHILLE.

*

Pag. 8. *Serva cives, defende hoſtes, cùm potes defendere*] Trochaicum hunc citat Nonius: ſed perperam *defendere* exponit tueri. Nam eâdem notione capiendum, ac in Maronis illo, *Solſtitium pecori defendite*. Vbi Servium vide.

*

Quò nunc incertâ re atque inoratâ gradum
Regredere conare?] Hieronymus Columna pro *incertâ* mavult *infectâ*. Sed alterum illud eſt in omnibus libb. Et rectiùs, quando *inoratâ* non valet *inexoratâ*, ſed *non oratâ*. Quomodo Cicero pro Roſcio Amerino, de legatis ad Syllam miſſis dixit, *Ameriam re inoratâ reverterunt.* hoc eſt, nondum expoſitâ Syllæ.

Nam conſiliis obvarant, quibus tamen
Concedit hic ordo] Apud Perottum in *Obvare* ita concipitur hic locus:

- Nam conſiliis obvarant omnia,
Quibus tantum concedit hic ordo -

Vt fortaſſe ſcripſerit Ennius:

Nam conſiliis obvarant omnia, quis tamen
Concedit hic ordo -

*

Per ego Deum ſublimas ſubices humidas
Vnde oritur imber ſonitu ſævo & ſpiritu.

Sublimas, rectum cenſeo, cum ita legatur apud Non. in ed. Med. Ald. & uno in loco apud Iunianum Maium. Alibi idem poſt *ſubices* diſtinguit, ac legit,

- humidas Vnde oritur imber - .

Quod non aſpernor.

AIACE.

AIACE.

*

Sanguine emiſſo tepido tullii efflantes volant.] In Med. & Ald. legitur, *Ennius Aiace*, *Aiax miſſo ſanguine tepido t. e. v.* Sed illud *Aiax* irrepſit ex fabulæ nomine, quod anteceſſit. Locum vero hic habere nequit, cùm ſermo ſit de Aiace recens interfecto. Sic igitur jambicis numeris reſtitue:

- Sanguine
Emiſſo tepido tullij efflantes volant.

*

Pag. 9. *Qui rem cum Achivis geſſerunt ſtatim.*] Hier. Columna, *geſſerat*; ut ad Aiacem referatur. Delrio verò ſic legit: *Phryges tum Achivis ceſſerunt ſtatim.*

Pag. 10. ALEXANDRO.

Eſt ubi hæc fabula *Alexander* vocetur, qui Paris fuit: eſt item ubi dicatur *Alexandra*, quæ eſt Caſſandra. Imò quibuſdam in locis inconſtanter nunc hoc, nunc illud legas. Fortaſſe Ennius utriuſque nominis fabulam ſcripſit. Sanè fecerat idem Euripides, itemque Æſchilus: ut de utroque oſtendit clarus ille Græcarum antiquitatum ocellus Ioannes Meurſius. Quod ſi unius fabulæ hæc ſunt fragmenta, potius ex Alexandra Alexander, quam ex hoc illud factum fuit. Eſt enim Alexandri nomen pervulgatius, in cuiuſmodi rarius peccatur, cum ferè immutent librarij, quæ capiunt minus. Pleraque etiam fragmenta à Caſſandra proferuntur, ut mox parebit.

*

Hominem appellat: quid laſcivis ſtolide? non intelligit] Non redolent hæc cothurnum.

*

Iamdudum ab ludis animus atque aures avent
Avide exſpectantes nuntium] Hæc quoque ex præfatione

ſatione potiùs, quam tragœdiâ mihi eſſe videntur. At ne fallat Stephanus, qui iſtis, ut Enniana, in Collectione ſuâ appingit: *propter hanc aurium aviditatem theatra replentur.* Sunt enim non Ennij, ſed Varronis verba.

*

Multi alij adventant, paupertas quorum obſcurat nomina] Trochaicus cum ſit, reſolvi tamen poſſit in anapæſticos: ſi poſt *paupertas* dividas.

*

Nam maximo ſaltu ſuperavit
Gravidus armatis equus,
Qui ſuo partu ardua perdat
Pergama.] Si iſta ſunt ex Alexandra, uti putamus, pertinebunt ad vaticinium eius. Eoque pro *ſuperavit* lego *ſuperabit.* B enim & V conſonum paſſim permutantur. Numeri verò trochaici ſint, dum initio cauſſalem tollas:

Maximo ſaltu ſuperabit gravidus armatis equus,
Qui ſuo partu ardua tollat Pergama –

Quamquam nec minus placet iambicos fuiſſe: ſed tum poſt provocabulum *qui*, exciderit *mox*, vel ſimilis particula. Aut extremis verbis traiectione ſolâ medere: ut ita concipiatur locus:

Nam maximo
Saltu ſuperabit gravidus armatis equus,
Suo partu qui tollat ardua Pergama.

*

O lux Troiæ, germane Hector,
Quid ita cum tuo lacerato corpore miſer?
Aut qui te ſic reſpectantibus tractavere nobis?] Locus corruptiſſimus, Anapæſticos fuiſſe, ſatis ex primo verſu comparet. Ergo proximè, ubi legitur, *Quid ita:* legi debet, *Quid te ita.* Nempe provocabulum *te* librarij errore tranſmigravit in verſum ſequentem: unde furcillari, inque locum ſuum reduci debet. Præterea ex illo *cum tuo* faciendum *contuo.* Nam Macrobius diſertim dicit,

hinc

hinc expreſſum eſſe Maronis illud: *Aut cur hæc vulnera cerno?* *Contuo* verò pro *cerno*, etiam Andronicus uſurpat, & Ennius alibi, ut ſuprà dictum. Quare totum locum ſic reſcribo:

- O lux Troiæ
Germane Hector, quid te ita contuo
Lacero corpore miſer? aut qui ſic
Nec ſpectantibu' tractavere
Nobis?

Loquitur Caſſandra, unde Hectorem appellat germanum ſuum. *Nec ſpectantibus* interpretor non prævidentibus, atque adeo nec, cùm fieret Hectorea cædes, animo illud tuentibus. Nam ſolent vati futura abſentiaque obverſari tanquam præſentia. Quomodo & hîc capio illa verba: *Quid te ita contuo Lacero corpore?* Simile eſt illud *ὅραμα* Caſſandræ apud Senecam Agamemnone:

Imago viſus dubia non fallit meos.
Spectamus. epula regiâ inſtructa domo,
Quales fuerunt ultimæ Phrygibus dapes,
Celebrantur. Cæteráque, quæ ſubjungit.

Et iſta etiam veriſimile faciunt nobis, quod antea diximus, tragœdiæ huic potius *Alexandra*, quàm *Alexandro*, nomen fuiſſe.

*

Dimidio purus putus] Apud Feſtum ſic legitur: *Ennius dixit in Alexandro: .... amidio purus putus: & Plautus, Purus putus hic ſycophanta eſt.* Scaliger ex . . *amidio* fecit *dimidio.* Sed uti in exemplo Plautino, ita in Enniano convicium fuiſſe videtur. Vt itaque in illo eſt *ſycophanta purus putus*: ita hic fuerit *catamidius purus putus*: vel, quod à ſcriptura vulgata non abit, *catamidio p p.* Nam ut *pumilus pumilio*, *puſus puſio*, *amaſius amaſio*: ſic videntur dixiſſe *catamitus catamitio*, ſive *catamidio* per D. literam, quæ & eſt in Græco *γανυμήδης*, unde opici illi ſuum *catamitus* fecerunt.

ANDRO-

ANDROMACHA.

*

Pag. 11. *Nam ubi introducta eſt, puerumq́, ut laverent, locant in clypeo.*] Apud Nonium ex Andromeda Ennii citatur. Sed *Andromache* legi debere, rectè monet Scaliger in Coniectaneis. Nam ſermo eſt de Aſtyanacte è turri præcipitato, cuius corpus clypeo impoſitum à Talthybio geſtabatur. Quæ profectò quid ad Andromedam? Fortaſſe huc etiam referri debet Ennij illud apud Varronem in ſexto de L. L.

Extemplo acceptum me necato & filium.

Vbi malo *acceptam*, vel potius *arreptam*, ut verba ſint Andromachæ ad Vlyſſem, cũ ei Aſtyanacta is eripere vellet. Et videtur eadem Andromache, ad Hectorem dixiſſe:

Ex opibus ſummis opis egens, Hector, tuæ.

Quod ex Ennio, ſed tacito fabulæ nomine, Cicero adfert. Sed tamen, cùm hæc arbitrarij ſolùm juris ſint, vix probo, quod Hieronymus Columna propterea, potius inter certa Andromachæ, quàm incertæ fabulæ fragmenta, locum iis ſuum adſignârit. Præſertim cùm de priori ne illud quidem, an germanum Ennij ſit, controverſia omni vacet. Quamquam interim negari non poſſit, ſatis ingenioſam ac veriſimilem eſſe Scaligeri coniecturam: qui, cum in cunctis Varronis libris inveniſſet, *Etiam inde idem illud enim*; ex iſtis exſculpſit, *Etiam indidem illud Ennij.*

*

Acheruſia templa alta Orci pallida
Leti obnubila, obſita tenebris loca.] Reſtitutio iſtorum pendet ex collatione Varroniani loci cum Tulliano. Apud Varronem eſt: *Acheruſia templa alta Orci ſalvete infera.* Apud Ciceronem verò: *Acherontia templa alta Orci pallida leti obnubila, obſita tenebris loca.* Nempe præteriit Cicero verba illa, *ſalvete infera.* Quibus inſertis, copulâque adiectâ poſt *obnubila*, fient anapæſtici tales:

- *Acheruſia*
Templa alta Orci ſalvete infera,
Pallida leti, obnubila, & obſita
Tenebris loca -

Leti illud cum *loca* conjunge. Sed fortaſſe ſimplicius fuerit, ſi pro *leti* ſcribas *Letea :* ut iambici ſint huiuſmodi ;

Acheruſia templa Orci ſalvete infera,
Pallida, Letea, obnubila, obſita tenebris
Loca. -

*

Rapit ex alto naves velivolas.] Ex Iambico erit, ſi legas :

- *Ex alto rapit*
Naves velivolas -

Sed nihil opus trajectione ; quando finis eſt, initiumque anapæſtici.

*

Sed quaſi ferrum, aut lapis durat ;
Rarenter gemitum conatu trabens.] Vt trochaici ſint, ſcribe :

- *Sed ferrum quaſi,*
Aut lapis durat, rarenter gemitum conatu trahens.

Ita enim malo, quàm cum Hadriano Iunio *lapis dura.* etſi illud & Hieronymus Columna probat. Neque me fugit, eodem genere alibi dicere Ennium, *Tanto ſublata ſunt agmine tunc lapides -* Verum hoc loco, tum numeri id reſpuunt, tum etiam ſententia. Nam cùm lapidi planè non conveniat gemitus, quomodo dixiſſet poëta, gemere aliquem, ſed rarius, tanquam lapidem duram ? Pro *trahens* in vett. libb. & apud Iun. Maium legitur *trabem,* Cumque mox ſequatur *Ergaſtulo* (id fabulæ nomen) poëta verò prætereatur : credere aliquis poſſit, veram eſſe lectionem, *Trabea Ergaſtulo.* Sed calidum hoc commentum ſufflaminat Nonij autoritas, qui in verbo *Villicari* ſequentia poetæ verba citat ex Pomponij Ergaſtulo. Vt nihil certius ſit, quàm Pomponij iſthic nomen, non Trabeæ intercidiſſe.

ANDRO-

ANDROMACHE-MOLOTTO.

*

Molottus, unde fabulæ nomen, Andromaches ex Neoptolemo filius fuit. Plenius fabulæ argumentum cognoſces ex Andromache Euripidis. Abſque Mercero eſſet, verum Ennianæ fabulæ nomen neſciremus. Quod vir ille ſagaciter primus eſt odoratus. Vide Notas eius ad Nonium in *Exanclavit*. Timidè tamen in eo ſubſcribo, quod non ſolum verba illa in *Exanclavi* & *Summum* ex ea eſſe petita arbitratur, ſed illa etiam in *Sonit*. Vbi vetus edit. Med. Ald. aliæque, *Ennius Andromeda & Hermaphrodito*: in Mſsis verò, *Andromeda & Hamapotide*: quæ profectò longius abeunt à Molotto. Quare de loco iſto ulterius diſquirendum.

ANDROMEDA.

*

Quæ cava cœli ſignitenentibus

Conficit bigis] Hæc ex Ennij eſſe Andromeda, de Scaligeri coniecturâ dicuntur; ſed parùm certâ, cùm apud Varronem in cunctis codd. non *Andromeda*, ſed *Andromacha* legatur; quam etiam ſcripſit Ennius. Nec ſi aliter legi deberet, eò Ennij Andromedam intelligere neceſſe haberemus, cùm etiam Livius, & Attius, eius nominis fabulam dederint. Adde quod pòſt Andromedæ & Agamemnonis verba ſubiicit Varro: *Et Ennius item, Cœli ingentes fornices.* Quomodo, puto, non ſcripſiſſet Varro, ſi priora etiam Ennii fuiſſent. Nec iſta quidem, *Cœli ingentes fornices*, cur ex Andromeda eſſe credamus, idonea adferri cauſſa poteſt.

*

Circum ſeſe urvat ad pedes à terra quadringentos occultat caput] In Mediolan. & Ald. ſolùm eſt: *Circum ſeſe urvat ad pedes.*

Sed in ſchedis Antonij Auguſtini ſequebatur: *ad pede-ſterra occ.... caput.*

Vnde primitus ita reſtituebam:

Circum ſeſe urvat ad pedes, ter occulit
Caput -

Sed duplici nomine hæc ſententia improbatur. Nam quæ & deinceps dicuntur de ceto à Perſeo vulnerato, ea trochaici ſunt: à quibus hæc abire non debent. Deinde in Farneſiano codice legitur, *terra quadringentos caput.* Vnde non infeliciter, ſiquid in his ſtudiis video, legendum conjecto, *ter ac quater ingens caput.* Solùm deeſt verbum *occulit,* quod ex Auguſtiniani codicis veſtigiis revocari debet. Sic igitur ſcribo:

Circum ſe urvat ad pedes, ter ac quater ingens occulit
Caput -

Cetus, inquit poeta, accepto vulnere, ad Perſei pedes ſe urvat, quod eſt κυβιςᾷ, ac caput ingens undis occulit ter quaterque. Quomodo de eâdem belluâ Naſo ait IV Met.

Vulnere læſa gravi modò ſe ſublimis in auras
Attollit, modò ſubdit aquis.

Quod verò dixi, trochaicis Ennium retuliſſe fabulam de Perſeo & ceto; id ſequens etiam fragmentum oſtendit:

- Alia fluctus differt, diſſupat
Viſceratim membra, maria ſalſa ſpumant ſanguine.

*

Item proximum ab illo:

Scrupeo veſtita ſaxo atque oſtreis ſquamæ ſcaprent.

Ita rectè editum à Mercero. Vbi Ms. *excrabent*, Aldina editio *excaprent*, Mediol. *exſcraptent*. At Delrio planè hic audiri non debet. Oſtreis ſquamas ſcapres eſſe ait, quomodo Ovidius refert fuiſſe ei

- terga cavis ſuper obſita conchis.

Filii

*

Filiis propter te obiecta ſum innocens Nerei.] Vt trochaici ſint, lege,

Filiis propter te d obiecta innocens ſum Nerei.

Vel ſic,

Filiis te propter obiecta innocens ſum Nerei.

Innocentem ſe ait Andromeda, quia non ipſa peccârat, ſed mater Caſſiopea, quæ Nereidas à filia ſua dixerat pulchritudine vinci. Ovidius:

Illic immeritam maternæ pendere linguæ
Andromedam pœnas.

Filiis igitur (in quo decipitur hoc loco Delrio) pro *filiabus* dixit: cuius generis multa adducimus in commentariis noſtris de Lingua Latina.

*

Rurſus prorſus reciprocat fluctus feram.] Cùm hæc quoque de ceto intelligantur: non jambicus erit, ſed trochaicus, cui prima deſit ἀπόδια.

*

Corpus contemplatur, unde corporaret vulnere] Hoc eſt circumſpicit Perſeus, quâ parte cetum poſſet vulnerare. Nam id valet *corporare,* Nonio teſte.

CRESPHONTE.

*

Pag. 13. *Audis, atque auditis hoſtimentum adiungito.*] Scaliger ad Feſtum *Audi* legit, quod metrum, & ſententia poſtulat.

*

Duxit me uxorem ſibi liberûm quæſendûm gratiâ] *Ducit* ſcribe, propter vett. libb. conſenſum.

*

An inter ſe ſortiunt urbem atque agros.] *Seſe* exigit metrum.

*

O piè eam ſecum advocant ,eunt ad fontem , nitidant corpora.] Ianus Guilielmius legit , *Piè Deam ſecum advocant.* Delrio hoc pacto, *Properè ſecum advocant.* Sed examuſſim optimè Hugo Grotius, *Opem Conſivam advocant.*

*

Ego, cùm meæ vitæ parcam , letum inimico deprecor.] Non ſententia minus, quàm numeri requirunt:

- Ego cum meæ
Vitæ non parcam, letum inimico deprecor.

*

Neque terram iniicere, neque cruenta
Conveſtire mihi corpora licuit,
Neque miſeræ lavere lachrymæ ſalſum ſanguinem.] Pro tertio *neque*, *nec* lege : præterea traiectione leviculâ opus, ut ſint jambici quadrati, hoc pacto :

Neque terram iniicere, neque cruenta conveſtire corpora
Licuit mihi miſeræ, nec lavere lacrimæ ſalſum ſanguinem.

Quamquam quid eſt *lacrimæ ſanguis?* aut cur ſanguis dicitur ſalſus? aut quomodo trucidato lacrimam potius, quàm cruorem, jubet abſtergere? Quare non dubito, quin ſcripſerit Ennius : *- nec lavere lacrimis ſalſis ſanguinem.* Quod ſimile eſt iſti Attij in Phinidis:

Salſis cruòrem guttis lacrimarum lavit.

Et huic Ovidij lib. III de Arte :

Suſtinet, & lacrimis vulnera ſæva lavat.

*

Pag. 14. *Nam nos decebat cœtus celebrantes domum* &c.] Fortaſſe non Ennius, ſed ea Cicero ipſe de fonte Euripidis expreſſit.

DVLO-

DVLORESTE.

*

Extemplo Ægiſthi fidem nuncupantes conciebant populum] Multa adeò ex Paccuvij Duloreſte citant veteres, ut hoc quoque, quod unicum Ennij creditur, Paccuvij videri poſſit. Solùm obſtat veterũ libb. conſenſus. Sed quis neſcit ſæpicule Nonium, ſive librarium eius, in huiuſmodi falſum eſſe? Ac propterea Scaliger Paccuvij nomine adducere non dubitavit. Pro *egiſti*, uti in Aldina eſt, rectè in antiquioribus, uti Mediolanenſi, & Veneta Pincij, eſt *Ægiſthi*. Sic verò digere, ut trochaici ſint:

- Extemplo Ægiſthi fidem
Nuncupantes conciebant populum -

ERECHTHEO.

*

Quibu' nunc ærumnâ meâ libertatem paro?
Quibu' ſervitutem meâ miſeriâ deprecor?] Verba ſunt Colophoniæ, cùm eam parens Erichthonius ex ſortibus pro Athenienſibus eſſet ſacrificaturus: de quo, præter alios, Higynus fab. CCXXXVIII. Hadrianus Iunius, cùm apud Nonium inveniſſet: *Ennius: Eripite ô cui nunc ærumna* &c. credidit locum ſic legi debere:

- Eripite ô quibus
Nunc ærumna mea &c.

Nempe non venit ei in mentem, verba illa, *Eripite ô*, corrupta eſſe ex *Erichtheo*: quæ lectio apud Agellium integra remanſit.

*

Pag. 15. *Arma arrigunt, horreſcunt tela.*] Ita eſt in recentioribus Macrobij libb. Sed Aldina *rigent*, quod probum.

*

- Lapideo
Sunt corde multi, quos non miſeret neminis.] Ita dixit more Græcorum, quibus gemina negatio negat vehementius.

EVMENIDIBVS.

*

Areopagiticam eâ de re vocant petram.] Ita ex Æſchylo (unde hæc, & ſequentia tranſtulit Ennius) correxit Scaliger in Coniectaneis. In Mediolanenſi, & Aldina, atque aliis, priùs legebatur:

Areopagitæ quid (vel *qui*) *dedere quam pudam.* Vnde eliciebam,

Areopagum inde qui dixere eam petram. Saltem propius paullò hoc accedit ad veterem ſcripturam. Nec magis abit ab Æſchyli verbis:

-ἔνθεν ἔς, ἐπώνυμος
Πέτρα, πάγος τ' Ἄρειος.

*

Tacere opino eſſe optimum, ut pro viribus
Sapere atque fabulari tute noveris] Ita Scaliger in Coniectaneis. Sed in antiquis Nonij libb. eſt, *& pro viribus.* Quos Mercerus ſecutus, ita expreſſit:

Tacere opino eſſe optimum, & pro viribus
Sapere atque fabulari: tute noveris.

Quaſi dicat, *tumet ſcire id poſſis.* Vir ſummus legebat,

Tacere opino eſſe optimum, pro viribus
Ni ſapere ac fabulari tute noveris.

Sententiâ ſanè venuſtâ: ſed ſcripturâ paullum diverſâ à libris vett. Apud Iunianum Maium legitur: *Inveni opino eſſe optimum* &c. Vnde aliquis coniectet, *Iuveni opino eſſe optimum, pro viribus Sapere* &c. Sed metrum id reſpuit, & apud Æſchylum, quem Ennius expreſſit, eſt Σιγᾷν ἀρήγει. Nempe illud *Inveni* irrepſit ex Paccuvij exemplo, quod proxime anteceſſit.

*

Id ego æquum aptius feciſſe me expedibo atque eloquar.] Pro *aptius* rectè Gulielmius *ac ius.* Provocabulum *me* jure abeſt à vett. libb. Pro *feciſſe* item lego *fuiſſe*, quod κατὰ συνίζησιν diſſyllabum fit. Eſt enim ſenarius eiuſmodi:

Id ego æquum ac ius fuiſſe expedibo atque eloquar.

Verba

Verba ſunt Palladis in Areopago. Qui Oreſti tribuerunt, eo ſunt decepti, quòd vulgò *feciſſe me* legeretur.

*

Niſi patrem materno ſanguine exanclando ulciſcerem.] Divide, ut *Materno* initium ſit ſenarij.

*

Dico ego viciſſe Oreſtem, vos ab hoc faceſſite] *Ego* à vett. libb. conſtanter abeſt. Atque arbitror primum appoſuiſſe Scaligerum in Coniectaneis. Etiam apud Iun. Maium legitur: *dico hinc faceſſite.* Vt fortaſſe ſcripſerit Ennius:

Dico viciſſe Oreſtem: hinc faceſſite.

Vel ſi, propter codices alios, provocabulum admittendũ,

Dico viciſſe Oreſtem, hinc vos faceſſite.

Imò, quid ſi verbum repetitum, *dico* inquam, irrepſerit ex *eloco*, ſive *illico?* Vtroque enim modo dixere. Vnde Scriverius meus, inter confabulandum, coniectabat;

- Dico viciſſe Oreſten, eloco hinc faceſſite.

Faceſſere autem Eumenidas jubet Pallas.

HECTORIS LYTRIS.

*

At ego omnipotens te expoſco, ut hoc conſilium
Achivis auxilij fuat] Malim *auxilio.* Opto, inquit, ut hoc conſilium vobis ſit auxilio. Præterea provocabulum *ego* poſt verbum ſuum traiicere metrum jubet. Vt ſcripſerit Ennius:

- At omnipotens te expoſco ego,
Vt hoc conſilium Achivis auxilio fuat.

*

Hector vi ſumma armatos educit foras,
Caſtriſque caſtra ultro iam fere occupat.] Hieronymus Columna legit *re ſumma*, quod interpretatur, *omnibus copiis.* Sed rectum eſt *vi ſumma.* Nam *vi* diſertim legitur in Med. Ald. aliis. Sed in iis loco ſuo traiectum ante *foras* malè collocatur. In nonnullis quoque, & apud

 Iun.

Iun. Maium, eſt *Hectori*, quod corruptum ex *Hector* — Sequenti verſu pro *fere* in iiſdem editt. eſt *ferre*. Sed metrum poſcit *conferre*. Vel traiectis vocibus ſcribendum,

Vltroque caſtris caſtra iam ferè occupat.

*

Per vos, & voſtrum imperium, & fidem Myrmidonum, vigiles commiſereſcite.] Sic divide:

- Per vos, & voſtrum imperium, & fidem

Myrmidonum, vigiles commiſereſcite -

Poſſis poſteriorem verſum explere hoc pacto: *commiſereſcite Priami*: vel *noſtri comm ſereſcite*.

*

Qua meâ cominus machærâ atque haſtâ hoſtiris manu.] Scaligeri (à quo eam Columna accepit) emendatio eſt:

Quem mea cominus machæra, atque haſta hoſtivit è manu.

Dixit *è manu* pro *eminus*, quod inde conflatum, ut *cominus*, quaſi *cum manu*.

*

Pag. 17. *Ducet quadrupedum iugo invitam, doma, infrena, & iugo valida, quorum tenacia infrenari nimis.*] Hectoris Luſtris cùm illud narrabatur, ut exanimum Hectoris corpus auro vendiderit Achilles (unde & *Luſtris* nomen, ſive id eſt à Græco λύτρον, ſive à luendo, hoc eſt ſolvendo) tum etiam narrabatur, ut Hector ante pretij iſtius ſolutionem bigis ſit raptatus circa muros. Eas bigas deſcripſerat hîc Ennius. Sed locus hodie eſt multimodis ſauciatus. Quem Lipſio, & aliis, fruſtra tentatum, ita medicâ manu Hugo Grotius ſanabat:

- Duce quadrupedum iuga

Invicta, indomita, infrenia, iniugalia,

Quorum tenacia infrenari nimi' nequit.

Duce integrè dixit, ut *face* pro *fac*. Quamquam nec *ducet* damno, uti in vulgatis. Aut *ducat*, vel *duxit*. *Tenacia* equorum, pro pertinacia. Pro *nimis nequit*, lubens reſcribam *minis nequit*. Præſertim quando H. Stephanus teſtis eſt, pro

pro *nimis* in veteri codice *minùs* legi. Sed quia τὸ *minus* refragatur ſententiæ, eò in eodem codice *nequit* fuit mutatum in *poteſt*. Sed *nequit* diſertim legitur in veteri edit. Mediol. ubi tamen abeſt *nimis:* uti contra in Veneta Pincij, & Aldina, item apud Iunianum Maium, legas *nimis*, at abeſt *nequit*. Vnde in mentem venit, fortaſſe Ennium ſcripſiſſe:

Quorum tenacia infrenabilis minis.

Sin quia in aliquibus illud *Nequit* comparet (quod etiam agnoſcit Michael Bentinus ſuis in Nonium notis) eò malis,

Quorum tenacia infrenari minis nequit:

per συνίζησιν *tenacia* triſyllabon fiet. Aut ſcribe *frenari minis nequit*. Nam *in* fortè irrepſit occaſione verſus ſuperioris, ubi legas *infrena* ſive *infrenia*.

*

Sublime iter quadrupedantes flammam halitantes] Rectè Clariſſimus Scriverius perſpexit *ſublimiter* legendum. Sic igitur digere:

- *Quadrupedantes ſublimiter*
Flammam halitantes -

Deſcribit ignivomos tauros. Citatur à Diomede: ſed in editione, quam Cæſarius recenſuit, pro *in Luſtris* corruptè legas *illuſtris*. *Sublimiter* dixit Ennius, ut idem alibi *concorditer*, & *duriter*, ac Nævius *dapſiliter*, *indecorabiliter* Accius, *laſciviter* Lævius (malè apud Chariſium legitur Livius, cum ex ἐρωτοπαιγνίοις citetur) item *imperiabiliter* Cato Senex, verbis iſtis: *Vbi Maximus nimis imperiabiliter.* pro imperioſe & durè. Ita corrigendus & iſte locus apud Chariſium lib. II.

*

Nos quieſcere æquum eſt: novimus ambo Vlyſſ.m] In Diomede recenſito à Cæſario ſic legas: *Ennius: In luſtris nos quieſcere æquum eſt, novimus ambo Vlyſſ m*. Pro, *Ennius in Luſtris*. Etiam pro *novimus* ſcribendum *nomus*, ut habent meliores codices. Verba Diomedis ſunt: *Apud veteres plurale huius verbi inſtans colligitur, cùm* NOMVS *dicunt, pro eo quod eſt* NOVIMVS: *ut Ennius Luſtris* &c.

Hector

*

Hector quidem haut &c.] De hoc, & ſequenti fragmento, in Nævianis dicemus.

HECVBA.

*

O magna templa cælitum &c.] Ex Hecuba eſſe ait Varro. Sed Ennio adſcribitur de coniecturâ: cùm Attius etiam Hecubam ſcripſerit.

*

Sed nunquam ſcripſtis, qui parentem aut hoſpitem
Necaſſet, quo quis cruciatu perbiteret?] Ita hæc reſtituit Hadrianus Iunius. Antea monſtroſe legebatur, cùm in vett. Nonij libb. tum apud Iun. Maium: *Sed nunquam ſcripſiſtis* (vel *ſcripſiſti*) *quis parentem aut hoſpitem Nec aſſat, quos quis* (vel *qui*) *cruciatus perviteret*, aut *porvitent*, aut etiam *pernicent*. Sunt verò Hecubæ verba, accuſantis Polymeſtorē, quod Polydorum, hoſpitē ſuum, interemiſſet.

*

Pag. 18. *Heu me miſeram, interij; pergunt lavere ſanguen ſanguine.*] Apud Nonium inconſtanter nunc *miſeram* legitur, quaſi Hecubæ verba ſint: nunc *miſerum*, quaſi ea Polymeſtor poſt interfectos liberos, oculoſque ſibi erutos, dixerit. Quod verius puto. Quo tempore & Hecuba protulit, id quod ſequitur:

Iupiter tibi ſumme, tandem malè re geſtâ gratulor.

*

Vide hunc mea in quem lacrumæ guttatim cadunt.] In vett. libb. *hinc*. Scribe *hanc*. & mox, *quam*. Prout rectè eſt apud Maium. Polyxenam intellige, quam Hecuba complexa lacrumis ſuis rigabat, Vlyſſem miſerabiliter orans, ut ne abducere eam vellet. Fallitur enim Columna, cum hæc putat eſſe Talthybij verba ad Hecubam.

Miſerete

*

Miſerete manus, date ferrum, qui me animâ privem.] Ianus Palmerius legit *mei anus.* .Sed rectiùs alij putant, ἀρχαικῶς dixiſſe *mei anuis.* Verba ſunt Helenæ ob ereptam Polyxenam lamentantis.

*

Hæc tu etſi perverſè dices, facilè Achivos flexeris:
Namque opulenti cùm loquuntur pariter atque ignobiles;
Eadem dicta, eademque oratio æqua non æque valet.] In vulgatis erat, *Nam cùm opulenti loquuntur:* quod metrum reſpuit. Eoque vel legendum, *Namque opulenti cùm loquuntur*: vel cum Alciato (quem ſequitur Columna) ſcribi debet, *opinati*: quo pacto ab Agellij accuſatione liberabitur Ennius; quaſi, qui Euripidi ſunt δοκοῦντες, eos minùs rectè verterit *opulentos.* Nam δοκοῦντες ſunt *opinati*; hoc eſt, qui in magnâ ſunt opinione. Ego, cùm jam Agellij ætate, *opulenti* legi ſoleat, mutare id non auſim. In quo, ſcio, non adverſabitur mihi, qui veterum in transferendis Græcis libertatem ſciat.

*

Quæ tibi in concubio verecundè & modicè morem gerit.] Ex Euripide ſatis apparet, hæc ab Hecuba ad Agamemnonem dici de filia ſua Caſſandra.

*

Senex ſum, utinam mortem oppetam,
Priuſquam evenat, quod in pauperie meâ
Senex graviter gemam.] Nihil mutato opus. Sunt enim ſenarij:
Senex ſum, utinam mortem oppetam, priu' quàm evenat,
Quod in pauperie meâ ſenex graviter gemam.

Evenat pro *eveniat* poni, monet Nonius. Ob cuius autoritatem *evenat* retinui. Magis tamen veriſimile videtur, *eveniat* ſcriptum eſſe ab Ennio: penultimam verò abſorberi in menſura verſus: quomodo infra eidem *propterea* triſyllabon eſt. Imò & ſequenti verſu

verſu *Meâ κατὰ συνίζησιν* effertur. Sunt verba Talthybii, cùm Hecubam tantis preſſam malis videret.

*

Pag. 19. *Villi ego adſtante ope barbaricâ.*] *Barbarica* dixit pro *Phrygia*. Nam Barbari *κατ' ἀντονομασίαν* pro Troianis: ut etiam Euſtathius obſervat. Atque ita etiam Maro dixit, *Barbarico poſtes auro.* Quamquam Servius exponat *multo* Vti & Columna in Enniano hoc *barbarica* interpretatur *maxime*, eò quòd barbari fuerint opulentiſſimi. Quæ probare minimè poſſum. Dixi de hoc etiam lib. IV. Oratoriarum Inſtitut.

*

Heu relliquias ſemiaſſi regis, denudatis oſſibus
Per terram ſanie delibutam fœdè divexarier.] Mirum hoſce verſus à Cicerone primo Tuſculanarum ſeptenarios dici, cùm ſint Iambici octonarij. In quo deceptum eſſe Romanæ eloquentiæ parentem, non dubitat etiam ſcribere Cæſar Scaliger lib. VII de Re Poët.

*

Pag. 20. *Vidi videre quod me paſſa ſum ægerrime.*] Ita edidit quoque Columna: ſed invitâ metri lege. Scribe:

Vidi, videre quod me paſſa ægerrimè,

Vt reticeatur verbum, uſitatâ ἐλλείψει. Idem Columna verſum ſequentem ſic legit,

Curru Hectorem quadriiugo raptarier.

Atque ita ediderat quoque in Cicerone ſuo Rob. Stephanus. Sed qui ſecundam in *quadriiugo* attendit, ſic in metrum peccari videt. Vera igitur lectio eſt:

Hectorem curru quadriiugo raptarier.

Nam ſecunda in *Hectorem* olim erat porrecta: uti in illo ſenario:

Hectôris natum de mœro iactarier.

*

Adſum atq; advenio Acherunte vix viâ altâ atque arduâ
Per ſpeluncas ſaxis ſtructas aſperis pendentibus
Maxumis, ubi rigida conſtat & craſſa caligo inferûm.]

Acherunte

Acherunte non improbo, ut ſecundâ ſede ſit trochæus. Vel lege, *Aggerunte.* Quomodo Plautus dixit Caſ. Act. II. Sc. VIII.

Certum eſt, hunc Aggeruntem præmittam prius.

Præterea verſum tertium, ut numeri ſerventur, inductâ copulâ ſic ſcribe;

Maxumis, ubi rigida conſtat craſſa caligo inferûm.

Sæpe enim veteres uni ſubſtantivo duo jungebant adjectiva: ut in commentariis de Lingua Latina contra Servium oſtendimus.

*

Vnde animæ excitantur obſcurâ umbrâ, aperto oſtio
Alti Aggeruntis, falſo ſanguine imagines mortuorum.

Multimodis peccatum. Scribe,

Vnde animæ excitantur obſcurâ umbra, apertóque oſtio
Alti Acherontis, falſo ſanguine mortuorum imagines.

Vel hoc pacto,

- aperto alti oſtio
Aggeruntis, falſo ſanguine m. i.

Imagines mortuorum dicit *falſo ſanguine*, quia non ſunt id quod videntur: quippe exſangues umbræ duntaxat.

*

Etſi ſegetem ſunt in deteriorem datæ
Fruges, tamen ipſa ſuapte naturâ enitent.] Ex Euripide conſtat, eſſe Hecubæ verba, cùm audîſſet, quàm fortiter mortem oppetîſſet gnata. Hacpropter tum Ennij, tum ex Hecuba eſſe, credibile eſt: etſi neutrum Cicero dicat.

*

- Nimium boni eſt, cui nihil eſt mali.] Puto è trochaico eſſe, ac poſt inciſum dividi debere. Vel opus traiectione. Ennij eſſe ait Cicero. Ex Hecuba eſſe, ideo putatur, quia idem in Hecuba ſua dicit Euripides, ut obſervat Muretus lib. v. cap. XIII.

ILIO-

ILIONA.

*

Mater te appello, tu quæ curam ſomno ſuſpenſam levas
Neque te mei miſeret : ſurge & ſepeli natum -] Dixit hæc umbra Polydori. Cenſeo autem fuiſſe trochaicos eiuſmodi,

Mater te appello, quæ cur. ſ. ſ. l.
Neque mei te miſeret, ſ. &. ſ. n. -

*

Age, adſta, mane audi itera dum eadem & iſta mihi] In nonnullis *num* abeſt : ſed rectè expreſſum à Rob. Steph. & aliis *Iſta* ferri poteſt, ſi poſt *mane* diſpeſcas. Verius tamen puto, ut ſenarius compleatur :

- Age,
Adſta, mane, audi, itera dum eadem & iſtæc mihi.

Ex hacce verò tragœdia autumat H. Stephanus etiam eſſe locum, qui apud Nonium legitur in *Nepos*. Nam ubi in vulgatis eſt, *Ennius Iliada : Nepos, quas ærumnas tetuliſti :* pro *Iliada* legebat ille *Iliona*. Sed rectè obſervavit Hadrianus Iunius, ita corrigi debere : *Ennius,*
Ilia, dia nepos, quas ærumnas tetuliſti.

IPHIGENIA.

*

Quid nocti videtur ? in altiſono
Cœli clupeo temo ſuperat.] Veteres editiones habent, *Quid nox videtur?* Pro quo rectè in Vertranii eſt, *Quid nocti' videtur.* Euripides : τίς ποτ' ἄρ' ἀστὴρ ὅδ' ὁ πορθμεύει. Ex eodem Euripide ſic diſtingue perſonam Agamemnonis, AGAM. *Quid nocti' videtur.* SEN. *In altiſono Cœli clypeo* &c. Corruptè verò pro *altiſono* (quomodo rectè Aldus, &, qui Mediolanenſi præfuit editioni, Baptiſta Pius, ediderant) in illa Vertranii *altiſsimo* legitur. Pro *ſublime cogens*, vel cum Scaligero lege, *cogens ſublime* (ſunt enim

anapæ-

anapæſtici) vel cum Turnebo, *ſublimis agens.* Extremo verſu *itiner* ἀρχαϊκῶς ſcribit Scaliger. Sed *iter* eſt in vett. editt. atque id metrum exigit, ne tribrachys ſit tertiâ ſede. Cùm verò iſta ſint de Euripidis Iphigeniâ expreſſa: & Ennius quoque eius nominis fabulam dederit: non dubitauit Columna referre hæc ad Iphigeniam Ennij; etſi Varro, neque in IV, neque in VI de L. L. vel poetam, vel fabulam nominet. Ego potiùs eſſe Nævij puto, ex cuius Iphigenia locum Nonius adducit. Ita ut cenſeam, eo adducor, quod Varro, cùm iſta, quæ retulimus, verba poſuiſſet, continuò ſubdat: *Et Ennius item, Cœli ingentes fornices.* Quippe, ut cenſeo, non eo pacto ſcripſiſſet, ſi priora etiam Ennij fuiſſent.

*

Pag. 21. *Otio qui neſcit uti* &c.] Verba hæc chori eſſe, apertè dicit Agellius. Chorum verò iſtum, non ex mulieribus conſtitiſſe, ſed ex militibus; verba illa planum facient; *neque domi nunc nos, nec militiæ ſumus.* Quare colligimus, milites, cùm ob maris malaciam Aulide morarentur, hunc in modum de otio fuiſſe conqueſtos, quod negotio ipſo moleſtius foret. Numeri ſunt trochaici: ſed, ſi excipias duos verſus extremos, nullus eſt, qui non vulneris aliquid acceperit. In primo, leviculâ duarum vocum traiectione, legi debet:

Otio qui neſcit uti, plus habet negotij.

Alter ſanè mirè, & miſerè deartuatus eſt. Et potuit quidem poeta ſcripſiſſe:

Quam cùm quis negotioſo fuerit in negotio.

Quomodo infrà dicit, *otioſo in otio.* Sed vide, an non potius exciderint verba iſta, *Otij minus:* quæ Hugonis Grotij conjectura eſt. Nempe ea præterierit ſomniculoſus librarius, ſive ob literarum ſimilitudinem, quia *negotij* proximè anteceſſerat: ſive quòd cùm dixeris *plus negotij*, otioſe addi putaret, *otij minus.* Atqui ἀντίθεσις iſta, & ἐνέργειαν orationi

addit, & venuſtatis expers non eſt. Tertius verſus ſic legitur in libris quibuſdam: *Nam cui quod agat inſtitutum eſt in illo negotio.* Vbi pro *in illo* lege *is nullo.* Quarto facilè fit medicina. Nam librarius metri neſcius duntaxat neglexit encliticam *que*, eò quòd ad ſententiam minimè pertineret, & invenuſtiùs geminari putaret. Lege igitur:

Id agit, ſtudet ibi, mentemq; , atque animum delectat ſuum.

In quincto verſu vox iterum excidit, cùm vulgò ita concipiatur,

Otioſo in otio animus neſcit quid velit.

Vbi etſi legere poſſimus, *quid factum velit*; tamen, cùm librariis proclivis magis ſit error, ubi literarum eſt ſimilitudo; planè cenſeo, particulam *quidem* poſt *quid* excidiſſe: eoque ita Ennium ſcripſiſſe exiſtimo:

Otioſo in otio animus neſcit, quid quidem velit.

Sexto verſu pro *idem* lego *ita*: item pro *nec* ſcribo *neve*; vel potiùs *nunc* repeti debet: præterea duarum vocum traiectione opus, ut ita concipiatur verſus:

Hoc ita eſt, neque nunc domi nos, nec nunc militiæ ſumus.

Duo verſus extremi, uti dixi, communem calamitatem effugerunt. Nunc quia illuſtris adeò ſententia coniunctim legi meretur, locum integrum hic adſcribam, prout arbitror legi debere:

Otio qui neſcit uti, plus habet negotij,
Otii minus, quàm cùm eſt negotium in negotio.
Nam cui quod agat inſtitutum eſt, is nullo negotio
Id agit, ſtudet ibi, mentemq; atque animum delectat ſuum:
Otioſo in otio animus neſcit, quid quidem velit.
Hoc ita eſt, neque nunc domi nos, neq; nunc militiæ ſumus.
Imus huc, hinc illuc: cùm illuc ventum eſt, ire illinc lubet:
Incertè errat animus, præterpropter vitam vivitur.

*

Menelaus me obiurgat, id rebus meis regimen reſtat.] Citat ex Ennii Iphigenia Rufinianus de aganacteſi agens. Puto autem ſic digeri debere:

Obiurgat me Menelaus, id rebus meis
Regimen reſtat.

Addit

Addit Columna alterum quoque locum ex eodem Rufiniano, ubi de ſyncriſi agit. Eſt verò iſte:

Ego proiector (leg. *plector*) *quod tu peccas.*
Tu delinquis, ego arguor pro malefactis.
Helena redeat, virgo pereat innocens:
Tua reconcilietur uxor, mea necetur filia.

Et verum eſt, ita potuiſſe loqui Agamemnonem, cùm à Menelao obiurgaretur. Sed potuit idem, vel exemplum iſtoc comminiſci: vel ex aliquo, qui poëta non eſſet, adducere. Quorum alterutrum feciſſe puto: partim quia auctorem non laudat, quod in vulgatis etiam facere ſolet: partim quia, quæ attulimus, non vincta eſt, ſed pedeſtris oratio: ad quod mirum non attendiſſe Columnam. At illud rectè ab eo eſt obſervatum, ad Iphigeniam Ennij pertinere Senarios iſtos:

Plebes in hoc regi anteſtat loco, licet
Lacrumare plebi, regi honeſtè non licet.

Nam diſertim Ennio tribuit B. Hieronymus epitaphio Nepotiani: &, quod ad Theologum hunc magnus Deſiderius annotavit, expreſſus eſt locus ex iſto Euripidis Iphigeniæ in Aulide:

Ἡ δυσγένεια δ᾽ ὡς ἔχει τι χρήσιμον·
Καὶ γὰρ δακρῦσαι ῥᾳδίως αὐτοῖς ἔχει,
Ἀνολβά τ᾽ εἰπεῖν. τῷ δὲ γενναίῳ φύσιν
Ἅπαντα πάντα.] Sed extremis in verbis vitium obrepſit. Nam quod Latinus Tragici interpres ait, *generoſo viro omnia iſta*, ſupple, *negata ſunt*: huiuſmodi ἔλλειψιν quis ferat? Doctiſſimus Brodæus legit ἁπαντᾷ ταῦτα, quod eſt *conveniunt*. Sed contrarium voluit Euripides: quod ſatis apparet: & Ennii quoque verbis probatur. Quare non dubito, quin rectum ſit ἀπανδᾷ, quod eſt *deficiunt*. Nam id interdum valet ἀπανδᾶν, uti & ἀπαγορεύειν.

*

Pag. 22. *Si te ſecundo lumine hic offendero,*
Moriere.] Fragmentum hoc, item illud, *Animum adverte*, &, *Dicto pare*, &, *Præter rogitatum ſi quærare*; eò Ennii eſſe creduntur, quia expreſſa ſunt de Euripidis

 Medea:

Medea : ubi Creon in eandem ſententiam compellat Medeam.

*

Adſta, atque Athenas antiquum opulentum oppidum Contempla, & templum Cereris ad levam adſpice.] *Aſta* eſt quoque in Aldina : uti *haſta* apud Iun. Maium. Sed Hieronymus Columna magis probat *aſtu*, quod in veteri ait Nonij codice inventum. Quod ſi placet, *aſtu* hic ponetur pro acropoli, ubi elegantiores habitabant; Athenæ pro Piræo, ubi plebei magna ex parte agebant. Ariſtoteles lib. v. Politic. cap. III: Στασιάζουσι δὲ ἐνίοτε αἱ πόλεις καὶ διὰ τοὺς τόπους, ὅταν μὴ εὐφυῶς ἔχῃ ἡ χώρα πρὸς τὸ μίαν εἶναι πόλιν· οἷον καὶ Ἀθήνησιν οὐχ ὁμοίως εἰσίν, ἀλλὰ μᾶλλον δημοτικοὶ οἱ τὸν Πειραιᾶ οἰκοῦντες τῶν τὸ ἄστυ. Etiam Euſtathius in Il. P. ubi πόλιν ac ἄστυ jungit poëta, ſcribit, Ζητητέον εἰ πόλιν μὲν λέγει τὸ κατώτερον, ἄστυ δὲ ἀκρόπολιν. Sed nihil iſta Columnæ cauſſam juvant, quia non *aſtu*, & *Athenæ* opponuntur; ſed *aſtu*, & *arx*; hoc acropolis, illo Piræus ſignatur. Quomodo & Accius diſtinxit Oenomao:

- *Omnes qui arcem aſteumque incolunt.*

Quare Ennium non *aſtu* ſcripſiſſe arbitror, ſed *adſta*. Præſertim quando hoc verbum eſt poſtulantis, ut animum in rem præſentem totum intendamus, ſive aliquid cum cura contemplandum; uti hîc fit: ſive aliquid grave audiendum, vel narrandum; uti apud hunc ipſum Ennium Ilionâ: *Age adſta, mane, audi, itera dum eadem & iſta mihi.*

*

Teneor conſipta, undique venor.] *Venor* eſt *circumvenior*, interprete Nonio. Pro *conſipta* vulgò legebatur *conſepta* : unde Michael Bentinus coniectabat *correpta*. Sed rectum eſt *conſepta*, ſive potiùs *conſipta* : quod Ennianum eſt. Feſtus: *Conſiptum apud Ennium pro conſeptum reperitur: Conſiptum clavis præfixum.* Porrò locus ille a Nonio adductus citatur ex Nemea, juxta Iunianum Maium, item edit. vett. atque etiam Mss. Sed *Medea* legi debere,

bere, conjectura eſt Henrici Stephani, & Hadriani Iunij. At quid impedit, cur Nemeam ab Ennio ſcriptam credamus, cùm non tantùm Theopompus, (de quo conſtat ex Athenæo) ſed Æſchylus quoque Nemeam dederit: ut catalogus indicat ſcriptorum eius apud anonymum. Præterea non hic ſolùm locus; ſed alter etiam ex Ennii Nemea citatur apud Priſcianum lib. v. Puta iſte,

- Pecud dare

Viam marito.

Vbi *Nemeam* diſertim habent, cum recentes editiones, tum vetus Veneta anni cIↃ cccc LXXVI. item Msus meus.

*

Matronæ opulentæ optumates &c.] Conſtare ut poſſit, quo pacto digeri iſta debeant; duo convenit ſpectare; primùm Euripidem, quem Ennius expreſſit; deinde Ciceronem, qui Ennium exſcripſit. Euripidis quidem ſunt iſta:

Κορίνθιαι γυναῖκες, ἐξέλθων δόμων,
Μή μοί τι μέμψησθε. οἶδα γὰρ πολλοὺς βροτῶν
Σεμνοὺς γεγῶτας, τοὺς μὲν ὀμμάτων ἄπο,
Τοὺς δ᾽ ἐν θυραίοις. οἱ δ᾽ ἀφ᾽ ἡσύχου ποδὸς
Δύσκλειαν ἐκτήσαντο καὶ ῥᾳθυμίαν.

Nunc Ciceronem audiamus loquentem: *Hoc tibi tam ignoſcemus nos amici, quàm ignoverunt Medea, quæ Corinthum arcem altam habebant, matronæ opulentæ optimates: quibus illa manibus gypſatiſſimis perſuaſit, ne ſibi illæ vitio verterent, quòd abeſſet à patria. Nam multi ſuam rem bene geſſere, & publicam patriâ procul: multi qui domi ætatem agerent, propterea ſunt improbati.* Pro eo, quod Euripidi eſt, Κορίνθιαι γυναῖκες, poterat Ennius, *Corinthiæ matronæ.* Sed maluit ambitioſâ hæc dictione circumloqui:

Matronæ opulentæ optimates, quæ Corinthum arcem altam habetis.

Vt hæc eodem verſus genere Euripideis reſpondeant, ſcripſiſſe Ennium puto:

Matronæ opulentæ optumates, quæ Corinthiam
Arcem altam habetis -

Optumates triſyllabon eſt, ut inferiùs *propterea*, *uni-*

 verſum

univerſum apud Lucretium, aliaque alibi : de quibus in Commẽtariis de L. L. diximus. Sequitur apud Euripidẽ:

- ἐξελθὼν δόμων

Μή μοί τι μέμψησθε -

Hoc Ciceroni : *Ne ſibi vitio illa verterent, quod abeſſet à patria.* Vnde colligo, apud Ennium fuiſſe:

- *Ne mi vitio vertite,*

A patria quòd abſum -

Hinc apud Euripidem eſt nobilis illa ſententia, οἶδα γὰρ πολλοὺς βροτῶν, & quæ ſequuntur. Pro quibus apud Ciceronem legitur : *Nam multi ſuam rem bene geſſere, & publicam patriâ procul: multi qui domi ætatem agerent, propterea ſunt improbati.* Ea ſic digerebat Antonius Muretus :

- *Nam multi ſuam*

Rem bene geſſere, & publicam patriâ procul:

Multi domi qui ætatem egerunt, propterea

Sunt improbati.

Sed in omnibus antiquis libris (ut etiam Paullus Manutius teſtatur) ſcriptum eſt, *Qui domi ætatem agerent :* non, *Domi qui ætatem egerunt.* Quare tentabo, an aliter medicina fieri poſſit. Puto autem poſt *multi* excidiſſe *τὸ que,* ob ſequens *qui.* Solent enim librarij, ubi concurrunt ſyllabæ ſimiles, alterutram præterire : ut ſciunt, qui veteres tractarunt libros. Quo obſervato, nihil ultrà mutari opus. Sic igitur ſcribendum :

- *Nam multi ſuam*

Rem bene geſſere, & publicam patriâ procul ;

Multique qui domi ætatem agerent, propterea

Sunt improbati. -

Atque ita quinque iſtos Euripidis verſus quinque aliis ac dimidio expreſſiſſe Ennium cenſeo. In quo operam meam non iacto ; ſed tamen omnes fruſtra fuere, qui antehac in digerendis illis laborarunt.

*

- *Salvete optima corpora,*

Cette manus veſtras, meáſque accipite.] Henricus Stephanus ſuſpicatur pro *corpora*, *pignora* legi debere. Quæ

ſatis

ſatis veriſimilis eſt coniectura. Nam expreſſus eſt locus ex iſto Euripideo:

- Δότ' ὦ τέκνα,
Δότ' ἀσπάσασθαι μητρὶ δεξιὰν χέρα.

Pignora autem vocari liberos; *corpora* potiùs de ſervis dici; nemo paullò humanior ignorat. *Corpora* tamen conſtanter invenitur in Mſsis, & editis, uti & apud Iun. Maium. Ac propterea nihil mutare auſim.

*

Quò nunc me vortam? quod iter incipiam ingredi?
Domum paternamne? anne ad Peliæ filias?] Nemini obſcurum eſſe, poteſt, dici iſta a Medea, & Ennij eſſe, & quidem ex Medea eius, creduntur; etſi neutrum apud Ciceronem legas.

*

Qui ipſe ſibi ſapiens prodeſſe nequit, nequicquam ſapit.] Adducit Cicero non ex III de Orat. ut Delrio putavit: ſed epiſt. VI. lib. VII. Metrum vero requirit, *Ipſe qui:* vel *non quit:* quod non video, cur reiiciat Paullus Manutius.

*

Tu me amoris mage, quàm honoris, ſervaviſti gratiâ.] Vtrùm ex Ennij, an Attij Medea ſit, quis dicat? Interim verba eſſe Iaſonis ad Medeam ſatis eſt evidens.

*

Vtinam ne unquam Medea corde cupido
Colchis pedem extuliſſes!] Ita acutè corrigunt viri docti, cùm antea legi ſoleat: *Vtinam ne unquam Medea corde cupido Colchis pedem extuliſſes.* Sed tamen nec ſic metrum conſtat. Quare potiùs legendum:

Vtinam ne unquam, Medea, de corde cupido
Colchis pedem extuliſſes. Vel hoc pacto:
- *Vtinam*
Ne unquam Medea Colchis de corde cupido
Pedem extuliſſet.

*

Pecudi dare viva marito.] In Mſo noſtro eſt:

- Pecudi dare

Viam marito -

Vbi in veteri Veneta, *Vivam marito.* Vnde Cl. V. P. Scriverius legendum coniectabat, *Viram marito.* Et ſanè ἀντίθεσις hanc lectionem ſuadet. *Vira* pro marita, vel ſimpliciter femina, ut *Querquetulanæ viræ* apud Feſtum.

*

Neq; tuum unquam in gremium extollas liberorum ex te genus.] Eadem ſententia eſt in Euripidis Medea: unde locus hic, ſive ab Ennio, ſive ab alio, expreſſus. Quem ſic lege:

- Neque unquam tuum

In gremium extollas liberorum ex te genus.

MEDEA EXVLE.

*

Pag. 24. *Nam ter ſub armis malim vitam cernere,*
Quàm ſemel modò parere.] Nonius ſcribit, *cernere* nunc poni pro *amittere*; nunc pro *dimicare*, vel *contendere.* Vtriuſque exemplum facit hunc Ennij locum. Quæ ſupina oſcitantia eſt. Omnino verò pro *dimicare* accipitur. Nam apud Euripidem, quem Ennius expreſſit, legitur παρ' ἀσπίδα στῆναι.

*

Iupiter, tuque adeò ſumme Sol
Qui res omnes inſpicis;
Quique tuo lumine
Mare, terram, ac cœlum
Contines, inſpice hoc facinus
Priuſquam fiat, prohibe ſcelus.] Ex Euripide apparet, eſſe verba chori, orantis Solem, ut videat Medeam, priuſquam interimat liberos ſuos. Quod verò hactenus animadverſum non eſt, ſunt trochaici tres: ſed verſu primo

primo pro *Quires*, ſcribendum, *Res qui*: ſimiliter verſu ſecundo, pro *Quique tuo*, ſcribe, *Qui tuoque*. Poſt quæ prius trochæus, inde tribrachys conſequitur. Tertio verſu, non facinus videre ſol rogatur, ſed Medeam; ut ex Euripide conſtat: eoque pro *hoc* ſcribendum *hanc*: *hoc* item, quod loco ſuo excidit, cum *facinus* coniungendum. Vera igitur ſcriptura erit:

Iupiter, tuque adeò ſumme ſol, res qui omnes inſpicis,
Qui tuoque lumine mare, terram, ac cœlum contues,
Inſpice hanc, facinus priusquam fiat; hoc prohibe ſcelus.

Vel ſecundum verſum ſic ſcribe,

Qui tuoque numine mare, terram, ac cœlum contines.

MELANIPPA.

*

Pag. 25. *Mihi auſculta, nate; pueros cremari iube.*] Metrum requirit, *cremari pueros*. Vel ſcribe, *Mi auſ. n. puerosque cremari vide.*

*

Lumine ſic tremulo terra & cava cerula candent] Heroicum verſum in tragœdia etiam locum habere, ex non uno Senecæ loco conſtat.

NEMEA.

*

Tetcor conſipta &c.] De hoc, & ſequenti fragmento, dictum ad *Medeam*.

PHOENICE.

Pag. 26. *

Sed virum verâ virtute vivere animatum addecet,
Fortiterque innoxium vacare adverſus adverſarios.
Ea libertas eſt, qui pectus purum & firmum geſtitat.
Aliæ res obnoxiæ nocte in obſcurâ latent.] Ita nuperæ editiones. Sed in cunctis vett. libb. legitur, *Adiecit fortiter,*

titer, Eumque innoxium vocare. Vnde Clariſſimus Scriverius acutè coniectabat, ex gloſſemate hæc irrepſiſſe, ubi ſcriptum fuerit, *Adiecit* FORTITER, *cùm innoxium vocaret.* hoc eſt, cùm non obnoxium notaret. Et fortè *vocaret* ex *notaret* poſtea inolevit. Hoc gloſſemate furcillato; item ex *purum & firmum* altero eiecto, tanquam ab hæſitante ſcribâ nato; ſic idem Enij verſus in ſenarios redigebat:

– Sed virum verâ virtute vivere
Animatum fortiter adverſu' adverſarios:
Ea liberta'ſt, qui pectus firmum geſtitat;
Res aliæ obnoxiæ nocte in obſcura latent.

Vel, ſi *συνιζησις* in *Obnoxiæ* diſplicet,

Obnoxiæ res aliæ in obſcuro latent.

Vt τὸ *nocte* repetitum ſit ex *obnoxiæ*. Et ſanè vel hæc vera ſunt: vel ſaltem *innoxius* factum eſt ex *obnoxius*: quod, quia de hoc agitur, ad oram fuerit adiectum, unde *innoxius* in textum ſit receptum. Quo uno obſervato, non difficile ſit, hinc facere trochaicos quadratos:

Sed virum verâ virtute vivere animatum addecet,
Fortiterque eum (vel *ἀρχαικῶς Eumque fortiter*) *vocare adverſus adverſarios.*
Ea libertus eſt, qui pectus purum & firmum geſtitat,
*Aliæ res obnoxiæ * nocte in obſcura latent.*

Hiatum verò verſu extremo expleo hoc pacto:

Aliæ res obnoxiæ hoſti nocte in obſcura latent.

Nam cùm ductus literarum in *hoſti* non multum abeat à ſequenti voce *nocte*; ſimilitudo ea occaſionem dare potuerit oſcitanti librario alterum prætereundi.

*

Quam tibi ex ore orationem duriter dictis dedit.] In Mediolanenſi editione reperi:

Quam tibi orationem ex orâ duriter dictis dedit.

Quod probum cenſeo. Ex orâ maritimâ ſermo ille fiebat. Nam agitur de iis, qui mari ſe dabant, ut ſequens indicat fragmentum:

Ibi tum derepente ex alto in altum deſpexit mare.

Vterque verſus eſt trochaicus quadratus. Nempe τὸ *orationem κατὰ συνίζησιν* effertur.

Sevitet

Sæviter ſuſpectionem ferre falſam, futilum eſt.] *Suſpectionem* ab Hadr. Iunio, ac Mercero editum eſt: ubi vett. libb. *ſuſpicionem.* Nec video, cur mutarint. Nam ſecundam etiam producit Telamone,

Eandem me in ſuſpicionem ſceleris partivit pater.

Quomodo iidem hoc loco ediderunt. In Med. & Ald. imo & recentibus nonnullis, legas *futilium eſt.* Sed *futilum* eſt in Mſsis, uti & Iun. Maio. Nec quicquam mutandum. Nam ut *hilarus* & *hilaris*, ita videntur dixiſſe *futilus* & *futilis:* ab hoc eſt *futiliter*, ab illo *futilè*; quo Ennius utitur fragmento proximo collectionis Scriverianæ.

Stultus eſt, qui cupida cupiens cupienter cupit.] Vel eſt trochaïcus ἀκέφαλος: vel potiùs, *Stultu'ſt* ſcribe; ut ſenarius ſit.

*

Plus miſer ſim, ſi ſceleſtim faxim, quod dicam fore.] *Sceleſtum* eſt in vett. editt. & apud Maium. Sed in Mſo eſt *ſceleſtim.* Quod Mercerus expreſſit. Vt *disertè* & *disertim, cautè* & *cautim, arctè* & *arctim, exquiſite* & *exquiſitim*; ſic *ſceleſtè* & *ſceleſtim.*

TELAMONE.

*

Nam ita mihi Telamonis patris,
Atque facies proavi Iovis gratia ea eſt,
Atque hoc lumen candidum claret mihi.] Planè non dubitandum, quin rectè emendârit Hugo Grotius:

Nam ita mihi Telamonis patris facies, ac proavi Iovis
Gratia grata eſt, atque hoc lumen candidum claret mihi.

Sunt verba Teucri exulis. *Grata* prætererat librarius ob ſimilitudinem vocabuli *gratia*, quod continuò anteceſſit.

*

Audibo, atque aures tibi contrà utendas dabo.] In Med. & Ald. legitur, *More antiquo audibo.* Sed videntur verba hæc, *More antiquo*, eſſe gloſſatoris, monentis *audibo* pro *audiam* dici ἀρχαϊκῶς. Vt meritò ea hîc prætereantur. Sequitur

Digitized by Google

quitur in vulgatis (etiam illa Iunij,& Merceri) *neque aures:* ubi Columna, & Nicolaus Faber, rectè, *Atque aures.* In vett. editt. etiam eſt, *contrariorum* pro *contra.* Sed corrupté. Quod ſiquis *More antiquo* à poeta eſſe malit, ſic ſcribat; ut trochaicus ſit:

More antiquo audibo,atque aures tibi contrà utendas dabo.

Ait ſive Teucer, ſive alius, ſollemne ſe ſuum obtinere velle, neque judicium ferre decreviſſe, niſi utramque audierit partem. Notum illud vetus:

Qui ſtatuit æquum parte inauditâ alterâ,
Æquum licet ſtatuerit, haut æquus fuit.

*

Ego cùm genui, tum morituros ſcivi,& ei rei ſuſtuli.]Malim *moriturum.* Sunt enim verba Telamonis, cùm accepiſſet nuncium de mortuo Aiace. Mox etiam malim *ſcibam* ἀρχαικῶς, metro ſuadente:

Scibam me in mortiferum bellum,non in epulas mittere.

*

Non habeo denique nauci Marſum augurem,
Non vicanos aruſpices, non de circo aſtrologos,
Non Iſiacos conjectores, non interpretes ſomniûm:
Non enim ſunt ij, aut ſcientiâ, aut arte divini;
Sed ſuperſtitioſi vates, impudenteſque arioli:
Aut inertes, aut inſani, aut quibus egeſtas imperat.
Qui ſibi ſemitam non ſapiunt, alteri monſtrant viam.
Quibus divitias pollicentur, ab iis drachmam ipſi petunt:
De his divitiis ſibi deducant drachmam, reddant cetera.]

Primùm cùm dicitur, *Non habeo denique*, non parùm ambigo, an illud *denique* à Tullio ſit, an ab Ennio. Sequentia, ut ſint trochaici quadrati, ita reſtituo:

- Nauci non habeo Marſum augurem.
Non Aſtrologos de circo, non vicanos aruſpices.
Non Iſiacos conjectores, ſomniûmque interpretes.

Verſum proximum, vel hoc pacto legere poſſis:

Non enim ij ſcientia aut ſunt arte divinaculi:

Vel iſto modo:

Non enim ſunt illi aut arte divini, aut ſcientiâ.

Sequen-

Sequens verſus eſt,

Sed ſuperſtitioſi vates, impudenteſque arioli.

Vbi vox extrema κατὰ συνίζησιν fit trium ſyllabarum, ut alibi *propterea.* Quatuor poſtremi verſus non egent Æſculapio. Ex Columna verò diſcere potes, quâ coniecturâ ad Ennij Telamontem referantur hi verſus: uti & ſequens iſte:

Qui ſui queſtus cauſsâ fictas ſuſcitant ſententias.

Vbi in *ſui* συνίζησις eſt. Sed mihi, uti & amiciſſimo Scriverio, omnes hi verſus ſocci potius, quàm cothurni, eſſe videntur.

THYESTE.

Pag. 29. - *Adſpice hoc*

Sublime candens, quem vocant omnes Iovem.] Scaliger legit *Sublimen*, quod in veteri Appuleii codice inveniſse ſe ait. Ac ſequitur hanc emendationem Delrio. Quod factum nolim. Nec enim tralatio iſta ſatis apta eſt: nec eam vel Ennius, vel alius de cœlo uſurpavit: ut ante annos hos decem oſtendimus lib. IV Orat. Inſtit. cap VI. Vbi contra maximum illum virum lectionem vulgatam tuemur verſibus iſtis Euripidis, qui apud Athenagoram leguntur in Apologia pro Chriſtianis:

Ὁρᾷς τὸν ὑψοῦ, τὸν δ' ἄπειρον αἰθέρα,
Καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις;
Τοῦτον νόμιζε Ζῆνα, τὸν δ' ἡγοῦ Θεόν.
Vid ſne ſublimem hunc, & immenſum æthera,
Omnem ſuo qui continet terram ſinu?
Hunc tu Iovem putabis, hunc credes Deum.

Quis non videt, Ennium hinc more ſuo expreſiſse iſta,

Aſpice hoc ſublime candens, quem vocant omnes Iovem.

Quod ſiquid in Ennio mutandum, non pro *ſublime*, *ſublimen*, ſed *ſublimum* ſcribi debebit. Quomodo idem Achille dixit:

Per ego Deûm ſublimas ſubices, humidus
Vnde oritur imber. -

Lucretiumque, & Salluſtium, ſimiliter uſos eſse, ex Priſciano, ac Nonio diſcimus.

Sed

*

Sed me Apollo ipſe delectat, ductat Delphicus.] Sic numeris reſtitue, ut ſit octonarius:

Sed ipſe Apollo me delectat, atque ductat Delphicus.

Quamquam quid aliud eſt *ductare*, quàm *delectare?* Nam *delectare* hîc eſt, *illicere, attrahere:* ut Nonius exponit. Nec apud Iunianum Maium verbum *ductat* invenitur. Quare videtur, in nonnullos libros ex gloſſemate irrepſiſſe. Vt vera lectio ſit iſta:

Sed ipſe Apollo me delectat Delphicus.

*

Quam mihi maximè hic hodie contigerit malum] Traiecto provocabulo ſenarius fiet:

Quàm maxime hic mihi hodie contigerit malum.

*

Heu mea fortuna, ut omnia in me conglomeras mala.] *Eheu* ſi ſcribas, fuerit trochaicus quadratus. Sed in Mediolanenſi, uti & Merceriana, eſt *glomeras*. Quod ſi placet, *omnia* diſſyllabon fiet, ut ſenarius ſit.

*

Impetrem facile ab animo, ut cernat vitalem Babium.] In Mſs. & vett. editt. nunc *Babium* eſt, nunc *Bebium*. Cui, cùm Romanum id nomen ſit, locus in tragœdia Græcanici argumenti eſſe nō poteſt. Propterea Mercerus legit, *cernat vitalem βίον*. Quomodo Cicero dicit, *vitā vitalē ducat*. Sed quis tragicum eſſe dixerit, *vitalis βίος?* Niſi fortè ex præfatione eſt, in qua & Babij, vel Bæbij nomen, invenuiſſet locum. Quod Scriverio noſtro placet. Qui legit:

Impetrem facile ab animo, ut cernat Vitalem Bebium.

Vt Vitalis Bæbius nomen alicuius poëtæ ſit, aut obtrectatoris: & fortè is ipſe, ad quem Accius Didaſcalica ſua ſcripſit: ut verbis iſtis diſcimus apud Cariſium lib. 1: *Quàm varia ſint, genera poematorum, Bebi, quamque longe diſtincta ab aliis, noſce.* Sed ſi hæc præſtantiſſimi viri coniectura

ctura minùs arrideat, (quæ ſanè mihi ſe mirè probat) vel lege *vitalem hal tum*, ut nonnulli emendant: vel cum Delrio ſcribe:

Impetret facite ab animo, ut cernat vitalem Atreum.

Vt dicantur iſta Thyeſtæ filiis, cùm mitterentur ad patrem, oraturi, ne gravari vellet, ad fratrem ſuum Atreum venire.

*

Sed ſonitus aureis meas pedum pulſu increpat.] Nihil mutandum, cùm *meas συνίζησιν* patiatur. Eſt igitur ſenarius. Nec movere debet, quod in *Crepo* hoc adfertur exemplum: unde Delrio legere jubet:

- Sed ſonitus aures in meas
Pedum pulſu crepat -

Nam ibidem alia etiam compoſitorum exempla ſimplici permiſcet Nonius. Et idem paſſim facit in iſtoc opere. Quid certius?

Pag. 30. *

Ipſe ſummis ſaxis fixus aſperis eviſceratus,
Latere pendens ſaxa ſpargens tabo, ſanie & ſanguine atro.]

Turnebus lib. XXIII Adverſ. cap. III. pro *tabo* legit *tabida*; pro *eviſceratus*, *viſceratus*, quod exponit *laniatus, diſcerptus*. Ita trochaici erunt, inſtar ſequentium. Quod ſi *eviſceratus* retinemus, jambici erunt octonarij, dummodo pro, *& ſanguine*, ſcribas, *atque ſanguine*. Nempe hunc in modum:

- Ipſe ſummis ſaxis fixus aſperis
Eviſceratus, latere pendens, ſaxa ſpargens tabidâ
Sanie, atque ſanguine atro.

*

Neque ſepulcrum quò ſe recipiat, habeat portum corporis,
Vbi remiſſâ humanâ vitâ corpus requieſcat à malis.] Priori in verſu pro *quo ſe recipiat*, deleto provocabulo, *quo recipiat* ſcribi debet: item verſu ſeq. pro, *requieſcat à malis*, inducto præverbio, ſcribendum, *requieſcat malis*. Vt trochaici ſint quadrati: & favent utrique emendationi iſti vett. codd.

codd. ut ad Ciceronem ſuum annotavit alter illius cum Guilielmio ſoſpitator, Ianus Gruterus.

*

Nolite hoſpites adire ad me, illicò iſtic
Ne contagio meà bonis, umbráve obſit;
Tanta vis ſceleris meo in corpore hæret.] Pro *iſtic* Guilielmius legebat *ſiſtite*: ſed invitis libb. Rectum eſt *iſtic*, ſive quod ex Pythæano codice probat maximus Gruterus, *iſti*. Antiquum hoc pro *iſtis*, quomodo, *illi* pro *illic* crebrò legas apud Plautum, & Terentium. Idem *illico iſti* cum præcedentibus iungit. Quod placet. *Meo* abeſt ab vetr. libb. etiam edit. Rob. Stephani. & Gruterianâ. Verba Ennij ſic numeris reſtituo:

- *Nolite, hoſpites,*
Adire ad me illico iſti, ne contagio
Mea bonis, umbráve obſit: ſceleris tanta vis
In corpore hæret -

TRAGOEDIIS INCERTIS.

*

O terra trita, ubi Liberi fanum in cuius muro locavi] Ita editio Med. Ald. aliæ: ut vera hæc videatur lectio:

- *O terra tritavi, Liberi*
Fanum in cuius mœro locavi -

Et ita quoque Scaliger, niſi quod fruſtra traiiciat voces: ut qui legat:

O terra tritavi, in cuius mœro Liberi
Fanum locavi -

At mirifica eſt correctio Auſonij Popmæ:

- *O terra Threicia, ubi Liberi*
Fanum in Crunis Iſmaro locavi -

Sanè ingenioſum videtur commentum: quando Cruni Thraciæ ſunt oppidum, quod poſtea Dionyſiopolis nuncupatum, teſte Plinio lib. IV. cap. XI. & veriſimile eſt, à fano Liberi, qui idem ac Dionyſius, Dionyſiopolin eſſe vocatam. Sed quid eſt *fanum locari Iſmaro in Crunis?*

Quis,

Quis, niſi Geographiæ rudis, unum fanum Iſmaro, & Crunis, locis tanto intervallo diſiunctis, collocet: cùm Iſmarus ſit in Ciconum regione, prope Schænum fluvium, qui ex mari fluit Ægæo; Cruni ultra Hæmum ſint, ubi Zyras fluit è ponto Euxino.

*

Cubitis pinſebant humum.] Primùm pro *pinſebant* ἀρχαϊκῶς ſcribe *pinſibant*, ut eſt in Mssis, etiam edit. Mediol. Aldin. aliis. Præterea verba illa præmitte, *In terram cadentes.* Varro lib. IV. de L. L. *Ideo Ennius, In terram cadentes, dicit, cubitis pinſibant humum.* Scio alios legere, *Ideo Ennium in terram cadentes dicere, Cubitis pinſibant humum.* Vnde aliqui colligunt, verba priora Varronis eſſe, non Ennij. Sed hos refellit, quod Ennius expreſſit Homeri illud:

- Ἐν κονίῃσι πεσὼν ἕλε γαῖαν ἀγοστῷ.

Quod legas Il. N. 508. Ξ. 452. Φ. 315.

*

Extemplo acceptum me necato & filium.] Diximus de hoc ad Andromaches fragmenta.

*

Pag. 31. *Vt tibi Titanis Trivia dederit ſtirpem liberûm.*] Ita eſt apud Iun. Maium. Sed in Med. & Ald. pro *tibi* eſt *ibi.*

*

Atque priùs pariet locuſta Lucam bovem.] Fortè ex annalibus ſit, ſcripſeritque Ennius:

Atque priùs pariet Lucam locuſta bovem -

Vt extremo verſui *quàm* deſit.

*

Quod inde invictis ſumſerunt perduellibus.] Ita Turnebus, cùm prius, etiam in Med. & Ald. legeretur, *Quin inde.* Scaliger emendat:

Vindictam victis ſumſerunt perduellibus.

Sed minùs à veteri ſcriptura abit:

- *Quæ inde victis ſumſerunt perduellibus.*

codd. ut ad Ciceronem ſuum annotavit alter illius cum Guilielmio ſoſpitator, Ianus Gruterus.

*

Nolite hoſpites adire ad me, illicò iſtic
Ne contagio mea bonis, umbráve obſit;
Tanta vis ſceleris meo in corpore heret.] Pro *iſtic* Guilielmius legebat *ſiſtite*: ſed invitis libb. Rectum eſt *iſti*, ſive quod ex Pythæano codice probat maximus Gruterus, *iſti*. Antiquum hoc pro *illis*, quomodo, *illi* pro *illic* crebrò legas apud Plautum, & Terentium. Idem *illico iſti* cum præcedentibus iungit. Quod placet. *Meo* abeſt ab vetr. libb. etiam edit. Rob. Stephani. & Gruteriana. Verba Ennij ſic numeris reſtituo:

- Nolite, hoſpites,
Adire ad me illico iſti, ne contagio
Mea bonis, umbráve obſit: ſceleris tanta vis
In corpore heret -

TRAGOEDIIS INCERTIS.

*

O terra trita, ubi Liberi fanum in cuius muro locavi] Ita editio Med. Ald. aliæ: ut vera hæc videatur lectio:

- O terra tritavi, Liberi
Fanum in cuius mœro locavi -

Et ita quoque Scaliger, niſi quod fruſtra traiiciat voces: ut qui legat:

O terra tritavi, in cuius mœro Liberi
Fanum locavi -

At mirifica eſt correctio Auſonij Popmæ:

- O terra Threicia, ubi Liberi
Fanum in Crunis Iſmaro locavi -

Sanè ingenioſum videtur commentum: quando Cruni Thraciæ ſunt oppidum, quod poſtea Dionyſiopolis nuncupatum, teſte Plinio lib. IV. cap. XI. & veriſimile eſt, à fano Liberi, qui idem ac Dionyſius, Dionyſiopolin eſſe vocatam. Sed quid eſt *fanum locari Iſmaro in Crunis?*

Quis,

Quis, niſi Geographiæ rudis, unum fanum Iſmaro, & Crunis, locis tanto intervallo diſiunctis, collocet: cùm Iſmarus ſit in Ciconum regione, prope Schænum fluvium, qui ex mari fluit Ægæo; Cruni ultra Hæmum ſint, ubi Zyras fluit è ponto Euxino.

*

Cubitis pinſebant humum.] Primùm pro *pinſebant* *ἀρχαϊκῶς* ſcribe *pinſibant*, ut eſt in Mssis, etiam edit. Mediol. Aldin. aliis. Præterea verba illa præmitte, *In terram cadentes.* Varro lib. IV. de L. L. *Ideo Ennius*, *In terram cadentes, dicit, cubitis pinſibant humum.* Scio alios legere, *Ideo Ennium in terram cadentes dicere, Cubitus pinſibant humum.* Vnde aliqui colligunt, verba priora Varronis eſſe, non Ennij. Sed hos refellit, quod Ennius expreſſit Homeri illud:

- *Ἐν κονίῃσι πεσὼν ἕλε γαῖαν ἀγοστῷ.*

Quod legas Il. N. 508. Ξ. 452. Φ. 315.

*

Extemplo acceptum me necato & filium.] Diximus de hoc ad Andromaches fragmenta.

*

Pag. 31. *Vt tibi Titanis Trivia dederit ſtirpem liberûm.*] Ita eſt apud Iun. Maium. Sed in Med. & Ald. pro *tibi* eſt *ibi*.

*

Atque priùs pariet locuſta Lucam bovem.] Fortè ex annalibus ſit, ſcripſeritque Ennius:

Atque prius pariet Lucam locuſta bovem -

Vt extremo verſui *quàm* deſit.

*

Quod inde invictis ſumſerunt perduellibus.] Ita Turnebus, cùm prius, etiam in Med. & Ald. legeretur, *Quin inde.* Scaliger emendat:

Vindictam victis ſumſerunt perduellibus.

Sed minùs à veteri ſcriptura abit:

- *Quæ inde victis ſumſerunt perduellibus.*

*

Quapropter Parim paſtores nunc Alexandrum vocant] Ex Alexandro Ennii eſſe arbitror.

*

Ea Thelis illi mater.] Videtur eſſe ex Achille. Nam mater eius ἀρχαικῶς *Thelis* vocata. Varro lib. III. de R. R. cap. IX. *Antiqui,ut* Thetin Thelim *dicebant*; *ſic* medicam melicam *vocabant*.

*

Craſſa pulvis oritur, omnem pervolat cœli fretum.] Hadrianus Iunius, quem etiam ſequitur Hieronymus Columna, exiſtimat Ennium, Æſchyli, atque Euripidis exemplo, *Creſſas* ſcripſiſſe; eoque pro *Craſſa*, *Creſſis* legit; ut Ennij ſolùm verba ſint iſta; - *Pulvis oritur, omnem pervolat cœli fretum.* Sed aliquid diceret, ſi in ſuperiori verſu,qui eſt trochaicus quadratus,offendere eum quicquam poſſet: vel ſi Ennij Creſſas veterum ullus laudaret. Nec magis aſſentio, cùm pro pervolat, uti eſt in Mssis, & prœlo excuſis, *pervolgat* legere mavult. Nam id verbi hic locum non habet, ut quod ſignificet *concelebrare, frequentare.* Lucretius lib. II:

Et variæ volucres, lætantia quæ loca aquarum
Concelebrant circum ripas, fontiſque, lacuſque;
Et quæ pervolgant nemora avia pervolitantes.

Paccuvius: *Alcyonis ritu litus pervolgans feror.*

*

Pag. 32. *Nimium boni eſt, cui nihil eſt mali.*] Si eſt ſenarius ἀκέφαλος, vel duæ principes, vel duæ extimæ voces traiici debent. Sed fortè eſt finis, principiumque trochaici, ut ſuprà dictum.

*

Salmaci da ſpolia ſine ſudore & ſanguine] Ita Feſtus legiſſe videtur. Sed malo coniunctim *Salmacida*, ut in melioribus Ciceronis codd. legitur. Vett. gloſſæ interpretantur ἀλμυρός: nempe gloſſographus ille deduxit à *Salmatia*,

macia, quomodo dictam ait Amphitriten. Propterea Scaliger ad Auſonium & Feſtum tradit eſſe tranſlationem à capturâ marinâ, quæ venatione facilior eſt, cùm fiat καὶ ἀναιμακτεὶ, καὶ ἀκονιτεί. Sed liceat à ſummo viro diſſentire, quem gloſſographus in errorem abduxit. Nam quis fando unquam Salmaciæ Deæ nomen accepit? Nempe Salaciam dicere voluit, ſanè debuit. Nam Salacia Neptuni conjux, quæ Græcis Ἀμφιτρίτη. Varro lib. IV. de L. L. *Salacia Neptuni ab ſalo*. Idem Gellius docet lib. XIII. cap. XXI. ut Servium, Capellam, Auguſtinum, omittam. Quod ſi à *Salmacis* eſt *ſalmacidus*, quomodo (in quo etiam Delrio deceptus) ſignificabit ſalſum, aut marinum? Nec enim *Salmacis* maris eſt nomen, ſed fons in Caria fuit: ut omnes ſciunt. Nam, ut poëta ait,

Cui non audita eſt obſcænæ Salmacis unda?

Planè igitur ſic cenſeo, *Salmacida ſpolia* eſſe, quibus exultant juvenes molles atque impudici, quando Ereptæ, ut idem loquitur, *ſpolium virginitatis habent*. Nec ἀναλογία adverſatur. Nam ut ab *herba* eſt *herbidus*, ſic à *Salmacis* eſt *Salmacidus*. Quod non attendit doctiſſimus Guilielmius. Nam ut *Salmacida* tueatur, ait, ſic fere *Salmacida* eſſe à *Salmacis*, quomodo à *Threce Threcidica* eſt apud Ciceronem Philippica III. Atqui tum, ut *Threcidica*, ſic *Salmacidica* diceretur.

*

Tum pavor ſapientiam mihi omnem ex animo expectorat.] Apud Ciceronem lib. III de Orat. verſus iſte aliis legitur permiſtus, ut ſi iſte Tullij ſit, reliqui etiam videantur. Ita enim ibi legitur:

Multimodis ſum circumventus morbo, exilio, atque inopiâ.
Tum pavor ſapientiam mihi omnem ex animo expectorat.
Alter terribilem minitatur vitæ cruciatum, & necem,
Quæ nemo eſt tam firmo ingenio, & tantâ confidentiâ,
Quin refugiat timido ſanguen, atque exalbeſcat metu.

At minimè iccirco exiſtimandum, hæc apud poëtam ita cohæſiſſe. Nam eoſe libro junxerat Cicero:

Tum pavor ſapientiam mihi omnem ex animo expectorat.
Num non vis huius me verſutiloquas malitias.

Sed neque idem ubique metrum eſt. Nam qui ſyllabarum intervallum attendit, facilè videbit, primum verſum eſſe ex ſenario, atque ita ſcribi debere:

- Multis modis
Sum circumventus morbo, exilio, atque inopiâ.

Verſu ſecundo putarem particulam *Tum* à Cicerone eſſe, niſi & aliis eam locis Tullius præmitteret. Interim aliud fragmentum eſt, ſive trochaicum eſſe lubet, ſive ex ſenario ſit, atque ita ſcribere conveniat:

- Tum pavor,
Sapientiam mihi omnem ex animo expectorat.

Vtrùm verò diviſim, *ex animo*; an coniunctim, *exanimo*, ſcripſerit, quæri à doctis video. Magnus Turnebus putabat, non magis Latinè dici, *ex animo expectorare*, quàm *ex pectore exanimare*. Cui obducimus illud Attij Phœniſſis:

Incuſant ultro à fortuna opibuſque omnibus
Deſertum, abiectum, afflictum, ex animo expectorant.

An dicemus hîc legi debere, *afflictum, exanimum, expectorant?* Sed obſtant libb. omnes. Et minùs ἐμφατικὸν eſt, ſi ἁπλῶς dicas, *expectorare aliquem*, quàm *expectorare ex animo*, quod eſt ex animo amorem omnem ac curam alicuius deponere, vel abiicere. Qui ſimilis ferè eſt pleonaſmus, ac *memoriâ meminiſſe*, apud Plautum Capt. *ædificare domum* apud Cic. I de Off. & ſimilia. Imò, quando Fabius lib. VIII ait, ſimile eſſe *eliminare* ac *expectorare*, ac eiuſdem hoc notæ eſſe ac *exanimare*: ſanè hinc quoque exemplum iſti geminum petamus. Nam etſi limen ædium pars ſit, tamen dixere, *extra ædes eliminare*, ut Pomponius Conchâ:

Vos iſtic manete, eliminabo extra ædes coniugem.

Et Ennius Medeâ Exule:

Quid ſic te extra ædes exanimata eliminas?

Quare liquet, nihil cauſſæ eſſe, cur Latinum eſſe negemus, *expectorare ſapientiam ex animo*: quando idem eſt ac *expectorare eam ex pectore*. Nam ſapientia animo ineſt, qui in pectore creditur domicilium habere. Nec pro-

propterea poetam ita ſcripſiſſe contendo. Nam cùm paſſim legamus, *exanimari aliquem metu*; ſatis eſt veriſimile, ſimiliter hic dici, *exanimari aliquem pavore.* Et diſertim in libb. quibuſdam *exanimo* legitur, vel etiam *exanimato*: quomodo citat quoque Raphael Regius notis ad Quinctilianum. Idem in pluſculis Tullij Mssis codd. invenitur: & in præclarâ Ciceronis editione, quam Grutero inter tot alia bona debemus. Neque metrum refragatur, dummodo *ſapientia* κατὰ συνεκφώνησιν quatuor efferas ſyllabis, vel *mihi* contrahas, hoc pacto:

Tam pavor ſapientiam mî omnem exanimato expectorat.

Sequitur apud Ciceronem fragmentum tertium, quod tribus conſtat trochaicis quadratis. Sed princeps eos inter ἀκέφαλος fortaſſe fuit. Nam valde eò inclino, ut credam principiale verbum *Alter*, non à poëta eſſe, ſed à Tullio; qui eo ſignârit, ſequentia ab alio dici, quàm quæ præmiſerat. Non audiendus verò Paullus Manutius, qui ait, ſentētiam poſtulare verſu extremo, *timido ſanguine.* Quod ea planè reſpuit. Quippe ſic abundabit verſu ſuperiori provocabulum *Que*: quod invito metro tolli non poteſt. Præterea *ſanguen* diſertim quoque habes lib. v. de Fin. & ita adducunt Nonius, ac Priſcianus in VI.

*

Homo qui erranti comiter monſtrat viam] Ianus Guilielmius malebat, *Domo qui erranti.* Commodè quidem: ſed nihil video, quod cogat recedere ab omnibus libb. Proximo etiam verſu traiectis vocibus legas in aliis:

Quaſi lumen de ſuo lumine accendat facit.

In *ſuo* eſt συνεκφώνησις. Vti & verſu tertio in *luceat.* Quod eſt in pleriſque libb. Vbi alij *lucet*: quod Langius probat.

*

Nulla ſancta ſocietas, nec fides regni eſt.] Senarius ſit:

Nulla eſt ſocietas ſancta regni, nec fides.

*

Quem metuunt oderunt, quem quiſque odit, periſſe expetit.] Rectè alij *periiſſe*, metro ita exigente, quod trochaicũ eſt.

*

O fides alma, apta pennis, & iuſiurandum Iovis.] Monet H. Stephanus, in aliis eſſe *alta pennis*: in aliis item, *à qua pendet iuſiurandum Iovis*. Quod Hieronymus Columna imprimis ſequitur. Puto nihil mutandum. Nam *apta pennis* eſt pennata, ut, *cœlum ſtellis fulgentibus aptum*, hoc eſt ſtellatum, ſive ſtelligerum.

*

Pag. 33. *Refugiat timido ſanguen, atque exalbeſcat metu.*] Apud Ciceronem, uti ſuprà vidimus, eſt, *Non refugiat*. Vt trochaicus ſit. Sed particula ἀρνητικὴ abeſt apud Priſcianum, etiam in antiquâ Venetâ, & Mſo noſtro. Pro *timido* apud Iunianum Maium eſt *tumido*: multoque ineptius in Putſchianâ *timidos* legitur.

*

Non habeo denique nauci &c.] Vide, quæ ſuprà notata nobis ad Ennii Telamonem. Illud nunc ſolum addo, eorum nobis probari ſententiam, qui poſt verſum ſextum interſerunt fragmentum proximum: nempe ut hoc pacto legatur:

Aut inertes, aut inſani, aut quibus egeſtas imperat,
Qui ſui queſtus cauſſâ fictas ſuſcitant ſententias.

*

– Imprimitque genæ genam] Genæ hic ſunt palpebræ: ut Iſidorus monet, qui hæc de dormiente ait dici. Ac è Feſto cognoſcimus, ſimiliter alibi Ennium dixiſſe:

Pandite ſulti genas, & corde relinquite ſomnum.

*

Cui quod in me eſt, exſecrabor hoc quod lucet, quicquid eſt]

Ita

Ita corrigit Henricus Stephanus. Sed placet emendatio Iani Guilielmij legentis:

Qui, quod in me eſt, exſecrabor hoc, quò lucet, quicquid eſt.

Extat verò lib. II. de Nat. Deor.

*

- Eo ego ingenio

Natu' ſum amicitiam atque inimicitiam in frontem promtam gero.] *Ingenio* fit triſyllabon. Si *natus* ſcribas, erit iambicus octonarius. Sed puto *natu'* ſcripſiſſe, ut ſit trochaicus quadratus.

*

Tibi vita, ſeu mors, in mundo eſt.] Eſt apud Cariſium lib. II. ubi in editione Putſchianâ legitur, *Seu ibi vita, ſeu mors i. m. e.* Quo ex Ennii libro petatur, non addit Soſipater: ſed Nobiliſſimus Columna, (ſanè levi nimis, uti cenſeo, coniecturâ ductus) ad Alceſtidem tragœdiam refert. Nam Planciades quidem nominat Ennij *Alceſtidem* (pro quo in aliis libris eſt *Telestidem*) ſed Grammaticus iſte ſæpe eos laudat ſcriptores, qui neque ſunt, neque fuere unquam. Quod jamdudum doctiſſimo Mercero obſervatum. Sed ſi ſtare viſum Grammatico tam ſubleſtæ fidei; ſanè fuerit ex Alceſtide, non tragœdiâ, ſed (quod planè inſubidum) comœdiâ. Sic enim diſertim vocat in *Frigutit.*

*

Decem coclites, quos montibus ſummis ripis ſedere.] Certiſſima eſt lectio Turnebi, pro *ripeis*, hoc eſt *ripis*, ſcribentis *Ripæis*. Sermo enim eſt de Arimaſpis, quos coclites, hoc eſt unoculos eſſe, etiam Mela tradit lib. IV. cap. XII. *Vltimi à tergo eorum Arimaſpi, mox Riphæi montes.* Nec diſplicet, quod idem pro *ſedere* legit *fodere*: ad quod proximè accedit vetus editio Mediolanenſis, in qua *fœdere* ſcriptum eſt. Eò autem reſpexerit Ennius, quòd Arimaſpi aurum fodiant ex montibus Ripæis, quos pici, ſive gryphes cuſtodiunt, auri, ut Mela ait, cuſtodes tenaciſſimi: unde Plautus Aulul.

Pici divitiis, qui aureos montes colunt.

*

Subulo finitimas propter aſtabat aquas.] Qui lectionem hanc probant, aiunt eſſe pentametrum, in quo, *aſtabat*, ſit amphibrachys, & eliſo ἀρχαικῶς. Sed nihil eò recurrere opus, quando eſt jambicus ſenarius. Olim enim in *T.* communia erant: ut oſtendimus in libb. de L. L. Interea veriſimile magis eſt, ſcripſiſſe Ennium, uti apud Feſtum legitur:

Subulo quondam marinas propter adſtabat plagas.

Vt ſit trochaicus quadratus. Ingenioſè verò Scaliger pro *adſtabat* legendum conjiciebat *aſſabat*, hoc eſt ſolâ tibiâ canebat. Hoc enim fuerit *aſſare*, ab aſſa tibia. Feſtus: *Aſſa dicebatur cantus tibiarum.* Servius in 11 G. *Aſſæ tibiæ dicuntur, quibus canitur ſine chori voce.* Quod optimè convenit ſubuloni. Nam *ſubulo* αὐλητὴς, ſive tibicen, ut Feſtus, & vett. gloſſæ exponunt. Eius originem, non in Latio, ſed in Hetruria quæri debere, ſcribit Varro. Quid ſi dicamus ita dici quaſi *ſurbulo*, extritâ, ut ſæpe fit, caninâ literâ? Nam σύρβη eſt αὐλοθήκη, Heſychio teſte, unde συρβηνεὺς, ὁ αὐλητὴς. Sed de hoc plura in Originum libb.

*

Aliud emporium in campo hoſtium pro mœne] Pro *emporium* fortè *tentorium* legi debet: quando de hoſtili campo ſermo eſt. *Pro mœne* in quibuſdam libb. inveniri, etiam Columna monet. At *per mœne*, non tantùm eſt in editt. nuperis; ſed etiam veteri Med. & Ald. Quod ſi alterutra lectio ſana eſt, videntur veteres, ut *ile*, *caſtrum*, aliaque; ita & *mœne* dixiſſe numero ſingulo. Sententia verò potius flagitat *pro mœne*: quod eſt *ante mœnia*. *Mœne* ἀρχαικῶς pro *mœni*: quomodo & *mare* pro *mari* dixit Varro Atacinus:

Cingitur Oceano, Libyco mare, flumine Nilo.

Similiterque uſi Plautus, Terentius Varro, ac Ovidius non ſemel.

*

Et quis illæc eſt, quæ lugubri ſuccincta eſt ſtolâ?] Metrum poſtulat, *Et quis illæ' ſt.* *Quis* pro *qua*, uti Plautus Sticho:

Quis

Quis hæc eſt, quæ adverſum it mihi?
Item in Aulularia, & alibi.

*

Eos deduci, quàm relinqui; evehi, quàm deſeri malo.] Vt ſit trochaicus quadratus, ſcribe inſertâ copula:

Eos deduci, quàm relinqui; & evehi, quàm deſeri.
Malo: ſive ut in aliis libris eſt *Malui.* *Eos* κατὰ ἐναντιο-φαινόμενον effer.

*

- Vt vos veſtri liberi
Defendant, pro veſtra vita morti occumbant.] Deeſt in fine *fortiter:* ut ſit integer quadratus.

*

- Parentem, & patriam Dij
Servate ſoſpitem] Senarius ſit:
Parentem, & patriam Di ſervate ſoſpitem.

*

Pag. 36. *Genibus pinſibant humum*] Apud Varronem in cunctis editt. eſt, *Cubitis pinſibant humum.* Quo de diximus ſecundo loco, cum de incertæ tragœdiæ Fragmentis ageremus. Error obortus ex iſto Ennij, *Pinſebant terram genibus:* quod ex decimo Annalium citat Diomedes.

*

In luſtris ſublime iter &c. Et
In luſtris nos quieſcere æquum &c.] Vtrumque hoc fragmentum ut legi debeat, diximus ad Hectoris Luſtra.

*

Philoſophandum eſt paucis: nam omnino haut placet.] Turnebus, ut ſenarius ſit, legit:

Philoſophandum eſt mi paucis: nam omnino haut placet.
Sed puto fuiſſe trochaicum quadratum iſtiuſmodi:

Philoſophari eſt mihi neceſſe: at paucis: nã omnino haut placet.
Saltem propiùs ita acceditur ad verba hæc Ciceronis, quæ ſunt lib. 11 Tuſc. Qu. *Neoptolemus quidem apud Ennium, philoſophari ſibi ait neceſſe eſſe; ſed paucis: nam omnino haut quidem placere.*

*

Atque genua comprimit arta gena.] Ita apud Iſidorum etiam in Mſsis noſtris invenimus. Achilles Statius Luſitanus corrigit:

- Æquè genua comprimunt artè genas.

Malim ego, & propiùs ad veterem ſcripturam:

- Atque genua artè comprimit gena.

Adducit verò hunc locum Iſidorus, ut probet dicta genua, *eò quòd in utero ſint genis oppoſita.* Vti contrà docet Soranus Iſagoges ſuæ cap. XVII, genas dici, quia in utero genibus opponatur. Atq; ex hoc inter alia cognoſcimus, librum iſtum (quo ſanè exiguâ jacturâ careremus) non eſſe nobilis illius medici, Sorani Epheſij, ac ne Græci quidem ſcriptoris, quando *gena* Græcè eſt βλέφαρον, *genu* γόνυ. Nec verius Iſidorus, quando *genu* eſt, non à *gena*, ſed a γόνυ. Interim ex iſto Iſidori loco cognoſcimus, Ennium eo verſu indicaſſe ſitum fœtus in utero. Ac propterea aſſentio doctiſſimo Scriverio, qui acutè vidit, eſſe hoc fragmentum, non ex tragœdiâ aliquâ, ſed ex Epicharmo. Nam eo in poemate inter alia de humani corporis conſtitutione ac fœtu diſſeruit Ennius: quod ex reliquiis cognoſcimus. Eo igitur refer. De operis titulo vide egregiè diſſerentem Hieronymum Columnam.

*

Tum tu iſti crede, atque exerce linguam, ut argutarier Poſſis] In Med. Ald. aliiſque vulgatis, legi ſolet: *Ennius: Quem incertum tu iſti credere atque exercere, ut linguam* &c. Sed in Mſsis eſt: *Ennius, Quo enim cœtum tu iſti* &c. Vnde Turnebus fecit: *Ennius Chœnice: Tum tu iſti* &c. Sed veriſimilius Columna: *Ennius Phœnice.* Quod & Mercerus probat. Ex ea verò fabulæ inſcriptione diſcimus, eſſe verba Pelei ad Achillem, cum eum inſtitutioni Phœnicis committeret.

*

Ennianis hiſce ex tragœdia incerta adde illud, *O pietas animi!* quod ex Ennio adducit Cicero in Lucullo. Ac ut ex Iliona cum Nobiliſſimo Columna eſſe credam, faciunt, quæ proximè ſubdit Tullius.

Ex

*

Ex eiuſdem III Tuſcul. tanquam Ennij citatur, *Animuſque æger ſemper errat, neque pati, neque perpeti poteſt: cupere nunquam deſinit.* Quæ vel trochaici fuere:

Animuſque æger ſemper errat, neque pati, neque perpeti
Quit: nec unquam cupere deſinit. -

Vel potius iambici tales:

Semper animus æger errat, neque pati poteſt,
Neque perpeti; nec unquam cupere deſinit.

Sed etſi hæc ex tragœdia eſſe vir doctus putarit; tamen comœdiam potiùs ſapiunt.

*

Nec auſim pro tragico certò venditare hoc Ennij apud Feſtum in *Tam*:

- *Ille mea*
Tam potes pacis potiri -

Sive, ut ex iambico ſit:

- *Ille tam mea potis*
Pacis potiri.

*

E Comœdia verò planè eſt iſtud apud Varronem in VI de L L. *Frende, fritinni ſuaviter.* Ita enim legendum, ubi vulgo, *frunde frutinni ſuaviter.* Vel ſyllaba tota extrita eſt, ut Scaliger cenſet, qui legit; *Ne frende, fritinni ſuaviter.*

*

Alia etiam huc retulerunt, quæ ex Annalibus eſſe videntur. Vti illud:

Tanto ſublatæ ſunt agmine
Tunc lapides -

Nam cauſſa non eſt, cur ex anapæſto potiùs, quàm hexametro eſſe credamus.

*

Item hoc apud Varronem in V. de L. L. *Vos epulo poſtquam ſpexit.* Quod idem eſt iſti apud Feſtum:

Quod ubi rex . . . dulo ſpexit de contibus celſis.

Vbi

Vbi Pomponius Lætus legit:

Quos ubi rex ultro ſpexit de montibus celſis.

Scaliger autem:

Quos ubi rex pullos ſpexit de cortibus celſis.

Nempe ut ex *Vos epulo* fiat *Quos pullos.*

*

Illud magis dubium, quod apud Hirtium eſt:

Pes pede premitur, armis teruntur arma.

Nam ſi jambi fuere, ita digeri convenit:

- Pes pede, premitur,

Armis teruntur arma -

Sed ex annalibus ſi eſt, ſcripſerit Ennius:

- Pes premitur pede & armis arma teruntur.

*

Illud verò ex Donato, *Minimè nomine fieri pravum*, corruptum eſt ex iſto: *Commemini* (vel *Tum memini*) *fieri me pavom.* Vti rectè Paullo Merulæ obſervatum. Atque ex iſtis de aliis quoque judicium ferri poteſt, quæ Columna, atque alij, temere ad incertæ tragœdiæ fragmenta retulerunt.

Illud extremo loco addere viſum, inter tragœdias Ennij etiam *Antiopam* fuiſſe. Sed nihil ex ea à veteribus, addito fabulæ nomine, citatur. Solùm Ennianæ Antiopes argumentum ponit Higynus fab. VIII. quem vide.

IN
CN. NÆVII
Fragmenta.

ÆGISTHO.

*

Ægiſthum à Nævio ſcriptam eſſe, non arbitror. Nam, uti ſuperiùs oſtenſum, Livij, non Nævij ſunt verba iſta:

- Tum autem laſcivum Nerei ſimum pecus
Ludens ad cantum claſsiùm luſtratur -

Quare nec veriſimilis eſt coniectura Scaligeri, qui cum iſtis connectebat:

- Sirenes citis
Delphino iunctis vehiculis, hippocampiſque aſperis.

Nam iſta ſunt Nævij, cui tribuunt Mſsi. ubi legitur, *Nevius Sereno Circes*: vel, *Nevius Sireno cicer*: vel, *Nevius ſi renocitur*. Et exſtant quoque Næviani nominis veſtigia in editt. antiquis, quæ habent, *aterna uſus ſcire nocitur*. Nam duæ principes ſyllabæ factæ ex αἰϑίοψ, quod ad præcedentem Menandri locum pertinet. Vltima verò ſyllaba *ne*, & ſequens vox *uſus* corrupta ſunt ex *Nævius*. Quod ad proxima, Scaliger ex *Si renocitur* fecit, *Sirenes citis*. Sed quomodo hæc cum ſequentibus cohærent? Nam quid Sirenibus cum Neptuni & Nereidum vehiculis, quæ delphino ac hippocampæ juncta eſse dicuntur? Præterea non temere Nonius omittere ſolet nomen fabulæ: quod iccirco in monſtroſâ illa lectione latere arbitror. Et putavit idem Hadrianus Iunius, qui legit: *Nevius Sirene, Itur delphino cinctis* &c. Sed metrum requirit, ut ante *Delphino* ſit jambicus. Nam ſequitur trochaicus quadratus catalecticus. Quare ex *Si renocitur* (pro quo in Mediolanenſi editione eſt *Scire noſcitur*) lubens eliciam, *Sirene, Citis*: vel *Sirene, Ocius*. Imò quid ſi ſcribamus *Sirene, Ociter*.

Solùm

Solùm obſtat, quod Feſtus negat, *ociter* eſse in uſu, ſed *ocius* & *ociſſimé*. Verùm veteres fortaſse, uti Nævius, *καὶ οἱ ὁμήλικες*, ita tranſtulere Græcum *ὠκέως*. Sanè nihil adferri poſse arbitror, quod propiùs abſit à veteri ſcripturâ, quàm *Sirene, ociter*, ab illis, *Si renocitur*, vel *Sireno cicer*. Vt fortaſse ſcripſerit Nævius:

- Ociter

Delphino iunctis vehiculis, hippocampiſque aſperis.

Quamquam nec illud *iunctis* controverſiâ vacet. In Mediolan. eſt *cunctis*: à quo nihilo magis abit *cinctis*, ut eſt in editionibus aliis. Neque damno. Nam fortaſse ſermo fuit de delphinis claſsem Achivam deducẽtibus Troiam, vel inde reducentibus; uti fit in verbis Andronici, quæ tanquam Nævii hîc adferuntur. Hæc ſententia ſi placet, *vehiculum* pro navi ponetur, more Græcorum, qui ὄχος, & ὄχημα ſimiliter uſurpant: uti ex Æſchylo ac Euripide probat Muretus lib. I. Var. cap. XI. Qua de re etiam Vir Nob. Franciſcus Nanſius, præceptor meus, notis in Nonnum.

ALCESTIDE.

Corpore pectoréque, undique obeſo,
Ac mente exſenſa, tardigemulo
Senio oppreſſum. -] Nævio quidem tribuitur in Nonii codd. vulgatis: ſed Lævii eſse, dubitare non ſinunt meliores Agellij codices, quos Torneſiana ac Stephanica editio expreſſit. Vide eum lib. undevigeſimo cap. VII. Verſum ſecundum ita emendo, ut anapæſticus ſit:

Mente exſenſa, tardique genulo.

Tardique genulo pro *tardigenuloque*: quomodo Lucilius *deque petigo* dixit, pro *depetigoque*. Nam *petigo* Latinum non eſt, etſi id Nonius putarit, Luciliano hoc deceptus. Similia quoque apud Lucretium, *perque plicatis*, & *ſeque gregari*; item apud Auſonium, *Matrique cida Nero*. In libris nonnullis legas *tardigemulo*. Sed malo *tardigenulo*. Nam eſt hic deſcri-

deſcriptio ſenectutis, cui tardus eſt genuum ac pedum motus, contrà quàm juventuti. Vnde Maro in quincto:

Ille pedum melior motu, fretuſque iuventâ:
Hic membris & mole valens, ſed TARDA *trementi*
GENVA *labant.*

Et Homerus Il. Δ.

Ὦ γέρον, εἴθ', ὡς θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν,
Ὥς τοι γούναθ' ἕποιτο, βίη δέ τοι ἔμπεδος εἴη.

*

Oblitera gens] Et hoc, & quæ porrò ex Agellio adferuntur, ea Lævii eſſe, indidem cognoſcimus.

*

Fortè, dubitanter] Nec Cicero reformidat, *Siquis fortè miratur.* Similiterque uſurpat præcedente *ne*, *ſi*, vel *niſi*. Sed non ἁπλῶς dixiſſet, *forte redibit*, pro *fortaſſe*. Quomodo Lævium locutum arbitror. Atque hoc fuerit, quod in eo, tanquam inſolens, obſervat Noctium Atticarum ſcriptor.

DANAE.

*

Pag. 40. *Eam nunc eſſe inventam opprobriis compotem ſcis.*] Ita Aldina. Scribe:

Eam nunc eſſe inventam opprobrÿ compotem
Scis - Vel cum Mercero. *probri compotem.* Nam in nonnullis *propriis* legitur.

*

Excidit orationis omnis confidentia.] Poſt *Excidit* diſpeſce.

*

Animi iubeo fonte lavere nemini manum.] In Aldina, & aliis, eſt *memini*, quod rectum. At pro *animi iubeo fonte* legebat Grotius, *Auri fulvo fonte:* quod probo. Nam favet emendationi fabulæ argumentum, cùm ex Danaë ſit: nec ea verſui repugnat, qui ſenarius eſt.

Etiam

*

Etiam minitas? mitte ea, quæ tua ſunt magis, quàm mea.] Ita conſtanter vett. libb. etſi Delrio τὸ *ea* omittat: quod corruptum videtur ex *eia*. Nam trochaicus quadratus erit:

Etiam minitas? eia mitte, quæ tua ſunt mage, quàm mea.

*

Quia ut quiſque eſt meritus, præſens pretium pro factis ferat.] Ita eſt in Ald. & aliis. Sed metrum exigit,

Qui'n ut quiſque e. m. &c.

Vel traiectis vocibus ſcribe:

Quin quiſque, eſt ut meritus, p. p. p. f. f.

*

Contemplo placidè formam & faciem virginis] Verba ſunt Iovis Danaen ſpectantis. Scripſit verò Nævius: - *& faciem virginis Duellæ*, id eſt bellæ. Paret id ex gloſſis Fornerianis. Sed illud *Duellæ* omiſsum fuit, ſive à librario ob imperitiam; ſive ab Nonio ipſo, quia nihil faceret ad præſens inſtitutum.

*

Pag. 42. *Omnes formidant homines eius valentiam.*] De Iove dictum puto. Scribe autem - *eiu' valentiam.*

DVLORESTE.

*

Caperata fronte. Non eſt Nævii, ſed Paccuvii, cuius eſt iſte verſus in Duloreſte:

Voce ſuppreſsâ, caperatâ fronte, vultu turbido.

Qui Nævii eſse putarunt, eo decepti ſunt, quòd Varro, cùm Nævium antea laudâſset, hæc poſtea ex Duloreſte adducat. Inde enim hæc etiam Nævii eſse crediderunt. Atqui fabulam nominare Varro contentus fuit: quia, præter Paccuvium, Duloreſten nemo ſcripſiſſet. Sanè quanto hoc veriſimilius, quàm, Varronem memoriæ errore

errore pro Paccuvio Nævium dixiſſe; aut ab utroque ſcriptam Duloreſtem, ab utroque item hæc verba ibi dicta eſſe.

HECTORE.

*

- Lætus ſum
Laudari me abs te pater laudato viro.] Verba ſunt Hectoris ad Priamum. Scribe vero, ut trochaicus ſit,

Lætu' ſum, laudari me, pater, abs te laudato viro. Vel,
Abs te laudato, pater, viro.

*

Proficiſcente tunc ipſos adoriant, &c.] De hoc dicemus in incertæ tragœdiæ apud Nævium fragmentis.

IPHIGENIA.

*

Paſſo vel hoc vicinum aquilone hortum fer foras.] Ita eſt in Mſsis, etiam edit. Aldinâ, Mercerianâ, aliis. Hadrianus Iunius legit, *Paſſo velo vicinam aquilone boriam fer foras.* Lipſius autem, *aquilone orto.* Delrio nondum liquebat. Mihi planè videtur pro *vel hoc*, legendum *velo ob*, proq; *hortum*, *portum*. Nempe hoc pacto: *Paſſo velo ob vicinũ aquilone portũ fer foras.* Qui eſt iambicus octonarius brachycatalectus. At trochaicus fiet, ſi *Et*, vel *Te* præmiſeris. *Ob vicinum portum*, dixit pro *ad portum*; uti Ennius.

Ob Romam noctu legiones ducere cœpit.

Vide Feſtum in *Ob. Aquilone* valet *flante Aquilone*. Sic Seneca Hercule Oeteo:

Qua templa tollens ara Cenæi Iovis
Auſtro timendum ſpectat Euboicum mare.

Hoc eſt Auſtro flante. Item Thyeſte:

Ac mare intortum timuere nautæ,
Quod rapax Auſtro revomit Charybdis.

e e Ita

Ita eum locum emendo, ubi vulgò *rapax auſter.* Etiam pro *intortum* repoſuêre *in portu.* Nam, inquiunt, nihil illud eſt novi, ſi intortas Charybdis undas timeant nautæ: ſed demum, ſi in ipſo portu Charybdin extimeſcant. His non meliùs reſpondere poſſumus, quàm verbis Senecæ, qui auctor eſt, non ſemper timeri Charybdin; verùm ſi Auſter civerit tempeſtatem. Verba eius ſunt conſolatione ad Marciam: *Charybdin dico, quamdiu ab auſtro vacat, quietam: at ſiquis inde ventus ſpiravit, hiatu magno profundoque navigia ſorbentem.* Nec aliâ luce ad locum tragici illius opus.

LYCVRGO.

*

Vos qui regalis corporis cuſtodias
Agitis, ite actutum in frundiferos lucos, ubi
Ingenio arbuſta nata ſunt, non obſita.
Ducite eò cum argutis linguis mutas quadrupedes] Verſu ſecundo ſcribe *agiti'.* Pro *frondiferos* in Med. & apud Maium eſt *frondifluos.* Illud *ubi* ab Mſsis & vett. editt. abeſt. Pro *nata* in vett. editt. ferè eſt *vineta*, niſi quod in Med. *vinata*, quod, unâ extritâ literâ, ex *ubi nata* corruptum mihi videtur. Sed *ubi*, quod in alienum commigravit locum, poſt *lucos* reduci debet. Verſus extimus ex alio Nonii loco eſt; nec videtur cum ſuperioribus cohæſiſſe ἀμέσως: ſed potius τὸ *ducite* clauſerit jambicum, hoc pacto:

- Ducite
Eò cum argutis l. m. q.

*

Alij ſublime alios ſaltus illicite, ubi
Bipedes volucres lino linquant lumina.] Novio tribuit Ald. Sed Med. Nævio, & ſimiliter Ms. Rectè. Nævius enim eſt, qui Lycurgum ſcripſerit; ut ex tot aliis fragmentis videmus. Pro *Alij* in vett. libb. eſt *Alis*: quod non debuit mutari. Nam *alas* vocat alatores: uti in venatione Maro IV Æn.

Dum

Dum trepidant alæ, ſaltuſque indagine cingunt.

Vbi ſic Servius P. Danielis(nam in Fabriciano hæc deſiderantur) *Quidam cum veſtigatoribus alatorum mentionem inductam accipiunt. Nam indaginem veſtigatorem ipſum tradunt: aliàs* (ſcribe *alas*) *verò alatores , qui dextra & ſiniſtra plagarum ſublatâ voce prohibent feras exire.*

*

Vt in venatu vitulantes ex avijs

Locis nos mittant pennis decoratos feris.] Pro *ex aviis*, quomodo legit Scaliger, *ex ſuis* eſt in Mssis , & editt. antiqq. etiam apud Maium. Alterumque illud reſpuit metrum. Nam falluntur, qui putant, ut à μόσχος eſt μοσχιᾶν; ita à *vitulo* eſſe *vitulari* : cùm ſit à dea *Vitula*, eorum præſide, qui amant vivere , hoc eſt lubentiis diffluere : unde & nomen. Eſt enim ὑποκοριστικὸν à *vita*. Iccirco in derivato eius primam produxit quoq; Ennius apud Feſtum:

Habet is coronam vitulans victoria.

Verſu ſeq. pro *locis* cum Mercero malim *lucis*. Nam anteceſſit :

- ite actutum in frondiferos lucos -

Etiam *pennis* malo , quàm (uti eſt in vett. libb.) *pœnis*. Nam de avibus ſermo eſt : ut illa oſtendunt,

- ubi

Bipedes volucres lino linquant lumina.

Propterea non audiendus Delrio , qui agi putat de Pœnis feris , hoc eſt leonibus , tigribus , aliiſque animalibus efferis , qualia tellus Africa magno numero producit. Et quàm parùm veriſimile eſt, Thraciæ feras vocari Pœnas , quia Numidicis ſint ſimiles feritate , magnitudine, multitudine ? quod apud eundem Delrium legas.

*

Longè latéque trans noſtros fervere.] Ex inſcriptione fabulæ veriſimile fit , dici iſta à Lycurgo , Thraciæ rege: ac propterea commodè emendabat H. Grotius : *Longè lateque Thraciâ noſtros fervere. Thraciâ* pro diſſyllabo cenſetur.

*

Pag.43. *Ignote iteris ſumus. tute ſcis-*] Scribe, *Ignoti i. ſumus*. Niſi poſt *ſumus* malis diſpeſcere, ut finis ac principium ſit trochaici.

*

Sed quaſi amnis cis rap.t, ſed tamen inflexa flectitur.] Ita eſt in Mſſis, & edit. Ald. atque aliis. Sed quid eſt *inflexa flectitur?* Scribe cum Mercero *in fluxu*. Quia verò Nonius hinc probat, *amnis* in feminino inveniri; neceſſe eſt pro *rapit, rapida* ſcribamus. Sed neque ſic ſatis ſanus erit locus. Nam quid eſt, *cis rapida?* aut quid ſibi vult illud *ſed* iteratum? Suſpicor illud *cis* corruptum eſſe ex *cum*, vel *ſi*: *ſed* verò, ſive (ut in vett. libb. ſcribi ſolet) *ſet*, factum ex *'ſt*. Vt ſcripſerit Nævius:

- Sed quaſi

Amnis cùm rapida 'ſt, tamen in fluxu flectitur.

Vel *cis* ex poſterioris ſyllabæ in *amnis* ſimilitudine irrepſerit: *ſed* item ex geminatione principis vocis: ut ſit trochaicus ἀκέφαλος:

- Sed, quaſi amnis rapida, tamen in fluxu flectitur.

*

Pallis, patagiis, crocotis, malatiis, mortualibus-] In Venetâ Pincij eſt *malaciis mortalibus*.. Quaſi ſignet Nævius, habitus molles, quibus malaciſſantur animi mortalium, ſiue qui malaciam ſuadent, ut loquitur Plautus Bacch. Act. 1. Sc. 1. *Quid eſt, quod metuis, ne tibi lectus malaciam apud me ſuadeat.* Aliqui pro *malaciis* legunt *manicis*. Sed non ſolent librarij in vulgariæ vocis locum ſubſtituere rariorē. Potius itaque, ſi *malacia* diſplicet, *malacis* legam, quomodo *pallium malacum*, ibidem dixit Comicus.

*

Quaque incedunt, omnis arvas obterunt.] In vett. libb. eſt, *Nævius Lycurgo lib. 11. Quoque incedunt.* Quare pro *lib. 11.* cum Mercero ſcribe *Liberi*. Præterea pro *quaque*, non *quaqua* cum Mercero, ſed *quacunque* ſcribo. Vt ſit trochaicus:

Liberi, quacunque incedunt, omnis arvas obterunt.

Ita

Ita enim locus ille diſtingui debet, quia *arvas* ſive arva *Liberi* dixit pro vinetis,quomodo Sillius in ſeptimo ait,

Vitiferis latè florebat Maſsicus arvis.

Hoc igitur vult Nævius, quaquà iter eſt, vineta omnia exciſa fuiſſe ex mandato Lycurgi: quam rem ſub fabulæ involucro narrat Homerus Iliad. Z. 130. Hiſtoriam ipſam adfert ibi Euſtathius, uti & Plutarchus De audiendis poëtis.

*

Pergite thyrſigeræ Bacchæ modò

Bacchico cum ſchemate.] Nil opus dividere, cum ſit trochaicus quadratus catalecticus.

*

Proin Dryante regem prognatum patre

Lycurgum cette.] Ita præclarè Hadrianus Iunius correxit, cum priùs legeretur pro *induſtria.* Homerus Iliad. Z.

Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱὸς κρατερὸς Λυκόοργος.

*

Pag 44. *Sine ferro pecua manibus ut ad mortem meant.*] In ſenario hocce, & Mſsi, & edit. Med. Ald. aliæ, etiam Iun. Maius,habent *pecuda.* Neque, cur in *pecua* mutaret Mercerus,cauſſæ aliquid erat. Nam & *pecua*, & *pecuda*,dixiſſe antiquos,tum Nonius dicit, tum exemplis docet.

*

Altè iugatos angues in ſeſe gerunt.] Rectè emendant *iubatos.* Quomodò & Plautus Amphit. Act.v. Sc. 1,

Devolant angues iubati deorſum in impluvium duo.

Valerius Flaccus in dracone,aurei velleris cuſtode,eaſdē, nunc *iubas*,nunc *criſtas* vocat. At falluntur,cùm corrigunt, *in ſinu gerunt.* Nam fabulæ argumentum facit, ut credam, ſermonem fuiſſe de deabus,quæ furorem conciliaverunt Lycurgo,poſt vites exciſas. Illis autem, non tam in ſinu, ſerpentes ſunt,quam eſt

- tortâ caput angue revinctum:

ut loquitur Varro Atacinus. Potiùs igitur pro *in ſeſe*, quod eſt in omnibus libris, cùm Scriverio ſcribe,

infeſtæ. De Lycurgi furore nota res cum è fabulis, tum illo Comici Captivis, ubi tres iſti inſaniâ nobiles conjunguntur, *Alcmæo, atque Oreſtes, & Lycurgus.*

*

- Cave, ſis, tuam
Contendas iram contrà cum ira Liberi.] Verba ad Lycurgum fiunt; ſed irrita: quo nomine & pœnas luit. Nam (ut Servij utar verbis) *dum, contemnens Liberum patrem, vites manu ſuâ ſemper abſcinderet, immiſſo à Libero furore, ipſe ſibi crura ſuccidit.*

*

Suave ſummum melos.] Ita Mssi, & editt. vett. Sed ſcribe *ſuaviſſimum*: vel potiùs *ſuaviſonum.* Nam id tragicum magis. Nec in altero proclivis adeò error fuiſſet, cùm ferè immutent librarij, quæ minùs vulgata; ut omnes ſciunt.

*

Ne ille mei feri ingenij atque animi acrem acrimoniam.] Ita libb. vett. Quidam pro *feri*, malunt *fert,* ne verbum deſideretur. Sed nihil opus eo mutato. Neque enim Nonius ſententiam integrè adduxit. Apud Iunianum Maium pro *ille* eſt *illa.* Sed rectum eſt *ille.* Nam verba ſunt Lycurgi reſpondentis ad iſta verba:

- Cave, ſis, tuam
Contendas iram contra cum ira Liberi.

Ille igitur eſt *Liber.* Non vanè verò Lycurgus ſibi tribuit acrem ingenii acrimoniam; quando & ſimiliter dixit Maro:

- Acri quondam regnata Lycurgo.

Quod Servius interpretatur *ſævo & cruento.*

*

Iam ibi nos duplicat advenientis timos Vapoſque] Ita eſt in Mss. & vett. editt. niſi quod in nonnullis pro *ibi* eſt *ubi*, & pro *vapoſque* eſt *Panos*, quod quoque eſt apud Iunianum Maium. Ac placuit hoc Hadriano Iunio, ut ſignetur

ſignetur timor Panicus. Sed impenſe placet emendatio Hugonis Grotij:

Iam vim in nos duplicat adveniens ignis vapos.

Hoc eſt fumus de facibus Eumenidum ingruens. Videntur enim eſſe verba Lycurgi, cùm à Furiis inceſſeretur.

*

Vt videam Vulcani operâ hæc flammis fieri flora.] Fortaſſe & iſta à Lycurgo dicuntur, cùm videret omnia Eumenidum tædis ſplendeſcere. Nam id valet *florum fieri flammis.* quomodo & Lucretius dixit in quarto:

Bina lucernarum florentia lumina flamis.

Nec ea eſt tralatio à plantis, uti Lambinus putabat; ſed imitatur Homerum, qui ſimiliter dixit ἄνθος πυρός. In Aldinâ pro *flammis* eſt *flaminis*: ſed corruptè. Quid ſi autem dicamus, illud *flammis* irrepſiſſe ex gloſſemate? Nam quid aliud eſt *Volcani operâ*, quàm *flammis*? Sed de hoc non magnoperè contendo. At *fimbriis*, quod pro *flammis* reponit Hadrianus Iunius, planè admitti non debet. Quippe, judicio noſtro, ut alibi ſæpe, ita hic quoque hiatus eſt in Nonio: qui cùm docuiſſet, quid *fimbriæ* forent, & veterum id comprobâſſet exemplis, ſubiecit poſtea, ut iidem *florum* dixerint pro *floridum*, quod Nævij teſtimonio oſtendit. Et puto idem probârat ex Accio, & Paccuvio, quorum uterque ſimiliter dixit *floros crines*; ut ex fragmentis hiſce diſcimus.

*

Dic quo pacto eum potiti, pugnâ, an dolis?] Metrum requirit,

Dic, quo pacto potiti eum? pugnâ, an dolis?

*

Nam ut ludere lætantes inter ſe vidimus
Propter amnem ✝eteris ſumere aquam
Ex ponte.] Num trochaici fuere tales, vel ſimiles?
Namque ludere ut lætantes inter ſeſe vidimus
Propter amnem, crateris aquam de ponte ſumere.

 An

An verò iambici potiùs?

-- Nam ut ludere
Lætantes, ſe inter, propter amnem vidimus,
Crateris ſumere aquam ex ponte.

Quòd malim, quia minus à libris abit. *Aqua* ſive *acua* triſyllabon eſt, uti apud Lucretium; cui & *relicuus* quatuor ſyllabarum eſt. Id qui non attenderunt, putarunt priorem in *aqua* à Lucretio produci. Et inventi ſunt, qui id ratione originis factum putarent, quia *aqua* dicatur, tamquam *à qua* ſint omnia; ut Thaleti viſum. Sed quis non potiùs credat, *aqua* factum eſſe ex ἀχοά, quomodo *temetum* eſt ex τὸ μέθυ, & ex ὁ χλὼ factum *ocha* vel *aucha*, poſterioris ævi vox. Gloſſ. vett. χλὼ, *Auca, anſer.*

PROTESILAO.

Pag. 45. *Gracilentis colorem, dum ex hoc gracilens fit.*] In Ald. ac aliis vulg. editt. & apud Maium eſt,

Ennius Proteſilao, demia gracilentis colorem, dum ex hoc gracilens fit.

In Med. *denuo gracilens fit.* Lego: Ennius Proteſilaodamia: *Gracilentis colorem.* Idem: *Ex hoc gracilens fit.*

*

Eunt, irruunt, cachinnos, ioca dicta riſitantis.] Pro *eunt* Mercerus ex vett. libb. *ineunt* edidit. Unde reſcribo, *in eum.* Etiam *riſitant*, ob ductuum ſimilitudinem, corruptum cenſeo ex *uſitant*, quod obſoletum pro *uſurpant*: ſed nihil uſurpatius eius verbali, quod eſt *uſitatum*. Sic igitur, & ſententiæ, & numeris, reddo,

In eum irruunt cachinnis: ioca, dicta, uſitant.

*

Complexa ſomno corpora operiuntur, ac ſuavi quie dicantur.] Diſpeſce poſt *quie*. Quid ſi autem pro *dicantur* ſcribamus *rigantur*? Nam *artus ſomno rigari*, paſſim dicunt poëtæ: vel ſcribe *Dantur*: quod Scriverio placet, & minùs abit è veteri ſcriptura.

TRA-

TRAGOEDIIS INCERTIS.

*

Pag. 46. *Dictator ubi currum inſidit, pervehitur uſque ad oppidum.*] Fortaſſe pro *inſidit* ſcripſerat *inſidet, inſedit, inſilit,* vel *inſilijt.*

*

Eccum, venire video, ferme iniuria.] Etſi vox extrema videri poſſit ſuſpecta (nam fortaſſe *interea*, vel *in curia*, vel ſimile quid, apud Nævium fuit) tamen non puto de hoc, vel aliis eius farinæ, laborandum, ubi etiam inſcriptio, atque argumentum fabulæ, neſcitur: quæ ad veram lectionem ſæpe ducunt.

*

Neminem vidi, qui numerò ſciret, quiquæ ſcit id eſt opus.] Poſt *ſciret* τὸ *qui*, quod in vett. etiam libb. legitur, furcillandum, ſcribendumque, & metro, & ſententiâ jubente, *Quæ ſcire eſt, opus*: vel, *quod ſcito eſt opus.* vel ſi quis illius *quæ*, ob librorum autoritatem, haberi rationem velit, ſcribat, *quæ quæſito opu' ſt.*

*

Simul alius aliunde rumitant inter ſe.] Lego — *Simul alius aliud rumitant Inter ſe* - Sive, ut ſenarius ſit,
Simul alius aliud inter ſeſe rumitant.

*

Namque nullum peius macerat humanum,
Quamde mare ſævum, vires cui ſunt magnæ,
Topper confringent importunæ undæ.] Pro *confringent* in Ald. eſt *conſtringent*: ſed alterum illud eſt in Mediol. & Farneſiano. Etiam *Quamde* diſertim eſt in eodem Farneſiano. nec mutari debet. Feſtus: *Quamde pro quàm uſos eſſe antiquos, cùm multi veteres teſtimonio ſunt, tum Livius* (forte Ennius) *in primo,*
Iupiter! ut muro fretus mage, quamde manus vi:
Et in ſecundo,

Quamde tuas omnis legiones ac popularis:

Et Lucretius,

Clarus ob obſcuram linguam magis inter inanes,
Quamde graves inter Graios, qui vera requirunt.

Ita Lucretii ille de Heraclito locus etiam in membranis noſtris ſcribitur. Et ſimiliter quibus Pontanus, ac Marullus, poſteaque Victorius, uſus fuit: ut alias aliorum mittam. Porrò in his, ſive Nelei, ſeu Nævij, aut Livij verſibus, nihil mutabat Scaliger, niſi quod pro *nullum* mallet *neilum*, hoc eſt nihilum. Ita *humanum* abſolutè ponetur pro *hominibus*, ut *publicum* dicimus pro *republica*. Quod verò Saturnios eſſe verſus Scaliger cenſet; id etſi fortaſſe verum eſt; tamen nec operosè trochaicos concinnes iſtiuſmodi:

- Namque neilum humanum peius macerat
Quamde mare ſævum: vires cui magna topper confragent
Importuna unde -

Confragent pro *confringent*. Nam ut pro *pango*, *pago*, unde *pepigi*, & *pagina*; ſic pro *frango* dixere *frago*, unde *fregi*, & *fragilis*. Fortaſſe etiam verſu primo excidit *genus* ob ſimilitudinem cum voce *peius*, ut legi debeat,

- Namque neilum peius genus humanum macerat,

Vel *humanum* corruptum eſt ex *hemonem*, quomodo Ennius *hominem* vocat. Vt ſenarij ſint tales:

Namque nihil ullum peius hemonem macerat,
Quamde mare ſævum: vires cui magna ſient,
Topper confringent importuna unde -

Sunt verò hæc expreſſa ex iſtis Homeri Οδ. Θ. 139.

Οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημὶ κακώτερον ἄλλο θαλάσσης
Ἄνδρα τε συγχεῦαι, εἰ καὶ μάλα καρτερὸς εἴη.

Vnde ex veteri Odyſſea eſſe, cenſet Scaliger. Ac putabat doctiſſimus & amiciſſimus Scriverius, eopſe carminis genere expreſſum fuiſſe à Livio poeta, hoc pacto:

Nam neque ningulum peius maceraret hemonem,
Quamde mare ſævum, vires cui ſunt magnai,
Topper confringent importunai undai.

Ningulum pro *nullo* veteres uſurpaſſe, Feſtus ex Marcio vate antiquiſſimo, ſive Ennio probat. Vnde gloſſam pro

antiquâ

antiquâ & germanâ lectione irrepſiſſe arbitratur. *Neque ningulum* igitur valet *res nulla*, more Græcorum, quibus negatio geminata vehementius negat. Poſterior in *mare* porrecta eſt ob triemimerim: cuiuſmodi non pauca occurunt. Vnum obſtare huic eius coniecturæ videbatur, contumax inquam ſyllaba in *maceraret*. Nam meliores Grammatici parum morantur Priſcianum ſive Fannium, Peiegeſios interpretem, longéque minùs Macrum, infimæ vetuſtatis poetaſtrum: Ovidij quoque,& Calphurnij verſus, quibus princeps ſyllaba corripi putatur, corruptos eſſe oſtendunt. Quare pro *maceraret* aliud ſubſtitui debebit: fortè *mactaret*, quomodo *mactare malo*, item *mactare infortunio* dixit Plautus.

*

Hectore proficiſcente tunc ipſos adoriant, nequis hinc Spartam ferat nuncium.] Priſcianus meus Mſus diſertim habet, *Nævius in Hectore proficiſcente: Tum ipſos adoriant, nequis hinc Spartam referat nuncium.* Et ferè eſt, ut hanc germanam eſſe lectionem credam. Ita non *Hectora* ſolùm, ſed etiam *Hectora proficiſcentem* ſcripſerit Nævius. Sed quis veterum hanc fabulam præterea laudavit? aut quem Græcorum ita inſcripſiſſe videmus? Et in antiquâ Venetâ anni CIϽ CCCC LXXVI legitur hoc pacto: *Nævius in Hectore: Proficiſcente tum ipſos adoriant.* Vnde colligo, ita ſcripſiſſe Priſcianum: *Nævius in Hectore: Proficiſcentes tum ipſos adoriant.*

*

Atque priùs pariet locuſta Lucam bovem.] Diximus de hoc inter ea, quæ ex incerta ſunt Ennii tragœdia.

*

Porrò ex hiſce, quæ hîc incertæ Nævij tragœdiæ tribuuntur, quædam nihil minùs, quàm tragœdiam, ſapiunt: uti iſtud,

Liberâ linguâ loquemur ludis Liberalibus.

Item:

Riſi egomet caſabundum ire ebrium.

Et

Et alia quædam. Sed non difficile fuerit eorum in locum ſubſtituere alia hîc intacta. Vti iſtud apud Feſtum in Stuprum:

- Seſeque iï perire mavolunt
Ibidem, quàm redire cum ſtupro ad ſuos
Populares - Item:
Sin illos deſerant fortiſſimos viros,
Magnum ſtuprum tum populo fieri pergitis.

Ita uterque locus legendus mihi videtur. In verſu poſtremo, metro ita exigente, poſt *ſtuprum* revocavimus particulam *tum*, quæ ob ſimilitudinem ſyllabæ præcedentis exciderat. Poſſis & ſcribere hoc pacto;

- Sin illos deſeritis fortiſſimos viros,
Magnumque ſtuprum populo fieri pergitis.

Aliqua etiam alia legas in fragmentorum collectione, quam Stephanorum induſtriæ debemus. Sed maior illorum pars Bello Punico eius videtur tribuenda. At vix dubito, quin ex tragœdiâ aliquâ petitus ſit ſenarius iſte, quẽ invenio apud B. Hieronymũ in epitaphio Nepotiani:

Pati neceſſe eſt multa mortalem mala.

Etiam video à Servio Petri Danielis in tertij Æn. verſ. x. adduci illuſtrem locum de *uxoribus Æneæ & Anchiſæ illum* (*Ilium* apud Servium cum Scriverio noſtro lege) *relinquentibus.* Eſt verò iſte: *Amborum uxores noctu Troia de exibant, capitibus opertis flentes ambæ, abeuntes lacrumis cum multis.* Quæ ſi è tragœdiâ aliquâ ſunt, ſenarij fuiſſe videntur. Sic enim nullo negotio redigas:

Amborum uxores noctu exibant Troade,
Capitibus opertis, flentes ambæ, lacrumis
Cum multis abeuntes -

Sed quid prohibet, quo minus fuerint verſus Saturnij? ut ita ſcripſerit Nævius:

Amborum uxores noctu Troiad exibant,
Capitibus opertis, flentes ambæ, abeuntes
Lacrumis cum multis.

Troiad pro *Troia*, ob ſequentem vocalem quo de more dicimus in commentariis de L. L. Sunt verò verſus Saturnij, non politiores iſti, qualis iſte,

Dabunt malum Metelli Nævio poëtæ :

(Nam huiuſmodi vix inveniri apud Nævium, ſcribit Atilius Fortunatianus) ſed ex rudioribus, ubi, ut idem Fortunatianus ait, *non obſervatâ lege, nec uno genere cuſtodito inter ſe verſus, prætcrquam quod duriſſimos facerent, etiam alios breviores, alios longiores inſerebant.* Nempe, ut elegantiſſimus Grammaticorum, Terentianus Maurus, ait,

Rudem ſonum ſecuti,
Vt quæque res ferebat,
Sic diſparis figuræ
Verſus vagos locabant.

Quod eò monere viſum, nequis credat, verſus iſtos Nævij aliter eſſe tornandos, ut paribus fluant intervallis. Quod ſi iſti verſus Saturnii ſunt, jam dubium non erit, quin & iſta ſint, non ex tragœdiâ, ſed bello Punico, quod totum Saturnio carmine ab eo ſcriptum fuiſſe, teſtatur Pompeius in *Saturno.* Atque hacpropter in Collectione ſuâ tragicorum fragmentorum ea omiſit Scriverius. Qui & illud acutè perſpexit, cùm opus Nævii (quod ipſe unico ac continenti volumine expoſuerat) in ſeptem libros fuerit diviſum à C. Octavio Lampadione, referente Suetonio de illuſtribus Grammaticis: verba iſta à Servio adducta videri è primo belli Punici. Atque hoc firmabat alio eiuſdem poetæ loco, qui proximè ab iſto abfuiſſe videtur, ac ab eodem interprete Virgiliano adducitur in II Æn. ſub finem. *Nævius,* inquit, *Belli Punici primo de Anchiſa & Ænea fugientibus hæc ait :*

Eorum ſectam ſequuntur multi mortales.

Et,

Multi alij è Troia ſtrenui viri.

Et,

Vbi foras cum auro illinc exibant.

Hæc Servius, non ille vulgo laudatus, ſed ex membranis Fuldenſibus depromptus. Luculenta præterea teſtimonia in medium adducebat, quibus iſta non magnis intervallis ſibi invicem cohæſiſſe non vanè hariolabatur. De quibus ipſe aliquando ad Næviana illa fragmenta Belli Punici.

Atque

Atque hæc quidem dicta ſunto de fragmentis Nævij: ex quibus tamen aliqua fortaſse fuerint Q. Novij, Atellanarum ſcriptoris: quod ſuis etiam in Marcellum Caſtigationibus jam olim obſervavit Michael Bentinus. Nempe tres iſti poëtæ, Lævius, Nævius, Novius, paſſim à librariis confunduntur: ut, ubi operis nomen omittitur, quid cuiuſque ſit, diſtinguere ſit perdifficile.

CASTI-

CASTIGATIONES ET NOTÆ IN M. PACVVII Fragmenta.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ANCHISE.

*

Pag. 49. *In promontorium, cuius linguam in altum proiicit.*] Apud Agellium eſt *id promontorium.* Fortaſse *Ide* ſcribendum. Pro *linguam* vett. editt. habent *lingua*, ut rectum videatur *ligna.*

ANTIOPA.

*

Frendere noctes, miſera quas perpeſſa ſum.] Ita Ald. Sed *miſeras* eſt in Med. & apud Iun. Maium.

*

Fruges frendo ſolas, ac ſic probo re.] Non dubito, quin veram lectionem invenerim. Nam *ac ſic* (unde quidam *ſicco* eliciunt) traiectione literarum ex *ſaxi* corruptum eſt. At *probo re*, ſive, ut in Aldina eſt, *prebore* (pro quo alij *probo ore*, alij *proboſè*) unius literæ appoſitione factum eſt ex *robore*. Malim & *ſolus*, quàm *ſolas*. Sic igitur ſcribe:

- *Fruges frendo ſolus ſaxi robore.*

Mirè emendationē hanc firmat Lucretij illud in primo:

- *Fruges quoque ſæpe minutas*
Robore cum ſaxi franguntur -

Et hoc Accii Troadibus: *Saxo fruges frendas.* Mira verò Nonii oſcitantia eſt, qui hæc adfert ut doceat *frendere* eſſe *cum gemitu, vel iracundia, miſerum aut minax ſonare.* Nā quid apertius, quàm *frendere* in hiſce exemplis pro *frangere* accipi?

cipi? Niſi fortè Nonij verba quædam interciderunt, quibus hæc à priori notione ſeparavit. Quod Nonij cauſſa credere malo. Etſi vix excuſationem mereatur, quem toties inſcitiæ inſcitiſſimæ peragere reum poſſint etiam mediocriter docti.

*

Sed cum animum attendo ad quærendum quid ſiet,] Vt ſenarius ſit, ſcribe, *Quidid ſiet.*

*

Flammeo vapore torrens terræ fœtum exuſſerit.] Eſt trochaicus quadratus: ut non videam, cur Delrio, cum metri diſpendio, trajicere malit, hoc pacto:

Torrens vapore flameo
Terræ fœtum exuſſerit.

Saltem *terrai* ſcripſiſſet, & verſus conſtitiſſet. *Flameum vaporem* dixit, uti Nævius Lycurgo,

Iam vim in nos duplicat aduenièns ignis vapos.

Ita enim ibi legi debere, diximus.

ARMORVM IVDICIO.

*

Pag. 50. *Qui ſeſe adfines eſſe ad cauſſandum volunt,*
De virtute iis ego cernūdi do poteſtatem omnibus.] Non jambici ſunt, ut putarunt; verum trochaici quadrati: ſed prior eſt ἀκέφαλος.

*

Pro imperio agendum eſt., quis vetat, quiſve attollat?] Fortè *attolat* ſcribendum, ut ſenarius ſit. Nam veteres *tolo* dixere priori correptâ, unde præteritum *tetuli* & *tuli*, ac derivatum *tolero*. *Tulo* ſive *tolo* agnoſcit etiam Macrobius de differentiis & ſocietate Gr. L. Q. L. ubi & adducit illud ex Accij Andromeda:

Niſi quod tua facultas nobis tulat operam.

Sed

Sed ne ſic quidem commodam ſatis ſententiam elicias. Vide igitur, an non cum Grotio ſcribere oporteat:

Pro imperio agendum eſt; nequis attollat, veta:

Vel, quod non minus placet, *- nequis attollat, veto.*

Vt verba ſint Menelai ad Teucrum, cùm is fratris ſui Aiacis corpus vellet ſepelire. Sophocles Aiace Flagellifero:

ME. Οὗτος, σὲ φωνῶ τόνδε τὸν νεκρὸν χεροῖν
Μὴ συγκομίζειν, ἀλλ' ἐᾶν ὅπως ἔχει.
TEY. Τίνος χάριν τοσόνδ' ἀνήλωσας λόγον;
ME. Δοκοῦντ' ἐμοί, δοκοῦντα δ' ὃς κραντεῖ στρατοῦ.

*

Dic, quid faciam, quod me moneris, effectum da.] Rectè emendant, *dabo*. Mirum verò, errorem hunc omnes, & Mſsos, & editos, obſidere.

*

An quis eſt, qui te eſſe dignum, quicum certetur putet?] Verba Aiacis ad Vlyſſem.

*

Pag. 51. *- Prologo*

Nunc pœnitebunt, libant liberi grato ex loco.] *Prologo* aliqui ex *pro logo*, vel *pro ioco*; alij, ut Delrio, ex *prœlio* ſeu *prælio* factum putant. Sed quid ſi dicamus, hunc locum citari ex prologo tragœdiæ? Vel hoc verum eſt: vel ſcripſerat Pacuvius *pro*, aut *pol*, cui occaſione ſequentium verborum *grato ex loco*, illud *loco* ex conturbatione ſcripturæ adhæſit. Idem Grotio viſum eſſe video: qui locum integrum præclarè corrigebat:

Pol nunc pœnitebunt, ſi ivit liber ignaro loco.

Sermo eſt de Aiace, qui cùm manus ſibi adferre ſtatuiſſet, locum ſolitarium huic rei quæſivit: unde ipſe apud Sophoclem ait:

Μολὼν δὲ χῶρον ἔνθ' ἂν ἀστιβῆ κίχω.

Ignaro autem *loco* dixit Pacuvius pro *ignoto*, quomodo & Tacitus loquitur, ac Servius ſimiliter interpretatur illud in decimo:

- Ignarum Laurens habet ora Mimanta.

*

Nam canis quando eſt percuſſa lapide, non tam illum appetit,
Qui ſe icit, quàm illum eum ipſum lapidem, quo ipſa icta eſt,
petit] Metrum requirit, ut ſcribas, *Qui ſeſe icit.* Malim & *eumpſe*, quàm *eum ipſum*.

*

Tu te deſidere mavis reſidem, nos hic eſſe in labore.] In Farneſiano cod. eſt,

Tu te deſidere mavis reſidem, at contrà nos hic eſſe in labore.

Sic verò legendum puto,

Tu te reſidere mavis deſidem,
At contrà nos hic eſſe in labore -

*

Nihilne ad te de judicio armorum accidit?] Volebat Editor *armûm* cum Cicerone. Nam *Armorum* quidem ſi legas, ſenarius erit: ſed Tullius diſertim ait, hîc *armûm* pro *armorum* ſcriptum fuiſſe. Erit igitur jambicus ἀκέφαλος.

ATALANTA.

*

Regi ut memorabis, nunc regnũ potitur tranſmiſſu patris.] Ita eſt in omnibus libris. Sed ſententia jubet, ut *id* pro *ut* ſcribamus. Videtur etiam *qui* excidiſſe. Fortè igitur legendum,

Regi id memora, qui nunc regnum potitur tranſmiſſu patris.

*

Dubito quam inſiſtam viam, aut quod primordium
Capiſſam ad ſtirpem exquirendum.] Scribere metrum jubet, *Dubito viam quam inſiſtam.* Et lectionis eius veſtigium habemus in Mssis, & vett. editt. ubi eſt, *dubito ad quam*: vel *dubitam quam*, quod & Merceriana retinet. Etiam in Mssis legas, *exquirentem*, vel *exquirente*. Vt ſuſpicer ſcripſiſſe Paccuvium,

- *Aut*

- Aut quod primordium

Capiſſam ſtirpi exquirendæ.

Nempe alterum illud ex gloſſemate irrepſit.

*

Grandem atque atrocem coerce confidentiam.] Ita eſt in vett. editt. Sed in Mſsis pro *grandem* eſt *gradere:* quod probo. *Coërce* diſſyllabon fit. *Coercere* (quod eſt in Mſsis) reſpuit verſus: ac ne ſententia quidem admittit, ſi *gradere* legas, uti in iiſdem ſcribi diximus.

*

Mortem oſtentant, regno expellant, conſanguineam
Eſſe abdicant.] Coniunge. Eſt enim trochaicus quadratus catalecticus. Etiam *oſtentant* ſuſpectum eſt. Pro quo rectius alij, *intentant.*

*

Omnes qui tanquam nos ſub regno ſerviunt,
Callent domi cum imperio metuere.] Scribe cum Mercero, *Callent dominûm imperia metuere.* Vel, ut ſententia ſit imperfecta, cum Scriverio lege,

Imperia callent donicum metuere -

Donicum pro *donec,* ἀρχαιχῶς, uti & pueris notum.

*

Nil ſollicita ſtudio, obſtupida ſuſpenſo animo civitas] Malim,
Nil ſollicita, ſtudio obſtupida, ſuſpenſa animo civitas. Princeps vox abeſt ab edit. Med. Ald. & Iun. Maio. Sed eſt in Mſsis, niſi quod in aliquibus *hil* pro *nil* legas.

*

Dolet pigétque magis magiſque, me conatum hoc nequicquam itiner.] Sic divide:

- Dolet pigetque magis magiſque, me
Conatum hoc nequicquam itiner -

*

Quæ ægritudo inſolens mentem attentat tuam?] Malim numerorum cauſsâ,

- Ægritudo quæ i. m. a. t.

*

Super ſatis agere, ut ne mare animam occupes.] Ita eſt in Mſsis. etiam vett. editt. niſi quod in Med. pro *ne in* eſt *nive*. Ingenioſè verò, ſed liberiùs paullò, emendabat Hugo Grotius:

Satis ſuperque eſt hace: de re, ut ne in malis animum occupes. Octonarius eſt, ſenſu ſanè optimo.

*

Magna te, ut vereor, eloqui porcet pudor.] Hadrianus Iunius corrigit, *Magnus te, ut vereor.* Sed libris invitis, & abſq; e cauſſa. Nam hoc dicit poëta, pudore impediri, quo minùs magnificè de ſe loquatur. Sed in libb. vett. eſt *loqui* pro *eloqui*, ut fortaſſe ſcripſerit,

- Magna te, ut vereor, loqui porcet pudor.

Et videtur id nůmeri exigere. Attamen neque de nihilo eſſe arbitror, quod in codd. Mss. legas *Magnate*, prout & Merceriana expreſſit. Quid ſi id corruptum ex *mea gnata*, vel *mi gnate?* Vide igitur, an non ſic ſcripſiſſe Pacuvium, veriſimile ſit:

Mi gnate, vereor eloqui, porcet pudor.

*

Cùm incultos perveſtigans inrimarer ſinus.] In vett. libb. eſt *inrimare*. Sed metrum & ſententia, aut *rimarer* requirunt; aut *inrimat*; quomodo Accius Ilione dixit, *rimarem loca.*

*

Conſentire ac diſſentire partem da curſum aequiter.] Pro *partem* malo *partim*. Etiam *da curſum*, ſive, ut in aliis eſt, *da curſim*, & *da curſu*, corruptum puto ex *datur ius*. Vt ita ſcripſerit Pacuvius:

Conſentire partim, ac diſſentire, datur ius aequiter.

Niſi illud magis probes:

Conſentire ac diſſentire partim, dare ius aequiter.

*

Is veſtrorum uter ſit, ſignum cui datum eſt, cette.] Senarius ſit:

Is

Is veſtrûm uter ſit, ſignum, cette, cui datum 'ſt.

*

Extremum intra canterem ipſum pregradat Parthenopæum.] Scaliger in Conjectaneis è Tantalo citat. Sed vulgatis potiùs codd. credendum, cùm ſermo ſit de Atalanta. Idem Scaliger ſic legit:

Extremum intra campterem ipſum
Iam pregreditur Parthenopæum.

Sed in Mſsis atque editis eſt *pregradat*. Scio apud Nonium eſſe *pregreditur*. Verùm cùm non non ſoleant librarij voces vulgarias mutare inſolentibus: videtur, non tam Pacuvius ex Nonio, quàm Nonius ex Pacuviano corrigendus exemplo. Quare potiùs legendum videtur:

- Extremum intra campterem
Pregradat ipſum Parthenopæum.

Prioris verſus defectus ſupplebitur, ſi cum Scaligero *iam* infercias, ſive poſt principem vocem, ſive poſt *campterem.*

*

Et ſi metuo picta de plaga pallam.] Rectè Mercerus, *Et ſimitu*, quo pro *ſimul* uſi veteres, ut è Lucilio, ac Plauto, Nonius oſtendit. Malim etiam, *picta plaga pallam.* Nam plagam pro clavo veſtis accipi, Nonius ipſe adiecit.

CHRYSE.

*

Pag. 54 *Di monerint meliora, atque amentiam averruncaſſint tuam*] Ex iambico eſt,

Di monerint meliora, atque amentiam tuam
Averruncaſſint -

Monerint pro *monuerint*, etiam dixit Armorum judicio.

*

Hoc vide circùm ſupraque, quod complexu continet
Terram. id quod noſtri cœlum memorant, Graij perhibent æthera.] Vir quidam eruditiſſimus legit,

Hoc vide quòd circumquaque ſuo complexu còntinet
Terram. Sed alterum illud comprobatur, partim, è vett. libb. etiam Ald. & antiquiore hac Mediol. partim Lucretij iſtoc, quod è Pacuvio expreſſit:

Denique tam tuere hoc circum ſupraque, quod omnem
Continet amplexu terram.

Sed verſu ſecundo verba illa *id quod* ſuſcillari patiar non invitus. Quippe quæ mihi Varronis, (unde hic locus depromtus) non Pacuvij ipſius, eſſe videantur. Et abſque ijs, meliores ſunt numeri.

*

Quicquid eſt hoc, omnia is animat, format, auget, alit, ferat,
Sepelit, recipitq́ in ſeſe omnia, omniumq́ idem eſt pater,
Indidémque eadem, quæ oriuntur, deintegro æquè eodem
occidunt.] Superiori fragmento hæc conglutinat Scaliger in Collectaneis. Ego potiùs cenſeo, hæc proximè cohæſiſſe alteri fragmento, quod in Pacuvij Chryſe legi, diſertim dicit Marcellus. Eſt verò illud,

Mater eſt terra, ea parit corpus, animam æther adiugat.

Et confirmat conjecturam noſtram ἀντίϑεσις iſta, quòd uti in hoc fragmento terra dicitur mater; ita in altero, quod ei annectimus, æther pater appellatur. Etiam ubi editum hic ex libris nonnullis, *- format, auget, alit, ferat:* pro *ferat*, ſcribe *creat:* quod eſt in editione Ciceronis omnium antiquiſſima, ut Stephanicam, ac nuperam Gruterianam, cæteraſque præteream. Verſu extimo, cum Guilielmio malim, *eadémque oriuntur*. Etiam pro *æquè*, quod Scaliger repoſuit, magis placet *atque*, uti eſt in libb. omnibus.

*

Nam iſtis, qui linguam &c.] Seſquipes initio deeſt.

*

Pag. 55. *Eſt ibi ſub eo ſaxo penitùs ſtrata arena ingens ſpecus,*
Solis quæ exortu capeſſit candorem, occaſu nigret.
Illud incipio ſaxum tentans eſcendere verticem
In ſummum, deinde in omnis partis proſpectum aucupo.] Ita hæc è tribus fragmentis connexuit Scaliger. De primo ſecundoque verſu laudo; etſi apud Nonium ſit *Soliſque*. De tertio vix probo, quod ſeſquipedem totum fulcien-

fulciendo verſui addiderit. Nam in cunctis Nonij libris legitur:

- Incipio ſaxum tentans ſcandere verticem.

Verſum impleveris? minuſque à veteri ſcripturâ receſſeris, ſi cum Scriverio legas,

Incipiſſo ſaxeum tentans eſcendere verticem.

*

Fugimus qui arte hac veſcimur.] Hugo Grotius legit, *qui aurâ hac veſcimur*. Idem hæc concinnè jungebat fragmento iſti, quod inferius adfertur, *oſſum inhumatum, auram æſtuoſam*, ut ſit trochaïcus eiuſmodi:

Oſſum inhumatum, auram æſtuoſam fugimus, qui aura hac veſcimur.

Sed pro *arte hac* poſſis & cum Scriverio *aëre hoc*: quod minus abit ab *arte*.

*

Atq; ut promeruit pater, mihi patriam populavit meam.] Planè ſcribendum,

Atque ut promeruit, pater, qui patriam populavit meam.

De Agamemnone verba facit Aſtymone ad parentem ſuum Chryſen, à quo ipſa Chryſeis dicitur. Spiſſus verò eſt Nonij error, qui *populare* hic interpretatur *conciliare ſibi amorem populi*. Nam quis neſcit, ut Agamemno depopulatus ſit Thebas Cilicias, ac Chryſeida inde abduxerit captivam?

*

Inveni opino eſſe optimum, Oreſtes ut heres ſit, ſed tamen.] Ita eſt in Mſsis & vett. editt. Malim,

Id verò opino eſſe optimum, Oreſtes heres ut ſiet.

Sed quid magnopere Oreſtes ad fabulam Chryſeidos? Fortè igitur melius Hugo Grotius:

Id verò opino eſſe optumum, ut reſtes here.

Attamen alicui fortaſſe non videbuntur penitus furcillanda eſſe verba, *ſed tamen*. Quare videamus, an aliter etiam medicina fieri poſſit. Sanè in Chryſeide agebatur, ut Agamemnon eam, Achillis & aliorum ſuaſu, reſtituerit pa-

rit patri. Vide igitur, an ex iſtis verbis, *Oreſtes ut heres ſit ſed tamen*, paucis truncatis literis commodè eliciatur, *reſtituere ſit eam*. Nam *ſed* (pro quo *ſet* ſcribebant) ex *ſit* corruptũ. Ex *eam* verò *tam* fecere, unde cum apice ſuperimpoſito *tãm* vel *tãn* feciſſent, id literarum compendio pro *tamen* poſitum eſſe, creditum eſt. Præterea *eſſe*, quod antecedit, facili errore ex *iſti* potuit irrepſiſſe. Quid ſi igitur ſcriptum fuerit:

- Id verò opino, iſti optumum
Reſtituere ſit eam -

Amiciſſimo verò Scriverio ſic legendum videbatur,

Id verò opino eſſe optimum, Chryſes hero
Vt ſit ſolamen.

*

- Perque noſtram egregiam
Vnanimitatem, quam memoria deiugat.] Verſus requirit, ut pro *egregiam*, *regiam* ſcribas. Sententia item exigit, *immemoria dsiugat*. *Immemoria*, quæ Græcè ἀμνημοσυνη.. Vſus & Papinianus.

*

Atque eccos, unde certiſſent.] Hæc vera lectio eſt: pro quâ in Ald. & Merc. *aque eccos*, in Med. *aque cocos*; apud Sipontinum *vocant cocos*. *Certiſſent* valet *certiores fiant*, ut ex Nonio ſcimus. Quare, quicquid dicat Delrio, ſi ὀρθογραφίας habeamus rationem, potiùs ſcribendũ *certiſcent*. Eſt enim verbum eius formæ, cuius *dulceſco, vileſcò, tremiſco, luciſco*.

*

Pag. 56 *- Promerendæ gratia:*
Simul cùm videam Graios nil mediocriter
Redantruare, opibuſque ſummis perſequi.] Forteàn ſcribẽdum, *Graios mihi mediocriter Redantruare*. Nonius id verbi interpretatur *redire*: ſed more ſuo, hoc eſt ineptè. Melius Feſtus; unde diſcimus, tralationem eſſe à Salijs, præſulis ſui motus referentibus. Lucilius in nono Satirarum:

Præſul ut antruat hinc, & vulgu' redantruat inde.

DVLO-

DVLORESTE.

*

Hiccine hic eſt, quæ famæ gratia ante omnes nobilitat viros,] Scribe,

Hiccine is eſt, quem gratia famæ a. o. n. v.

*

Amplus, rubicundo colore, ſpectu protervo, ferox.] Prima in *protervus* producitur, contra quàm poſteriores ſolent. Sic Ennio in Telepho porrecta eſt prima in *profiteor*:

Te ipſum hoc oportet profiteri, ac proloqui
Adverſum illam mihi –

Cùm ſuperiori verò fragméto alterū connecto hoc pacto:

Amplus, rubicundo colore, ſpectu protervo, ferox,
Voce ſuppreſſâ, caperatâ fronte, vultu turbido.

Sive, ſi fortè malis, *vultu torpido.* Poſteriorem verſum citat Nonius. Sed apud eum pro *caperatâ* legitur *innatâ.* Corruptè planè. An prius fuit *iratâ*? quod ex gloſſemate potuit irrepſiſſe. Saltem, & hoc, & illud, reſpuit metrū. Et quid eſt *innata frons*? Tum, quod penè omnem dubitationem tollit, Varro in VI. de L. L. diſertim dicit, in Doloreſte legi *caperatâ fronte.* Sed de hoc plura ad incertæ tragœdiæ fragmenta.

*

Nam te in tenebris ſæpe lacerabo fame
Clauſum, & fatigans artus torto diſtraham.] In Mſsis, & edit. Ald. eſt, *Nam te tenebricas ſæpe.* Vnde rectè viderunt viri docti, legi debere,

Nam te tenebricâ ſæpe lacerabo fame
Clauſum.

Vel, quod Scriverio placuit, *Nam te in ſpecu tenebrica.* Nempe ut *tenebricam ſepem*, vel *ſpecum*, vocet tenebroſum carcerem; quomodo Euripides in Bacchis dixit, *σκοτίαις κρυπτὸν ἐν εἱρκταῖς.* *Tenebricus* pro tenebricoſo, etiam legas apud Tullium II. Tuſc. Qu. verſibus iſtis; quos ex Sophoclis Trachiniis expreſſit:

Hæc à Tartareâ tenebricâ abſtractum plagâ
Tricipitem eduxit Hydrâ generatum canem.

Valde etiam metuo, ne iterum erret Nonius, cùm *torto* interpetatur *tormento*. Nam quis veterum ita loquitur? Quare hoc potius dicit Poeta, *ubi torto diſtraham membra*, hoc eſt, dum torqueris. Nam præterita paſſiva, quia præſentibus carent Latini, ſæpe ſignificationem habent præſentis: qua de re in alio opere plura diximus.

*

Pag. 57. *Macte eſto virtute, operâque omenque approbo.*] Delrio, *- operâque omen approba.*

*

Primum hoc abs te oro, nimis inexorabilem
Faxis, ne turpaſſis vanitudine ætatem tuam.] Ita eſt in Ald. & propius quidem, quàm Mediol. aut Maius, à verâ lectione abeſt. Sed, puto, ſcripſerat Pacuvius:

Primùm hoc abs ted oro, ne te nimis inexorabilem
Faxis, neu turpaſsis vanitudine ætatem tuam.

Quam emendationem Hugoni Grotio debemus.

*

Vbi illic eſt? me miſeram? quam clamor eliminat.] Mirè variant libri. In Ald. eſt, *Vbi ille eſt? me miſeram, quoniam clamor eliminat.* In Med. *Vbi illic eſt? me miſeram, quoniam clam eliminat.* Ac ſimiliter Iunianus Maius, niſi quod pro *quoniam* (uti etiam in Mercerianâ eſt) habet *quônam*. Ex Aldina pro *illuc* retineo *ille*, quod & habet Mercerus. Ex Iuniano *quonam* pro *quoniam* accipimus. Ex Mediolanenſi placet *clam* pro *clamor*. Vt ſit talis ſenarius:

Vbi ille eſt? miſeram me! quonam clam eliminat?

Vel potius ſcribe, *- ubi*

Ille eſt? me miſeram! quam clamos eliminat.

Quomodo Accius Meleagro dixit, *Timidè eliminor clamori* Et confirmat lectionem hanc, quod uno in loco (nam in gemino citat Nonius) pro *clamor* ſcriptum *clam vos*, quod quin ex *clamos* corruptum ſit, dubium non eſt. Idemque Scriverio noſtro obſervatum. At quod Palmerius emendabat,

dabat, *quianam clamore eliminat :* id verè Palmerianum eſt hoc eſt, duriuſculum.

*

Nil coniecturâ quivi interpretarier,

Quorſum flexivicè contẽderet.] Ita eſt in Mſsis,& vett. editt. Sed legendum *flexificè*. Et fortè *oraculi* vox exciderit poſt *flexificè*. Sanè illam ſi addas,& ſenarij erunt,& commoda ſententia. Sed ſi ea audaciùs inſeri videtur; poſſis ex *quorſũ* elicere *quo rurſum*: ex *flexivicè, flexâ voce* Et fortaſſe *tum* excidit ante *contenderet*, ob ſimilem ſyllabam ſequentem. Quod facilè concedent, qui ſciunt in membranis eſſe, *Quorſum flexâ cervice tum contenderet*. Fuerit igitur ſenarius ejuſmodi:

Quo rurſum flexâ voce tum contenderet.

Simile verò eſt illud Pacuvij in Periboea:

Flexa, non falſa, autumare dictio Delphis ſolet.

Et Apollo dictus λοξίας a flexiloquâ dictione. Nam λοξὸς *obliquus*. Huc quoque refero Paccuvij illud, ex Duloreſte eius citatum à Nonio in *Incertat :*

- Sed me incertat dictio, quare expedi.

Vbi *dictio* pro oraculo, ut in loco proximè adducto, & alibi non raró.

*

Nonne officium fungar vulgi, atque agrè malefactum feram.] Fortaſſe melius,

- Qui agre malefactum feram.

*

Reſponſa explanat, mandat ne mater fuat
Cognoſcendi unquam, aut contuendi copia.] Scribe,
- ne matrem fuat.

*

Pag. 58. *Delphos venum pecus ſecundæ ad ſtabula ac itiner contuli.*] Locus profligatiſſimè corruptus, in quo neque nos parcemus conjecturæ. Cenſeo legi debere:

- Delphos veni ubi,

Pecus egi inde ad ſtabula, me ad itiner contuli.

Poſſis

Poſſis & octonarium exſtruere:

Delphos ventum, pecus egi inde ad ſtabula, ad itiner contuli.

Scilicet *Me*, vel aliud ſimile, ad ſeq. verſ. pertinuit.

*

- Is quis eſt ?

Qui tunc ſi tu illum occupas, leto dabis.] Ita Mſſi, & vett. editt. ſed, puto, legi debet:

Qui te nunc, ni tu illum occupas, leto dabit.

Error natus ex eo, quòd n̄c compendij ergo pro *nunc* ſcripſere. Poſſis etiam, *Qui te, niſi illum tu occupas, leto dabit.* Nec diſplicet eorum conjecturâ, qui pro *is quis eſt*, legunt, *Ægiſthus eſt*. Vnde enata feſtiva emendatio Scriverij, ſeptenarium exſtruentis eiuſmodi;

Ægiſthe, qui te, niſi tu illum occupas, leto dabit.

Vel, juxta Iuniani cod. ſcripturam (in quo pro, *is quis eſt*, legitur, *Vlyſſes eſt*) pro *Ægiſthe*, ſcribe, *Vlyſſe*. Sed alterū pręſtat.

*

Interea prope iam occidente ſole inhorreſcit mare,

Tenebræ condupl. &c.] Pacuvij eſſe conſtat ex Cic. I. de divin. Quod verò ad Doloreſtem refertur, id non video, quâ fiat conjectura. Saltem nec III. de Orat, nec I. de Divinat. Cicero id dicit. Verſu quarto, qui eſt,

Grando miſta imbri largifluo ſubita turbine præcipitās cadit,

vox *turbine* à libb. abeſt, & verſus eam reſpuit. Irrepſit autem huc ex verſu ſeq.

*

Vtinam nunc matreſcam ingenio, ut meum patrem Vlciſci queam.] Non damno, ſi dividas poſt *patrem*, ut fragmentum ex ſenario ſit, quomodo τὸ *queam* μονοσύλλαβον fiet: ſed nihil etiam impedit, quo minus ſit trochaicus quadratus catalecticus, ut τὸ *meum* συνίζησιν patiatur.

*

Pag. 59. *Me calvitur ſuſpicio: hoc eſt illud, quod fore Occultè Aiax prædixit.*] Pro *Aiax*, quod etiam in Ald. eſt, *Ceax* legitur in Mediol. Sed Mſſi habent *Oeax*: quod

meritò

meritò probat Mercerus. Is Nauplij & Clymenes filius, frater Palamedis, fuit. Vide Scholiaſten Euripidis ad illud in Oreſte:

Οἴαξ, τὸ Τροίας μῖσος ἀναφέρων πατρί.

Pacuvij verba ſic digere:

Me calvitur ſuſpicio, hoc illud eſt, fore
Quod occultè Oeax prædixit –

*

Vt ſi ita ſunt promerita veſtra, æquiperare ut queam,
Vereor, nunquam fatiſcar facere, quod quibo boni.]

Fatiſcar pro *fatiſcam* poni, monet Nonius, qui gemino in loco locum hunc adducit. Sed in vett. libris inconſtanter legas, nunc *ſi unquam*, nunc *niſi unquam*, nunc *niſi numquam*; quod priori Nonij loco etiam eſt in Aldinâ, ac Mercerianâ, item apud Iunianum. Ita fuerit trochaicus quadratus. Nec alio mutato opus, quàm quod pro *vereor* fortean *peream* legendum: ut & Scriverius annotavit. In priori, ut metrum poſteriori reſpondeat, leviculâ vocum trajectione opus eſt. Sic igitur lego:

– Vt ſi ita veſtra ſunt promerita æquiperare ut queam,
Peream, niſi numquam faciſcar facere, quod quibo boni.

*

Si Priamus adeſſet, & ipſe eius commiſereſceret.] Vel τὸ *eius*, vel princeps ultimæ vocis ſyllaba, furcillanda, ut ſenarius fiat. Vel cum Scriverio pro *ipſe eius*, *ipſius* ſcribe. Quod uti ſimplicius, ita verius, cenſeo.

*

Ferme aderant æquore in alto ratibus repentibus.]

Puto ex jambico eſſe, *Adrant*
Ferme alto in æquore ratibus repentibus.

HERMIONA.

*

Pag. 60. *Fortunam inſanam eſſe, & cæcam &c.*] Prout hic leguntur, ſunt jambici octonarij, dummodo verſus primus ita concipiatur,

Fortu-

Fortunam inſanam eſſe, atque cæcam, & brutam perhibent philoſophi.

At verſus nonus hoc pacto:

Veriſimile aiunt, uſus quod reapſe experiundo edocet.

Sed in Lambinianâ, Gruterianâ, alijs Tullij editionibus, ita digeruntur, ut ſint trochaici quadrati catalectici. Et lectio iſta magis convenit cum libris chirographis. Plura de hiſce verſibus dicemus in tragœdiæ incertæ fragmentis.

*

Quamquam ex diſcorditate cladem importem familiæ.] Apud Sipontinum eſt, *Quantaſque nec diſcorditas clades importet familia.* Vt fortaſſe ſcripſerit Pacuvius:

– Quantaſque hac diſcorditas
Clades importet familiæ –

Sed in veteribus, & recentibus Nonij libris, qui quidem prælo ſint excuſi, legitur hoc pacto:

Quantamque ex diſcorditate cladem importem familiæ.

Qui trochaicus erit, ſed quem terminet pæon quartus: uti iſtum in deſcriptione fortunæ, quem paullò antè vidimus:

Fortunã inſanam eſſe, & cæcam, & brutã perhibent philoſophi.

Si id minus placet, fiat iambicus octonarius:

Quantumque ex hac diſcorditate cladem importẽ familiæ.

Sed neque diſſimulandum in Mſo inveniri ſenarium eiuſmodi:

Quantamque excorditate cladem importem familiæ.

Et fortaſſe ut à *diſcors diſcorditas*, ſic ab *excors excorditas* fecere. Quod ſi eſt, erit in Nonio hiatus exiguus poſt *diſcors.* Quales apud eum multi.

*

Tyndareo fieri contumeliam, cuius à te veretur maximè.] Scribe, *cuius te veretur maximè.* Sic Accius Alpheſibœâ: *Si tui veretur te progenitoris cedo,* Vide autem, utrùm poſt *Tyndareo* ſit diſtinguendum, ut ſit è trochaico quadrato catalectico. Quod ſi eſt, hic quoque in fine ſit pæon quartus. Sed leviculâ trajectione fient iambici:

– fieri

- fieri contumeliam,
Tyndareo, cuius te veretur maximè.

*

Quod ego in acie celebro obiectans vitã bellando aptus ſum.] *In celebro acie* quia Latinum non eſt, ideo H. Stephanus legit *celebri*. In Venetâ Pincii eſt *cerebro*. Aldinæ qui præfuere, cùm neutrum hic locum habere viderent, omiſsâ eâ voce ediderunt,

Quod ego in acie obiectans vitam.

Sed hoc eſt nodum ſecare, non ſolvere. Ego pro *cerebro*, unicâ extritâ literâ, lego *crebro*. Quod etiam Mercero placere, poſtea vidi. Et ſicui hic aqua hæret, ſciat ſic ex libris ſuis legiſſe olim Iunianum Maium: ut iàm de eâ lectione dubitandum non ſit.

*

Pag. 61. *Et obnoxium eſſe, aut brutum, aut elinguem putes.*] Ita eſt in libb. vett. Malim tamen,

- Eum
Obnoxium eſſe a. b. a. e. p.

Vt è ſenario ſit.

*

Quam tibi dare dicta, aut quàm reditum eſt Pergamo.] Et ſententia, & metrum, & librorum veterum conſenſus, *dari* requirit. Eſtque trochaicus eiuſmodi:

Priu' data eſt, quàm tibi dari dicta, aut quàm reditum eſt Pergàmo.

Sermo eſt de Hermionâ, quæ priùs data fuit Oreſti, quàm Pyrrho.

*

Concorditatem hoſpitio adiunctam perpetem
Probitatem conſervetis.] Ita in libb. omnibus reperio, præterquam Mercerianâ edit. ubi eſt, *Comitatem conſervetis.* Malim *comitate*. Erit verò è trochaico. Vulgata eſt ex iambico ſenario. Sed legendum:

- perpete
Probitate conſervetis -

Ingenioſè verò pro *hoſpitio adiunctam* Clariſſimus Scriverius

rius conjectabat *auſpicio aditam.* Solùm addo, provocabulum *hanc* intercidiſſe. Nam metrum illud requirit. Et veriſimilius eſt *hoſpitia* factum eſſe ex *hanc auſpicio.* Vt veram lectionem putem,

Concorditatem hanc auſpicio aditam perpetem (vel *perpete,* aut *perpetim)*
Probitate conſervetis. Auſpicio trium ſyllabarum.

*

Currum liquit, chlamyde contortâ aſtu clypeat brachium.] Nihil hoc de loco dici opus poſt ea, quæ Scaliger ſcripſit initio Conjectaneorum.

*

Pag. 62. *- Quod tamen ipſa orbitas,*
Grandævitaſq; Pelei per penuriam
Stirpis ſubaxet.] Non video, ut hic locum habeat *ſubaxit*, quod valet *ſubegerit.* In Mediol. eſt *ſubarcet.* Vnde leviculâ immutatione facias *ſubiacet*, uti Grotius legendum putavit. Qui & pro *quod* ſcribit *quoi.* Vt planè ſinceram eſſe lectionem exiſtimem:

- Quoi tamen ipſa orbitas,
Grandævitaſq; Pelei per penuriam
Stirpis ſubiacet -

*

Sub iudicio quoque omnes gradus tetinerim.] *τὸ quoque* eſt in illa Iunij, ac Merceri, ut vulgatam non damnem: quàm ita diſpeſce,

- Sub iudicio quoque
Omnes gradus tetinerim.

Sed in Ald. ac Mediol. pro *quoque* eſt *qua.* Etiam ſententia apertior eſt, ſi pro *ſub* ſcribas *tua.* Ita ſenarius ſit:

Tuo iudicio qua omnes tetinerim gradus.

*

Sermonem hic noſtrum ex occulto clepit, quantũ intelligo.] Ita

Ita numeris reſtitue,

Sermonem h c noſtrum ex occulto, quantum intelligo, cl pit.

*

Nam ſolis Danais hic domutionem dedit.] Ita quidem editt. vett. Sed ἔτυμον exigit *domuitionem*, nec metrum reſpuit.

ILIONA.

*

Blandam hortatricem adiugat voluntatem.] Scribe,

Blandam hortatricem adiugat voluptatem –

*

Pag. 63. *Sed hac cluentur hoſpitum infidelißimi.*] In Mso pro *hæc* eſt *hi*, quod probum. In veteri Veneta Pincij, item antiquiſſima Mediolanenſi, pro *hoſpitum* eſt *hoſpitium*, quod pro ſincero habeo. Sic *hoſpitium fluviorum* pro *hoſpitum*, legimus in Ætnâ. Similia ſunt, *principium, hominium, extiſpicium*, aliaque apud veteres non pauca; quæ inſciria librariorum temere immutavit. In voce extimâ E abſorbetur.

*

Tu ſi conere, credo avitum ſceptrum potientur poti.] *Ita* correxit Mercerus, cum legeretur in Mssis, *Vſi honere credo*. In Ald. *Vt ſi onere credo*. In Mediol. *Vt ſi honore credo*. Valde autem faveo ingenioſæ Grotij coniecturæ:

Vt ſi Ilionen regium iſtuc ſceptrum potientur poti.

*

Occidiſti, ut multa paucis verba unosè obnunciem.] *Vnosè* pro *ſimul* poni, apertè ait Nonius, ut locum habere non poſſit emendatio viri eruditi:

Occidiſti; ut multa paucis, unicéque obnuntiem.

Nec τὸ *verba* expellendum, etſi deſit in Aldinâ. Nam eſt in Mssis, & Mediol. & apud Iunianum.

*

Fac, ut cœpiſti, hanc operam mihi des perpetem oculis traxerim.] Citat Feſtus, ut oſtendat veteres *perpetem*, pro *perpetuo* dixiſſe. Quid ſi *perpetim* apud Feſtum, ac Pacuviũ

legamus? Quod ad illa *oculis traxerim*, puto poſt *perpetem* hiatum eſſe apud Feſtum, verbaque illa ad aliud fragmentum pertinere. Sanè ſimplicius illud, quàm ut corrupta ſint ex *miſera ô Vlyſſe*; nempe ut in *oculis* veſtigia ſint horum *ô Vlyſſe*; *traxerim* verò ex *miſera*, inverſis elementis, factum ſit.

MEDO.

*

Pag. 64. *Quid tandē, ubi ea eſt? quod recepta exul incerta vagat?*] Ita lege, metro trochaico, & ſententiâ percommodâ:

Quid tandem? ubi ea eſt? quò ire captat exul? incerta an vagat?

Credo autem eſſe ea verba Medi ipſius, à quo fabulæ inſcriptio eſt. Nam in hac tragœdia Medeam matrem Medus quærebat, ut diſertim Chariſius ait lib. 1. ubi iſta tum ab eo pronunciata eſſe dicit:

- Te ſol invoco, ut mihi poteſtatem duis
Inquirendi mei parentis.

*

Sed quid conſpicor? num me lactens calvitur ævitas?] In vulgatis antiquis legitur *conſpicio*, item *ætas*: ut ſenarius ſit talis:

Sed quid conſpicio? num me lactens calvitur
Ætas? - Sin *conſpicor*, & *ævitas*, uti in Mſsis, malis, divide poſt *conſpicor*, ut è trochaico ſit.

*

Pag. 65. *Qua ſuper re interfectum eſſe Hippotem dixiſti?*] Num fortè legendum?

- Quâ re ſuper
Interfectum eſſe nepotem dixti?

Ita putabat vir eruditus. Sed obſtat, quod Medus, à quo fabulæ huic nomen, non eſt interfectus ab avo: imò contrà is avum ſuum Perſen interemit. Quare rectum eſt *Hippotem*. Nam Medus, Ægei & Medeæ filius, cùm à Perſe

Perſe in cuſtodiam coniectus eſſet, mentiebatur ſe eſſe Hippoten, Creontis filium. Quâ de re plura vide apud Hyginum fab. XXVII.

*

Linguæ biſulcis actu criſpo fulgere.] Rectè emendant, *Linguæ biſulca iactu criſpo fulgere.*

*

Quæ res te ab ſtabulis abiugat, certum eſt loqui.] Num *abiuget?* an potius *abiugat* κατ' ἐρώτησιν ſcribendum? ut ſequentia ab alio dicantur.

*

Acceſſi ad eam, & tonſillam pegi levo in litore.] Fabulæ nomen etiam in Mſo noſtro Priſciano integrum ſervatum. Sed in Venetâ veteri corruptè eſt: *Pacuvius: In medio tonſillas* &c. pro, *Pacuvius in Medo.* Pro, *levo autem litore*, puto legendum, *læto in litore.* Nam ita eſt apud Feſtum in codice Farneſiano, & quibuſdam etiam Priſciani libris: uti Venetâ veteri. Sic Accius Phinidis:

- Taceto, & tonſillas litore in læto edite.

Quamquam ibi quoque *levo* legit Scaliger. Sed in Farneſiano eſt *litore in ledo*: in vulgatis *leda.* Vt utrobique veteris lectionis videas veſtigium.

*

Te ſol invoco ut mihi poteſtatem duis
Inquirendi mei parentis.] Fuerit trochaicus quadratus catalecticus, ſi *Alme* præmittas. Verſu ſeq. *mei* συνίζησιν patitur.

*

Cuſtodite iſtum vos, ne eum quis attollat, neve qui attigat.] Vtrobique *qui* pro *quis* ponitur. Id ſi diſplicet, ſic ſententiæ, & numeris redde,

Cuſtodite iſtum vos, ne eum quis attollat, (vel *ἀρχαικῶς attolat*) *neve attigat.*

*

Pag. 56. *Ire ſi reſto, pergit iter: iam ſi ire conor, prohibet betere.*] Citat Aldina ex *Hedo*, pro quo *Medo* rectè eſt in Mſsis, & prope acceſſit Mediol. ubi pro *Medo*, *Si*, legitur

mendoſi, ſanè mendoſé. Porrò verbum *ite*, quod initio à Delrio quoque adjectum, planè tollendum. Scio in Aldinâ eſſe, *Hedo, Bibite ſi reſto*. Vnde faciendum videtur, *Medo, Ire ſi reſto*. Sed *bibite* corruptum ex *betite*, quod ad ſuperiorem Pacuvij locum pertinet ex Nyptra citatum. Id quoque ex Mſsis liquet, ubi poſt *bibite* legas, *Medo, Si reſto pergitur*, ſive, ut in aliis eſt, *pergit ut*, aut, *peragitur*, aut, *pergit iter*. Puto autem, leviculâ immutatione, ſcribendum, *ſi reſto, urget iter*. Pro *eam* quoque, quod poſt *iter* in pleriſque ſequitur, *iam* ſcribi debet. Ita fuerit trochaicus quadratus,

Si reſto, urget iter; iam ſi ire conor, prohibet betere.

Quæ mihi certiſſima emendatio videtur.

NIPTRIS.

*

Barbari eam peſtem navibus noſtris obtulit.] *Barbaricam peſtem navibus noſtris obtulit.* hoc eſt Troianam, ut ſuprà dictum. Servius Fuldanus in II Æn. *Barbaro, id eſt Phrygio, quia* Πᾶς μὴ Ἕλλην βάρβαρος. Ita ibi legendum.

*

Ætate integrâ, feroci ingenio, facie procerâ virum.] Poſt *integra*, divide.

*

Advenio in ſcrupoſam ſpecum.] Planè cenſeo, non eſſe novum fragmentum; ſed idem illi, quod integrius ſequitur:

Inde advenio montem Oetam, ſcrupoſam ſpecum.

*

Pedetentim ite, & ſedato niſu, ne ſuccuſſu arripiat maior dolor.] Sunt hæc ex Ciceronis Tuſc. II. ubi confert, quæ Pacuvius de vulnerato Vlyſſe narrat, cum iis, quæ dixerat Sophocles tragœdiâ illâ, quæ ἀκανθοπλὴξ inſcribebatur, ut, in ſua de tribus Tragicis diſſertatione, ex Heſy-

Heſychio oſtēdit Clariſſimus & amiciſſimus vir, Ioannes Meurſius. Sunt verò, qui hic adducuntur, verſus anapæſtici; eoque ſic eſſe illos digerendos arbitror:

- Tu quoque Vlyſſes,
Quamquam graviter cernimus ictum,
Nimis es penè animo molli, qui
Conſuctus in armis agere ævum.

Item poſtea:

Retinete, tenete, opprimit ulcus,
Nudate, heu miſerum me, excrucior.

In vulgatis ſcripſeram, *opprimite*; unde Pythæus, *opprimit te*; Guilielmius, *opprimit heu*, legendum putabat. Sed utrumque reſpuit metrum. Nec ultima vocalis in *opprimite* venire in rationem debet, quia non aliâ de cauſſa ita ſcripſit librarius, quàm quia anteceſſerat *retinete*, *tenete*. Vt ea, quam dixi, omnino ſincera lectio ſit, *opprimit ulcus*. Poſtrema denique ſic cenſeo digeri, ac legi debere:

Operite, atque abſcedite, iam iam
Mittite. Nam attrectatu & quaſſu
Sævum hunc amplificati' dolorem.

Extremo verſui fulciendo inſercivimus *hunc*, quod ſimilitudine præcedentis ſyllabæ exciderat.

*

Pariter te eſſe erga illum video, ut illum te erga ſcio.] Metrum, quod trochaicum eſt, poſtulat,

- ut illum ted erga ſcio.

*

Cedo tamen pedem, lymphis flavis flavum ut pulverem,] Scribe, ut metrum ſequentibus reſpondeat,

Cedo tamen pedem, lymphis ut flavis flavum pulverem.

Niſi malis,

Cedo iam pedem. Nam ſæpicule *tamen* ex *tam*, *tam* ex *iam* fecere librarij.

*

Priusquam oppeto malam peſtem hoſtili mandatam manu.] Scaliger *peſtim*, ἀρχαϊκῶς, ut *reſtim* dicimus.

 PAVL-

mendoſi, ſanè mendoſé. Porrò verbum *ite*, quod initio à Delrio quoque adjectum, planè tollendum. Scio in Aldinâ eſſe, *Hedo, Bibite ſi reſto*. Vnde faciendum videtur, *Medo, Ire ſi reſto*. Sed *bibite* corruptum ex *betite*, quod ad ſuperiorem Pacuvij locum pertinet ex Nyptra citatum. Id quoque ex Mſsis liquet, ubi poſt *bibite* legas, *Medo, Si reſto pergitur*, ſive, ut in aliis eſt, *pergit ut*, aut, *peragitur*, aut, *pergit iter*. Puto autem, leviculâ immutatione, ſcribendum, *ſi reſto, urget iter*. Pro *eam* quoque, quod poſt *iter* in pleriſque ſequitur, *iam* ſcribi debet. Ita fuerit trochaicus quadratus,

Si reſto, urget iter; iam ſi ire conor, prohibet betere.

Quæ mihi certiſſima emendatio videtur.

NIPTRIS.

*

Barbari eam peſtem navibus noſtris obtulit.] *Barbaricam peſtem navibus noſtris obtulit.* hoc eſt Troianam, ut ſuprà dictum. Servius Fuldanus in 11 Æn.

Barbaro, id eſt Phrygio, quia Πᾶς μὴ Ἕλλην βάρβαρος. Ita ibi legendum.

*

Ætate integrâ, feroci ingenio, facie procerâ virum.] Poſt *integra*, divide.

*

Advenio in ſcrupoſam ſpecum.] Planè cenſeo, non eſſe novum fragmentum; ſed idem illi, quod integrius ſequitur:

Inde advenio montem Oetam, ſcrupoſam ſpecum.

*

Pedetentim ite, & ſedato niſu, ne ſucceſſu arripiat maior dolor.] Sunt hæc ex Ciceronis Tuſc. 11. ubi confert, quæ Pacuvius de vulnerato Vlyſſe narrat, cum iis, quæ dixerat Sophocles tragœdiâ illâ, quæ ἀκανθοπλὴξ inſcribebatur, ut, in ſua de tribus Tragicis diſſertatione, ex Heſy-

Heſychio oſtēdit Clariſſimus & amiciſſimus vir, Ioannes Meurſius. Sunt verò, qui hic adducuntur, verſus anapæſtici; eoque ſic eſſe illos digerendos arbitror:

- Tu quoque Vlyſſes,
Quamquam graviter cernimus ictum,
Nimis es penè animo molli, qui
Conſuetus in armis agere ævum.

Item poſtea:

Retinete, tenete, opprimit ulcus,
Nudate, heu miſerum me, excrucior.

In vulgatis ſcripſerant, *opprimite*; unde Pythæus, *opprimit te*; Guilielmius, *opprimit heu*, legendum putabat. Sed utrumque reſpuit metrum. Nec ultima vocalis in *opprimite* venire in rationem debet, quia non aliâ de cauſſa ita ſcripſit librarius, quàm quia anteceſſerat *retinete*, *tenete*. Vt ea, quam dixi, omnino ſincera lectio ſit, *opprimit ulcus*. Poſtrema denique ſic cenſeo digeri, ac legi debere:

Operite, atque abſcedite, iam iam
Mittite. Nam attrectatu & quaſſu
Sævum hunc amplificati' dolorem.

Extremo verſui fulciendo inſercivimus *hunc*, quod ſimilitudine præcedentis ſyllabæ exciderat.

*

Pariter te eſſe erga illum video, ut illum te erga ſcio.] Metrum, quod trochaicum eſt, poſtulat,

- ut illum ted erga ſcio.

*

Cedo tamen pedem, lymphis flavis flavum ut pulverem,] Scribe, ut metrum ſequentibus reſpondeat,

Cedo tamen pedem, lymphis ut flavis flavum pulverem.

Niſi malis,

Cedo iam pedem. Nam ſæpicule *tamen* ex *tam*, *tam* ex *iam* fecere librarij.

*

Priuſquam oppeto malam peſtem hoſtili mandatam manu.] Scaliger *peſtim*, ὀρχαικῶς, ut *reſtim* dicimus.

PAVLLO.

*

Pag. 68. *Quæ via caprigeno generi gradibilis greſsio eſt.*] Quantum præſumſerit librariorum audacia, vel locus iſte argumento erit. Nam cum ſic, uti poſuimus, legatur apud Priſcianum initio libri ſexti: apud Macrobium tamen lib. VI. cap. V, in hunc modum citatur:

Quamvis caprigeno pecori grandior greſſio eſt.

Hic *quamvis*, illic *quæ via*, ſive, ut in pleriſque Mssis legitur, *quia via*; hic *pecori*, illic *generi*; hic *grandior*, illic *gradibilis*. Non dubium autem mihi, quin melior ſit Priſciani ſcriptura: quæ tamen nec ipſa planè eſt ſincera. Ita enim legi debet:

- Quá viâ
Caprigeno generi greſſio gradibilis eſt.

PERIBOEA.

*

Neque tuum te ingenium moderat, neque fraternum ira exulium levat.] Etſi aliter etiam ordinare poſſis; tamen veriſimilius eſt, ſic digeri debere, ut trochaici fuerint:

- Nec tuum
Ted ingenium moderat, neque fraternũ ira exſulium levat.

*

Parùm eſt, quod te ætas male habet, ni etiam hic ad malam Ætatem adiungas cruciatum reticenti.] Legerem *recenti*, niſi in Mssis & vett. editis conſtanter eſſet *reticenti*. Quare rectũ eſt *reticentiâ*, quomodo emendat Guilielmius.

*

Sed neſcio quidnam eſt: animi horreſcit, gliſcit gaudium.] Scribe,

- Sed neſcio
Quidnam eſt: horreſcit animi, gliſcit gaudium.

Vel conjunge, ut trochaicus fiat. Poſſis & ſcribere, *horreſcit animus,*

animus; ſed alterũ, tum libris ſubnixum, tum τεχνικώτερον. Similia ſunt *excruciari* vel *angi animi*, *lætari laborum gaudere voti*, & alia, quæ Græcorum imitatione dicuntur. In nonnullis libris, etiam Aldinâ, legitur, *Sed neſcio quidnam eſt animi, horreſcit &* (vel *atque*) *gliſcit gaudium*. Mendosè. Nam hoc poeta voluit, animum variè ſe habere; hinc metu incutiente horrorem, inde ſpe gaudium concitante.

*

Nam me perbitere, illis opitularier,

Quovis exitio cupio, dum poſſum modò.] In veteri Mediol. & apud Iunianum Maium, legitur, *Nam me mihi perbitere*. Et metrum id requirit. Sententia eſt, peream ſanè mihi, dum aliis non peream, ſed proſim. Pro *poſſum* apud Maium, etiam in Ald. Med. aliis, eſt *proſim*. Illud verò *modò*, quod explendo verſui addunt viri docti, à vett. libb. abeſt.

*

Thyaſantem fremitum concidi melum.] In Mſsis, Aldinaque, eſt *Theſiantem*: unde Hadrianus Iunius legit, *Thyaſiantem*, quod eſt, thyaſo bacchantium convenientem. Pro *fremitum*, ſive *fremita* (ut eſt in Ald.) lego cum aliis *fremitu*. At *concidi melum*, rectum puto, ut ſententia ſit, Bacchicum melos multo fremitu intercîdi, atque impedij. Vir tamen doctiſſimus malebat:

- *Thyaſum ante fremitu concinui melum.*

*

Ardua per loca agreſtia, ac trepidante gradu nititur.] Ita eſt in Ald. & Mercer. Sed vel illud *ac* dele, vel ſcribe *agreſti ac*, prout eſt in Mediol. & apud Iun. Maium. Sunt verò anapæſtici:

- *Ardua*
Per loca agreſti, ac trepidante gradu
Nititur -

*

Pag. 69. *Sçrupea ſaxa, Bacchi templa, prope aggreditur.*] Etiam

hoc

hoc ex Anapæſtico eſt. Scribe igitur,

Saxaque ſcrupea, templaque Bacchi,

Propere aggreditur - Non *prope*, ut eſt in vulgatis: quamquam & retinet Scaliger: qui etiam vocem *altaque* liberaliter nimis infercit.

*

Conſternatæ animæ ex pectore hac, & volvere;
Conſilium ſubit omnes, quod de nata eſt modò:
Quo pacto inimicis mortem, & huic vitam efferas.]

Prima ita reſtituo:

Conſternate anime, expectora hac -

Quod ſi *volvere* pro *volve* dixerunt, non dubitem ſequentia ita legere,

- *& volvere*
Conſilium, ſubito omine quod enatum eſt modò.

Vel ſcribe, *& volvito*. Sed quia ductus literarum pluſculum abeunt à libris, ubi conſtanter eſt, *& volvere*, vel *evolvere*, etiam tentabam hoc pacto:

& volvere
Conſilium ſubeat omne, quod natum eſt modò.

Extimo verſu in vett. libb. etiam Med. & Ald. eſt, *Qui pacto*. Mox pro *efferas*, in Mediol. eſt *afferas*. Et ſententia ſanè *afferas*, vel *offeras*, requirit.

*

Belluarum ac ferarum adventus ne tetret loca.] Sic numeris redde:

Ferarum ac belluarum adventus ne tetret loca.

*

- *Precor veniam, petens*
Vt quæ egi, ago, axim, verruncent bene.] Vt impleatur ſenarius, ſcribe, *ago, vel axim.*

*

In triplici pertimefactus mœrore animi incertè errans vagat.] Vel dele *In*, ut ſit trochaicus: vel ſcribe, *Hinc triplici*, aut *Is triplici*, vel *Multiplici:* ut ſit jambicus quadratus,

Tamen

*

Tamen obſirmato animo miteſcit metus.] Numerorum cauſſâ reſcribe:

Tamen animo obſirmato miteſcit metus.

*

Pag. 70. *Tu mulier tege, & tuta templa Liberi.*] Ita eſt in Ald. Sed in Mediol. eſt,

Tum mulier coge te, ut tutent templa Liberi.

Satis autem mirari non poſſum, provocabulum *te* abeſſe ab Aldina, ubi metrum illud requirit: contráque legi in Mediolanenſi, ubi illud nec ſententia patitur, nec metrũ. Quare vel lege, *Tu mulier tege te, & tuta templa Liberi:* Vel hoc pacto:

Tum mulier coge, ut tutent templa Liberi.

Sed prius illud magis convenit cum Mssis: quod & Mercerus expreſſit.

*

Non poteſt, Menalippe, hic ſine tuâ opera exantlari clavos.] Ita quidem edit. Mediol. Ald. aliæque: ſed rectè in Mso eſt *labos.* Quomodo & viri docti iamdudum emendarũt.

*

Corpuſque meum tabe, mœrore, errore, macore ſenet.] Ita editt. vett. verùm in Mso pro *tabe* eſt *tali.* Sunt verò Anapæſtici:

- *Corpuſque meum tali*

Mœrore, errore, macore, ſenet.

Alij tamen numeri fuerint, ſi pro *errore* legendum *tetro.* Sanè in Mso *terro* legitur, quod proximè à *tetro* abeſt.

*

Metus, egeſtas, mœror, ſenium, exuliumque, & ſenectus.] Sic anapæſticis numeris reſtitue:

- *Metus, mœror, egeſtas,*

Senium, exuliumque, atque ſenectus.

*

Ecfare, quæ cor tuum timiditas territat?] Sic ſcribendum pro *terret*, ut in alijs eſt. Vel lege:

- timiditas terret tuum?

*

Regnûm imperator, æternûm morum ſator.] Pro *regnûm* malim *regum*. Pro *morum*, ſententia *Deûm* requirit: ſive, quod propius à *morum* abit, *Deorum*, ut *συνίζησις* ſit. Adfert Nonius, ut oſtendat accuſativum poni pro genitivo: uti hîc *æternûm* pro *æternorum*. Nempe enallagen caſus cum ſyncope confundit.

*

Pag. 71. *Quamquam ætas ſenet, ſatis habeam rem virium, ut te ab ara arceam.*] Ita & eſt in Priſciano meo Mſo, ac antiquâ Venetâ, niſi quòd in hac corrupte pro *ara* eſt *arcâ*. Vera lectio eſt,

Quamquam ætas ſenet,
Satis habeo tamen virium, ut te ará arceam.

Vel ſi pro *habeam rem*, malis *haberem* tali; interpolatione opus ſit, priuſquam trochaicus fiat:

Quamquam ſenet
Ætas, ſatis haberem virium ab ara ted ut arceam.

PHINIDIS.

*

Tacete, & tonſillas levo in litore edite.] De hoc ad Medum Pacuvij diximus.

TANTALO.

*

Extremum intra campterem ipſum
Iam pregreditur Parthenopæum.] Vide, quæ ad eiuſdẽ Atalantam notavimus.

TEV-

TEVCRO.

*

Flexanima, tanquam lymphata, & Bacchi ſacris
Commota, in tumulis Teucrum commemorans meum,
Alcyonis ritu litus pervolgans feror.] Prima Ciceronis editio, item Stephanica, & quædam aliæ, pro *&* habent, *ut*; unde Auratus *aut* legit; quod tamen in nullis invenias Mſsis. Pro *meum* in vett. libb. etiam Gruterianâ, eſt *ſuum*: quod Scaliger immutavit, ut verſus tertius prioribus cohæreret. Atqui non junxerat eos Pacuvius. Imò, ne hoc quidem, an verſus iſte ex Teucro ſit, conſtare poteſt, cùm id Varro non dicat, unde depromptus eſt, & cum illis ferruminatus, quæ à Cicerone adducuntur; ubi quia à Poeta Teucri mentio ſit, ex tragœdiâ eiuſce nominis citari, per eſt veriſimile.

*

Armamentûm ſtridor, & rudentum ſibilus.] Scribe *rudentiſibilus*. Nam ita dixiſſe Paccuvium, apertè dicit Varro in quarto de L. L. Sed quia eiuſmodi compoſitio Pacuvio, quàm oratore Tulliani ævi, dignior eſt; iccirco Cælius, ad Ciceronē ſcribens, pro eo *rudentum ſibilus* maluit.

*

Pag. 72. *Nos illum interea perficiendo propitiaturos facul remur.*] E Mſo ſcribe *proficiendo*. Sic verò digere, ut *Remur* initium ſit verſus ſequentis. *Interea* triſyllabon eſt. Nam verſus eſt trochaicus quadratus catalecticus.

*

Rapido, reciproco, percito. augusto, citare, rectem, reciprocare unde, eque gremijs ſubiectare, adſigere.] Ita eſt in codice Farneſiano, atque id valde corruptè. Et obtinuit is error jam tempore Paulli exſcriptoris, ut parebit eius epitomen legenti. Quis autem, ubi de poetæ ſententia nihil planè

planè conſtet, eluere ſe poſſe ſperet octingentorum jam annorum errorem?. Et tamen, quid hîc tentârit magnum Scaligeri ingenium, legere ad Feſtum potes. Nec diſſimulabo Hugonis Grotij emendationem, qui ſcribebat:

Rapido, reciproco, perc.to, anguſto freto:

Et Mercatore:

Reciproca te, nudiſque genibus ſubiectare, adfigere.

Poſterior verſus eſt octonarius. A Pacuvio autē ſcriptam eſſe Mercatorem, cōſtat ex Varronis VI. de L.L. ſi modò ſanus eſt is locus. Horum exemplū ſecutus in loco deſperato, contra Coi vatis præceptum, nec propriæ parcam conjecturæ. At illud quidem planè verum puto, priora ſolum eſſe ex Pacuvij Teucro: quæ huiuſmodi fuiſſe ſuſpicor:

Rapio, reciproco, percito, agito ultro, citro.

Percito etiam eſt in gloſſ. vett. Vel ſcribe *percillo*, ſive *percilo*, quod a *cilo*, ſeu *cillo*, unde *cilijs*, & *oſcillis* nomen. In iſto verò *re reſtem*, puto latere alterius tragœdiæ nomen: fortaſſean Oreſtis, vel Duloreſtis, quam idem Pacuvius ſcripſit. In ſequentibus pro *unde*, ſcribe *inde*; pro *adfigere*, *adfligere*, hoc pacto:

Reciprocare inde, eque gremiis ſubiectare, adfligere.

Eſt trochaicus quadratus catalecticus. Ac videtur alludi ad tollenonem, vel pilum Græcum.

*

Vt ego ſi quiſquam me tagit, & tangam.] *Tagam* ſcribe, uti apud Feſtum eſt.

*

Poſtquam defeſſus perrogitando advenas

De natis, neque quemquam invenit ſcium] Ita quoque eſt in vett. libb. niſi quod in Mſo ſit *dignatis*, pro *de gnatis*. Etiam numeri exigere videntur *defeſſus eſt*. Vel ſcribe, *Poſteaquam*.

*

Pag. 73. *Niſi coerceo protervitatem, atque hoſtio ferociam.*] *Protervitatem* ſenarium inchoat.

Aut

*

Aut me occide, illa hinc ſine uſquam provideam gradum.] In Mediol. eſt *illa habui*, ubi Ald. melius *illa hinc*, ſed rectū eſt *illinc*. Error ortus ex eo, quod ſcriberent *iſthinc*, *illhinc*, pro *iſtinc*, *illinc*. Etiam pro *ſine*, lego *ſi*. *Provideam* eſt in editt. vett. Sed in Mercerianâ eſt *provegeam*. Malim cum Giffania *provegeam*. Nā *vigere* abſolutæ eſt notionis, *vegere* etiam activæ. Vt apud Pomponium Maiali:

Animos Venus veget voluptatibus.

Et apud Ennium Ambraciâ:

Æquora ſalſa viges ingentibu' ventis.

Vbi *vegere* eſt movere, atque erigere. *Provegere* igitur erit *promovere*. Et ſanè Nonius quoque in hoc Pacuvij loco interpretatur *movere*, *ferre*. Vera igitur lectio eſt;

Aut me occide, illinc ſi uſquam provegeam gradum.

*

Te repudio, nec recipio, naturam dico facesſi.] Locum hunc Palmerio, & aliis, fruſtra tentatum, non infeliciter reſtituit Scriverius. Qui pro *naturam dico* legit *matura dum*. Sed non minus placet conjectura noſtra, ut pro *naturam dico faceſſi*, ſcribatur, *maturè, edico, faceſſe*. Nam & propius abit à libris, & idem dicit, quod Maro, *Maturate fugam*, Sic verò digere,

- *Te repudio, nec recipio:*

Maturè, edico, faceſſe.

*

Faceſſite hinc omnes, parumper tu mane.] Puto cæſuræ ergo ſcripſiſſe, *omnes hinc*.

*

Vbi poëtæ pro ſua parte falſa conficta canant,

Qui cauſſam humili dictis amplant.] Hæc quidē ſi ita ſcripſit Pacuvius, non dubiū, quin ex epiſtola, vel prologo ſint: uti Scriverius monuit. Sed vide, an non percōmode

emen-

emendet H. Grotius anapæſticis huiuſmodi:

Vbi pro tempore partim vera,
Partim falſa & conficta canant,
Qui cauſſam humilem dictis amplant.

*

Neque perpetrare precibus, nec precio quit.] *Quilt* lege, ut ſenarius ſit.

*

Profuſus gemitu murmuro occiſtians ruat,] Poſtremæ duæ voces ab edit. Mediol. & Ald. abſunt. Sed ſunt in cod. Farneſiano. Rectè verò emendant viri docti, *oſcitans ruat*, vel potius *ruit.* Vt ſit idem huic Maroniano in x.

Procubuit moriens, & humum ſemel ore momordit.

Vel iſti, quod è Cn. Matij Iliad. x. citat Diomedes:

Ille hictans herbam moribundo tenuit ore.

Qui locus, etſi corruptus eſt; tamen, quod volumus, ſatis indicat.

*

Nam Teucrûm regi ſapſa res reſtabiliet.] Farneſiani Feſti editor legendum conjectat, *res ſtabiliet*: quod metro repugnat. Rectum igitur eſt *res reſtabiliet. Sapſa* res pro *eapſe res.* Nam dicitur *ſapſa*, quaſi *ſa ipſa.* Vbi *ſa* non eſt *ſua*, ſed *ea*, quomodo Ennius dixit,

Nec quiſquam ſophiam, ſapientia quæ perhibetur,
In ſomnis vidit priu', quam ſam diſcere cœpit.

Et monet Feſtus, ſimiliter dixiſſe Enniũ in ſextodecimo,

Quo res ſapſa loco ſeſe oſtentatque, iubetque.

*

Pag. 74. *Maxime Teu. . . . . nunquam.*] Putavit Scaliger, eſſe ex Pacuvij Teucro. Idque, uti ego conjectò, non alio compulſus argumento, quàm quia hic Teucri mentio fiat; & Teucrum tragœdiam ſcripſerit Pacuvius. Nempe non occurrebat ſummo viro Maronis illud octavo magni operis:

Maxime Teucrorum ductor, quo ſoſpite nunquam.

Quem

Quem locum fuiſſe à Feſto adductum, & res clamat, & Farneſianæ ſchidæ dubitare neminem ſinunt.

*

Inſcitiâ, ferocitate, atque ferociâ.] Ita Scaliger emendabat. Et invenimus hanc ſcripturam in antiquiſſimâ edit. Mediolanenſi. In Aldina verò, atque aliis, legitur: *Niſi citia ferocitate atque ferocia.*. Sed apud Feſtum in *Redhoſtire*, ac Nonium in *Hoſtire*, ibidem ex Pacuvij Teucro hæc citantur:

- *Niſi coerceo*

Protervitatem, atque hoſtio ferociam.

Cui loco ille antea adductus adeo eſt ſimilis, ut cū eruditiſſimo Mercero, ex hoc eum corruptū eſſe, planè arbitrer.

*

Mihi claſſem imperât Theſſalam,

Noſtramque in altum ut properiter deducerem.] Si poſt *imperat* diſpeſcas, ſequens verſus ſit trochaicus. Sin ex iambico eſſe malis, ſic traiice, *Mihi Theſſalam claſſem imperat*.

*

Non illic luteis Aurora bigis.] Poſt *luteis* divide, cum ex jambico hoc ſit fragmentum.

ADDENDIS.

ANTIOPA.

*

Pag. 75. *Capite brevi, cervice anguinâ, adſpectu truci.*] Ita Mſsi & editi. vti & mox,

Non intelligimus, niſi apertè dixeris.

Vtrobique neglecta συναλοιφή. Niſi ſcribendo *& adſpectum*, item, *intelligimus te*, vel ſimili ratione, medearis verſui.

*

Pag. 76. *Amphionem & Zethum Euripides, & apud nos Pacuvius,*

vius, Iovis ex Antiopa, Nyctei filia, ait natos, cantando coluiſſe armenta vocare.] Ita eſt & in Fabricianâ Servij ac Probi editione. Sed ſcripſerat Probus, *Iovis ex Antiopa, Nyctei filia, natos, ait cantando potuiſſe armenta vocare.*

DVLORESTE.

*

Pater Achæos, in Caphareis ſaxis pleros perdidit.] Apud Priſcianum in Veneta veteri eſt, *Споharei ſaxis*, quod vir eruditus malebat. Sed *Caphareis* eſt in Mſo meo, ac nihilo deterius eſt. Nam ſimiliter dixit Propert. lib. III.

Saxa triumphales fregere Capharea puppes.

*

Alterum quoque huic fragmentum adde, quod ex Dulorefte Pacuvij citat Nonius in *Incertat :*

-- *Sed ne incertat dictio, quam rem expedi.*

Ita eſt in Mſſis, & editt. antiq. Emendo,

-- *Sed me incertat dictio, quare expedi.*

HERMIONA.

*

Pag. 77. *Ibo atque dicam, frequentes ut eant gratatum hoſpiti.*] Ob metrum ſcribe, *Ibo ac.*

INCERTIS TRAGOEDIIS.

*

Fortunam inſanam eſſe, & cæcam, & brutam, perhibent Philoſophi, &c.] Aliquid de hiſce verſibus diximus ad Hermionen Pacuvij: quò retulerunt viri docti, cõpulſi duobus extremis verſibus, qui ſunt de Oreſte mendico. Nunc cætera perſequamur. Verſu ſecundo provocabulũ *illam* abeſt à vett. libb. Eoque non aſperner:

Saxoque inſtare globoſo prædicant volubilem.

Vi

Vt porrecta ſit ultima in *inſtare* ob vocem ſequentem,quę à duabus conſonis incipit. Vel potiùs legendum,

Saxique inſtar eſſe globoſi prædicant volubilem.

Nempe illud *inſtare*, corruptum ex *inſtar eſſe*. Nam diſertim, teſtante Grutero, in Mssis Germanicis legitur,

Saxique inſtar globoſi eſſe volubilem. Verſu tertio invenio in vett. libb. *Quia quo.* ut rectum putem, *quoquo.* Puta hoc pacto,

Quoquò ſaxum impulerit ſors,eò cadere fortunã autumãt.

Sin *Ideo quò* malis, ſcribe *cadere eò*,ob numeros. Maximè verò de mendo ſuſpecta ſunt ſequentia:

Sunt autem alij philoſophi,qui contrà fortunam negent
Miſeriam eſſe ullam,ſed temeritate omnia regi.

Vbi mirè ſudant,viri doctiſſimi. Placet verò Grotiana emendatio:

- Qui contra à Fortunâ negent
Miſeriam eſſe ullam,ſed temeritate omnia regi-

Nam opponit poëta Fortunam, & temeritatem. Vnde mox colligit, quia naufragio quis factus ſit mendicus, temere quidem id contigiſſe, at non obtigiſſe fortè fortunâ. Nihil,meo judicio,verius certiuſque. Verſu etiam penultimo,fidem Palatinorum quatuor codicum ſecutus, ſcribo;

Velut Oreſtes modò fuit rex,factu'ſt mendicus modò.

Malim & illud *nempe* prioribus coniungere in hunc modum,

Naufragio res contigit nempe:ergo haut fortuna obtigit.

Vel ſcribe:

Naufragio res nempe iſta obtigit. Quando in quibuſdam etiam Mssis invenias: *Naufragio nempe res iſta contigit.* At longius à Mssis abit, quod è ſuorum varietate eruebat Guilielmius:

Naufragio contigit.Ergo haut fortè,aut fortuna obtigit.

*

Pag. 78. *- Piſcium laſciviam*

Intuerentur, nec tuendi ſatias capere poſſi:t.] Ita emendavit maximus Gruterus, qui & primus latentes hic numeros ſagaciter eſt odoratus.

Segregare abs te auſus,aut ſine illo Salamina ingredi,

Neque paternum adſpectum es veritus?] A Telamone hæc in luctu filij dici,Cicero ipſe ait. Quare, & hoc, & ſequens fragmentũ,jure ſuprà ad Teucrum relatum fuit.

*

Pag. 79. Quin etiam *fera,* inquit Pacuvius, *quibus abeſt ad præcavendum intelligendi aſtutia, ſibi iniecto terrore mortis horreſcunt.*] Pacuvij quidem eſt trochaicus iſte:

Quibus abeſt ad præcavendum intelligendi aſtutia.

Sequentia verò ſunt Ciceronis.

*

Pag. 80. *Flexanima tanquam &c.*] Vide,quæ ad Teucrum dicta.

*

Graiugena de iſto aperit ipſa oratio.] Qui ex ſecundo de divinat. citant, decepti ſunt à Rob. Steph. in Collect. Fragment. Eſt enim in ſecundo de Nat. deor. Mirum verò in omnibus Tullij codd. ita legi,uti hic expreſſum. Vera enim abſque dubio eſt emendatio iſta Hugonis Grotij:

Graiugenam ted eſſe aperit ipſa oratio.

*

Cedo tamen pedem limfis flavis flavum ut pulverem.] Et hoc de loco ſuprà dictum.

*

Ego odi homines ignavâ opera,& philoſophâ ſententiâ.] Ne in trochaicum metrum pecces, ſic elegantem hanc γνώμην digere, *Ego homines odi i. o. e. p. ſ.*

*

Nam ſiqui, quæ eventura ſunt,provideant;

Æquiperent Iovi.] Numerorum gratiâ ſic potiùs digere:

- *Nam ſiqui, quæ eventura ſunt,*

Provideant; æquiperent Iovi.

Quam-

Quamquã pro *æquiperent*, uti eſt in omnibus libb. malim *æquiperem*. Talem, inquit, Iovi ipſi æqualem, & parẽ putem.

*

Pag. 81. *Filios ſibi procreaſſe eandẽ per Calypſonem autumant.*] In Chariſio, itemque Priſciano, poſt *procreaſſe* inſertum τὸ *dicitur*: neque id ſolum in nuperis editt. ſed etiam vett. atque adeò Mssis. Non dubium tamen, quin ſit ex gloſſemate. At ne eodem quidem reciſo, ſanus eſt locus: ſed legi debet; *Filios tibi procreaſſe eandem Calypſonem autumant.* Trochaicus eſt, in quo *eandem* κατ' συνίζησιν effertur.

*

Exhalat auram terra, atque auroram humidam.] Pro *terra*, *tetram* conjectabat Scriverius, quod probo. Sed quid eſt *exhalare auroram*? Puto planè vocem *auroræ* irrepſiſſe ex eò, quod *aura* anteceſſit. Quemadmodum & pro *humidam* malo *humectam*: prout eſt in editione Vertranij. In Mediolanenſi veteri, uti & Romanâ Antonij Auguſtini, utrumque legas, *humidam humectam*. Sed *humidam* quoque ex gloſſemate irrepſit. Vera igitur lectio fuerit,

Exhalat auram tetram atque humectam -

Vel, *Tetram exhalat aur. a. h.* Quando in Mediolanenſi eſt iſte ordo verborum, *Terra exhalat auram.*

*

Paſtor excurſo iubare, noctu decurſo itinere] Paſtoris vox additur à Varrone lib. v. de L. L. idque etiam in edit. Mediol. & Ald. Sed lib. vi. omittit, quod & facit Iunianus. Et abſque ea juſtus fuerit ſenarius. Atque, ut anteceſſerit, non tamen proximè cohæſit.

*

Calydonia altrix terra exuberantium virûm.] Malim *exuberantûm*, ob metrum. Ad Atalantam referebat Delrio,

*

(*Æges*) *ferme aderant æquore in alto ratibus repentibus.*] Anapæſtici ſunt:

- *Ferme aderant*
Æges æquore in alto ratibus
Repentibus - Sed potiùs ex jambico fuit, ut extremo ad Duloreſtem loco vidimus.

*

Nulla res neque
Cicurare &c.] *Neque* ab aliis abeſt.

*

Pag. 82. *Educ, i, manticulator, ita me facti oppreſſit iugo.*] Hanc lectionem eruit Scaliger, cùm prius legeretur, etiam in Pomponij Læti ſchedis: *Medici* (vel *Modici*) *manticulatur. . . . , ta me facti oppreſſit iugo.*
Sed quanto veriſimilius Hugo Grotius emendabat:
Mendicus, manticulator, ita me fati oppreſſit iugum.
Et videtur ea dixiſſe Oreſtes, de quo idem Pacuvius ait:
Velut Oreſtes modò fuit rex, modò mendicus factus eſt.

*

Machinam ordiris novam manticulatam aſtu . . .
Sanctiora adigis iuranda iura, quibus cotidie
Parvæ noxæ extergeantur —] Verſu primo in Pomponij Læti ſchedis erat, *manticula tactu*. Vnde, qui eas edidêre, legendum conjectant, *manticulæ tactu*. Quaſi de iis ſermo ſit, qui, ut, Feſti utar verbis, *furandi gratiâ manticulas áttrectabant.* Sed ita parum hæc cohæreant cum ſequentibus. Scaliger reponit *manticulatam aſtu . . .* Proximam verò particulam *an* (nam ſequitur in omnibus libb. *an ſanctiora*) idem delebat. Atqui facit ea ad eruendam lectionem veterem, ſi, quod mihi videtur, *aſtu, an,* corruptum eſt ex *aſtutiam*; Sed ne ſic quidem verſum ſuppleveris, niſi inſertâ copulâ legas *manticulatamque*. Vel, abſque ea, *manticulatoriam* ſcribas. quod κατὰ συνίζησιν efferri metrum requirit, cum verſus ſit trochaicus:
Machinam ordiris novam, manticulatoriam aſtutiam.
Quomodo ſi ſcripſerat Pacuvius; *manticulatoria aſtutia* ſit, quali utitur manticulator, ſive manticularius, ut vocat Tertullianus in Apologetico.

Sed

Sed fortaſſe iſta, *Quibus quotidiana nota extergeantur*, ex altero Feſtus argumento adducit. Atque ita vera lectio videri poſſit:

Machinam ordiris novam, manticulatam aſtu, *ac adijcis*
Sanctiora iura iuranda --

Nam cùm non tantùm in antiquis editis, ſed Farneſiano quoque ſit, *An ſanctiora dicis iuranda*; fortean ex *an* factum *ad*: ex *dicis* item *adijcis*.

*

Sed cùm contendi nequitum vi, clam tendenda eſt plaga.] In vett. libb. *τὸ vi* abeſt: ſed legitur, *ut clam*, quod ex priori corruptum. Præterea librarius poſt *nequitum*, ultimam repetere neglexit. Nam Trochaicus einſmodi fuit:

Sed cùm contendi vi nequitũ, tum clam tendenda eſt plaga.

Quale quid etiam Scaliger voluit ad Feſtum. Nam quod nunc ibi legitur vulgo, non Scaligeri, ſed librarij eſt error.

*

- *Promerenda gratia*
Simul cùm videam &c.] Ad Chryſen de hoc dictum.

*

Pag. 83. *Topper tecum ſit poteſtas, faxit ſi mecum velit.*] Lubens reſcribam:

Topper tecum ſit poſtidea faxim, ſi mecum velit.

Nam ſive *Topper* hic valet *fortaſſe*, ut cenſet Feſtus: ſive *citò*, ut ferè ſumitur: huiuſmodi ſententia erit, dummodo nunc ſit mecum, poſtea tecum ut ſit, effectum dabo.

*

Si Priamus adeſſet, & ipſe eius commiſereſceret.] Diximus de eo ad Duloreſtem.

*

Pag. 14. *Volucri currit axe quadriga.*] Fortè,

Volucri curritur axe quadriga.

Vt ſit anapæſticus. Etſi & aliter poſſis.

hh 3 *Agite,*

*

Agite, ite, volvite, rapite, comâ tractate per
Aſpera ſaxa & humum, ſcindite veſtem ocius.] Fortè, ut ſenarij ſint, ſcribendum:
Agite, ite, volvite, rapite, comâque trahite
Per aſpera ſaxa & humum, ſcindite veſtem ocius.

*

Voce ſuppreſſâ, innato fronte, vultu turpido.] Vidimus de hoc initio Duloreſtis.

*

Pag. 85. *Quæ te applicaviſti tamen ærumnis obruta.*] Ita à Putſchio editum eſt in Priſciano. Sed in Ms. & veteri Venetâ, invenimus, *tam ærumnis obruta.* Atque id tum metrum, tum ſententia exigit.

*

Pag. 86. *Multa apud poëtas reliqua eſſe verba, &c.*] In illuſtri hoc Varronis loco duodecim poëmata commemorãtur: ſed duobus duntaxat, auctoris nomen adſcribitur: primo, quod eſt è Nævij Heſionâ; & decimo, quod eſt è Pacuvij Tarentillâ: unde aliquis exiſtimare poſſit, in ijs, ubi poetæ nomen reticetur, illud, quod anteceſſit, ἀπὸ κοινοῦ repeti debere. Perſuaſum id fuit viris aliquot doctis, qui iccirco à Nævio Duloreſtem ſcriptam putarunt, cuius tertio hic loco meminit Varro. Atqui rectè ſi colligunt, etiam Carmen de bello Punico fecerit Pacuvius, quia poſt nominatam eius Tarentillam locus adducitur è bello Punico, poëtæ nomine non expreſſo. At hoc nemo ſanus dixerit. Quare putamus, quando de poëmatis ſcriptore conſtaret, nomen eius à Varrone eſſe omiſſum: ſoli verò Heſionæ, & Tarentillæ adiectum eſſe διακριτικῶς, quia alius etiam eius nominis fabulam dediſſet. Nam, præter Pacuvij Tarentillam, fuiſſe alteram Nævij, plurima oſtendunt fragmenta, quæ inde Chariſius adduxit. Quare ita ſtatuimus, quæ ex Duloreſte hîc citat Varro, ea eſſe ex Pacuvij Duloreſte. Nam Nævianam nemo veterũ laudat: & ex

ex Pacuvianâ eſſe, illud præterea confirmat, quod verſus iſte, quem ex Pacuvij Doloreſte adfert Nonius, ſanus atque integer fuerit, ſi hoc pacto legas,

Voce ſuppreſſâ, caperatâ fronte, vultu torpido.

Vbi nunc in vulgatis, & metro invito, & ſententiâ nullâ, legitur, *innatâ fronte*. Neque aliquis obiectet, pluſculum abire eam lectionẽ à veteri literarũ ductu. Nam ſi *caperate* vocem, ut inſolentem, Varro ipſe notârit; credibile ſanè eſt, juniores addidiſſe gloſſema, quod poſtea in germanæ ſcripturæ migrarit locum. Gloſſema illud fuerit *irata*, vel *rugata*, vel *irritata*. Nam nihil horum valdè abit ab *innata*, quod inde poſtea corruptum fuit. Quamquam verò hoc nobis verius videtur: tamen, quia non eadem omnes probare ſolent, alteram etiam conjecturam proponemus. Quid ſi concedamus, & à Nævio, & à Pacuvio, Doloreſtem ſcriptam eſſe: ac in Nævianâ quidem fuiſſe *caperatâ fronte:* in Pacuvianâ autem fuiſſe *rugata*, quomodo *rugoſam frontem* Martialis dixit, *rugatam teſtam* Plinius. Vel etiam *irritatâ fronte*, quando frontem caperare irati ſolent. Et de iſto ſatis. Quod ad locum ex Tarentillâ, etiam Stephanus, cum ut Pacuvianâ prius poſuiſſet, *ab luce inluſtre*, mox adjungit, *ab luce* eſſe verba Varronis, qui hoc ſolum dicat, Pacuvium a luce *inluſtre* derivare. Et nihil certius.

*

Pag. 87. *Hic tibi ſtrepitus, fremitus, clamor, tonitru, rudentiſiſibilus.*] Verba illa *Hic tibi*, judicio meo, Cælij ſunt, non veteris poëtæ. Etiam pro *tonitru*, in veteribus libb. eſt *tonitruum*, quomodo ſi veteres dixêre, ex iambico petitus fuerit locus:

- Strepitus, fremitus, clamor, tonitruum,
Rudentiſibilus.

*

Qui apud te, quaſi ſervos, eſt caniceum panem.] Senarius ſit:

Qui apud te panem, q. ſ. e. c.

Niſi à *canica, caniceus* malis. Et ita citavit etiam in Theſauro

ſauro ſuo Robertus Stephanus. Quare verius fortaſſe,

Qui apud te panem eſt, quaſi ſervos, canicaceum.

Non videtur autem è tragœdia eſſe. Imò quid ſi ne Pacuvij quidem ſit? Nam primus eſt R. Stephanus, apud quem legerim: quem Scaliger ſecutus. Mirum verò Stephanum ſtagmenti eius meminiſſe in Lexico; in Collectione fragmentorũ, ubi proprius ei erat locus, non item. Atque hoc ſuſpicionem meam, quam dixi, auget.

PSEVDONE.

Niſi ego te blaterantem adſpicerem, his nuncium indicaſſem.] Puto ante *nuncium, nunc* excidiſſe, ob ſimilem ſyllabam ſequentem. Præterea opus traiectione, ut ſit verſus quadratus:

Ni ego te blaterantẽ adſpicerem, his nunc indicaſſem nunciũ.

Vel, ut ex iambico ſit, ſcribe,

— Ni te ego

Blaterantem adſpicerem, his indicaſſem nuncium.

Ψευδῶς verò Pacuvij Pſeudonem laudat obſcurus iſte Fulgentius. Nec ſi eam ſcripſit, huius ſit loci. Nam comœdiam idem ille vocat Fulgentius. Suſpicor potiùs Pacuvij nomen eſſe corruptum: eo magis, quia & alibi id factum. Vti apud Diomedem lib. III. cap. eo quod de pedibus metricis inſcribitur: ubi in vett. editt. verſus quidam Pacuvio tribuuntur, qui nihil minus quàm Pacuvij ſunt. Et ſanè in Mſsis invenitur *Paconii*, uti & Helias Putſchius impreſſit. Facilè autem aſſentiam doctiſſimis viris, qui *Paconius* ex *Varro Atacinus* corruptum putant. Cui eos verſus, ſed limatiores factos, tribuit quoque Scaliger in Catalectis Virgilianis. Cæſarius, qui Criticam falcem in Diomedem primus immiſit, cum Pacuvij nomen in libris ſuis inveniſſet, & videret verſus, qui citabantur, eſſe corruptiſſimos, planè ſcriptoris nomen cum verſibus reſecuit; atque eorum in locum ſubſtituit aliqua de fonte Maronis. Quæ intoleranda in venerandam antiquitatem audacia, non tam laudari, quàm pipulo differri meretur.

Nihilo-

*

Nihilo magis è tragœdia eſt ſequens fragmentum:

Non ego ſic fui, ut nunc ſunt, meretrices diobolæ,
Quæ ſuam vel nummi cauſâ parvipendunt gratiam.]

Non dubito autem, quin recte emendarim:

Non ego ſic fui, nunc ut ſunt diobolæ meretriculæ.

*

Ita ſeptuosè dictio, &c.] Vide, quæ ad Livij diximus Antiopam.

*

Hactenus de Fragmentis è tragœdijs Nævij & Pacuvij. Quibus nunc mantiſſæ loco aliquid de utriuſque epitaphio adjungã, quando uno utrumque loco etiam Agellius conjunxit. Ac Nævius quidem, ut nobilis ille Grammaticus ait, tale ſibi epitaphium ſcripſit, ſuoque ſepulcro incidi juſſit:

Immortales mortales ſi foret fas flere,
Flerent divæ Camœnæ Nævium poetam.
Itaque poſtquam Orci traditus eſt theſauro
Obliti ſunt Romæ linguâ Latinâ loquier.

Duos poſteriores verſus, ut, ſuperiorum inſtar, Saturnij ſint, ita concinnabam:

Itaque poſtquam eſt Orcivo traditus theſauro,
Obliti Romæ loquier ſunt linguâ Latinâ.

Propter hoſce verſus Nævium Campanæ ſuperbiæ reum agit Agellius. Atqui quid habet, unde veriſimile faciat nobis, Nævium potiùs, quàm alium, eos verſus feciſſe? Nihilo magis eidem credo, cum Pacuvianum epitaphium à Pacuvio ipſo ſcriptum eſſe arbitratur. Eius primum verſum ſic edidit Henricus Stephanus:

Adoleſcens tamenetſi properas, hoc te ſaxum rogat.

Sed cùm ſequentes ſint ſenarij, etiam hunc ſanè talem eſſe convenit. Eoque lego:

Adoleſcens, tamenetſi properas, ſaxum hoc rogat.

hh 5 Vel

Vel hoc pacto :

Adoleſcens, tametſi properas, ſaxum hoc te rogat.

Nam *tamenetſi* quidem probum eſt, & vetus: ſed in pleriſque libris pro eo *tametſi* legas, quod hic κατὰ συνίζησιν fiet δισύλλαβον.

Quod autem de Nævij & Pacuvij epitaphio diximus, idem de Plautino dictum puta; etſi & illud Plautum habere auctorem, perſuadere nobis idem Agellius conetur. Nempe non aliâ de cauſſâ, quàm quia Varro Plautinum vocet. Quaſi Plauti dici non poſſit, quod alius honori ac memoriæ Plauti fecerit. Sed Agellio inſolens non eſt errare in talibus: quando idem lib. II. cap. XVII. Epictetum de ſe ſcripſiſſe id diſtichon dicat, quod à Leonida ſub Epicteti perſonâ eſſe factum, ex Anthologiâ ſcimus.

CASTI-

CASTIGATIONES ET NOTÆ IN L. ATTII Fragmenta.

ACHILLE.

*

Pag. 89. *Ne tum cum fervat pectus iracundiâ.*] Fruterius, *Nedum, cùm.* Nec diſplicet.

ÆGISTHO.

*

Neque fera hominum pectora frageſcunt, donec vim perſenſerint imperij.] *Frageſco*, vel *fragiſco*, ex eo, quod veteres *frago* dixere, unde *fragor*, ut ſupra dictũ. Verſus Attii ſic digere:

- *Neque fera hominum*
Pectora frageſcunt, donec vim perſenſerint
Imperij -

*

Heu cuiatis ſtirpem penitus fligi ſtudet.] In omnibus libb. pro *penitus* eſt *funditus*. Vt ſit trochaicus, cui primus deſit pes. Sed in aliquibus præterea pro *cuiatis* eſt *civitatis*, ut fortaſſe ex jambico ſit.

*

Meliùs, quàm viri, callent mulieres.] *Callent* initium novi eſt jambici.

*

Celebri gradu greſſum adcelebrâſſe decet.] Sic numeris redde:

Gradu

Gradum celebri greſſum adceleràſſe addecet:

Vel cum Scaligero,

Celebri gradu greſſum adceleraviſſe addecet.

ÆNEADIS.

*

Patrio exemplo & me dicabo, atque animam devorabo hoſtibus] Scribe, vt ſint trochaici quadrati:

-Patrio

Exemplo dicabo me, atque animam devotabo hoſtibus.

Devotare, vt rectè hic emendant, eſt *devovere*. Vſi etiam Appuleius, & Bibliorum interpres. Sed & iſtic ſimiliter corruptè pro eo *devorare* legitur, vt iam alijs obſervatum.

*

Vim Gallicam obduc contrà in acie, exercitu-

-Ve patrum hoſtili fuſum ſanguen ſanguine.] Ita eſt in Aldinâ, Iunianâ, Mercerianâ. Sed vide, an non feliciter emendet H. Grotius:

Vim Gallicam obduc contrà in aciem, qui expiet

Paternum hoſtili fuſum ſanguen ſanguine.

*

Et nunc quod eorum ſegnitas credet focus.] Lipſio placet:

Et nunc, quæ eorum ſegnitas, ardet locus.

*

Fateor, ſed ſæpè ignavit fortem in ſpe exſpectatio] *Fateor* ad ſuperiorem pertinet verſum.

*

Gallei voce canorâ fremitum &c.] Anapæſtici ſunt:

Gallei voce canorâ, ac fremitu

Peragrant minitabiliter.-

Sive, vt Fruterius malebat,

-Gallanti voce, canoro

Fremitu, perag. m.

Verbo

Verbo *gallare* ſemel iterumque uſus Varro Eumenidibus: uti verbo *gallulare*, Nævius Exodio. Nonium vide.

*

Caſtra hæc veſtra eſt, optimè eſſit meritus à nobis.] Ita Ald. & aliæ. Fortaſſis ſcribendum, *Optimè eſt is meritus de nobis.*

*

Di ſumma tibi perduellum eſt, quorũ, aut quibus ſe à partibus Gliſcunt-] Ita eſt in Aldinâ. Sed in Venetâ Pincij eſt *diſſumam.* Longiùs etiam abit Mediol. *Diſſumam tibi perduellum eſt, è quorum, aut quibus ſe apertius gliſcunt.* At Iunianus Maius hoc pacto: *Diſſiminia tibi per duellum eſt. Quorum a. q. ſ. a. p. g.* Sanè locum eſſe corruptiſſimum, liquet. Clariſſimo Scriverio non diſplicebat,

- *Dis ſummatibus*

Perduellum eſt, quorum auguriis gliſcunt ſeſe à partibus.

Vt ſenſus perfectio à ſequentibus pendeat, uti in multis aliis fragmentis. Tentabimus, an medicinam aliter facere poſſimus. Ac primùm illud ex Prætextatæ huiuſce inſcriptione ſcimus, actum eâ eſſe de P. Decio, qui, cùm Gallorum aciem ſuſtinere non poſſet, præeunte verba ſollemnia M. Livio Pontifice, Dis manibus caput ſuum devovit: ac deinde (Livij verba ſunt lib. x.) *quà confertiſſimam cernebat Gallorum aciem, equum concitavit, inferenſque ſe ipſe infeſtis telis interfectus eſt.* Cenſeo igitur Decium poſt exſecrationem ſui quærere, quâ parte maximè violentia hoſtium graſſaretur: mox ſecutum patris exemplum, ac (quemadmodum de Decio Mure Romanus ſcriptor ait) *in confertiſſima ſe hoſtium tela iaculatum, ut novum ad victoriam iter ſanguinis ſui ſemitâ aperiret.* Quæ ſanè ſi ita ſunt, ut mihi quidem perſuaſi, non infeliciter puto corrigebam hocce pacto:

Vis ſumma eſt ubi perduellûm? quorũ aut quibus ſe à partibus Gliſcunt? - Vel, *quibus à partibus.*

*

Pag. 91. *Nihil neque periculi eſt, neque tumulti, quod ſciam.*] *Nil neque pericli.* Senarius eſt.

AGA-

AGAMEMNONIDIS.

Corruptè quidam, etiam Iunianus Maius, *Agamemnonibus:* quos & H. Stephanus ſecutus. At *Agamemnonidis*, rectè eſt in Mſsis, etiam Med. Ald. alijs.

Inimicitias Pelopidarum exſtinctâ iam obliteratas memoriâ renovare.] In aliis eſt: *Exſtinctas iam, atque oblit.* Scribe igitur:

- Inimicitias Pelopidûm
Exſtinctas iam, atque obliteratas, memoriâ
Renovare.

Sed Clariſſimus Scriverius *Pelopidarum* retinebat, ac putabat, verba iſta proſæ magis, quàm tragœdiæ, convenire. Vnde & conjectabat, eſſe ea ex præfatione ſeu epiſtola; quam à Tragicis præmitti ſolere; locuples, & omni exceptione major teſtis eſt, Valerius Martialis; qui cùm ſecundum Epigrammatum librum Deciano mitteret, ita ipſum in limine loquentem inducit: *Quid nobis, inquis, cum Epiſtola? Parumne tibi præſtamus, ſi legimus Epigrammata? Quid hic porrò daturus es, quod non poſſis verſibus dicere? Video quare Tragœdi epiſtolam accipiant, quibus pro ſe loqui non licet. Epigrammata curione non egent, & contenta ſunt ſuâ, id eſt malâ linguâ. In quacunq; pagina viſum eſt, epiſtolã faciunt.* Quid apertius hinc, quã (uti inde idem amiciſſimus vir obſervavit primus) tragœdias epiſtolâ muniri ſolere, quæ verſibus ſcripta non eſſet? Et videntur huic ſententiæ favere varia fragmenta, quæ, ut, nunc quidem leguntur, vel numeros habent nullos, vel non uſitatos Tragœdijs. Tale eſt illud Pacuvij ex Teucro citatum: *Vbi poetæ pro ſua parte falſa conficta canant, qui cauſſam humilem dictis amplant.* Huc etiam illud Andronici ſupra retulimus, *Scabra in legendo redivioſâve offendens.* Item illud eiuſdem, *Argenteo polubro, & argenteo gutto.* Quæ ad deſcriptionem choragij videntur pertinuiſſe. Et ſimile iſti eſt hoc Nævij, *Pallis, patagiis, crocotis, malaciis, mortualibus.*

Cujuſmo-

Cuiuſmodi quis dubitet, vel ad epiſtolam, vel ad prologum referre? Vti & locum illum Ennij, quem ab eodem Scriverio ita legi ſuperius monuimus:

Impetrem facilè ab animo, ut cernat Vitalem Bebium.

Prologos verò præmitti ſolere, etiam arguit locus iſte ex Pacuvij prologo citatus:

Nunc pœnitebant, libant liberi grato ex loco.

Sed hoc fortaſſe inter epiſtolam, & prologum intererat: quod illa proſa erat oratio, hic vincta, uti prologi Terentiani, quibus ſe tuetur contra adverſarios.

*

Sic multi animus quorum atroci iunctus malitia eſt,
Compoſita dicta è pectore evolvunt ſuo, &c.] In vett. libb. eſt *ſic multi*, vel *ſi multi*. Sed metrum particulam eam abnuit. Etiam pro *iunctus* in quibuſdam, ac quoque apud Maium, eſt *vinctus*. Vera igitur ſcriptura eſt:

Multi, animus quorum atroci vinctus malitiâ eſt.

ALCESTIDE.

*

Cùm ſtrideret, retracta rurſus inferis.] Satis liquet, *ſtridere* hîc dici de vmbra Alceſtidis. Quomodo Lucanus lib. VI. ait,

Auribus incertum feralis ſtrideat vmbra.

Et Papinius IX Theb.

Stridebit veſtros Tydeus inhumatus ad ignes.

Atque hoc etiam Delrio obſervat. At non rectè idem *ſtrideret* potiùs legere jubet, quàm *ſtriderat*. Nam citat Priſcianus, ut probet *ſtridi* in præterito dici. Eoque vel *ſtriderit* ex veteri Venetâ, vel potiùs ex Mſo *ſtriderat* reponendum. In eodem Mſo meo eſt *Retracta rurſus ab inferis:* meliùs quàm in Venetâ,

- *Cùm ſtriderit,*
Retracta rurſus infelix -

Neque enim hoc nomine infelix dici potuit Alceſtis, quòd eam Hercules, motus pietate illius erga maritum,

ab

Digitized by Google

ab inferis reduceret.

ALCMÆONE.

*

Tanta ut fruſtrando lactans vanans protrahit.] Ita Ald. Sed Ms. & Mediol. & Iun. Ma. *protrahas.* Puto ſcripſiſſe:
Tantum ut fruſtrando lactans, vanans protrahas.

*

Pag. 92. *Quod di interdum inferam penitus depreſſum altis cluſère ſpecis.*] Ita Ald. niſi quod in ea eſt *Quid,* ubi in Msſis *quod.* Sic verò legendum:
Quod Di ted infernis penitus
Depreſſum altis cluſère ſpecis.
Vel ſi *interpreſſum* magis placet (quod eſt in pleriſque Mſsis, item in edit. Mediol.) ſcribe hoc pacto:
Quod di infernis interpreſſum
Altis penitus cluſere ſpecis.

*

Quia nec vos, nec illi impunè irriderent meam
Grandævitatem -] *Quia* ad præcedentem verſum refer. Malim & , *ille impunè irrideret.* Vt etiam eſt in editt. antiquis, & Mercerianâ.

*

Suos deſeruit liberos ſuperſtites ſunt.] Ita eſt in Mſsis, & editis. Sed illud *ſunt* aliunde irrepſit. Credo ex eo, quod in libris nonnullis *ſuos* in extremum locum eſſet rejectũ.

*

Qui ducat cùm te ſocerum viderit, &c.]
- *Qui ducat, cùm te ſocerum viderit,*
Generibus tantam eſſe impietatem -
Quis, inquit, huiuſmodi ſocero credat eſſe tales generos, ſive, ut veteres eſſe locutos hoc teſtimonio Nonius probat, tales generes?

Vt me

*

Vt me repoſitum immerentem repentino nuncio alacrem
Reddidiſti, ac me excitâſti ex luctu in lætitudinem.] Priora ita emendabat Palmerius,

Vt me depoſitum, ac mœrentem -

Addo ego, poſt *immerentem* facili errore *tam* excidiſſe. Etiam ſcribo *repente*, ut ſit jambicus:

Vt me depoſitum ac mœrentem tam repente nuncio.

Poſteriorem verſum, ut itidem trochaicus ſit, ita concinnabam,

Alacrem reddis, excitaſque ex luctu in lætitudinem.

Vel potiùs,

Reddiſti alacrem, ac me excitaſti ex luctu in lætitudinem.

Quod propius à libris abit.

ALPHESIBOEA.

*

Pag. 93. *Sed anguſtitate incluſam, ac ſaxis ſqualidam.*] Lego, *Se anguſtitate.* Vt ſenarius ſit.

*

- Etſi eſt malis
Depoſitus animus meus, quæ ſcribi exinde audiet.] In Mso pro *ſcribi* eſt *ſcibo*. Lego - *quæ ſcibo, ex me audiet.* Sive, ut in aliis eſt, *audies*. *Meus* tanquam unius ſyllabæ effertur. Nam ſenarius eſt.

*

Ita territa membra
Animo ægroto
Cunctant ſufferre laborem.] Num heroici fuêre?

- Ita territa membra
Ægroto cunctant animo ſufferre laborem.

An anapæſtici potiùs?

Membra ita territa cunctant animo
Ægroto ſufferre laborem.

ii Cùm

*

Cùm ipſa ſim, & miſeritudo eorum ulla eſt liberûm.] In Ald. leg. *eſt iſta liberûm.* Videor autem mihi non infeliciter hunc locum emendâſſe:

- Cum ipsâ ſiet?
Miſeritudo meorum eſt iſta liberûm?

Vt dicantur iſta, ſive ab Alpheſibœâ, poſtquam maritus Alcmæon duxerat Calirrhoen, Acheloi filiam: ſive ab ipsâ Calirrhoe, quæ, marito monilis ergo ad Alpheſibœam profecto, credebat eum priſtinis ſe amoribus oblectare. Ita per *liberos* intelligere oportebit Amphoterum, & Acarnanem, quos Alcmæon ex Calirrhoe genuit.

*

Si tui veretur te progenitoris, cedo.] Trochaicus eſt defectus ultimis duabus ſyllabis. Niſi malis, *Si tui*, pertinuiſſe ad verſum præcedentem.

*

Odiorum hoſtificumq; diem obvium turbam aſpecti atque horribilem.] Locus corruptiſſimus. Quem ſic corrigo:

- ô dirum,
Hoſtificumque diem! ô terribilis
Adſpecti, atque horribilis! -

Vel hunc in modum:

- Odioſum,
Hoſtificum, dirum, terribilis
Adſpecti, atque horribilis!

AMPHITRYONE.

*

Si ſatis rectè, aut verâ ratione augurent.] Scribe, *Si rectè ſatis*, ut ſit ſenarius.

*

Hoccine eſt, quod tu tam temeriter meam benevolentiam Interiiſſe es ratus?] Cùm hoc ex Nonio fragmento conjun-

conjungunt iſtud ex Feſto: *Aut tam obſtinato animo confiſus tuo.* Sed nec ſententia ſic ſatis commodè cohæret; nec metrum ea jungi patitur, niſi pro *confiſus* ſcribas *ſiſus.*

*

Pag. 94. *Cedo, ecquid te redhoſtitum cum meâſſem obiectet facilius.*] In chartis Farneſianis eſt, *Cedo ecquid te redhoſtitu n, cùm eas ſem obiectet facilius.* Vt vera videatur lectio:

Cedo, ecquid te redhoſtit, ut cum eâ ſe oblectet facilius?

Qui octonarius eſt. Et videntur verba fieri ad Mercurium, cùm ſervili ſchemate Iovi ſubſerviret, quò is faciliùs animo ſuo obſequeretur, Alcumenam complexus.

*

Quid hic redhoſtit viam: comitem obiet facilius.] Ita eſt in plerîſque membranis Nonij, uti & editione Mediol. unde Mercerus tentabat,

Quid hic redhoſtit? an quò me tembtet facilius?

Aliis aliud videtur. Sed, aut valde me ratio fugit, aut planè hic idem eſt locus, ac ille, qui antea ex Feſto adductus fuit. Tantùm Nonius quædam initio truncavit. Nam ſequentia ſi ſpectemus, apud Feſtum eſt, *Quid te redhoſtitum:* apud Nonium, *Quid te redhoſtit viam.* Apud Feſtum, *Cum meâſſem obiectet facilius:* apud Nonium, *Cometem obtet facilius.* Et, quod amplius eſt, uterque locus citatur ex Attii Amphitryone. Quare dubium non eſt, quin idem ſit locus; ac propterea, ſi verum eſt, quod de Feſti loco dicebamus, in Nonio quoque legi debet:

Ecquid te redhoſtit, ut cum eâ ſe oblectet facilius?

Qui octonarius jambicus fiet, ſi ex Feſto *Cedo* præmittas.

*

An malâ ætate mavis malè mulcari exemplis omnibus?] Sic reſtituebam,

- Ætate an malâ
Malè à me vis mulcari exemplis omnibus?

*

Quin meum ſenium cum dolore tuo coniungam, & comparem.] Nihil numerorum cauſsâ mutandum. Nam trochaicus eſt, in quo *meum*, & *tuo*, συνίζησιν patiuntur.

*

Sed quanam hæc eſt mulier, funeſtâ veſte, tonſu lugubri?] Octonarium hunc cæſuræ ergo ita fuiſſe ſcriptum arbitror, *Sed quanam hæc mulier eſt.* Vel omitte τὸ *eſt*, ut trochaicus fiat; quod verius puto.

*

Ne ſi forte paullò, quàm tu, veniam ſerius.] Ita quidem legitur in antiquis editionibus. Sed in ſchidis Farneſianis particula *ne* abeſt. Et abſque ea fuerit juſtus ſenarius. Irrepſit autem ex repetitione ultimæ ſyllabæ, quæ proximè anteceſſit. Nam citatur locus iſte ex Amphitryone. Scaligero verò aſſentio *ſecius*, vel *ſequius*, legenti. Nam nihil attinebat monere, à *ſerò ſerius* dici, quod norunt, qui necdum ære lavantur.

*

Tametſi ſtatua gracilitudo, & propemodum luctus facit,
Ne dubitem] Pro *tametſi ſtatua*, vel lege *tamametſi tua*: vel, quod minùs à veſtigiis veteris ſcripturæ abit, *Tamen iſta tua*: prout ante nos Had. Iunius edidit. Eſt trochaicus quadratus.

*

Cum patre parvos patrum hoſtificè
Sanguine ſanguen viſcere ſuo.] Placet,
Cum patre parvus parat hoſtificè
Sanguine ſanguen miſcere ſuum.

*

Pag. 65. *Hæc malos annos multoſq; longinquè ab domo.*] Vide, quæ de hoc, & ſequenti fragmento, notavimus ad Ennij Andromache-molottum.

Pag.

*

Pag. 96 *Cùm ninxerit cœleſtium molem mihi.*] Ita quoque eſt in meo Ms. & veteri Venetâ. Sed magis placet Grotij emendatio,

Cùm ninxerit cœleſtium molimine.

*

Namque ut dicam te metu, aut ſegnitate addubitare, haut meum eſt.] Sic numeris reddo:

- *Namque ut te metu,*

Aut ſegnitate dicam addubitare, haut meum eſt.

*

Nam poſtquam parvos oppreſſit famulitas.] In omnibus libris eſt *parvos vos:* niſi quod in Mediol. literæ unius perperâ repetitione, editum *parvos ſuos.* Nec illud *vos* ſollicitari debet, cùm & ſententia admittat, & metrum requirat.

*

Quod beneficium haut ſterili in ſegete, rex, te obeſſe intelligas.] Rectè *obſeſſe* emendant, quod valet *obſeviſſe.* Cuiuſmodi ſyncope eo in tempore nihil eſt uſitatius. Sic Nævius dixit *ſumſe*, Lucretius *decêſſe.* Silius *evâſſe*, Auſonius *ſcripſe*, alij alia.

*

Nec qui te adiutem, &c.] Vulgò legi ſolet:

Idem, *An pro me Dane quiete, &c.*

Vti quoque eſt in Ald. Sed legendum,

Idem Andromeda, Nec qui te, &c. Quod primus Cuiacius obſervavit. Sequentia ſic ſcribi debent:

Nec qui te adiutem invenio, & hortari piget;

Non prodeſſe, id pudet.

*

Pag. 97. *Immane te habeat templum, obvallatum oſſibus.*] In Mſsis citatur ex *Antomedia.* Sed non Aldina ſolum, verùm etiam antiquior eâ Mediolanenſis habet

Andromeda. Nec dubito, quin genuinum ſit, etſi pro vulgato hoc Mercerus *Antomedia* reponat. Pro *immane te habeat*, in Mſo eſt, *Immanitate habet*; unde cum Clariſſimo Scriverio ſic corrige, *Immane tabet temp. &c.*

ANTENORIDIS.

*

Namque huc venio, ut meâ ope opes Troiæ integrem.] Ita ex Hadr. Iunij emendatione à Mercero editum eſt. Sed in Ald. & Med. eſt *togæ integrem*, in Mſo *Trogæ*, quod ex *Troiæ* corruptum. In iiſdem eſt, *Namque huc invenio.* Vnde colligo, ſic ſcribi debere, *Namque huc id venio.* Id eſt, propterea advenio. Et abſque illo *id*, non conſtabant numeri.

*

Fortaſſean ſint, quos hic non mertet metus.] Ita rectè eſt in Mſsis, & Mediol. ubi Ald. *quod hic. Merto* pro *merſo*, ut *pulto* pro *pulſo*.

ANTIGONA.

*

Ne iſtum numerò amittas ſubitum oblatum] *Subitum* in omnibus libris invenio. Quid mirum? quando in iiſdem eſt *numerum* pro *numerò*. Nempe *numerum* pro ordine acceperunt librarij. Quare fortaſſe, ut pro *numerum numerò* repoſuerunt viri docti; ita etiam *ſubitò* pro *ſubitum* legi debet. Sententia autem eſt, ne amitte ſubitò, quod ſubitò ſe obtulit. Si amphimacrum addas in fine, trochaicum expleveris. Sed Scriverius pro *ſubitò* malebat *ſumito*, ut huiuſmodi fiat ſenarius:

Ne iſtum numerò amittas, oblatum ſumito.

*

Quid agis? perturbas rem omnem, ac reſupinas, ſoror.] In Mediol. & aliis, eſt *ſorori.* Vnde corrigunt, *ſoror i.* Sed rectum

rectum eſt *ſoror*, ut ſenarius ſit. Error ſyllabæ *ri* fortaſſe obrepſit ex initiali ſyllabâ ſequentis vocis, *Ringitur*.

*

- Iam iam neque Dij regunt,
Neque profectò Deûm ſummus rex omnibus
Curat.] Ob cæſuræ defectũ arbitror, potiùs eſſe ex trochaico quadrato. Nempe ut dividas poſt *iam iam neque*.

*

Quanto magis te iſtiuſmodi eſſe intelligo &c.] Sic digere:
- Quanto mage te iſt uſmodi eſſe intelligo,
Tanto, Antigona, mage me par eſt tibi conſulere & parcere.
Initio deeſt ſeſquipes: quem ſic ſupplere poſſis, *At quanto magis ted iſt. e. i.*

ARGONAVTIS, ſive potiùs MEDEA.

*

Fremebunda ex alto ingenti ſonitu & ſpiritu.] In Mſsis Ciceronis codd. & editt. vett. legas, *ſonitu & ſtrepitu*. Quod metro repugnat. Et hæc videtur eſſe cauſſa, cur mutarint *ſtrepitu* in *ſpiritu*; quomodo & eſt in veteri edit. Priſciani. Sed fortaſſe ſcripſerat Attius, *- ſonitu atque ſtrepitu.*

*

Ruit prolapſa, pelagus reſpergit, reflat] Ita eſt apud Priſcianum. Sed in Ciceronis codd. pro *reflat* eſt *profluit*. Quid ſi *proflat* legamus? Saltem ita utrobique mutationis veſtigium ſit aliquod.

*

Ita dum interruptum credas nimbum volvier,
Dum quod ſublime &c.] Fortaſſe legendum:
Ita ut interruptum credas nimbum volvier,
Aut quod ſublime ventis expulſum rapi
Saxis, procellis vel globoſos turbines
Exiſtere ictos &c.
Sed neque ſic mihi ſatisfacio.

ARMORVM IVDICIO.

*

Pag. 99. *Cur vetera tam ex alto appetiſſis diſſidia,*

Agamemno?] Proba vox eſt *appetiſſis*: ſed hîc quidem *appetis* eſt in Mssis,& vett. editt. Et videtur ex ſimilitudine vocis ſequentis factum, quod nunc verbum illud ſyllabâ auctius eſt. Scribe igitur:

- Cur vetera tam ex alto appetis
Diſſidia, Agamemno?

*

Cedit, Achilli inclutis armis veſci ſtudet,
Vt ea cuncta optimè is levia præ illis putet.] Delrio legendum autumat:

Sed ita Achillis incluti armis veſci ſtudet,
Vt etiam cuncta optima is levia præ illis putet.

Malim ego,ut numerorum ratio habeatur,

Sed ita Achilli armis inclutis veſci ſtudet,
Vt & cuncta optima is levia præ illis putet.

Veteres in patrio caſu *Achilli*, *Vlyſſi*, imò & *Ariſtoteli*, *Themiſtocli*, dixiſſe, alio opere oſtendimus.

*

- Bene facis.
Sed nunc quid ſubiti mihi febris æſtuat mali.] Delrio emendat, *- mihi febris mali æſtuat.*

Nempe metro aliter metuit. Sed potuit prior in *febris* corripi, uti in illo Catulli ad Flavium:

Verùm neſcio quid febriculoſi
Scorti diligis.

Nec magis probo, quod pro *æſtuet*, *æſtu dat* emendat. Vera eſt Mſſorum lectio, in quibus eſt *eſcivit*, vel *excivit*, quod & Iunio ac Mercero placet. Vel *accivit* ſcribe, cum Columna.

*

Quid eſt cur componere auſis mihi te, aut te mihi?] Metrum requirit, *Te mihi, vel me te mihi.* Vel hoc pacto:

Quid eſt, cur mihi componere auſis ted, aut te mihi.

Ocule

*

Ocule noxitudo obliteretur Pelopidarum. ac per nos ſanctescat genus.] Apud Iun. Maium pro *ocule* eſt *occule*, quod probo. Sic verò totum locum emendo:

- *Occule.*
Noxitudo obliteretur Pelopidûm, ac per nos genus
Sanctescat. -

*

Pag. 100. *Sed pervico Aiax animo, atque inorabili.*] Metro ſuadente lubens reponam:

Sed pervico Aiax animo, & inexorabili.

Verùm in Mſsis eſt, *atque vorabili:* in Med. Ald. & apud Iun. Maium, *atque morabulioni*, vel *morabilioni*. Quæ faciunt, ut Attium *inorabili* potiùs, quàm *inexorabili* ſcripſiſſe credam. Quare vide, an non ſic digeri oporteat:

- *Sed pervico*
Aiax animo, atque inorabli -

*

Vbi cura eſt, ibi anxietudo; acerba ibi cuncta conſiliorum ratio, & fortune.] Ita & Mſsi, & editi. Ad quæ proximè accedens, ſcribo:

Vbi cura eſt, ubi anxietudo; acerba ibi cuncta conſili
Ratio, & fortune. Vel ſic,
- *acerba ibi cuncta conſilis.*
Obruit rationem fortuna -

Nempe ut τὸ *obruit* depravatum lateat in extimis ſyllabis illius *conſiliorum*.

*

In quo ſalutis ſpes ſupremas ſummam ſibi habet exerciti.] In Mſsis & Ald. eſt, *In quo ſalutis ſpeſq; ſummas ſibi habet ſumma exerciti.* Et ſimiliter ferè Mediol. Lego, ut ſit iambicus quadratus, vel potiùs finis initiumque ſenarij:

- *in quo ſalutis ſpes quoque*
Summas ſibi habet exerciti -

ASTYANACTE.

*

Pag. 101. *Itera in quibus partibus (namque audire volo)*
Si eſt quem exopto, & quo captus modo,
Fortunâne, an forte reperitur.] Sic verſus hoſce digere:
- Itera in quibu' partibus,
(Namque audire volo) ſi is eſt, quem exopto, & quo captus modo,
Fortunâne, an fortè repertus? -

*

Troia eſt teſtis, quære ex aliis, qui illius miſeritudine &c.] *Eius miſeritudine* ſcriberem, niſi *illius* conſtanter eſſet in libris, ut συνίζησις ſit.

*

Pag. 102. *- In celſis montibus*
Pecua, atque inter colles, paſcunt Danai in Phrygiæ & terminis.] Ita vett. editt. Sed jam alij emendarunt, *in Phrygiæ terminis.*

*

Ferum feroci contundendum vi permiſit ſæviter.] In vett. editt. eſt,
Ferum feroci contundendum ſæviter.
In Mſsis eſt, *contundendum imperi ſit ſæviter.* Vnde aliqui, *vi permiſit ſæviter:* quod Nonij Iuniani marginem occupat. Atque hæc ipſa legens veſtigia Scriverius noſter divinabat,
Ferum ferociâ contundendum nuper iuſſit ſæviter.
Mercerus vero non ineleganter legebat:
Ferum feroci contundendum imperio, ſævum ſæviter.
Poſſis tamen &c, eiecto illo *ſævum*, quod Mercerus pro *ſit* inſerſit,
- Ferum
Feroci contundendum imperio 'ſt ſæviter.
Vt ſimile ſit iſti, *Pacem Troiano ab rege petendum.*

Pag.

*

Pag. 103. *Hunc altaiſpinem regionum fac, ac deſiſtet exercitum morari, nec me ab domuitione marceretur obſceno homine.*] Locus monſtroſè corruptus. Quem à variis tentatum bellè emendavit Hugo Grotius:

- *Nunc Aſtyanactem fac ut*
Exercitum morari deſiſtat, nec ab
Domuitione me arceat, obſceno omine.

Solum requiro, veſtigium ſaltem aliquod illius *regionum*, quod tertio loco comparet. Nec ſtudio id omiſſum arbitror, ſed calami feſtinatione. Puto pro eo *regium* voluiſſe, hoc modo:

- *Nunc Aſtyanactem, regium fac ut*
Exercitum morari deſiſtat -

Niſi *Graecorum* pro eo malis: quod non minus placet.

ATHAMANTE.

*

Cuius ſit vita indecoris, mortem fugere turpem haut convenit] Octonarius eſt. Hadrianus Iunius expungebat particulam negantem, ut ſententia ſit, vitæ maculam pulcrâ morte elui debere. Sed clariſſimus, præclareque de his ſtudiis meritus, A. Schottus, lib. 11. Obſervat. Human. cap. v. monet, in Complutenſi Mſo ita ſe exaratum inveniſſe:

- *cuiu' ſit*
Vita indecoris mortem fugere haut convenit.

Aliaque in hanc ſententiam ex Sophocle, & aliis, ibidem adfert. Ipſum vide.

*

Beneficium grave in hoſtium peperiſti gratiam.] Ita Hadrianum Iunium ſecutus edidit Delrio. In veteribus libb. eſt, *Veneficiis gravem* (vel *Egreſia*) *hoſtium deperiſti* (vel *peperiſti*) *& grave.* Vnde ita tentabam:

- *Beneficiis gravem*
Hoſtium peperiſti gratiam -

Niſi

Niſi fortaſſe placet magis iſte Grotij octonarius:

Beneficijs egregijs hoſtimentum peperiſti grave.

Sed prius minùs abit à veteri ſcriptura. Vtrobique verò *grave* erit ſolidum ac firmum, uti Nonius interpretatur; qui & adfert illud Attij in Nyctegrẽſia,

Illud, quod facis, gratum ac grave eſt.

*

Priuſquam infans oculi veſcuntur tui.] *Priu'quam.* Nam ſenarius eſt. *Infans* pro *infando*, ut *nefantia* pro *nefanda*, apud Lucilium, & Varronem, Nonio teſte.

ATREO.

*

Pag. 104. *Concoquit partem vapore, flamam tribuit verubus, lacerta in focos.*] Sermo eſt de Atreo, qui fratri Thyeſti filium comedendum appoſuit, partemque eius aheno coxit, partem veru aſſavit: ut ſcribunt Ovidius, Seneca, alij. Quare ſic reſcribo:

– concoquit partem vapor

Flamma, lacerta tribuit verubus in focos.

Nec diſſimulabo alteram conjecturam, etſi audaciorem fortaſſe. Extrema verba *in focos* (quæ duriùs cumprioribus cohęrent) penè putẽ corrupta eſſe ex *locos*. Nam dixerat Nonius, *lacertos* & *lacerta* dici; quod ubi Attij teſtimonio oſtendit; hæc, ſimiliave ſubiecit: *Locos dixere gen. maſcul. Loca generis ſunt neutri.* Nunc extrema ſolùm verba leguntur. Ita truncatis extremis legere oporteat,

– Concoquit partem vapore flammeo,

Tribuit verubus lacerta. –

*

Egone Achivûm imperium attingam, aut Pelopis digner domo] Sequens verſus eſt trochaicus, cui ut hic reſpondeat, aut *Pelopiâ* ſcribe, aut,

– Pelopis me digner domo.

Simul

*

Simul & Piſæ præmia arrepta à ſocru poſſedit ſuo.] Sic digere:

- Simul & præmia
Piſæ arrepta à ſocru poſſedit ſuo.

*

Pag. 105. *Fregiſtine fidem? Neque dedi, neque do infideli cuipiam.*] In *Fregiſtine* tollo particulam interrogantem. Sunt enim Thyeſtæ, Atreo perjurium exprobrantis. Sequentia Atrei reſponſum continent. Muretus, ut ſenarius eſſet, ita legebat,

Neque do infideli cuiquam, neque dedi fidem.

Puto ego fuiſſe iambicum quadratum, vel finem initiumque ſenarij:

TH. *Fidem fregiſti.* AT. *Neque dedi, neque do infideli quoipiam.*

BACCHIS.

*

Pag. 107. *Lætum in Parnaſſo inter pinos tripudiantem in circulis*
Ludere, atque tædis fulgere.] Hæc vera eſt lectio: etſi in Mss. & vett. editt. pro *ludere* ſit *ludo*. Quod ſententia non fert; uti nec metrum, niſi vocibus trajectis.

*

Quantâ in venando affecti lætitudine.] Ita mutarunt metri ergo, cum prius legeretur, *affectus eſt*, uti eſt in Med. Ald. aliis. Sed ſcripſerat Attius, *affectu'ſt lætitudine.*

*

Agite modico gradu, iacite thyrſos leves.] Hæc germana lectio. In vett. eſt *niſus* pro *thyrſos*. Item *iacet &*, pro *iacite*, quod eſt in Mſo.

Vbi

*

Vbi ſanctus Cithæron frondet viridantibus fœtis] Ex Anapæſto eſt:

- Sanctu' Cithæron
Frondet ubi viridantibu' fœtis.

Niſi *præviridantibus* ſcripſit, ut poſtea Dec. Laberius:

Cur cùm vigerem membris præviridantibus. -

Ita leviculâ traiectione trochaicus fiet:

Vbi ſanctus Cithæron frondet fœtis præviridantibus.

Sed prior ſententia potior eſt.

*

Pag. 108. *Deinde omnes ſtirpe cum inclytâ Cadmeide*
Vagant matronæ percitatæ tumultu] Hadrianus Iunius legit,

- Cadmi vagant
Matronæ percitæ tumultu -

Vbi ſi addas *- vecordivagâ inſaniâ*, quæ verba in Aldina adiiciuntur, feceris octonarium. Sed verba iſta huc temere irrepſere ex ſequenti Turpilij loco, ubi ea leguntur. Rectè verò corrigunt, *Cadmeide vagant*. Nam eius ſcripturæ veſtigium quoque eſt in vett. libb. ubi exaratum eſt, *Cadmi devagant*. Sed quod obſervatum ab aliis non eſt, *τὸ omnes* in ſequentem verſum retrahi debet. Vera enim ſcriptura eſt:

Deinde ſtirpe cum inclytâ Cadmeide
Vagant matronæ omnes tumultu percitæ.

*

O Dionyſe pater, optime vitiſator, Semelâ genitus Euthuia] Duo ſunt Archilochij, & unus trochaicus dimeter catalecticus: quæ verſuum mixtura ſatis convenit Bacchis. Quod ſicui non placet, ſic digerat, ut è ſenario videatur,

- Dionyſe o pater,
Optime vitiſator, Semelâ genitus Euie.

Euij vulgatū nomen repoſui. Nam *Euthyus*, ſive *Euthyius*, prout in Macrobij codd. legitur, non magis inter Bac-

chi

chi cognomina fuiſſe autumo, quàm *Euchias*; quod eruditi interpretis Horatiani commentum eſt.

*

Præſens præſto irridetis nobis .... ſtipe ultro oſtentum obtulit.] Loco penè deplorato egregiè medicinam fecit Scaliger in ſecundo Conjectaneorum, ubi corrigit:

- Pentheüs

Præſto cerritus nobis ſe ſtupens ultro oſtentum obtulit.

Qui jambicus eſt quadratus.

*

Deinde ab iugulo pectus glauco pampino obnoxæ obtexunt.] Divide poſt *pampino*. Nam è ſenario eſt. Mox ſcribe, *Obnixè obtexunt.*

BRVTO.

*

Viſum eſt in ſomnis paſtorem ad me appellere] In antiquiſſimâ Ciceronis editione, atque, ut cenſeo, omnium primâ, ita ſcriptum inveni:

Viſum eſt in ſomnis paſtor ad me appellere.

Eodemque modo in accuratiſſimâ editione ſuâ expreſſit Gruterus; qui tamen non diſſimulat, in Mſsis aliquot inveniri, *Viſum eſſe*. Ego non dubito, quin vera lectio ſit,

Viſu'ſt in ſomnis paſtor ad me appellere.

*

Minu' mirum eſt: ſed in re tantâ haut temere viſa offerunt.] Metrum requirit, *ſe viſa*, vel *viſa ſe offerunt*. Sed unde eſt, quod in antiquiſſimâ Ciceronis editione, atque adeò & in Mſsis, legitur, *haut temere improviſo offerunt*? Num *improviſo* corruptum eſt ex *in re ſe viſa*? Ita ſuſpicor. Nempe ut, vocibus leviter traiectis, in nonnullis codd. fuerit:

Minu' mirum eſt: ſed tantâ temere haut in re ſe viſa offerunt.

*

Pag. 110. *Popula commutationem rerum portendit fore*
Perpropinquam. Hæc bene verruncent populo. Nam quod
ad dexteram
Cepit curſum ab leva ſignum, &c.] Verſu ſecundo creticus eſt in trochaico. Id ſi diſplicet, ſcribe,
- Nam quod dexterum
Cepit curſum -
Vel trajecto præverbio, *- Nam ad quod dexteram.*

CHRYSIPPO.

*

Melius pigraſſe, quàm properaſſe eſt nefas.] Ita eſt in Mſsis, atque editis. Sed poſtulat metrum, ut pro *eſt*, ſcribamus *eſſet*. Vel mente longè aliâ lege:
Melius pigraſſe, quando properaſſe eſt nefas.

*

Quid agam? vox illius eſt certè. idem omnes cernimus.] Voce unâ traiectâ ſit ſenarius:
Quid agam? illius eſt vox certè. idem omnes cernimus.
Sed nec iſto opus. Nam trochaicus eſt, ſed cui extremæ deſint ſyllabæ.

*

Neque quiſquam à telis vacuus, ſed uti cuique obviam fuerat, ferrum, alius ſaxum, rodum.]
Locum hunc ita reſtituo:
Neque quiſquam à telis vacuus, ſed cuique obviam
Ut fuerat, hic ferrum, alius rodus ſaxeum.
Simililer poeta hic in Melanippo:
Hinc manibus rapere rodus ſaxeum grande & grave.

*

Quin huic ſi ſupereſcit, Spartam atque Amyclas trado.]
Nulli hîc numeri, niſi ſcribas, ut ex iambico ſit;
- Quin ſi ſupereſcit, huic
Spartam, atque Amyclas trado -

Sed

Sed Mſsi,& vett. editt. habent, *Qui hinc ſupereſcit.* Vt fortean ſcripſerit Attius,

Qui ſupereſcit hinc -

Fortaſſe autem ne rectum quidē eſt *ſupereſcit*, vel *ſuperaſcit.* Neq; enim eam habet notionē, quam ſolent verba in *Sco* exeuntia. Iccirco *ſupereſſit* hîc malim: item in illo Ennij,

Dum quidem unus homo Romanu' togâ ſupereſſit.

Supereſſit pro *ſupererit*, R in S S, converſo, quomodo in eodem tempore dixere *liceſſit*, *levaſſit*, & ſimilia: de quibus in opere ſæpius commemorato agemus.

CLYTEMNESTRA.

*

Pag. 111. *In pectore fulmen inchoatum flammam oſtentabat Iovis.*] Octonarium hunc de Aiace eſſe, addit Servius ipſe.

*

Feras potiuntur plagas.] Eſt apud Donatum Adel. Act. IV. Sc. V. Ac ita legitur quoque in antiqua Tarviſinâ anni CIↃ. CCCC LXXVII.

*

Matre meo iure factum incilas, &c.] Hugo Grotius optimè emendabat,

Matrem ob iure factum incilas, genitorem iniuſtum approbas.

Verba ſunt Ægiſthi ad Electram.

*

Vt quæ tum abſentem rebus dubijs coniugem
Tetinerit, nunc prodat ultorem.] Cum ſenarij ſint, legi debet, *Tetinerit, nunc ultorem prodat.*

Vel, quod multis partibus malo, ſcribe,

Tetinerit, nunc prodat victorem -

Nam ἀντὶ τοῦ eſt apertior, inter res dubias, ac victoriam. Vt ſententia ſit, parum videri credibile, Clytæmneſtram cogitare de prodendo Agamemnone victore, quæ eo ad Troiam pugnante, cùm reditus eſſet incertus probè tutata ſit pudicitiam, amoremq́ue conjugalem.

*

Omnes gaudent facere rectè, mali pigrent.] Verſum ſuperiorem clauſit nomen *boni*, vel *ſtrenui*; niſi hoc poſt *rectè* excidiſſe malis, ut fuerit trochaicus. Vide autem oſcitantiam Nonij. Agit de indiſcretis nominum generibus. Ad ea pertinebat, ut *pigror* in virili, *pigritia* in muliebri genere diceretur. Poſt aliquod, ut credibile eſt, temporis intervallum incidit in ſcriptores duos, qui *pigrandi* verbo uterentur. Hoc quoque in codicem ſuum referre parat. Et incidit in caput hoc, quod ſecundum literarum ordinem digeſſit. Offert ſe locus de *Pigrore* : ſtatim hæc de *Pigrare* allevit, oblitus, vel parum cogitans titulum capitis, qui eſt de nominum generibus indiſcretis. Ita mihi videtur. Sed ſi ab alio potiùs, quàm Nonio ipſo factum putes; non repugno. Amiciſſimo verò Scriverio alia mens eſt. Non hîc Nonij, ſed librarij culpã notabat. Nam ita Nonium ſcripſiſſe exiſtimat: *Pigror generis maſculini: Pigres feminini, ut pigritia.* Acutè quidem : ſed ſunt, quæ ſcrupulum injiciant. Nam, ut arbitror, femininum potius *pigrities* foret, ut *luxuria luxuries, pueritia puerities*, ſimiliaque. Etiam locis à Nonio adductis *pigrare* magis, quàm *pigres* convenire mihi videtur. Nam unus Ennij eſt:

- *Poſt etate pigret ſufferre laborem.*

Alter eſt Accij iſte, in quo nunc ſumus:

Omnes gaudent facere rectè, boni pigrent.

Sed & hunc, & illum locum, aliter legit vir ille doctiſſimus: uti oſtendet ipſe, cum ſua in Tragicos hoſce Conjectanea dabit. Nos enim feſtinamus.

*

Scibam hanc mihi ſupremam lucem, & ſervitutis finem dari.] Ita eſt in Mſsis, atque editis. Sed ut trochaicus ſit, ſcribe;

- *Servitij finem dari.*

*

Pag. 112. - *Aut ego illum eripiam, aut illi pœnas ſufferam.*] Aldina citat ex Clytæmneſtrâ: eâ antiquior Mediolanenſis

nenſis ex *Pregreſsia:* Mssi *Nyptagreſsia*: Iuniana, & Merceriana *Nyctegreſia*, quæ vera abſque dubio lectio eſt. Explicat eam vocem Feſtus in *Egretus*, ubi *noctiſurgium* interpretatur. At, qui *Nyctegraciam* vocant, planè ridiculi ſunt. Nam νυκτηγερσίαν vel νυκτεγερσίαν dixere Grammatici nocturnam Agamemnonis, ac primorum Græciæ, conſultationem, de qua Homerus Iliad. K. Et propterea cum argumento fabulæ convenire videtur emendatio illa Scriverij noſtri, *Aut ego Ilium eripiam, aut Ilij pœnas ſufferam.* Sed vide, quæ ad Nyctegreſiam dicemus.

DEIPHOBO.

✱

Nos continuò ferrũ eripimus omnibu', manicas neximus.] Legas & apud Eutychem lib. 11. de diſcernendis conjugat.

✱

Vel hic qui in ea parte effrenata impudentia.] Vt ſequentis verſiculi inſtar ſenarius ſit, ſcribe *effrenâ.*

✱

Aut infando homine gnatula erat, aut arena ſi ex ſole,
Qui neq; amico amicus unquam gravis, neque hoſtis hoſti fuit.] Priorẽ verſum ingenioſè reſtituit nobis Mercerus,
Aut infando homini, gnato Laerte, Ithacenſi ex ſolo.
Solùm, ne metrum claudicet, pro *gnato Laerte*, malim ego, *generato Laertâ.* Verſu ſequenti lege, *neque hoſti hoſtis.* Et amicum, & hoſtem gravem dixit; ſed aliter, atque aliter, quod σύλληψιν vocant.: uti in illo Ciceronis, *Eoſdem ferè ſectores fuiſſe collorum, & bonorum.* Diximus de hoc in Oratorijs. Poſterior in *gravis* deperdit *s*, quò corripiatur. Niſi fortè ſcripſerat Attius:

Qui neque amico amicus unquam, nec gravis hoſti hoſtis fuit. Vel, *neu hoſti gravis fuit.*

✱

Pag. 113. *Eo ante noctẽ externa retia ut proveherẽ, & ſtatuerem,*

 Fortè

Fortè aliquanto, quàm ſolitus, lembo ſum progreſſus longius.] Sunt iambici quadrati. Sed pro *noctem externa* ſcribe, *nocte extremâ*. Dictio comica eſt.

DIOMEDE.

*

Ferè exanclavimus Tyranni ſævum ingenium atque exſecrabile.] Deinde poſt *exanclavimus*. Cùm verò *exanclare* hîc ſit perpeti, Nonio teſte, pro *Ferè* cũ Scriverio *Feri* malim.

*

Non genus virum ornat, generis vir fortis loco.] Trochaicus ἀκέφαλος. Sed integer fiet, ſi in fine addas, *ſibi eſt*, vel *cluet*.

*

Si unquam perpediar gnato, puer ne attenderis, &c.] In Mſsis eſt *præpediar*, vel *perpediar*. Sed rectum eſt *perpetiar*. Totum verò locum ſic correxit Hugo Grotius:

Si unquam perpetiar, gnate, tu ne attenderis
Petere à me id, quod nefas ſit concedi tibi.

*

Benignè, & pro beneficio large atque ampliter.] Gemino in loco Nonius adducit. Sed neutro dicit *largi* adverbialiter poni pro *largiter* Nec verũ puto. Præſertim cùm altero in loco dicat, *largi* poſitum eſſe pro *largire*, atque ita etiam, & Lucilium loqui, & Catonem.

*

Pag. 114. *Ita & fletu & tenebris obſtinatus*
Speciem amiſſi luminis conſpiciunt inſolentiam.] Proximè ſecutus Mſſorum fidem ita numeris quadratis reſtituo:

Ita fletu & tenebris obſtinati, ſpeciem amiſſi luminis
Conſpiciunt inſolentes.

Vel, ſi *obſtinatus* numero ſingulo malis, ſcribe mox,
Conſpiciat inſolentius.

Me

*

Me Argos referam. nam hic ſum nobilis &c.] Sic digere,

Argos me referam (nam hic ſum nob.lis)
Ne cui cognoſcar noto. –

In Stephanicâ collectione eſt, *Nam hic ſuam nobilis.* Sed ſic non ſatis cohæreat cum ſequentibus.

DVLORESTE.

*

Vereor ſi unquam fatiſcar, quod quibo, boni.] Adi, quæ dicta ad Duloreſtem Pacuvij.

EPIGONIS.

*

Qui mihi genitores ulſo, nullum meis dat finem miſeriis] Etſi in Mſsis ſit *ullo*, prout quoque edidit Mercerus: tamen vel legendum *ulto*, uti viſum Delrio: vel, quod longè ego malim, *ulſo*, cùm Nonius dicat, poni illud pro *ultus fuero.* Nam ab obſoleto *ulſi* fuit *ulſero*, unde κατὰ συγκοπὴν *ulſo*: de cuiuſmodi futuris fusè diſſertamus in Commentarijs ſæpiùs dictis. Sic igitur ſcribe:

– *Qui niſi*
Genitores ulſo, nullum dat finem meis
Miſeriis --

Niſi malis, *Vlſo genitorem.* Nam in ſingulo numero legas in Mſsis, & antiquâ Mediol.

*

Pag. 115. *Fateor, ſed cur propter te pigrem hæc, aut huius dubitem parcere capiti.*] Sic ſcribe, & digere:

- *Fateor, ſed cur propter id*
Pigrem hæc, aut huius dubitem parcere capiti?

*

Sed iam Amphilochum huc vadere cerno,] Trochaici fuêre,

Sed iam Amphilochum huc cerno vadere, & nobis datur bona
Pauſa loquendi. -

*

Quibus oculis &c.] Deeſt initio *at*, vel *aut*, ut integer ſit trochaicus:

At quibus oculis quiſquam noſtrum poterit iſtorum obtui,
Vultus, quos iam ab armis anni porcent? -

*

Maneas adhiſante exſulio macte Pelopis externis.] De veritate eius, quod dicam, nihil ſpondere poſſim: ſed tamen non diſſimulabo, quod proximè veſtigiis veteris ſcripturæ inſiſtens divinabam;

-- *Men' eas*
Adniſum ante exſulio mactare Pelopiis
Ex terris? -

*

Quid ceſſo ire ad eam? hem præſto eſt, camo collum gravem.] Primùm moneo, ſoccum potiùs hęc redolere, quá cothurnum. Quod etiam Scriverio noſtro viſum. Præterea malim,

- *Camo en collum gravem.*

Collus pro *collum*, teſte Nonio; ut ſententia ſit, collum eſſe camo aggravatum. Camus funis eſt, quo furciferi alligantur furcæ. Plautus Caſin. Sc. Face Chaline:

Taceo, Deos quæſo, tu ut quidem hodie camum, & furcam feras.

Nunc *canem* pro *camum* vulgo ſcribitur. Sed contra fidem libb. vett. Mercerus in Nævij loco pro *camo* legit *quem amo*. Sed nihil opus eſſe mutato, oſtendunt quæ diximus.

mus. Alias *camus* eſt vinculum ſive frenum, quo equi coercentur: teſte Iſidoro lib. ult. Orig. cap. ult. Atque ita non ſolum uſi ſunt LXX. interpretes Pſalm. XXXI. verſ. 9. ſed etiam B. Hieronymus in ſuâ interpretatione.

*

Eloquere properè, ac pavorem hunc meum expectora.] Trajectæ voces. Nam vel ſcripſit,

- Eloquere properè, ac hunc meum pavorem expectora;

ut ex iambico fuerit: vel, ſi trochaicum malis, lege, *meum hunc pavorem*, aut *pavorem meum hunc*, ut συνίζησις ſit.

EPINAVSIMACHE.

*

Pag. 116.

In veteribus libb. nunc diviſim invenio ἐπὶ ναυσὶ μάχη, nunc conjunctim ἐπιναυσιμάχη.

*

Luciferâ lampade exurat Iovis arietem.]

- Luciferâ lampade exurat Iovis
Arietem -- *Iovis* hic rectus eſt, ut Priſcianus monet in VI. ubi & adfert illud Cæcilij in Epiſtola:

Nam novus quidam Deus repertus eſt, Iovis.

*

Et contrà quantum obfueris, ſi victus ſies, &c.] Vt jambicus ſit, illud *Et* allevere initio contra fidem vett. libb. Puto ego potius ſcribendum, *Contraque*. Nam *que* exciderit, quia ſequens vox à *qua* incipit.

*

Vbi non terricula tua ſunt.] Malim,

Vbi nunc terricula tua ſunt? - uti eſt in Mſsis.

*

Sanguine undam ſalſo ſanctam obtexui Scamandriam,
Atque acervos alta in amni corpore explevi hoſtico.] Ita Scriverius. Sed in Mſsis, & antiquis editis legas,

Accius Epinauſimachemandria : Mundam ſalvo ſanctam obtexui ſanguine. Vnde conjecto hanc veram eſſe lectionem : Accius Epinauſimache:

Et Scamandriam undam ſalſo ſanctam obtexi ſanguine.

*

Pag. 117. *Primores procerum revocarent nomina, niſi*
Eſſet quis qui armis ſecum vellet cernere.] In Mſo, numero ſingulo legas, *revocarit:* item pro *niſi*, *ni*. Sed puto Attium ſcripſiſſe:

Primores procerum provocaret nomine,
Si eſſet quis, qui armis ſecum vellet cernere.

*

Item ad mœſtitiam mutam infantium quadrupedum.] Vltimam vocem delendam cenſeo, utpote quæ irrepſerit huc ex iſto Nævij, quod proximè anteceſſit:

Ducite eo cum argutis linguis mutas quadrupedes.

*

Eos mortales fanis lib. x. *miſeror ſæpe ſtuditos volo*] Ne citò nimis deſperaſſe videamur, tentabimus aliquid in loco prope deplorato. Ac primum illud *lib. decimo*, veriſimile eſt inde ortum, quod citaretur locus ex *Decio.* Nam ſcripſit Attius Æneadas duos: nempe Brutum, in quo Lucretiæ cædes, & Tarquinii eiectio: item Decium, in quo ſe Decius filius, patris exemplo, Dis manibus devovebat. Hinc videas à Nonio citari, *Æneadis aut Decio*, ubi illud *aut Decio* additur, ut à Bruto diſtinguatur. Ac ut *Decimo* ex *Decio*, ita veriſimile eſt illud *fanis* ex *Æneadis* eſſe corruptum. Atque hoc, ni fallor, Scaligero etiam obſervatum fuit. Quæ ſi ita ſunt, uti cenſeo, duo Nonius attulerit exempla: prius ex ἐπιναυσιμάχῃ; alterum ex Æneadis aut Decio. Sed ex priori duo hæc ſolùm verba

ſuper-

ſuperſunt : *eos mortalis*. Ex poſteriori verò iſta, ſanè quàm corruptiſſima: *miſeror ſæpe ſtuditos volo*. Cùm vero Nonius in eo ſit, ut oſtendat, verba memoriæ ac oblivionis pro patrio etiam accuſandi caſum admittere: veriſimile fit, utrobique eius notionis verbum, ſive ob repetitionem crebram, ſive occaſione aliâ, eſſe præteritum à librario. Itaque priori loco, ubi proximè anteceſſit tale exemplum, *eos reminiſcor dies*, ſcribendum ſuſpicor, *eos mortales reminiſcor*. Poſteriori loco, (cuius hæc verba, *miſeror ſæpè ſtuditos volo*) cenſeo ſcriptum fuiſſe, *miſeror ſæpe, aſt id eos volo*. Quæ verba ſenarium efficient, ſi addas verbum *oblivíſcier*, quod eò neglectum, quia ſequeretur mox ex Athamante, *Atque utinam memet poſſim oblivíſcier*. Totum itaque hunc locum ita poſſe reſcribi, coniectura eſt noſtra: Accius Ἐπινεω σπμάχῃ : *Eos mortales reminiſcor* - Et Æneadis, aut Decio:

Miſeror ſæpe; aſt id eos volo oblivíſcier.

Vt hoc dicat poeta, ſæpe quidem eorum miſeritum eſt; ſed tamen non debent ſe æternùm macerare cogitatione eius mali. Fortaſse tamen non *oblivíſcier* ſcripſit, ſed *reminiſcier*. Imò & priora verba aliter legere poſſis; nempe ut pro *miſeror*, *miſeros*; pro *ſtuditos*, *iſtud eos*, legas. Vt ſenarius ſit talis,

Miſeros ſæpe iſtud eos volo reminiſcier.

ERIGONA.

*

Sapimus animo, fruimur animâ, ſine animo anima eſt debilis.] Et hic locus, & plerique alij, qui ſequuntur, in Mſsis & editt. vett. citantur ex Epigona. Nempe quia Accius & Epigonos, & Erigonam ſcripſit, inde factum, ut nomina iſta non rarò confundantur à librarijs. De quo ne ſæpius neceſſe habeamus latus fodicare, ſemel id monere volui. Satis verò ſpiſſus eſt error eruditiſſimi Delrij, qui putavit hanc tragœdiam eſſe de Erigona, Icarij filia, quæ, patre à ruſticis

interempto, vitam laqueo finivit. Nam præter hanc altera etiam eius nominis fuit, *ex Clytæmneſtra, & Ægiſtho nata, quam Oreſtes voluit interficere, ſed Diana eam rapuit, & in Attica fecit ſacerdotem*: ut Hyginus tradit Fab. CXXII. De hac Erigona fabulam fuiſſe, præter alia oſtendunt Ægiſthi & Oreſtis nomina, quæ in his laceris reliquijs occurrunt.

*

Tum autem Ægiſthus, ſi me eodem lecto comitaſſet patri] Placet emendatio aliorum,

- ſimul eodem lecto cubitaret patri.

Hoc eſt, Agamemnoni eſſet σύλλεκτρος, ut loquitur Euripides.

*

Quamquam exſangue hoc corpus mihi annis putret.] Sive ex jambico, ſive ex trochaico eſt, commodè dividas poſt *mihi*.

*

Pag. 118. *Aſſentio, age nunc tu tuam progeniem, & ordine.*] In Med. Ald. alius eſt, *& ordinem.* Sed rectiùs alij *ordine.* Eſt verò ſenarius, ſi *tuam* fiat μονοσύλλαβον. Quod etiam locum habet, ſi cum Mercero legas, *Ede ordine.* Vel ſcribe hoc modo:

Aſſentio, age nunc tu tuam
Progeniem exordire -- Quod imprimis placet.

*

Eâque hoc cauſſa, ut ne quis noſtra auribus verba cleperet.] Numeris ita redde:

Eâque hoc cauſſâ, ut nequis noſtra verba cleperet auribus.

Sed

*

Sed ubi ad finem ventum eſt, in quo illum fors exſpectabat loco,

At quem Oreſtes gravis ſacerdos ferro promto adſtitit.] Iuſtus Lipſius hæc ad Iphigeniam Tauricam referebat, unde pro *finem* legebat *fanum*. Sed ad cædem Ægiſthi pertinere, ſatis liquet ex Electra Euripidis. Vnde Mercerus rectè emendat, *Atque Oreſtes*. Qui & *atque* interpretatur *ſtatim*, uti in Maronis iſto,

Atque illum in præceps prono rapit alveus amni.

Vtrumque verò verſum ſic numeris reſtituo:

Sed ubi ad finẽ ventum eſt, in quo illũ expectabat fors loco,

Atq; Oreſtes, gravi' ſacerdos, ferro cum promto adſtitit.

In vett. libb. quos & Mercerus ſecutus, pro *adſtitit* legitur *adſtituere*. Sed extremæ literæ, judicio meo, pertinuere ad initium vocis ſequentis. *Vergilij* enim nomen continuò ſubiungitur.

EVRYSACE.

*

Super Oceani ſtagna, &c. Et,

Nunc per terras vagus extorris regno exturbatus mari.] Duo hæc fragmenta ita legit, ac conjungit Scaliger in Conjectaneis:

Nunc per terras vagus, extorris,
Exturbatus regno atque mari,
Super Oceani ſtagna alta patris,
Terrarum anfracta reviſam.

*

Tu autẽ, quod quæro abs te, enoda, & qui ſis, explica] Aliqui libri, *Tu autem, quod quæro ab te, enoda*. Alij verò, *Tu, à te quod quæro, enoda*. Vt *autem* ex *ab te*, vel hoc ex illo corruptũ videatur. Alterutro igitur deleto, lege, ut ſcripſimus. Vtroque enim modo ſenarius eſt juſtus. Vti & ſi legas,

Tu

Tu, quod quæro à te, enoda, & qui ſis explica.

*

Nam ea oblectat ſpes ærumnoſum hoſpitem,
Dum id, quod miſer eſt, clam eſſe cenſet alteros.] Verſus pravo malè talo nitentes ita fulcias:

Ea namque oblectat ſpes ærumnoſum hoſpitem,
Dum, quod miſer eſt, id clam eſſe cenſet alteros.

*

Iam potero incipiam, & ſine quid vi contendam ut hinc
Comportet tecum Salaminem habeam] Pro *potero* in Mſis eſt *potere*, quod corruptum ex *patere*: pro *quid vi* (ut eſt in aliquibus Mſsis) *qui diu* legas in Mediol. Ald. & Iun. Maio. Sed utrumque corruptum. Pro *comportet*, (ut eſt in vett. editt.) in Mſo eſt *cum poteſt*: quod factum videtur ex *compotiri*. Locum itaque varie à Lipſio, Delrio, aliis tentatum, ita cum Grotio refingere poſſis:

Iam patere incipiam, & ſine vi contendam, diu
Vt compotiri tecum Salaminem queam.

Sententia eſt, *patere, ut incipiam, ac ſine, ut contendam vi*. Id enim verius puto, quàm ut *ſine* ſit præverbium.

*

Sed atratus tetrâ veſte, & vaſtitudine
Tam deformatus] In Aldina, aliiſque libris vett. legas: *Sed ut ratuſta, & raveſte, & vaſtitudine tarde forma tuis.* Pro *ut ratuſta*, lego, *ut vetuſta*; pro, *& raveſte*, ſcribo, *& tetrâ veſte*; pro, *tardè forma tuis*, cum Mercero repono, *tam deformatus*. Vt, judicio meo, ſic legi debeat;

- Sed ut
Vetuſtâ veſte, & tetrâ, & vaſtitudine
Tam deformatus -

Niſi concinnior fortè videtur iſta Grotij emendatio:

Sed ut iſtâ tetrâ veſte, & vaſtitudine, ac
Deformitate.

Nunquam

*

Nunquam erit tã immanis, cùm meâ operâ exſtinctũ ſciet,
Quin frageſcat.] Vel *u* poſt *immanis*, vel *eum* poſt *exſtinctum* ob ſyllabæ ſimilitudinem librarius neglexit numerorum ſecurus. *Meâ* verò *operâ* dixit, pro *culpa meâ*: quomodo & Catullum, & Cornelium Nepotem, & Porcium poetam eſſe locutos, monuit Clariſſimus Andreas Schottus in erudito illo Humanarum Obſervationum opere.

*

Diffidam autem ne cidere turbat vulgum ambigua accius evitat, mœros diſiicit.] Ita eſt in Mſsis, niſi quod in nonnullis pro *autem* eſt *ante*. Itaque pro *Diffidam autem ne cidere*; vide num rectiùs legatur, *Differam ante neci dare*; an verò, *Differam autem occidere*. Ac puto pertinuiſſe ad eandem ſententiam, ac alterum huius fragmentum tragœdiæ, *Quemadmodum impetum occupemus facere in ipſum regem*. Poſtilla ſequitur, *turbat vulgum ambiguam, ac civem evitat mœros diſiicit*. Vnde eliciebam hunc trochaicum;

Turbat vulgum ambiguam, ac civem evitat, mœros diſiicit.

Vbi *evitare* ſumitur, ut in illo Ennij:

Priamo vi vitam evitari.

Ex *accius* fecimus, *ac civem*. Aldina *Accius* retinet: ac ſequentia pro novo poetæ huius teſtimonio habet, Quod ſi magis placet; neceſſe eſt, ut dicamus, à librario præteritum eſſe τὸ *vulgum*: quando de hoc inibi agit Nonius. Nempe, ut hæc vera lectio ſit: *Accius*:

Vulgum evitat, mœros diſiicit.

Sed hæc ſententia minùs iccirco probatur, quod anteceſſit *Accius*, ac propterea, non *Accius*, ſed *idem* potiùs dixiſſet. Neque hic magis, quàm antè, fabulæ nomen omiſiſset.

*

- Opinione factum eſt, quanto minùs
Stirpem educabant, tanto ut veremur magis
Eos eſſe --] Scribe *Opinione eſt factum*: ut in *opinione*

opinione ſit *συνίζησις*. Quod ſi particulam *ut* in priorem transferas verſum, erunt ſenarij duo:

Opinione factum eſt, ut, quanto minus
Stirpem educabant, tanto veremur magis
Eos eſſe.

*

Proh Di immortales! ſpeciem humanã, inuſitatã, egregiam, Indignam clade & ſqualitudine.] Sic divide:

Proh Di immortales! ſpeciem, humanam, inuſitatam,
Egregiam, indignam clade & ſqualitudine.

Vterque ſenarius eſt: ſed prior ὑπέρμετρος, cuius poſtrema à ſequenti verſu abſorbetur; uti in illo Maronis:

Aut dulcis muſti Vulcano decoquit humorem.

*

Pag. 121. *Quemadmodum impetum occupemus facere ultro in regem*] Lego, ut octonarius fuerit,

Quemadmodum impetũ occupemus ultro facere in regiam.

*

Nihil eſt, ſi autem ad te retardat, ſocium in portu eſt, copiaque ſubſiſtat modo, tu te ipſe effirma & compara.] Ita eſt in Mſsis, & Ald. aliiſque veteribus editis. Quid Lipſius tentârit, ex Antiquis eius conſtat. Mihi quidem ea minus ſe probant. At magis acquieſcit animus in emendatione iſtac Hugonis Grotij:

Nihil eſt, ſi autem ad te ire tardat, ſociũm in portu copia
Subſiſtent, modò tute ipſe efferas arma, & te compares.

*

Heu mihi, ut etiam hec ærumna mihi luctum addit luctibus. N. Quid miſerari id me Euryſacem tuam ſolitatem memoras formidas tibi: te commiſerebar magis, quam miſerebar mei, & multis mei & aliquando vexata generibus.] Augiæ ſtabulum non injuriam vocant viri docti. Tentabimus tamen, an expurgare poſſimus. Mihi ſic ſcripſiſſe Attius videtur, ut quinque ſenarii fuerint:

Hei

Hei mihi, ut etiam hec ærumna luctum luctibus
Mihi addit! N. Quid miſeriam ad me, Euryſaces, tuam,
Ac ſolitatem memorans, formidas tibi?
Te commiſerabar mage, quàm miſerabar mei,
Multis mali aliquando & vexata generibus.

Verſu extremo pro *mei & aliquando*, invenimus in aliis, *talia aliquando*. Eoque ex initiali in *mei*, & tribus mediis in *talia*, veram elicere lectionem conati ſumus.

*

Ilico, inquam habitat ovis quàm propitius] Ita Mſſi & Ald. Sed in Mediol. eſt *quam proprius*. In alio, *quam propius*, reperit Mercerus. Non invenuſta vera videtur conjectura viri doctiſſimi,

Illico, inquam, abi, acquans'ocius.

ILIONA.

*

Pag. 122. *Aut ſtagnorum humorem rimarentur loca.*] Ita edidit Hadrianus Iunius. Vnde Delrio, *humore* conjectat, metro invito. Quid ſi reſcribam, *ſtagnorum humidûm*, pro *humidorum*? Sed Mſſi, Ald. aliæ, etiam Merceriana legunt; *Aut ſtagnorum humorem rimarem loca.* Vnde malim:

Aut ſtagnorum humidorum rimarem loca.

Sic *inrimare* pro *irrimari* dixit Pacuvius Atalantâ, Nonio teſte.

IONE.

*

Mſus meus Priſcianus gemino in loco citat ex *Ioe*, ſemel ex *Ione*: at vetus Veneta anni 1476 ex *Ioe* ſemel, bis ex *Ione*. Aliorum quoque Mſſi plurimùm *Ioe* habent: quod etiam Delrio teſtatur. Sed *Ione* vera eſt ſcriptura, ut doceamur fragmento, quod inde adducit Priſcianus, *Cuſtodem aſſiduum Ioni appoſuit virgini*. Scripſit & Ionem Euripides, quæ exſtat. Nam Sophoclea deperiit.

Ex

*

Ex taurigeno ſemine ortam fuiſſe, an humano eam] Priſcianus quidem ita citat, idque ex Ione:

- Ex taurigeno ſemine
Ortam fuiſſe, an humano eam --

Sed Macrobius ex Minotauro hunc in modum refert:

-- Taurigeno ſemine
Ortum fuiſſe, an humano.

Vnde vir eruditiſſimus legendum conjectabat:

. Taurigeno ſemine ortum fuviſſe annuo.

Vt ſententia ſit, Non diffiteor Minotaurum eſſe cretum ſemine taurino. *Fuvi* pro *fui*, ut *annuvi* pro *annui*, & alia. Mihi nihil mutandum videtur, tum propter codicum conſenſum, tum quia ἀντίθεσις iſta taurini & humani ſeminis locum habere potuit, ſive de Minotauro ageretur, juxta Macrobium: ſive de Ione in vaccam converſa, juxta Priſcianum.

MEDEA EXVLE.

*

Pag. 123. *Ego me extollo in abietem, altè ex tuto proſpectans aucupo.*] Trochaicus eſt. Et verba ſunt paſtoris eius, qui Argo navem deſcribit apud Ciceronem in II. de Nat. Deorum. Quare & illa hanc ad fabulam pertinent, quæ ſuperius ex Argonautis Attij citantur. Nec enim nomine Argonautarum fabulam ullam Attius ſcripſit.

*

Principio extiſpicum ex prodigijs congruens ars te arguit.] Octonarius eſt, ſive *extiſpicum* legas: ſive *extiſpicium*; quod eo impenſius placet, quia ita legitur, & in Mſsis, & antiquis editt. Et ſatis conſtat, veteres in talibus ſæpe pluratiuũ caſum per IVM extuliſse: de quo & antea diximus.

*

Qui potis eſt repelli quiſquam, ubi nullus eſt cauſſandi locus] Numerorum ergo, *nullu'ſt* ſcribe.

Pag. 124

*

Pag. 124. *Par neci orbificor liberorum leto & tabificabili.*] Ita Mſsi, & editt. vett. Vera lectio eſt: *Pernici orbificor liberorum leto tabificabili.*

*

Vt triſtis turbinum toleraret hiemes, mare cum horret fluctibus.] Sic numeris redde:

– Vt triſtes turbinum
Toleraret hiemes, cùm mare horret fluctibus.

MELEAGRO.

*

Gaudent, currunt, celebrant, herbam conferunt, donant, tenent,
Pro ſe quiſque cum coronâ clarum conſtat caput.] Ita plerique Mſsi, & Mediolan. Ald. & Iunianus Maius. Sed ſententia, & metrum, poſtulant *circumſtat*: uti & legit Mercerus.

*

Pag. 125. *Cuius exuvias, & coronam huic muneravit virgini*] *Cuius* μονοσύλλαβον eſt. Vel ſcribe, *Exuvias cuius*; ut octonarius ſit.

*

Erat virile iſtuc, ferre advorſam fortunam facul.] Trochaicus quadratus ſit,

Erat iſtuc virile, ferre ad. f. f.

*

Frigit fricantem corpus aerium occultè abſtruſo in flumine] Ita eſt in Ald. Sed in Mſs pro *aerium* eſt *acuum*. Vir eruditiſſimus pro eo *atrum* legit. Qui & pro *fricantem* mavult *fricatque*; ut ſit talis octonarius:

Frigit fricátque corpus atrum occultè abſtruſo in flumine.

*

Frigit aſtus rubore ex oculis fulgens flameo] Scribe:

Ll Frigit

- Frigit

Æſtus rubore ex oculis fulgens flameo.

Nec metrum refragatur. Nam Nonius clarè dicit, *frigis* corripere priorem, & hîc, & quoties pro *erigere* accipitur. Eſt verò ſermo de Meleagro. Nam poſt fatalem ſtipitem in ignem ab Althæa matre conjectum,

Inſcius, atque abſens, flammâ Melagrus eâdem
Vritur, & cæcis torreri viſcera ſentit
Ignibus: ut eſt apud Naſonem in VIII.

*

Eodemque pertinet fragmentum ſequens,

Eum ſuum vitæ finem, ac fati internecionem fore
Meleagro, torris cùm eſſet interfectus flameus.] In Mſs, & Med. edit. eſt, *Cum ſuæ vitæ.* Vnde lego, *Tum ſuæ vitæ.* Vel, *Eum ſuæ vitæ, κατὰ συνίζησιν.* Eleganti verò tralatione *torrem interfectum* dixit pro *combuſto.* quomodo de fracto vaſe dixit Ariſtophanes, τὸ τρυβλίον τέθνηκε. Et ſæpe ita loquitur Plautus, inter alia Mercatore Act. v. Sc. I:

Vſus fructus, victus, cultus iam mihi harunce ædium
Interemtu 'ſt, interfectu 'ſt, alienatu 'ſt, occidi.

Ac Appuleius quoque *interficere virginitatem* dixit.

*

Remanet gloria apud me: exuvias dignavi Atalantæ dare] Meleagri verba, qui pelle apri Calydonij Atalantam donavit, teſte Hygino fab. CLXXIV. De eodem ita Ovid. in VIII.

- Sume mei ſpolium, Nonacria, iuris
Dixit, & in partem veniat mea gloria tecum.
Protinus exuvias rigidis horrentia ſetis
Terga dat -

*

Tum ut eliminor clamore, ſimul ac nota vox ad aures accidit] In vett. libb. eſt *Timidè eliminor,* unde corrigo, *Tum inde el.minor.* Eſt ex jambico, ſi legas,

- Tum inde eliminor
Clamore, ſimulac vox nota aures accidit.

Sed

Sed trochaicus ſic fiet,

Cum clamore: ſimulac nota vox ad aures accidit.

*

Pag. 126. *Labore aut minuat itiner ingreſſum via*] Fortaſſe ſcripſerat:

Laborem aut minuat itiner ingreſſo viæ.

Viæ, inquit, laborem minuat proficiſcenti, ut de facundo comite dici ſolet.

*

Nunc ſi me matrem manſues miſericordia

Capſit] Verba Althææ, dum, ut eleganter Naſo ait, in eâdem

- pugnat materque, ſorórque,

Et diverſa trahunt unum duo nomina pectus.

Huc quoque pertinet ſequens fragmentum,

Heu cor irâ fervit cæcum, amentiâ rapior, feror.

Vbi alij *ferorque*, ſed metro repugnante.

MENALIPPO.

*

Ita libri vett. pro Melanippo, quod Græcanica compoſitio probat. Argumentum fabulæ quod fuerit, video à doctis dubitari. At nihil certius, quàm fuiſſe illud, non quidem de infelicibus Melanippi & Comæthus amoribus, de quibus Pauſanias in Achaicis: neque itẽ de illo Menalippo, quo à ſe in venando interfecto, Tydeus, eius frater, ſolum vertere eſt coactus: unde Statius 1 Theb.

Olenius Tydeus (fraterni ſanguinis illum

Conſcius horror agit) Et lib. 11.

Pollutus placuit fraterno ſanguine Tydeus.

Sed verò de Meleagro Thebano, de quo Statius extremo octavi Thebaidos. Vnde diſcimus, ut is Tydeum letaliter vulnerârit; ſed ab eo viciſſim vulnus acceperit, & vivus adhuc ac ſpirans portatus ſit ad Tydeum, qui, in mortis ſuæ ſolatium, caput hoſtis abſciſſum, priuſ-

quam exſpiraret, dentibus feræ ritu, dilaniavit. Hoc argumentum fuiſſe fabulæ, planum mox fiet ex fragmentis ipſis.

*

Neque ratum eſt, quod dicas; neque, quæ agitas, diſcendi eſt locus.] *Diſcendi* corruptum videtur ex *differendi*: quomodo, vocibus leviter traiectis, ex jambico videbitur acceptum:

Neque eſt ratum, quod dicas: neque, quæ agitas, locus
Eſt differendi.

Sed non minùs placet, fuiſſe trochaicum:

Neque ratũ eſt, quod dicas; nec ea, quæ agitas, dicendi eſt locus.

Nam *dicendi* clarè eſt in Mediol. Ald. etiam ſchedis Farneſianis.

*

Conſtituit, cognovit, ſenſim conlocat ſe in celſum locum;
Hinc manibus rapere rodus ſaxeum grande, & grave.]

Scribe juxta alios libros:

Conſtituit, cognovit, ſenſim conlocat ſeſe in locum
Celſum hinc manibus rapere rodus ſaxeum grãde, & grave.

*

Incurioſa itaq; es, Menalippe, reijcis abs te religionem ſcrupeam imponas.] In vett. Varronis codd. ita invenimus: *Ex eo ab Accio poſitum, Curioſa itaque es in Menalippa. Reiicis abs te religionem. Scrupeæ imponas.* Et videtur locus iſte eorum favere ſententiæ, qui arbitrantur, huic fabulæ nomen fuiſſe *Menalippe*: præſertim quando & Ennius eius nominis fabulam dederit, & ante eum Sophocles: imò & Μεναλίππην σοφὴν Euripides ſcripſit, cuius meminere Plato in convivio; Diodorus Siculus lib. 1. & alij. Sed hæc ſententia clarè jugulatur ſequentibus fragmentis. Quodque ad Varronis locum, hunc non infeliciter ita emendabat Scaliger: *Ex eo ab Attio poſitum pro curioſa. Itaque eſt in Menalippo: Reiicias abs te religionem, ſcrupea imponas.* Vbi *ſcrupea* eſt ἡ δεισιδαιμων.

Credite

*

Credite amici morte me imbuturum manus] Verba videntur Tydei, minantis amicis mortem, niſi ad ſe ferrent caput Melanippi, à quo vulneratus erat.

*

Regina, erit tempus cum hic torris, quem amburi vides.]

Stipes erat, quem, cùm partus enixa iaceret
Theſtias, in flamam tri; lices poſuere ſorores,
Staminàque impreſſo fatalia pollice nentes
Tempora, dixerunt, eadem lignóque, tibique,
O modò nate damus, ut cecinit poetarum ingenioſiſſimus. Nihil igitur certiùs, quàm fragmentum iſtoc Attij continere Parcarum verba ad Althæam: nec eſſe ex Melanippo, ſed Meleagro: etſi aliter ſit, non tantùm in editis; ſed etiam Mſsis. In librarium conjiceremus culpam, niſi Nonius ex Meleagro proximum adduceret locum: ubi *ex eâdem* potiùs dixiſſet, niſi aliunde priorem locum citâſſet. Quare Grammatici eius oſcitantiæ hoc quoque adſcribimus.

*

Obvia amens, idque adverſum aptus, altum in promtu occupat.] In Mſsis, Mediol. Ald. etiam illâ Iun. & Merc. legitur, *obvia mens, idque adverſum.* Nec arbitror me invitâ venari Deliâ, cum ex vepreto horum verborũ elicio latens nomen *Menalippi.* h. e. Melanippi. Nunc ex Menalippo (ita id nomen ſemper ſcribunt, corruptè licet) diſertim hunc locum libri omnes adducunt. Et videtur ſermo eſſe de Capaneo, cùm inventum Menalippum in humeros conjecit, atque ad Tydeum portavit. Pro *obvia* ſcribo *obvin'*, ſententiâ & metro poſtulante. Quod trochaicum eſt:

Obvin' Melanippum adverſum aptus, alter in promtu occupat.

Ita quidem nobis videtur. Sed doctiſſimus Mercerus legit, *Omnia mea, ſique adeò ſum aptus, alter in promtu occupat.* Aliorum eſto arbitratus.

*

En eum aliquis cette in conſpectum, aut nos, ubi eſt, ducite ad eum.] Ita legit Hadrianus Iunius. Sed demonſtrativa particula locum hic non habet; cùm de quærendo aliquo, non de invento ſermo ſit. In Mssis pro *En eum* eſt *Æneum*, uti & in Mediol. utrâque Venetâ, & apud Iun. Maium. Vnde ſuſpicari aliquis poſſit, *Oeneum* legi debere. Is pater fuit Tydei, qui magna huius fabulæ pars erat. Sed nunquam Tydeus Oeneum, verùm Melanippum ſibi in conſpectum voluit offerri. Quod & præſtitit Capaneus. Quare non malè me puto pro *Æneum* emendare, *Aut eum:* ut trochaicus ſit;

Aut eum aliquis cette in conſpectum, aut nos, eſt ubi, ducite
Ad eum -

*

Eſt res aliqua, quæ preſente his prius maturè inſtitit] Scribe, *maturè prius*, ut trochaicus ſit.

*

Hic Melanippum interea traiectus nemorum in ſalti faucibus.] Lege, & ſententiâ, & metro jubente, *inter traiectus*. Sequebatur verſu proximo *Conſpicit*, vel eius notionis verbum aliud. Ambiguum verò, num ſermo fuerit de Tydeo, cùm primùm

Ille per oppoſitos, longè rimatus, amarum
Aſtaciden,

hoc eſt, Melanippum, vidit: an potiùs de Capaneo, qui primus reperit Melanippum, unde idem Papinius,

- primus abit, primuſque repertum
Aſtaciden medio Capaneus è pulvere tollit
Spirantem, levâque ſuper cervice reportat
Terga cruentantem concuſſi vulneris undâ.

MINOTAVRO.

*

Taurigeno ſemine ortum fuiſſe, an humano.] Vide quæ ad Ionem ſuprà notavimus.

MYR-

MYRMIDONIBVS.

*

Dubitat Delrius, utrùm Æſchilum ſecutus ſit Attius, an Sophoclem. Sed Æſchilum duntaxat huiuſce nominis feciſſe fabulam, Clariſſimi Ioannis Meurſij de tribus tragicis ſyntagma oſtendet.

*

Tu pertinaciam eſſe, Antiloche, hanc prædicas &c.] In Mediol. & Ald. eſt *Archiloche*. In Ms. *Antiloche*: quæ vera eſt ſcriptura: ut ex argumento fabulæ diſcimus. Nam eâ narrabatur, ut Achilles, dux Myrmidonum (à quibus fabula inſcribitur) ob ereptam Briſeida bello abſtineret: neque ullis Græcorum precibus flecteretur. Eo nomine Achillem pertinaciæ accuſabant, non Troiani, quibus iſtud expediebat, ſed Græci. His Achilles reſpondet, non tam pertinaciam eſſe iſtam, quàm pervicaciam, quæ laudi ducitur. Non igitur verba fiunt ad Archilochum, quem Antenoris Troiani filium fuiſſe, ac cum Ænea, & fratre ſuo Acamante, Dardaniis præfuiſſe, ſcribit Homerus Iliad. B. ſed ad Antilochum, Neſtoris filium, de quo idem Homerus prodidit Il. Σ. hunc primum Achilli de Patrocli morte nuncium retuliſſe, quo ille accepto, pertinaciam hanc, ſeu pervicaciam dici malis, remiſerit, rurſumque ad bellum ſit reverſus. Et, puto, cùm Antilochus à Menelao miſſus, nunciaret iſta, huiuſmodi inter Achillem, & Antilochum ſermonem interceſſiſſe. Nam quo minùs id in legatione Agamemnonis ad Achillem pacandum factum credam; facit, quod Homerus Il. Δ ineâ non nominet Antilochum, ſed Phœnicem, Aiacem, & Vlyſſem; quibus Hodius & Eurybates præcones additi fuerunt.

*

Tu addis, quod vitio eſt; demis, quod laudi datur.] Apud Scaligerum Conjectaneorum initio, ita legitur, *demis, quod probro datur.* Sed vel ſcribe, *demis, quod probro haut*

datur: vel potiùs retine, quod in Mſsis invenitur, *- demis, quod laudi datur:* à quibus nec multùm abeunt editio Mediol. & Ald. ubi corruptè legitur, *demis, quod laudatur.*

*

Mea fata in acie obliti] Quamquam de eo capere poſſis, quod in fatis eſſet, non poſſe Troiam expugnari abſque Achille: tamen planè arbitror, hoc potius dicere Achillem, geminum eſſe fatum ſuum; ut vel ad Troiam pereat, at perenne nomen relinquat: vel ignobilis domi commoretur, ſed ætatem vivat. Quippe hoc reſponſi inter alia etiam Vlyſſi dedit, cùm is, ex Neſtoris conſilio, ad Achillem miſſus eſſet, ut magnis promiſſis eius animum tentaret; quemadmodum eſt apud Homerum Il. ι.

*

Quod ſi, ut decuit, ſtares mecum, haut me meus mœraret dolor,
Iam diu inflammarier naves vidiſſent ſuas.] Citat Nonius in *Mertare*, vt quidem editum eſt in Aldinâ. Sed Mediolanẽſis, eâ vetuſtior, habet *Mœrare*, quod probum. Nam exponit *mærentem facere.* Nempe *mœrare* & *mœrere*, differunt, vt *lactare* & *lactere, fugare* & *fugere. Mertare* verò longè aliud eſt, vt ſuperiùs dictum. Præterea in Mediolanenſi pro *haut me meus*, legas, *aut meus.* Puto veram eſſe ſcripturam, *- aut te meu' mœraret dolor.* Verſu proximo pro *inflammarier*, in Ald. eſt, *inflammari & re*; in alijs, *inflammari, & ardere*; quomodo & edidit Stephanus in Fragmentis. Sed vel ſcribendum, *inflammari ardere*, vel potiùs, quod doctiſſimo placuit Mercero, *inflammari Atride naves vidiſſent ſuas.*

*

Claſſes trahere in ſalum, & vela ventorum animæ immittere] Vulgo *laſſis*, vnde meritò Scaliger *claſſes* fecit; vt vera lectio ſit:

-Claſſes

-Claſſes trahere in ſalum, --
Et vela ventorum animæ immittere-

*

Pag. 129. *Iram infrenes, obſtes animis, reprimas confidentiam.*] Mſus, *Iram in firmis.* Propius veritati Aldina, *Iram in frenis*, ac Mediol. *i am infrenis.* Vera lectio eſt, *ira n infrenes*, quam ad oram Nonii H. Iunius notavit: ac Mercerus in contextu expreſſit. *Infrenes* verò valet *frenis compeſcas*, ſive *includas*, quod ex gloſſemate in Fabriani codicis contextum irrepſit. Verba fiunt ad Achillem iratum.

NEOPTOLEMO.

*

Quid ſi ex Græcia omne nomen Ilium par nemo reperiri poteſt.] Ita eſt quoque in Mediol. & Ald. Sed *τὸ nomen κατὰ μετάθεσιν* irrepſit ex *omne*. Pro *Ilium* verò literulâ mutatâ *illum* legi debet. Vt ſit trochaicus,

Quid ſi ex Græcia omni illum par nemo reperiri poteſt?

Nec multum abit Merceri emendatio,

-Ex Græcia
Omni illius par nemo reperiri poteſt.

*

Pag. 130. *Ita, ut dixi, macte his armis; macte virtute patris.*] Vetus Mediol. habet, *Act. in Epeolem. Pota ut dixi, macta his armiſque, macte virtutem patris.* In Mſsis pro *Epolem.* eſt *Opeolem.* Pro quo in Ald. eſt *Philoctleta.* Sed longius hoc abit. Melius H. Iunius, qui *Neoptolemus* emendat, totumque locum ita corrigit, uti hic expreſſum. Tantùm numeros neglexit: propter quos pro *ut* ſcribendum *uti*, pro *virtute* item *virtute hac*, ſive *virtute &*, quod proximè abit à libris, ubi eſt *virtutem.* Trochaicus eſt:

Ita, uti dixi, macte his armis, macte virtute & patris.

*

Vis veritatis, atque acritas.] *Veritatis vis, atque acritas.*

*

Decorare eſt ſatius, quàm urbem tæniis.] Ita eſt in Med. & Ald. Sed fortaſſe magna ſimilitudo inter *Deos ornare,* & *decorare*, fecit, ut excideret alterum. Sic enim poſſis ſcribere, uti Grotius rectè obſervavit:

Deos ornare eſt ſatius, quàm urbem tæniis
Decorare.

NYCTEGRESIA.

*

Pag. 131. De argumento huius tragœdiæ diximus ad locum illum è Clytæmneſtra adductum, *Aut ego illum eripiam.*

*

Claſſis adit, clauditur, fervit.] Lege,
Claſſis aditus clauditur, f.

*

Cuius vos tumulti cauſſâ accierim, & quid parem advortite.] In Med. Ald. Iuniana pro *accierim*, corruptè eſt *acie timeo:* ubi in Mſo *accierimet*, hoc eſt *accierim, &.* Sequitur deinde in editis, *quid parum advorti*, vel *divorti.* Sed apud Stephanum in Fragmentis eſt *quid parem, animum advortite.* Ita octonarius erit, dum *cuius* monoſyllabon fiat: ut in illo Attij Meleagro:

Cuius exuvias, & coronam, huic muneravit virgini.

Verùm cum τὸ *animum* abſit à vett. libb. ſine cauſsâ admitti non debet. Propterea potiùs credo eſſe è ſenario:

Cuius vos tumulti cauſsâ accierim, & quid parem
Advortite --

Sunt verba Agamemnonis ad primores Græciæ, quos noct-

noctu acciverat, vt è fabulæ inſcriptione diſcimus. Poſſis & verſu primo;

Qui vos tumulti c.

Vt *qui* valeat *ut*, quomodo Donatus exponit in prologo Andriæ. At correctio illa Hadriani Iunij, *Cuius tumulti cauſsâ ab itere meo quid parum diverti*, non uno nomine improbatur. Nam præterquam quod illud *vos* expellit, metri etiam rationem habet nullam, & ſenſus iſte ad fabulæ argumentum nihil facere videtur.

*

Scandit ora laterum texta Volcani vorax.] Scribe, & ſententiâ, & metro ſuadente,

Scandit laterum texta aura Vulcani vorax.

Sermo eſt de navibus Græcorum accenſis: quò etiam pertinet ſuperius fragmentum,

Claſſis aditus clauditur, fervit.

Nempe claſſis incendium illud erat, cuius cauſsâ nocturnam conſultationem inſtituerat Agamemno.

*

Aut ego illum eripiam, aut illi pœnas ſufferam.] Adi ea, quæ ad Clytæmneſtam notabamus. Mihi verò nihil mutandum videtur. Nam potuit iſta dicere Achilles, cum de Patrocli corpore certamẽ eſſet inter Græcos & Troianos; ut ſententia ſit, aut Patroclum ſe erepturum, aut vitam ſibi evitandam ab Hectore. Nonius verò more ſuo ineptit, cum *ſufferre* hic aliter accipi putat, quàm in illo Accij Myrmidonibus:

Ego me non peccâſſe planè oſtendam, aut pœnas ſufferam.

*

Tune quod ſupereſt ſocium mittis leto, an lucti pœnitet?

In vett. libb. eſt *tunc*, vel *tum*. Sed rectum eſt *tun'*. Nam trochaicus eſt. *Socium* verò hic patrius eſt caſus: ut bene vidit Scriverius. Sic igitur ſcribe, ac diſtingue:

Tun', quod ſupereſt ſociûm, mittis leto? an lucti pœnitet?

Niſi malis,

Tum, quod ſupereſt ſociûm, mitti leto? an l. p.

Vt

Vt anteceſſerit,Num patieris,ô Achilles,hæc,& iſta? *Pœnitet* verò hîc eſt *parum videtur*: de quo Donatus in Eun.

OENOMAO.

*

Pag. 132. *Per urbem,ut omnes qui arcem aſteumque accolunt*] In Aldina eſt,qui *arcana aſtcumque accolunt*. Cenſeo τὸ *arcana* ex *arcem hanc* corruptum eſſe. ut talis ſit ſenarius:

Per urbem, ut omnes qui arcem hanc, aſtyque accolunt.

Aſteum verò eò fidentius mutavi, quia in veteri Mediol. ſit, *Aſtymque*.

*

Ferte ante auroram radiorum ardentum indicem,
Cùm ſomno in ſegetem agreſtis cornutos cient,
*Vt rorulentas terras terras ferro * fidas*
Proſcindant glebas, arvóque ex molli excitent.] Pro *ferte*, vel *ferè* ſcribe,vel cum Turnebo,*fortè*. Verſu proximo quidam legunt,*Cùm ſono*. Et ita etiam ſenſiſſe autumant magnum Turnebum. Quos librarij,ut ego cenſeo, error decepit. Nam planè voluit Turnebus,*Cum ſomno:* quippe qui nec iſtas de ſyllabarum modulis minutias ignoraret. *Cornutos* pro *bubus* dixit Attius. Hoc ſi, quia inſolens ſit, minùs probatur: vide an iſta magis lectio placeat,

Sono cum in ſegetem cornuum agreſtes cient.

Et puto æquiores huic correctioni erunt,quibus illud *ſono* pro *ſomno* tantopere arridet. Sed mihi alterum magis placet propter librorum veterum autoritatem: etiam Aldinæ editionis; ubi eſt *cornuto ſcient*, quod ſi dividas, nihil aliud eſt, quàm *cornutos cient*. Verſus tertius plus negotij faceſſit,qui debilis eſt ac mancus. Num extremo loco *roſcidas* legemus? Putabat id Scaliger, ut extrita ſit prima, quia eadem ſyllaba ſit,quæ proximè anteceſſit. Sed huic adverſatur ſententiâ quod iam dixerat Attius,

rorulen-

rorulentas. Quare aut *roſcidas* hic locum non habet: aut ſimul pro *rorulentas* legere oportebit *pulverulentas*. Quid ſi ergo potius pro *fidas* ſcribamus *uvidas*? quod facit Turnebus. Sic una duntaxat deperierit literula. Et proclivis error fuit, propterea quòd V conſonum, & F, ex corrupto more ſimilem obtineant ſonum. Nec turbare debet, quod *rorulentas* anteceſſit. Nam hoc ad externè advenientem pertinet humorem: *uvidus*, uti & *uliginoſus*, ad naturalem. Servius ad Ecl. x. *Humidum eſt, quod extrinſecus habet aliquid humoris: uvidum verò, quod intrinſecus; unde uvæ dicuntur: quod tamen plerumque confundunt poëtæ.* Idem ad illud Georg. II.

— dulcique uligine læta, ait, *Vligo propriè eſt naturalis humor terræ ex ea nunquam recedens. Vliginoſus ergo ager eſt ſemper uvidus. Nam humidus dicitur, qui aliquando ſiccatur.* Qui locus corruptè vulgò legitur, etiam in Fabriciana editione, & in illa Petri Danielis. Quare fortaſſe ſic apud Attium reſcribendum:

Vt rorulentas terras ferro, & uvidas,
Proſcindant —

Vel ſic,

Vt rorulentas ferro terras uvidas
Proſcindant.

Denique verſu ultimo in veteribus libb. eſt; *glebas, quas arvo ex molli excitent:* ut vera lectio ſit, *glebaſq́; ex a. m. e.*

*

Ego ut eſſem adfinis tibi, non ut te exſtinguerem,
Tuam petij gnatam. numerò te expurgat timor.] Extrema verba ita leguntur apud Feſtum. Et ſimiliter in Nonio ſuo edidit Mercerus. Sed in veteribus libb. item apud Iun. Maium, invenio, *Numerò te expurgâſti.* Quod ſe mihi probat. Lego igitur, ut trochaici ſint:

Ego, ut eſſem adfinis tibi, non, ut te exſtinguerem, tuam
Petij gnatam. OE. *Numerò te expurgaſti:* --

Priora

Priora ſunt verba Pelopis, qui Hippodamiam amabat. Iis deinde Oenomaus reſpondet.

*

Pag. 133. *Saxum id facit anguſtitatẽ, & ſub eo ſaxo exuberans Scatebra fluvia eradit rupem-*] Ita eſt in Mediol. & Ald. Apud Iun. Mai. eſt, *flumina eradit.* Lego, *Scatebra fluvij eradit:* vel, quod præſtat, *Scatebra eluvio radit rupem.*

*

Præſtò etiam adſum; exprome quid fers; nam te longo itere cerno vadere.] Scribe,

- Præſtò etiam adſum, exprome quid
Feras: nam te longo itere cerno vadere.

*

Coniugium Tiſis patere ad te itiner tendere.] Satis conſtat, Oenomaum, Elidis ac Piſarum fuiſſe regem, ad quem Pelops profectus fuit amore filiæ eius, Hippodamiæ. Non dubium igitur, quin cùm Delrio legere oporteat,

Coniugium Piſis petere, eò te itiner tendere.

Eò patitur *συνεκφώνησιν.*

*

Atque hanc poſtremò Solis uſuram cape.] Verba Oenomai ad Pelopem curru decertaturum.

*

Horrida honeſtitudo Europæ principium primum ex loco] *Primo ex loco* eſt in Mſſis, Mediol. Ald. etiam Iuniana, & illa Merceri. Nec mutare debuit Delrio: qui adfirmatè adſerit, hoc fragmentum à nemine intelligi. Atqui, ſi veterem retineamus ſcripturam, commodum ſenſum elicere eſt. Nempe ut hoc dicat Attius, procos Hippodamiæ fuiſſe primæ notæ proceres ex Europa. *Principium* pro *principum*, ut *meretricium*, & ſimilia. *Horrida honeſtitudo* dicitur dignitas oris in viris fortibus, & ſtrenuis.

PARI-

PARIDE.

*

Frena theſauri equorum accommodant.] In Aldina eſt, *Accius, Impari frena theſauri equorum accommodant.* Sed in Mſsis eſt, *Attius Pari, Frenates auri equorum a.* Vnde Hadrianus Iunius colligit, Paridem ab Attio eſſe ſcriptã. Sed quid ſi illud *Pari*, vel *Impari*, corruptum ſit ex eo, quod erat, *In Parer.* Nam *Attij Parerga* etiam citat Nonius in *Porca*: ubi, & Mſsi, & editi, incorruptè id nomen ſervarunt, niſi quod in Mediol. legas, in *Pacergorum lib.* In Attij verbis pro *theſauri* cum Scaligero ſcribe *tenſarij.* Ita dicti, qui ducerent tenſas, hoc eſt Deorum vehicula: de quibus Aſcon. in I I I. Verr. & Serv. in I. Æn. Gloſſæ vett. *Tenſa*, θρόνος, ἅρμα θεῶν. Quid ſi & pro *equorum* ſcribamus *equûm ori*? De numeris verò ſolliciti non ſumus, cum libri parergorum fortaſſe non minùs ſolutâ oratione ſcripti fuerint, quam eiuſdem Διδασκαλικῶν libri. Sin planè è tragœdia eſſe placet, hac ſimilive traiectione mederi poſſis:

– *frena equorum accommodant tenſarij.*

Aut (ſi *impari* ex *interea* corruptum eſſe non diſplicet) hocce modo,

Tenſarî frena interea equorum accommodant.

PELOPIDIS.

*

Nam me ut credam ex tuo eſſe conceptum ſatu,

Vt argumenta redigunt animum, & commovent.] In vulgatis, etiam Mediol. & Ald. erat, *Nam me ut heredem*, quod cum metro repugnare Had. Iunius videret, eiectâ particulâ *ut*, legebat,

Nam me heredem ex. t. &c.

Sed in Mſsis eſt, *ut heredam*, unde rectè alij viderunt, legi debere:

Nam me ut credam ex t. &c.

Proxi-

Priora ſunt verba Pelopis, qui Hippodamiam amabat. Iis deinde Oenomaus reſpondet.

*

Pag. 133. *Saxum id facit anguſtitatē, & ſub eo ſaxo exuberans Scatebra fluvia eradit rupem-*] Ita eſt in Mediol. & Ald. Apud Iun. Mai. eſt, *flumina eradit.* Lego, *Scatebra fluvij eradit:* vel, quod præſtat, *Scatebra eluvio radit rupem.*

*

Præſtò etiam adſum; exprome quid fers; nam te longo itere cerno vadere.] Scribe,

- Præſtò etiam adſum, exprome quid
Feras: nam te longo itere cerno vadere.

*

Coniugium Tiſis patere ad te itiner tendere.] Satis conſtat, Oenomaum, Elidis ac Piſarum fuiſſe regem, ad quem Pelops profectus fuit amore filiæ eius, Hippodamiæ. Non dubium igitur, quin cùm Delrio legere oporteat,

Coniugium Piſis petere, eò te itiner tendere.

Eò patitur *συνεκφώνησιν.*

*

Atque hanc poſtremò Solis uſuram cape.] Verba Oenomai ad Pelopem curru decertaturum.

*

Horrida honeſtitudo Europæ principium primum ex loco] *Primo ex loco* eſt in Mſsis, Mediol. Ald. etiam Iuniana, & illa Merceri. Nec mutare debuit Delrio: qui adfirmatè adſerit, hoc fragmentum à nemine intelligi. Atqui, ſi veterem retineamus ſcripturam, commodum ſenſum elicere eſt. Nempe ut hoc dicat Attius, procos Hippodamiæ fuiſſe primæ notæ proceres ex Europa. *Principium* pro *principum*, ut *meretricium*, & ſimilia. *Horrida honeſtitudo* dicitur dignitas oris in viris fortibus, & ſtrenuis.

PARI-

PARIDE.

*

Frena theſauri equorum accommodant.] In Aldina eſt, *Accius, Impari frena theſauri equorum accommodant.* Sed in Mſsis eſt, *Attius Pari, Frenates auri equorum a.* Vnde Hadrianus Iunius colligit, Paridem ab Attio eſſe ſcriptã. Sed quid ſi illud *Pari*, vel *Impari*, corruptum ſit ex eo, quod erat, *In Parer.* Nam *Attij Parerga* etiam citat Nonius in *Porca*: ubi, & Mſsi, & editi, incorruptè id nomen ſervarunt, niſi quod in Mediol. legas, in *Pacergorum lib.* In Attij verbis pro *theſauri* cum Scaligero ſcribe *tenſarij.* Ita dicti, qui ducerent tenſas, hoc eſt Deorum vehicula: de quibus Aſcon. in III. Verr. & Serv. in I. Æn. Gloſſæ vett. *Tenſa*, θρόνος, ἅρμα θεῶν. Quid ſi & pro *equorum* ſcribamus *equûm ori*? De numeris verò ſolliciti non ſumus, cum libri parergorum fortaſſe non minùs ſolutâ oratione ſcripti fuerint, quam eiuſdem Διδασκαλικῶν libri. Sin planè è tragœdia eſſe placet, hac ſimilive traiectione mederi poſſis:

– frena equorum accommodant tenſarij.

Aut (ſi *impari* ex *interea* corruptum eſſe non diſplicet) hocce modo,

Tenſarî frena interea equorum accommodant.

PELOPIDIS.

*

Nam me ut credam ex tuo eſſe conceptum ſatu,
Vt argumenta redigunt animum, & commovent.] In vulgatis, etiam Mediol. & Ald. erat, *Nam me ut heredem*, quod cum metro repugnare Had. Iunius videret, eiectâ particulâ *ut*, legebat,

Nam me heredem ex. t. &c.

Sed in Mſsis eſt, *ut heredam*, unde rectè alij viderunt, legi debere:

Nam me ut credam ex t. &c.

Proxi-

*

Pag. 138 -- *Reciproca tendens*

Nervo equino concita tela.] Scaliger cenſet, optimè ita concinnari,

Tendens nervo tela reciproca
Concita equino.

Mihi non de nihilo eſſe videtur, quòd veteri ordine verborũ, locum hunc adducunt, & Varro in VI. de L.L. & Servius P. Danielis in IX. Æn. Quare altera magis ſententia probatur, ut ex jambico ſit,

Reciproca tendens nervo equino concita
Tela --

Quamquam etiam poſſis, ſed vocibus trajectis,

-- *Reciproca*
Tendens equino tela nervo concita.

*

-- *Heu Mulciber*

Arma ignavo invicta es fabricatus manu.] Veſtigium veræ lectionis eſt in Aldina, ubi eſt : *fabricatus & manu.* Nam numeri requirunt,

Arma ignavo invicta fabricatus es manu.

*

Si imperâſſes tibi, ego nunc non eſſem miſer.] Scribe, *Tibi ſi imperaſſes.* Raphaël Regius, monet in alijs inveniri,

Si par tibi eſſes, non ego n. e. m.

Sed priorem integram, hanc corruptam putat.

*

Agite, & volnus ne ſuccuſſet greſſus, cautè ingredimini.] Apud Iunianum Maium legitur *ingrediamini* : quomodo ſi ſcribas, octonarius erit. Sed alterum eſt in omnibus Nonij libris; nec rejici debet, modò trochaici interdum deſinunt in pæonem quartum; de quo etiam diximus ad Hermionam Pacuvij.

*

Phrygiam mitiorem eſſe immani Graciâ.] Ita emendavit Mercerus: ſed contra libros veteres, in quibus legitur,

m m *Phrygiam*

Phrygiam minorem eſſe immanem Græciam. Quæ lectio proba eſt, cum poſt *eſſe* diſtinguas. Mercerum, & alios imperitia Nonij decepit: ut qui putârit, *immanem* hîc poni pro *crudeli*. Sed contrà ſumitur pro *ingenti*, ut in illo Maronis,

-- *Poſuitque immania templa.*

Quare *ἀντίθεσις* eſt inter Phrygiam exiguam, & amplam Græciam.

*

Ita, ut dixi, macte his armis, macte virtute patris.] De hoc ſuprà ad Neoptolemum vidimus.

PHINIDIS.

*

Hæc vera eſt inſcriptio: pro qua in Mſsis eſt *Finidis*, unde in veteri Mediolanenſi eſt *Fundis*, vel *Figulinis*; quod & eſt in Venetâ Pincij: apud Iunianum Maium, *Servidis*. At longiùs etiam receſſit Aldina, quæ *Phœniſſis* inde fecit.

*

Aut ſæpe ex humili ſede ſublima advolant.] De Harpyiis loquitur: de quibus & ſuperius fragmentum.

*

Pag. 140. *Abtorque proram, ac ſuppa tortas copulas.*] In edit. Ald. eſt *ſupra tortas copulas*.. Sed Ms. habet *ſipa*: unde aliqui *ſtipa* fecere. Sed nihil mutandum. Nam *ſipare* eſt *iacere*; unde *ſiparium*, & *diſſipo, inſipo, obſipo.* Quare aſſentio H. Iunio, qui *ſipa tortas copulas*, interpretatur, *ejice funes*.

*

Quæ veat graſo tibi congenerat gentium, aut generum affinitas.] In Mediol. & Aldina eſt, *Quam vehat grato tibi*. Sed in Mſſo eſt, *Queveat fraſo*, vel, *queveat graſo*. Vbi *Adraſti* nomen latere, ſagaciter ſenſit Hadrianus Iunius. Lege igitur, ut trochaicus ſit,

Queve Adraſto tibi congenerat gentium aut generum affinitas.

Stuſ-

*

Sevenis ſterilem eſſe illius operâ, medicinâ autumas.] Sermo eſt de Inone, Athamantis uxore, cuius cõſilio medicata ac toſta ſemina in ſementim data ſunt: unde Thebis ſterilitas, ſummaque frugum orta eſt penuria: ut prę ter alios narrat Hyginus fab. 11. Quare aſſentio doctiſſimo Mercero, qui legit,

Sementim ſterilem eſſe illius operâ, ac medicinâ autumans.

Vel, ut ex iambico ſit,

-- Segetem

Sterilem eſ. i. o. a. m. a.

Quod ambiguum eſt, *ſegetem*, an *ſementim* legere oporteat, facit librorum veterum inconſtantia. Nam in pleriſque Mss. legitur *Sevenis*, in Ald. *Si venis*, in Mediol. *Si veneris*, apud Iun. Mai. *Severus*. In eâdem Ald. poſt *opera* legas *eſt*, quod veſtigium eſt lectionis veteris. Nam pro *operâ medicinâ* legi debet *operâ & medicinâ*.

*

Tacete, & tonſillas litore in lævo edite.] Ad ea recurro, quæ dicta ad Pacuvij Medum.

PHOENISSIS.

*

Thebis radiatum lumen oſtendis suum.] Quod in libris aliquibus *oſtendis*, in alijs *oſtentũ* legitur, uti eſt in membranis, hoc ſuſpicionem injicit, latuiſſe vocem inſolentiorem, quam variè mutarint. Ea fuerit *oſtenſti*: quod eopſe tempore dicit Euripides Ἀκτῖν' ἐφῆκας. Nam expreſſit Attius verſus iſtos, quibus Phœniſſas Euripides orditur:

Ὦ τὴν ἐν ἄστροις οὐρανοῦ τέμνων ὁδὸν,
Καὶ χρυσοκολλήτοισιν ἐμβεβὼς δίφροις
Ἥλιε, θοαῖς ἵπποισιν ἑλίσσων φλόγα,
Ὡς δυστυχῆ Θήβαισι τῇ τόθ' ἡμέρᾳ
Ἀκτῖν' ἐφῆκας.

*

Viciſſitatemque imperitandi tradidit.] Ita eſt in Mſsis. Sed librarij voce *imperitare* offenſi, pro eo vel *imputandi* ſcripſere, ut eſt in Mediol. vel *imperandi*, ut legitur in Ald.

*

Ne eorum divide diſcordiæ diſſupent,
Et diſturbent tantas, & tam opimas civium
Divitias.] Vera, ut cenſeo, ſcriptura eſt,
Ne eorum divide, diſcordiæque diſſupent,
Diſturbent tantas, & tam opimas civium
Divitias —

*

Iuſſit proficiſci exulium quovis gentium] Malim,
Iuſſit proficiſci quovis gentium exulem.

*

Ingredere, exi, effer te ex urbe, elimina.] Senarius ſit, ſi ſcribas *ted ex urbe*. Sed præverbium *ex* abeſt à Msſsis, etiam Mediol. & Aldina. Quare puto initio, vel in fine, pedem deeſſe, quo minus ſit ſenarius iuſtus:
Egredere exi, effer te, urbe elimina.

*

Delubra cœlitum, maris ſanctitudines] In Mſsis, Mediol. Ald. & apud Iunianum eſt *cœli tu*, unde rectè Scaliger *cœlitum* fecit. Ita è trochaicis duobus fuerit, quorum alterum poſtrema vox inchoet.

*

Gnatus virtute ſceptrum potiretur patris.] In vett. editt. ac Merceriana legas, *Gnatus ut tute*; unde fecerunt, *Gnatus virtute*. Nec damno. Sed magis tamen placet, *ut tutò*. Ita fuerit trochaicus prope integer. Iambicus ſenarius leviculâ trajectione fiat:
Vt tutò gnatus ſceptrum potiretur patris.
Poſſis & ſcribere,
Gnatus vice ut ſc. p. p. Sed alterum malo.

Qua

*

Quæ ego cuncta eſſe fluxa in meâ recreperâ comperi.] *Cuncta* ſenarium incipit.

STASIASTIS, vel TROPÆO.

*

Pag. 143. *Lib. 1. corporare abs tergo es auſus,*] Illud extra dubium eſt, fabulā non fuiſſe diviſam in libros: eoq; legi non poſſe, *Tropæo lib. primo*: uti eſt in Ald. Alij malunt fabulam nominatā, *Tropæum Libri*. Sed hoc ſi eſt, cur & alibi Nonius tantùm *Staſiaſtas*, aut *Tropæum* vocat? Mihi literarū ductus intuenti, videbatur illud *lib. 1.* facilè potuiſſe corrumpi ex *Ibi im.* præſertim cum in ſcribendo M non aliter ſoleant notare, quàm lineolâ poſitâ ſuper vocalem. Neque unquam proclivior eſſe error ſolet, quàm ubi vox inſolens occurrit: cuiuſmodi eſt *im*, quod *eum* valere, Feſtus docet. Ita ſententia ſit, eum abs tergo vulnerare es auſus. Nam *corporare* idem eſſe ac *vulnerare*, ex Nonio conſtat. Si quis tamen pro *lib. 1.* cum Mercero, *libros* legere malit, non repugno.

*

Tum ſibi deloi de lore hoc anima corpus liquerit.] Ita eſt in nonnullis Mſsis, quos ſequitur Merceriana. In alijs, uti & Mediol & Ald. legitur, *Cùm ſubide delio dolore hoc animo corpus liquerit.* Vtraque lectio corruptiſſima eſt. Sic verò, & ſententiæ, & numeris reſtituo:

Cùm ſubitò ex illo dolore hæc anima corpus liquerit.

*

Vulnere tetro deformatum ſuo ſibi lautum ſanguine tepido.] Sunt duo anapæſtici. Nam *ſuo* μονοσύλλαβον fit. vel trochaicus fuerit unus, ſi *Tepido* ſit initium ἀκεφάλου ſequentis.

*

Non vides,quam turbam,quoſve fluctus concites?] Concinnior videtur hæc lectio, quæ ex codice Merceri expreſſa eſt. Tamen nec damnare auſim,quod in aliis :

-- Non vides,

Quantam turbam, quantoſve fluctus concites?

Nam eſt in Mſsis, etiam Mediol.&Ald. ut Iunianam,& nuperas alias, mittam.

TELEPHO.

*

Iam iam ſtupido Theſſala ſomno

Pectora languéntque ſenéntque.] Ita eſt in Mſsis,& editis. Puro tamen ſcripſiſſe, *Et iam.* Quomodo in ſequenti fragmento, in Mediol. Ald.& recentibus etiam, non *iam iamque*, ſed *iamque* ἁπλῶς legas. Vt vera ſcriptura ſit,

Iamque Auroram rutilare procul

Cerno --

Cùm vero ſecundus prioris fragmenti verſus non expleat anapæſticum; haut poſſis hæc connectere ſuperioribus, niſi fortè eo pacto immutare viſum:

--- Et iam

Cerno auroram rutilare procul.

*

Pag. 144. -- *Quem ego ubi adſpexi, virum*

Memorabilem intui viderer, ni veſtitus teter,

Mœſtitudo, vaſtitudo prædicarent hominem eſſe.] Nulla eſt ἀντίθεσις inter *virum memorabilem*, & *hominem*. Quare non quidem illud *virum* ſollicito, nec enim opus; ſed τὸ *memorabilem* corruptum arbitror ex *Deorum aliquem*. Rectè verò pro *vaſtitudo* reſcribunt *vaſtitas*; cui corrumpendo anſam dedit, quòd *mœſtitudo* anteceſſit. Extremo loco nihil neceſſe, ut *deprædicare* pro *prædicare* ſcribamus: ſed tantùm ordo mutandus. Sic igitur corrigo, ut ex octonario ſit: -- *Quem*

— Quem ubi ego adſpexi virum, Deorum aliquem intui
Viderer, ni veſtitus teter, mæſtitudo, vaſtitas,
Hominem eſſe prædicarent. —

Sermo eſt de Telepho mendico.

*

Proinde iſtæc tua aufer terricula, atque animum iratum comprime.] *Aufer* ſenarij initium eſt.

*

Pro certo arbitrabor ſortis oracla, adytus, augura.] Ita etiam Delrio edidit. Sed ſic ſcribe, & diſtingue,

Pro certo arbitrabor ſortis, oracla, adytus, augura. Nonius *augura* pro *auguria* poſitum ait. Sed fortaſſe *auguria* ſcripſit Attius, ut extremo loco ſit pæon quartus, vel potiùs, ut *auguria* κατὰ συνεκφώνησιν enuncietur.

*

Profectò hautquaquam eſt ortus meliori ſatu.] Aldus edidit, *Profectò quamquam eſt ortus meliori ſatu.* Sed, uti & Hadr. Iunius lib. VI. Animad. cap. XXI. obſervavit, in Mſsis invenitur,

Profectò hautquaquam eſt ortus mediocri ſatu.

Et ſanè in Mediol. quoque *mediocri* legas. Nec video, cur *meliori* melius putârit Delrio, adverſus chirographorum fidem.

*

Qui neque cuiatis eſſet, unquam potuimus, multa crogitantes ſciſcere.] In vett. edd. eſt *multi:* ſed *multa* eſt in Mſsis. Etiam in editis erat *ſcire*. Sed in Mſsis *ſciſſire*, vel *ſciſſiſſere*, quod corruptum ex *ſciſcere*. In cunctis verò *rogitantes* pro *crogitantes* inveni. Vt vera hæc videatur ſcriptura,

Qui neque cuiatis eſſet, unquam potuimus
Multa rogitantes ſciſcere —

*

Pag. 145. *Nam etſi opertus ſqualitate eſt luctuque horrificabili.*] Nec in Mſsis, nec editis, aliter legas. Tamen

verſus requirit *horrificabili*. Et ſimile hoc eſt ac *luctificabile*. *Horrificale* verò dixiſſe veteres,non puto.

*

Nam is demum miſer eſt, cuius nobilitas miſerias nobilitat.] Octonarius fiet,voce unâ traiectâ,

Nam is demum miſer eſt,cuius nobilitas nobilitat miſerias.

Sed rectus eſt ordo vetus. Nam ſenarius eſt integer, in quo *Cuius* patitur συνεκφώνησιν. *Nobilitas* igitur verſus novi initium fuit.

T E R E O.

*

Conſpexit in eam, amore vecors flameus, & Depoſitus.] Ita eſt in veteribus libris.Sed verius videtur,

Conſpexit ut eam,amore vecors flameo,&
Depoſitus --

*

Video ego te,mulier,more multarum utier,
Vt vim contendas tuam ad maieſtatem viri.] Terei verba ad Philomelam. *Video* & *tuam* συνίζησιν patiuntur.

*

O ſuavem linguæ ſonitum, ô dulcitas conſpirantis animæ.] Eſt finis initiumque trochaici,

-- *ô ſuavem linguæ ſonitum,ô dulcitas*
Conſpirantis animæ --

Quod ſi *dulcitas* in extremum rejicies locum, fiet iambicus quadratus.

*

Deum Cadmo generatum Semela affare, & famulanter pete.]Citat Nonius in *Affari*,& *famulãter*. Sed in *Famulanter* vett.editt.habent,*Devincant mone* (vel *move*) *natum Semelam*. Quos elementorũ ductus ſequens,lubens legã, *Deum Cadmeide natum Semelã*. Sed libri iidẽ in *Affari* habent, *Deum Cadmo generatum Semela*. Vnde hanc lectionem exſculpo:

Deum

Deum Cadmigenâ natum Semelâ. Non inutile verò eſt conſiderare,quomodo pervertere literas ſoleant librarij. Nã facit id ad loca alia melius ſananda.Sanè apud Nonium in *Affari* extrema verba ita leguntur,*famularent perpetuere.* Nempe *famulanter* bifariam corruptum : primùm purâ traiectione, factum inde *famularent*: mox etiam literæ mutatione ex *ter* adiectum *per*. Quod ſequitur *petuere*,id traiectione literæ unius eſt ex *pete ver.* At *ver* illud eſt à ſequenti voce. Nam *Vergilij* nomen continuò ſequitur. Hæc ita eſſe,alter Nonij locus oſtendit , ubi conſtanter eſt *famulanter pete.* Quare ita ſcribe, ut ſit iambicus quadratus:

Deum Cadmigenâ natum Semelâ aſſare , & famulanter pete.

*

Atque id ego ſemper mecum ſic agito,& comparo.] Numeris ut conſulatur, ſcribe , *ſic mecum.*

*

Alia hic ſanctitudo eſt,alind & nomen,& numen Iovis.] Vt ſit trochaicus quadratus, vel ejectâ copulâ ſcribe,*aliud nomen* ; vel eâ reſervatâ lege,*alid & nomen.* Quomodo Lucretius in primo ait ,

Quando alid ex alio reficit natura --

Ita enim,& illis,& aliquot aliis eiuſdem poetæ locis diſertim in membranis noſtris invenimus. Vti & in ſuis Lambinus; quem hîc potiùs,quàm Giffanium,audi.

*

Fama,non nobilitas alta,ex ſtirpe preclarè vagat.] Bellè legit H. Grotius,

Fama nam nobilitas latè ex ſtirpe preclarâ vagat.

*

Novus novo habitu, advena
Animo audaci in medium proripit ſeſe ferox.] In Mſsis, & editis legitur, *Novus novo dabunt* :unde aliqui, *novo dabit:* Sed Mercerus optimè emendat,*Novo habitu.*

Sic verò digere : -- *Novus novo*

Habitu advena animo audaci in medium proripit

Seſe ferox -- Vel extrema verba ſuperioribus junge,ut verſus quadratus fiat.

*

Sed ubi clamor is regem auferre ab regina occupo puerum] Ita legit Hadrianus Iunius : ſed neque ſententiæ, neque numerorum ſatis ratio habetur.Interim laude dignus eſt, quod ad ſanam lectionem monſtrarit viam. Sic enim vulgò, etiam in Ald. legebatur : *Fidem per eos, & niſi clamoris regem,aut ferre ab reginâ occupo pucrum.* Vnde hic emendo : *Idem Tereo,*

Set niſi clamârim regem, aut ferre ab regina occupo puerũ. Eſt iambicus quadratus. Et verba fiunt a quopiam, qui animadvertiſſet, Prognen filium ſuum Itym interimere velle.

TRACHINIIS.

*

Pag. 147. *Ipſe alligatus peſte interimor textili.*] In optimis quibuſque codicibus legas, *illigatus*, & rectiùs. Nam reſpicit poeta *peſtem textilem*, uti hîc vocat,hoc eſt tunicam Centauri ſanguine tinctam,quam induerat Hercules.

THEBAIDE.

*

Quin id Circeo fonte advenient mundule nitidantur vulgo pripendantur ſoni.] Ita edidit Aldus. Sed qui cogitat, Thebaida hanc fabulam inſcribi, ſatis videt, pro *Circeo fonte, Dirceo* legi debere. Et pro *ſoni*,cùm in Mediolanenſi, tum etiam Mſsis, *ſonipedum* invenitur. Vide igitur,an non hæc vera lectio ſit :

Quum de Dirceo fonte advenient,mundule,

Nitidatæ, à vulgo vi prendantur ſonipedum.

Vt ad raptum virginum hæc referantur.Vel pro *Quin de*, ſcribe,

ſcribe, *Quin ubi*; ut eſt in Mſsis. Et pro *mundulæ nitidantur*, poſſis *mundulè nitidatæ*. Et pro *vulgo, pri prendantur*, non diſpliceat, *è vulgo vi prendantur*. Sed neque diſſimulandum, in Mediolanenſi editione legi, *qua præpediuntur vi ſonipedum*. Vnde ſtatim eliciebam, *quadrupedantum ſonipedum*: & firmarunt valde Mſſi, in quibus eſt *quadrupedantur ſonipedum*, uti & Mercerus expreſſit: qui & ipſe propterea *quadrupedantum ſonipedum* legi debere, admonuit. Hoc ſi placet, vide an non pro, *nitidantur vulgo*, ſcribi queat, *nitidantur pulvere*, quod eſt *à pulvere*, uſitatâ ellipſi. Imò & totum locum fortaſſe non malè ita concipias:

Dein ad Dircæum fontem adveniunt, mundulè
Nitidantur pulvere quadrupedantum ſonipedum.

TROADIBVS.

*

Nocturnam ſaxo fruges franges torridas.] Scribo, *Nocturnus*. *Nocturnus franges*, vel *frendas*, pro *noctu*: ut Maro de lupo dixit, *nocturnus obambulat*. Et de Æneа, *matutinus agebat*.

*

– Nam neque pretio,
Neque avaritiâ, neque vi impelli, neque prece quita ſum.] *Pretio* initium eſt ſequentis octonarij. Neque in libris eſt *quita ſum*; ſed *quitus ſum*. Scribe numerorum cauſsâ, *ſum quitus*.

INCERTIS FABVLIS.

*

Nullum eſt ingenium tantum, neque cor tam ferum,
Quod nō labaſcatur linguâ, miteſcat malo,] Verſus exigit, *labaſcat*. Vnum obſtare videtur. Nam citat Nonius in

Labaſcor

Labaſcor pro *labo*.& adfert locum Varronis, ubi diſertim eſt *labaſci*,pro *labaſcere*. Sed fortaſſe ſcripſerat Nonius, *Labaſco & labaſcor*,pro *labo*.Quod eo veriſimilius ſit,quia alioqui dixiſſet *labaſcor pro labaſco:* quomodo ibidem dicit *partiret pro partiretur*,*moderat pro moderatur*, *certatur pro certat*,& ita in alijs.Eſt enim id caput de contrarijs generibus verborum.

*

Pars frena tenſa ori equorum accommodant.] Vide, quæ ad Paridem Attij diximus.

*

Pag. 150. *Continuis ſecæpit ſpolijs*] Ita eſt quoque in veteri Mediol. & Ald. editioneque Romana Ant. Auguſtini. Sed Iof.Scaliger optimè veram lectionem perſpexit;quæ eſt *Continuis ſex apti ſignis*. Bigis, inquit, pervade polum, ſplendida illa ſidera mundi ſex ſignis apti. Simile igitur eſt iſti Ennij in Andromeda:

Quæ cava cœli ſignitenentis
Conſici' bigis.

Nam ita illic rectè legit Scriverius noſter : ubi vulgò *Signitenentibus*: quaſi bigæ Noctis rectè dicantur ſignitenentes. Ego nullus dubito, quin Ennio *cœlum ſignitenens* dicatur, uti Attio,*mundus ſignis aptus*. Vbi *mundus* poetarũ more capitur pro *cœlo*, quod ſidereum mundum vocant Tibullus & Seneca in Hippol. At *aptus* eſt præditus,vel inſignis. Quomodo, ut ſuprà dicebamus, Maro ait, *Axem ſtellis fulgentibus aptum:* & Ennius, *Fides alma apta pinnis*; & Appuleius,cum exprimere vellet Homericum illud, ἔπεα πτερόεντα, ait verba à poetis vocari *pinnis apta*.

*

Oblivio lavet, quod incidit invidendum.] In editione Varroniana Antonij Auguſtini proximè ante hæc verba antecedit:*& Actiacum illud*. Vnde colligunt,ſequentia eſſe Actij,ſive Attij.Sed Scaliger locũ hunc optimè emendavit:*Et, vitium illi obtulit, violavit, quod incidit in videndum*.Sunt igitur

igitur non Attij,ſed Varronis verba,verùm corrupta.

*

Rectè perfectis ſacris vult accipi.] Verba Varronis ſunt lib. VI. de L. L. *Quod ſit ritè, id ratum ac rectum. Ab eo ... rectè perfectis ſacris vult accipi* Puto legendum, *Ab eo Attius ritè,rectè perfectis ſacris vult accipi.* Vt hoc dicat, *rite* ei valere, *ſacris rectè perfectis*. Atque ut Attij ſint, *ritè perfectis ſacris*, ſaltem illa, *vult accipi*, Varronis vèrba erunt.

*

Repudio electa ab Argis iamdudum exulo.] Dicuntur de Medea. De qua & illa Pacuvij è Medea:

Quid tandem? ubi ea eſt? quò ire cœptat exul? incerta an vagat?

Quare & Attiana illa meritò è Medeâ eſſe creduntur.

*

Odi reſiduos, ſomno deditos atque inertes.] Citat Feſtus in *Reſes*. Quare ſcribo,

— *Odi reſides, ſomno deditos,*
Atque inertes. -- E trochaico eſt.

*

Si rite ad patriam ſalvus & ſoſpes perveniſſet] In ſchedis Farneſianis ita legitur: Accius in . . . *ſi rite ad patriam ſoſpes perveniſſet.* Vnde colligo, deperijſſe nomen fabulæ Attianæ : verbaque Attij eſſe, *Si ritè ad patriam ſoſpes perueniſſet*: illa verò, *& ſalvus*,à Scaligero ſunt, non Attio,aut Feſto.

*

Pag. 151. *Nam neque pretio, &c.*] De hoc ad Troadas dictum.

*

Pag. 152. — *Praferuido fulgore*
Ardor iniectus Iunonis dexterâ ingenti incidit.] Citat Servius

Servius Fuldanus, ut oſtendat,veteres putâſſe, non ſolius Iovis eſſe fulmen,ſed etiam Iunonis. Atque addit ex Varronis lib. v. rerum humanarum,quatuor Dijs fulmina aſſignari;eoſque inter Minervæ etiam;atque inde eſſe, quod Maro in primo magni operis dicat,Aiacem Oïlea Iovis quidem fulmine, ſed à Pallade eſſe interemtam.

*

Fregiſtine fidem, &c.] Caſtigavimus hunc locum in reliquijs ex Atreo Attij.

*

— *Tanta moles labitur, &c.*] His de verſibus aliquid dictum nobis ad Attij Medeam.

*

Pag. 154. *Accius verò cùm ſcriberet anguis, angueis imponebat.*] Sic, Marij Victorini locum corrigo: *Accius verò cùm ſcriberet anguis, alterum G imponebat.* Vel ſic, *cùm ſcriberet anguis, agguis ponebat.* Nam Attium in talibus binam GG ſcripſiſſe, auctor eſt Varro,& ex eo Priſcianus lib. 1.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google